H * 2041

Augustinus de Trinitate

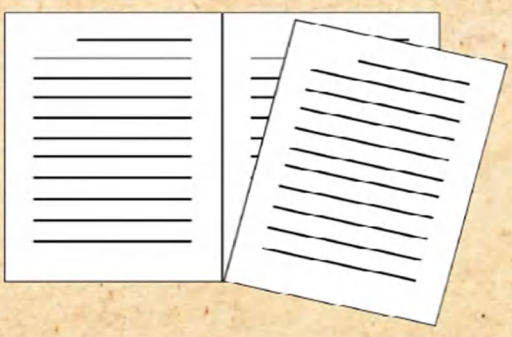

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 272

Inc. 273

Augustenus de
Celestate Dei

500 a,

H * 2041

Augustinus de Trinitate

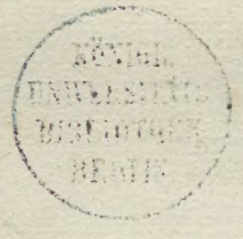

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
POZNAŃ
Inc. 273

138548

Liber Primus

Aurelij Augustini hipponēsis epi in libros de trinitate: Argumentū opis totius ex libro retractationum.

I Libros de trinitate: que de⁹ est q̄decim scripsi p aliquot annos. Sed cū eoz duode cimū nōdū perfecissem: et eos diuti⁹ tenerē q̄ possent sustinere qui vehemneter habere cupiebant: subtracti sunt mihi minus emendati q̄ deberent ac possent qñ eos edere voluissem. Q̄ō postea q̄ compi: quia t alia eozum apud nos exemplaria remanserūt: statuerā eos iam ipse non edere: sed sic habere vt in alio aliquo opusculo meo q̄d mihi de his euenerit dicerē: vrgentib⁹ tñ fratribus q̄ resistere nō valui: emēdaui eos quātū emēdandos putaui: t cōpleui t edidi: adiūgēs eis a capite epistolā quā scripsi ad venerabilem Aureliū epm carthaginensis eccle sie: quo tanq̄ prologo exposui: t q̄d accidisset: t q̄d facere mea cogitatiōe voluissem: t quid fratrū charitate cōpellente fecissem. In quorum libro vndecimo cū de corpore visibili agerem: dixi: quocirca id amare alienari est: quod eo fruendo existimet beatū se esse q̄ hoc amat. Nam nō est alienari in laudē creatoris amare spiritalē corporalē: vt ipso creatore fruens q̄sq̄ vere beatus sit. Itēq̄ in eodem vbi dixi: Nec aues q̄drupedē memini q̄ nō vidi: sz phantasiā talem facillime in tueor dū alicui forme volatili qualē vidi: adiungo alios duos pedes quasi qui de⁹ vidi. Hec dicēs nō potui recolere volatilia quadrupedia que ex cōmemorat. Nec q̄ eñ cōputat in pedibus duo posteriora crura quibus locuste saliunt. q̄s dicit mundas: et ideo discernit ab īmūdis talibus volatilibus q̄ non saliunt illis cruribus sicut sunt scarabei. Oīa quippe hmōi volatilia q̄drupedia vocā tur in lege. In duodecimo velut exposito⁹ verbo⁹ apli vbi ait: Oīne petrū quodcūq̄ fecerit hō extra corpus ē: nō mihi satisfacit: nec sic puto intelligendū qđ dictū est: Qui aūt fornicatur in corpus ppriū peccat: tanq̄ ille hoc faciat q̄ ppter adipiscenda ea que p corp⁹ sequū tur: vt in his finem boni sui ponat: aliquid agit hoc eñ longe plura peccata cōplectit: q̄ illa fornicatio que cōcubitu ppetrat illicito: de q̄ locutum cū hoc diceret apostolum apparet.

Epistola Augustini Aurelij hipponēsis epi ad Aurelium epm carthaginensis ecclesie.

O mino beatissimo t sincerissima charitate: venerabili fratri t consacerdoti pape Aurelio: Augustinus in dño salutē. De trinitate q̄ deus t sūmus t verus ē: libros iuuenis incohaui: senex edidi: dimiseram q̄ppe hoc opus postea q̄ cōperi p̄ceptos mihi esse siue surreptos antē q̄ eos absoluerem: t retractos vt mea dispositio fuerat expolirem. Non eñ singulatim sed oēs simul edere ea rōne decreuerā: qua precedentibus cōsequētes inquisitione nec tenerentur. Cum q̄ eos hoīes qui p̄iusq̄ vellē ad quosdam illoz puenire potuerunt: dispositio mea nequisset impleri: interruptam dictationē reliquerā: cogitans hoc ipsum in aliquibus meis scriptis cōqueri: vt scirent qui possent nō a me fuisse eos dē libros editos: sed ablatos: p̄iusq̄ mihi editione mea digni viderētur. Verū multoz fratrū vehemētissima postulatione t maxime tua iussiōe cōpulsus: op⁹ tam laboriosum: adiuuāte dño terminare curaui: eosq̄ emendatos nō vt volui: sed vt potui: ne ab illis qui surrepti iam in man⁹ hominum exierant: plurimū discreparent: veneratione tue p filiū nostrū diaconū charissimū misi. Et cuicūq̄ audiendos: describendos: legēdosq̄ p̄misi: in quibus si seruari mea dispositio potuisset: essent pfecto t si easdē sentētias habentes: multo tū euadatiores atq̄ planiores quantū rerum tantarū explicandarū difficultas t facultas nostra pateret. Sunt aūt q̄ p̄timos q̄ttuor: vel potius q̄nq̄ etiā sine p̄oemijs hūt: t duodecimū sine extrema pte nō parua. Sed si eis hec editio potuerit innotescere: oīa si voluerint emendabunt. Ipeto sane vt hanc epistolam seorsum quidē: sed tñ ad caput eoz dem librorum iubeas anteponi. Vale.

Explicit epistola.

Incipiūt capitla libri p̄mi de trinitate

i De triplici causa erroris falsa de deo opinantium.

ij Ordo disputandi de trinitate diuina.

iij De diuerso iudicio legentium t capacitate dissimili.

iiij Que esse ppria diuinē trinitatis senserint catholici tractatores.

v De questionibus quibus mouent de trinitate querentes.

vj De trinitate patris t filij t spūssancti qui sunt vnus t solus t verus de⁹.

vij. Q̄ vnigenitus dei filius ppter formā serui minor patre dicat: qui in forma dei equalis est patri.

Inc. 273

viij De subiectiõe qua filiꝰ subijcĩdus est patri.
ix Q̃ vtile credẽtibus fuerit vt ad pẽm in forma serui christus ascenderet.
x Quõ traditurus sit regnũ filiꝰ patri.
xj Qua discretiõe intelligẽdus sit nunc equalis patri filius. nũc aũt minor.
xij Qua rõne filiꝰ nescire dicat diẽ ℞ horã quã scit pater.
xiij De vnitate pſone filij dei ℞ filij hois siue in gloria siue in humilitate.

Aurelij Augustini epi de trinitate liber primus incipit.

De triplici causa errozis falsa de deo opinãtiũ

Capitulum primum

1 Lectur⁹ hec que de trinitate disseruimus: prius oportet vt noueritis ſtilum nr̃m aduersus eozũ vigilare calũnias: qui fidei cõtemnentes initiũ: imaturo ℞ puersorationis amoze fallunt. Quozũ nõnulli ea q̃ ō corpalibus reb⁹: siue p̃ sensus corporeos expta nouerũt: siue que natura humani ingenij ℞ diligentie viuacitate vel artis adiutorio pcepe-runt: ad res incorporeas ℞ spiritales trãsferre conant̃: vt ex illis illa metiri atq; opinari velit. Sũt q̃dã alij q̃ p̃m humani animi naturã vl̃ affectum de deo sentiũt si q̃d sentiũt: ℞ ex ꝟ errore cũ de deo disputãt: p̃moni suo distortas ℞ fallaces regulas fingũt. Est itẽ aliud hominũ genus eozũ qui vniuersam q̃dẽ creaturã que pfecto mutabilis est: nitunt̃ trãscẽdere: vt ad icõmutabilẽ substãtiã que deꝰ ẽ erigãt intentionẽ sed mortalitatis onere pgrauati: cum ℞ videri volũt scire q̃ nesciũt: ℞ q̃ volũt scire nõ pũt. p̃sumptiões opinionũ suarũ audaciꝰ affirmãdo. intercludũt sibimet intelligẽtie vias. magꝭ eligẽtes sentẽtiã suam nõ corrigere quersam. q̃ mutare defensam. Et hic quidẽ omniũ morbus ẽ triũ generũ que ꝓposui. ℞ eozũ. ſ. qui p̃m corpus de deo sapiũt. ℞ eozũ qui p̃m spiritalem creaturã sicuti est aia. ℞ eozũ qui neq; p̃m corpus neq; p̃m spiritalẽ creaturã. ℞ tñ de deo falsa existimãt. eo remotiozes a vero. quo id q̃ sapiunt nec in corpe repit̃. nec in facto ℞ cõdito spiritu nec in ipso creatore. Qui em̃ opinatur deũ (verbi gr̃a) candidũ vel rutilũ. fallit̃. sed tñ ꝟ inueniunt̃ in corpe. Rursus q̃ opinat̃ deum nũc obliuiscẽtẽ. nũc recordantẽ. vel si q̃d hmõi ẽ. nihilomin⁹ in errore ẽ. sed tñ hec inueniũtur in aĩo. Qui aũt putãt ei⁹ esse potẽtie deũ. vt se ipſum ipe genuerit. eo pl⁹ errãt. q̃ nõ solũ deus ita nõ ẽ. ꝟ nec spiritalis nec corpalis creatura. Nulla em̃ oĩno res ẽ que seipam gignat vt sit. Vt g̃ ab hmõi falsitatib⁹ hũan⁹ anim⁹ purgaret̃. sac̃ scpt̃ura puulis ꝓgruẽs. nulli⁹ generis rerũ vba vitauit. ex q̃b⁹ q̃si gradatim ad diuina siue sublimia noster itellect⁹ velut nutritus assurgeret. Hã ℞ vbis ℞ reb⁹ corpalibus sumptis vsa ẽ cũ de ꝺo loqueret̃. velut cũ ait. In tegmine ꝑnũ alarũ tuarũ ꝓtege me. Et de spiritali creatura multa trãstulit. q̃bus significaret illud q̃ ita nõ eẽt. ꝟ ita dici op⁹ eẽt. sicuti ẽ. Ego suz deꝰ zelans. et. Penitet me hoiem fecisse. De reb⁹ aũt que oĩno nõ sunt. nõ traxit aliq̃ vocabula q̃b⁹ vel figuraret locutiones. vel spiraret enigmata. Eli pniciosi⁹ ℞ inani⁹ euanescũt. qui tertio illo genere errozis a vitate secludunt̃. ꝟ sumpicando de deo. q̃ neq; in ipo. neq; in vlla creatura inueniri põt. Rebus em̃ q̃ in creatura inueniunt̃ solet scriptura diuina. velut infantilia oblectamenta formare. quib⁹ infirmozum ad q̃rẽda supioza ℞ inferioza deferẽda pro suo modulo tanq; passib⁹ mouere affectus. Que ꝺo ꝓpie de deo dicunt̃. q̃q; in nulla creatura inueniunt̃ raro ponit scpt̃ura diuina. sicut illo q̃ dictũ ẽ ad moysen. Ego sum q̃ sum. ℞ qui ẽ. Exod. misit me ad vos. Lũ em̃ eẽ aliq̃ mõ dicat ℞ corpus ℞ anim⁹. nisi ꝓpio quodã mõ vellet intelligi. non id vtiq; diceret. Et illud q̃ ait aplus. Qui sol⁹ hz̃ imortalitatẽ. cũ ℞ aĩa mõ quoddã. ℞ Thi. vi. imortalis eẽ dicat̃. ℞ sic nõ diceret. sol⁹ hz̃. nisi q̃a imortalitas incõmutabilitas ẽ. qua nulla põt hr̃e creatura. q̃m soli⁹ ẽ creatoꝛis. Hoc ia. Jacob. cobus dicit. Oĩe datũ optimũ. ℞ oĩe donum pfectũ desursum ẽ descẽdens a pre luminum: apud quẽ nõ ẽ transmutatio: nec momẽti obumbratio. Hoc ℞ dauid. Mutabis ea ℞ mutabunt̃: tu ꝺo idẽ ipe es. Proinde substantiã dei sine vlla sui cõmutatiõe mutabilia facientem: ℞ sine vllo sui tpali motu tpalia creantẽ: intueri ℞ plene nosse difficile ẽ: ℞ ideo est necessaria purgatio mẽtis nr̃e: qua illud ineffabile: ineffabiliter videri possit: qua nõdũ p̃diti fide: nutrimur: ℞ p quedã tolerabiliora: vt ad illud capiẽ dũ apti ℞ habiles afficiamur ritimera ducimur. Thi aplꝰ: In xp̃o q̃dẽ dicit eẽ oĩes thesauros sapientie ℞ scientie absconditos: eum tñ q̃uis Col. ii. ꝟ gratia eius renatis: ꝟ adhuc carnalib⁹ ℞ aĩa libus tanq; puulis in xp̃o: nõ ex diuina virtute in qua equalis ẽ patri: sed ex hũana infirmitate ex qua crucifix⁹ est: cõmẽdauit. Ait nanq; Mecq; em̃ iudicaui me scire aliq̃d in vobis: nisi ihm̃ xp̃m: ℞ hunc crucifixum. Deinde secut⁹ ait. Et ego in infirmitate ℞ timore ℞ tremore multo fui apud vos. Et paulo post dicit. Et ego ſ. Cor. iij frẽs nõ potui vobis loqui quasi spiritalibus: ꝟ

quasi carnalib⁹ Quasi puulis in xp̃o: lac po
tũ dedi vobis: nõ escaz Nõdũ em̃ poterat⁊: sz
nec adhuc quidẽ potestis· Hoc cũ õr q̃busdã
irascunt: ꝛ sibi ꝛumelioſe dici putant: et ple-
rũq; malũt credere eos pot⁹ a quib⁹ hoc au
diũt: nõ habere qõd dicãt: q̃ se cape non posse
qõ dixerũt· Et aliq̃n afferim⁹ eis rõnem: nõ
quã petũt cũ de deo querũt: qz nec ipi eaz va
lent sumere: nec nos fortasse vl̃ appẽdere
vl̃ pferre: sz qua demonstrẽt eis q̃ sint inha-
biles mínieq; idonei in pcipiendo qõ exigũt
Sed qz nõ audiũt qõ volũt: aut callide nos
agere putãt: vt nr̃am occultem⁹ impitiaz: aut
malicioſe qõ eis inuideam⁹ peritiaz: atq; ita
indignãtes pturbatiq; discedunt·

Ordo disputandi de trinitate diuina·

Ela ppẽ adiuuãte dño deo La·II
nr̃o suscipiem⁹ et eãipaz quã flagi-
tant quantũ possum⁹ reddere rõez
qõ trinitas sit vn⁹ de⁹: ꝛ solus ꝛ ver⁹: et q̃ re-
cte pater ꝛ fili⁹ ꝛ spũssanct⁹: vni⁹ eiusdẽq; sub
stãtie vl̃ eẽntie dicaẽ: credaẽ: intelligaẽ: vt nõ
quasi nostris excusatiõib⁹ illudant⁊: sz re ipsa
experiant⁊: ꝛ esse illõ summũ bonũ qõ purga
tissimis mẽtib⁹ cernit⁊: et a se ꝓpterea cerni-
cõpzehẽdiq; nõ posse: qz hũane ment⁊ acies
inualida in tã excellẽti luce nõ figit⁊: nisi p iu-
sticiã fidei nutrita vegetet⁊· Sed primũ scõm
auctozitatẽ scripturarũ scãrũ vtq; se ita fides
hẽat demonstrandũ ẽ· Deinde si voluerit et
adiuuerit de⁹: istis garrulis ratiocinato-ib⁹
elatiozib⁹ q̃ capatiozib⁹· atq; iõ morbo picu
loſioze laborantib⁹: sic fortasse seruiemus: vt
inueniant aliq̃d vñ dubitare nõ possint: et ob
hoc in eo qõ ĩuenire nequiuerint: de suis mẽ
tib⁹ potiusq̃ de ipsa veritate: vel de nostris
disputatiõib⁹ ꝙquerant⁊ atq; ita si qd eis er-
ga eũ vl̃ amozis ẽ vl̃ timozis: ad initiũ fidei ꝛ
ozdinẽ redeãt: iaz sentientes q̃ salubziter in
scã ecclesia: medicia fideliũ ꝓstituta sit: vt ad
pceptõez incõmutabilis veritatis: imbecillẽ
mentẽ obseruata pietas sanet: ne ĩ opiniõz
noxie falsitatis temeritas inozdiata pcipitet
Nec pigebit ãt me sicubi hesito querere: nec
pudebit sicubi erro discere·

De diuerso iudicio legentiũ ꝛ capacitate dis-
simili·

Capitulum III

Roinde q̃squis hoc legit: vbi piter
cert⁹ ẽ: pgat mecũ· vbi piter hesitat
querat mecũ vbi errozẽ suũ cogscit
redeat ad me· vbi meũ: reuocet me Ita igre
diamur sil̃ charitat⁊ viã: tẽdentes ad eũ: de q̃
dictũ ẽ· Querite faciẽ ei⁹ semp· Et hoc placi Ps· 104
tũ: piũ atq; tutũ cozã dño deo nostro: cũ oib⁹
interim q̃ ea q̃ scribo legũt: ꝛ in oib⁹ scriptis
meis: maxieq; in his vbi q̃rit⁊ vnitas trinita-
tis: pater ꝛ fili⁹ ꝛ spũssanct⁹: qz nec piculoſi⁹
alicubi errat⁊: Nec laboziosius aliq̃d q̃rit⁊: nec
fructuosius aliq̃d inuẽitur· Quisq; ergo cũ
legit dicit: hoc nõ bñ dcm̃ est: qm̃ nõ intelligo
locutiõz meã reph̃edat: nõ fidẽ: ꝛ forte vere
potuit dici planius: verũtñ nllus hoim ita lo
cutus ẽ: vt in oibus ab oibus itelligeret⁊· Vi
deat ergo cui h̃ in sermõe meo displicet: vtz
alios in talibus rebus q̃stiõibusq; versatos
cũ itelligat: me ñ itelligit· Et si ita ẽ põat libz
meũ: vl̃ etiã si h̃ videat⁊: abijciat· ꝛ eis potius
q̃s itelligit: opaz ꝛ tps impendat· Nõ tñ ꝓpte-
rea putet me tacere debuisse: qz nõ tã expedi
te ac dilucide q̃ illi q̃s itelligit eloq; potui Me
qz em̃ oia q̃ ab oib⁹ ꝓscribunt⁊: in oim manus
veniũt Et fieri pt⁊: vt nõnlli q̃ etiã hec nostra
intelligere valẽt: illos planiozes nõ ĩueniant
libzos: ꝛ ĩ istos saltẽ icidãt· iõq; vtile ẽ: plures
a pluribus fieri diuerso stilo: nõ diuersa fide
etiã de qõnibus eisdẽ: vt ad plurios res ipsa
puẽiat: ad alios sic: ad alios aũt sic· At si ille
q̃ se ista nõ intellexisse ꝙquerit⁊: nlla vnq̃ õ ta
libus rebus diligẽter ꝛ acute disputata itelli
gere potuit: secũ agat votis ꝛ studijs vt pfici
at nõ mecũ q̃relis ꝛ puitijs: vt taceã· qui xo
hec legẽs dicit: itelligo q̃dẽ q̃d dictũ sit: sz nõ
vere dictũ ẽ: asserat si placz sniam suã ꝛ redar
guat meã si pt· qõ si cũ charitate ꝛ vitate fece
rit: mihiq; etiã si ĩ hac vita maneo: cognoscẽ-
dũ facere curauerit: vberrimũ fructũ hui⁹ la
boris mei: cepero· qõ si mihi nõ potuerit: q̃b⁹
id potuit me volẽte ac libẽte pstiterit: ego tñ
in lege dñi meditor: si ñ die ac nocte: saltẽ q̃b⁹ Ps· 1
tpm pticlis possũ: ꝛ meditatões meas ne ob
liuiõe fugiãt⁊: stilo alligo: sperãs de mia dei q
in oibus veris q̃ certa mihi sunt: pseuerãtem
me faciet· Si q̃d ãt aliter sapio: id q̃ mihi ipe
reuelabit: siue p occultas reuelatões: inspira
tiões atq; admonitiões: siue p manifesta elo
quia sua: siue p fraternas ꝟmocinatiões· hoc
ozo: ꝛ h̃ õpositũ: desideriũq; meũ penes ipm
hẽo: q̃ mihi sat⁊ idone⁹ ẽ: ꝛ custodire q̃ dedit
et reddere q̃ ꝓmisit· Arbitroꝛ sane nõnullos
tardiozes: ĩ q̃busdã locis libzoꝝ meoꝝ: opina
turos me sensisse quod nõ sensi· aut non sen-
sisse quod sensi· Quozum errozem mihi tri-
bui non debere quis nesciat: Si velut me se
q̃ntes neq; appẽdẽtes: deuiauerit ĩ aliquã
falsitatẽ: dñ cogoꝛ p q̃dã densa ꝛ opaca viam

carpe: qñ q̃dē nec ipſis ſanctis diuinoꝝ libꝛo
rum auctoꝛitatib⁹ vllo mō q̃ſq̃ recte tribue-
rit: tā multos ⁊ varios errores hereticoꝝ:
cū oēs ex eiſdez ſcꝑturis: falſas atq̃ fallaces
opiniões ſuas conenť defendere. Admonet
me plane: ac mihi iubet ſuauiſſimo impio lex
xp̄i: hꝫ ē caritas: vt cū aliq̃d falſi in libꝛis meis
me ſenſiſſe hoies putā: qõ ego nõ ſenſi: atq̃
idipſum falſum: alteri diſplicet: alteri placet:
malum me reꝑhēdi a reꝑhenſoꝛe falſitatis: q̃
ab eius laudatoꝛe laudari. Ab illo eñ q̃uis
ego nõ recte q̃ hꝫ nõ ſenſerim: errꝛ tñ ipſe re
cte vitupať. Ab hꝫ aũt nec ego recte laudoꝛ: a
q̃ exiſtimoꝛ id ſenſiſſe qõ vitupat veritas: nec
ipſa ſententia quā vitupat x̄tas. Ergo in no
mine dñi ſuſceptum opus aggredimur.

Que eſſe ꝓꝓia diuine trinitatis cenſerunt
catholici tractatoꝛes. Ca. IIII

De ꝓſe. diſt. 3 Omnes q̃s legere potui q̃ñ me ſcri-
pſerũt de trinitate: q̃ ē de⁹: diuinoꝝ
libꝛoꝝ veterũ ⁊ nouoꝝ: catholici tra
ctatoꝛes hꝫ intenderũt: ꝑm ſcꝑturas docere:
q̃ pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſcũs. vnius eiuſdēq̃ ſube
inſepabili equalitate diuinā inſinuēt vnitatē.
Ideoq̃ nõ ſint tres dij ſ vn⁹ de⁹: q̃uis pať fi
lium genuerit: ⁊ iõ filiꝰ nõ ſit q̃ pať ē: filiuſq̃ a
ꝑe ſit genitꝰ: ⁊ iõ non ſit pater q̃ filiꝰ ē: ſpũſq̃
ſcũs: nec pater ſit: nec filiꝰ: ſ tñ ꝑis ⁊ filij ſpi
ritus: patri ⁊ filio etiā ipſe coequalis: ⁊ ad tri
nitatis ꝓtinēs vnitatē: ñ tñ eandē trinitatem
natā de x̄gine maria: ⁊ ſub pontio pilato cru
cifixam ⁊ ſepultā: tertio die reſurrexiſſe: ⁊ in
Mat. 3 celũ aſcēdiſſe: ſ tñmõ filiũ. Nec eandē trini-
tatē deſcēdiſſe in ſpecie colũbe ſup ieſuꝫ bap-
tiſatũ. Aut die pētecoſtes poſt aſcēſionē dñi:
Act. 2 ſonitu facto de celo q̃ſi ferreť flatꝰ vehemēs:
⁊ linguis diuiſis velut ignis: ſ tñmõ ſpñſcñ
Mar. 1 Nec eandē trinitatē dixiſſe de celo: Tu es fi-
Mat. 17 lius meꝰ. Siue cū baptiſatꝰ ē a ioāne: Siue i
monte q̃ſi cū illo erant tres diſcipuli: Aut q̃ſi
Joh. 12 ſonuit vox dicēs: Et clarificaui ⁊ iterꝫ clarifi-
cabo: ſ tñmõ patris vocē fuiſſe ad filiũ factā:
q̃uis ꝑ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſcũs: ſic inſepabiles ſunt
ita inſepabiliter openť. Hec etiā mea fides ē
q̃ñ hec eſt catholica fides.

De queſtionibus q̃bus mouenť de trinita
te querentes. Ca. V

Sed in ea nõn ulli ꝓturbanť: cū audi-
unt deũ patrē: ⁊ deũ filiũ: ⁊ deũ ſpñ
ſcñ: ⁊ tñ hāc trinitatē nõ tres deos:
ſ vnũ deũ: ⁊ quēadmodũ id intelligāt q̃rũt: ꝑ
ſertim cū dicit inſepabiliť opari trinitatem in
oī re quā deꝰ opať: ⁊ tñ q̃ndā vocē ꝑis ſonu-
iſſe: q̃ vox filij nõ ſit. In carne aũt natũ ⁊ paſ-
ſum: et reſurrexiſſe: ⁊ in celũ aſcēdiſſe nõ niſi Aug.
filiũ. In colũbe aūt ſpē veniſſe: nõ niſi ſpñſcñ
intelligere volũt: quõ ⁊ illā vocē q̃ nõ niſi pa-
tris fuit trinitas fecerit: ⁊ illā carnē in q̃ nõ ni
ſi filiꝰ de x̄gine natꝰ ē: eadē trinitas creauerit
⁊ illā colũbe ſpēm in q̃ nõ niſi ſpũſſcũs apparu
it: illa ipſa trinitas opata ſit: alioq̃n nõ inſepa
biliter trinitas opať: ſ alia pater facit: alia fili
us: alia ſpũſſcũs. Aut ſi q̃dā ſimul faciũt: que
dam ſine inuicē: iam nõ inſepabilis trinitas.
Abouet etiā quõ ſpũſſcũs in trinitate ſit: quē
nec pater: nec filiꝰ: nec ambo genuerint: cuz
ſit ⁊ ꝑis ⁊ filij ſpũs. Quia ĝ q̃rũt iſta hoies:
⁊ tedio nob̄ ſunt: ſi q̃d hinc ex dono dei ſapiti
firmitas nr̄a: ediſſeramꝰ eis vt poſſumꝰ: neq̃ Sāp.
cū inuidia tabeſcēte iter habeamꝰ. Si dicimꝰ
nos de talibꝰ rebus nihil cogitare ſolere: mē
timur. Si aũt fatemur habitare iſta in cogi-
tationibꝰ nr̄is: q̃ñ rapimur amoꝛe indagan
de x̄itatis: flagitāt iure charitatis: vt eis indi
cemus q̃d hinc excogitare potuerimꝰ: nõ q̃a
iā acceperim. aut ꝑfectꝰ ſim. Mā ſi Paulꝰ apo Phil.
ſtolus: q̃ tomagis ego longe infra illiꝰ pedes
iacēs: nõ me arbitroꝛ ap̄ꝛehēdiſſe: ſ ꝓmodu
lo meo: ſi ipa q̃ retro ſunt obliuiſcoꝛ: ⁊ in ante
rioꝛa me extēdo: ⁊ ꝑm intentionē ſeq̃r ad pal
mam ſupne vocatiõis: q̃ tũ eiuſdē vie pegri-
ni: ⁊ q̃ puenerim vñ mihi in fine reliquꝰ cur-
ſus ē: vt illis apiam: deſiderať a me: illis deſi-
derātibꝰ: q̃bꝰ me ꝓfuire cogit libera charitas.
Optet aũt vbi donabit deus vt eis miniſtrā-
do q̃ legāt: ipi q̃ ꝓficiāt: ⁊ eis cupiēs rīdere
q̃rētibꝰ: ipe q̃ inueniā q̃ rogebā. Ergo ſuſce
pi hꝫ iubēte atq̃ adiuuāte dño deo nr̄o: nõ taz
cognita cū auctoꝛitate diſſerere q̃ ea cū pie-
tate diſſerendo cognoſcere.

De trinitate ꝑis ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti q̃ ſunt
vnus ⁊ ſolus ⁊ verus deus. Ca. VI

Qui dixerũt dñm nr̄m ieſũ x̄pm nõ eē
q deũ. aut nõ eē verũ deũ: aut nõ cum
ꝑe vnũ ⁊ ſolũ deũ: aut nõ eē imoꝛta
lem: q̃ mutabilē: manifeſtiſſima diuinoꝝ te-
ſtimonioꝝ ⁊ cõſona voce cõuicti ſunt: velut
ſunt illa. In ꝓncipio erat x̄bũ: ⁊ x̄bũ erat apꝺ Joh. 1
deũ: ⁊ deus erat x̄bũ. Manifeſtũ ē eñ quod
x̄bũ dei: filiũ dei vnicũ accepimꝰ: de q̃ pꝰ dic. Ibidē
Et x̄bũ caro factũ ē: ⁊ habitauit in nob̄: ꝓꝓ Ibidē
natiuitatē in carnatiõis ei⁹ q̃ facta ē in tpe ex
x̄gine. In eo aũt declarať: nõ tñ deũ eē: ſ eti

am eiusdē cū pfe sube: qz cum dixisset: z deus
Ibidē erat verbū: b erat inqt in pncipio apud deū·
oia p ipm facta sunt: z sine ipo factum ē nihil·
Recp em dicit oia nisi q facta sunt·i·oem crea
turā·Tm liqdo apparet ipz factū nō ee p quē
facta sunt oia·Et si fact⁹ nō ē: creatura nō ē·
Si aūt creatura nō ē: eiusdez cū pfe sube est·
Dis em suba q de⁹ nō ē: creatura ē: z q crea-
tura nō ē: de⁹ ē·Et si nō ē filⁱ⁹ eiusdē sube cui⁹
Joh·1 ē pf·g facta suba ē·Si facta suba ē: nō oia per
ipm facta sunt: at oia p ipm facta sunt·Tm⁹
igit eiusdēcp cū pfe sube ē: z ido nō tm deus:
·Joh·5 b z ver⁹ de⁹·Qd idē iohes aptissime in epla
sua dic·Scim⁹ qz filⁱ⁹ dei venerit z dederit no
bis intellectū vt cognoscam⁹ deū verū: z sim⁹
in vero filio ei⁹ ihesu xpo·Hic ē ver⁹ de⁹: z vita
·Ibi·6 eterna·Hinc etiā p sequēter intelligit: nō tm
mō de pfe dixisse aplm paulū: Qui sol⁹ hz im
mortalitatē: b de vno z solo deo qd ē ipa trini
tas·Recp em ipa vita eterna mortalis est fm
Ibi·5 aliquā mutabilitatē: ac p h filⁱ⁹ dei: qz vita e-
terna ē: cū pfe etiā ipe intelligit vbi dictū est:
Qui sol⁹ hz imortalitatē·Et⁹ em vite eterne
·Ibi·6 z nos pticipes facti p mō nro imortales effi-
cimur·Sz aliud ē ipa cui⁹ pticipes efficimur
vita eterna: aliud nos q ei⁹ pticipatiōe viue-
mus in eternū·Si em dixisset: Quē tpib⁹ p-
pzijs oīdet pf btūs z sol⁹ potēs: rex regūz: z
dns dnantiū: q sol⁹ hz imortalitatē: nec sic in-
Ecā·24 se filⁱ⁹ alibi loquēs voce sapie (ipe ē em dei sa
·Ibi·6 pictia) ait: Gyrū celi circuiui sola: sepauit a se
Ibidē patrē Ztomagl g nō ē nccē vt tm mō de pfe
ter filiū itelligaf qd dictū ē: q sol⁹ hz imorta
litatē: cū ita dictū sit: vt fues inqt mādatū si-
ne macula: irreph̄ēsibile vsqz in aduentū dni
nri ihesu xpi: quē tpib⁹ ppzijs oīdet btūs: z so
lus potēs rex regū: z dns dnantiū: q sol⁹ hz i-
mortalitatē: z lucē hitat iaccessibilē: quē nēo
hoim vidit: nec videre pōt: cui ē honor z gl̄ia
in secla seculoz amē·Jn qb⁹ xbis: nec pf ppzie
noīat ē: nec filⁱ⁹: nec spūsctūs: b btūs z solus
potēs: rex regū z dns dnantiū: qd ē vn⁹ solus
Ibi·5 z ver⁹ de⁹ ipa trinitas·Misi forte q sequunt:
gturbabūt hūc intellectū: qz dixit: quē nemo
hoim vidit: nec videre pōt: cū h etiā ad chri-
stū ptinere fm diuinitatē ei⁹ accipiat: quē nō
viderūt iudei: q tm carnē vidēt z crucifixerūt·
Videri aūt trinitas hūano visu nullo mō pt
p eo visu videt: q iā q vidēt: nō hoies: b vltra
hoies sūt·Recte g ipe de⁹ trinitas intelligit:
Ibi·5 btūs z sol⁹ potēs: oīdēs aduētū dni nri Jesu
Ps·71 xpi: tpib⁹ ppzijs·Sic em dcm ē: sol⁹ hz imorta
litatē: quō dcm ē: q facit mirabilia sol⁹·Qōve
lim scire de q dcm ē accipiāt si de pfe tm: quō
g vex ē: qz ipe filⁱ⁹ dic: Quecunqz em pf fac: h
eadē z filⁱ⁹ fac similiter·An q cp ē inter mirabi- Joh·5
lia mirabili⁹ qz resuscitare z viuificare mortu
os: Dicāt idē filⁱ⁹: Sic pf suscitat mortuos z
viuificat: sic z filⁱ⁹ qs vult viuificat·quō g sol⁹ Ibidē
pf fac mirabilia: cū h xba nec pfez tm: nec fili
um tm pmittāt intelligi: b vtiqz deū vnū vex
solū·i·pfem z filiū z spm sctm·Jtē cū dicit idez
apls: Mob vn⁹ de⁹ pf: ex q oia z nos in ipo: et 1·Cor·8
vn⁹ dns ihesus xps: p quez oia z nos p ipm: q̄s
dubitet eū oia q creata sūt dicere: sic btūs io-
hānes: p ipm facta sunt: Quero ita qz de q di Joh·1
cat alio loco: qm ex ipo: z p ipsū: z in ipso sunt Rom·11
oia: ipsi glia in secla seculoz amē: Si em de pfe
z filio z spūsco: vt singulis plonis singula tri-
buant·Ex ipso·i·ex pfe: p ipsum·i·p filiū·in ip
so·i·i spūsco: māifestū ē qd pf z filⁱ⁹ z spūsctus
vn⁹ de⁹ ē: q̄ singulariter intulit·Jpsi glia in Ibidē
secla seculoz·Tm em cepit hūc sensū: Mō ait:
O altitudo diuitiaz qz sapie z scie dei: cp inscrutabilia Ubi·5
sūt iudicia ei⁹: z inuestigabiles vie ei⁹·Quis
em cognouit mentē dñi: aut qs p siliari⁹ ei⁹ fuit:
aut qs p⁹ dedit illi z retribuet ei: Qm ex ip
so: z p ipsuz: z in ipso sūt oia: Jpsi glia in secla
seculoz amē·Si āt h de pfe tm mō intelligi vo-
lūt: quō g oia p pfez sunt: sicut h ōr: Et oia p 1·Cor·8
filiū: sicut ad corinthios: vbi ait: Et vn⁹ dns
ihesus christ⁹: p quē oia·Et sicut in euāgelio io
hānis·Oia p ipsuz fcā sūt: Si em alia p pfem Joh·1
alia p filiū: iā nō oia p pfez: nec oia p filiū·Si
aūt oia p pfem: z oia p filiū: eadē p pfem q̄ p
filiū·Eqlis ē g pri filⁱ⁹: z iseparabilis opatio pa-
tris z filij: qz si vel filiū fecit pf quē nō fecit ip
se filⁱ⁹: nō oia p filiū facta sunt: at oia p filiū fa
cta sūt·Ipse igit fact⁹ non ē vt cū pfe faceret
oia q facta sunt: q̄cp nec ab ipso xbo tacuerit
apls: z aptissime oino dixerit·Qui cuz in dei Phil·2
forma eet: nō rapinā arbitrat⁹ ē ee se eqlē do
Jhic deū p pzie pfez appellās: sicut alibi: caput
āt christi de⁹·Sic z h spūsco collecta sūt testi
monia: qb⁹ afi nos q h disputauert abū dāt⁹ 1·Cor·11
vsi sūt: qz z ipse de⁹ z nō creatura·Qz si ñ cre
atura nō tm de⁹ (Mā z hoies dicti sūt dij) sed
etiā ver⁹ de⁹·Ergo pfi z filio p̄sus eqlis: z i
trinitatf vnitate cōsubalis z coetern⁹·Maxi
me xo illo loco satf claret: qz spūsctus non sit
creatura: vbi iubemur nō fuire creature: sed
creatori·Mō eo mō q iubemur p charitatē ser
uire iuicē: b ecōuerso mō q tm deo fuiē·Tm
idolatre dicunt q simulachris cā futurē exhi
bent q debeā deo·Sc̄m hāc em futurē dcm Deut·6·
ē·Dñm deū tuū adorabis: z illi soli fuies·Pro Mat·4

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

ro si tali fuitute: creature fuire ꝓhibemur:
Ubi·ꝫ qñ q̄dē dictū ē: Dñm deū tuū adorab: ⁊ illi so
Roma·1 li fuies. Ūū ⁊ apls detestaī eos q̄ coluerūt ⁊
fuierūt poti⁹ creature ꝙ creatoꝛ. Hō ē vlīq̄
creatura spūsc̄ūs: cui ab oīb⁹ scis talis fuit⁹
exhibeī: dicēte aplo: Nos em̄ sum⁹ circūcisio
Phīl·3 spūi dei fuiētes. Plures em̄ codices etiā lati
ni sic hñt: q̄ spūi dei fuim⁹: greci aūt oēs: aut
pene oēs. In nōnullis aūt exēplarib⁹ latinis
inuenim⁹: nō spūi dei fuim⁹: ꝫ spū deo fuim⁹
Sz q̄ in ꝫ errāt: ⁊ auctoꝛitati grauioꝛi cedere
detractāt. Rū quid ⁊ illud varīū in codicibus
1·Coꝛ·6 repiūt. Nescit⁊ qz coꝛpa vꝛa tēplū sunt spūsc̄i
q̄ in vob̄ ē quē habet⁊ a deo? Quid aūt isam⁹
magisq̄ sacrilegū ē: q̄ꝫ vt q̄sq̄ dicere audeat
mēbꝛa xp̄i tēplū eē creature minoꝛ⁊ fm ipsos
q̄ꝫ xp̄us ē? Alio em̄ loco dic̄: Coꝛpa vꝛa mēbꝛa
Ibidē sunt xp̄i. Si aūt q̄ mēbꝛa sunt xp̄i: tēplū ē spūs
sc̄i: nō ē creatura spūsc̄ūs: qz cui coꝛp⁹ nr̄m tē
plū exhibem⁹: nec̄e ē vt huic eā fuitutē debe
Ubi·ꝫ am⁹: q̄ nō nisi deo fuiēdū ē: Ūñ ꝓsequēter dic̄.
Glorificate ḡ ⁊ portate deū in coꝛpe vestro.

Q vnigenit⁹ dei filī⁹ ꝓpt̄ formā fui⁹ mino
ꝛ pfe dicat q̄ in forma dei eq̄lis ē pr̄i. Ca·VII

b Jst talib⁹ diuinaꝝ scꝑturaꝝ testimo
nijs: qb⁹ vt dixi pōtes nr̄i copiosi⁹ vsi
expugnauerūt hereticoꝝ tales; ca
lūnias vel erꝛoꝛes: insinuaī fidei nr̄e vnitas
⁊ eq̄litas trinitat⁊. Sz qz mlta in scis libris ꝓ
1·Thi·2 pter icarnatiōnē x̄bi dei: q̄ ꝓ salute nr̄a repan
da facta ē: vt mediatoꝛ dei ⁊ hoīm eēt hō xp̄s
iesus: ita dicunt: vt maioꝛē filio pr̄em signifi
cent: vel etiā aptissime oñdāt: errauerūt ho
mines min⁹ diligēter scrutātes vel intuētes
vniuersam seriē scꝑturaꝝ: ⁊ ea q̄ de xp̄o iesu
fm hoīem dicta sunt ad ei⁹ subam q̄ añ incar
nationē semp̄ fna erat: ⁊ semp̄ fna ē: trāsfer
Joh·14 re conati sunt. Et illi q̄ dē dicūt minoꝛē filium
eē q̄ꝫ pr̄ ē: qz scꝑtū ē: ipo dño dicēte: Pr̄ maioꝛ
me ē. Veritas aūt oñdit fm istū modū etiaz
seipo minoꝛē filiū. Quō em̄ nō etiā seipo mi
Phīl·2 noꝛ fact⁹ ē: q̄ semetipm exinaniuit: formā ser
serui accipiēs? Neq̄ em̄ sic accepit formā fui
vt amitteret formā dei: in qua erat eq̄lis pr̄i.
Sic ḡ accepta est forma fui: vt nō amitteret
forma dei: cū ⁊ forma fui: ⁊ in forma dei idē
ipe sit filī⁹ vnigenit⁹ dei pr̄is: in forma dei eq̄
1·Thi·2 lis pr̄i: in forma fui: mediatoꝛ dei ⁊ hoīm ho
mo xp̄s iesus. Quis nō itelligat q̄ in forma
dei etiā ipse seipso maioꝛ est: in forma aūt fui
etiā seipo minoꝛ est. Hō itaq̄ imerito scriptu
ra vtrūq̄ dicit: ⁊ eq̄lē pr̄i filiū: ⁊ patrē maioꝛē
filio. Jl⁹ d̄ em̄ ꝓpt̄ formā dei: ꝫ aūt ꝓpter for
mā fui: sine vlla ꝓfusiōe itelligiē. Et ꝫ nob⁹ re
gula: p oēs sacras scripturas dissoluēde hui⁹
q̄stiōis: ex vno capite epīe pauli aplī q̄ mittit
vbi manifesti⁹ ista distinctio cōmēdat. Dit em̄:
Qui cū in forma dei cēt: nō rapinā arbitrat⁹ Phīl·2
est esse se eq̄lē deo: ꝫ semetipm exinaniuit for
mā fui accipiēs: in similitudiez hoim fact⁹: et
habit⁹ inuēt⁹ vt hō. Est ḡ dei filī⁹ deo pr̄i natu
ra eq̄lis: habitu minoꝛ. In forma em̄ fui quā
accepit: minoꝛ est pr̄e. In forma aūt dei in qua
erat etiā añq̄ hāc accepisset eq̄lis est pr̄i. In
forma dei xp̄i ꝙ q̄ facta sūt oīa. In forma aūt
fui: fact⁹ ex muliere fact⁹ sub lege: vt eos qui
sub lege erāt redimeret. Percide i forma dei
fecit hoiez. In forma fui fact⁹ est hō. Hā si pr̄
tm̄ sine filio fecisset hoiem: nō scriptū eēt. Faciam⁹
ciam⁹ hoiez ad imaginē ⁊ similitudiez nr̄am:
Ergo qz forma dei accepit formā fui: vtrūq̄
de⁹: ⁊ vtrūq̄ hō. Sz vtrūq̄ de⁹ ꝓpt̄ accipiētē
deū. Vtrūq̄ aūt hō ꝓpter acceptuz hoiem.
Neq̄ em̄ illa susceptiōe alter ex e oz in alteruz
puersū atq̄ mutatū est. Neq̄ diuinitas q̄ipe
in creaturā mutata est vt desisteret eē diuini
tas: nec creatura in diuinitatē; vt desisteret es
se creatura.

De subiectione qua filius subjicīēdus di
citur patri Ca·VIII.

i Llud aūt qō dicit apostol⁹: Cū autē 1·Coꝛ·15
ei oīa subiecta fuerit: tūc ⁊ ipe filius
subiect⁹ erit ei q̄ illi subiecit oīa. Aut
ideo dictū est: ne q̄sq̄ putaret habitū xp̄i q̄ er
hūana creatura susceptꝰ est: puersuziri posī
ea in ipsā diuinitatē: vel vt certi⁹ exp̄sseri: dei
tatē q̄ nō est creatura: ꝫ vnitas trinitat⁊ in
coꝛporea ⁊ icōmutabilis: ⁊ sibimet ꝓsubstāti
alis: ⁊ coeterna natura. Aut si q̄sq̄ ꝓtēdit: vt Ubi·ꝫ
aliq̄ sensert ita dictū: Et ipse filī⁹ subiect⁹ erit
ei q̄ illi subiecit oīa: vt ipsā cōmutationē sub
iectionē ⁊ puersionē credat futurā creaturei
ipsā substātiā vel essentiā creatoꝛis. i. vt q̄ su
erat substātia creature: fiat substātia creato
ris. Certe vel hoc ꝓcedit: qō nō hz villā dubi
tationē: nō dū ꝫ fuisse factū: cuz dñs diceret:
Pater maioꝛ me est. Dixit em̄ ꝫ nō solū añq̄ Joh·14
ascēdisset in celū: verūetiā añq̄ passus resur
rexisset a moꝛtuis. Illi aūt q̄ putāt humanaz
in eo naturā in dei substātiā mutari atq̄ con
uerti: ⁊ ita dictū: Tunc ⁊ ipse filī⁹ subiect⁹ erit 1·Coꝛ·15
ei q̄ illi subiecit oīa: ac si diceret: tūc ⁊ ipse filī⁹
hoīs ⁊ a vbo dei susceptā hūana natura com
mutabit in ei⁹ naturā: q̄ ei subiecit ea: tūc in- Ibidē
turū putant: cū post diē iudicij tradiderit re
gnū deo ⁊ pr̄i. Ac ꝫ etiā fm illā opinionem
adhuc pr̄ maioꝛ ē: q̄ꝫ ḡ ꝫ ag̃le fui forma acce Joh·14
pta ē. Q si ⁊ aliq̄ ꝫ affirmāt: q̄ iā fuerit i dei

substãtiã mutat⁹ h: ō xps iesus: illud certe negare nō pñt: q adhuc natura hois manebat
Ubi·s qñ añ passionẽ dicebat: Qñ pr maior me est:
vñ nulla cũctatio ẽ fm h dictũ ee: q forma f=
ui maior ẽ pr: cui ī forma dei eqlis ẽ filꝰ· Nec
1·Cor·15 qsqꝫ cũ audierit qđ ait apls: Cũ ãt oĩa ei subiecta fuerit: manifestũ q ꝑter eũ q illi subiecit
oĩa: ita existimet de pfe itelligẽdũ: q subiece
rit oĩa filio: vt ipꝫ filiũ sibi oĩa subiecisse ñ putet
Inseparabilis ei opatio ẽ pris ⁊ filij: alioqn nec
ipe pr sibi subiecit oĩa: h filꝰ ei subiecit: q ei re
Ubi·s gnũ tradit: ⁊ euacuat oẽm pncipatũ ⁊ omnẽ
ptãtẽ ⁊ vtutẽ· De filio qppe ista dicta sũt: Cuz
tradiderit iqt regnũ deo ⁊ pri: cũ euacuaue=
rit oẽm pncipatũ ⁊ oẽm ptãtẽ ⁊ vtutẽ· Ipe ei
subijcit: q euacuat· Nec sic arbitremur xpm
Ubi·s ⁊ h qđã vanitoq credidert: Cũ em dr: Tra=
diderit regnũ do ⁊ pri: nō sepat ipe: q simul
cũ pr evnꝰ de⁹ est· Sz diuinaꝝ scpturaꝝ curi=
Ibidẽ osos ptẽtionũqꝫ studiosos fallit xp̃ũ qđ positũ
est: donec· Ita nãqꝫ seqt· Oportet ei illũ regẽ
donec ponat oẽs ĩimicos suos sb pedib⁹ suis
Ps·3 tãqꝫ cũ posuerit nō sit regnatur⁹· Nec itelli=
gũt ita dictũ sicuti ẽ illō: L ōfirmatũ ẽ coz ei⁹
1·Cor·15 nō cōmouebit donec videat sup inimicos su=
os: Nō em cũ viderit tã cōmouebit· Quid q
Abac·2 beat regnũ de⁹ ⁊ pr: Sz q: oẽs iustos in qbus
1·Thi·2 nũc regnat ex fide viuentiꝫ: mediatoz dei et
hoim hō xps iesus pductur⁹ est ad spẽm: quã
1·Cor·13 visionẽ dicit idẽ apls: facie ad faciẽ· Ita dictũ
est: cũ tradiderit regnũ deo ⁊ pri: ac si dicere
1·Cor·15 tur: cũ pduxerit credẽtes ad ptẽplationẽ dei
Abac·2 ⁊ pris· Sicut em dicit: Oia mihi tradita sunt
a pre meo: ⁊ nemo nouit filiũ nisi pr: ⁊ nemo
Lor·15 Tũc reuelabit a filio pr: cũ euacuauerit oẽm
pncipatũ ⁊ oẽm ptãtẽ ⁊ vtutẽ· i· vt necessaria
nō sit dispẽsatio simlitudinũ p ãgelicos pnci
pat⁹ ⁊ ptates ⁊ vtutes· Ex qꝫ psona nō incō=
Cañ·2 ueniẽt itelligi dici ī cãtica cãticoꝝ ad spōsaz:
Si studies auri faciem⁹ tibi cũ distinctiõib⁹ ar
gẽti: q adhuc qꝫ rex in recubitu suo ẽ· i· q adue=
Lor·3 cũ xpo deo· Cũ xps inqt apparuerit vita vra
1·Lor·13 tũc ⁊ vos apparebit cũ ipo in gla· Qđ anteqꝫ
fiat: videm⁹ nũc p speculũ in enigmate: h est
in simlitudib⁹: tũc aũt facie ad faciẽ· Hec ei no
1·Joh·3 bis ptẽplatio, pmittit actionũ oĩm finis: atqꝫ
eterna p fectio gaudioꝝ· Filij ei dei sum⁹: et
Exod·3 nōdũ apparuit qd erim⁹· Scim⁹ em q: cũ ap=
paruerit silles ei erim⁹: qñ videbim⁹ eũ sicuti
est· Q: eni dixit famulo suo moysi: Ego sũ q
sũ: h ec dices filijs israel: q ẽ misit me ad vos:
hoc ptẽplabimur cũ viuem⁹ in eternum· Ita
qppe ait: h ec aũt ẽ vita eterna: vt cognoscãt Joh·17
te vnũ verꝫ deũ: ⁊ quẽ misisti iesuꝫ xpm· Hoc 1·Cor·4
fiet cũ venerit dñs ⁊ illuiauerit occulta tene
brarꝫ: cũ tenebre mortalitat⁹ hui⁹ corruptio=
nisqꝫ trãsierit· Tũc erit mane nrm: de quoi
psalmo dr: Mane astabo tibi ⁊ contẽplabor· 1 Ps·5
De hac ptẽplatiõe itelligo dictũ: cũ tradide ·Cor.15
rit regnum deo ⁊ pri· i· cũ pduxerit iustos: q=
bus nũe ex fide viuẽtib⁹ regnat mediator dei
⁊ hoim: hō xps iesus: ad ptẽplationẽ dei ⁊ pa
tris· Si desipio hic: corrigat me q melio⁹ sepit
mihi aliud non videt· Neqꝫ eni q̃rem⁹ aliud
cũ ad illi⁹ ptẽplationez puenerim⁹: q nũc nō ẽ
ex diu gaudiũ nrm in spe est· Spes eni q̃ vide Roma·8
tur nō est spes: qđ eni videt quis: qđ sperat:
Si ãt qđ nō videm⁹ spam⁹: p patientiã expe=
ctam⁹ qaduscꝫ rex in recubitu suo est· Tunc
erit qđ scriptũ est: Adiplebis me leticia cum Ps·15
vultu tuo· Illa leticia nihil amplꝰ requiet: q
nec erit qđ ãplꝰ requiat· Ostẽdet em nob pr Joh·14
⁊ sufficiet nob· Qđ bñ itellexerat philipꝰ vt
diceret dño: Qñde nob patrẽ ⁊ sufficit nobis
h nōdũ itellexerat: eo qꝫ mō idipm se potuis=
se dicere: dñe qñde nob te: ⁊ sufficit nob· Vt
em h itelligeret: respōsũ ei a dño ẽ: Tãto tpe Ibidẽ
sũ vobiscũ: ⁊ nō cognouist me: Philipe qui
videt me: videt ⁊ patrẽ· Sz q: volebat eũ ex
fide viuere añ illō possz videre: secut⁹ est: ⁊
ait: Nō credis: quia ego in pre ⁊ pr in me est: Ibidẽ
Quãdiu em sum⁹ in corpe· pegrinamur a do 2·Cor·5
mino· Per fidẽ em ãbulam⁹: nō p speciẽ· Cō
tẽplatio qppe merces est fidei: cui mercedi p
fidẽ corda mũdanꝫ· sicut scriptum est: Fide Actꝫ·15
mũdãs corda coz· Probat aũt q illi ptẽpla=
tioni corda mũdent: illa maxie sñia: Bti mũ
do corde: qm ipi deũ videbũt· Et q: h est vita Mat·5
eterna dicit de⁹ in psalmo: Cogitudie dieruz
replebo eũ: ⁊ oñdã illi salutare meũ· Siue q Ps·90
audiam⁹: oñde nob filiũ: siue audiam⁹: oñde
nob pfem: trñdẽ valet: q: neuter sine altero
põt oñdi· Vnũ qppe sũt: sicut ait· Ego ⁊ pat Joh·10
vnũ sum⁹· Deniqꝫ ppt ipaz ĩseparabilitatẽ suf=
ficiẽter aliqñ noiat· vel pr sol⁹· vel filꝰ solus·
adipletur⁹ nos leticia cũ vultu suo· Nec inde
sepat vtriusqꝫ spũs· i· pris ⁊ filij spũs· Qui spi
ritus· ppe dr spũs xpi ⁊ at⁹· quẽ h mũd⁹ accipe Joh·14
nō pt· Hoc ẽ em plenũ gaudiũ nrm· q ãplꝰ nō
est frui scz trinitate deo· ad cui⁹ imaginem sa
cti sum⁹· Propter h aliquãdo ita loqt de spi=
ritu sancto· tanqꝫ solus ipse sufficiat ad beati
tudinem nostrã· ⁊ ideo solus sufficit· q: sepa=
ri a pre ⁊ filio nō põt· sicut pater solus sufficit

quia separari a filio ꝛ spiritusancto non potest ꝛ filius ideo sufficit sol⁹: qz separari a pr̃e ꝛ spūsco
Ibidē nō pōt. Quid ei sibi vult qd ait: Si diligitis me mādata mea seruate: ꝛ ego rogabo patrē meū ꝛ aliū aduocatū dabit vob: vt vobiscuz sit in
1. Cor. 2 eternū: spm̃ vitatis quē h̄ mūd⁹ accipe nō pōt: id ē dilectores mūdi. Aialis em̃ hō nō percipit
Joh. 14 q̄ sunt dei. Sz adhuc pōt videri: ideo dictū: ꝛ ego rogabo pr̃em ꝛ aliū aduocatū dabit vob vt vobiscū sit in eternū: q̄si nō sol⁹ filius sufficiat. Illo aūt loco ita de illo dictū ē: tanq̄ solus
Joh. 16 oīno sufficiat. Cū venerit ille spūs vitatis: docebit vos oēm vitatē. Nunqd ḡ sepat hinc filius tanq̄ ipe nō doceat oēm vitatē: aut q̄si h̄ ipleat spūscūs q⁹ min⁹ potuit docere filiū? Dicant ḡ si placet maiores cē filio spm̃scm̃: quē minores illo solēt dicere. An qz nō dictū ē: ipe sol⁹ aut nemo nisi ipe vos docebit oēm vitatē: ideo
ꝓmittit vt cū illo docere credat ꝛ filius. Apls ḡ filiū sepauit a sciēdis his q̄ dei sunt: vbi ait:
1. Cor. 2 Sic ꝛ q̄ dei sunt nemo scit nisi spūs dei: vt iaz isti pueri si possint ex h̄ dicere: qd ꝛ filiū nō doceat q̄ dei sunt: nisi spūscūs: tanq̄ maior minorē: cui filius ipe tantū tribuit: vt diceret: Qz
Joh. 16 h̄ locut⁹ sum vob: tristicia ipleuit cor vestrū: ſ ꝛ ego vitatē dico: expedit vob vt ego eam. Nā si nō abiero: aduocat⁹ nō veniet ad vos.

Qvtile credētib⁹ fuerit vt ad patrē in forma serui christ⁹ ascenderet. La. IX

h Dc aūt dixit: nō ꝓpter ineq̄litatem verbi dei ꝛ spūscī: ſ tanq̄ ipedimento eēt pūtia filij hois apd eos q̄ min⁹
Phil. 2 veniret ille q̄ minor nō eēt: qz nō semetipsum exinaniuit forma fui accipiēs sic filius. Oportebat ḡ vt auferret ab oculis eoz forma fui: quā intuētes h̄ solū eē christū putabāt qd videbant. Vñ ē ꝛ illō qd ait: Si diligeretis me: gauderetis vtiq̄: qm̃ eo ad pr̃em: qz pr̃ maior me ē. i. ꝓpterea me oportet ire ad pr̃em: qz duz me ita videtis: ꝛ ex h̄ qd videtis: estimatis quia minor sū pr̃e: atq̄ ita circa creaturā susceptū q̄ habitū occupati: eq̄litatē quā cū pr̃e hēo n
Joh. 20 intelligitis. Jnde ē illō. Noli me tāgere: nōdū em̃ ascēdi ad pr̃em meū. Tact⁹ em̃ tanq̄ finē facit notiōis. Jdeoq̄ nolebat in eo esse finez intēti cordis in se: vt h̄ qd videbat: trm̃inō putaret. Ascēsio aūt ad pr̃em erat ita videri sic equalis ē pri: vt ibi eēt finis visionis q̄ sufficit nob. Aliqñ itē de filio solo dicit q⁹ ipe sufficiat ꝛ in ei⁹ visiōe merces tota ꝓmittit delectationis ꝛ desiderij nri. Sic em̃ ait: Qui h̄z man
Joh. 14 data mea ꝛ custodit ea: ille ē q̄ diligit me. Qui aūt me diligit: diliget a pr̃e meo: ꝛ ego diligā eū: ꝛ manifestabo me illi. Nūquid h̄: qz nō dixit: oīdā illi ꝛ pr̃em: idō sepauit pr̃em: ſ qz verū ē: ego ꝛ pater vnū sum⁹: cū pr̃ oīdit: ꝛ filius
Joh. 10 oīdit q̄ in illo ē. Et cū filius oīdit: etiā pr̃ oīdi
Joh. 14 tur q̄ in illo ē. Sic ḡ cū ait: Et oīdā illi meipm intelligit qz oīdit ꝛ pr̃em. Jta ꝛ in eo q⁹ dicit
1. Cor. 15 Cū tradiderit regnū deo ꝛ pri: intelligit qz nō admisit sibi. Qm̃ cū pducet credētes ad contemplationē dei ꝛ pr̃is �pfecto pducet ad cō-
Joh. 14 templationē suā: q̄ dixit: Et oīdā illi meipm Et idcoq̄ seqnter cū dixisset illi iudas: Dñe qd
Ibidē factū ē qz ostēsurus es te nob. ꝛ nō huic mūdo? Rūdit ihesus ꝛ dixit illi: Si q̄s diligit me: ſmonē meū ſuabit: ꝛ pr̃ me⁹ diliget eū: ꝛ ad illū veniem⁹: ꝛ māsionē apd eū faciem⁹. Ecce qz nō solū seipm oīdit ei a q̄ diligit: qz simī cū pr̃e venit ad eū: ꝛ māsionē facit apud eū. An forte putabit māsionē in dilectore suo faciētib⁹ pr̃e ꝛ filio: excl⁹us eē ab hac māsione spūscūs? Quid ē ḡ q⁹ supi⁹ ait de spūsancto:
Ibidē Quē h̄ mūd⁹ accipe nō pōt: qm̃ nō videt illū nostis illū vos: qz vobiscū manet: ꝛ in vob ē: Mō itaq̄ ab hac māsiōe sepat⁹ ē: de q̄ dictū ē:
Ibidē Vobiscū maner: ꝛ in vob ē. si forte q̄sq̄ sic ab surdus ē: vt arbitret cū pr̃ ꝛ filius venerint: vt māsionē apud eū faciāt. i. dilectorē suū: discesurū inde spm̃scm̃: ꝛ tanq̄ locū datur⁹ eē maioribus. Sz huic carnali cogitatōi occurrit scri
Joh. 14 ptura: paulo q̄ppe supius ait. Et ego rogabo patrē: ꝛ aliū paclitū dabit vob: vt vobiscū sit in eternū. Nō ḡ discedit patre ꝛ filio venietis: qz nec ille sine ipis venit: nec illi sine illo: ſ ꝓpter insinuationē trinitatis ꝓsonaz: etiā singulis notatis: dicunt q̄dā sepatim: nō tū alijs seꝑatis intelligunt: ꝓpter eiusdem trinitatis vnitatē: vnāq̄ substantiaq̄ deitatē pr̃is ꝛ filij ꝛ spiritussancti.

Quō traditur⁹ sit regnū filius pri. La. X

Radet itaq̄ regnuz deo ꝛ patri dns
1. Cor. 15 t nr̃ ihesus xp̃us: nō se inde sepato: nec spūscō: qm̃ pducet credētes ad contemplationē dei: vbi ē finis oīm bonarū actionū: ꝛ reqes sempiterna: ꝛ gaudiū qd nunq̄
Joh. 16 auferet a vob. Hoc em̃ signat in eo q⁹ ait: Jte rū videbo vos: ꝛ gaudebit cor vestrū: ꝛ gaudiū vr̃m nemo tollet a vob. Lui⁹ gaudij filiu
Luc. 10 dinē ꝓsignabat. Maria sedēs ad pedes dñi: ꝛ intēta in xbum eius: quieta scilicet ab omni actiōe: ꝛ intēta in vitatē sm̃ quēdā modum: cui⁹ capax ē ista vita: q̄ tū ꝓfigurare illud: qd futurū ē in eternū. Martha q̄ppe sorore sua in necessitatis actiōe ꝙuersante: q̄uis bona et vtili: tū cū reqes successerit trāsitura: ꝓsare

quiescebat in ẏbo dñi. Et iō dīs cōquerenti marthe q̄ eā soꝛoꝛ nō adiuuaret: rñdit: Martha optimā ptē elegit: q̄ nō auferet ab ea. Mō malā ptē dixit: qō agebat martha: ꝑ ista optimā q̄ nō auferet. Illa em̄ q̄ in ministerio indigentie ē: cū indigētia ipa trāsierit: auferetur. Boni q̄pe opis trāsituri merces ē reqes per oīa. Nihil ab illo aliud reqret: ꝑ solo ipo illustrari: pfruiq̄ sufficiet. Iōq̄ ille in q̄ spūs impetij a dño: hāc reqrā: vt habitē in domo dñi oēs dies vite mee. vt cōtēpler delectationē dñi. Cōtēplabimur em̄ deū pfem̄ et filiū et spiritū scm̄: cū mediatoꝛe dei et hoim: hō xps ihesꝰ: qui p nob mediatoꝛ et sacerdos nr̄ filiꝰ dei: et filius hoīs: ꝑ et ipe inq̄tū sacerdos ē: assumpta oīa: vt inq̄tū deꝰ ē: cū illo nos subiectos hēat inq̄tū sacerdos nobiscū illi subiectꝰ sit. Qua p̄opter cū filiꝰ sit et deꝰ et hō: alia suba deꝰ: alia hō. hō potiꝰ in filio q̄ filiꝰ in pfe: sic caro anime: alia suba ē ad aiam meā: q̄uis in vno hoīe tradiderit regnū deo et pri. i. cū credētes et viuentes ex fide. p q̄b⁹ nūc mediatoꝛ interpellat: pduxerit ad cōtēplationē: cui pcipiēde suspiraꝰ et gemiꝰ: et trāslerit laboꝛ et gemit iā nō interpellabit. p nob tradito regno deo et pri: ꝑ significās ait. Hec vobiscū locut⁹ sum in similitudinibus veniet hoꝛa q̄ iam non in similitudinib⁹ loq̄r vob. ꝑ manifeste de pfe nūciabo vob. i. iā nō erūt similitudines cū visio fuerit facie ad faciē. Hoc ē em̄ qō ait: ꝑ manifeste de pfe nūciabo vob. Ac si diceret: manifeste ē. Sequit em̄ et dicit. Illa die in noīe meo petetis: et iā dico vob. q̄ ego rogabo pfem. Ipe em̄ pf amat vos: q̄ vos me amastis. et credidistis q̄ a deo exiui. Exiui a pfe. et veni i hūc mūdū. iterū relinq̄ mūdū et vado ad pfez Quid ē A pfe exiui. nisi nō in ea forma. q̄ eq̄lis sū pri Et q̄d ē. Veni in hūc mūdū: nisi formā serui quā me exinaniēs accepi etiā pcrōꝝ: q̄ mūdū istū diligūt oculis demōstraui. Et q̄d ē. Iterū relinq̄ mūdū: nisi ab aspectu dilectoꝛū mūdi auferoꝛ qō videruꝫ. Et q̄d ē. Vado ad pfem: nisi doceo me sic intelligendū a fidelib⁹ meis quō equalis sum pri. Hoc q̄ credūt digni habebunt pduci a fide ad spēm. i. ad ipam visionem: q̄ pducēs dict⁹ ē tradere regnum deo et patri. Fideles q̄pe eꝰ q̄s redemit sanguine suo. dicti sunt regnū eius: p q̄b⁹ nūc interpellat: tūc aūt illic eos sibi faciens inherere: vbi eq̄lis ē patri: nō iam rogabit pfem p eis. Ipse em̄ inq̄t: Pater amat vos. Ex ꝺ em̄ rogat q̄ minoꝛ ē pfe: q̄ ẏo eq̄lis ē: exaudit cū patre. Vñ se ab eo qō dixit. Ipse em̄ pf amat vos: vtiq̄ ipe nō sepat: ꝑ fm ea facit intelligi q̄ sup cōmemoꝛaui: satisq̄ insinuaui. plerūq̄ ita nominari in trinitate vnā quāq̄ psonā. vt et alie illic intelligant. Sicitaq̄ dictū ē. Ipe em̄ pat amat vos. vt cōsequēter intelligat et filius et spūscūs. nō q̄ mō nos nō amat. Qui p̄pio filio nō pepcit. ꝑ p nob oīb⁹ tradidit eū. ꝑ tales nos amat deꝰ. qles futuri sum⁹. non qles sum⁹. Quales em̄ amat. tales in eternū conseruat. qō tūc erit cū tradiderit regnū deo et patri. q̄ nunc interpellat p nob vt iā non roget pfem: q̄ ipe pater amat nos. Quo autez merito. nisi fidei. q̄ credimus anteq̄ illud qō p̄mittit videam⁹? Per hāc em̄ puenim⁹ ad speciē. vt tales nos amet. qles amat vt simꝰ. nō quales odit. q̄ mali sumus. et hortat a p̄c stat. ne tales semp esse velimus.

Qua discretiōe intelligend⁹ sit nūc eē eq̄lis patri filiꝰ nūc aūt minoꝛ. La. XI

Ela p̄opt cognita ista regula intelligendaꝝ scpturarū de filio dei. vt distinguam⁹ q̄d in eū sonet fm formaz dei. in qua equalis ē patri. et q̄d fm formā serui quā accepit. in qua minoꝛ ē patre. nō conturbabimur tanq̄ cōtrarijs ac repugnātib⁹ int se scōꝝ sententijs. Nā fm formā dei equalis ē patri. et filiꝰ. et spūscūs. q̄ neuter eoꝝ creatura ē. sicut iā ostēdim⁹. Scōm aūt formā fui. minoꝛ ē patre. quia ipse dixit. Pater maioꝛ me ē. Minoꝛ ē scipo: q̄ de illo dictum est Semetipsum exinanuit. formā fui accipiēs minoꝛ ē spūscō. q̄ ipse ait. Qui dixerit blasphemiā in filiū hoīs. dimittet ei. q̄ aūt dixerit in spūscō. nō dimittetur ei. Et in ipso ẏtutes opatus ē dicēs. Si ego in spū dei eiicio demonia. certe supueniet in vos regnū dei. Et apō Esaiam dicit. quā lectionē ipse in synagoga recitauit. et de se cōpletā sine scrupulo dubitatiōis oīndit. Spūs inq̄t dñi sup me. ꝓpter qō vnxit me. euāgelizare paupib⁹ misit me. p̄dicare captiuis remissionē ꝛc. Ad q̄ facienda iō dicit se missum. q̄ spūs dñi ē sup eū. Scōm formā dei. oīa p ipsum facta sunt. et sine ipo factum ē nihil. Scōm formā fui. ipse factꝰ ē ex muliere. factus sub lege. Scōm formā dei. ip se et pat vnū sunt. Scōm formā fui. nō venit

Ioh. 10 Ioh. 14 Phil. 2 Mat. 12 Luc. 2 Luc. 4 Esa. 61 Ioh. 1 Gal. 4 Ioh. 10

Joh·6 facere voluntatē suā sz voluntatē eius q̄ eū misit
Joh·5 Scōm formā dei: sicut habet pater vitā in se
Mat·26 metipō sic dedit et filio vitā habere in semet
Ibidē ipō: Scōm formā serui· tristis ē aīa ei⁹ vsq; ad
mortē: et pater inq̄t· Si fieri p̄t trāseat ame
calix iste· Scōm formā dei: ipe ē ver⁹ deus: et
Phil·2 vita eterna· Scōm formā serui: fact⁹ ē obedi
ens vsq; ad mortē: mortē āt crucis· Scōm for
mā dei: oīa q̄ habz pater: ipius sunt: t omia tua
Joh·17 mea sunt inq̄t: t mea tua Scōm formaz serui
Joh·7 non ē doctria ipi⁹: sz illi⁹ q̄ eū misit·

Qua ratione filius dicat nescire diem et ho
ram quam scit pater· La· XII

Mat·24 De die et de hora nemo scit: neq; angli celo: neq; fili⁹: nisi pater· hoc
eū nescit: qō nescientes facit· i· q̄ nō
ita sciebat vt tūc discipul' indicaret
sicut dictū ē ad abraā· Nūc ꝓgnoui q̄ timeas
Gen·22 deum· i· nunc feci vt cognoscer es: q̄ t ipe si
bi in illa temptatiōe ꝓbatus innotuit· Mā et
illud vtiq; dicturus erat discipulis tpe opor
tuno: de q̄ futuro tanq; pterito loq̄ns ait· Jā
Joh·15 non dicā vos seruos: sz amicos: Omnia eū nes
scit voluntatem dñi sui· Vos āt dixi amicos
q̄ oīa q̄cunq; audiui a patre meo: nota feci
vobis: qō nondū fecerat: sz q̄ certo fact⁹
Joh·16 erat: q̄si iaz fecisset locut⁹ ē· Jpis ei ait Mlta
vobis hēo dicere: sz non potestis illa portare
modo· Inter que intelligit: et de die t de ho
1·Cor·2 ra· naz et apostol⁹· neq; eū iudicaui me inq̄t
scire aliq̄d inter vos: nisi christū ihesum: t hunc
crucifixum· Eis em̄ loq̄bat: q̄ cape altiora de
christi deitate nō poterant· Quib⁹ etiā pau
1·Cor·3 lo post dicit· Non potui vobis loq; q̄si spirita
lib⁹: sz q̄si carnalibus· Hoc ḡ inter illos nescie
bat: qō p illū scire non poterāt· Et hoc solū se
scire dicebat: qō eos p illum scire oportebat·
Deniq; sciebat inter perfectos: qō inter puu
1·Cor·2 los nesciebat· Ibi q̄pe ait· Sapientiā loqui
mur inter pfectos· Eo nanq; genere locutō
nis nescire q̄sq; dicit: qō occultat: q̄ dicit fos
sa ceca q̄ occulta ē· Neq; em̄ aliq̄ genere lo
quūtur scripture· qō in ꝓsuetudie hūana nō
inuēiat: q̄ vtiq; hoib⁹ loquūt· Scōm formā
Prou·8 dei dictū ē· Mū oēs colles genuit me· i· mū oēs
Ps·109 altitudies creaturaꝝ· Et mū luciferū genuit
te: id ē mū oīa tpa t tpalia· Scōm formā āt ser
Prou·8 ui dictū ē· Dñs creauit me in p̄ncipio viaruz
Joh·14 suaꝝ· Quia scōm formā dei dixit· Ego sū ve
Ibiō ritas: et fm formaz serui: Ego sum via· quia
em̄ ipe ē ꝓmogēit⁹ a mortuis: iter fecit eccle
sie sue: ad regnū dei ad vitā eternā: cui caput
ē ad imortalitatē etiā corpis: iō creat⁹ ē in p̄n
cipio viaꝝ suaꝝ: i opa ei⁹· Scōm formā em̄ Joh·5
p̄ncipiū ē: qō t loquit nob· In q̄ p̄ncipio fecit Gen·1
de⁹ celū t terrā· Scōm āt formaz serui· Spōl⁹ Ps·18
ꝓcedēs de thalamo suo· Scōz formā dei Pr Colo·1
mogenit⁹ oīs creature: t ipe mū oēs ē: et oīa i
illo ꝓstant· Scōz formā serui· Ipe ē caput cor Ibidē
pis eccle· Scōm formā dei: dñs ē glorie· Ut Roma·8
manifestū ē q̄ ipe glorificet sanctos suos· q̄s
em̄ p̄destinauit hos t vocauit: et q̄s vocauit
ipos et iustificauit Quos āt iustificauit: ipos
et glorificauit: De illo q̄pe dictū ē: q̄ iustificz Roma·3
impiū: de illo dictū ē: q̄ sit iust⁹ t iustificās· Si Roma·8
ḡ q̄s iustificauit: ipos t glificauit: q̄ iustificat
ipe t glificat: q̄ ē vt dixi dñs glie· Scōm formā
tm̄ serui sat agētib⁹ discipul' de glificatōe sua Mat·20
rūdit· Sedere ad dexterā vl ad sinistrā nō ē
meū dare vob: sz q̄b⁹ patū ē a patre meo· qō
āt paratū ē a patre ei⁹: et ab ipo filio patū est:
q̄ ipe t pater vnū sunt· Jā em̄ oīdim⁹ i hac Joh·10
trinitate p mltos diuiaꝝ locutōnū mōs· etiā
de singlis dici q̄ oīm ē ꝓpter i sepabilē opatōz
vni⁹ eiusdēq; sbe· sicut t de spūsco dicit· Cum Joh·16
ego iero: mittā eū ad vos· Mō dixit mittem⁹
sz ita q̄si tm̄ fili⁹ eū missur⁹ eēt· t nō pater: cuz Joh·14
alio loco dicat· Hec locut⁹ sū vobis apud vos
manēs· Aduocat⁹ āt ille spūs sz quē mitter
pater in noīe meo: ille vobis declarabit oīnia
Hic rursus ita dictū ē: q̄si nō eū missur⁹ eēt et Mat·20
fili⁹: sz tm̄ pater· Sicut ḡ ista: ita t illud qō ait
sz q̄bus patū ē a pre meo: cū pre se intelligivo
luit: pare sedes glie q̄bus vellet· sed dicit ali
quis· Ille cū de spū sācto loq̄ret ita se missur⁹
ait vt non negaret patrem missur⁹ et alio lo
co ita patrem vt non negaret se missurum·
hic vo apte ait: nō ē meū dare vob: atq; ita se Ibiō
cut⁹ a pre dixit ista ꝓparata· sed hē qō pstrin
xim⁹ fm formaz serui dictū: vt ita intelligere⁹: nō
ē meum dare: ac si diceretur· non ē humane
ptātis hoc dare· vt p illud intelligatur hoc Ibidē
dare: p qō de⁹ t eēlis ē patri· non ē inq̄t meuz
dare· id ē nō hūane ptāte ista do· sed quibus
paratū ē a pre meo· sed ia tu intellige: q̄si oīa Joh·17
q̄ habz pater mea sunt· et hoc vtiq; meū ē· et cū Ibidē
patre ista parauī· nā et illud quero quō dictū Ibidē
sit· Sic q̄s nō audit vba mea ego nō abiudica Joh·20
bo eū· Fortassis em̄ ita hic dixit· Ego nō iudi Joh·12
cabo illū: quē ad modū ibi· non ē meū dare· sz
qō hic sequit· nō em̄ veni inq̄t vt iudicē mun
dū: sed vt saluū faciā mundū· Deinde adiū
git et dicit· Qui me spernit et nō accipit vba Joh·12
mea· habet qui se iudicet· Hic iam intellige
rem⁹ patrē: nisi adiūgeret t diceret· Verbū Ibidē
qō locut⁹ sū: ip̄m iudicabit illū i nouissimo die

Tbi5 Quidigit iã nec filꝰ iudicabit: qz dixit: Ego ñ
iudicabo illũ: nec pater: sed verbũ qꝫ locutꝰ ẽ
Ibidem filius: ĩmo potiꝰ audi adhuc qꝫ sequit. Quia
ego inqt nõ ex me locutꝰ sum: sed ille q̃ me mi-
sit pater: ille mãdatũ mihi dedit quid dicã aut
Ibidem quid loquar: ꝛ scio quia mandatũ eiꝰ vita eter
na ẽ. Que ego loquor ita vt dixit mihi pater sic
loquor. Si g̃ nõ iudicat filꝰ: ꝑ verbũ qꝫ locutꝰ
est filꝰ. Jõ aũt iudicat verbũ qꝫ locutus ẽ filꝰ
qz nõ ex se locutꝰ ẽ filꝰ: sed q̃ misit eũ pater mã
datũ dedit ei: quid dicat: ꝛ qd loquat: pat vti-
qꝫ iudicat cuiꝰ verbũ ẽ qꝫ locutus ẽ filius: atq;
ipm verbũ patris idẽ ẽ filꝰ ipe. Mõ em̃ aliud est
mãdatũ patris. aliud ꝟbũ patris. Mã ꝛ ꝟbuz h̃
Tbi. 5 apellauit ꝛ mandatũ. Videam⁹ g̃ ne forte q̃
ait: Ego nõ ex me locutꝰ sum. hoc intelligi vo-
luerit: ego nõ ex me natus sum. Si em̃ verbuz
patris loquit: sc ipm loquit: quia ipe ẽ verbum
patris. Plerũq; em̃ dicit: dedit mihi pat: in q̃
vult intelligi q̃ eũ genuerit pater: nõ vt tanꝫ
iã existenti ꝛ nõ h̃nti dederit aliqd: ꝑ ipm dedis
se vt hꝫ et: genuisse ẽ vt eẽt. Mõ. n. sicut creatu-
ra: ita dei filꝰ añ carnationẽ: ꝛ añ assumptã cre
Joh. 1 aturã vnigenit⁹: p quẽ facta sunt oia: aliud est
ꝛ aliꝫ habet: ꝑ hoc ipm ẽ: qꝫ ẽ id qꝫ habet. Qꝫ
illo loco manifestius dicit: si q̃s ad capiendũ sit
Joh. 5 idoneus: vbi ait. Sicut hz pr̃ vitã in semetip-
so: ita dedit vitã habere filio in semetipso. Ale-
qꝫ em̃ iã existenti ꝛ vitã nõ habenti dedit vt ha
beret vitã in semetipso: cũ eoipso qꝫ ẽ vita sit.
hoc ẽ g̃ dedit filio vitã habere in semetipso: ge
nuit filiũ: in cõmutabilẽ vitã qꝫ est vita eterna.
1 Joh. 5 Cũ g̃ verbũ dei sit filꝰ dei: ꝛ filius dei sit verus
de⁹: ꝛ vita eterna. sicut in epla sua dicit Johes
Joh. 12 etiã ꝑ q̃d aliud cognoscim⁹: cũ dicit dñs: Ver-
bum qꝫ locutus sum: ipm iudicabit eũ in nouis
simo die: ꝛ ipm verbũ patris verbũ esse dicit.
Ibidem ꝛ mãdatũ patris ipmq; mãdatũ vitã eternam
Et scio inqt quia mandatũ eiꝰ vita eterna est.
Ibidem Quero itaq; quõ intelligam⁹: Ego nõ iudica
bo: ꝑ verbũ qꝫ locutꝰ sum iudicabit: qꝫ ex con
sequẽtib⁹ apparet ita dictũ: ac si diceret. ego ñ
iudicabo: ꝑ verbũ patris iudicabit: verbũ aũt
patris est ipe filꝰ dei. Siccine intelligẽdũ est:
Ego nõ iudicabo: ꝑ ego iudicabo: quõ istꝫ põt
ee vex: nisi ita: ego scz nõ iudicabo ex ptãte hu
mana: qz filꝰ hois sum: ꝑ ego iudicabo ex ptã-
te verbi: qz filꝰ dei sum. Aut si cõtraria ꝛ repu-
gnantia videnꝫ. ego nõ iudicabo: ꝑ ego iudica
Joh. 7 bo: qd illinc dicit⁹: vbi ait. Mea doctrina ñ ẽ mea
quõ mea: quõ ñ mea. Mõ ei dixit: Jsta doctria
nõ ẽ mea: ꝑ mea doctrina nõ ẽ mea: buã dixit su
am: eandem dixit nõ suam. Quõ istud verum
est: nisi scõm aliud suam dixerit: ꝟm aliud non
sum. Scõm formã dei suam: ꝟm formã serui nõ
suam. Cum em̃ dicit: nõ est mea sed eiꝰ qui me Ibidẽ
misit: ad ipm verbũ nos fecit recurrere: doctri
na em̃ patris est verbum patris qui est vnicus
filiꝰ. Quid sibi ꝛ illõ vult: q̃ ĩ me credit: nõ in
me credit Quõ ĩ ipm: quõ nõ in ipm: quõ tam Joh. 12
ꝓtrariũ sibiq; aduersum põt intelligi: qui ĩ me
credit inqt nõ in me credit. ꝑ in eũ qui me mi-
sit: nisi ita intelligas: q̃ in me credit: nõ in h̃ qꝫ Tbi. 5
videt credit: ne sit spes nostra in creatura: ꝑ in
eo qui suscepit creaturã in qua humanis ocu-
lis appareret: ac sic ad se equalẽ patri contem-
plandum ꝑ fidẽ coꝛda mũdaret. Jõq; ad pa-
trem referens intentionẽ credentium ꝛ dicẽs
nõ in me credit: ꝑ in eum qui me misit: nõ vtiq;
se a patre: id ẽ ab illo qui eum misit voluit sepa
ri: ꝑ vt sic in eum crederetur: quõ in patrez cui
equalis ẽ. Quod aperte alio loco dicit. Creditis Joh. 14
in deum ꝛ in me credite: id est sicut creditis
in deum: sic ꝛ in me: quia ego ꝛ pater vn⁹ deus
Sicuti g̃ hic tanꝫ abstulerit a se fidẽ hominũ: Joh. 10
ꝛ in patrẽ transtulerit: dicendo: non in me cre-
dit. ꝑ in eum qui me misit: a quo tũ se vtiq; non Joh. 12
sepauit. Sic etiam qꝫ ait: Non ẽ meum dare.
ꝑ quibus paratum ẽ a patre meo: puto clarere Mat. 20
ꝟm quid vtrũq; accipiẽdum sit. Tale est enim
ꝛ illõ: ego nõ iudicabo. cũ ipe iudicaturus sit Joh. 12
viuos ꝛ mortuos: ꝑ quia non ex potestate hu-
mana ꝓpterea recurrẽs ad deitatem: sursum
erigit coꝛda hoim: ꝓpt q̃ subleuãda descẽdit.

De vnitate persone filij dei ꝛ filij hois: siue
in gloria siue in humilitate. La. XIII

n Jsi tũ ipse idẽ esset filꝰ hois ꝓpter
formã fui quã accepit q̃ ẽ filius dei
ꝓpter dei formã in qua est: nõ dice
ret apostolus paulus de ꝓncipibus
hui⁹ seculi. Si em̃ cognouissent: nunq; domi- 1. Cor. 2
nũ glorie crucifixissent. Ex forma em̃ serui cru
cifixus ẽ: ꝛ tñ dñs glorie crucifixus ẽ. Talis em̃
erat illa susceptio q̃ deuz hominẽ faceret: ꝛ ho
minẽ deum: qd tamẽ ꝓpter qd: ꝛ qd ꝟm qd di-
catur. adiuuante dño: prudẽs ꝛ diligens ꝛ pi⁹
lector intelliget. Nam ecce diximus. quia ꝟm
id quod deus est: glorificat suos: ꝟm hoc vtiq;
quod dominus glorie est: ꝛ tamen domin⁹ glo
rie crucifixus est: quia recte dicitur ꝛ deus cru
cifixus. nõ ex virtute diuinitatis: sed ex infir-
mitate carnis: sicut dicimus: quia ꝟm id qꝫ de
us ẽ iudicat: hoc ẽ ex ptãte diuina nõ humana
Et tñ ipe hõ iudicaturꝰ ẽ: sic dñs glie crucifixꝰ ẽ
ita em̃ apte ait. Cũ venerit filiꝰ hois ĩ glia sua Mat. 25
ꝛ omnes ãgeli eiꝰ cũ eo. tũc congregabunt añ eũ
oes gẽtes. ꝛ cetera q̃ de futuro iudicio vsq; ad

vltimã sententiã in eo loco ꝓdicant. Et iudei quippe qui in malicia sua ꝑseuerantes: in illo iudicio puniendi sunt: sicut alibi scriptum est:
Zach·12 Videbũt in quẽ pupugerũt. Cum eñ & boni & mali visuri sunt iudicẽ viuorum & mortuorum ꝑculdubio eũ videre nõ poterũt mali: nisi ꝑm formã qua filius hoïs est: sed tñ in claritate in qua iudicabit: nõ in humilitate in qua iudicatus est. Ceterũ illã dei formã in qua equalis ẽ patri ꝓcul dubio impij nõ videbũt. Non eñ
Math·5 sunt mũdicordes. Beati eñ mũdicordes: qñ
1·Cor·15 ipi deũ videbũt. Et ipa visio est facie ad faciẽ: qua summũ ꝓmiũ ꝓmittit iustis: & ipa fiet: cuz tradet regnũ deo & patri: in quo sue forme visionẽ vult intelligi: subiecta deo vniuersa creatura: & ipa in qua filius dei filius hoïs factus ẽ.
Ibidem Quia ꝑm hãc & ipe filius tũc subiectus illi erit qui ei subiecit oñia: vt sit deus oñia in oñib⁹. Alioqn si filius dei iudex in forma qua equalis est patri: etiã impijs cũ iudicaturus ẽ apparebit. Quid ẽ qõ ꝓ magno dilectori suo pollicet
Joh·14 dicens: Et ego diligam eũ: & oñdã meipm illi: Qua ꝓpter filiꝰ hoïs iudicaturus est: nec tñ ex humana ptãte: sed ex ea qua filiꝰ dei ẽ. Et rursus filius dei iudicaturus ẽ: nec tñ in ea forma apparẽs: in qua deus ẽ equalis patri: sed in ea qua filiꝰ hoïs ẽ. Itaqꝫ vtrũqꝫ dici põt: & filiꝰ hominis iudicabit: & non filius homis iudicabit.
Quia filius hominis iudicabit: vt verũ sit qõ
Mat·25 ait: Cũ venerit filius hominis: tũc cõgregabũ tur ante eũ oẽs gentes. Et nõ filius hoïs iudi
Joh·8 cabit: vt verꝫ sit qõ ait. Ego non iudicabo: Et ego nõ quero gloriã meaz: est q̃ querat & iudicet. Mã ꝑm id qõ in iudicio nõ forma dei: sz forma filij hoïs apparebit: nec ipe pat iudicabit.
Joh·5 Scõm hoc eñ dictum est: Pater non iudicat quẽquã: sed oñe iudiciũ dedit filio. Qõ vtrũ ex illa locutione dictũ sit: quã supra cõmemorauimus: vbi ait: Sic dedit filio habere vitam
Ibidem in semetipso: vt significaret q̃ sic genuit filiũ.
Phil·2 An ex illa de qua loquit apostolꝰ dicẽs: Propter qõ eũ suscitauit: & donauit ei nomen qõ
Ibidem est sup oñe nomen. Hoc eñ de filio hoïs dictũ est: ꝑm quẽ dei filius excitatus ẽ a mortuis. Ille quippe in forma dei equalis est patri: ex q̃ se exinaniuit: forma serui accipiẽs: in ipsa forma serui & agit & patit & accipit: que cõsequenter
Ibidem cõtexit apostolꝰ: Humiliauit se factus obediẽs vsqꝫ ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: ꝓpter qõ deꝰ illum exaltauit: & donauit ei nomen quod ẽ super omne nomẽ: vt in noïe ihesu omne genu flectat: celestiũ terrestriũ & infernorum: & oïs lingua ꝓfiteat: q̃ dñs ihesus christꝰ in gloria ẽ dei patris. Vtrꝫ ergo ꝑm illã: an ꝑm istã locutionẽ dictũ sit. Oñe iudiciũ dedit filio: satis hic ap-
Joh·5 paret: q̃ si ꝑm illud diceret ꝑm quod dictum ẽ.
Ibidem Dedit filio hre vitam in semetipso: nõ vtiqꝫ di-
Ibidem ceretur: pater nõ iudicat quẽquã. Scõm hoc eni q equalẽ pater genuit filiũ iudicat cũ illo. Scõm hoc ergo dictũ ẽ q in iudicio nõ in forma dei: sed forma filij hoïs apparebit. Non q̃ nõ iudicabit qui dedit omne iudiciũ filio: cum
Joh·5 de illo dicat filiꝰ. Est qui querat & iudicet: sed
Joh·5 ita est dictũ: Pater nõ iudicat quẽquã: sed oẽ iudiciũ dedit filio: ac si diceretur: Patrẽ nemo videbit in iudicio viuorũ & mortuorũ: sed oẽs filiũ: q̃ filius hoïs est vt possit & ab impijs vide
Zach·12 ri: cũ & illi videbunt in quẽ pupugerũt. Quod ne conijcere potius ꝙꝫ apte demẽ strare videamur: ꝓferemus eiusdẽ dñi certaz manifestãqꝫ sententiã: qua oñdam⁹ ipam fuisse causam vt
Joh·5 diceret: Pater nõ iudicat quẽq̃: sed omne iudiciũ dedit filio: quia iudex in forma filij hoïs apparebit: que forma nõ ẽ patris sed filij. Nec ea filij in qua equalis est patri: sz in qua minor ẽ patre: vt sit in iudicio cõspicuꝰ & bonis & malis. Paulo enim post dicit: Amen dico vobis: q̃
Ibidem qui verbũ meũ audit & credit ei qui misit me habet vitã eternã: & in iudiciũ non venit: sed trãsit a morte in vitã. Hec vita eterna ẽ illa visio que nõ ptinet ad malos. Deinde sequitur.
Ibidem Amen amẽ dico vobis: quia veniet hora & nũc ẽ: cũ mortui audiẽt vocẽ filij dei: & q̃ audierint viuẽt. Et hoc ẽ ꝓpriũ piorũ: q̃ sic audiũt de incarnatiõe eiꝰ: vt credãt: quia filiꝰ dei est: id ẽ sic eũ ꝓpter se factũ accipiũt minorẽ patre in forma serui: vt credãt quia equalis ẽ patri in forma dei. Et ideo sequit: & hoc ipsum cõmẽdãs
Joh·5 dicit: Sicut pater habet vitã in semetipso: ita dedit & filio vitã hre in semetipso. Deinde venit ad visionẽ sue claritatis in qua ventur⁹ est iudiciũ: que visio cõmunis erit & impijs et iustis. Sequit eñ & dicit: Et ptãtẽ dedit ei iudiciũ facere: qñ filius hoïs est. Puto nihil esse manifestius. Mã quia filiꝰ dei est equalis patri nõ accepit hanc ptãtem iudicij faciẽdi: sed habet illã cũ patre in occulto. Accepit aũt illam: vt boni & mali eũ videãt iudicantẽ: quia filius hoïs est. Visio quippe filij hoïs exhibet & ma-
Mat·5 lis. Mã visio forme dei nõ nisi mũdis corde: q̃ ipsi deũ videbũt. id ẽ solis pijs exhibebit: quorum dilectioni hoc ipsum ꝓmittit: q̃ sciplum
Joh·5 oñdet illis. Et ideo vide q̃d sequat: Molite mi rari hoc inquit. Quid nos ꝓhibet mirari: nisi illud qõ reuera mirat oïs qui nõ intelligit: vt ideo diceret patrẽ dedisse ei ptãtem iudiciũ facere q̃ filiꝰ hoïs ẽ: cũ magis quasi lz expectare tur vt diceret: quoniã filius dei est. Sz q̃ filius

dei fm id qđ in forma dei equalis ẽ patri videre iniq̃ nõ pñt· Optet aũt vt iudicẽ viuorũ mortuoꝝ corã quo iudicabunt: ⁊ iusti videant ⁊ iniq̃· Nolite inq̃t hꝫ mirari: qñ venit hora in q̃ oēs q̃ in monumẽtis sunt audiẽt vocem ei⁹: ⁊ ꝓdiẽt q̃ bona gesserũt i resurrecti onẽ vite: q̃ mala gesserũt in resurrectionẽ iudicij· Ad hꝫ ꝙ optebat vt ideo acciperet hanc ptãtẽ q: filiꝰ hoīs ẽ: vt resurgentes oēs viderent eũ in forma in qua videri ab hoibꝰ põt sed alij ad dãnationẽ: alij ad vitã eternã· Que ẽ aũt vita eterna: nisi illa visio q̃ nõ cõcedit impijs: vt cognoscãt te inq̃t vnũ verũ deũ: et quẽ misisti ihesum xp̃m· Quõ ⁊ ip̃m ihesum xp̃m nisi quẽ ad modũ vnũ verũ deũ q̃ oñdet seipsum illis· Hõ quõ oñdet se etiaꝫ puniẽdis in forma filij hoīs: fm illã visionẽ qua visionẽ deus apparet mũdis corde: qñ q̃ bonꝰ deꝰ israel rectis corde· Qñ aũt iudicem videbũt mali: nõ eis videbit bonꝰ: quia nõ ad eũ gaudebũt corde: ꝙ tũc se plangent oēs tribꝰ terre: in numero vtiq̃ oĩm malorũ ⁊ infideliũ· Propter hꝫ etiã illi q̃ eum dixerat magistrũ bonũ: querẽs ab eo ꝙ filiũ ꝙsequendẽ vite eterne: rñdit: Quid me interrogas de bono: nemo bonꝰ nisi vnꝰ deꝰ: cũ ⁊ hoiem de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona: ⁊ malꝰ hõ de malo thesauro cordis sui ꝓfert mala· Sz q: ille vitã eternã q̃rebat· Vita autẽ eterna ẽ in illa cõtemplatiõe: q̃ nõ ad penã videt deꝰ: ꝙ ad gaudiũ sempiternũ· Et nõ intelligebat cũ q̃ loq̃bat: q̃ tm̃mõ filiũ hoīs arbitrabat· Quid me interrogas inq̃t de bono: id ẽ· ⁊ vocas me fm quod vides magistrum bonum: hec forma filij hominis est· hec forma accepta est: hec forma apparebit in iudicio: non tm̃ iustis: sed ⁊ impijs: ⁊ hui⁹ forme visio nõ erit in bonũ eis q̃ male agũt· Est autẽ visio forme mee in qua cũ eẽm: nõ rapinam arbitratus sum eẽ equalis deo: ꝙ vt hanc accipere meiꝫ exinaniui· Ille q̃ vnꝰ deꝰ pr̃ et filiꝰ ⁊ spũscũs: q̃ nõ apparebit nisi ad gaudiũ qđ nõ auferet a iustis· Cui gaudio futuro suspirabat q̃ dicit: Vnã petij a dño hãc requirã: vt inhabitẽ in domo dñi ꝙ oēs dies vite mee vt cõtempler delectationẽ dñi· Vnꝰ q̃ deus ipse ẽ solꝰ bonꝰ: ad hꝫ q: nemo eũ videt ad lucrum ⁊ planctũ: ꝙ tm̃ ad salutẽ ⁊ leticiã verã· Scõm illã formã si me intelligis bonus sum no: si inf illos es q̃ videbũt in quẽ pupugerũt ⁊ ipa visio malũ eis erit· q: penalis erit· Ex ista snia dixisse dñm: qđ me interrogas ỗ bono: nemo bonꝰ nisi vnꝰ deꝰ· His documẽtis q̃ cõmemoraui ꝓbabile ẽ: q: illa visio dei q̃ ꝓtẽplabimur incõmutabilẽ atq̃ hũanis oculis inuisibilem dei substãm q̃ solis scis ꝓmittitur: quã dicit apls paulꝰ: Facie ad faciẽ: ⁊ de q̃ dicit apls ioãnes: Sil'es ei erimꝰ: qm̃ videbimus eũ sicuti ẽ: ⁊ de q̃ oꝝ: Vnã petij a dño hãc requirã: vt ꝓtẽpler delectationẽ dñi: ⁊ de q̃ dicit ipe dñs: Et ego diligã eũ ⁊ oñdã meipsum illi: ꝓpter quã solã fide corda mũdamꝰ: vt simus beati mũdicordes: qm̃ ipi deũ videbũt Et si q̃ alia de ista visione dicta sunt: q̃ copiosissime sparsa p oēs scripturas inuenit: q̃s q̃s ad eã q̃rendã: oculũ amoris itendit: sola ẽ summũ bonũ nostrũ: cuiꝰ adipiscendi cã ꝓcipimur agere qđ qđ recte agimus· Visio ỽo illa filij hoīs q̃ ꝓnũciata ẽ: cũ congregabunt oēs gentes ante eũ ⁊ dicẽt ei: Dñe q̃n te vidimꝰ esurientem ⁊ sitientẽ ⁊ cetera: nec bonũ erit impijs q̃ mittent in ignẽ eternũ: nec sũmũ bonum erit iustis· Adhuc em̃ vocat eos ad regnum qđ eis paratũ ẽ ab initio mundi· Sic em̃ illis dicet: Ite in ignẽ eternũ· ita istis: venite benedicti pr̃is mei: possidete paratũ vobis regnũ· Et sicut ibũt isti in cõbustionẽ eternã: sic iusti in vitã eternã· Quid ẽ aũt vita eterna nisi vt cognoscant te inq̃t vnũ verũ deum: ⁊ quẽ misisti Jesum xp̃m: Sz iã in ea claritate de q̃ dicit pr̃i: quã habui apud te ꝑ q̃ mũdus fieret· Tũc em̃ tradet regnũ deo ⁊ pr̃i: vt intret fuꝰ bonꝰ in gaudiũ dñi sui: ⁊ absondet eos q̃s possidet deꝰ in abscõdito vultꝰ sui a cõturbatiõe hoĩm: eoꝝ scz q̃ tũc ꝓturbabuntur audiẽtes illã sententiã: a q̃ auditu malo iustꝰ nõ timebit: si mõ ꝓtegat in tabernaculo: id ẽ in fide recta catholice ecclesie a cõtradictione linguarũ: id ẽ a calũnijs hereticoꝝ Si ỽo ẽ aliꝰ intellectꝰ ỽboꝝ dñi qbꝰ ait: quid me interrogas de bono: nemo bonꝰ nisi vnꝰ deus: dũ tm̃ nõ ideo credat maioris bonitatis eẽ pr̃is q̃ filij suba: fm quã ỽbũ ẽ: p qđ facta sunt oĩa: nihilq̃ abhoꝛret a sana doctrina securi vtamur: nõ vno tm̃: ꝙ q̃q̃ reperiri potuerint· Tãto em̃ fortiꝰ conuincunt hereticiq̃to plures exitus patẽt ad eorũ laqueos cuitandos· Sed ea que adhuc cõsideranda sunt: ab alio petamus exordio·

Explicit liber primus de trinitate·

Bibl·5

Job·17

Ps·72

Ꝓpoē·j

Bat·19

Bat·12

Bat·19

Bat·19

Bibl·2

Ps·26

Bat·19

j·Cor·j3

j·Joh·3

Ps·26

Joh·j4

Bat·5

Bat·25

Bat·25

Ibidē

Ibidē

Joh·j7

j·Cor·j5

Bat·25

Ps·jij

Bat·j9

Joh·j

Liber

Incipiunt capitula secundi libri

j De regulis fm quas scriptura de patre loquit & filio.

ij De his scripture locis in quib⁹ dubiū est an propter assumptam creaturā minorem patre iudicēt filium: an vero hoc tantum quod licet equalē patri: tñ & de patre sic doceant.

iij De his qui spiritū sanctum non minorem patre iudicant: sed tātum q̄ de patre procedit.

iiij De clarificatione qua & pater filium glorificat & filius patrem.

v Quō intelligenda sit missio: siue filij aut spiritussancti.

vj Quid sit q̄ nunq̄ legit pater maior spiritusancto. aut spirituſanct⁹ minor patre.

vij Propositio questiōis de multimodis apparitionibus dei: quarum quedaz missiones apellant: cum pater missus nō queat dici: sed aut filius: aut spirituſanctus cooperante tamē in oīnibus trinitate.

viij De his qui naturam dei visibilem putauerunt.

ix De his qui filium volūt etiam añ carnis assumptionem fuisse mortalem: vt sol⁹ pater immortalitatem habere credatur.

x An indiscrete deus trinitas patribus apparuerit. An aliqua ex trinitate p sona.

xj De tribus viris abrae visis: cum q̄bus sicut cum dño deo loquitur.

xij De duobus angelis q̄ in humana forma apparuerunt loth: & in quib⁹ dominus singulariter apellatur.

xiij De visione Moysi qua deum vidit in oreb per ignem in rubo.

xiiij De apparitione dei in exitu israel de egypto.

xv De his que diuinitus gesta sunt cora moyse in monte syna.

xvj Utrum deus per suam substantiam Moysi apparuerat: an per visibilē creaturam.

xvij Q̄ ex persona dñi Jesu christi dicta intelligenda sunt Moysi: ponam te supra petram & auferam manuz meam & posteriora mea videbis.

xviij De visiōe danielis in qua illi & pris et filij psona apparuit in specie corpali

Aurelij Augustini de trinitate in secūdū librum proemium.

c Um homines deum querunt: & ad intelligentiam trinitatis p captu infirmitatis humane animum intendunt: expti difficultates laboriosas: siue in ipsa acie mentis conātes intueri inaccessibilem lucem: siue in ipa multiplici & multimoda locutione scriptura rum vel litterarum sacrarū: vbi mihi non videtur nisi atteri animam: vt christi gra glorificata dulcescat: cum ad aliqd certū discussa oīi ambiguitate puenerit: facillime debēt ignoscere errātibus in tāti questigatiōe secreti. Sz duo sunt que in errore hominū difficillime tolerant: p̄sumptio p̄ulq̄ veritas pateat: & cū iam patuerit p̄sumpte defensio falsitatis. A quibus duobus vitijs nimis inimicis inuentioni veritatis: & tractatiōi diui noz scōrūq̄ libroz̄: si me vt pco & spero: deus defēderit atq̄ muniuerit scuto bone voluntatis sue: & gra misericordie sue: nō erogabo ad, pferēdā snīam meā: in q̄ magis amabo inspici a rectis. q̄z timebo morderi a pueris. Gratant em̄ suscipit oculū colūbinū pullerrima & modestissima charitas: dentē aūt caninū vel euitat cautissima hūilitas: vel retūdit solidissima vitas. Magisq̄ optabo aq̄libet reph̄ēdi: q̄z siue ab errāte: siue ab adulā te laudari. Null⁹ em̄ reph̄ensor formidādus ē amatori vitatis. Etem̄ aut inimic⁹ reph̄ensur⁹ ē: aut amic⁹. Si q̄ inimic⁹ insultat: ferēd ē. Amic⁹ aūt si errat docēd⁹: si docet audiendus. Laudator vo & errās confirmat errorē: et adulās illicit in errorē. Emēdabit q̄ me iust⁹ in misericordia & arguet me: oleū aūt pctoris nō impinguabit caput meum. Ps. 140

De regulis fm quas scriptura de patre & filio loquitur. La. l.

q Ūāobrem quācūq̄ firmissime teneamus de dño nro Jesu xpo: & p scripturas dissemināta: & a doctis catholicis carundē scpturarū tractatoribus demōstrata tāq̄ canonicā regulā: quō intelligāt dei filius & equalis patri fm dei formā: in qua ē et minor patre fm sui formam quam accepit: in qua forma non solū patre: sed et spiritu sancto: neq̄ hoc tm̄: sed etiam seipso minor

inuent⁹ ē: nō seipō qui fuit: sed seipō q̄ est: q̄
forma fui accepta formā dei nō amisit: sic̄ scri
ptura⁹ que in supiori libro cōmemorauim⁹
testimonia docuerūt. Sūt tñ quedā in diui-
nis eloquijs ita posita vt ambiguū sit ad quā
poti⁹ regulā referant: vt⁹ ad eā qua intelli-
gim⁹ minorē filiū ī assumpta creatura: an ad
eā qua intelligim⁹: nō quidē minorē esse filiū
sed equalē patri: tñ ab illo hūc eē deū de deo
lumē de lumīe. Filiū q̄pe dicim⁹ deū de deo:
pfem aūt deū tantū nō de deo. Tñ manife-
stū est q̄ fili⁹ habeat aliū de quo sit ⁊ cui⁹ fili⁹
sit: pater aūt nō filiū de quo sit habeat: ꝑ tan-
tū cui pater sit. Omis eñ fili⁹ de pfe ē qđ est:
et pfi fili⁹ ē. Null⁹ aūt pf de filio ē qđ est: sed fi
lio pater est. Quedā itaq̄ ita ponunt in scri-
pturis de patre ⁊ filio vt indicēt vnitatē eq̄li-
tatēq̄ subē: sicuti est: Ego ⁊ pf vnū sum⁹. et:
Cū in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est
esse se equalē deo. ⁊ quecūq̄ talia sunt. Que
dā vo ita vt minorē oñdant filiū ꝓpter formā
serui: id est ꝓpter assumptā creaturā muta-
bilis hūanēq̄ subē: sicuti ē qđ ait: Q̄ñ pater
maior me est. et: Pater nō iudicat quēq̄: sed
oñe iudiciū dedit filio. Mā paulo post ꝓsequē
ter ait: Et ptātem dedit ei iudiciū facere: qñ
filius hois est. Quedā porro ita vt nec mīor
nec equalis sit oñdat: sed tñ q̄ de pfe sit inti-
met. vt est illud: Sicut habet pater vitā in se
metipō: sic dedit filio vitā habere in semetip-
so. et illud: Neq̄ eñ pōt fili⁹ a se facere q̄cq̄:
nisi qđ viderit pfem facientē. Quod si ꝓpte
rea dictū acceperim⁹: q̄ in forma accepta ex
creatura minor ē filius: ꝓsequēs erit vt por pa
ter sup aquas ambulauerit: aut alicui⁹ alteri
us ceci nati de sputo ⁊ luto oculos aperuerit
⁊ cetera: q̄ fili⁹ in carne appens inter hoies
fecit: vt posset ea facere qui dixit: nō posse fi-
liū a se facere quicq̄: nisi qđ viderit pfem fa-
cientē. Quis aūt vel delyr⁹ ita sentiat: Re-
stat ḡ vt hec ideo dicta sint: q̄ incōmutabilis
est vita filij sicut pfis: ⁊ tñ de pfe ē: ⁊ inseparabi
lis ē opatio pfis ⁊ filij. Sz tñ ita opari filio de
illo ē: de quo ipe ē: id ē de pfe. Et ita videt fili
us pfem: vt quo eū videt: hocipo sit fili⁹. Nō
eñ aliud illi ē esse de pfe: id est nasci de pfe: q̄
videre pfem. Aut aliud videre opantē q̄ pi-
ter opari: ꝑ id co nō a se: q̄ nō ē a se. Et iō qđ
viderit pfem facientē: hec eadē facit ⁊ fili⁹ si
milit: q̄ de pfe est. Neq̄ eñ alia silit sicut pi-
ctor alias tabulas pingit: quēadmodū alias
ab alio pictas vidit. Nec eadē dissimilit: sicut
corp⁹ easdē ifas exp̄mit: quas anim⁹ cogita-
uit: ꝑ quecūq̄ inquit pater facit: hec eadē fi-
lius facit silit. Et hec eadē dixit ⁊ silliter: ac per
ꝑ inseparabilis ⁊ par ē opatio patri ⁊ filio: sed a
patre ē filio. Ideo nō pōt fili⁹ a se facere q̄cq̄ Ibidē
nisi qđ viderit pfem facientē. Ex hac ḡ regla
qua ita loquunt scripture: vt nō aliū alio mi-
norē: sed tñ velint oñdere quis de quo sit: ñ
nulli eū sensū ꝓceperūt: tanq̄ minor fili⁹ dice
ret. Quidā aūt nostri indoctiores: ⁊ ī his mi
nime eruditi: dū hec p̄m formā serui conant
accipere: ⁊ eos rect⁹ intellect⁹ nō sequit: ptur-
bant. Qđ ne accidat: tenēda ē hec regula: q̄
nō minor fili⁹: sed q̄ de pfe sit intimat: quib⁹
verbis: nō ineq̄litas: ꝑ natiuitas ei⁹ oñdit.

De his scripture locis in quib⁹ dubiū est:
an ꝓpter assumptā creaturā minorē patre in
dicent filiū: an vero ꝑ tantū q̄ licet equalem
pri: tñ q⁹ de pfe sit doceant. Ca. II

Intergo quedā in sanctis lib⁹is: vt
dicere ceperā: ita posita vt ambigu-
um sit quo nā referēda sint: vt⁹ ad il
lud qđ ꝓpter assūptā creaturā mior ē fili⁹: an
ad illud q̄ q̄uis eq̄lis: tñ q⁹ de pfe sit indicat.
Et mihi quidē videt si eo mō ambiguum ē:
vt explicari discerniq̄ nō possit: ex vtrālibet
regula sine piculo posse intelligi: sicut est qđ
ait: Mea doctrina nō est mea: ꝑ ei⁹ q̄ me mi- Ioh.7
sit. Mā ⁊ ex forma serui pōt accipi: sicut iā ī li-
bro supiori tractauim⁹: ⁊ ex forma dei in qua
sic equalis est pri vt tñ de pfe sit. In dei q̄ppe
forma: sicut nō ē aliud fili⁹: aliud vita ei⁹: sed
ipa vita fili⁹ ē: Ita nō ē aliud fili⁹: aliō doctri-
na ei⁹. sed ipa doctrina fili⁹ est: ac p hoc sic̄ id
qđ dictū ē: dedit filio vitā: nō aliud intelligit
q̄ genuit filiū q̄ ē vita. Sic etiā cū ōr: Dedit
filio doctrinā: bñ intelligit: genuit filiū q̄ est
doctrina. vt qđ dictū ē: Mea doctrina nō est Ibi.5
mea: ꝑ ei⁹ q̄ me misit: sic intelligat: ac si dictū
sit: ego non sum a memetipso: sed ab ipō qui
me misit.

De his qui spūsanctū nō minorē pfe in-
dicant: sed tñ q⁹ de pfe ꝓcedit. Ca. III.

Am ⁊ de spūsancto: de quo nō est di
ctū. semetipm exinaniuit formā ser- Phil.2
ui accipiēs. Ait tñ ipe dns: Cū aūt ve
nerit ille spūs veritatis: docebit vos oēm ve Ioh.16
ritatē. Nō eñ loquet a semetipō: ꝑ q̄cūq̄ au-
diet loquet: ⁊ q̄ vētura sunt ānunciabit vob.
Ille me clarificabit: q⁹ de meo accipiet: ⁊ an Ibidē
nunciabit vobis. Post hec vba: nisi ꝓtinuo se
cut⁹ dixisset: Oīa q̄cunq̄ hz pr̄ mea sunt: ꝓ Ibidē
pterea dixi: q⁹ de meo accipiet: ⁊ annūciabit
vobis: crederet fortasse ita natus de xpō spi
ritussanctus: quēadmodū ille de pfe. De se

Ioh.10 Phil.2 Ioh.14 Ioh.5 Ibidē Ibidē Ibidē Gal.14 Ioh.9 Ioh.5

Joh·7 q̄ppe dixerat· Mea doctrina nō ē mea: ꝥ ei⁹
Joh·16 q̄ me misit· De spū aūt sctō· Mō em̄ loquet a
semetipō: ꝥ q̄cūq; audiet loquet q; ō meo ac-
cipiet ⁊ annūciabit vob. Sz q; reddidit cām
Ibidē cur dixerit: de meo accipiet· Ait em̄· Oia q̄-
cūq; hz pr̄ mea sūt: ꝓptere a dixi: q; ō meo ac
cipiet: restat vt intelligat etiā spūsctūs ō pa
tre hr̄e sicut ⁊ fili⁹· Quō: nisi ꝑm id qō supra
Joh·15 dixim⁹· Cū aut̄ venerit paclit⁹ quē ego mit
tā vob a pr̄e: spm̄ v̄itatis q̄ a pr̄e ꝓcedit: ille
testimoniū phibebit ō me· Procedēdo itaq;
a pr̄e ō: nō loq a semetipō: ⁊ sic nō ex eo fit vt
Joh·5 mio; sit fili⁹·: q; dixit· Non pōt fili⁹ a se facere
q̄cq; nisi qō viderit pr̄ez faciēt ē· Mō em̄ ꝥ ex
forma sui dixit: ꝥ ex forma dei: sic iā oñdim⁹·
Hec aūt v̄ba nō indicāt q; mino; sit: ꝥ q; ō pr̄e
sit: ita nō hinc efficit vt mio; sit spūsctūs: q;
Joh·16 dictū ē ō illo: Mō em̄ loquet a semetipō ꝥ que
cūq; audiet: loquet· Scōm ꝥ em̄ dictū est: q;
de pr̄e ꝓcedit· Cū vo ⁊ fili⁹ ō pr̄e sit: ⁊ spūsā-
ctus a pr̄e ꝓcedat: cur non ambo filij dicant
nec ambo geniti: ꝥ ille vn⁹ fili⁹ vnigenit⁹: hic
aūt spūsctūs: nec fili⁹: nec genit⁹: q; si geni-
tus vtiq; filius: alio loco si deus donauerit: et
quantū donauerit dissere mus·

De clarificatione qua et pater filiū: ⁊ filius
patrem clarificat· La· IIII

Erūtamē ꝥ euigilēt: si pūt: q̄ ꝥ etiā si
v bi suffragari putauer t: q̄si ad demō-
strādū pr̄ez filio maio; ē: q; dixit fili⁹
Joh·17 Pr̄ clarifica me: ⁊ ecce spūsctūs clarificauit
cū· Vunqd nā ⁊ ipe maio; ē illo;· Porro aūt si
ꝓptere a spūsctūs clarificat filiū: q; ō filij ac-
cipiet: iō ⁊ ō ei⁹ accipiet: q; oia q̄ hz pr̄ ipi⁹ sūt
Joh·16 manifestū ē: q; cū spūsctūs glificat filiū: pat
glificat filiū· Tū cognoscit q; oia q̄ hz pr̄: nō
tū filij: ꝥ etiā spūsancti sūt: q; potēs ē spūsctūs
glificare filiū: quē glificat pr̄· Q; si ille q̄ glifi-
cat: eo quē glificat maio; ē: sinat vt eq̄les sint
q̄ se inuicē glificāt· Scriptū ē aūt q; ⁊ fili⁹ glo
Joh·17 rificet pr̄em· Ego te inq̄t glificaui sup terrā·
Sane caueant ne puteꝫ spūsctūs maio; am
bo⁹: q; glificat filiū quē glificat pr̄: ipm aut̄
nec a pr̄e nec a filio scriptū ē glorificari·

Quō intelligenda sit missio: siue filij: siue
spiritussancti· Cap̄lm V

Ed in his ꝓuicti: ad illud se cōuertūt
ſ vt dicāt: maio; ē q; mittit: q̄ q; mittit·
Proinde maio; ē pr̄ filio: q; fili⁹ a pa
tre se missū assidue cōmemorat· Maio; est ⁊
spūsancto: q; de illo dixit ieſus: Quē mittet
Joh·14 pr̄ in noie meo· Et spūsctūs vtroq; mio; ē:
q; ⁊ pr̄ eū mittit sic cōmemorauim⁹· Et filius
cū dic· Si aūt abiero mittā eū ad vos· Qua
in q̄stione ꝑmū q̄ro: vñ ⁊ quō missus sit filius
Ego inq̄t a pr̄e exiui: ⁊ veni in hunc mundū· Joh·16
Ergo a pr̄e exire: ⁊ venire in hūc mundū: ꝥ
est mitti· Quid igit̄ ē q̄ dē illo idē ipe euāge
lista dicit: In hoc mūdo erat: et mūdus per eū Joh·1
factus ē: ⁊ mūdus eū nō cognouit? Deinde
cōiungit· In sua ꝓpria venit· Illuc vtiq; mil
sus ē: quo venit· At si in hūc mūdū missus ē:
q; exijt a pr̄e: ⁊ venit in hūc mundū: ⁊ ꝥ mū-
do erat· Illuc g̃ missus ē vbi erat· Nam et il-
lud q̄ scriptū ē in ꝓpha deū dicere· Celū et Jhere.
terrā ego impleo· Si de filio dictū ē: ipm eni
nōnullū volūt intelligi: vel ꝓphis: vel i ꝓphe
tis locutū: q; missus ē nisi illuc vbi erat: Vbi-
q; em̄ erat q; ait: Celū ⁊ terrā ego impleo· Si Vbi-
aūt de pr̄e dictū ē: vbi eē potuit sine v̄bo suo:
⁊ sine sapia sua: q; ptēdit a fine vsq; ad finem Sap.8
fortiter: ⁊ disponit oia suauit̄· Sed neq; sine
spūsancto vsq; eē potuit· Itaq; si vbiq; ē de⁹
vbiq; ē etiā spūs ei⁹· Illuc g̃ ⁊ spūsctūs mil-
sus ē vbi erat· Nā ⁊ ille q; nō iuenit locū: quo
eat a facie dei et dicit: Si ascēdero in celū tu Psa.138
ibi es: si descendero i infernū ades: vbiq; vo
lēs itelligi pūtē deū: ꝑus noiauit spūm ei⁹· Nā
sic ait· Quo abibo a spū tuo: et q; a facie tua
fugiā? Quocirca si ⁊ fili⁹ ⁊ spūsctūs illuc mit Ibidē
tit vbi erat: q̄rendū ē quō intelligat ista mil
sio: siue filij: siue spūsancti· Pr̄ eni⁹ sol⁹: nusq; le
git missus· Et de filio q̄dē ita scribit apls· Cū Gal.4
aūt venit plenitudo tpis: misit de⁹ filiū suū:
factū ex muliere: factū sub lege: vt eos q; sub
lege erāt redimeret· Misit inq̄t filiū suū fa-
ctū ex muliere· Quo noie q̄s catholic⁹ nesci
at: nō eū ꝑuationē v̄ginitatis: ꝥ differētia se-
xus hebreo loq̄ndi more significare voluisse
Cū itaq; ait Misit de⁹ filiū suū factū ex mu- Vbi-s
liere: satis oñdit eoipō missū filiū quo factus
ē ex mliere· Q; g̃ ō deo nat⁹ ē: i hūc mūdo erat·
Q; aūt de maria nat⁹ ē in hūc mūdū missus
aduenit· Proinde mitti a pr̄e sine spūsancto
nō potuit· nō solū q; intelligit̄ pr̄ cū eū misit
id ē fec ex femia: nō vtiq; sine spūsctō fecisse
Clerūetiā q; manifestissime atq; aptissime ex
euāgelio dicit v̄gini marie q̄rēti ab angelo: Luc.1
quō fiet istud: spūsctus supueniet in te ⁊ vir
tus altissimi obumbrabit tibi· Et Matheus Luc.1
dicit· Inuēta ē in vtero hñs de spūsctō· Mat.1
et apud Esaiā ꝓpham ipe xps intelligit ō ad Mat.1
uctu suo futuro dicere: Et nūc dñs misit me Esa.48
⁊ spūs ei⁹: fortasse aliqs cogit vt dicam⁹ etiā
a seipō missū eē filiū q; ille marie ꝓcept⁹ ⁊ pr̄
opatio trinitatis ē: q; creante oia creant· Et
quō iā inq̄t: pr̄ eū misit si ipe se misit: Cui pa-

mũ rñdeo q̃rẽs vt dicat si põt· Quõ pr̃ eum
Joh·10 sctificauit si se ipe sctificauit: vtrũq; em̃ idez
dñs ait. Quẽ pr̃ int̃ sctificauit ⁊ misit in hũc
Joh·17 mundũ: vos dicitis q; blasphemat qm̃ dixi fi
li⁹ dei suz· Alio aũt loco ait· Et p eis sanctifi
Rom·8 co meipm· Itẽ q̃ro quõ eũ pr̃ tradidit: si ipse
se tradidit· vtrũq; em̃ dicit apls paul⁹ Qui fi
Gal·2 lio int̃ pprio nõ pepcit: ꝫ p nob oĩb⁹ tradi-
dit illũ· Alibi aũt ꝺ ipo saluatore ait· Qui me
dilexit: ⁊ tradidit seipz p me· Credo rñdebit
si hec ꝓbe sapit· q; vna volũtas ẽ pr̃is ⁊ filij:
⁊ inseparabilis opatio· Sic g̃ intelligat illã incar
natõez ⁊ ex v̈gine natiuitatẽ: in q̃ filius intelligi
tur missus: vna eadẽq; opatiõe pr̃is ⁊ filij in
Gal·1 separabilit eẽ factã: non vtiq; inde sepato spũ
sctõ: de q̃ apte ꝺz· Inuẽta ẽ i vtero hñs ꝺ spũ
sctõ· Nã etiaz si ita q̃ram⁹ enodati⁹ fortassis
qꝺ dicim⁹ appebit: quõ misit ꝺs filiũ suũ· Jus
sit vt veniret atq; ille iubenti obtpans venit
an rogauit: an tãtũ mõ admonuit· Sz qꝺlibz
horz sit: v̈bo vtiq; factũ ẽ· Dei aũt v̈bũ: ipe ẽ
dei filius· Quapropr̃ cũ eũ pr̃ v̈bo misit a pr̃e ⁊
v̈bo ei⁹ factũ ẽ vt mitteret· Ergo a pr̃e ⁊ filio
missus ẽ ideꝫ filius: qz v̈bũ pr̃is ẽ ipe filius· Quis
eñ se tam sacrilega induat opiniõe vt putet
Joh·1 tpale v̈bũ a pr̃e factũ eẽ: vt etern⁹ filius mitte-
retur ⁊ i carne appareret ex tpe: Sz vtiq; i ipo ꝺi
cz sapia dei: sine tpe erat quo tpe illũ i carne
Ibidẽ appere opteret· Itaq; cũ sine vllo initio tpis
i pncipio erãt v̈bũ: ⁊ v̈bũ erãt apꝺ deũ: ⁊ ds erãt
Ibidẽ v̈bũ: sine vllo tpe i ipo v̈bo erat· q̃ tpe v̈bũ ca
Gal·4 ro fieret ⁊ hãtaret in nobis· Que plenitudo
tpis cũ veniret: misit de⁹ filiũ suũ factum ex
mliere· i· factũ ẽ i tpe vt i carnatũ v̈bũ hoĩb⁹
appꝛet: qꝺ in ipo v̈bo sine tpe erat: in q̃ tpe
fieret· Ordo q̃ pe tẽporz in eterna dei sapia si
ne tpe ẽ· Cũ itaq; ds a pr̃e ⁊ filio factũ esset: vt
in carne filij⁹ appꝛet: cõgruẽter dict⁹ est mis
sus ille q̃ in ea carne appuit: misisse aũt ille q̃
in ea nõ appuit· Qm̃ illa q̃ coram corporeis
oculis foris gerunt: ac interiore appatu natu
re spiritalis existũt: ꝓpterea cõueniẽter mis
sa dicunt· Forma porro illa suscepti hoĩs: fi-
lij ꝑsona ẽ: nõ etiã pr̃is· Quapropter pr̃ iuisi
bilis vna cũ filio secũ iuisibili: eundẽ filiũ visi
bilẽ faciendo: misisse eũ dict⁹ ẽ: q̃ si eo mõ visi
bilis fieret: vt cuz pr̃e iuisibil̃ eẽ desisteret· i· si
ba iuisibilis v̈bi in creaturã visibilẽ mutata
et trãsiẽs v̈bi ret: ita missus a pr̃e intelligeret
filius: vt tm̃ missus nõ etiã cũ pr̃e mittẽs iue-
niret· Cũ v̈bo sic accepta ẽ forma serui vt ma-
neret incõmutabilis forma dei: manifestũ ẽ:
q; a pr̃e ⁊ filio nõ apar̃tib⁹ factũ sit q; appe-
ret in filio· i· vt ab inuisibili pr̃e cũ inuisibili fi
lio: ideꝫ ipe filius visibilis mitteret· Cur g̃ ait· Joh·8
Et a meipo nõ veni? Jã hoc fm formã fui di
ctũ est: fm quã dictũ ẽ· Ego nõ iudico quẽq; Ibidẽ
Si g̃ missus ꝺz in quãtũ apparuit foris in crea
tura corpali: q̃ intus i natura spiritali oculis
mortaliũ sp occult⁹ ẽ: tã in pmptu ẽ itelligere
etiã de spũsancto cur missus ⁊ ipe dicat· Fa-
cta ẽ em̃ q̃dã creature spẽs ex tpe in qua visi-
biliter oñderet spũsct⁹: siue cũ in ipm dñm
corpali specie velut colũba descẽdit: siue cuz
decẽ dieb⁹ pactis post eius ascensionem: die Actꝭ·2
pẽthecostes fact⁹ ẽ subito de celo son⁹: quasi
ferret flatus vehemẽs: ⁊ vise sũt illis lingue
diuise tanq; ignis: q̃ ⁊ insedit sup vnũq; eoz·
Hec opatio visibiliter exp̃ssa: ⁊ oculis ob
lata mortalib⁹: missio spũsancti dicta ẽ: non
ita vt appareret ei⁹ ipa suba: qua ipe iuisibilis
⁊ incõmutabilis ẽ: sicut pr̃ ⁊ filius: ꝫ vt exterio
rib⁹ visis hoim corda cõmota a tempali ma-
nifestatiõe veniẽtis: ad occultã eternitatem
semp pũtis cõuerterent·

Quid sit qꝺ nunq; legit: aut pr̃ maioꝛ spi-
rituſctõ: aut spũsctus minoꝛ pr̃e· Ca. VI

i Deo aũt nusq; scriptũ ẽ q; deꝰ pater
maioꝛ sit spũsancto: vel spũsanctus
minoꝛ deo pr̃e: qz non sic ẽ assumpta
creatura: i qua apperet spirituſctus: sicut as
sumpt⁹ ẽ filius hoĩs: in qua forma ipius v̈bi dei
ꝑsona ꝑsentaret: nõ vt hñret v̈bũ dei: sicut alij
sapiẽtes sancti: ꝫ p̃ pticipib⁹ suis· Mõ vtiq; q;
ampli⁹ hẽbat verbũ dei vt eẽt q̃ ceteri excel-
lẽtioꝛe sapia: ꝫ q; ipm v̈bũ erat· Aliud ẽ enim
verbũ in carne: aliud v̈bum caro· Itẽ aliud ẽ
verbũ in homĩe: aliud v̈bum hõ· Caro em̃ p
homĩe posita ẽ in eo q; ait· Verbũ caro factũ Joh·1
est: sicut illõ· Et videbit oĩs caro salutare dei Luc·3
Mõ em̃ sine aĩa vel sine mẽte: ꝫ ita oĩs caro:
ac si diceret: oĩs hõ· Mõ g̃ sic ẽ assumpta crea
tura: in qua apperet spũsctus: sicut assũpta
est caro illa ⁊ hũana illa forma ex v̈gie maria
Neq; em̃ collumbã btificauit spũs: vel illum
flatũ: vel illuz ignẽ: sibiq; ⁊ ꝑsone sue in vnita
tẽ habitũq; cõiunxit in eternũ· Haud v̈o mu
tabilis ⁊ cõuertibilis ẽ natura spũsci. vt nõ
hec ex creatura fierẽt: ꝫ ipe in illud atq; illud
mutabiliter verteret: sicut aqua in glaciem·
Sz apparuerit ista sic optune appere debuerit
creatura seruiẽte creatoꝛi: ⁊ ad nutũ ei⁹ in-
cõmutabiliter in seipo pmanẽtis: ad eũ signi
ficandũ ⁊ demõstrandũ: sicut significari ⁊ de
monstrari mortalib⁹ opoꝛtebat mutata atq;
cõuersa· Proinde quãq; illa columba spirit⁹
dicta sit: ⁊ de illo igne cuz diceret· Vise sunt Actꝭ·2

illis inq̃t lingue diuise velut ignis: q̃ ꝛ insedit
sup vnũq̃q; eoꝝ: ꝛ cepert loq̃ linguis: quẽ-
admodũ spũs̃ctus dabat eis ꝓnunciare: vt
oñderet p illuz ignẽ spũm demõstratũ: sicut p
columbã. Nõ tñ ita possum⁹ dicere spm̃sctm̃
et deũ: ꝛ columbã: aut ꝛ deũ ꝛ ignẽ: sicut dici
mus filiuz: ꝛ deũ: ꝛ hoiem: nec sicut dicimus
filiuz agnũ dei: nõ solũ Joẽ baptista dicẽte.
Joh·1 Ecce agn⁹ dei: ꝟ etiã Joẽ euãgelista viden
Apoc·5 te agnũ occisuz ĩ apocalypsi. Illa q̃ppe visio
ꝓphetica nõ ẽ exhibita oc̃lis coꝝporeis p for-
mas coꝝporeas: ꝟ in spũ p spiritales imagies
coꝝpoꝝ. Columbã ꝛo illã ꝛ ignẽ oculis vide-
rũt: q̃cunq; videret: quãq; de igne diseeptari
põt: vtꝝ oc̃lis: an spũ visus sit: ꝓpter ꝛba sic
Actſ·2 posita. Nõ eñ ait. Videret liguas diuisas ve
lut ignẽ: ꝟ vise sunt eis. Nõ aũt sub eadẽ signi
ficatiõe solem⁹ dicere: visum ẽ mihi: qua dici
mus vidi. Et in illis q̃dẽ spiritalib⁹ visis ima
ginũ coꝝpaliũ solet dici: ꝛ visum ẽ mihi: ꝛ vidi
In istis ꝛo q̃ p exhĩssam coꝝpalẽ spẽm oculis
demonstrant: nõ solet dici: visuz ẽ mihi: ꝟ vi-
di. De illo ḡ igne põt esse q̃stio: quõ visus sit:
vtrũ int⁹ in spũ tanq̃ foꝛis: an vere foꝛis co-
rã oc̃lis carnis. De illa ꝛo columba q̃ dicta ẽ
coꝝpali specie descẽdisse: null⁹ vsq̃ dubitauit
q̃ oculis visa sit. Nec sicut dicim⁹ filiũ petrã:
1·Coꝝ·10 scptũ ẽ eñ. ꝓPetra erat xp̃s: ita possum⁹ dice
re: spm̃ colũbã vel ignẽ. Illa eñ petra iã erat
in creatura: ꝛ p actiõis modũ nũcupata ẽ no
Geñ·28 mine xp̃i: quẽ significabat: sicut lapis ille: quez
Jacob positũ ad caput etiã vnctiõe ad signi-
Geñ·22 ficandũ dñm assumpsit. Sic Isaac xp̃s erat:
cui ad se ĩmolãdum ligna poꝛtabat. Accessit
istis actio q̃dã significatiua iã exhĩtib⁹: nõ aũt
Exod·3 sic illa colũba ꝛ ignis ad hũ tñmõ significãda
repẽte extiterũt. Magis ista silia mihi vidẽ-
Ibidẽ·13 tur flãme illi q̃ in rubo appuit moysi: ꝛ illi co-
Ibidẽ·19 lũne quã ꝓpls in heremo seq̃bat: ꝛ fulgoꝛib⁹
et tonitruis q̃ fiebãt cũ lex daret in mõte. Ad
hoc eñ coꝝpalis reꝝ illaꝝ extitit spẽs: vt ali-
quid significaret atq; ꝓteriret.

Propositio q̃stiõis de multimodis appari-
tionib⁹ dei: q̃rũ q̃dã missiões appellant: cum
pr̃ missus nõ q̃at dici: ꝟ aut fili⁹: aut spũs̃ctus
coopante tñ in oĩb⁹ trinitate. Ca. VII

Propter has ḡ coꝝpales foꝛmas: q̃ ad
p eũ significandũ: ꝛ sicut hũanis sensi
bus optebat demõstrandũ tpaliꝫ ex
titerũt. Missus dicit etiã spũs̃cus: nõ tñ mi-
noꝝ pr̃e dict⁹ ẽ: sicut filius ꝓpter foꝛmã serui: q̃
illa foꝛma serui inhesit ad vnitatẽ psone: ille
ꝛo coꝝpales spẽs ad demõstrandũ q̃ op⁹ fuit
ad tps apparuerũt: ꝛ esse postea destiterunt

Cur ergo nõ ꝛ pr̃ dicit missus p illas spẽs coꝝ
poꝝales: ignẽ rubi: ꝛ colũnã nubis: vel ignis
et fulgura in mõte: etsi qua talia tũc apparue
rũt: cũ eũ coꝝã pr̃ib⁹ locutũ: teste scptura di-
cimus: si p illos creature modos ꝛ foꝛmas
coꝝpaliter exp̃ssas: ꝛ hũanis aspectib⁹ psen-
tatas ipe demõstrabat. Si aũt filius p ea de-
mõstrabat: cur tãto post dicit missus: cum ex
femia factus ẽ: sicut apls dicit. Cũ aũt venit Gal·4
plenitudo tpis: misit de⁹ filiũ suũ factũ ex mu
liere: q̃n quidẽ ꝛ antea mittebat: cum p illas
creature mutabiles foꝛmas pr̃ib⁹ appebat.
Aut si nõ recte posset dici missus: nisi cũ ver- Joh·1
bũ caro factuz est: cur missus dicit spũs̃cus:
cui⁹ nulla talis incoꝝpatio facta ẽ. Si ꝛo p il-
la visibilia q̃ in lege ꝛ ꝓphetis cõmendant:
nec pater: nec filius: sed spũs̃ct⁹ oñdebat:
cur etiã ipe nũc dicit missus: cũ illis modis et
antea mitteret. In hui⁹ pplexitate q̃stionis
adiuuãte dño: pmũ q̃rendũ ẽ: vtꝝ pr̃: an filius:
an spũs̃cus: an aliq̃s pater: aliq̃s filius: aliq̃s
spũs̃ct⁹: an sine vlla distinctiõe psonaꝝ: sic
dicit de⁹ vnus ꝛ solus: id ẽ ipa trinitas per il-
las creature foꝛmas pr̃ib⁹ apparuerit. Dein
de q̃libet hoꝝ inuentũ visuz ve fuerit: vtrũ
ad hoc opus tñmõ creatura foꝛmata sit: in q̃
de⁹ sicut tunc optuisse ipe iudicauit: hũanis
oñderet aspectib⁹. An angeli q̃ iã antea erãt
ita mittebant: vt ex psona dei loq̃rent: assu-
mentes coꝝpalẽ spẽm de creatura coꝝpoꝝea: in
visuz misteriꝝ sui: sicut cuiq; op⁹ ecc̃t. Aut ipm
coꝝp⁹ suũ cui nõ subdunt: sed subditũ regũt:
in spẽs quas vellẽt accõmodatas atq; aptas
actiõib⁹ suis mutãtes atq; vertẽtes fm attri
butã sibi a creatoꝛe potentiã. Postremo vi-
debim⁹ id q̃ voluerere institueram⁹: vtꝝ fili⁹
us: an spirituſſanctus: ꝛ antea mittebantur
Et si mittebantur: quid inter illaz missionẽ
et eã quã in euãgelio legim⁹ distet: an nõ sit
missus aliq̃s eoꝝ: nisi cũ vel filius fact⁹ ecc̃t ex
maria ṽgine: vl cũ spũs̃ct⁹ visibili specie:
siue ĩ colũba: siue ĩ igneis liguis apparuerit.

De his q̃ naturã verbi dei visibilem puta-
uerunt. Ca. VIII

Mittam⁹ igit eos q̃ nimis carnaliꝫ
o naturã ṽbi dei atq; sapiam q̃ in scip-
sa manẽs innouat oĩa quã vnicũ dei
filiũ dicim⁹: nõ solũ mutabilẽ: verũ etiã visibi
lẽ ẽe putauerũt. Hi eñ multũ crassũ coꝝ diui-
nis reb⁹ inq̃rendis audaci⁹ q̃ religiosius at-
tulerũt. Ea q̃ppe cũ sit suba spiritalis: cũq;
etiã ipa sacra sit: nec p aliuz potuerit fieri: nisi
p quẽ facta sunt oĩa: ꝛ sine quo factũ ẽ nihil:
q̃uis sit mutabilis: nõ ẽ tñ visibilis: q̃ illi de-

verbo ipo atq ipa sapia dei: p quē facta ē aīa credidcrūt: cū sit illa nō iuisibil' tm q̄ t aīa ē: ß etiā incōmutabilis q̄ aīa nō ē. Eadē q̄ppe incōmutabilitas ei⁹ cōmēoꝛata ē: vt dicere ek in seipa manēs: inouat oia. Et isti q̄dē ruinā erroꝛis sui diuinaꝝ scripturaꝝ testimonijs q̄ si fulcire conātes: adhibēt pauli apli sniam: t qđ dictū ē de vno solo deo: in quo ipa trinitas intelligiē tm de pre: nō t de filio: t ꝺ spūsctō dictū accipiūt. Regi aūt seculoꝝ imoꝛtali: in uisibili: soli deo honoꝛ t gla in secula seculoꝝ amen. Et illud alterū. Btus t sol⁹ potēs rex regū: t dns dnantiū: q̄ solus habet imoꝛtalitatē: t lucē habitat inaccessibilē: quē nemo hoim vidit nec videre pōt. Hec quēadmodū intelligenda sint: iam satis nos disseruisse arbitroꝛ.

1. Thi. 1

Ibidē

1. Thi. 6

De his qui filiū volūt etiā añ carnis assūptionē fuisse moꝛtalē: vt sol⁹ pr imoꝛtalitatē habere credaē. Ca. IX

Erūtamen illi q̄ ista nō de filio nec de spiritu sancto: ß tm de pre accipi volūt: dicūt visibilē filiū nō p carnē de vgine assūptā: ß etiā antea p seipm. Nā ipe inquit appuit oculis patrū. Quib⁹ si dixeris: Quō ꝺ visibil' p seipm fili⁹: sic sequit t moꝛtalis p seipm fili⁹: vt ꝓstet vobis q̄ tātūmō de pre vultis intelligi: qđ dictū ē. Qui sol⁹ habet imoꝛtalitatē. Nā si ꝓpter carnē susceptā moꝛtalis ē fili⁹ ꝓpr hāc sinite vt sit t visibilis. Rndent: nec ꝓpter hāc moꝛtalē se filiuꝫ dicere: ß sicut et añ visibilē: ita t añ moꝛtalē. Nā si ꝓpr carnē filiū dicūt eē moꝛtalē: iā nō pater sine filio solus habet imoꝛtalitatē: q̄ t vbū ei⁹: p qđ facta sunt oia: habet imoꝛtalitatē. Necꝫ em q̄ carnē assumpsit moꝛtalē: idō amisit imoꝛtalitatē suā. Añ quidē nec aie hūane ß accidere potuit vt cū coꝛpe moꝛeret: dicente ipo dño Nolite timere eos q̄ coꝛpus occidūt: aīaꝫ autē nō pōt occidere. Aut vo etiā spūscūs carnē assumpsit: de q̄ vtiqꝫ sine dubio turbabūt. Si ꝓpter carnē moꝛtalis ē fili⁹: quō accipiāt prem tm̄mō sine filio t sine spūscō bre imoꝛtalitatē: quando quidem spiritus sanctus nō assumpsit carnē: Que si non habet immoꝛtalitatem: nō ergo ꝓpter carnē moꝛtalis ē fili⁹. Si aūt habet spūscūs imoꝛtalitatē: nō ꝺ pre tm̄mō dictū eū. Qui sol⁹ habet imoꝛtalitatē. Quocirca ita se arbitrant: t añ incarnatiōz p seipm moꝛtalē filium posse ꝓuincere: q̄ ipa mutabilitas nō incōueniēter moꝛtalitas dicit: ꝑm quā t aīa ꝺ moꝛi: nō q̄ ī coꝛp⁹: vī alia quā alterā subaz mutat t vertit: ß in ipa sua suba q̄cquid alio mō nūc ē aut fuit: ꝑm id qđ destitit eē qđ erat: moꝛtale depbēdit. Quia itaqꝫ inquunt añq̄ nat⁹ eēt fili⁹ dei ꝺ vgie maria: ipe appuit pr̄ib⁹ nr̄is: nō in vna eademqꝫ specie: ß multifoꝛmiter: aliter atq̄ alit. Et visibilis ē p seipm: q̄ nōdū carne assūpta: suba ei⁹ cōspicua moꝛtalib⁹ oculis fuit: t moꝛtalis inquantū mutabilis. Ita t spūscūs: q̄ alias colūba: alias ignis appuit. Añ non trinitati aiūt: ß singlariter t ꝓpie pri tm̄mō cōuenit qđ dictū ē. Immoꝛtali iuisibili soli deo: t q̄ solus habz imoꝛtalitatē: t lucē habitat inaccessibilē: quē nemo hoim vidit: nec videre pōt. Omissis g̃ istis: q̄ nec aie subam iuisibilē nosse potuerunt: vñ longe remotū ab eis vt nosset vni⁹ t soli⁹ dei .i. patris t filij t spūsācti nō solū iuisibilē: vez t incōmutabilē pmanere subam: ac p hoc in vera t sincera imoꝛtalitate ꝓsistere: nos q̄ nunq̄ appuisse coꝛporeis oculis deū: nec pez: nec filiū nec spūm sanctū dicim⁹: nisi p subiectā sue potestati coꝛporeā creaturā: in pace catholica pacifico studio requiram⁹: pati coꝛrigi: si fraterne ac recte reꝑ hendimur: parati etiā si ab inimico: vera tamē dicēte: moꝛdemur: vtꝫ indiscrete de⁹ apparuerit patrib⁹ nostris añq̄ xps veniret in carne: an aliqua ex trinitate psona: an singilatim quasi per vices.

Ibidē

An indiscrete deus trinitas pribus apparuerit: an aliq̄ ex trinitate psona. Ca. X

a

Lprimū in eo qđ scriptū ē genesi: locutū deū cū hoie quē de limo finxerat: si excepta figurata significatiōe vt rei geste fides etiā ad lram teneat: tractamus: in specie homis videt de⁹ cū hoie tunc locut⁹. Nō quidē exꝑsse ß in libro positū est: ß circūstātia locutiōis id resonat: maxime illo qđ scriptū est: vocē dei audisse. Adā deambulātis in paradiso ad vesperā: t abscondisse se in medio ligni: qđ erat in paradiso. Deoq̄ dicēti. Adā vbi es: respōdisse. Audiui vocē tuā t abscondi me a facie tua: q̄m nudus sum. Quō em̄ posset ad lram ītelligi talis dei ambulatio et collocutio: nisi in specie hūana: nō video. Necꝫ em̄ dici pōt vocē solā factā vbi deambulasse dict⁹ ē de⁹: aut eū q̄ deambulabat i loco nō fuisse visibilē: cū et adam dicat q̄ abscōderit se a facie dei. Quis g̃ erat ille: vtꝫ pr: an filius: an spūssanctus? An oīno de⁹ indiscrete ipa trinitas: in forma hois homī loq̄bat? Lō textio q̄dē ipa scripture nusq̄ trāsire sentit a psona ad psonā: sed ille videt loq̄ ad pmū hominē q̄ dixit. Fiat lux: t fiat firmamentū: t cetera. p illos singulos dies: quē deū pr̄em solem⁹ accipe dicentē: vt fiat q̄cq̄d facere voluit. Dia em̄ p vbū suū fecit: qđ verbū ei⁹ vni-

Gen. 3

Gen. 1

cũ filiũ eius ꝟm rectã fidei regulã nouimus· Si ꝙ deꝰ pater locutus ẽ ad primũ hoiem: et ipe deambulabat in paradiso ad vesperaz: t ab eiꝰ facie se in medio ligni paradisi pctõz absco-derat: cur nõ tã ipe intelligat appuisse abrae et moysi: t qbus voluit: t quẽadmodũ volu it p subiectã sibi cõmutabilẽ atq visibilẽ crea turã: cũ ipe in seipo atq i suba sua q̃ est incõ-mutabilis atq i uisibilis maneat· Sz fieri po tuit vt a psona ad psonã occulte scꝑtura tran
Ubi·3 siret: t cũ prem dixisse narrasset· Fiat lux t cẽ-q̃ p verbũ fecisse cõmẽorat: tã filiũ indicaret loq ad primũ hoiem: nõ aptꝫ hoc explicãs: sed eis q̃ possent intelligendũ intimans· Qui ꝙ habet vires: quibꝰ hoc secretũ possit mentis acie penetrare: vt ei liqdo appareat: vel pos-se etiã prem: vel nõ posse nisi filiũ: vel etiam spũsanctũ: p creaturã visibilẽ hũanis oculis apparere· pgat i hec scrutãda: si põt: etiã ver-bis enũciãda atq tractãdo· Res tñ q̃tuz ad hoc scripture testimoniũ attinet: vbi deꝰ cuz hoie locutꝰ est: q̃tũ estimo occulta ẽ· Quia etiã: vtq soleret adã corporeis oculis deũ vi dere: nõ cuidẽter apparet: cũ pticulariter magna sit q̃stio: cuiusmodi oculi eis apti fuerint: q̃n vetitũ cibũ gustauerũt· Ibi em̃ anteq gustas-sent clausi erant· Illud tñ nõ temere dixeri: si paradisũ corpalẽ quendã locũ: illa scriptura in sinuat: deambulare ibi deũ: nisi in aliq̃ corpo-rea forma: nullo mõ potuisse· Mã t solas vo-ces factas q̃s audiret hõ: nec aliquã formaz
Geñ·3 videret: dici põt: nec qz scriptũ est· Abscõdit se adã a facie dñi: ptinuo sequit vt soleret fa-ciẽ eiꝰ videre· Quid si em̃: nõ q̃dẽ videre ipe poterat: ꝟ videri ipe metuebat: ab eo cuiꝰ vo cẽ audierat: t deambulãtis pñtiam senserat:
Geñ·4 Mã t cayn dixit deo· A facie tua absco-dã me nec iõ fateri cogimur eũ solere cernere faciẽ dei corporeis oculis: in q̃libet forma visibili: q̃uis de facinore suo: vocẽ interrogãtis secũ q̃ loq̃ntis audisset· Cuiusmodi aũt loq̃la tũc deꝰ exterioribꝰ hoim auribꝰ insonaret: mani me ad primũ hoiem loquẽs: t uenire difficile est: t nõ hoc isto ꝟmone suscepimꝰ· Verũta-mẽ si soli voces t sonitꝰ fiebãt: quibꝰ quedã sensibilꝑ pñtia oi: primis illis hoibꝰ pberet: cur ibi psonã dei pris nõ intelligã: nescio· q̃n q̃dẽ
Abac·17 ei psona ostẽdit: t in ea voce: cũ iesus i mõ-
Abac·3 te corã tribꝰ discipulis: pfulgẽs apparuit· t i il la: vbi sup baptizatũ colũba descẽdit· t in illa vbi ad prem de sua clarificatiõe: clamauit: ei
Joh·12 q̃ rñsum est· Et clarificaui t iteꝝ clarificabo Nõ qz fieri potuit vox sine ope filij t spũsan cti (Trinitas quippe inseparabilit opat) sed qa ea vox facta est: que soliꝰ psonã pris oñderet sicut humanã illã formã ex virgine maria tri nitas opata est: sed solius filij psona est· Visi bilẽ nanq̃ solius filij psonaz: inuisibilis trini-tas opata est· Nec nos aliquid ꝓhibet: illas voces factas ad adam: nõ solũ a trinitate fa ctas: intelligere: ꝟ etiam psonã demõstrãtis eiusdẽ trinitatis: accipere· Ibi em̃ cogimur: Abac·3 nõ nisi pris accipere: vbi dictuz est· Hic filiꝰ meus dilectus· Neq enim iesus etiam spiri-tussancti filiꝰ: aut etiã suꝰ filiꝰ credi aut intel ligi potest: t vbi sonuit· Et clarificaui t iterũ Joh·12 clarificabo· nõ nisi pris psonaz fatemur· Re-spõsio quippe ẽ ad illã dñi vocẽ: qua dixerat: Pater clarifica filiũ tuũ: qõ nõ potuit dicere Ubi·3 nisi deo patri tñ: nõ et spirituisancto: cuiꝰ nõ est filiꝰ· Hic aũt vbi scriptũ est: et dixit dñs de Geñ·3 us ad adã· Cur non ipa trinitas intelligit: ni hil dici põt: Similiter etiã qõ scriptũ est: Et Ibidẽ·3 dixit dñs ad abraã· Exi de terra tua: t de co-gnatione tua: t de domo pris tui: nõ est aper tũ: vtq sola vox facta sit ad aures abrae: an t aliquid oculis eius apparuerit· Paulopost aũt aliq̃to aptiꝰ dictũ ẽ· Et visus ẽ dñs abrae Ibidẽ et dixit illi· Semi tuo dabo terrã hãc· Sz nec ibi expssum est: in qua specie visus sit ei dñs: aut vtq pater: an filius: an spũsanctꝰ: visus sit· Nisi forte iõ putant filiũ visum esse abrae qz non scriptũ est: visus est ei deus: sed visus est ei dñs· Tanq̃ em̃ ꝓprie videt filiꝰ dñs vo 1·Cor·8 cari: dicente apõlo· Mã t si sunt qui dicunt dij siue in celo: siue in terra: sicuti sunt dij multi: et dñi multi: nobis tñ vnus deus pater: ex q̃ omnia: t nos in ipo: t vnus dñs iesus xps: p quẽ oĩa t nos p ipm· Sed et cũ deꝰ pr̃ multis locis inueniat dictus dñs: sicuti ẽ illud· Dñs Ps̃·2 dixit ad me filiꝰ meus es tu: ego hodie genui te· t illud· Dixit dñs dño meo: sede a dextris Ps̃·109 meis· Cũ etiã spũsanctꝰ dñs dictꝰ inueniat: 2·Cor·3 vbi aplus ait· Dñs aũt spũs ẽ· Et ne q̃s ar-bitret filiũ significatũ: et iõ dictũ spm ꝓpter incorporeã subam: secutꝰ cõtexuit· Vbi aũt Ibidẽ spũs dñi: ibi libertas· Spiritũ aũt dñi nemo esse dubitauerit spũsc̃m· Neq hic ergo eui-denter apparet: vtq aliqua ex trinitate plo-na: an deus ipa trinitas: ꝺ quo vno deo dictũ est· Dñm deũ tuũ adorabis: t illi soli seruies Deut·6 visus fuerit abrae· Sub ilice aũt mabre: tres viros vidit: quibꝰ t iuitatis hospicioq̃ susce Ge·18 ceptis et epulantibꝰ: ministrauit· Sic tñ scri-ptura illã rem gestã narrare cepit: vt non di-cat: visi sunt ei tres viri: ꝟ visus ẽ ei dñs· Atq̃ inde cõsequenter exponens: quo ei sit visus dñs: attexit narrationez de tribꝰ viris: quos

abraam p pluralē numeꝝ inuitat: vt hospitio
suscipiat: ⁊ postea singulariť sicut vnū alloq-
tur. Et sicut vn⁹ ei de Sara filiū pollicet quē
dñm dicit scriptura: sicut in eiusdē narratio-
nis exordio. Elisus ē inqt dñs abrae. Jnui-
tat ergo ⁊ pedes lauat: ⁊ deducit abeuntes
tanqꝫ hoies. Loquiť aūt tanqꝫ cū dño deo: si
ue cū ei pmittiť filiꝰ: siue cū ei sodome immi-
nens interius indicať.

De tribꝰ viris abrae visis cuꝫ quibꝰ sicut
cū domino loquitur La. XI

n On paruā neqꝫ transitoriā ꝓsidera-
tionē postulat iste scripture locꝰ. Si
enī vir vnus visus fuisset: iaꝫ illi qui
dicunt: ⁊ p̄ suscꝫ de v̄gine nascereť p suā subaꝫ
visibilē filiū: qd aliō q̄ ipm esse clamarēt: qm̄
de patre inquiunt dictū ē. Jnuisibili soli deo:
Et tamē possez adhuc q̄rere: quō ante susce-
ptā carnē: habitu est inuentus vt hō: qñ qui-
dē ei pedes loti sunt: ⁊ humanis epulis epu-
latus ē? Quō istud fieri poterat: cū adhuc in
forma dei esset: nō rapinā arbitratꝰ eē equal
deo? Nunquid enī iā semetipm exinanierat:
formā accipiēs in similitudinē hoīm factus:
et habitu inuentus vt hō? Luꝫ ꝺ fecerit per
partū virginis nouerimus. Quō igiť ante-
qꝫ hoc fecisset: vt vir vnꝰ apparuit abrae: an
illa forma vera nō erat? Possem ista q̄rere:
si vir vnus apparuisset abrae: idēqꝫ dei filius
crederet. Cū ꝟo tres viri visi sunt: nec quis-
quā in eis vel forma vel etate vel ptāte ma-
ior cereris dictꝰ est: cur non hic accipiamꝰ vi
sibiliter insinuatā p creaturam visibilē trini-
tatis equalitatē: atqꝫ in tribus psonis vnam
eandemqꝫ substantiā. Mā ne ḋsqꝫ putaret sic
intimatū vnū in tribus fuisse maiorē: vt eum
dñm dei filiū intelligendū: duos aūt alios an
gelos eiꝰ. q: cum tres visi sint: vni domio illic
loquiť abraam: sancta scriptura futura tali-
bus cogitationibus ⁊ opinionibꝰ cōtradicē
do: nō ptermisit occurrere: quādo paulopost
duos angelos dicit venisse ad loth: in quibꝰ
et ille vir iustus qui de sodomoꝝ incēdio me
ruit liberari: ad vnū dñm loquiť. Sic enī scri
ptura loquiť dicens. Abiit aūt dñs postqꝫ ces
sauit loqui ad abraam: ⁊ abraam reuersus ē
ad locum suum.

De duobus angelis quiī humana forma
apparuerunt loth: et in quibꝰ dñs singulari-
ter appellatur. La. XII

v Enerūt aūt duo angeli in sodomis
vespere. Ibi aūt attenti cōsideran
dū est: quod ostendere instituit. Luꝫ
tribus certe loquebaťur abraaꝫ: ⁊ eū dñm sin-
gulariter appellauit. Forte inquiet aliquis:
vnū ex tribus agnoscebāt dñm: alios aūt du
os angelos eius. Quid sibi ergo vult: qꝺ cō-
sequēter dicit scriptura. Abiit aūt dñs postqꝫ Gen. 18
cessauit loquens ad abraaꝫ: ⁊ abraam reuer
sus est ad locū suuꝫ. Venerūt aūt duo ange- Ibidē. 19
li in sodomis vespere. An forte ille vnus ab-
scesserat: qui dominꝰ agnoscebať in tribꝰ: et
duos angelos qui cum illo erant ad cōsumē
dā sodomā miserat? Ergo sequētia videamꝰ
Venerūt inqt duo angeli in sodomis vespe Ibi. 3
Loth autē sedebat ad portaꝫ sodomoꝝ. Et
cum vidisset eos loth surrexit in obuiam illis
et adorauit in faciē sup terram et dixit. Ecce
domini: diuertite in domuꝫ pueri vestri. Ibic
manifestum est ⁊ duos angelos fuisse: ⁊ ho
spitiū pluraliter iuitatos: ⁊ honorifice appel
latos dominos: cum fortasse homines puta-
renť. Sed rursum mouet: qua nisi angeli dei
cognoscerenť: nō ad orandum loth in faciē sup
terram. Cur ergo tanqꝫ tali humanitate in-
digentibus: ⁊ hospitium prebetur et victus.
Sed quodlibet hic lateat: illud nūc qꝺ susce-
pimus exeq̄mur. Duo apparent: angeli am
bo dicunť: pluraliter iuitanť. Tanqꝫ cū duo-
bus pluraliter loquiť: donec exeatur a sodo-
mis. Deinde sequiť scriptura: et dicit. Et fa- Ibidē
ctū est postqꝫ eos eduxerūt foras: dixerunt.
Saluās salua animā tuā ne despexeris retro
neqꝫ stes in hac vniuersa regiōe. Jn montez
vade: ⁊ ibi saluaberis: ne forte cōprehēdaris.
Dixit aūt loth ad eos. Rogo dñe: qm̄ iuenit
puer tuꝰ aū te miscōiam: ⁊c. Quid ē ꝺ qꝺ di-
xit ad eos. Rogo dñe: si iā ille discesserat qui
dñs erat: et angelos miserat. Cur ꝺ. Rogo
dñe: ⁊ nō rogo domi ni Aut si vnū ex eis vo-
luit appellare: cur ait scptura. Dixit aūt loth Ibidē
ad eos: rogo dñe: qm̄ iuenit puer tuꝰ ante te
misericordiaz: an ⁊ hic intelligimꝰ in plī nūero du
as psonas. Cū aūt ijdē duo tanqꝫ vnꝰ cōpel-
lanť vniꝰ subeuntū dñm deū: ꝺ q̄s duas pso-
nas ḋ intelligimꝰ: an p̄ris ⁊ filij: an p̄ris ⁊ spūs
sancti: an filij ⁊ spūs sci? Hoc forte cōgruentiꝰ
qꝺ vltimū dixi. Abissos enī se dixerūt: qꝺ ō fi
lio et ō spiritusancto dicimꝰ. Mā p̄em missuꝫ
nusquā scripturaꝝ nobis occurrit.

De visione moysi qui deū vidit in oreb p
ignem in rubo. La. XIII

m Oyses autez quādo ad pplm israel
ex egypto educendū missus est: sic ei
dominū appuisse scptū ē. Pascebat
inqt oues ietro soceri sui sacerdotis madian: Exo. 3
et egit oues in desertū: ⁊ venit ī mōtē dei oreb
Appuit autē illi angelꝰ dñi in flāma ignis de

rubo·Et vidit q; in rubo ignis rederet: rubus xo nõ cõburebaf: ait moyses· Jbo t videbo visũ istud: qõ tã magnũ vidi: qm nõ cõburit rubus·Cũ g vidit dñs q; venit videre: clamauit ad eũ dñs ỏ rubo dicẽs·Ego sũ de⁹ pris tui: de⁹ abraã: t de⁹ isaac: t deus iacob· Et h̄ pmo angel⁹ dñi dict⁹ ẽ: deinde de⁹· Mũqd g angel⁹ ẽ de⁹ abraã: t de⁹ isaac: t deus iacob: Põt g recte itelligi ipe saluator: ỏ q̃ dic
Roñ·9 apls·Quo; pres: t ex qb⁹ xps fm carnẽ: q ẽ sup oia de⁹ bñdict⁹ i secla·Qui g sup oia ẽ ds bñdict⁹ in secla: nõ absurde etiã h ipe intelligit de⁹ abraã: t de⁹ isaac: t de⁹ iacob· Sz cur pus angelus dñi dict⁹ ẽ: cũ de rubo i flãma ignis appuit: vt; q; vn⁹ ex multis angel' erat: ꝑ dispensationẽ psonã dñi sui gerebat: an assumptũ erat aliqd creature: qõ ad pñs negociũ visibilit' apperet: t vñ voces sensibilit' ederent: qb⁹ pñtia dñi p subiectã creaturam corporeis etiã sensib⁹ hois sic optebat exhibere tur: Si eñ vn⁹ ex angel' erat: qs facile affirmare possit vt; ei filij psona nũciãda ip̄osita
Exo·3 fuerit: an spũsci: an dei pris: an ip̄i⁹ oino trinitatis: q ẽ vn⁹ t sol⁹ de⁹: vt diceret·ego sum de⁹ abraã: t de⁹ isaac: t de⁹ iacob: Neq; enī possum⁹ dicere deũ abraã: t deũ isaac: t deũ iacob: filiũ dei eẽ: et pem nõ eẽ: aut spm̃scm̃: aut ip̄am trinitatẽ quã credim⁹ t intelligim⁹ vnũ deũ·Audebit aliqs negare deũ abraam: et deũ isaac: t deũ iacob: Ille eñ nõ ẽ illorum patr de⁹ q nõ ẽ de⁹·Porro si nõ solũ pr de⁹ ẽ sicut oẽs etiã heretici ꝓcedũt: ꝑ etiam filiꝰ qõ
Roñ·9 velint nolint cogunt' fateri: dicẽte apl̃o Qui est sup oia de⁹ bñdict⁹ in secla: t spũscũs·di-
1·Cor·6 cẽte ip̄o apl̃o·Clarificate g deum in corpe vro cũ supra diceret·nescitis q̃m corpa vra templũ in vobis ẽ spũsci: quẽ habetis a deo: t hi
Jbidẽ tres vn⁹ deus: sicut catholica sanitas credit nõ satis elucet quã i trinitate psonam: t vt; aliquã an ip̄ius trinitatis gerebat ille angel⁹ si vn⁹ ex ceteris angelis erat·Si aũt in vsum rei pñtis assũpta creatura ẽ q et hũanis oculis appareret: t aurib⁹ insonaret·t appellaretur angel⁹ dñi: t dñs et de⁹: nõ põt h de⁹ pat intelligi: ꝑ aut fili⁹: aut spũscũs. q̃q; spm̃sanctũ alicubi angelũ dictũ non recolã: ꝑ ex ope
Joh·16 possit intelligi·Dictũ eñ de illo ẽ· Que vẽtura sunt ānũciabit vobis·Et vtiq; angel⁹ grece: latine nũcius interp̄tat· De dño aũt iesu
Esa·9 xp̃o cuidẽtissime legim⁹ apud pphetã: q magni p̃siliũ angel⁹ dict⁹ sit: cũ t spũscũs: t dei fili⁹ sit deus et dñs angelor·

De apparitiõe dei in exitu israel de egipto
Capitulũ· XIIII

Tẽ in exitu filior israel de egypto scri-
i ptũ ẽ·De⁹ aũt p̄ibat illos: die quidẽ Exo·13
in colũna nub⁹ t oñdebat illis viã: no
cte aũt i colũna ignis: t nõ deficiebat colũna
nubis die: t colũna ignis nocte aũ populuz·
Quis t h̄ dubitet p subiectã creaturũ eandẽ
q; corporeã: nõ p suã subaz deũ oculis appuis-
se mortaliũ: ꝑ vt; p̃em: an filiũ: an spũscm̃:
an ip̄am trinitatẽ vnũ deũ silr nõ appet· Nec Jbidẽ
ibi h̄ distiguit' q̃tũ existimo: vbi scptũ est· Et
maiestas dñi appuit i nube: t locut⁹ ẽ dñs ad
moysen dicens: exaudiui murmur filiorum
israel: et cetera·

De his que diuinitus gesta sunt in monte
syna· Capm· XV

Am xo de nubib⁹ t vocib⁹ t fulgor
i bus t tuba t fumo i mõte syna cũ di
cere·Syna aũt mõs fumabat tot⁹ Exo·19
ppterea q descẽdisset de⁹ i igne i eũ: t ascendebat fum⁹ tã q̃ fum⁹ fornac̃: t mẽte ꝓfulus
ẽ ois ꝑ̄s vehemẽter: fiebant aũt voces tube
pdeũtes fortit' valde· Moyses loqbat: t de
us rndebat ei voce·Et paulop⁹ data lege in
decẽ p̃ceptis: ꝓsequẽter dr· Et ois ꝑ̄s videbat voces t lãpades t voces tube t mõtẽ fumantẽ·Et paulop⁹·Et stabat inq̃t ois ꝑ̄s a
lõge· Moyses aũt itrauit i nebulã vbi erat
de⁹: t dixit dñs ad moysen tẽ·Quid hinc dicã nisi q; nemo tã vecors ẽ: q credat fumũ: ignẽ: nubes et nebulã·t si qua sunt hmõi: vbi t
sapie dei qõ ẽ xp̃s: vel spũsci ee subam⁹· Haz
de p̃e deo: nec arriani h̄ vnq̃ ausi sũt dicere·
Ergo creatura fuiẽte creatori facta sunt illa
oia: t hũanis sensib⁹ p dispẽsatiõe ꝓgrua pre- Tbi⁹
sentata: nisi forte q; dictũ ẽ: moyses aũt in-
trauit in nebulã vbi erat de⁹: h̄ arbitrabitur
carnalis cogitatio a ꝑ̄s q̃dẽ nebulã visã: intra nebulã xo moysen oculis carneis vidisse
filiũ dei: quẽ delyrãtes heretici in sua suba vi
sũ volũt Sane viderit eũ moyses oculis carneis: si oculis carneis ꝑ videri: nõ mõ sapia
dei qõ ẽ xp̃s: ꝑ vel ipa cuiuslibz hois t ãlicũ- Exo·24
q; sapientis·Aut q; scptũ ẽ de senioribꝰ israel:
q; viderũt locũ vbi steterat de⁹ israel: t quia
sub pedib⁹ ei⁹ tanq̃ opus lapidis saphyri: t
tanq̃ aspect⁹ firmamẽti celi·Proptere a cre
dendũ ẽ xbũ t sapiaz dei p suã subam in spacio loci terreni stetisse: q; ptẽdit a fine vsq; ad Sap·8
finẽ fortit': t disponit oia suauit': t ita eẽ mutabile verbum dei: per quod facta sunt omnia Job·1
vt modo se cõtrahat: mõ distẽdat· Mundet
dñs a talib⁹ cogitationibus corda fidelium
suor: sed p subiectã: vt sepe dixim⁹: creaturã
exhibent h̄ oia visibilia t sensibilia: ad signifi-

ficandū inuisibilē atq; intelligibilē deū: non
Rom·11 solū pr̄em: sed & filiū: & spūsanctū: ex q̄ omia
Ibidē p quē oīa: in quo oīa: cuius inuisibilia dei a cre
atura mūdi: p ea q̄ facta sunt intellecta cōspi
ciant: sempiterna q̄q; virt⁹ ei⁹ & diuinitas· Sz
Exo·19 qđ attinet ad id qđ nūc suscepim⁹: nec in mō
te syna video quēadmodum appareat p illa
oīa q̄ mortaliū sensib⁹ terribiliter oſtendāt:
vtr̄ de⁹ trinitas: an pater: an filiꝰ: an spūssan
ctus ppr̄ie loq̄tur· Verūtamē si q̄d hinc sine
affirmādi temeritate modeste atq; cunctan
Exo·31 ter cōiectare cōcedit: si vna ex trinitate pso
nā pōt intelligi· cur nō spūscī pot⁹ intelli
gim⁹: q̄ñ & tabulis lapideis: lex ipa q̄ ibi data
est: digito dei scripta eē dicit: q̄ noie spūscī in
euāgelio significari nouim⁹? Et q̄nquagin
ta dies nūerant ab occisione agni & celebra
tione pasce vsq; ad diē q̄ hec fieri cepta sūt in
mōte syna· Sicut post dñi passionē: ab ei⁹ re
surrectiōe q̄nq̄ginta dies nūerant: vt venit
Act·2 p̄missus a filio dei spūssc̄us· Et in ipo ei⁹ ad
linguaq; ignis appuit: q̄ et insedit sup vnum
Exo·19 quēq; eoz· Qđ exodo p̄gruit: vbi scriptū est
Syna aūt mōs fumabat tot⁹: ppterea q̄ de
scēdit in eū de⁹ in igne· Et aliq̄to post· Aspe
ctus inq̄t maiestatis dñi: tanq̄ ignis ardens
sup verticē mōtis coz̄ filijs israel· Aut si hec
ideo facta sunt: q̄z nec pr̄: nec filiꝰ illic eo mō
p̄tari poterāt sine spūsancto: q̄ ipam legem
scribi optebat· Deū q̄dē nō p̄ subam suā q̄ in
uisibilis & incōmutabilis manet: & p illā spēm
creature illic apparuisse cognoscim⁹· Sz ali
quā ex trinitate psonā signo q̄dā ppo q̄tum
ad mei capacitatē sensus ptinet nō videm⁹·

Vtr̄ de⁹ p suā subam Moysi apparuerit:
an p visibilē creaturā· La· XVI

Exo·33 e Stetiā quo moueri pleriq; solēt: q̄z
scriptū ē· Et locut⁹ ē dñs ad moysen
facie ad faciē: sicut q̄s loq̄t ad amicū
suū: cū paulopost dicat idē moyses· Si g̣ inue
ni gr̄am añ te: oſtende mihi temetipm manife
ste: vt videā te: vt sim inueniens gratiā ante
te: & vt sciā q̄z populus tu⁹ ē gēs hec· Et pau
Ibidē lopost itez· Dixitq; moyses ad dñm· Oſtende
mihi maiestatē tuā· Quid ē hoc q̄ in omib⁹
que supra fiebāt: de⁹ videri p suā subam pu
tabat· Vñ a miseris creditus ē: nō p creatu
rā: sed p seipm visibilis filius dei: & q̄ intraue
rat in nebulā moyses ad hoc intrasse videba
tur: vt oculis quidē populi oſtenderet caligo ne
Ibidē bulosa: illic aūt int⁹ verba dei tanq̄ ei⁹ faciez
p̄plat⁹ audiret· Et quō dictū ē· Locut⁹ est
dñs ad moysen facie ad faciē: sicut q̄s loquit
ad amicū suū· Ecce idē dicit· Si inueni gr̄am Ibi·5
ante te: oſtende mihi temetipm manifeste· Mo
uerat vtiq; q̄ corpaliter videbat: & verā visi
onē dei spiritaliter req̄rebat· Locutio q̄ppe
illa que fiebat in vocibus sic modificabat: tā
quā eēt amici loquētis ad amicū· Sed deum
p̄em q̄s corporeis oculis videt? Et in princi Joh·1
pio erat verbū: & verbū erat apud deū: & de- Ibidē
us erat verbū: per quod facta sunt omia: q̄s
corporeis oculis videt? Et spiritū sapientie:
quis corporeis oculis videt? Quid est autē·
Oſtende mihi temetipm manifeste vt videā Exo·33
te: nisi oſtende mihi substantiam tuaz? Hoc
aūt si nō dixisset moyses: vtcūq; ferendi eēnt
stulti: q̄ putāt per ea que supra dicta vl̄ gesta
sunt: substantiā dei oculis eius fuisse cōspicu
am· Cū vero hic apertissime demōstret: nec
desideranti hoc fuisse p̄cessum: quis audeat
dicere per similes formas que huic quoq; vi
sibiliter apparuerāt: nō creaturā deo seruiē
tem: sed hocipm q̄d deus ē cuiuslq; oculis ap
paruisse mortaliū? Et hoc quidez q̄d postea
dñs dicit ad moysen. Nō poteris videre faci Ibidē
em meā: & viuere· Non eñ videbit homo fa
ciē meā et viuet· Et ait dñs Ecce locꝰ penes Ibidē
me est: & stabis sup petrā: statim vt transibit
mea maiestas: & ponā te in specula petre: et Ibi·5
tegā manū meā sup te: donec transeā: & aufe
ferā manū meā: & tūc videb posteriora mea:
nam facies mea nō apparebit tibi·

Quod ex psona domini ieſu dicta intelli
genda sint Moysi: ponam te super petram:
et auferam manū meam: et posteriora mea
videbis· La· XVII

On incōgruenter ex psona domini
n nostri ieſu xpi pfiguratum solet intel
ligi: vt posteriora ei⁹ accipiatur ca
ro eius: in qua de virgine natus ē: & mortu
us & resurrexit: siue propter posteritatem
mortalitatis posteriora dicta sint: siue q̄ eaz
ppe finē seculi: hoc ē posterius suscipere di
gnatus ē· Facies autē eius illa dei forma: in Phil·2·
qua rapinā arbitrat eē equalis deo pri: quā
nemo vtiq; pōt videre & viuere: siue q̄z post
hāc vitā in q̄ peregrinamur a dño: & vbi corpus Sap·9
qđ corrūpit aggrauat aīam: videbim⁹ facie 1·Cor·13
ad faciē: sic dicit apls· De hac cñ vita in psal
mo dicit· Verūtamen vniuersa vanitas oīs Ps·38
homo viuēs· Et itez· Cūm nō iustificabit co- Ps·142
rā te oīs viuens· In qua vita etiam fm Jo 1·Joh·3
hannē: nōdū apparuit quod erimus· Scim⁹
autē inquit q̄z cū apparuerit: similes ei erim⁹
quoniā videbim⁹ eum sicuti est· Qđ vtiq; p⁹
hāc vitā intelligi voluit: cuz mortis debitum

soluerimus: ⁊ resurrectionis ꝓmissum rece-
perim⁹. Siue qđ etiã nũc inq̃tũ dei sapiaz ꝑ
quã facta sũt oĩa: spiritaliť itelligim⁹: intãtũ
carnalib⁹ affectib⁹ morimur: vt mortuũ nob
hũc mũdũ deputãtes: nosq̃ ipi huic mundo
Gal·6 moriamur: ⁊ dicam⁹ qđ ait apl's. Adhũd⁹ mi
Colo·2 hi crucifix⁹ ẽ: ⁊ ego mũdo. De hac eñ morte
itex dicẽ. Si ãt mortui estis cũ xp̃o: qđ adhuc
velut viuẽtes ðb mũdo decernitis? Mõ ǧ im
merito: nẽo põt faciẽ. i. ipam manifestationẽ
Mat·22 sapie dei videre ⁊ viuere. Ipa eñ ẽ spẽs: cui
ꝓplande suspirat ois q̃ affecta t deũ diligę-
re ex toto corde: ⁊ ex tota aĩa: ⁊ ex tota mẽte
Ad quã ꝓplandã etiã primũ q̃tũ põt edifi
Ibidẽ cat: q̃ diligit ⁊ primũ sicut seipm. In qb⁹ duo
bus ꝑcept⁹: tota lex pẽdet ⁊ pphe. Qđ signi
ficať etiã in ipo moyse. Mã cũ dixisset ppť di-
Exo·33 lectionẽ dei q̃ ꝑcipue flagrabat. Si iueni gra
tiã i ospectu tuo: oñde mihi temetipm mani-
feste: vt sim inueniẽs gr̃az añ te: cõtinuo ppť
dilectionẽ etiaz proximi subiecit atq̃ ait. Et
vt sciã q: pl's tu⁹ ẽ gens ðb. Illa ẽ ǧ spẽs q̃ ra-
pit oẽm aiaz rõnalẽ desiderio sui: tãto arden
tiozẽ: quãto mũdiozẽ: ⁊ tãto mũdiozẽ: quãto
ad spiritalia resurgentẽ. Tãto aũt ad spirita
lia resurgentẽ: q̃to a carnalib⁹ morientẽ. Sz
2·Lo·5 dũ pegrinamur a dño: ⁊ p fidẽ ambulamus:
nõ p spẽm: posteriora xp̃i: ðb ẽ carnẽ p ipam fi-
dẽ videre debem⁹. i. in solito fidei fundamen
to stãtes: qđ significat petra: ⁊ eã de tali tutis
sima specula intuentes: in catholica. s. eccl̃ia:
Mat·16 de qua dictũ ẽ. Sup hanc petrã edificabo ec-
clesiã meã. Tanto eñ certi⁹ diligim⁹: q̃to vi
dere desideram⁹ faciẽ xp̃i: quã tãto i posteri-
orib⁹ suis agnoscim⁹: q̃to nos prior dilexerit
xp̃s. Sed in ipa carne fides resurrectiõis ei⁹
Roñ·10 saluos facit atq̃ iustificat. Si eñ crediderís
inq̃t in corde tuo: qz illũ de⁹ suscitauit a mor-
tuis: salu⁹ eris. Et itex. Qui tradit⁹ ẽ inquit
Roñ·4 ꝓpter delicta nr̃a: ⁊ resurrexit ꝓpť iustifi
cationẽ nr̃am: idoq̃ resurrectio corpis dñi ẽ
meritũ fidei nr̃e. Mã mortuã eẽ illã carnez in
cruce passiõis: etiã inimici ei⁹ credũt: ꝑ resur
rexisse nõ credũt. Qđ firmissime nos credẽ-
tes: tãq̃ de petre soliditate ꝓtuemur: vñ cer
ta spe adoptionẽ expectam⁹: redẽptionẽ cor
poris nr̃i: qz ðb in mẽbris x̃pi speram⁹: q̃ nos ip
si sum⁹: qđ pfectum eẽ in ipo tanq̃ in capite
nr̃o fidei sanitate cognoscim⁹. Jñ nõ vult ni-
Exo·33· si cũ trãsierit videri posteriora sua: vt i ei⁹ re
surrectõz credať Pasca ei hebreũ x̃bũ oz qđ
Joh·13· transitũ interp̃tamur. Ihñ ⁊ Johes euãgeli-
sta dicit. Añ diẽ festũ pasce: sciẽs iesus qz ve-
nit ei⁹ hora: vt trãseat ex ðb mũdo ad patrem
hoc ãt q̃ credũt: nec t ñ i catholica fide. s. in
scismate aliq̃: aut in hereſi credũt: nõ de loco
qui est penes eũ videt posteriora dñi. Quid
eñ sibi vult qđ ait dñs. Ecce loc⁹ ẽ penes me Exo·33
et stabis sup petrã? Quis loc⁹ terren⁹ est pe
nes dñm: nisi ðb ẽ penes eũ qđ eũ spiritaliť at-
tingit? Mã q̃s loc⁹ nõ ẽ penes dñm: q̃ attigit Sap·8
a fine vsq̃ ad finẽ fortiter: ⁊ disponit oĩa sua-
uiter? Et cui⁹ dictũ ẽ. Celũ mihi sedes ẽ: ter Esa·66
ra scabellũ pedũ ei⁹. Et q̃ dixit. Quã domuz Ibidẽ
edificabiť mihi: aut q̃s loc⁹ q̃etis mee: nõne
man⁹ mea fecit ðb oĩa? Sz vicz intelligiť loc⁹
penes eũ in q̃ stať sup petrã: ipa eccl̃ia catho
lica: vbi salubriť videt pasca dñi. i. trãsitũ dñi
⁊ posteriora ei⁹. i. corp⁹ ei⁹ q̃ crediti resurre
ctionẽ ei⁹. Et stab inq̃t sup petrã: stati vt trã Exo·33
siet mea maiestas. Reuera eñ stati vt trãsiit
maiestas dñi in clarificatione dñi: qua resur-
gens ascendit ad pr̃em: solidati sum⁹ sup pe
trã. Et ipe Petr⁹ tũc solidat⁹ ẽ: vt cũ fiducia
ꝓdicaret: quẽ pusq̃ eẽt solidatus: ter timore Mat·26
negauerat: iã q̃dẽ ꝓdestinatiõe posit⁹ in spe-
cula petre: sed adhuc manu dñi sibi suppositi
ta ne videret. Posteriora eñ ei⁹ visur⁹ erat
et nõdũ ille trãsierat vtiq̃ a morte ad vitam
nondũ resurrectiõe clarificat⁹ erat. Mã ⁊ qđ Exo·33
sequiť in exodo: ⁊ dicit. Tegã manũ meã: et
per te: donec transeã: ⁊ auferã manũ meã: et
tũc videbis posteriora mea. Multi israelite
quoq̃ tũc figura erat moyses: post resurrecti
onẽ dñi crediderũt in eũ: tanq̃ iã videntes po
steriora ei⁹: remota manu ei⁹ ab oculis suis. Esa·6
Ihñ ⁊ Esaie talẽ prophetiã euãgelista cõme- Mat·13
morat. Incrassa corp̃ huiꝰ: ⁊ aures eorum
opila: ⁊ oculos eoꝝ graua. Deniq̃ i psalmo Ps·37
nõ absurde intelligiť ex eoꝝ ꝑsona dicť. Qñ
die ac nocte grauata est super me man⁹ tua.
Die fortasse cũ manifesta miracula faceret:
nec ab eis agnoscereť. Nocte aũt cũ i passio-
ne mozetur: quãdo certi⁹ putauerãt ficut
quẽlibet hoiem pemptũ ⁊ extinctũ. Sed qñ
cũ transisset vt ei⁹ posteriora viderenť: ꝑdi- Act·2
cante sibi apostolo petro: qz oportebat xp̃m
pati ⁊ resurgere: cõpuncti sunt dolore peni-
tentie: vt fieret in baptizatis: quod in capite
psalmi dicit. Beati quoꝝ remisse sunt iniqui Ps·31
tates: ⁊ quoꝝ tecta sũt peccata. Proprerea
cũ dictum eẽt. Grauata est sup me man⁹ tua Ibidẽ
tanq̃ dño transeunte: vt iam remoueret ma
nũ ⁊ viderenť posteriora eius: sequiť vox do
lentis ⁊ cõfitentis: ⁊ ex fide resurrectiõis dñi Ibidẽ
peccatoꝝ remissionẽ accipientis. Cõuersus
sum inquit in erũna mea dũ infigereť spine.
Peccatũ meũ cognoui: et iniusticiaz meam

nō operui· Dixi pnūciabo aduersū me iniu-
sticiā meā dño: t tu remisisti ipietatē pctī mei
Reqz eīm tāto carnis nubilo debem⁹ iuolui:
vt puretm⁹ faciē q̄dē dñi eē iuisibilē: dorsū vo
visibile: qñ q̄dē in forma serui vtrūqz visibili
ter appuit· Jn forma āt dei absit vt tale aliq̄d
cogitet· Absit vt verbū dei t sapia dei ex vna
pte habeat faciē: ex alia dorsum sic corp⁹ hu-
manū: aut oīno vlla specie vl motiōe: siue lo
co: siue tpe ꝓmutet· Qua ppt sīl illis vocib⁹
q̄ fiebāt in exodo: t illis oīb⁹ corpalib⁹ demō
strationib⁹ dñs iesus xp̄s oñdebat: aut alias
xp̄s sic loci hui⁹ ꝓsideratio psuadet: als spūs-
sctūs: sicut ea q̄ supra dixim⁹ admonēt: nō ꝑ
efficit vt de⁹ p̄ nunqz tali aliq̄ specie p̄ib⁹ vi
sus sit· Multa eīm talia visa facta sūt illis tpi
bus nō cuidēter noīato t designato i eis vel
p̄e vel filio: vel spūsctō: ꝑ tñ p q̄sdā valde p-
babiles significatiōes nōnullis indicijs exi-
stētib⁹: vt nimis temerariū sit dicere: deū pa
trē nūqz p̄ib⁹ aut ppbis palīqs visibiles for
mas apparuisse· Hāc eīm opinionē illi pepert
q̄ nō potuerūt i vnitate trinitatis itelligere
1·Thi·1 qđ dictū ē: Regi aūt seculoz imortali iuisibi-
Ioīdē·6 li soli deo: t quē nemo hoīm vidit: nec videre
pōt· Qđ de ipa suba sūma sūmeqz diuia t in-
cōmutabili: vbi et p̄ t filī⁹ t spūsctūs: vnus
et solus de⁹ p sanā fidē itelligit· Visiōes aūt
ille p creaturā ꝓmutabilez deo incōmutabili
subdītā facte sunt: nō ppzie sicuti ē: ꝑ signifi-
catiue: sicut p rez cauſis t tpib⁹ optuit ostēn
dētes deum·

De visiōe Danielis in qua illi t p̄is t filij
psona appuit i specie corpali Ca· XVIII

Tām nescio quēadmodū isti intelli
q gāt qđ danieli appuit antiqu⁹ dierū
a q̄ filī⁹ hoīs q ppt nos eē dignat⁹ ē
accepisse itelligit regnū: ab illo scz q̄ ei dicit i
Ps·2 ps· Filī⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te: po-
stula a me t dabo tibi gētes hereditatē tuaz:
t q̄ oīa subie cit sub pedib⁹ ei⁹· Si ꝑ danieli:
t p̄ dās regnū: t filī⁹ accipiēs: apparuerūt i
specie corpali: quō isti dicūt: p̄em nūqz visū
eē ppbis: t iō solū debere intelligi inuisibilē
1·Thi·6 quē nemo hoīm vidit nec videre pōt· Jta n·
Dañ·7 narrauit daniel: Aspiciebā inqt donec thro-
ni positi sunt: t vetust⁹ dierez sedebat: t indu-
mētū ei⁹ q̄si nix albū t capill⁹ capitis ei⁹ q̄si la
na mūda· Thron⁹ ei⁹ flāma ignis: rote eius
ignis flagrās: t flumē ignis trāsibat i ꝓspectu
ei⁹: t mille mīlia deseruiebāt ei: t decies mīlia de
cies mīliū assistebāt ei· Et iudiciū collocauit t
Ibidē libri apti sūt t̄· Et paulopost· Aspiciebā in-
qt in visu noctis: t ecce cū celi nubib⁹ q̄si filius
hoīs erat: t vsqz ad veterē dierez puenit: t ob-
latus ē ei· Et ipi dat⁹ ē pncipat⁹ t honor t re
gnū: et oēs pp̄li trib⁹ t lingue ipi seruiēt· ꝓ-
testas ei⁹: ptās eterna q̄ nō pteribit: t regnum
ei⁹ qđ nō corrūpet· Ecce p̄ dās: t filī⁹ accipi
ens regnū sempiternū: t sūt ambo i ꝓspectu
pphetātis visibile spē· Nō ꝑ icōueniēter cre-
dit etiā p̄ de⁹ eo mō solere appere mortalib⁹
Nisi forte aliq̄s dicat: iō nō eē visibilē p̄em:
qz incōspectu somniātis appuit· Jdeo aūt vi
sibilē filiū t spūsctū: qz moyses illa oīa vigi-
lās vidit· Quasi vo xp̄ū et sapiam dei vidit
moyses carnalib⁹ oculis: aut videri spūs vel
hūanus pōt q̄ carnē istā viuificat: vel ipe cor-
pore⁹ q̄ ventus dicit: q̄tomin⁹ ille spūs dei q̄
oīm hoīm et angelor mētes ineffabili excel-
lētia diuine subē supgredit· Aut q̄sqz tali p̄ci-
pitet erroze: vt audeat dicere filiū t spūmsanc-
tū etiā vigilantib⁹ hoīb⁹ eē visibiles: patrē
aūt nō nisi somniātib⁹· Quō ꝑ de p̄e solo ac 1·Thi·6
cipiūt: Quē nemo hoīm vidit: nec videre pt
An cū dormiūt hoies: tūc nō sunt hoies: aut
q̄ formare sīlitudinē corpis pōt ad se signifi-
candū p visa somniantiū: nō pōt formare ip-
sam corporeā creaturā ad se significādū ocu
lis vigilātiū: cū ei⁹ ipa suba q̄ ē ipe qđ ē nulla
corpis sīlitudine dormiēti: nulla corporea spē
vigilāti possit oñdi· Sz nō solū p̄is: verētiā
filij t spūsctī: t certe q̄ vigilātiū mouent vi-
sis: vt nō p̄em: ꝑ tm̄ filiū vel spūmsctm̄ credāt
corpalib⁹ hoīm apparuisse ꝓspectib⁹ vt omit
tā tantā latitudinē sanctar paginarū: t tam
multiplicē earū intelligentiā: vnde nemo sa
ni capiris affirmare debet: nusqz psonā patrī
p aliquā speciē corporalē vigilantiū ocul⁹ de-
monstratā· Sed vt hoc vt dixi omittaz: quid
dicūt de p̄e nro Abraam· cui certe vigilanti
t ministranti: cuz scriptura p̄misisset dicens· Gen·18
Elisus est dñs Abrae non vnus aut duo: sed
tres apparuerūt viri: quor nullus excelsius
alijs eminuisse dict⁹ est: nullus honorati⁹ ef-
fulsisse: nullus imposi⁹ egisse· Quapropter
qm̄ in illa triptita nostra distributiōe: primū
quererē institui⁹: vtr pater: an filī⁹: an spi
ritussctūs: an aliqñ pater: aliqñ filī⁹: aliqñ spi
ritussctūs: an sine vlla distinctiōe psonar: sic
dicit: de⁹ vn⁹ t solus: id est trinitas ipa: per il
las creature formas p̄ib⁹ apparuerit: inter-
rogatis q̄ potuim⁹ q̄tum sufficere visum est:
sanctarum scripturar locis: nihil aliud quā-
tum existimo diuinor sacramentor modes-
ta et cauta ꝓsideratō psuadet: nisi vt temere
nō dicam⁹ que nā ex trinitate psona cuilibet
patrū t ppbetar in aliquo corpe vel sīlitudi

ne corpis apparuerit: nisi cũ ꝓtinẽtia lectiõis aliqua ꝓbabilia circũponit indicia. Ipa eñ natura vel suba vel essẽtia vel quolibet alio noie appellandũ ẽ idipm qõ deꝰ est: q̃q̃d illud ẽ corpaliter videri nõ põt. Per subiectã ẋo creaturã: nõ solũ filiũ vel spñsanctũ: sed etiã pr̃em corpali specie siue similitudie moꝛtalibꝰ sensibus significationẽ sui dare potuisse credendũ est. Que cũ ita sint: ne ĩmoderatius ꝓgrediaꝝ secũdi huiꝰ voluminis longitudo: ea que restant in ꝓsequẽtibꝰ videamꝰ.

Explicit liber secũdus.

Incipiũt capitula libꝛi tertij.

i Vtrũ cũ deꝰ hoibꝰ visus ẽ: ipe ꝓassumptã creature specie apparuerit an vero angeli ex ꝓsona ipsius sint locuti.

ij De mutationibꝰ creature: siue ꝓsuetudinarijs: siue insolitis que nõ fiunt extra potestatem ac potentiã creatoꝛis.

iij Exẽplũ quo oñdit oẽs cãs actionũ rõnabiliũ assũma dei volũtate descẽdere.

iiij De ꝓuidẽtia dei qua subiectioni sctõꝝ ꝓsidet angelorum.

v Q̃ ope dei oĩs creatura admistraꝝ: q̃ et mira mꝛta ordini ꝓsuetudinis inserũt.

vj Q̃ deꝰ oẽm creaturã corpalẽ animare cognoscit in vteris matrũ.

vij De miraculis que magicis artibꝰ fiũt.

viij Quicq̃d angeli trãsgressoꝛes mali faciũt: nõ ipis seruiunt ad nutũ creature corpales: sed deo a quo daꝝ ptãs.

ix De causis originalibꝰ creaturaꝝ corpaliũ quas mundo creatoꝛ inseruit.

x De significationibꝰ que ad manifestandã voluntatẽ dei: siue ꝑ angelos: siue ꝑ homines ministrant.

xj Essentiã trinitatis nunq̃ oculis apparuisse moꝛtaliũ: sed ꝑ subiectã sibi creaturã significasse que voluit.

Incipit ꝓoemiũ in tertiũ libꝛũ.

Redant q̃ volũt: malle me legendo q̃ legenda dictando laboꝛare. Qui aũt hoc nolunt credere expiri ẋo et pñt ⁊ volũt: dẽtq̃ legẽdo vel meis inq̃sitionibus rñdeaꝝ: vel interrogatiõibꝰ alioꝝ: q̃s ꝑ mea ꝓsona quã inseruitio xp̃i gero: et ꝑ studio quo fidẽ nr̃am aduersuꝫ errorẽ carnaliuꝫ et aialiũ hoĩm muniri inardesco: necesse est me pati: ⁊ videant q̃ facile ab isto laboꝛe me tẽperẽ. ⁊ q̃to etiã gaudio stilũ possim habere feriatũ. q̃ si ea que legimꝰ de his rebꝰ sufficienter edita in latino sermone: aut nõ sũt: aut nõ ĩueniunt: aut certe difficile a nob ĩueniri queũt. Grece aũt lingue nõ sit nobtã tus habitꝰ: vt taliũ reꝝ libꝛis legẽdis ⁊ intelligẽdis vllo mõ repiamur idonei: quo generalr̃aꝝ ex his que nobis pauca interꝓetata sunt: nõ dubito cũcta que vtiliter q̃rere posumus ꝓtineri. Fratribꝰ aũt nõ valeã resiste re iure: quo eis seruꝰ factus sum: flagitãtibꝰ vt eoꝝ in xp̃o laudabilibꝰ studijs: lingua ac stilo meo: quas biga ĩ me caritas agitat: maxime seruiã: ego q̃ ipe multa que nesciebam scribẽdo me didicisse ꝓfitear: nõ debet hic laboꝛ meꝰ cuiq̃ pigro: aut multũ docto videri supfluus: cũ multis impigris multisq̃ indoctis: inter quos etiã mihi nõ parua ex pte sit necessariꝰ. Ex his igiꝝ que ab alijs de hac re scripta iã legimꝰ: plurimũ ãminiculati ⁊ adiuti: ea que ꝺ trinitate: vno sũmo sũmeq̃ bono deo pie queri ⁊ disseri posse arbitroꝛ: ipo exhortãte querẽda atq̃ adiuuãte dissertda suscepi: vt si alia nõ sunt hmõi scripta: sit qõ habeamꝰ: ⁊ legãt qui voluerint ⁊ valuerint. Si aũt iã sunt: tãto facilius aliqua inueniantꝫ quanto talia plura eẽ potuerint. Sane cũ in omibus lr̃is meis: nõ solũ piũ lectoꝛẽ: ꝝ etiaꝫ libeꝝ coꝛrectoꝛẽ desiderẽ: multo maxie ĩ his vbi ipa magnitudo questiõis: vtinã tã mitos inuẽtoꝛes hr̃e posset: q̃ mꝛtos ꝓtradictoꝛes habet. Verũtamẽ sicut lectoꝛẽ meũ nolo mihi eẽ deditũ: ita coꝛrectoꝛẽ nolo sibi. Ille me nõ amet amplius q̃ catholicã fidẽ: ille se non amet amplius q̃ catholicã veritatẽ. Sicut il Dil.g. li dico: Noli meis lr̃is quasi scripturis canonicis inseruire: ꝝ in illis ⁊ qõ nõ credebas cũ inueneris incunctãter crede: in ĩstis aũt qõ certũ nõ habebas: nisi certũ intellexeris: noli firme r̃tinere. Ita illi dico: Noli meas litteras ex tua opinione vl̃ ꝓtentione: ꝝ ex diuina lectione vel incõcussa rõne coꝛrigere. Si q̃d aũt falsi cõuiceris errãdo: fuerit meũ: ĩ eis veri cõꝓhẽderis existẽdo nõ ẽ meũ: at intelligẽdo ⁊ amãdo ⁊ tuum sit ⁊ meũ. Si q̃d aũt falsi cõuiceris errãdo: fuerit meũ: ĩã cauẽdo nec tuũ sit nec meũ. Ihinc itaq̃ tertius hic liber sumat exoꝛdiũ: quousq̃ secundus puenerat. Cũ eñ ad id ventum esset: vt vellemꝰ oñdere: nõ ideo minoꝛẽ patre filium q̃ ille misit: hic missus ẽ: nec iõ mioꝛẽ vtroq̃ spñscñ: q̃ ⁊ ab illo. ⁊ ab illo missus in euãgelio legiꝝ: suscepimꝰ hꝝ q̃rere: cũ illuc missus sit filius vbi erat: q̃ in hunc mundũ venit: ⁊ in hoc mũdo erat: cũ illuc etiã spũssanctꝰ vbi ⁊ ipe erat: qm̃ spũs dñi repleuit oꝛbẽ terrarũ: ⁊ hoc qõ cõtinet oĩa sciẽtiam habet vocis. Vtrũ ꝓpterea missus sit dñs: q̃ ex occulto ĩ carne natus ẽ: ⁊ de sinu p̃ris ad oculos hoĩm

Sap.1

1. Thi. 3. Job. 1

in forma serui tanq̃ egressus apparuit: ideo etiã spũs scs: qz et ipe corpali specie q̃si columba visus est: ꝛ linguis diuisis velut ignis vt hoc eis fuerit mitti ad aspectũ mortalium aliqua forma corporea ꝺ spiritali secreto procedere: qꝺ pr̃ qm̃ nõ fecit: tãtũmõ mississe nõ etiã missus eẽ dict⁹ sit. Deinde quesitũ ẽ: cur et pater nõ aliquãdo dict⁹ sit missus: si p illas spẽs corpales que oculis antiquoꝝ apparuerũt ipe demõstrabat. Si aũt filius tũc demonstrabat: cur tm̃ post missus diceret: cũ plenitudo temporis venit: vt ex femia nasceret: qm̃ quidẽ ꝛ antea mittebat: cũ in illis formis corporaliter apparebat. Aut si nõ recte missus diceret: nisi cũ ꝟbũ caro factũ ẽ: cur spũs scs missus legat: cui⁹ incarnatio talis nõ facta ẽ Si vero p illas antiquas demõstratões: nec pater: nec filius nec spũs scs ostẽdebat: cur etiã ipe nũc diceret missus: cũ illis modis et antea mitteret. Deinde subdiuisim⁹ vt hec diligentissime tractarent: ꝛ triplicitã fecimus questionẽ: cui⁹ vna ps in secũdo libro explicata est: due sunt reliqe: de quib⁹ deinceps disserere aggrediar. Jam em̃ quesitũ atꝫ tractatũ ẽ in illis antiquis corporalib⁹ formis ꝛ visis: nõ tantũmõ pr̃em: nec tm̃mõ filiũ: nec tãtũmõ spm̃ scm̃ apparuisse sed aut indifferẽter dm̃ deum qui trinitas ipa intelligit: aut qualibet ex trinitate psonã: quã lectiõis textus indicijs circũstantib⁹ significaret.

Utrũ cũ deus hominibus visus est ipe p assumptã creature speciem apparuit: an ꝟo angeli ex persona ipsius locuti sunt.

Capitulũ. I

Unc ergo primũ queram⁹: qꝺ sequit. Nam secũdo loco in illa distributiõe positũ ẽ: vtꝫ ad hoc opus tm̃mõ creatura formata sit: in qua de⁹ sicut tunc optuisse iudicauit: hũanis ostenderet aspectib⁹: An angeli qui iã erãt ita mittebant: vt ex psona dei loquerent: assumẽtes corpalem spẽm de creatura corporea in vsum ministerij sui: Aut ipm̃ corp⁹ suũ: cui non subdũtur: sed subditũ gerũt mutãtes atq; vertentes ĩ species quas vellent: accõmodatas atq; aptas actionib⁹ suis: fm attributã sibi a creatore potentiã. Qua pte questiõis q̃tũ dñs dederit ptractata: postremo videndũ erit id qꝺ institueramus inq̃rere: vtꝫ filius ꝛ spũs scs et antea mittebant: ꝛ si ita est: quid inter illam missionẽ ꝛ eã quã in euangelio legim⁹ distet: an missus nõ sit aliq̃s eoꝝ: nisi cũ vel filius factus ẽ ex maria virgine: vel cũ spũs scs visibili specie: siue in colũba: siue in igneis linguis apparuerit. Sed fateoꝝ excedere vires intẽtiõis mee: vtꝫ angeli manẽte spiritali sui corporis qualitatẽ: p hanc occultius opantes assumãt ex inferioꝝ⁹ elemẽtis corpulẽtioꝝ⁹ qꝺ sibi coaptatũ: quasi aliquã vestẽ mutẽt et vertãt in quaslibet spẽs corporales: etiam ipas veras: sicut aqua vera in vꝫ vinũ cõuersa ẽ a dño. An ipa ppria corpa sua trãsforment in qꝺ voluerit: accõmodata ad id qꝺ agũt. Sꝫ qꝺlibet hoꝝ sit: ad pẽsentẽ questionẽꝫ non pti net. Et q̃uis hec qm̃ hõ sum: nullo expimento possim cõprehẽdere: sicut angeli q̃ ꝺ agũt et magis ea norũt q̃ ego noui: quaten⁹ mutẽt corp⁹ meũ in affectu volũtatis mee: siue qꝺ in me: siue qꝺ ex alijs exptus sum: q̃d hoꝝ tm̃ ex diuinaꝝ scripturaꝝ auctoꝝitatib⁹ credã nũc nõ opus ẽ dicere: nec cogar ꝓbare: ꝛ fiat sermo longioꝝ de re qua nõ indiget pẽsens q̃stio. Nũc illud videndũ ẽ: vtꝫ angeli tũc agebãt: ꝛ illas coporꝫ spes apparẽtes oculis hominũ: ꝛ illas voces insonãtes aurib⁹: cũ ipsa sensibilis creatura ad nutũ seruiẽs ꝓditoꝝis in id qꝺ opus erat p tpe vertebat: sicut in libro sapie scriptũ est. Creatura em̃ tibi factori deseruiens extẽdit in tormentũ aduersuꝫ inIustos: ꝛ leuioꝝ fit ad bñfaciendũ his q̃ i te cõfidũt. Propter hoc ꝛ tũc in oia se trãsfigurans: oim nutrici gr̃e tue deseruiebat: ad voluntatẽ hoꝝ q̃ te desiderabãt. Peruenit em̃ sapia volũtatis dei p creaturã spiritalẽ vsq; ad effectus visibiles atq; sensibiles creature corpalis. Ubi em̃ nõ opat qꝺ vult dei omipotẽtis sapia: q̃ ptendit a fine vsq; ad finẽ fortit er disponit omnia suauiter.

De mutatiõib⁹ creature siue cõsuetudinarijs siue insolitis que nõ fiunt extra potestatẽ ac potentiã creatoris. Ca. II

Ed ali⁹ est oꝺo naturalis in cõuersione ꝛ mutabilitate corporũ: q̃ q̃uis etiã ipe ad nutũ dei seruiat: pseuerãtiã tamẽ cõsuetudinis amisit admirationem sicuti sunt q̃ vel breuissimis vel certe nõ longis interuallis tẽpoꝝ celo: terra: mariq; mutant: siue nascentib⁹: siue occidentib⁹ rebus siue aliter atq; aliter appentibus. Alia vero q̃uis ex ipoꝝ ordine veniẽtia: tm̃ ppter longioꝝa interualla temporꝫ min⁹ visitata. Que licet multi stupeãt ab inq̃sitoꝝib⁹ hui⁹ seculi: cõprehẽsa sunt: ꝛ pgressu generationũ quo sepi⁹ repetita sunt: ꝛ a plurib⁹ cognita: eo minus mira sunt: sicuti est defect⁹ luminariũ: ꝛ raro exñtes quedã spẽs sideriũ: ꝛ terremot⁹ et mõstruosi ptus aiantiũ: ꝛ queq; silua: quo

Gal. 4

Joh. 1

Joh. 2

Sap. 16

Ibidẽ. 8

rū nihil fit nisi volūtate dei: ꝑ pleriscz nō apparet· Itaqz licuit vanitati philosophoꝝ etiā cauſ alijs ea tribuere: vel ꝝis vel proximis: cū oīno videre nō possent: supiozē ceterſ omnib⁹ cām·i·volūtatē dei: vel falsis: ⁊ ne ab ipsa quidē p vestigatiōe corpaliū rez atqz motionū: sed a sua suspitiōe ⁊ erroze platis· Dicā si potero quiddā: exēpli gꝝa: quo hec aptioza sint· Est certe in corpe hūano q̄dā moles carnis: ⁊ forme spēs: ⁊ ordo: distinctioqz mēbroꝝ: ⁊ tpatio valitudinis: ꝺ corp⁹ inspirata aia regit: eadēqz rōnalis: ⁊ ideo q̄uis mutabilis: tñ que possit illi⁹ incōmutabilis sapie p ticeps eē: vt sit pticipatio ei⁹ in idipm: sicut in psalmo scptū ē: de oīb⁹ sanctis: ex quib⁹ tanquā lapidib⁹ viuis edificaī illa hierlm mī no
Ps·121 stra eterna in celis· Ita eñ canīt· Hierusalē que edificaī vt ciuitas: cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipm. Idipm quipe ꝺ loco: illud sūmū et incōmutabile bonū intelligiī: qꝺ de⁹ ē: atqz sapientia volūtasqz ipius· Cui cantaī alio loco
Ps·101 Mutabis ea ⁊ mutabunt: tu ꝺo idē ipe es·

Exemplū quo oñdiī omnes causas actionū rōnabiliū a sūma dei volūtate descendere· Capm· III

Onstituam⁹ ergo aio talē sapientē: cui⁹ aia rōnalis iā sit pticeps incommutabilis eterneqz veritatis: quā ꝺ oīb⁹ suis actiōib⁹ cōsulat: nec aliqd oīno faciat: qꝺ nō in ea cognouerit eē faciendū vt ei subditus eiqz obtpans recte faciat· Iste si cōsulta sūma rōne diuine iusticie quā i secreto audiret aure cordis sui: eaqz sibi iubēte in aliquo officio misericordie corp⁹ labore fatigaret: egritudinemqz cōtraheret: cōsultiscz medicis: ab alio diceret cām morbi eē corporis siccitatē: ab alio aūt humoris imoderationē: vnus eoꝝ verā cām diceret aliter erraret ytercz tū ꝺ primis causis·i·corpalib⁹ pnunciaret· At si illi⁹ siccitatis causa q̄reret: ⁊ inueniret volūtari⁹ labor: iā vētū eēt ad supioꝝ cām: q̄ ab aīa pficisceret ad afficiendū corp⁹ qꝺ regit: ꝑ nec ipa pma eēt· Illa eñ pculdubio supioꝝ erat in ipa incōmutabili sapia: cui bonis sapiētis aīa in caritate seruiēs: ⁊ ineffabiliter iubēti obediēs: volūtariū laborē susceperat: ita nō nisi dei volūtas cā pma illius egritudinis veracissime repiret· Iā ꝺo si i labore officioso ⁊ pio adhibuisset ille sapiēs ministros collaborantes secū in ope bono: nec tñ eadē volūtate ꝺo quiētes: ꝑ ad carnaliū cupiditatū suaꝝ mercedē puenire cupiētes: vl incōmoda carnalia deuitantes Adhibuisset etiā iumēta si hoc exigeret illi⁹ opis implēdi pcuratio: que vtiqz iumēta irrationalia eēnt aiantia: nec ideo mouerēt membra sub larcinis: q aliqd de illo bono ope cogitarēt: ꝑ naturali appetitu sue voluptatis ⁊ deuitatione molestie· Postremo adhibuisset etiā ipa corpozea oīa sēsu carētia: q̄ illi opi eēnt necessaria: frumentum scz vinū: ⁊ oleū: vestē: nūmūria: iumentum scz vinū: ⁊ oleū: vestē: nūmūcodices: ⁊ si qua hmōi· In his certe oīb⁹ in illo ope ꝺ antib⁹ corpibus: siue aīatis: siue inanimatis: q̄cūqz mouerenī: attererenī: reparārenī: exterminarenī: reformarēī: alio atqz alio mō locis ⁊ tpibus affecta mutarenī: nō alia eēt istoꝝ oīm visibiliū ⁊ mutabiliū factoꝝ cā: nisi illa inuisibilis ⁊ incōmutabil⁹ voluntas dei p aīam iustā: sicut sedē sapie cūctis vtēs: ⁊ malis rōnalib⁹ ⁊ irrōnalib⁹ animis: ⁊ postremo corpib⁹: siue que illis inspirarēī et aiarenī siue oī sēsu carētib⁹: cū pmi⁹ vtereī ipa bona aīa ⁊ sctā: quā sibi ad piū ⁊ fligiosū obsequiū subdidisset· Qz ꝑ de vno sapiēte cēs quis adhuc mortale corp⁹ gestāte: q̄uis ex pte videte posuim⁹: exēpli gꝝa: hoc de aliq̄ domo vbi aliquoꝝ taliū societas ē: hoc de ciuitate: vel etiā ꝺ orbe terraz licet cogitare: si pernes sapiētes sanctecz ac pfecte deo subditos sit pncipat⁹ ⁊ regimē rerū humanaz·

De puidētia dei qua subiectioni sanctoz presidet angelorū· La· IIII

Ed hoc qz nōdū ē· Optet eñ nos in hac pegrinatiōe pus mortaliter exerceri: ⁊ p vires mansuetudinis ipa tiētie in flagellis erudiri: vt illā ipam supnaz atqz celestē vnde pegrinamur patriā cogitemus· Illic eñ dei volūtas: q̄ facit angelos suos spūs: et ministros suos ignē flagrantē: in spiritib⁹ sūma pace atqz amicitia copulatis: et in vnā voluntatē quo dā spirituali caritatis igne cōflatis: tanqz in excelsa ⁊ sctā ⁊ secreta sede p̄sidēs: velut in domo sua: ⁊ in rēplo suo Inde se q̄busdā ordinatissimis creature motib⁹: pmo spiritalib⁹: deinde corpalib⁹ p cuncta diffundit: ⁊ vtitur oībus ad incōmutabile arbitriū snīe sue: siue in corporeis: siue corporeis reb⁹: siue rōnalib⁹: siue irrōnalib⁹: spiritib⁹: siue bonis p eius gram: siue malis p̄ pria voluntatē· Sz quēadmodū corpa crassi oza ⁊ inferioza p subtiliora ⁊ potētioza q̄dam ordine regunī: ita oīa corpa p spūm vite· Et spūs vite irrōnal⁹ p spm vite rōnalē: ⁊ spūs vite rōnalis deseroꝝ atqz pctōr p spūm vite rectionalē piū ⁊ iustū: ⁊ ille p ipm deū: ac sic vniuersa creatura p creatorē suum: ex quo: et p quē: ⁊ in quo etiā ꝓdita ⁊ instituta ē: ac pboc volūtas dei ē: pma ⁊ sūma cā oīm corpalium

ſpecierum atq; motionũ· Nihil eñ fit viſibili
ter et ſenſibiliter: qõ non de interiore inui-
ſibili atq; intelligibili aula ſummi imperatoris
aut iubeatur: aut pmittatur ſecunduz ineffa
bilem iuſticiam pmioꝝ atq; penarũ: gratiaꝝ
ꝛ retributionum in iſta totꝰ creature amplif
ſima quadã immẽſaq; republica Si ꝙ aposto
Sap·9 lus paulus ꝙuis adhuc portaret ſarcinã coꝛ-
1 Cor·13 poris: qõ coꝛrũpitur et aggrauat animã: ꝙ-
Phil·1 uis adhuc ex pte atq; in enigmate videret:
Roma·8 optãs diſſolui ꝛ eſſe cũ xpõ: ꝛ ĩ ſemetipo inge
miſcẽs adoptionẽ expectans redemptionez
coꝛpis ſui: potuit ramẽ ſignificando pdicare
dominũ ieſũ xpm: aliter per linguã ſuã: aliter
De ofe. pepiſtolã: aliter p ſacramentuz coꝛpis ꝛ ſan-
diſ·2 guinis eius· Nec linguã quippe eius: nec mẽ
branas: nec attramentũ: nec ſignificãtes ſo-
nos lingue editos: nec ſigna litterarũ cõſcri-
pta pelliculis: coꝛpus xpi et ſanguinẽ dicim⁹
ſed illud tantũ qõ ex fructibus terre acceptũ
ꝛ prece myſtica conſecratũ rite ſumimus ad
ſalutẽ ſpiritalẽ in mẽoriã p nob dñice paſſiõis
Qõ cũ p manus hominũ ad illã viſibilem ſpe
ciẽ pducitur: non ſanctificatur vt ſit tam ma
gnũ ſacramentũ: niſi operante inuiſibiliter
ſpiritu dei: cũ hec oñia ꝙ coꝛpales morꝰ in
illo ope fiunt: deus operetur: mouens primi
tus inuiſibilia miniſtroꝝ: ſiue aias hominuz:
ſiue occultoꝝ ſpirituũ ſibi ſubditas ſeruien-
tes: quid mirũ ſi etiã in creatura celi et terre:
maris ꝛ aeris: facit deus ꝙ vult ſenſibilia: at-
q; viſibilia: ad ſe ipm in eis ſicut oportere ipe
nouit ſignificandũ et demonſtrandũ: nõ ipa
ſua ꝙ eſt apparẽte ſubſtantia: que omnino in-
cõmutabilis eſt: omnibuſq; ſpiritibus ꝙs cre
atuit interius ſecretiuſq; ſublimioꝝ·

Q opere dei oñis creatura adminiſtrat
quo ꝛ mira multa ordini conſuetudinis inſe
runtur·

La· V

Jeñ diuia totã ſpiritalẽ coꝛpalẽq;
adminiſtrante creaturã: oĩm anno
rum certis diebus aduocañ aque
maris: ꝛ effundunt ſup faciem terre· Sed cũ
3 Reg·18 hoc oꝛante ſancto helia factum eſt: quia pre
ceſſerat tam continua: et tã longa ſerenitas
vt deficerent fame homies Hec ea hora qua
ille dei ſeruus oꝛauit: aer ipe aliqua humida
facie moꝛ futura pluuie ſigna ptulerat: conſe
cutis tantis et tam velociter imbribus: appa-
Exod·19 ruit vis diuina: quibꝰ illud dabat/diſpenſaba
turq; miraculũ Jtaq; deus operatur ſolẽnia
fulgura atq; tonitrua Sed q̃n monte ſyna
inuſitato modo fiebant. voceſq; ille nõ ſtrepi
tu confuſo edebañ: ſed ex eis quedaz ſigna
dari certiſſimis indicijs apparebant: miracu-
la erant· Quis attrahit humoꝛẽ per radicez
vitis ad botruz et vinũ facit: niſi deus: qui et
1 Cor·3 homine plantante et rigante incrementum
Joh·2 dat· Sed cũ ad nutũ dñi aqua in vinũ inuſita
ta celeritate conuerſa eſt: etiã ſtultis patenti
bus vis diuina declarata eſt· Quis arbuſta
fronde ac floꝛe veſtit ſolẽniter: niſi deꝰ· Ve-
rum cũ floꝛuit virga ſacerdotis aaron: collo
cuta ẽ quodammõ cũ dubitãte hũanitate di-
uinitas· Et linguis certe oñibus: et oñibus
aialium carnibus gignendis atq; foꝛmãdis
Geñ·1 cõmunis eſt terrena materies Et quis ea ſa
cit: niſi qui dixit vt hec terra pꝛoduceret: ꝛ in
eodem verbo ſuo ꝙ creauit regit atq; agit?
Geñ·4 Sed cũ eandẽ materiã ex virga moyſi ĩ car-
nez ſerpẽtis prime ac velociter vertit· mira-
culũ fuit rei quidẽ mutabilis: ſed tũ inuſitata
mutatio· Quis aũt aiat queq; viua naſcẽtia
niſi qui et illũ ſerpentẽ ad hoꝛã ſicut opꝰ fue-
rat animauit·

Q deus oẽz creaturã coꝛpalẽ animare co
gnoſcitur in vteris matrũ· La· VI

T quis reddidit cadaueribus aĩas
ſuas: cũ reſurgerẽt moꝛtui: niſi qui
aniat carnes in vteris matrũ: vt oꝛi
anñ moꝛituri· Siliter et de cõmuni materia:
que in cauſis mũdialibꝰ pſiſtit: ſubito ad tẽpꝰ
pdire arietẽ et colũbã conſtituit: quibus vnꝰ
vigoꝛ carneus et in tpe et ex tpe acceſſiõis et
receſſiõis: nõ diſpar ſed inuſitatus apparuit
Sz cũ fiũt illa cõtinuato quaſi quodaz fluuio
labentiũ/manãtiũq; rerũ: et ex occulto ĩ pm
ptũ: atq; ex pmptu in occultũ: vſitato itinere
trãſeuntiũ naturalia dicuntur Cumvero ad
monẽdis homibꝰ inuſitata mutabilitate in-
gerũtur: magnalia nominantur·

De miraculis que magicis artibus fiunt·
La· VII

Jc video quid infirme cogitationi
poſſit occurrere: cur ſcz iſta miracu
la etiã magicis artibus fiãt: Nam ꝛ Exod·7
magi pharaonis ſimiliter ſerpentes fecerũt
et alia ſimilia· Sed illud ãplius eſt admiran-
dũ quo magoꝝ illa potentia ꝙ ſerpẽtes face Jbidẽ·8
re potuit: vbi ad muſcas minutiſſimas ventũ
eſt: oĩno defecit Scyniphes eñ muſcule ſunt
breuiſſime: qua tertia plaga ſupbus ꝓpls egy
ptioꝝ cedebañ· Jbi certe deficiẽtes magi Jbidẽ
dixerũt· Digitꝰ dei eſt hic Eſũ intelligi datur
ne ipos quidẽ trãſgreſſoꝛes ãgelos ꝛ acreas
ptãtes· in ymam iſtã caliginẽ: tanq; in ſui ge-
neris carcerẽ: ab illi⁹ ſublimis etheree purita

ꝝ habitatiõe ẽtrusas: ꝓ q̃s magice artes pñt
q̃cq̃d pñt valere aliq̃d nisi data desup ptãte.
Dar aũt vl ad fallẽdos fallaces: sic i egyptios: ⁊ in ipos etiã magos data ẽ: vt in eox spirituũ seductiõe viderent admirãdi: a qb⁹ fie bãt a dei vitate dãnãdi vel ad admonendos fideles: ne tale aliq̃d facere ꝓ magno desidereñt: ꝓpter qõ etiã nob scripture auctoritate
sũt ꝓdita: vel ad exercẽdã: ꝓbãdã manifestandãq; iustox paciaz. Meqz eñ pua visibiliũ miraculox potẽtia: iob cũcta q̃ hẽbat amisit ⁊ filios: ⁊ ipam corporis sanitatem.

Quicq̃d angeli trãsgressores mali faciũt nõ ipis seruiũt ad nutũ creature corpales: ꝙ deo a quo dar potestas La. VIII

Ec iõ putãdũ ẽ istis trãsgressorib⁹ angelis ad nutũ fuire hãc visibiliuz rex materiaz: ꝙ deo poti⁹ a q̃ h ptãs dar: q̃tũ in sublimi ⁊ spiritali sede incõmutabilis iudicat. Mã ⁊ dãnatis iniqs etiã i metallo seruiũt aq̃ ⁊ ignis ⁊ terra vt faciãt inde qd volũt: ꝙ q̃tũ sinit: nec sane creatores illi mali angeli dicẽdi sũt: q; ꝓ illos magi resistẽtes famulo dei: ranas ⁊ serpẽtes fecerũt. Mõ eñ ipi eas creauerũt. Oim q̃ppe rex q̃ corpalit visibiliter q; nascunt: occulta q̃dã semina in ist corporeis mũdi hui⁹ elemẽtis latẽt. Alia sunt eñ h iã ꝓspicua oculis nr̃is ex fructibus et aĩantib⁹: alia vo occulta istorũ seminũ semina. Q̃ iubẽte creatore ꝓduxit aqua ꝑma natatilia ⁊ volatilia. Terra aũt ꝑma sui generis germia: ⁊ ꝑma sui generis aĩalia. Meqz eñ tũc huiuscemodi fer⁹ ita ꝓducti sunt: vt in eis q̃ ꝓducta sunt: vis illa cõsũpta sit: ꝙ plerũq; desunt ꝓgrue tẽperamentox occasiones. quib⁹ erũ pãt ⁊ spes suas pagãt Ecce eñ breuissim⁹ surculus semẽ ẽ: naz ꝓuenient mãdat⁹ terre arborẽ facit. Hui⁹ autẽ surculi subtilius semẽ aliq̃d eiusdẽ generis granum est: ⁊ hucusq; nobis visibile. Ja vo hui⁹ etiã grani semẽ: q̃uis oculis videre neq̃am⁹: rõne tñ conijcere possum⁹: qz nisi talis aliq̃ vis eẽt in istis elemẽtis: nõ plexq; nascerent ex terra q̃ ibi semiata nõ eẽnt. Nec aĩalia tã mlta nulla mariũ: feiaxq; cõmixtiõe ꝑcedente siue i terra: siue i aq̃: q̃ tñ crescũt: ⁊ coeundo alia pariunt: cũ illa nullis coeuntib⁹ pentib⁹ orta sint. Et certe apes semia filiox nõ coeũdo cõcipiũt: ꝙ tanq̃ sparsa ꝑ terras ore colligũt. Jnuisibiliũ. n. seminũ creator: ipe creator ẽ oim rex: qui q̃cũq; nascendo ad oculos nr̃os exeũt: ex occultis seminib⁹ accipiũt progrediẽdi ꝓmordia: ⁊ incremẽta debite magnitudis distinctiõe sq; formax. ab origialibus tanq̃ ꝙ gulis sumũt Sic ꝙ nec pentes dicim⁹ creatores hoim: nec agricolas creatores frugũ: q̃uis eox extrinsec⁹ adhibit morib⁹ ista creanda dei virtus interi⁹ operẽ Jta nõ solus malos sz nec bonos ãgelos fas ẽ putari creatores: si ꝑ subtilitate sui sensus ⁊ corpis: semina rex istax nobis occultiora nouerũt: et ea ꝓgruas tẽpatiõs elemẽtox latẽter spargũt atq; ita gignẽdax rex: ⁊ acceleratox incremẽtorũ ꝑbent occasiões. Sz nec boni hec nisi q̃ntũ de⁹ iubet: nec mali hec iniuste faciũt: nisi q̃ntũ iuste ipe ꝓmittit. Mã iniqui malicia volũtatẽ habet iiustã: ptãtez aũt nõ nisi iuste accipit: siue ad penã suã: siue ad aliox: vl pecuniã maloz: vel laudẽ bonox. Jtaq; apls paulus discernẽs interi⁹ deũ creantẽ atq; formãtem ab opib⁹ creature q̃ admonent extrinsec⁹ ⁊ de agricultura similitudiez assumẽs ait. Ego ſ. Lox plãtaui: apollo rigauit: sz de⁹ incrementũ dedit. Sicut g̃ in ipa vita nr̃a mentẽ iustificãdo formare nõ pot nisi de⁹: ꝓdicare ãt euãgeliuz extrinsecus ⁊ hoies possũt: nõ solũ boni ꝓ veritatẽ: sz etiã mali ꝓ occasionẽ. Jta creationẽ rex visibiliũ de⁹ interi⁹ operax. Exteriores aũt operatiões siue bonox siue malox: vel ãgelox vel hoim. siue etiã quorũcunq; aĩaliũ ꝑ imperiũ suũ. ⁊ a se imptitas distributiões ptãtũ ⁊ appetitões ꝓmoditatũ ita rex nature adhibet in q̃ creat oia quẽadmodũ terre agricultura. Qua ppr: ita nõ possũ dicere ãgelos magicis artib⁹ euocatos creatores fuisse ranarũ atq; serpentiũ: sic nõ possũ dicere homines malos creatores eẽ segetis: quã ꝓ eox opaz video exortã. Sic nec iacob creator coloz iu pecorib⁹ fuit: qz bibẽtib⁹ in ꝓcepru mr̃i bus variatas virgas q̃s intuerent apposuit: Sz nec ipe pecudes creatrices fuerũt varietatis ꝓpis sue: qz inhęserat aniẽ illarũ discolor phãtasia ex cõtuitu variax virgarũ ꝓculos impssa. q̃ nõ potuit nisi corpus qđ sic affecto spũ aĩabatur ex cõpassiõe ꝓmixtiõis afficere vñ teneris fetuũ ꝓmordijs colozeten⁹ aspgeretur. Et eñ sic ex semetipis afficiant: vl aĩa ex corpe: vel corp⁹ ex aĩa: ꝓpter uctie rõnis id facit hoc in cõmutabiliter viuũt in ipa sũma dei sapia: quã nulla spacia locox capiũt: ⁊ cũ ipa sit incõmutabilis: nihil eox q̃ cõmutabile sũt deserit: qz nihil eox nisi ꝑ ipaz creatũ ẽ. Et ei de pecorib⁹ nõ virge sz pecora nascerent: fecit hoc incõmutabilis ⁊ inuisibilis ratio sapie dei: ꝑ quã creata sũt oia. Et aũt de varietate virgarũ ꝓ pecorũ ꝓceptox colore aliq̃d ducere
se cit hoc aĩa grauide pecudis ꝓculos affec-

cta forinsecus: ⁊ interi⁹ secuꝫ ꝓ suo modulo formãdi regulã trahẽs: quã de intima potentia sui creatoris accepit. Sz ꝯta sit vis aĩe ad afficiẽdã atq; mutandã materiã corpalẽ: cuz tñ creatrix corpis dici nõ possit: qr ois cã mutabilis sensibilisq; sube: oisq; modus ⁊ nũer⁹ ⁊ pond⁹ eius vñ efficit vt ⁊ sit: ⁊ natura ita vt ita sit: ab intelligibili ⁊ incõmutabili vita q̃ super oia ẽ: existit: ⁊ puenit vsq; ad extrema atq; terrena: mult⁹ ꝛmo ẽ: nec nũc necessarius Vlez ꝓptereã factũ iacob de pecorib⁹ cõmemorandũ arbitrat⁹ sum: vt intelligeret si hõ q̃ vgas illas sic posuit: dici nõ põt creator corporalis ignis ⁊ hedis: nec ipe matez aĩe q̃ ꝓceptã p oculos corpis phantasiã varietatis semib⁹ carne ꝓceptis: ꝯtũ natura passa ẽ: aspserũt: Exod. 8 multo min⁹ dici posse ranaz ꝛpentiũq; creatores angelos malos: p quos magi pharaonis tunc illa fecerũt.

De causis originalib⁹ creaturaz corpaliũ quas mũdo creator inseruit. Ca. IX

a Liud ẽ eñ extimo ac sũmo causaz cardine cõdere atq; admistrare creaturã: qõ q̃ facit: sol⁹ creator ẽ deus. Aliud aũt ꝓ distributis ab illo viríb⁹ ⁊ facultatibus aliquã opationẽ forinsec⁹ admouere vt tũc vel tũc: sic vel sic: exeat qõ creauit. Ista ꝙpe originalit⁹ ac ꝓmordialiter in q̃dã textura elementoz cuncta iã creata sũt: ꝑ acceptis opportunitatib⁹ ꝓdeũt. Mã sicut mẽs grauidis nascentiũ: q̃ in illo non creauit: nisi ab illa sũma eẽntia: vbi nec oriẽ: nec moriẽ aliquid: nec incipit eẽ: nec desinit. Adhibere aũt forinsecus accidẽtes causas: q̃ tametsi nõ sunt naturales: tñ ꝛm naturã adhibeñ vt ea q̃ secreto nature sinu abdita ꝓtinent: erũpãt: et foris creeñ quodãmõ explicando mẽsuras et nũeros: ⁊ põdera q̃ in occulto acceperũt ab Sap. 11 illo: q̃ oia in mẽsura ⁊ nũero ⁊ põdere disposuit: nõ solũ mali angeli: ꝑ etiã mali hoies possunt: sicut exemplo agriculture: supra docuim⁹. Sz ne de aĩab⁹ q̃si diuersa ratõ moueat: quia hñt spũm vite cũ sensu appetẽdi: q̃ ꝛm naturã sũt vitãdiq; ꝓtraria: etiã hoc ẽ videre: q̃ multi hoies nouerũt: ex q̃bus herbis: aut carnib⁹: aut quaz cunq; rez q̃buslibet succis ⁊ humoribus: vel ita positis: vel ita obrutis: vel ita cõtritis: vel ita cõmixtis: que aĩalia nasci soleãt quoꝝ se q̃s tã de mẽs audeat dicere creatorẽ? Quid ẽ mixi si quẽadmodũ põt nosse q̃libz nequissim⁹ hõ: vñ illi vel illi vermes muscaq; nascañ: ita mali angeli ꝑ subtilitate sui sensus in occultioribus elementoꝝ semibus norunt: vñ rane ꝛpẽtesq; nascañ: et hec ꝓ certas ⁊ notas tpationũ opportunitates occultis motib⁹ adhibẽdo faciũt creari: nõ creãt: ꝑ illa hoies q̃ solẽt ab hoib⁹ fieri: nõ mirãt. Qõ si q̃sq; celeritates incremẽtoꝝ forte miratur q illa aĩantia tã cito facta sunt: attẽdat quẽ admodũ ⁊ ista ꝓ modulo facultatis humane ab hoib⁹ ꝓcurent. Vñ eñ fit vt eadẽ corpora citius vermescant estate q̃ hyeme: citi⁹ in calidioribus q̃ in frigidioribus locis: Sz hab homibus tãto difficili⁹ adhibeñ: q̃to desũt sensũ subtilitates: ⁊ corpoz mobilitates in mẽbris terrenis ⁊ pigris. Vñ qualibuscũq; angelis vicinas causas ab elemẽtis ꝓtrahere: quãto facili⁹ ẽ: tãto mirabiliores in hmõi operib⁹ eoz existũt celeritates: ꝑ nõ ẽ creator: nisi q̃ ꝓncipalit⁹ ista formauit. Nec quisq; hꝑ põt nisi ille penes quẽ ꝓmit⁹ sunt oĩa q̃ sunt mẽsure: nũeri: ⁊ põdera: ⁊ ipe ẽ vnus creator de⁹: Ibidẽ ex cui⁹ ineffabili potẽtatu fit etiã vt q̃ posset hi angeli si ꝓmitterent: ideo nõ ꝓmittunt. Nec⁹ occurrit alia rõ: cur nõ potuerint facere minutissimas muscas qui ranas serpẽtesq; fecerũt: nisi qr maior aderat Exod. 8 dñatio ꝓhibendi ꝑ spũm sctũ: qõ etiã ipi magi cõfessi sunt dicẽtes. Digit⁹ dei ẽ hic. Quid aũt Ibidẽ. 7 possint ꝑ naturã: nec possint ꝑ ꝓhibitionẽ: et Exod. 8 q̃d ꝓ ipius nature sue cõditionẽ facere non sinañ: homi explorare difficili ẽ: imo ꝛo impossibile: nisi ꝑ illud donũ dei: q̃ apls cõmẽoꝛat dicẽs: Alij dijudicatio spirituũ. Nouim⁹ eni hoiem posse ambulare: ⁊ nequaq; ꝯ posse si 1. Cor. 12 nõ ꝓmittat: volare aũt nõ posse etiã si ꝓmittat. Sic ⁊ illi angeli quedã ꝓfit facere: si ꝓmittant ab angelis potẽtioribus ex impio deo: quedã ꝛo nõ ꝓfit: nec si ab eis ꝓmittant: qr ille nõ ꝓmittit a quo illis ẽ talis nature modus: qui etiã ꝑ angelos suos ⁊ illa plez q̃q; nõ ꝓmittit q̃ cõcessit vt possint. Exceptis igit illis: q̃ vsitatissimo trãscursu tempoz in rez nature ordine corpalit⁹ fiũt: sicuti sunt ortus sidez occasusq; generatiões ⁊ mortes aialiũ: seminũ ⁊ germinũ inũerabiles diuersitates: nebule ⁊ nubes: niues ⁊ pluuie: fulgura ⁊ tonitrua fulmina ⁊ grãdines: venti ⁊ ignis: frigus ⁊ estꝰ: ⁊ oia talia. Exceptis etiã illis q̃ in eodẽ ordine rara sunt: sicut defectꝰ luminũ: ⁊ spẽs inusitate sidez: ⁊ mõstra ⁊ terremotus: ⁊ silia. Exceptis g̃istis oibus quoꝝ q̃dẽ ꝓma ⁊ sũma causa nõ ẽ nisi volũtas dei. Vñ ⁊ in psalmo: cuz q̃dã hui⁹ generis essent cõmemorata: ignis: Ps. 148 grãdo: nix glacies: spũs tẽpestatis: ne q̃s ea vel fortuitu: vel causis tñmõ corpalibus: vel etiã spiritalib⁹: tũ ꝑter volũtatẽ dei existenti-

bus agi crederet: continuo subiecit: que faci
Ibidē unt verbum eius.

De significationib⁹ q̄ ad manifestandam voluntatē dei: siue p hoies: sine p angelos ministrantur. Capūm. X

Ed his vt dicere ceperā exceptis: ſ alia sunt illa que q̄uis ex eadē materia corpali: ad aliqd tñ diuinit⁹ annūciandū nr̄is sensib⁹ admouēt: q̄ pprie miracula ⁊ signa dicunt: nec in oīb⁹ que a nob a dño deo annūciant: ipius dei ps̄ona suscipitur. Cū aūt suscipit: aliqñ in angelo demonstrat: aliqñ in ea specie q̄ nō ē qđ angelus: q̄uis p angelū dispositā mīstret. Rursus cū in ea specie suscipit: que nō ē qđ angelus: aliqñ iā erat ip̄m corp⁹: ⁊ ad ꝺ demōstrandū in aliquā mutationē assumit: Aliqñ ad hoc exorit ⁊ repacta rursus assumit: sicut etiā cū hoies annūciāt: Aliqñ ex sua ps̄ona v̄ba dei loquuntur: sicuti cum p̄mittit: dixit dñs: aut hec dicit dñs: aut tale aliqd. Aliqñ aūt nihil tale p̄mittentes: ip̄am dei ps̄onā in se suscipiūt: sicuti ē
Ps. 31 Intellectū tibi dabo: ⁊ cōstituā te in via qua ingredieris: Sic nō solū in dictis: verūetiaz in factis dei ps̄ona significāda imponit pphete: vt eā gerat in misterio pphetie: sicut eius
3. Reg. 11 ps̄onā gerebat q̄ vestimentū suū diuisit i duo decim ptes: ⁊ ex eis decē seruo regis salomonis dedit: regi futuro isr̄l. Aliqñ etiā res q̄ nō erat qđ pp̄a: ⁊ erat iā in terrenis reb⁹ i huiusmodi significationē assumpta ē: sicut somno viso euigilās iacob fecit de lapide: quem
Gen. 28 dormiēs hēbat ad caput: Aliqñ ad hoc fit ea
Nume. 21 dē spēs vel aliq̄tulū māsura: sicut potuit serpens ille ene⁹ exaltat⁹ in heremo: sicut p̄ñt et lr̄e. Vel pacto misterio trāsitura: sicut panis ad hoc factus in accipiēdo sacramēto consumit. Sed q: hec hoib⁹ nota sunt: q: p hoies fiunt: honorē tanq̄ religiosa p̄ñt habere: stuporē tanq̄ mira non p̄ñt. Itaq̄ illa q̄ p angelos fiunt: quo difficiliora ⁊ ignotiora: eo mirabiliora sunt nobis: illis aūt tanq̄ sue actiōes note atq̄ faciles. Loquit ex ps̄ona dei angelus homini dicēs. Ego sum de⁹ abraā: ⁊ deus
Exod. 3 isaac: ⁊ de⁹ iacob: cū scr̄ptura p̄dixisset. Elisus est ei angel⁹ dñi. Loquit ⁊ hō ex ps̄ona dñi dicēs. Audi p̄plus meus ⁊ loquar isr̄ael: ⁊ testificabor tibi de⁹: de⁹ tuus ego sum. Assumpta ē
Ps. 80 v̄ga ad significationē: ⁊ in serpentē angelica facultate mutata ē. Que facultas cū defit homini: assumpt⁹ ē tñ ⁊ ab hoie lapis: ad talē aliquā significationē. Inter factū āgeli: ⁊ factū hois: plurimū distat Illud ⁊ mirandū ⁊ intelligendū est: hoc aūt tantū mō intelligenduz. Qđ ex vtroq̄ intelligit: fortassis vtiq̄ ē: at illa ex q̄bus intelligit diuersa sunt: tanq̄ si nomen dñi ⁊ auro ⁊ attramēto scribat. Illud est p̄ciosius: illud vili⁹: qđ tñ vtroq̄ significat id ip̄m ē. Et q̄uis idē significauerit: ex v̄ga moy Exod. 4
si serpēs qđ lapis iacob: melius tñ aliqd lapis iacob q̄ serpētes magoz. Mā sicut vnctio la- Exod. 7
pidis x̄pm in carne: in qua vnct⁹ ē oleo exultatiōis p̄ticipib⁹ suis: ita x̄ga moysi cōuersa Ps. 44
in serpentē ip̄m x̄pm factū obedientē vsq̄ ad Phil. 2
mortē crucis: vñ ait. Sicut exaltauit moyses Joh. 3
serpentē in deserto: sic oportet exaltari filiū hois vt ois q̄ credit in ip̄o: nō pereat: ⁊ hēat vitaz eternā Sicut intuētes illū serpentē exaltatū Rūe. 21
in heremo serpentū morsib⁹ nō peribāt. Ite Rome. 6
tus eīm hō nr̄ fixus ē cruci cū illo: vt euacuet corp⁹ pcti. Per serpentē eīm intelligit mors: que facta ē a serpēte in paradiso: mō locutiōis p efficientē id qđ efficit demonstrante. Ergo virga in serpentē: x̄ps in mortē: ⁊ x̄pens rursus in v̄gā: x̄ps in resurrectionē tot⁹ cū corpe suo qđ ē ecclesia: qđ in fine tp̄is erit: que p̄penditis cauda significat: quā moyses tenuit vt reuerteret in virgam. Serpētes aūt magoz tanq̄ de- Exod. 4
mortui seculi: nisi credētes in x̄pm tanq̄ resurgere incorruptibiliter: nisi in corp⁹ eius intrauerint: resurgere in illo nō poterūt. Lapis q̄ iacob vt dixi meliusaliqd significauit q̄ serpētes magoz. At eīm factū magoz: multo mirabili⁹. Vel hec ita nō p̄iudicāt rebus intelligēdis: tanq̄ si hois nomē scribat auro: ⁊ dei attramēto. Illas etiam nubes ⁊ ignes quō fecerint vel assumpserint angeli ad significandū qđ annūciabant etiā si dñs vel spūssctūs illis corpalib⁹ formis ostendebatur. Quis nouit hoim: sicut insantes nō nouūt qđ in altari ponit: ⁊ pacta pietatis celebratiōe cōsumit: vnde vl̄ quō cōficiatur: vnde in vsum religionis assumat: Et si nunq̄ discāt experimento vel suo vel alioz: et nunq̄ illā spēm rex videāt: nisi inter celebrationē sacramentoz cū offert ⁊ dat: dicatur q̄ illis auctoritate grauissima cui⁹ corp⁹ ⁊ sanguis sit: nihil aliud crederēt: nisi oīno in illa specie dñm oculis appuisse mortaliū: ⁊ delatere tali pcusso: liquorē illum oīno fluxisse. Abibi aūt oīno vtile ē: vt meminerim virtū mearū fratresq̄ meos admonēs vt ⁊ ipi meminerint suaz ne vltra q̄ tutū est būans p̄grediat infirmitas. Quēadmodū eīm hec faciūt angeli vel potius de⁹: quēadmodū hec faciat pangelos suos: ⁊ quātū fieri velit etiā p angelos malos: siue sinēdo: siue iubēdo siue cogendo ex occulta sede altissimi imperij sui: nec oculoz acie penetrare. nec fiducia rōis enucie-

are: nec puectu mētis cōphendere valeo: vt
tā certus hinc loquar ad omia que requiri ō
bis rebus possunt: q̄s si essem angelus: aut p-
Sap.9 pheta: aut aplus. Cogitatiōes eīm mortaliū
timide ⁊ incerte puidētie nostre. Corp⁹ eīm
qđ corrūpit aggrauat aiam: ⁊ deprimit ter-
rena inhabitatio sensum multa cogitantem.
Et difficile estimam⁹ que in terra sunt: ⁊ que
in pspectu sunt inuenim⁹ cū labore. Que in
Sap.9 celis sunt aūt: quis inuestigabit? Sz q̄ sequit
⁊ dicit. Sensum vo tuū q̄s sciet: nisi tu dede-
ris sapiam ⁊ miseris scīm spīm tuū ō altissimis
Que incelis sūt q̄dē nō inuestigam⁹: que re
rū genere ⁊ corpa āgelica p̄m ppria dignita
tē ⁊ eor q̄dā corpalis actio ꝓtinet: p̄m spīm tū
dei missum nob ō altissimis ⁊ imptitā ei⁹ gra
tiā mentib⁹ nr̄is: audeo fiducialit dicere: nec
deū p̄em: nec v̄bū ei⁹: nec spīm ei⁹: qđ deus
vius est: p id qđ ē: atq; idipm est: vllomō esse
mutabile: ac p hoc multo min⁹ eē visibile: q̄ñ
sunt q̄dā q̄uis mutabilia: non tñ visibilia: sic
nr̄e cogitatiōes: ⁊ memorie: ⁊ voluntates: ⁊
ois incorpea creatura. Visibile autē quicq;
nō est: qđ non sit mutabile.

Essentiā trinitatis nunq; oculis apparuis
se mortaliū: sed p subiectā sibi creaturā signi
ficasse que voluit. La. XI

Q Ua ppter suba vel si meli⁹ ōr eēntia
dei: vbi p modulo nr̄o ex quātulacū
q; pticula intelligim⁹ p̄em ⁊ filiū et
spīm scīm: q̄ñ q̄dē nullo mō mutabilis ē: nullo
mō pōt ipa p semetipam eē visibilis. Proin-
de illa oia que p̄ribus visa sunt: cum de⁹ illis
p̄m suā dispensationē tpib⁹ ꝓgruā p̄sentaret:
p creaturā facta esse manifestū ē. Et si nos la
tet quō ea mīstris angelis fecerit: p angelos
tñ esse facta: nō ex nr̄o sensu dicim⁹: ne cuiq;
Roma.12 videamur plus sape ꝓter q; optet sape. Sz sa
2.Cor.4 piam⁹ ad tpantiā sicut deus nob partit ē mē
surā fidei: ⁊ credimus ppter qđ ⁊ loquimur.
Extat eīm auctoritas diuinar scripturar: vn
de mēs nr̄a deuiare nō debet: nec relicto soli
damento diuini eloquij: p suspitionū suarum
abrupta ꝓcipitari: vbi nec sensus corpis r̄git:
nec pspicua rō v̄itatis elucet. Aptissime q̄pe
scptū ē in epla ad hebreos cū dispensatio no-
ui testamēti a dispātiōe veteris testamenti
p̄m ꝓgruentiā seculoz actm distinguere tur
nō tñ illa visibilia: sed ipm etiā sermonē p an
Hebr.1 gelos factū. sic eīm dicit. Ad quē aūt angeloz
dixit aliqñ. Sede ad dexteraz meā: q̄adusq;
ponā inimicos tuos scab ellū pedū tuoz? Nō
ne oēs sūt mīstri spūs ad mīstrationē missi: p
pter eos q̄ futuri sūt v̄ hereditatē possidere sa-
lutis? Hinc oīdit illa oia: nō solū p āgelos scā
s etiā ppt nos facta. i. ppt p̄m dei: cui pmit
tit hereditas vite eīne: sic ad corinthios etiaz
scptū ē. Oia h in figura ꝓtingebāt illis: scpta 1.Cor.10
sūt aūt ad correptionē nr̄am. i q̄s fines secu-
loz obuenit. Deinde q; tūc p āgelos: nūc aūt
p filiū p̄mo factus ē: p̄sequēter aptecq; demon
strās. Propterea inq̄t: abundanti⁹ optet at- Heb.2
tēdere nos q̄ audiuim⁹: ne forte defluamus.
Si eīm q̄ p āgelos dict⁹ p̄mo fact⁹ ē firmus: et
ois p̄uaricatio ⁊ inobediētia iustam accepit
mercedis retributionē: quō nos effugiemus
tantā negligētes salutē? Et q̄si q̄rētes quam
salutē vt oīderet se de nouo testamēto ia di-
cere. i. p̄mone q̄ nō p angelos: s p dōm fact⁹ ē
Que cū initiū accepisset inq̄t. vt enarraret Ibidē
p dōm ab his q̄ audierūt in nos p̄firmata ē: cō
testāte deo signis ⁊ portētis ⁊ varijs v̄rtutib⁹
⁊ spūs scti diuisiōib⁹ p̄m suā voluntatē. Sz ait
aliqs: cur ḡ scptū ē. Dixit ad moysen: ⁊ nō po
ti⁹: dixit angel⁹ ad moysen? Quia cū v̄ba iu-
dicis p̄co pronūciat: nō scribit in gestis: ille p̄
co dixit. s ille iudex. Sic etiā loquēte ꝓpha sā
cto: ⁊ si dicam⁹ ꝓpha dixit: nihil aliō q̄ dōm di
xisse intelligi volum⁹. Et si dicam⁹: dōs dixit
prophetā nō sbtrahim⁹: s q̄s p eū dixerit ad-
monem⁹. Et illa q̄dē scptura sepe aperit āge
lū eē deū: q̄ lōquēte idētidē ōr: dōs dixit. sic ia
demōstrauim⁹. Sz propt eos q̄ cū scriptura
illic angelū noiat: ipm p seipm filiū dei volūt
itelligi: q; ppt ānūciationē p̄ne ac sue volū
tatis a propha dict⁹ ē angel⁹: propterea volui
ex hac epla māifesti⁹ testimoniū dare. vbi nō
dictū ē: p angelū: s p angelos. Mā ⁊ stephan⁹
in actib⁹ aplor eo more narrat h: q̄ etiā in li- Actl.7
bris veterib⁹ ꝓscpte sūt. Viri frēs ⁊ pres au-
dite inq̄t: ds glie appuit abrae p̄ri nr̄o: cū eēt
in mesopotamia syrie. Ne q̄s autē arbitret
tūc deū glie q̄d q̄ in scipo ē: cuiuscq; oculis ap
paruisse mortaliū: i ꝓsequentib⁹ dic. q; moysi
angel⁹ appuerit. Fugit inq̄t moyses in v̄bo
isto: ⁊ fact⁹ ē inqlin⁹ in terra madian: vbi ge-
nuit filios duos. Et cōpletis illic ānis. xl. appa-
ruit illi i deserto mōtis syna angel⁹ dōi i flā ma
ignis i rubo. Moyses aūt vidēs mirabat vi-
sū. Qui cū accederet ꝓsiderare: facta ē vox Exod.3
dōi dicēs. Ego sum de⁹ patr tuoz: de⁹ abrae
⁊ de⁹ isaac: ⁊ de⁹ iacob. Tremefactus autez
moyses: nō audebat cōsiderare. Dixitq; illi Exod.3
dōs. Solue calciamentū pedū tuoz in quo
certe ⁊ āgelū ⁊ dōm dicit: eundēq; deū abrae
⁊ deū isaac: ⁊ deū iacob: sic i genesi scptū est.
An forte q̄sq; dicturus ē q; moysi p̄gelū appa
ruit dōs: abrae vero p seipm? At hoc a stephā-

no nō ḡram⁹:ipm librū vñ stephan⁹ ista narrauit interrogem⁹. Nūquid eīm qz scptū est.

Genē.12 Et dixit dñs deus ad abraam: Et paulopost: Et visus ē dñs de⁹ abrae: ppterea ista non p angelos facta sunt: cū alio loco siliter dicat.

Genē.18 Visus ē aūt ei de⁹ ad ilicē mambre sedēti ad ostiū tabernaculi sui meridie. Et tū cōsequēter adiūgit. Respiciēs aūt oculis suis vidit: et ecce tres viri stabāt sup eū: de quib⁹ iā dixim⁹. Quō eīm poterūt isti q̄ vel a xbis ad intellectū nolūt assurgere: vel facile se ab intellectu in xba pcipitāt: quō poterūt explicare visuz eē deū in viris trib⁹: nisi eos sicut etiā cōsequētia docent: angelos fuisse fateant? An qz nō dictū est angelus ei locut⁹ ē vel appuit: ppterea dicere audebūt: moysi q̄dē illā visionē ac vocē p angelū factā: qz ita scptū ē: abrae aūt qz cōmemoratio angeli nō ē facta: p substantiā suā deū appuisse atq; sonuisse. Quid qō nec apud abraā de angelo tacituz ē? Nam

Genē.22 ita legit cū imolādus fili⁹ eius pcipet. Et factū ē post hec xba: tēptauit de⁹ abraā: t dixit ad eū. Abraā abraam. Et ille dixit. Ecce ego Et dixit ei. Accipe filiū tuū dilectū quē diligis isaac: t vade in terraz excelsam: t offer eū ibi holocaustū sup vnū montē quem tibi dixero

Ibidē Certe hic de⁹: nō angel⁹ cōmēoratus ē. Paulopost xo ita se habet scptura. Extēdēs aut abraā manū suā: sū pstit gladiū volens occidere filiū suū. Et vocauit eū angel⁹ dñi de celo: et dixit ei: Abraā abraaz. Et dixit: Ecce ego. Et dixit: Ne injcias manū tuā sup puerū: neq; facias ei q̄cq̄. Quid ad h̄ rñdet: an dicturi sunt deū iussisse vt occideret isaac: t angelū phibuisse? Porro ipm pfem adūsum dei pceptū q̄ iusserat vt occideret obtpasse angelo vt pceret. Ridēdus t abjciēd⁹ hic sensus est. Sz neq; huic tā grosso t abiecto vllū locū

Ibidē scptura eē pmittit: ptinuo subiūgens. Nunc eīm cognoui qz times deū tu: t nō pepcisti filio tuo dilecto ppter me. Quid ē ppter me: nisi ppt eū q̄ occidi iusserat? Idem igit deus abrae q̄ angelus: an pot⁹ p angelū de⁹? Accipe sequētia. Certe iā hic angel⁹ manifestissime exp̄ssus ē: attēde tū q̄d pcedat. Respiciēs abraā oculis suis vidit: t ecce aries vnus tenebat in arboze sabech cornib⁹: t abijt abraam: t accepit arietē: t obtulit eū holocaustū pro isaac filio suo. Et cognominauit abraam nomē loci illius dñs vidit: vt dicāt hodie qz in mōte dñs visus ē: sicut paulo ante qō dixit de

Ubi.s us p angelū. Nūc eīm cognoui qz times deū: nō qz tūc de⁹ cognouisse intelligēdus est: sed egisse: vt p deū ipe abraam cognosceret q̄ntas haberes vires cordis ad obediendū deo vsq; ad immolationē vnici filij. Illo mō locutionis quo significat p efficientē id qō efficit sicut dicit frigus pigrum: qō pigros facit: vt video cognouisse diceret: qz ipm abraam cognoscere fccerat quē poterat latere fidei suę firmitas: nisi tali exprimento probaret. Ita t hic cognominauit abraā nomē loci illius dñs vidit: id ē qō videri se fecit. Nam cōtinuo sequitur: vt dicāt hodie q̄ in mōte dñs visus est. Ecce idem angelus: dñs dicit. Quare nisi qz p angelū dñs? Jam xo in eo qō sequitur prophetice oīno loquit angelus t prozsus aperit qō p angelū deus loquat. Et vocauit inquit augelus dñi abraā iterq; de celo dicēs: Per me iurauī dicit dñs: pro eo qō fecisti hoc verbū: t nō pepcisti filio tuo dilecto propter me tē. Hec certe verba vt dicat ille: p quē loquit dñs: hec dicit dñs: etiā prophete solent habere. An filius dei de pre ait: dicit dñs: t ip se est ille angel⁹ pris. Quid ergo de illis trib⁹ viris? Nōne respiciunt quomō vrgeant qui visi sunt abrae: cū pdictū esset: visus ē ei dñs: an qz viri dicti sunt: nō erat angel⁹? Da nielem legāt dicentē. Ecce vir gabriel: Sed quid vltra differimus? ora cozū euidētissimo Dan⁹ atq; grauissimo alio documēto oppilare: vbi nō angelus singulariter: nec viri pluraliter sed omnino angeli dicunt: p quos sermo nō quilibet factus: sed lex ipa data manifestissime ostendit: quā certe nullus fidelium dubitat deū dedisse: moysi ad subiugandum ptm israel: sed tū per angelos data ita stephanus loquit: Dura ceruice inquit: t nō circumcisi corde t aurib⁹: vos semp spiritui sctō restitistis: sicut pres vri: quē prophetarū nō persecuti sunt pres vri: t occiderūt eos qui pnuncia- Act.7 bant de aduentu iusti: cuius nūc vos proditores t interfectores fuistis qui accepistis legem in edictis angelorum: nec custodistis. Quid hoc euidētius: quid tanta auctoritate robustius? In edictis quidē angelorū lex illi populo data est: sed dñi iesu xpi pea dispensatio nebat: t pnunciabat aduentus. Et ipe rancq; verbum dei miro t ineffabili mō erat in angelis: in quoz edictis lex ipsa dabat. Ubi dicit in euāgelio. Si crederetis moysi: crederetis t mihi: de me eīm ille scripsit. Per angelos ergo tūc dñs loquebat: per angelos filius dei: mediator dei t hominū futurus: ex semine abrae suū dispondebat aduentum: vt in ueniret a quibus reciperet cōfitentes reos: quos lex nō impleta fecerat transgressores. Ubi t aplus ad galathas dicit. Quid ḡ lex?

1.Thi.2

Act.7

Joh.5

Gal.3

Liber

Trāsgressiōis gr̄a ꝓposita ē: donec veniret semē cui ꝓmissum ē dispositā p angelos ī manu mediatoris: hō ē dispositā p angelos in manu sua. Hō eīm natᵘ ē p ꝓditionē: sed p ptātē Quaūt nō aliquē ex angelis dicit mediatorē: sed ipm dīm iesum xp̄m in q̄tū hō fieri dignatᵘ est: habes alio loco. Unus inq̄t deus: et vnᵘ mediator dei ⁊ hoim: homo xp̄s iesus Hinc illud pascha in ītersectione agni. Hinc illa oia q̄ de xp̄o venturo in carne atq; passuro sed ⁊ resurrecturo in lege figurant: q̄ data ē in edictis āgelox: donec veniret semē dispositū p̄ angelos in manu mediatoris. In q̄bus angelis erat vtiq; ⁊ pf: ⁊ filiᵘ: ⁊ spūsctūs. Et aliqū pf: aliqū filiᵘ: aliqū spūsctūs: aliqū sine vlla distinctiōe ꝓsone deᵘ p illos figurabatur Et si visibilibᵘ ⁊ sensibilibᵘ formis apparens: ꝓ creaturā tī suā nō p substam suā cui videbant mūdanī ꝓ hec oia q̄ oculis videnī: ⁊ auribᵘ audiunt. Sz iā satis quantū existimo pro captu nr̄o disputatū ⁊ demōstratū ē: qō in hoc libro susceperamᵘ oīdere: cōstituitq; ⁊ probabilitate rōnis quantū hō vel potiᵘ quantum ego potui ⁊ firmitate auctoritatis q̄tū ō scripturis sanctis diuina eloquia patuerunt: qō antiq; pribus nr̄is añ incarnationē saluatoris cū deᵘ apparere dicebat: voces ille ac species corpales p angelos facte sunt: siue ipis loquētibᵘ vel agentibᵘ aliq̄d ex ꝓsona dei: sicut etiā pphetas solere ostendimᵘ: siue assumentibᵘ ex creatura qō ipi nō essent: vbi deus figurate demōstrareī hoibᵘ. Qō genus significationū nec pphetas omisisse multis exēplis docet scriptura. Superest igit iā videamᵘ cū ⁊ nato p virginē dño: ⁊ corpali specie sicut colūba descendēte spūsctō: visisq; igneis linguis: sonitu facto de celo die pentecostes post ascensionē dñi: nō ipm dei v̄bum p substam suā qua pri equale atq; coeternū ē: nec spūs pris ⁊ filij p suā substaz qua ⁊ ipe vtriusq; equalis atq; coeternᵘ ē: s vtiq; creaturaz que illis modis formari ⁊ existere potuit corporeis atq; mortalibᵘ sensibᵘ apparuerit: qd inter illas demōstratiōes: ⁊ has ꝓprietates filij dei ⁊ spūsancti: q̄uis p creaturā visibilez factas intersit: qō ab alio volumine cōmodius ordinemur.

Explicit liber tertius.

j Incipiūt capitula libri quarti.

De gr̄a dei qua sibi humanū genᵘ reconciliat: vt quod perierat: saluetur.

ij De incarnatione verbi vt participes eius esse possimus.

iij De simplo saluatoris nr̄i quod ad duplū nr̄m cōcurrit ⁊ cōgruit.

iiij De ratione simpli ad duplū: p numerū ternarium atq; senariū.

v De quadragesimo sexto anno edificationis dominici corporis.

vj De triduo quo ipleto dñs rsurrexit.

vij De signis ⁊ pfigurationibus: que aduentū domini preceſſerunt.

viij De filio dei qui in forma dī ⁊ in forma serui vna persona est christi.

ix De vnitate ecclesie in deo p geminā dilectionē cui formā prebet vnitas patris et filij et spiritussancti.

x De mediatore ad mortem diabolo: ⁊ mediatore ad vitā iesu christo.

xj De facilitate ludificationū q̄bus homines ab imūdis spiritibᵘ fallunt.

xij De falsis ⁊ deceptoriis purificatiōibᵘ

xiij Mortē xp̄i nō fuisse necessitatis nostre: sed voluntatis sue ac ptātis.

xiiij De sacrificio pfecto ⁊ vero: qō ipse p nobis saluato: effectus est

xv De his qui sibi purgationē de virtute propria pollicentur.

xvj Sapiētes mūdi nec rsurrectiōis veritatē cognoscere: nec futurox ordinem scire potuisse: q̄uis et ipi vaticinia habere videantur.

xvij Unde apud impios possint quedā futura preſciri

xviij De fide qua credimus tpaliter gesta ⁊ veritate q̄ue reddet eterna.

xix De missione filij dei qua in forma serui patrefactus est minor: cū in forma dei patri permaneret equalis.

xx Non esse contra equalitatē patris ⁊ filij: si etiam fm coeternā patri diuinitatem intelligatur filius missus

xxj De sensibili demonstratione spūsancti ⁊ de coeterna vnitate trinitatis.

Incipit prohemiū in librū quartū

Scientiā terrestriū celestiūq; rerū magni estimari solet genᵘ hūanū: in quo pfecto meliores sunt q̄ huic scie ꝓponūt nosse semetipos: laudabilioresq; ē animᵘ cui nota ē vl infirmitas sua: q̄s q̄ ea nō respecta: vias siderū scrutarī etiā cognitur: aut q̄ iā cognitas tenet ignorās ipe q̄ ingrediatur ad salutē: ac infirmitatē suā. Qui vero iaz euigilauit in deū spūssancti caloze excitatᵘ atq; in eiᵘ amoze corā se viluit: ad eūq; intrare volēs nec valēs: eoq; sibi lucēte attē dit in se: inuenitq; se: suāq; egretudinē illius mūdicie ꝓtēperari non posse cognouit: flere

dulce habet eũq; depcari: vt etiã atq; etiam
misereat: donec exuat totã miseriã: & precari
cũ fiducia. Jaz accepto gtuito pignore salut
pei⁹ vnicũ saluatorẽ hois & illũinatorẽ hũc ita
1. Cor. 8 agẽtẽ et dolentẽ: scia nõ inflat: quia charitas
edificat: pposuit eñ sciẽtiã sciẽtie: pposuit scire
re infirmitatẽ suã magisq; scire mũdi menia:
fundamẽta terraq; & fastigia celoruz: et hanc
apponẽdo sciẽtiaz: apposuit dolorẽ. Dolorem
peregrinatiõis sue ex desiderio patrie sue: et
cõdito: is ei⁹ beati dei sui. Jn hoc genere ho
minũ: in familia xpi tui dñe de⁹ meus: si inter
pauperes tuos gemo: da mihi de pane tuo re
Mat. 5 spõdere homib⁹: q̃ nõ esuriũt et sitiũt iusticiã
sed satiati sunt & abundãt. Satiauit aũt illos
phantasma eoq; nõ veritas tua: quã repellen
do resiliũt: & in suã vanitatẽ cadũt. Ego cer
te sentio quã multa figmẽta pariat coꝛ huma
nũ. Et quid est coꝛ meũ: nisi coꝛ hũanũ. Sed
hoc ozo deũ coꝛdis mei: vt nihil ex eis figmẽ
tis p solido vero eructem in has lras: sed in
de veniat in eas q̃cq̃d p me venire potuerit.
Ell̃i mihi q̃uis p̃iecto a facie oculoꝛ suoꝛum
& de lõginquo redire conãti: p viã quaz stra
uit hũanitati diuinitas vnigeniti sui aura ve
ritatis eius aspgitur. Quã intantũ licet mu
tabilis hauriꝛ: inquãtuz in ea nihil mutabile
video: nec locis et tpib⁹ sicut coꝛpa: nec solis
tpibus & q̃si locis: sicut spirituũ nr̃oꝛ cogitati
ones: nec solis tpibus: & nulla vl̃ imagine lo
coꝛũ: sicut quedã nr̃arũ mentiũ ratiocinatio
nes. Oĩmino eĩn dei essentia q̃ est: nihil muta
bile habet: nec in eternitate: nec in veritate
nec in volũtate: qz eterna ibi est x̃tas: & eter
na charitas: & vera ibi est charitas: vera eter
nitas: & cara ibi est eternitas: cara veritas.

De gratia dei qua sibi humanũ genus re
conciliat vt quod perierat saluetur.

La. I

Ed quoniã exulauim⁹ ab
incõmutabili gaudio: nec
tñ inde p̃cisi atq; abrupti
sumus: vt nõ etiaz in ist̃is
mutabilib⁹ & tpalib⁹ eter
nitatẽ: veritatẽ: beatitudi
nem: q̃reremus. Nec moꝛi eñ nec falli: nec p
turbari volumus: missa sunt nobis diuinitus
visa cõgrua peregrinatiõi nr̃e: quib⁹ admo
neremur nõ hic esse q̃ querim⁹: sed illuc ad
ipa esse redeũdum: vnde nisi penderem⁹ hic
ea non quereremus. At p̃imum nobis psua
dendã fuit: quantum nos diligeret deus: ne
desperatiõe nõ auderem⁹ erigi in eũ. Qua
les aũt dilexerit: oñdi optebat: ne tãq; deme
ritis nostris supbiẽtes: magis ab eo resilire
mus: & in nostra foꝛtitudine magis deficere
mus: ac p hoc egit nobiscũ vt p eius foꝛtitudi
nez potius p̃ficeremus: atq; ita infirmitate
humilitatis p̃ficeretur x̃tus charitatis. Hoc Psa. 67
significabat in psalmo vbi ait. Pluuiã volun
tariã segregans deus hereditati sue: & infir
mata ẽ: tu vero p̃fecisti eã. Pluuiã q̃ppe vo
luntariã nõ nisi gr̃am vult intelligi: nõ meri
tis redditã: s̃ gratis datã: vñ & gr̃a noiaf. De
dit eĩn eã nõ q̃ digni eram⁹: s̃ q̃ voluit: h̃ co
gnoscẽtes: nõ fidẽtes in nobis erim⁹: & h̃ẽ in
firmari. Jp̃e x̃o p̃ficit nos: q̃ etiã Paulo apl̃o 2. Cor. 12
dixit: Sufficit tibi gr̃a mea: nã x̃tus in infirmi
tate p̃ficit: p̃sua dendũ & erat hoi q̃tũ nos di
lexerit deus: & q̃les dilexerit. Quãtũ: ne de Roma. 5
sperarem⁹: q̃les ne supbirem⁹ h̃ũc locũ apis
p necessariũ: sic explicat. Cõmendat aũt inq̃t
suã charitatẽ de⁹ in nobis: qm̃ cũ adhuc pec
catoꝛes eẽm⁹: chriſt⁹ p nobis moꝛtuus ẽ: multo
magis iustificati nũc in sanguine ipsius: salui
erim⁹ ab ira p̃ipm. Si eñ cũ inimici essemus
recõciliati sum⁹ deo p moꝛtẽ filij ei⁹: multoma
gis recõciliati salui erim⁹ in vita ipsi⁹. Item Ibidẽ. 5
alio loco. Quid & inq̃t dicem⁹ ad hec: Si de⁹
p nobis: q̃s cõtra nos: q̃ ppio filio nõ pepcit
& p nobis oĩb⁹ tradidit illũ: Quõmõ & cũ illo
nobis oĩa donauit: Q̃ aũt factũ nob annũci
atur. h̃ futurũ oñdebat & antiq̃s iustis: vt per
eandẽ fidẽ etiã ipi hũiliati i firmarent: & infir Ibidẽ
mati p̃ficerent. Quia igit vnũ x̃bũ dicit: p q̃ Job. 1
facta sũt oĩa: q̃ dicit incõmutabilis x̃tas: vbi p
cipal & atq; incõmutabilit sunt oĩa simul: non
solũ q̃ nũc sũt in hac vniuersa creatura: verũ
etiã q̃ fuerũt: & q̃ futura sũt: ibi aũt nec fuerũt
nec futura sũt: s̃ tñmõ sũt: & oĩa vita sũt: & oĩa
vnũ sũt: & magis vnũ ẽ: & vna vita ẽ. Sic eñ
oĩa p̃ipm facta sunt: vt q̃cq̃d factũ ẽ in his: in Ibidẽ
illo vita sit: & facta nõ sit: qz in p̃ncipio non fa
ctũ ẽ x̃bũ: s̃ erat x̃bũ apud deũ: & de⁹ erat x̃bũ:
& oĩa p̃ipm facta sũt. Nec p̃ipm oĩa facta ẽnt
nisi ipm eẽt añ oĩa: factũq; nõ eẽt. Jn his aũt
q̃ p̃ipm facta sunt: eriã coꝛp⁹ q̃d vita nõ ẽper
ipm nõ fieret: nisi in illo anteq; fieret vita eẽt
Q̃d ei fcm̃ ẽ: iã i illo vita erat: & nõ q̃liscũq; vi
ta. Mã & aia vita ẽ coꝛpis: s̃ & h̃ facta ẽ: qz mu
tabilis ẽ: & p q̃d facta ẽ: nisi p dei x̃bũ incõmu Ibidẽ
tabile. Oĩa eĩn p̃ipm facta sũt: & sine ipo fcm̃
ẽ nihil: q̃d q̃ factũ ẽ: iã in illo vita erat: & nõ q̃
liscũq; vita: s̃ vita erat lux hoim: lux itaq; ra
tionalium mentiũ: per quas hoies a pecoꝛi
bus differũt: & ideo sunt hoies. Non q̃ lux coꝛ
poꝛea: que lux ẽ carnium: siue de celo fulgeat

sue terrenis ignib⁹ accendaꝫ: nec hũanarũ tantũ carniũ: sed etiã beluinaꝝ: ꝛ vsqꝫ ad minutissimos quosqꝫ ꝛmiculos· Omnia eñ hec
Act. 17 vident istã lucẽ: at illa vita lux hoim erat: nec lõge posita ab vnoqꝫ nr̃m· In illa eñ viuim⁹ ꝛ mouemur ꝛ sum⁹· Sz lux in tenebris lucet et tenebre eã nõ cõprehẽderũt·

De incarnatiõe xpi vt participes ei⁹ esse possimus· Caplm· II

Tenebre aũt sunt stulte mẽtes hoim: ꝓ praua cupiditate atꝫ infidelitate cecate· Ihas vt curaret atꝫ sanaret verbũ: p qõ facta sunt oia: caro factũ ẽ: ꝛ habita uit ĩ nobis· Illumiatio qppe nr̃a pticipatõ xpi dei est: illi⁹ scz vite q̃ lux ẽ hoim· Huic autẽ pticipationi ꝓrsus inhabiles ꝛ min⁹ idonei eram⁹: ppter ĩmundiciã pctõꝝ· Quãdãdi ergo eram⁹· Porro iniquoꝝ ꝛ supboꝝ vna mũdatio ẽ sanguis iusti: ꝛ humilitas dei: vt ad cõtemplandũ deũ qõ natura nõ sum⁹: p eũ mũdaremur: factũ qõ natura sum⁹: ꝛ qõ pctõ ñ sum⁹ De⁹ eñ natura nõ sumus: hoies natura sum⁹: iusti pctõ nõ sum⁹· De⁹ itaqꝫ factus hõ iustus: intercessit deo p hoie pctõre· Non eñ cõgruit pctõr iusto: ꝑ cõgruit homini hõ Adiungens g̃ nob̃ sili̇tudinẽ hũanitatis sue: abstulit dissilitudinẽ iniq̃tatis nr̃e Et factus pticeps mortalitatis nr̃e: fecit nos pticipes diuinitatis sue· Merito qppe mors pctõris veniẽs ex dãnatiõis necessitate: soluta est p mortẽ iusti venientẽ ex misericordie volũtate: dũ simplũ ei⁹ ꝓgruit duplo nr̃o· Hec eñ cõgruẽtia: siue ꝓueniẽtia: vel cõcinnãtia: vt cõsonãtia: vel si cõmodi⁹ dicit̃: qõ ẽ vnũ ad duo in oñi cõpaginatiõe: vel si meli⁹ ꝺr coaptati one creature: valet plurimũ Hãc eñ coaptationẽ: sic mihi nũc occurrit dicere volui: quã greci harmoniã vocãt· Reqꝫ nũc loc⁹ est: vt ostendã q̃tũ valeat cõsonantia simpli ad duplũ: que maxia in nob̃ reperit̃: vt sit nobis in sita naturaliter: a quo vtiqꝫ nisi ab eo q̃ nos creauit: vt nec imperiti possint eã nõ sentire siue ipi cãtantes: siue alios audientes: p hãc qppe voces acutiores grauioresqꝫ ꝓcordãt: ita vt qsquis ab ea dissonuerit: nõ sciam (cuius expertes sũt plimi) ꝑ ipm sensũ audit⁹ nostri vehemẽter offendat· Sed hoc vt demõstret̃: longo ꝓmõe op⁹ ẽ: ipis aũt aurib⁹ exhiberi põt ab eo q̃ nouit ĩ regl̃ari monochordo

De simplo saluatoris nr̃i qõ ad duplũ nostrũ cõcurrit ꝛ cõgruit· Ca· III

Erũ qõ instat impsentiaꝝ quantum donat deus: edisserẽdũ ẽ: quẽadmodum simplũ dñi ꝛ saluatoris nr̃i ihesu xpi: duplo nostro cõgruat ꝛ quodãmõ cõcinat ad salutẽ· Nos certe (qõ nemo christianus ambigit) ꝛ anima ꝛ corpe mortui sum⁹: aĩa ppter pctm̃: corpe ppter penam pcti: ac phoc ꝛ corpe ppter pctm̃· Utriqꝫ aũt rei nostre· id ẽ ꝛ aĩe et corpoꝛi: medicina ꝛ resurrectiõe opus erat: vt in melius renouaret̃: qõ erat in deterius cõmutatũ· Mors aũt anie impietas est: ꝛ mors corpis corruptibilitas: p quã fit ꝛ aĩe a corpe absessus· Sicut enim aĩa deo derelẽte: sic corpus aĩa derelẽte: moritur: vñ illa fit insipiens: hoc exanime· Resuscitaꝝ eñ aĩa p pniam: ꝛ ĩ corpe adhuc mortali renouatio vite inchoaꝝ a fide: qua creditur in eũ qui iustificat impiũ: bonisqꝫ moꝛib⁹ augeꝝ ꝛ roboraꝝ de die in diẽ: cuꝫ magis magisqꝫ renouaꝝ interior homo· Corpus xo tãquã hõ exterior: quãto ẽ hec vita diuturnior tanto magis magisqꝫ corrumpit̃: vel etate: vel morbo: vel varijs afflictionib⁹: donec veniat ad vltimã q̃ ab hoibus mors vocaꝝ· Ei⁹ aũt resurrectio differt̃ in finẽ: cũ ꝛ ipa iustificatio nostra perficiet̃ ineffabiliter· Tũc enim similes ei erim⁹: q̃ videbim⁹ eũ sicuti ẽ Nũc vero q̃diu corpus qõ corrũpit̃ aggrauat animam: ꝛ vita humana sup terrã tota temptatio est: non iustificabit̃ in ꝓspectu eius omis viuẽs: in cõpatione iusticie qua equabimur angelis: et glorie que reuelabit̃ in nob̃· De morte aũt anie a morte corporis distinguenda: quid plura documenta cõmemorẽ: cũ domin⁹ in vna sentẽtia euãgelica vtrãqꝫ mortẽ cuiuis facile discernendã posuerit: vbi ait· Sine mortuos sepelire mortuos suos· Sepeliẽdũ quippe corp⁹ mortuũ erat: sepultores aũt eius p infidelitatis impietatẽ in aĩa mortuos intelligi voluit quales excitant̃ cũ dicit Surge qui dormis ꝛ exurge a mortuis: ꝛ illuminabit te xp̃s· Detestaꝝ aũt quandã mortẽ apl̃us dicẽs de vidua: Que autem in delitijs agit viuẽs mortua ẽ· Anima igit̃ iam pia que fuit impia: ppter iusticiã fidei dicit̃ ex morte reuixisse atqꝫ viuere· Corpus aũt non tantũ moriturũ ppter anie absessum qui futurus est: sed ppter infirmitatẽ tantũ carnis ꝛ sanguinis: quodã loco in scripturis etiã mortuũ dicit̃ loquẽte apostolo· Corpus quidẽ inquit mortuum est ppter peccatũ: spiritus aũt vita est ppter iusticiã: hec vita ex fide facta est: q̃m iustus ex fide viuit· Sed quid sequitur· Si aũt spũs eius qui suscitauit iesum a mortuis habitat in vobis: qui suscitauit christuꝫ iesum a mortuis: viuificabit ꝛ mortalia corpora vestra: p inhabitantẽ spũm eius ĩ vobis.

1· Joh· 3
Sap· 9
Job· 7
Ps· 142
Mat· 8
Epbe· 5
1· Thi· 5
Rom· 8
Abac· 2
Rom· 8

huic ergo duple morti nře: saluator impendit simplā suā: et ad faciendā vtrāq; resuscitationē nřam: in sacramēto ⁊ exemplo ꝓposuit ⁊ ꝓposuit vnā suā. Neq; n. fuit pctō; aut impius vt ei tanq; spū mortuo in interiore hoīe renouari opus eēt: ⁊ tanq; resipiscēdo ad vitā iusticie reuocari: sed indut⁹ carne mortali et sola morīēs: sola resurgens ea sola nob ad vtrūq; ꝓcinuit: cuz in ea fieret interioris hominis sacramentū: exterioris exēplū. Interioris eñ hoīs nři sacramēto data ē illa vox: ꝓti:
Ps. 21 nens ad mortē aie nře significādā: nō solū in psalmo: vex etiā in cruce. Deus me⁹ de⁹ meus vt q̄d me dereliquisti? Cui voci congruit
Rom. 6 apls dicēs. Scientes q; vetus hō nř sil' crucifixus est cū illo: vt euacuet corp⁹ peccati: vt vltra non seruiam⁹ pctō. Crucifixio q̄ppe interioris hoīs penitētie dolores intelligūtur: et ꝓnitētie quidā salubris cruciatus: p quam
Ibidē mortē mors impietatis p̄mit: in qua nos nō dereliquit deus. Et ideo p talē crucē euacuatur corp⁹ peccati: vt iā nō exhibeam⁹ mēbra
Ephe. 4 nřa arma iniq̄tatis pctō: q; ⁊ interior homo si vtiq; renouat' ō die in die: ꝓfecto ver⁹ ē añq; renouet. Intus nanq; agit: qō idē apls di
Ibidē cit. Exuite vos veterē hoīem: ⁊ induite nouū. Qō ita cōsequēter exponit. Qua ꝓpter deponētes mēdaciū: loq̄mini veritatē. Vbi
Ps. 14 aūt deponit mendaciū: nisi intus vt inhabitet in mōte sancto dei: qui loquit veritatē in corde suo. Resurrectio vō corpis dñi: ad sacramentū interioris resurrectiōis nře ptinere ostēdit: vbi postq; surrexit ait mlieri. Noli me tangere: nōdū eñ ascendi ad ꝓrem meum. Cui mysterio ꝓgruit apls dicēs. Si autē
Job. 20 resurrexistis cū xpō: que sursuz sunt querite vbi xps est ad dexterā dei sedēs. Que sursuz sunt sapite: hoc est cñ xpm non tangere: nisi cum ascenderit ad ꝓrem: nō de xpō sape carnaliter. Jam vō ad exēplū mortis exterioris hoīs nři dūice carnis mors ptinet: q; p talez passionē maxime hortat⁹ ē suos suos: vt nō
Mat. 10 timeāt eos qui corp⁹ occidūt: aīam autē nō
Colo. 1 possunt occidere. Propter q̄ dicit apls: vt suppleā q̄ desunt pressuraꝝ xpi in carne mea. Et ad exemplū resurrectōis exterioris hoīs nři ptinere inuenit ꝛsurrectio corpis dñi: qui
Luc. 24 ad discipulos ait. Palpate ⁊ videte: q; spūs carnē ⁊ ossa non habet: sicut me videtis hře. Et vnus ex discipulis etiā cicatrices eius cō
Job. 20 trectans: exclamauit dicens. Dñs me⁹ ⁊ de⁹ meus. Et cū illius carnis tota integritas
Luc. 1 apperet: demōstratū est in ea q̄ suos ex hor-
Job. 10 tās dixerat. Capillus capitis vři nō peribit.

Eñ eñ ꝑmo: noli me tāgere: nōdū eñ ascendi ad ꝓrem meū. ⁊ vñ anteq; ascēdat ad ꝓrem a discipulis tangit': nisi q; illic insinuabat interioris hoīs sacramentū: hic ꝑbebat exterioris exemplū. An forte quisq; ita ē absurdus atq; auersus a vero: vt audeat dicere a viris euz tactū anteq; ascenderet: a mulierib⁹ aūt cū ascendisset. Propter h̄ exēplū future nře resurrectiōis in corpe qō ꝑcessit in domino: dicit apls. Jnitiū xps: deinde q̄ sunt xpi. De corpis eñ resurrectiōe illo loco agebat: ꝓpter quā etiā dicit: Trāsfigurauit corp⁹ humilitatis nře: conforme corpi sue glie. Vna ergo mors nři saluatoris: duab⁹ mortib⁹ nostris: saluti fuit. Et vna eius resurrectio: duas nobis resurrectiōes ꝑstitit: cū corp⁹ et' in vtraq; re. id ē ⁊ in morte ⁊ in resurrectiōe et sacramento interioris hoīs nři: et exēplo exterioris medicinali quadā cōuenientia ministratum est.

De rōne simpli ad duplū ꝓ ternarium nimeꝝ atq; senariū. La. IIII

Ec aūt ratio simpli ad duplū ostit q̄
b dem a ternario numero. Vnū quip pe ad duo: tria sunt. Sed h̄ totuz qō dixi: ad senariū puenit. Vnū eñ ⁊ duo ⁊ tria sex fiūt. Qui nūer⁹ ꝓpterea ꝑfect⁹ dicit: q; partibus suis cōplet'. Habet eñ illas tres: sexta: tertiā: dimidiā. Nec vlla ps alia q̄ dici possit quota sit: inuenit in eo. Sexta ḡei⁹ vnū ē. tertia duo: dimidia tria. Vnum aūt ⁊ duo ⁊ tria cōsumāt eundē senariū. Cui⁹ ꝑfectionē nobis sancta scptura cōmēdat in eo maxime q; deus sex dieb⁹ ꝑfecit opa sua: ⁊ sexto die factus ē hō ad imaginē dei: ⁊ sexta etate generis humani: filius dei venit: ⁊ factus ē fil⁹ hominis: vt nos ꝛformaret ad imaginē dei. Eapp̄e nūc etas agit': siue milleni āni singulis distribuant etatib⁹: siue ī diuinis lřis meōra biles atq; insignes quasi articulos tēpoꝝ vestigem⁹: vt ꝑma etas inueniat ab adaz vsq; ad noe: inde secūda vsq; ad abraam. Et deinceps sicut matheus euangelista distinxit: ab abraam vsq; ad dauid: a dauid vsq; ad transmigrationē in babyloniaz: atq; inde vsq; ad xp̄ginis ptum. Que tres etates cōiuncte illis duabus: q̄nq; faciūt. Proinde sextā inchoauit natiuitas dñi: q̄ nunc agit vsq; ad occultū tpis finē. Hunc senariū numeꝝ quandam tpis gerere figurā: etiā in illa ratiōe tripartite distributionis agnoscim⁹: qua vnū tps cōputamus añ legē: alteꝝ sub lege: tertiū sub grā. Jn quo tpe sacramentū renouatiōis accipimus: vt in fine tpis etiā resurrectiōe carnis:

omni ex pte renouati: ab vniuersa nō solum
Luc.13 aie: verūetiā īfirmitate corpis sanemur. Vñ
intelligīt illa mulier in typo ecclesie a dño sa
nata ⁊ erecta: quā curauerat infirmitas alli-
gāte sathana. De talib⁹ em̄ occultis hostib⁹
plāgit illa vox psalmi. Curuauer̄t aīam meā.
Hec aūt mulier decē ⁊ octo ānos hēbat in in
firmitate: qō ē ter seni. Menses aūt annoꝝ
decē ⁊ octo inueniunt in nūero solidi q̄drati
senarij: qō est sexies seni: ⁊ hoc sexies. Juxta
q̄pe ē in eodē euāgelij loco: arbor quoq; illa
ficulnea: cui⁹ miserā sterilitatē etiā terti⁹ an-
nus arguebat. Sz ita ꝓ illa intercessū ē: vt di
mitter̄t illo ānno: vt si fructū ferret: bene: si n
aūt: excider̄t. Hā ⁊ tres anni ad eandē trip-
titā distributionē ptinēt: ⁊ mēses triū annoꝝ
quadratū senariū faciunt: qō est sexies seni.
Annus etiā vn⁹ si duodecim menses integri
ꝑsiderent: quos triceni dies cōplent: talē q̄p
pe mēsem veteres obseruauerūt quē circui-
tus lunaris ostēdit: senario numero pollet.
Quot em̄ valēt sex in ꝓmo ordine nūeroꝝ: q̄
ꝓstat ex vnis vt ꝓueniāt ad decē: hō valent se-
raginta in scō ordine: q̄ ꝓstat ex denis vt ꝓ-
ueniāt ad centū. Sexagenari⁹ ḡ nūer⁹ diex
sexta pars ānī ē. Proinde p senariū ꝓmi ver-
sus multiplicant tanq; senari⁹ secūdi versus
et fiunt sexies sexaginta: trecēteni ⁊ sexagin-
ta dies: q̄ sunt integri xij mēses. Sz q̄m sicut
mēsem circuit⁹ lune oñdit hoib⁹: sic ann⁹ cir-
cuitu solis aīaduersus ē. Restāt aūt q̄nq; di-
es ⁊ quadrās diei: vt sol impleat cursum suū
annūq; ꝓcludat. Quattuoꝝ em̄ q̄drātes faci
unt vnū diē: quē necesse ē intersecalari excur-
so q̄driennio qō bisextū vocant: ne tpm ordo
turbet. Etiā ipos dies q̄nq; ⁊ q̄drantē si cōsi-
derem⁹: senari⁹ nūerus in eis plurimū valet
Primū: q⁹ sicut fieri solet vt a pte totū cōpu-
tet: nō sunt iā dies q̄nq; ꝑ poti⁹ sex: vt q̄drās
ille accipiat ꝓ die. Deinde q⁹ in ipis q̄nq; die
bus sexta ps mensis est: ipe aūt q̄drās sex ho
ras habet. Tot⁹ em̄ dies: id est cū sua nocte
vigintiquattuoꝝ horę sunt: quar⁹ ps quarta:
que ē quadrās diei sex horę inueniunt: ita in
anni cursu senari⁹ numer⁹ plurimū valet.

De quadragesimosexto anno dñici corpo
ris. Caplm V

Job.2 n Ec imerito in edificatiōe corpis dñi
ci: in cui⁹ figura templū a iudeis de-
structū triduo se resuscitaturū esse di
cebat: nūer⁹ ipe senari⁹ ꝓ ānno posit⁹ intelligīt
Dixer̄t em̄ quadraginta ⁊ sex annis edifica
tū est templū: ⁊ quadragesies sexies seni: fi-
unt ducenti septuaginta sex. Qui numerus
diex cōplet nouē menses ⁊ sex dies: q̄ tanq;
decē menses parientib⁹ femis imputant: nō
q⁹ oēs ad sextū diē post nonū mensē ꝓueni-
unt: sed q⁹ ipa pfectio corpis dñi: tot dieb⁹ ad
ptum pducta cōperit: sicut a maioꝝ tradi-
tū suscipiēs ecclesie custodit auctoritas. Oc-
tauo. n. kal. aprilis cōcepit⁹ credit: quo ⁊ pas- Luc.23
sus. Ita monumēto nouo quo sepult⁹ ē: vbi
null⁹ erat moꝝtuoꝝ posit⁹ nec aī nec postea
cōgruit vterus virginis quo ꝓceptus est vbi
nullus seminat⁹ est moꝝtuū. Natus aūt tra-
dit octauo kal. ianuarias. Ab illo ḡ die vsq;
ad istuz cōputati: ducenti septuaginta et sex
reperiunt dies: q̄ senariū numex q̄dragies
sexies habēt. Quo numero annoꝝ templuz
edificatū est: q⁹ eo nūero senarioꝝ cōp⁹ dñi
pfectū ē: qō moꝝtis passiōe destructū: triduo
resuscitauit. Dicebat em̄ hoc de templo coꝝ- Job.2
poris sui: sic euidētissimo ⁊ robustissimo euā-
gelij testimonio declarat. quo ait. Sicut fuit Mat.12
ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ trib⁹ no
ctibus: sic erit ⁊ filius hois in corde terre trib⁹
diebus ⁊ tribus noctibus

De triduo quo impleto dominus resure-
xit. Caplm VI

Psum aūt triduū: nō totū ⁊ plenuz
i fuisse scriptura testis ē: sed ꝓmus di
es a pte extrema totus annumerat⁹
est. Dies xo terti⁹ a pte ꝓma ⁊ ipe tot⁹. Me-
dius aūt inter eos: id ē secund⁹ dies absolute
tot⁹ vigintiquattuoꝝ horis suis: duodeci no-
cturnis: ⁊ duodecim diurnis. Crucifixus est
em̄ primo iudeoꝝ vocibus hora tertia: cuz
esset dies sexta sabbati. Deinde in ipa cruce
suspēsus hora sexta: ⁊ spm̄ tradidit hora no-
na. Sepult⁹ est aūt cū iā sero factū eēt: sic se
habent verba euāgelij: qō intelligīt in fine Mar.15
diei. Vñ licet ḡ incipias: etiaz si alia rō reddi
pōt. quō nō sit cōtra euāgeliū iobis: vt hora
tertia ligno suspensus intelligat: totū diē pri Job.19
mū nō cōphendis. Ergo a pte extrema tot⁹
cōputabit: sicut terti⁹ a pte ꝓma. Nox em̄ vs-
q; ad diluculū: quo dñi resurrectio declarata
est: ad tertiū diē ptinet: q⁹ de⁹ q̄ dixit de tene
bris lucē clarescere vt p gr̄am nouī testamen 2.Cor.4
ti ⁊ ꝓticipationē resurrectiōis xp̄i audirem⁹.
Fuistis em̄ aliq̄n tenebre: nūc aūt lux in dño Epbe.5
insinuat nobis quodāmō q⁹ a nocte dies su-
mat initiū. Sicut em̄ ꝓmi dies ꝓpter futuruz
hois lapsum a luce in noctē: ita isti ꝓpter ho
mis reparationē a tenebris ad lucem cōpu-
tant. Ab hora ḡ mortis vsq; ad diluculum re
surrectiōis. horę sunt quadraginta: vt ⁊ ipsa
hora nona cōnumeret. Cui numero ꝓgruit

etiã vita ei⁹ supr terrã: post resurrectionẽ i. xl dieb⁹. Et ẽ iste numer⁹ frequentissim⁹ i scripturis ad insinuandũ mysteriũ pfectiõis in q̃driptito mõ. Hũt eñ quandã pfectionẽ decẽ ꝛ ea qter multiplicata faciunt q̃dringinta. A vespe aũt sepulture vsq; ad diluculũ resurrectiõis. xxxvj. hore sunt: qui ẽ quadrat⁹ senarius. Referr aũt ad illã rõnẽ simpli ad duplũ vbi est coaptatiõis maxima ꝓsonantia. Duodecim eñ ad. xxiiij. simplo ad duplũ ꝓueniũt et fiunt. xxxvj. nox tota cũ die toto ꝛ nocte tota: neq; h sine illo sacramẽto qõ supra memorauí. Mõ absurde q̃pe spñ dei cõpam⁹: corpus aũt nocti Dñicũ eñ corp⁹ in morte ac resurrectõe ꝛ spũs nr̃i figurã: ꝛ corpis gerebat exẽplũ. Etiã sic ḡ apparet illa ratio simpli ad duplũ i horis. xxxvj. cũ. xij. pferũtur ad. xxiiij. Et hoc quidẽ numeror causas: cur in scpturis posite sint: põt ali⁹ alias indagare: vel q̃bus iste q̃s ego reddidi pponende sint: vl eq̃ pbabiles: vel istis etiaz pbabiliores: frustra tñ eos esse in scripturis positos: ꝛ nullas causas esse mysticas: cur illic isti nũeri cõmemorent: nemo tã stult⁹ ineptusq; ꝓtenderit. Ego aũt quas reddidi vel ex ecclesie auctoritate a maiorib⁹ traditas: vel ex diuinar testimonio scripturar: vel ex rõne numeror silitudinũq; collegí. Cõtra rõnẽ nemo sobri⁹: cõtra scpturas nemo xpianus: ꝓtra ecclesiã nemo pacificus senserit.

De signis ꝛ pfigurationib⁹ que aduentũ domini pcesserunt. Ca. VII

h Oc sacramentñ: hoc sacrificiũ: h sacerdos: hic deus: anteq; missus veniret: fact⁹ ex femia: oia que sacrate atq; mystice pfib⁹ nr̃is p euãgelica miracla apparuerũt: siue q̃ p ipos facta sunt: silitudines hui⁹ fuerũt: vt ois creatura factis quodammõ loqueret vnũ futur in quo eẽt salus vniuersor a morte ꝛparãdor. Quia eñ ab vno vero deo ꝛ sũmo p impietatis iniq̃tatẽ resiliẽtes ꝛ dissonãtes defluxeram⁹ ꝛ euanueram⁹ in multa discissi p multa: ꝛ inherentes i multis: optebat nutu ꝛ impio dei miserantis: vt ipa multa ventur cõclamarẽt vnũ: et a multis cõclamat⁹ veniret vnus: ꝛ multa ꝓtestarent venisse vnũ: ꝛ a multis exonerati veniremus ad vnũ: ꝛ multis pctis in aĩa mortui: et ꝓpter pctñ in carne morituri: amaremus sine pctõ mortuũ in carne p nobis vnũ: et in resuscitatũ credentes: ꝛ cũ illo p fidez spiritu resurgẽtes: iustificaremur in vno iusto facti vnũ: nec in ipa carne nos resurrecturos desperarem⁹: cũ multa mẽbra intueremur p̃cessisse caput vnũ: in quo nũc p fidẽ mũdati: et tũc p spẽm reintegrati: ꝛ p mediatorẽ deo recõciliati hereamus vni: fruamur vno: permaneamus vnũ.

Gal. 4

De filio dei q̃ ꝛ in forma dei ꝛ i forma serui vna ꝓsona ẽ xp̃i. Ca. VIII

f Jc ip̃e fili⁹ dei: verbũ dei: ꝛ idez ipse mediator dei ꝛ hoim filius hois: eq̃lis patri p diuinitatis vnitatẽ: ꝛ pticeps nr̃i p hũanitatis susceptionẽ: pfemiter pellans p nobis: p id qõ hõ erat: nec tñ tacẽs quod de⁹ cũ pre vnũ erat: inter cetera italoquit. Mõ p his aũt rogo inq̃t tñ: sed et p eis qui crediturí sunt p verbũ eor in me: vt omnes vnũ sint: sicut tu pr̃ in me: ꝛ ego in te: vt et ipí in nobis vnũ sint: vt mund⁹ credat: q; tu me misisti. Et ego claritatẽ: quã dedisti mihi: dedi eis: vt sint vnũ: sic ꝛ nos vnũ sumus.

Job. 17

Job. 17

De vnitate ecclesie in deo p geminã dilectionẽ: cui formam pbent vnitas pris ꝛ filij ꝛ spũssancti. Ca. IX

n On dixit: ego ꝛ ipí vnuz: q̃uis p id qõ eccle caput ẽ: ꝛ corp⁹ ei⁹ ecclesia posset dicere. ego ꝛ ipí nõ vnuz sed vnus. q; caput ꝛ corp⁹ vnus ẽ xp̃s: p diuinitatẽ suã ꝓsubalẽ patri oñdens hoc ait: ppt qõ ꝛ alio loco dicit. Ego ꝛ pr̃ vnũ sum⁹: in suo genere: hoc ẽ in eiusdem nature cõsubstantialitatẽ: vult eẽ suos vnũ. Sz in ipo q; in seipis nõ possent: dissociati ab inuicẽ p diuersas voluptates ꝛ cupiditates: ꝛ imundicias pctõrũ: vnde mundar p mediatorẽ: vt sint i illo vnũ. Mõ tñ p eandẽ naturã qua hoies ex hoibus mortalib⁹ equales angelis fiũt: sed etiã peadem caritatẽ in eandẽ beatitudinẽ cõspirantes cõcordissima volũtate in vnũ spñ. quodãmõ ignie caritatis conflatã. Ad hoc eñ vocat qõ ait. Ut sint vnũ: sicut ꝛ nos vnũ sum⁹. Job. 17 vt quẽadmodũ pr̃ ꝛ filius: nõ tñ equalitate substãtie: ꝑ etiã volũtate vnũ sũt. Jta ꝛ hi: inter quos ꝛ deũ: mediator ẽ filius: nõ tñ p id quod eiusdẽ nature sunt: ꝑ etiã p eandẽ dilectiõis societatẽ vnũ sint. Deide idipm q; me diator est: p quẽ recõciliamur deo: sic indicat. Ego inq̃t in eis: ꝛ tu in me: vt sint ꝓsummati Ibidẽ in vnum.

De mediatore ad mortẽ diabolo: ꝛ mediatore ad vitã iesu christo. Ca. X

h Ec est vera pax. ꝛ cuz creatore nr̃o nobis firma cõnexio: purgatis ꝛ reconciliatis p mediatorẽ vite. sic maculati ꝛ alienati ab eo recesseram⁹ p mediatorẽ mortis Sicut eñ diabolus supb⁹ hoiem

supbiente pduxit ad mortē · Ita xps humilis hoiem obediente reduxit ad vitam · Quia si cut ille elatus cecidit ⁊ deiecit psentiente: sic iste hūiliat⁹ surrexit ⁊ erexit credente Quia eñ nō puenerat diabolus quo ipe pduxera (mortē q̄pe spūs in impietate gestabat) sed mortē carnis nō subierat: q⁹ nec indumentū suscepérat: magn⁹ homi videbat pnceps i legionib⁹ demonū: p quas fallacias regnū exercet: sic hoiem p elatiōis typū: potētie q̄ iusticie cupidiore: aut p falsam philosophiā magna inflans: aut p sacra sacrilega irretiēs: in quib⁹ etiā magice fallacie curiosiores supbiore q̄s aias deceptas: illusasq̄ pcipitat: subditū tenēs: pollicēs etiā purgationē anie: p eas quas theletas appellāt: trāsfigurādo se in angelū lucis p multiformē machinationē: in signis ⁊ pdigijs mendacij.

2 Cor. 11

De facilitate ludificationū quibus homines abimundis spiritib⁹ fallunt̄ Ca XI

Facile ē eñ spiritib⁹ neq̄ssimis: p aerea corpa facere multa: q̄ mirentur aie terrenis corpib⁹ aggrauate: etiam melioris affect⁹. Si eñ corpa ipa terrena nōnullis artib⁹ ⁊ exercitatiōib⁹ modificata: in spectaculis theatricis tāta miracula hominib⁹ exhibēt: ut hi q nūq̄ viderūt talia narrata vix credāt: Quid magnū ē diabolo ⁊ angelis ei⁹: de corpeis elemētis: p aerea corpa facere: q̄ caro miret? Aut etiā occultis inspiratiōib⁹: ad illudēdos hūanos sēs⁹: phātasmata imaginū machinari: q⁹ vigiltes dormiētes ve dcipiat: vt furētes exagitet? Sz sic fieri pt vt hō vita ac morib⁹ melior⁹ spectet nequissimos hoies: vel in fune ābulātes: vel mltimodis morib⁹ corpor⁹ mlta incredibilia faciētes nec vllo mō facere talia pcupiscat: nec eos p pterea sibi pponēdos existimet · Sic aia fidelis ⁊ pia: non solū si videat: vel exiā si ppt̄ fragilitatē carnis: exhoreat miracula demonū nō ido tñ: aut nō se posse talia dolebit: aut ob illos meliores eē iudicabit: cū sint pfertim i societate sctōr: q̄ p virtutē dei: cui cūcta subiecta sunt ⁊ mime fallacia: ⁊ multo maiora fecerunt: siue homies: siue angeli boni.

De falsis ⁊ deceptorijs purificationibus. Caplm XII

Equaq̄ igit̄ p sacrilegas sillitudies et impias curiositates ⁊ magicas cōsecratiōes aie purgāt ⁊ rerōciliant̄ deo: q⁹ falsus mediator nō traijcit ad supiora ⁊ pot⁹ obsidēs intercludit viā p affectus: q̄s tāto maligniores: q̄to supbiores sue societatis inspirat · Qui nō pñt ad euolādū pennas nutrire virtutū: sed pot⁹ ad demergendū pōdera exaggerare vitior⁹: tāto graui⁹ aia ruitura: q̄to sibi videt̄ euecta sublimius · Proin de sicut magi fecerunt diuinit⁹ moniti: q̄s ad hūilitatē dñi adorādam: stella pduxit · Ita et nos: nō qua venim⁹: ⁊ p aliā viā in patriā redire debem⁹: quā rex hūilis docuit: ⁊ quā rex supbus hūili regi aduersari⁹ obsidere nō posit · Et nobis eñ vt adoremus hūilē xpm: celi enarrauerūt gliam dei: cū in oēm terrā exijt son⁹ eor⁹: ⁊ in fines orbis terre verba eorum Elia nobis fuit ad mortē p pctm in adā · Per vnū q̄pe hoiem pctm intrauit in hūc mūdū ⁊ p pctm mors: ⁊ ita in oēs hoies ptrāsijt: in q̄ oēs peccauerūt · Ihui⁹ vie mediator diabolus fuit psuasor pctī: ⁊ pcipitator in mortē · Nam et ipe ad opandā duplā mortē nr̄am: simplaz attulit suā · Per impietatē nāq̄ mortu⁹ est in spū: carne vticq̄ mortu⁹ nō ē · Robis aūt ⁊ impietatē psuasit: ⁊ ppter hāc vt mortē carnis venire mererem̄r: effecit · Vnū g aperiuimus iniqua suasiōe: altex nos secutū ē iusta dānatiōe: pterea q̄pe scptū ē · De⁹ mortez nō fecit: q⁹ cā mortis ipe nō fuit: ⁊ tñ p ei⁹ retributionē iustissima mors irrogata ē pctōri · Sicut supplicium iudex irrogat reo: cā tñ supplicij nō ē iusticia iudicis: sed meritū crimis · Quo g nos mediator mortis transmisit ⁊ ipse nō venit · i · ad mortē carnis: ibi nobis dñs deus nr̄ medicinā emēdatiōis inseruit: quā ille nō meruit: occulta ⁊ nimis arcana ordinatione diuine altecq̄ iusticie · Ut g sic̄ p vnū hoiez mors: ita p vnū hoiem fieret r̄surrectio mortuor̄ Quia magis vitabant hoies qđ euitare nō poterāt mortē carnis: q̄ mortē spūs · i · magis penā: q̄ meritū pene: nā ñ peccare: aut si curat: aut pax curat: non mori autē q̄uis nō obtineat vehemēter satagit̄ · Elite mediator offendens: q⁹ nō sit mors timēda q̄ p hūanā conditionē ia euadi nō pt: ⁊ pot⁹ impietas q̄ p fidē caueri pōt: occurrit nobis ad finē quo venim⁹: ⁊ nō qua venim⁹ · Nos eñ ad mortez p pctm venim⁹ ille p iusticiā: ⁊ iō cū sit mors nostra pena peccati: mors illius facta est hostia p: o peccato.

Rom. 5

Sap. 1

Rom. 5

Hat. 2

Ps. 18

Rom. 5

Mortē xpi nō fuisse necessitatis nr̄e: ⁊ voluntatis sue ac prātis. Ca. XIII

Quapropter cū spūs corpi preponat̄ mors q̄ sit spūs a do deseri: mors autē corpis a spū deseri: eaq̄ sit pena in morte corpis: vt spūs q⁹ volēs deseruit deū: deserat corp⁹ inuitus: vt cū spūs deū deseruerit q⁹ voluit: deserat corp⁹ etiam si noluerit nec deserat cū voluerit nisi aliquā sibi vim q̄ ipm corpus perimat̄ intulerit: demonstrauit

ſpūs mediatoris: qz nulla pena pctī vſq; ad
mortē carnis eī⁹ acceſſerit: qz nō eā deſeruit
inuitus: ꝙ qz voluit: qñ voluit: quomō voluit
Quippe dei v̄bo ad vnitatē cōmixt⁹ ē homo.
Joh.10 hinc ait. Ptātem habeo ponēdi aīam meaz
et ptātem habeo itez ſumēdi eā. Nemo tol-
let eā a me: ꝙ ego pono eam a me ⁊ itez ſumo
eā. Et hoc maxīe mirati ſūt: ſicut euāgelium
loquit: q̄ p̄ſentes erāt: cū poſt illā vocē: ī qua
figurā pctī nr̄i edidit: ꝓtinuo tradidit ſpiritū
Longa eīn morte cruciabant̄ ligno ſuſpenſi.
Joh.19 Ēt̄ latronib⁹ vt iaz morerent̄: ⁊ de ligno aīn
ſabbatū deponerent̄: crura cōfracta ſunt. Il-
le aūt qz mortu⁹ inuentus eſt: miraculo fuit.
Mar.15 hoc etiā pilatū legimus fuiſſe miratū: cū ab
ipō ſepeliendū corpus dn̄i peteret̄. Ille itaq;
deceptor q̄ fuit homi mediator ad mortē: fal-
ſoq; ſe opponit ad vitā: noīe purgatiōis p̄ſa-
cra et ſacrificia ſacrilega q̄bus ſupbi ſeducū-
tur: qz nec ꝑticipatione mortis nr̄e hr̄e potu
it: nec reſurrectionē ſue: ſimplā q̄dē ſuā mor-
tē ad duplā nr̄am potuit afferre. Simplā ve-
ro reſurrectionē in qua ⁊ ſacramentū eēt re-
nouatiōis nr̄e: ⁊ ei⁹ q̄ in fine futura ē euigila
tiōis exemplū: nō vtiq; potuit. Ille ꝓinde q̄
ſpū viuus carnē ſuā mortuā reſuſcitauit: ve-
rus vite mediator illū ſpū mortuū ⁊ mortis
mediatorē a ſpiritib⁹ in ſe credentium foras
miſit: vt nō regnaret intrinſec⁹: ꝙ forinſecus
oppugnaret: nec tū expugnaret. Cur ſe ipſe
quoq; temptandū ꝓbuit: vt ad ſuperandas
etiā temptatiōes ei⁹ mediator eēt: nō ſolū p
adiutoriū: vez etiā p exemplū. At ille primi-
tus vbi p oēs aditus ad interiora moliēs irre
pere: expulſus ē: poſt baptiſma in heremo cō
pleta oīni temptatione illecebroſa: qz viuum
ſpū: mortu⁹ ſpū nō inuaſit: quoquo mō aui-
dus mortis hūane cōuertit ſe ad faciendam
mortē: quaz potuit: ⁊ pmiſſus ē in illud q̄ ex
nobis mortale viu⁹ mediator acceperat. Et
vbi potuit aliq̄d facere: ibi ex oīni pte deuict⁹
eſt: ⁊ vī accepit exteri⁹ ptātem dn̄ice carnis
occidende: inde interior ei⁹ ptās qua nos te
nebat occiſa ē. Factū ē eīn vt vincula pctōrū
multoz: in multis mortib⁹ p vni⁹ vnā mortē
quā pctī nullū p̄ceſſerat: ſoluerent̄. Quam
ꝓterea dn̄s p nobis indebitaz reddidit: vt
nobis debita nō noceret. Neq; eīn iure cuiuſ
q̄ ptātis exutus ē carne: ꝙ ipe ſe exuit. Nam
qui poſſet nō mori ſi nollet: pculdubio qz vo
luit mortuus ē: ⁊ ideo ꝓncipatus ⁊ ptātes ex
poliauit: fiducialiter triūphās eas ī ſemetip-
ſo. Morte ſua q̄pe vno veriſſimo ſacrificio
p nobis oblato: q̄cquid culparū erat vī nos
ꝓncipat⁹ ⁊ ptātes ad luēda ſupplicia iure de-
tinebāt purgauit: abolcuit: extinxit: ⁊ ſuare- Roma.8
ſurrectiōe in nouā vitā nos p̄deſtinatos vo
cauit: vocatos iuſtificauit: iuſtificatos glori-
ficauit. Ita diabolus hoīem quē p conſenſionē
ſeductū: tāq; iure integro poſſidebat: ⁊ ipſe
nulla corruptiōe carnis ⁊ ſanguinis ſeptus:
p iſtā corpis mortalis fragilitatē: nimis ege-
no ⁊ infirmo tanto ſupbior: quāto velut diti-
or ⁊ fortior: quaſi pānoſo ⁊ erumnoſo dñabit̄
in morte carnis amiſit. Quo eīn cadentē nō
ſecut⁹ impulit pctōrē: illuc deſcendentē ꝑſe-
cut⁹ cōpulit redemptorē. Sic in mortis ꝓpo-
tio fili⁹ dei nobis fieri dignatus ē amic⁹: quo
nō ꝓueniendo meliorē ſe nobis atq; maiorē Joh.15
putabat inimicus. Dicit eīn redemptor nr̄.
Maiorē dilectionē nemo habet: q̄ vt animā
ſuā ponat p amicis ſuis. Quocirca etiā ipſo
dño ſe credebat diabolus ſupiorē: inquantū Psa.8
illi dñs in paſſionib⁹ ceſſit: qz ⁊ de ipō intelle-
ctū eſt qō in pſalmo legit. Minuiſti eū pau
lomin⁹ ab angelis: vt ab iniquo velut equo
iure aduerſum nos agēte: ipe occiſus inno-
cens eū iure equiſſimo ſuparet: atq; ita cap-
tiuitatē p̄p̄ pctī factaz captiuaret: noſq; li-
beraret a captiuitate ꝓpter pctm̄ iuſta: ſuo Colo.2
iuſto ſanguine iniuſte ſuo: mortis chirogra-
phū delens ⁊ iuſtificandos redimēs pctōres
Hinc etiā diabol⁹ ad hec ſuos illudit: q̄b⁹ ſe p
ſua ſacra velut purgandis: ⁊ potius implicā-
dis atq; mergendis: falſus mediator oppo-
nit: q̄ ſupbis facillime pſuadet irridere atq;
cōremnere mortē xp̄i: a qua ipe quāto ē alie-
nio: tanto ab eis credit̄ ſanctior atq; diuini
or. Qui tm̄ apud eū pauciſſimi remāſerūt: ag
noſcentib⁹ gētib⁹: ⁊ pia hūilitate bibētibus:
p̄ciū ſuū: eiuſq; fiducia deſerētib⁹ hoſtē ſuū:
et ꝙcurrentib⁹ ad redemptorē ſuū Meſcit. n.
diabol⁹ quō illo ⁊ inſidiante ⁊ furēte vtaī ad
ſalutē fideliū ſuoz excelſiſſima ſapia dei: a fi- Sap.8
ne ſupioze q̄ ē initiū ſpiritalis creature: vſq; Ibidē.7
ad finē inferiorē: q̄ eſt moles corpis: ptendēs
fortiter ⁊ diſponēs oia ſuauit. Attingit enim
vbiq; ꝓpter ſuā mundiciā: ⁊ nihil inq̄natum
in eā incurrit. A morte aūt carnis alieno dia
bolo vnde nimiū ſupbus incedit: mors alte-
rius generis p̄parat in eterno igne tartari: q̄
nō ſolū cū terrenis: ſed etiā cū aereis corpi-
bus excruciari ſpūs poſſint. Supbi aūt ho-
mines q̄bus xp̄s (qz mortu⁹ ē) viluit: vbi nos
tam magno p̄cio emit ⁊ iſtā mortē reddūt cū
hoīb⁹ ꝓditioni erūnoſe nature: que trahitur
a p̄mo pctō: ⁊ in illā cū illo p̄cipitabunt. Que
ꝓterea xp̄o p̄poſuerunt: quia eos in iſtā de

iecit: quo p distantē naturā ipe nō cecidit: et quo ppter eos pingentē miscdiam ille descē dit: t tñ se demonib⁹ esse meliores non dubi tāt credere: eosq; maledictis oibus in secra ri detestariq; nō cessant: quos certe alienos ab hui⁹ mortis passiōe nouerūt: ppter quaz xpm ptemnūt. Nec sic volūt pſiderare quaz fieri potuerit: vt in se manēs: nec pſcipm' ex vlla pte mutabile dei verbū: p iferioris tñ na ture suſceptionē aliqd inferius pati possz: qō imuūdus demō (qz terrenū corp⁹ nō habet) pati nō possit. Sz cū sint ipi demonib⁹ melio res: tñ qz carnē portāt: morī sic pñt: quemad modū demōes morī: q eā nō portāt: nō vtiq; pñt. Et cū de ritib⁹ sacrificioz suoz multū p sumāt: q se fallacib⁹ supbisq; spiritib⁹ īmola re nō sentiūt. Aut si iā sentiūt aliqd sibi pdes se arbitrant pfidoz t inuidoz amicitiā: quo rū intentionis nullū negociū est: nisi impedi tio redit⁹ nri: nō intelligūt ne ipos quidē sup bissimos spūs honorib⁹ sacrificioz gaudere potuisse: nisi vni vero deo p quo coli volunt: verū sacrificiū deberet.

De sacrificio pfecto t vo qō ipe p nob sal uatoz effectus est. La· XIIII

n Eq; id posse rite offerri: nisi p sacer detē sctm t iustū: nec nisi ab eis acci piat qō offert: p quib⁹ offert: atq; id sine vitio sit: vt p vitiosis mundandis possit offerri. Hoc certe oēs cupiūt: q p se offerri sa crificiū deo volūt. Quis g tā iust⁹ t sctūs sa cerdos: q; vnic⁹ fili⁹ dei nō q opus haberet p sacrificium sua purgare pcta: nec originalia: nec ex hūana vita q addunt? Et qd tā pgruē ter ab hoib⁹ sumeret qō p eis offerret: q; hu mana caro? Et qd tā aptū huic īmolatiōi: q; caro mortalis? Et qd tā mundū p mūdādis vitijs mortaliū: q; sine vlla cōtagiōe carnalis pcupiscētie: caro nata in vtero t ex vtero vir ginali? Et qd tā gte offerri t suſcipi posset: q; caro sacrificij nri: corp⁹ effectū sacerdotij nri Et qm q; ttuoz pſiderāt in oīi sacrificio: cui offerat: a quo offerat: qd offerat: p quib⁹ of ferat: idēipe vnus verusq; mediatoz: p sacri ficiū pacis recōcilians nos deo: vnum cū illo maneret cui offerebat: vnū in se faceret p q; bus offerebat: vn⁹ ipse esset qui offerebat: et quod offerebat.

De his q sibi purgationem de virtute p̄o pria pollicentur. La· XV

f Tnt aūt quidā q se putāt ad pticipā dū deū: t inherendū deo virtute ppa posse purgari: q; ipa supbia maxime maculat. Nullū em vitiū ē cui magis diuina le ge resistit: t in qō magis accipiat dñandi ius il le supbissim⁹ spūs: ad ima mediatoz: ad sum ma itercluſoz: nisi occulte insidiās alia via de uitet: aut p pticipm deficiētē: qō interptat amalech. a pte seuiēs: t ad terrā pmissiōis repu gnādo trāsitū negās: p crucē dñi q moysi ma nib⁹ extēsis pfigurata supet. Hinc em sibi pur gationē isti virtute ppria pollicet: qz nōnul li eoz potuerūt aciē mētis vltra oēm creatu rā transmittere: t lucē incōmutabilis verita tis q; tulacūq; ex pte cōtingere: qō xpianos multos ex fide interim sola viuētes: nō dū po tuisse deridēt. Sz qd pdest supbieti: t ob hoc erubescēti lignū pſcēdere: de lōginquo pſpi cere patriā trāsmarinā? Aut qd obest humi li de tāto interuallo nō eā videre: i illo ligno ad eā venienti: a quo dedignat ille portari. Exo. 17

Sapiētes mūdi nec resurrectiōis vitatez cognoscere: nec futuroz ordinē scire potuis se: q; uis et ipi vaticinia habere videantur.

Lap̄m· XVI

h Jetiā resurrectionē carnis nos cre dere reph̄ēdūt: sibiq; poti⁹ etiam de his reb⁹ credi volūt. Quasi vero qa pcelsam incōmutabilēq; subam: p illa q facta sunt intelligere potuerūt: ppterea de cōuer sione rerū mutabiliū: aut de ptexto seculoz ordine pſulēdi sint. Nūquid em qz verissime disputāt: t documētis certissimis pſuadent: eternis rationib⁹ oīa tpalia fieri: ppterea po tuerūt in ipis rationib⁹ pspicere: vel ex ipis colligere q sint aīaliū genera: q; semia singu loz in exordijs: q; mod⁹ i incremētis: q; nūeri p ceptus: portus: p etates: p occasus: q; mo tus in petēdis q; scōm naturā sūt: fugiēdis q; cōtrarijs? Nōne ista oīa: nō p illā incōmu tabilē sapiam: p locoz ac tempoz historiaz quesierūt: t ab alijs expta atq; pſcpta credi derūt? Quo min⁹ mirandū ē: nullo mō eos potuisse plixioz seculoz seriem vestigare: t q̄ndaz metā hui⁹ excursus: q; tanq; fluuio ge nus decurrit hūanū: atq; inde puersionē ad suū cuiq; debitū terminū. Jsta em nec histo rici scribere potuerūt lōge futura t a nullo ex pta atq; narrata: nec isti pbi ceteris meliores in illis sūmis eternisq; rationib⁹ intellectua lia pticipati sunt. Alioq; nō eiusdē generis p terita q; potuerūt historice inqrerent: sed po tius t futura pnoscerēt. Qō q; potuerūt: ab eis vates: a nris ppbe appellati sunt. Roma. 1

Vnde apud impios possint quedā futura prescīri. Lap̄· XVII

Uanq; ꝛ ꝓpbaꝛ nomẽ nõ oino alie
q nũ ẽ alis eoꝛ. Sz plurimũ interest:
vtꝛ exprimẽto ꝓteritoꝛ futura cõiũci
ant. Sicut medici multa ꝑtendo: etiã lris
mãdauerũt: q̃ ipi expta notauerũt. Sicut de
nicꝛ agricole vel etiã naute multa ꝑnũciant
Talia em̃ si ex lõgis interuallis tm̃ fiant: di
uinationes putant. An vo iã vẽtura ꝑcesse
rint: ꝛ lõge visa venietia nũcient: pro acuto
sensu vidriũ: qõ cũ faciũt aeree ptates diui
nare credũt. Taq; si q̃sq; de mõtis vtice ali
quẽ longe videat venientẽ: ꝛ primẽ in cam
po habitãtib⁹ añ nũciet. An ab angelis san
ctis q̃bus ea de⁹ p vbũ: sapiamꝛ suã indicat
vbi ꝛ futura ꝛ ꝓterita stãt: vel q̃busdã ꝑnũci
ent hoib⁹: vel ab eis audita: rursus ad alios
hoies trãsmittant. An ipoꝛ hoim quozũdaz
mẽtes intantũ euehant spũsctõ: vt nõ ꝑ an
gelos: s̃ ꝑipas futuroꝛ instates causas: in ip
sa sũma rerꝛ arce ꝓspiciant Audiũt em̃ ista et
aeree ptates: siue angelis ea nunciantib⁹: si
ue hoib⁹: ꝛ tm̃ audiũt q̃tũ op⁹ eẽ ille iudicat:
cui subiecta sunt oia. Multa etiã ꝑdicunt in
stinctu quodã impulsu spũ nescientiũ: sic caiphas nesciuit q̃d dixit: s̃ cũ eẽt põtifex ꝓpha
uit. Ergo de successionib⁹ seculoꝛ: ꝛ de resur
rectione moꝛtuoꝛ: pbos nec illos ꝓsulere de
bem⁹ q̃ creatoris eternitatẽ (in quo viuimus
mouemur ꝛ sum⁹) q̃ntũ potuerũt intellexerũt
Quia ꝑ ea q̃ facta sunt cognoscẽtes deũ: nõ
sicut deũ gl̃ificauerũt: aut gr̃as egerũt: s̃ dicen
tes se esse sapiẽtes: stulti facti sunt. Et cũ ido
nei non eẽnt: in eternitatẽ spiritalis incõmu
tabilisq; natura aciẽ mẽtis tã ꝓstanter infige
re vt in ipa sapia ꝓditoris atq; rectoris vniũs
tat̃ viderẽt volumia secloꝛ: q̃ ibi iã eẽnt ꝛ sp
eẽnt. Hic ãt futura eẽnt: vt nõ eẽnt: atq; vt ibi
viderẽt puersiões in meli⁹: ũ solũ aiaꝛ: s̃ etiã
coꝛpoꝛ hũanoꝛ vsq; ad sui mod i pfectionez
Cũ g̃ ad h̃ ibi videnda nullo mõ eẽnt idonei:
ne ad illud q̃dẽ digni habiti sunt: vt eis ista ꝑ
sctõs angelos nũciarent: siue foris insec⁹ p sen
sus coꝛpis: siue interioꝛib⁹ reuelat: oñib⁹ in
suũ exp̃ssis: sicut p̃ib⁹ nr̃is vera pietate ꝑdi
tis: hec demõstrata sunt: q̃ ea ꝑdicẽtes: vel õ
p̃itib⁹ signis: vel de ꝓmissis reb⁹ ita vt ꝑdixe
rãt: fact̃ fidẽ faciẽtes: auctoritatẽ cui de lõge
futuris vsq; in seculi finẽ crederet: hr̃e meru
erũt. Ptates aũt aeree supbe atq; fallaces:
etiã si q̃dã de societate ꝛ ciuitate sanctoꝛ: ꝛ õ
vero mediatoꝛe a sanctis ꝛ ꝓphetis: vel an
gelis audita ꝑ suos vates dixisse repiunt: id
egerũt vt ꝑ hec aliena vera etiã fideles dei si
possent ad sua falsa traducerent. Deꝰ autez
ꝑ nescientes id egit: vt veritas vndiq; reso
naret fidelib⁹ i adiutoriũ: impijs i testioniũ.

De fide qua credim⁹ tpaliꝫ gesta: ꝛ vitate
que reddet eterna. La. XVIII

Ua igiꝫ ad eterna capescẽda idonei
q nõ eram⁹: sordesq; pctõꝛ nos ꝓgra
uabãt tpaliũ rerũ amoꝛe cõtracte: et
de ꝓpagine moꝛtalitatis tanq̃ naturaliꝫ mo
lite: purgãdi eram⁹. Purgari aũt vt ꝓparemur etern⁹: nõ nisi ꝑ tpalia possem⁹: q̃libet iã
ꝓtempati tenebamur. Sanitas em̃ a moꝛbo
pñmũ distat: s̃ medici curatio nisi moꝛbo con
gruat: nõ ꝑduci sanitatẽ. Inutilia tpalia deci
piũt egrotos: vtilia tpalia suscipiũt sanãdos
et traijciũt ad eterna sanatos. Mens autez
rationalis sicut purgata contemplationem
debet rebus eternis: sic purganda tempoꝛa
lib⁹ fidẽ. Dixit q̃dã ꝛ illoꝛ q̃ quondã apõ gre
cos sapiẽtes habiti sunt. Qtũ ad id qõ oꝛtũ
est eternitas valet: tm̃ ad fidẽ veritas. Et ꝑ
fecto ẽ vera sn̄ia. Qd̃ em̃ nos tpale dicimus:
hoc ille qõ oꝛtũ ẽ appellauit. Et q̃ genere eti
am nos sum⁹: nõ tm̃ fm̃ coꝛp⁹: s̃ etiã fm̃ ani
mi mutabilitatẽ. Nõ em̃ ꝓpie vocat eternũ
qõ aliqua exꝑte mutat̃. Intntũ igiꝫ mutabi
les sum⁹: intantũ ab eternitate distamus. Pro
mittit aũt nobis vita eterna ꝑ veritatẽ: a cu
ius ꝓspicuitate rursus tantũ distat fides nr̃a
quantũ ab eternitate moꝛtalitas. Huc g̃ ad
hibem⁹ fidẽ reb⁹ tpaliter gestis ꝓpter nos: ꝛ
ꝑ ipm mũdamur: vt cũ ad spẽm venerimus:
quẽ admodũ succedit fidei veritas: ita moꝛ
talitati succedat eternitas. Quapropꝛ q̃m si
des nr̃a fiet veritas: cũ ad id qõ nobis credẽ
tib⁹ ꝓmittit: puenerim⁹. Promittit aũt nob
vita eterna: ꝛ dixit veritas: nõ q̃ fiet sicut fu
tura ẽ fides nr̃a: s̃ q̃ spẽ veritas: qz ibi ẽ ꝛ eter
nitas. Dixit g̃ vitas Hec ẽ aũt vita eterna: vt Joh. 17
cognoscãt te vnũ verꝛ deũ: ꝛ quẽ misisti iesuz
xp̃m. Luz fides nr̃a videndo fiet vitas: tunc
moꝛtalitatẽ nr̃am cõmutatã tenebit eterni
tas. Qõ donec fiat: ꝛ vt fiat: qz reb⁹ oꝛtis ac
cõmodam⁹ q̃dẽ fidẽ credulitatis: sicut i eter
nis speramus veritatẽ ꝓemplatoris: ne fidel
moꝛtalis vite dissonaret a vitate eterne vite. Ps. 84
ipa veritas p̃ri coeterna de terra oꝛta filiꝰ dei
sic venit vt fieret filiꝰ hois: ꝛ ipe in se excipet
fidẽ nr̃am: qua nos ꝑduceret ad veritatẽ suã
qui sic suscepit moꝛtalitatẽ nr̃am: vt nõ amit
teret eternitatẽ suã. Qtum em̃ ad id qõ oꝛtuz
est eternitas valet: tantuz ad fidem veritas.
Ita g̃ nos purgari opoꝛtebat: vt ille nobis fi
eret oꝛt⁹ q̃ maneret eternus: ne alter nobis

esset in fide: alter in veritate. Nec ab eo q̄ or
tus sum⁹ ad eterna trāsire possem⁹: nisi eterno
portū nr̄m nobis sociato: ad eternitatē ip̄ius
trāsiceremur. Nūc itaq̄ illuc quodāmō secu
ta est fides nr̄a quo ascendit in quē credidim⁹:
orus: mortu⁹: resuscitat⁹: assumpt⁹: sedet
tuor: duo priora noueram⁹ in nobis. Scim⁹
enī homines t oriri t mori. Duo aūt reliqua
id est resuscitari t assumi: iuste in nobis futu
ra speram⁹ q̄r in illo facta credidim⁹. Itaq̄ i
illo q̄r t id qđ ortū erat trāslyt ad eternitatez
transiturū ē t nr̄m: cū fides puenerit ad ve
ritatē. Jā enī credentib⁹ vt in v̄bo fidei ma
nerent: t inde ad veritatē: ac p v̄b ad eternita
Jb.8 tē pducti a morte liberarēt: ita loquit. Si mā
seritis in v̄bo meo: vere discipuli mei eritis.
Ibidē Et q̄si q̄rerent: q̄ fructu: secut⁹ ait. Et cogno
scetis veritatē. Rursus q̄si diceret. Quid p
Ibidē dest mortalib⁹ veritas? Et veritas in q̄t libe
rabit vos. Ūn: nisi a morte: a corruptione: a
mutabilitate? Veritas q̄pe im mortalis: incor
rupta: incōmutabilitas pmanet. Vera autē
immortalitas: vera incorruptibilitas: vera in
cōmutabilitas: ip̄a est eternitas

De missione filij dei qua in forma fuit mi
nor factus ē pfe: cuz in forma dei pri pmane
ret equalis. Ca. XIX

Ecce ad qđ missus ē fili⁹ dei: imo v̄o
ecce qđ ē missuz esse filiū dei? Que
cunq̄ ppter faciendā fidē q̄ munda
remur ad ptemplandā veritatē in reb⁹ ortis
ab eternitate platis: t ad eternitatē relatis
tpaliter gesta sunt: aut testimonia missionis
hui⁹ fuerūt: aut ip̄a missio filij dei. Sed testi
monia quedā venturū p̄nunciauerūt: q̄dam
venisse testata sunt. Factuz q̄pe creaturā p
quē facta est oīs creatura: oēm creaturam te
stē habere optebat. Misi enī multis missis p̄
dicaret vnus: nō multis dimissis teneret vn⁹
Et nisi talia eēnt testimonia q̄ paruis magna
esse viderent: nō crederet ille ira magn⁹: vt
magnos faceret magn⁹: q̄r ad quos missus ē
paruus. Incompabiliter enī maiora filij dei
facta sunt celū t terra: t oīa q̄ in eis sunt: qa
oīa p ip̄m facta sunt: q̄ signa t portēta que in
eis testimoniū pruerūt. Sed tū holes vt h̄
Gal.4 magna p eū facta parui crederēt: illa paru a
tanq̄ magna tremuerunt. Cū g̣ venit pleni
tudo tpis: misit de⁹ filiū suū: factū ex muliere
factū sub lege: vsq̄ adeo paruū vt factū: eo
itaq̄ missuz q̄ factū. Si g̣ maior mittit mino
rē: fatemur t nos factū minorē: t in tū mino
rē inquantū factū: t intantū factuz inq̄tum
missum. Misit enī filiū suū factū ex muliere
per quē tamē q̄r facta sunt oīa: nō solū pusq̄ Ibi.5
factus mitteret: sed pusq̄ eēnt oīa: eundem
mittēti p̄fitemur equalē: quē dicimus missuz
minorē. Quō g̣ añ istā plenitudinē tpis: qua
cū mitti optebat: priusq̄ missus esset videri
a patrib⁹ potuit: cum eis angelica quedā vi
sa demōstrarent: q̄n nec ia missus: sic equalē
p̄ri videbat? Ūn enī dicit philippo: a quo vti
q̄ sicut a ceteris: t a ip̄is a quib⁹ crucifixus
est in carne videbat? Tāto tpe vobiscū suz et
nō cognouistis me. Philippe q̄ me videt: vi- Joh.14
det t pfem: nisi q̄r videbat t nō videbat? Vi
debat sic missus fact⁹ fuerat: nō videbat sic
p eū omia facta erāt. Aut vñ etiā illud dicit.
Qui habet mādata mea t seruat ea: ipse ē q̄ Joh.1
diligit me: t qui diligit me: diliget a pre meo Joh.14
et ego diligā eū t manifestabo ei meip̄m. Cū
esset manifest⁹ añ oculos hoim: nisi q̄r carnē
qđ verbū in plenitudine tpis factū erat susci
piendā nr̄e fidei porrigebat. Ip̄m aūt verbū
p qđ oīa facta erāt purgate p fidē menti con
templandū in eternitate seruabat

Non esse contra equalitatē patris t filij si
etiā p̄m coeternā p̄ri diuinitatē intelligat fili
us missus. Ca. XX

Jaūt p̄m hoc missus a pre filius dici
tur: q̄r ille pater est: ille filius: nullo
mō impedit vt credamus: eēlem pa
tri esse filiū t cōsubstantialē t coeternū: t ta
men a patre missum filiū. Mō q̄r ille maior ē:
ille minor: sed q̄r ille pater: ille filius. Ille ge
nitor: ille genit⁹. Ille a quo ē qui mittit: ille q̄
est ab eo q̄ mittit. Fili⁹ enī a pre ē: non p̄ a fi
lio. Scōm hoc iā pōt intelligi: nō tm̄ ideo dici
missus fili⁹: quia verbū caro factū est: s ideo
missus vt verbū caro fieret: t p presentiā cor Joh.1
poralē illa q̄ scripta sunt oparet. id est vt non
tm̄ homo missus intelligat qđ verbū factū ē:
sed t verbū missuz vt homo fieret: q̄r non p̄m
imparē potestatē vel substantiā vel aliqđ qđ
deo p̄ri nō sit equale missus ē: sed p̄m id qđ fi
lius a patre est: nō pater a filio. Verbū enim
patris est filius: qđ t sapientia eius dicitur.
Quid g̣ mirū si mittit: nō q̄r inequalis ē pa
tri: sed q̄r est manatio quedā claritatis omni
potentis dei sincera? Ibi aūt qđ manat: t de Sap.7
quo manat vnius eiusdemq̄ substantie est.
Mecq̄ enī sicut aqua de foramine terre aut la
pidis manat: sed sicut lux de luce. Mazo quod
dictū est. Candor ē enī lucis eterne: quid ali
ud dictū ē: q̄ lux ē lucis eterne? Candor q̄pe

lucis: qđ nisi lux ē: Et ideo coeterna luci: de
qua lux est· Haluit aũt dicere: cãdor lucis:
q̃ lux lucis: ne obscurior putaret ista que ma
nat: q̃ illa de qua manat· Cũ em̃ audit cãdor
ei⁹ ee ista: facilius ē vt p hãc lucere illa: q̃ hec
min⁹ lucere credat· Sed q⁹ cauēdũ nõ erat
ne minor lux illa putaret q̃ istaz genuit· Hoc
em̃ nullus vnq̃ heretic⁹ ausus ē dicere: nec
credendũ ē aliquē ausuz· Illi cogitationi oc
currit scriptura q̃ possit videri obscurior lux
ista que manat: q̃ illa de q̃ manat· Quã suspi
Sap̃·7 tionē tulit cũ ait· Cãdor ē illi⁹: id ē lucis eter
ne: atq; ita oñdit equalē· Si em̃ h̃ minor ē: ob
scuritas illi⁹ ē: nõ candor illi⁹· Si aũt maior ē
nõ ex ea manat· Nõ em̃ vinceret de q̃ genita
est· Quia ℊ ex illa manat: non ē maior q̃ illa·
Quia vo nõ õbscuritas illi⁹ ꝑ candor illius ē
Ibidē nõ est minor: equalis ē ergo· Neq; h̃ mouere
debet: q⁹ dicta ē manatio quedã claritat⁹ om
nipotẽtis dei sincera: tanq̃ ipa nõ sit omnipo
Ibidē tens: ꝑ oipotentis manatio· Hor em̃ de illa
dicit· Et cũ sit vna: oia põt· Quis ē aũt oipo
tens: nisi q̃ oia põt? Ab illo itaq; mittit: a quo
Ibidē·9 emanat· Sic em̃ r ab illo petit: q̃ amabat eaz
et desiderabat eã· Emitte inq̃t illã de sanctis
celis tuis: r mitte illã a sede magnitudis tue
vt mecũ sit: r mecũ laboret: id ē doceat me la
borare ne laborē· Labores em̃ eius: virtutes
Ibidē·7 sunt· Sz aliter mittit vt sit cũ hoie: aliter missa
est vt ipa sit hõ· In aias em̃ sctas se trãsfert:
atq; amicos dei r pphas pstituit: sicut etiam
implet sãctos angelos r oia talib⁹ misterijs
1·Gal·4 ꝯgrua p eos opat· Cum aũt venit plenitudo
tpis missa ē: non vt impleret angelos: nec vt
esset angel⁹: nisi inq̃tũ pfiliũ pris ãnũciabat
qõ r ipius erat· Nec vt eẽt cũ hoib⁹: aut ī ho
minib⁹· Hoc em̃ r antea in prib⁹ r pphetis:
sed vt ipm verbũ caro fieret: id ē hõ fieret: in
quo futuro reuelato sacramẽto etiã eor sapi
entia atq; sctõr salus eẽt: q̃ priusq̃ ipe de vir
gine nasceret: de mlieribus⁹ nati sunt: r in q̃ fa
cto atq; pdicato sal⁹ sit oim credentiũ: sperã
1·Thi·3 tiũ: diligẽtiũ· Hoc em̃ magnũ pietatis ē sacra
mentũ: qõ manifestũ ē in carne: iustificatũ ē
in spũ: appuit angel⁹: pdicatũ ē in gẽtib⁹: cre
ditũ ē in mundo: assumptũ ē in glia· Ab illo ℊ
mittit dei vbũ: cui⁹ ē vbũ· Ab illo mittit de q̃
natũ ē· Hittit q̃ genuit: mittit qõ genitũ est
Et tũc vnicuiq; mittit: cũ a quoq; cognoscit
atq; pcipit q̃tũ cognosci r pcipi põt p captu
vel proficiẽtis in deũ: vel pfecte in deo aie ra
tional· Nõ ℊ eoipo q̃ de pre nat⁹ ē: missus or
fili⁹· Sz vl eo q̃ appuit huic mũdo vbũ caro
Joh·16 factũ Cñ dic· Exiui a pre r veni ī hũc mũdũ

Vel eo q̃ ex tpe cuiusq̃ mẽte pcipit: sic dictũ
est· Hitte illã vt mecũ sit: r mecum laboret· Sap̃·9
Qõ ℊ natũ ē ab eterno: eternũ ē· Cãdor ē em̃
lucis et ne· Qõ aũt mittit ex tpe: a quoq; co- Ibidē
gnoscit· Sz cũ in carne manifestat⁹ ē fili⁹ dei 1·Thi·3
in hũc mũdũ missus ē in plenitudine tpis: sa- Gal·4
ct⁹ ex feia· Quia em̃ in sapia dei nõ poterat 1·Cor·1
mũd⁹ cognoscere p sapiaz deũ: qm̃ lux luczi
tenebris: r tenebre eã nõ cõphẽderũt: placu Joh·1
it deo pstulticiã pdicatiõis saluos credentes 1·Cor·1
facere: r vbũ caro fieret r hitaret in nob· Cũ Joh·1
aũt ex tpe cuiusq; ꝓuect⁹ mẽte pcipit: mitti
q̃dẽ or: ꝑ nõ in hũc mundũ· Neq; em̃ sensibili
ter appet· i· corpeis sensib⁹ psto ē· Quia r nos
tm̃ qõ mẽte aliq̃d eternũ q̃tũ possum⁹ capi-
mus: nõ in h̃ mũdo sum⁹ Et oĩm iustor spũs
etiã adhuc in hac carne viuentiũ: inq̃tũ diui
na sapiũt: nõ sũt in h̃ mũdo· Sz pr cũ ex tpe a
quoq; cognoscit: nõ or missus· Nõ em̃ habet
de q̃ missus sit: aut ex q̃ ꝓcedat· Sapia q̃pe Eccl·24
dicit· Ego ex ore altissimi ꝓdiui Et de spũsan
cto or: a pre ꝓcedit: pr xo a nullo· Sicut ℊ pr
genuit: fili⁹ genit⁹ ē· ita pr misit: fili⁹ missus ē
Sz quẽadmodũ q̃ genuit r q̃ genit⁹ ē: ita r q̃
misit r q̃ missus ē vnũ sunt: q⁹ pr r fili⁹ vnum
sunt· Ita etiã spũsctus vnũ cũ eis ē: q⁹ h̃ tria
vnũ sũt· Sicut em̃ natũ cẽ filio a pre cẽ: ita
mitti ē filio cognosci q̃ ab illo sit: r sic spũsan
cto donũ dei esse est a patre ꝓcedere: ita mit
ti ē cognosci q̃ ab illo ꝓcedat· Nec possum⁹
dicere q̃ spũsanct⁹: r a filio non ꝓcedat· Ne
q̃ em̃ frustra idẽ spũs: r pris r filij spũs dicit
Nec video qđ aliud significare voluerit: cuz Joh·20
sufflans in faciẽ discipulos ait· Accipite spm̃
sanctũ· Neq; em̃ flat⁹ ille corpor⁹ cuz sensu
corpaliter tangendi ꝓcedẽs ex corpe substa-
tia spũsancti fuit: ꝑ demõstratio p cõgruã si-
gnificationẽ: nõ tm̃ a patre: sed a filio ꝓcede
re spm̃sanctũ· Quis em̃ dementissim⁹ dixe-
rit: aliũ fuisse spm̃ quẽ sufflans dedit: r aliũ
quem post ascensionẽ suam misit? Unus em̃
spũs: est spiritus dei: spiritus patris r filij: spi
ritussanctus qui operatur omnia in oñib⁹· 1·Cor·12
Sed q̃ bis datus est: dispensatio certe signifi
cationis fuit: de qua suo loco quantuz domi-
nus dederit disseremus· Quod ergo dñs ait Joh·15
Quem ego mittã vobis a patre: ostendit spi
ritũ patris r filij: q⁹ etiam cũ diceret: quẽ mit
tet pater: addidit: in nomine meo: nõ tm̃ di-
xit: quem mittet pater a me: quẽadmodũ di-
xit: quẽ ego mittã vobis a patre: videlicz ostẽ
dens q̃ totius diuinitatis: vel si melius dicit
deitatis: principiũ pater est· Qui ergo ex pre
procedit r filio: ad eũ refert a q̃ nat⁹ est fili⁹·

Joh·7
Luc·1
Ibidē
Luc·1
Joh·1
Act·1
Ps·
Ibidē
Gal·
Act·

Joh.7 Et q̄ dicit euāgelista. Spūs nondū erat datus: q̄ ihesus nōdū erat clarificatus: quō itelligit nisi q̄ certa illa spūssancti datio vel missio post clarificationē xp̄i futura erat qualis nūq̄ antea fuerat. Neq̄ eñ antea nulla erat sed talis non fuerat. Si eñ antea spūsctūs nō dabat quo impleti ꝓphete locuti sunt: cū apte sc̄ptura dicat: t multis locis' oñdat spiri
Luc.1 tuscō eos locutos fuisse: cū t de Joħe baptista dictū sit: spūsancto replebit iā inde ab vte
Ibidē ro mr̄is sue: t spūsctō replet⁹ Zacharias in-
Ibidē uenit pater ei⁹: vt de illo talia diceret. Spū-
Luc.2 sancto maria: vt talia ō dño quē gestabat vte
Joh.7 ro p̄dicaret. spūsctō Simeon t Anna: vt ma
gnitudinē xp̄i puuli agnoscerēt. Quō ḡ spūs
nōdū erat datus: q̄a ihesus nondū erat clarificatus: nisi q̄ illa datio: vel donatio: vel missio
Act.2 spūssctī: habitura erat quādā ꝓprietatē suaz in ipo aduentu: qualis antea nunq̄ fuit. Rus
q̄ eñ legim⁹: linguis quas nō nouerāt homines locutos venīte in se spūsctō: sicut tūc factū est: cū opteret ei⁹ aduentū signis sensibilibus demōstrari: vt oñderet totū orbē terrarū atq̄ oēs gentes in linguis varijs constitutas: creaturas in xp̄m p donū spūssancti: vt
Ps.18 impleret qō in psalmo canit. Nō sunt loquele neq̄ sermōes quoz nō audiant voces eo
Ibidē rū. In omnē terrā exijt sonus eoz: t in fines orbis terre ẏba eoz. Verbo itaq̄ dei ad vnitatē psone copulatus: t quodāmō cōmixtus
Gal.4 est hō: cū veniente plenitudine tp̄is missus est in hunc mundū: fact⁹ ex femina filius dei vt eēt t filius hoīs ꝓpter filios hoīm. Hāc p-
sonā angelica natura figurare antea potuit vt p̄nunciaret: nō exp̄imeret vt ipa esset.

De sensibili demōstratiōe spūssctī t de coeternitate trinitatis. Ca. XXI

Barth.3 Act.2 D E sensibili aūt demonstratiōe spūssancti: siue ꝓ columbe spēm: siue per linguas igneas: cū ei⁹ subam patri t filio coeternā: pariterq̄ incōmutabilē subdita et seruiens creatura tpalib⁹ moribus et
Joh.1 formis oñderet: cū ad ei⁹ psone vnitatē sicut caro q̄ ẏbū factū ē nō copularet: nō audeo dicere nihil tale factū eē antea. Sed plane fidenter dixerim: p̄rem t filiū t spūsctū vnius eiusdēq̄ subē: deū creatorē: trinitatē: omipotentē inseparabiliter opari: sed ita nō posse perlōge imparē maximeq̄ coporeā creaturā inseparabiliter demōstrari: sicut ꝓ voces nr̄as q̄ vtiq̄ coporaliter sonāt: non p̄t pater t filius et spūsctūs: nisi suis t ꝓprijs interuallis tēporū certa separatiōe distinctis: q̄ sue cuiusq̄ vocabuli syllabe occupāt nomiari. In sua q̄pe subā qua sunt tria vnū sunt: pater t filius et spūsctūs: nullo tpali motu sup omnē creaturā idip̄m sine vllis interuallis tempoz vel loco z sil' vnū atq̄ idē ab eternitate in eternitatē: tanq̄ ipa eternitas que sine veritate et caritate nō est. In meis autē vocibus sepati sunt pat̄ t filius t spūssanctus: nec sil' dici potuerūt: t in l̄r̄is visibilib⁹ sua sepatim loco: uz spacia tenuerūt. Et quēadmodū cū memoriā meam: t intellectū: t voluntatē nomino: singula quidē nomia ad res singulas referūtur: sed tū ab omīb⁹ trib⁹ singula facta sunt. Nullū eñ hoz triū nominū est: qō non t memoria t intellectus t volūtas mea sil' opata sint. Ita trinitas sil' opata est: t vocem p̄r̄is: t carnē filij: t colūbā spūsctī: cū ad psonas singulas hec singula referant. Qua filitudine vtcūq̄z cognoscit: i sepabilē in seip̄am trinitatē p visibilis creature spēm sepabiliter demōstrari: t in sepabilē trinitatis opationē: etiam in singulis esse rebus: q̄ vel ad p̄rem: vel ad filiū: vel ad spūsctū demonstrandū ꝓprie p tinere dicūt. Si ergo a me querit: quō facte sint: vel voces vel sensibiles forme atq̄ spēs ante incarnationē verbi dei que hoc futurū p̄figurarent: per angelos ea deū opatuz esse respondeo: qō etiā scripturaz sanctaz testimonijs cōtum existimo satis ostendi. Si aūt querit ipa incarnatio quomō facta sit ipsum Joh.1
verbū dei: dico carnē factum: id est hoiem factū: nō tamen in hoc q̄ factū est ꝓuersuz atq̄z mutatū: ita sane factū: vt ibi sit non tantū verbū dei: t hominis caro: sed etiā rōnal' hominis anima: atq̄z hoc totū t de⁹ dicat ꝓpter deū t hō ꝓpter hoiem. Q̄ si difficile intelligit: mēs fide purget: magis magisq̄z abstinēdo a peccatis: t bene opando t orando cum Actl.15
gemitu desiderioz sanctoz: vt p diuinū adiutorium p̄ficiendo: et intellīgat: et amet. Si autē querit post incarnationē verbi: quomō facta sit vel vox patris vel species' coporalis qua spūssanctus demonstratus est: p creaturam quidem facta ista non dubito: s vtruz tantūmodo coporalē atq̄ sensibilem: an adhibitu spiritu etiam rationali vel intellectuali. Hoc eñ quibusdam placuit appellare: qō greci dicunt: id est intellectuale: non quidez ad vnitatem psone. Quis enim hoc dixerit: vt quicquid illud est creature per quod sonuit vox patris: ita sit deus pater: aut quicquid illō ē creature in quo p columbe speciem vel pigneas linguas spiritussanctus demōstratus est: ita sit spūssanctus: sicut est dei filius hō ille qui ō virgine factus est: sed tantūmō ad

miniſteriũ pagende ſignificationis: ſic̃ opor-
tuiſſe de⁹ iudicauit: an aliq̃d aliud intelligen
dũ ſit: inuenire difficile ẽ: ⁊ temere affirmare
nõ expedit. Quõ tñ iſta ſine rõnali vel intel-
lectuali creatura potuerũt fieri: non video.
Neq; adhuc loc⁹ ẽ explicare: cur ita ſentiam
q̃tũ vires dñs dederit. Prius em̃ ſũt diſcuti
enda ⁊ refellẽda hereticor̃ argumẽta: q̃ non
ex diuinis libris: ſed ex rationib⁹ ſuis pferũt
quib⁹ ſe vehemẽter cogere arbitrant̃ teſtio-
nia ſcp̃turar̃ q̃ de pf̃e ⁊ filio ⁊ ſpũſcto ſũt: ita
eẽ intelligẽda vt ipi volũt. Nũc aũt nõ iõ mi-
norẽ filiũ q⁹ miſſus ẽ a pf̃e: nec ideo minorẽ
ſpm̃ſctm̃ q⁹ et pf̃ eũ miſit ⁊ fili⁹: ſufficiẽter q̃-
tũ arbitror demõſtratũ ẽ. Siue em̃ ꝓpter vi
ſibilẽ creaturã: ſiue poti⁹ ꝓpter ꝓncipij cõne
dationẽ: nõ ꝓpter ineq̃litatẽ vel imparilitatẽ
vel diſſimilitudinẽ ſubſtãtie in ſcp̃turis hec poſi
ta intelligunt̃: q⁹ etiã ſi voluiſſet de⁹ pf̃ p ſub
iectã creaturã viſibiliter appere: abſurdiſſi-
me tũ aut a filio quẽ genuit: aut ſpũſctõ q̃ de
illo ꝓcedit: miſſus diceret̃. Iſte igit̃ ſit huius
voluminis mod⁹: deinceps in ceteris adiuuan
te dño: illa hereticor̃ verſutiſſima argumẽta
qualia ſint: et quẽadmodum redarguantur
videbimus.

Explicit liber quartus

Incipiũt capitula libri quinti

i Q̃ modeſte ac ſobrie debz hõ cui eti
am ſue mentis natura explicabilis
eſt de dei ſubſtantia cogitare.

ij De incõmutabili eẽntia qõ ſol⁹ ds ẽ

iij Cõtra arrianor̃ argumẽtationẽ an i
deo vnigeniti ⁊ geniti appellatõ ſb
ſtantiarũ indicet diuerſitatem

iiij De accidentib⁹: ſiue ſepabilib⁹: ſiue
inſepalibus q̃ in deo: quia mutabi-
lis non eſt. eẽ nõ poſſunt.

v Que in deo ad aliq̃d dicunt̃: nõ ſm
ſubſtãtiã dici: nec t esse accidẽtia:
ſed relatiua incommutabilia

vj An ingenit⁹ qõ pf̃ or: poſſit int̃ illa ac-
cipi q̃ ad ſeipm̃ ⁊ ſubalit̃ dicuntur.

vij Quid in quibuſcũq; locutionib⁹ vale
at negatiua ptĩcula q̃ aliq̃d non q̃d
ſit ſed quid nõſit oſtẽdit.

viij Q̃ in trinitate deitatis quicq̃d ad ſe
dicit̃: vna queq; pſona indifferens
atq; cõmune ſit: ⁊ vnã ſignificet at-
q; eandem ſubſtantiam.

ix Qua neceſſitate tres pſone in trini-
tate dicuntur.

x De xa magnitudine cui⁹ ꝓcipatiõe
magna ſunt: quecũq; ſunt magna.

xj Relatiue non ſubſtãtialiter dici quic
q̃d vel pater: aut filius: aut ſpũſan
ctus ꝓpie nominat̃.

xij De relatiuis que referri ad inuicem
nequeunt: cũ tamẽ relatiua ſint

xiij Trinitatẽ deũ nõ tria ꝓncipia: ſ vnũ
eſſe ꝓncipiũ: q⁹ et pater: ⁊ filius: et
ſpiritusſanct⁹: vnus creator ẽ: ſicut
vnus deus eſt.

xiiij Quõ in trinitate ⁊pf̃ ad filiũ ꝓncipiũ
ſit: et pater ⁊ filius ad ſpm̃ſanctum.

xv Quõ in ſpũſancto etiaz anteq̃ daret̃
poſſit doni nomẽ intelligi: vt ei ſem
per nõ aliõ fuerit donũ eẽ q̃ ipm̃ eẽ

xvj De appellationib⁹ relatiuis: q̃ non ad
deũ: ſed ad creaturã referenda ſũt:
q̃m deo nihil accidit

Incipit liber quintus.

Q̃ modeſte ac ſobrie debet hõ cui etiam
ſue mẽtis natura inexplicabilis ẽ: de dei ſub-
ſtantia cogitare La. I

Incĩã exor̃diens ea dicere q̃
dici vt cogitank̃ vl̃ ab homie
b aliq̃ vl̃ certe a nob nõ oĩno poſ
ſunt: q̃uis et ipa nr̃a cogitatõ
cũ de dei trinitate cogitam⁹:
lõge ſe illi de quo cogitat: imparẽ ſentiat: ne-
q; vt ẽ eũ capiat: ſ vt ſcptũ ẽ: etiã a tãtis quã-
tus paul⁹ ap̃ls b erat: p ſpeculũ ⁊ enigmate
videat. Primũ ab ipo dño nr̃o de q̃ ſp cogita
re debem⁹: ⁊ de q̃ digne cogitare nõ poſſum⁹
cui laudãdo reddenda eſt oĩni tpe bñdictio:
et cui enũciãdo nulla cõpetit dictio: ⁊ aduto
riũ ad intelligẽda atq; explicãda q̃ intendo:
veniã p̃cor̃ ſicubi offendo. Demo: ſum em̃:
nõ ſolũ volũtatis: verũetiã infirmitatis mee
Ab his etiã q̃ iſta lecturi ſunt: vt ignoſcãt pe-
to: vbi me magis voluiſſe q̃ potuiſſe dicere
aduerterint: q̃ vel ipi meli⁹ intelligũt: vl̃ p-
cut ego eis ignoſco vbi ꝓpter ſuã tarditatẽ
intelligere nõ pñt. Facili⁹ em̃ nobis inuicez
ignoſcim⁹: ſi nouerim⁹: aut certe credẽdo ſir
mũ tenuerim⁹: ea q̃ de natura incõmutabili
et inuiſibili: ſũmeq; viuẽte ac ſibi ſufficiẽte di
cunt̃ non ex cõſuetudine viſibiliũ atq; muta
biliũ ⁊ mortaliuz vel egenaz rerũ eſſe meri-
enda Sed cũ in his etiã q̃ noſtris corpalibus
adiacent ſenſib⁹: vel q̃ noſipi in interiore ho
mine ſumus: ſciẽtia compẽdendis laboz̃es

mus nec sufficiamus: nō tñ impudēter in illa q̄ supra sūt diuina ⁊ ineffabilia: pietas fidelis ardescit: nō quā suaꝝ virtū inflat arrogātia: ꝑ quā gr̄a ip̄i⁹ creatoris ⁊ saluatoris inflāmat. Nā q̄ intellectu deū capit hō: qui ip̄m intellectū suū q̄ eū vult cape nō dū capit Si aūt hūc iā capit atrēdat diligēter nihil eo eē i sua natura melius ⁊ videat vtrū ibi videat illa lineamēta formaꝝ: nitores colorū: spacios⁹ grāditatē: ptiū distantiā: molis distensionē: aliq̄s p locoꝝ interualla motiones: vl q̄d eiusmodi. Nihil certe istoꝝ inuenim⁹ in eo: q̄ in natura nr̄a nihil meli⁹ inuenim⁹. i. in nr̄o intellectu quo sapiam capim⁹ ꝙtū capaces sum⁹. Qđ ergo nō inuenim⁹ in meliore nr̄o nō dēm⁹ in illo q̄rere: qđ longe meli⁹ a meliore nr̄o: vt sic intelligam⁹ deū si possum⁹: ꝙtū possumus sine q̄litate bonū: sine q̄titate magnuꝝ: sine indigētia creatorē: sine situ p̄tem: sine habitu oia ptinentē: sine loco vbiq̄ totū: sine tpe sempiternū: sine vlla sui mutatiōe mutabilia facientē: nihilq̄ pacientē. Quisq̄s deū ita cogitat: ⁊ si nōdū pōt o modo iuenire qđ sit: pie cū cauet ꝙtū p̄t aliq̄d de eo sentire qđ nō sit. est.

De incōmutabili essentia quod solus deꝰ

Caplm. II

Et tñ sine dubitatione suba: vel si melius h̄ apellat eēntia: quā greci vsiā vocāt. Sic em̄ ab eo qđ est sapere ab eo quod ē eē: dicta ē eēntia. Et q̄s magis ē: ꝙ ille q̄ dixit famulo suo moysi. Ego sum qui sum: ⁊ dices filijs isrl: q̄ ē misit me ad vos: Sz alie q̄ dicunt eēntie siue subē capiūt accidentia: quibus in eis fiat vel magna vel quanta cunq̄ mutatio. Deo aūt aliq̄d ciusmodi accidere nō pōt: ⁊ iō sola ē incōmutabilis suba vel eēntia q̄ deꝰ ē: cui p̄fecto ip̄m eē vñ essentia notata ē: maxie ac verissime cōpetit. Qđ em̄ mutat nō fuat ip̄m eē: ⁊ qđ mutari p̄t etiam si nō mutet: p̄t qđ fuerat nō eē: ac p̄ h̄ illud solū qđ nō tñ nō mutat: vexetiā mutari oīno non potest: sine scrupulo occurrit qđ verissime dicatur esse.

Exod. 3

Cōtra arrianoꝝ argumētationē: an ī deo vnigeniti et geniti appellatio subarū indicet diuersitatem.

Capꝰ III

Amodo vt iā etiā de his q̄ nec dicunt vt cogitāt: nec cogitāt vt sūt. q rūdere incipiamus fidei nr̄e aduersarijs. Inter mlta q̄ arriani adūsus catholicā fidē solēt disputare: h̄ sibi maxie callidissimū machinēamtū ꝓponere vident cū dicūt Quicq̄d de eo dr̄: vl itelligit nō ꝑm accidēs ꝑm subam dr̄. Qua ꝓpt ingenitū eē ꝑri ꝑm substātiā ē: ⁊ genitū eē filio ꝑm subam est. Diuersū est aūt ingenitū eē: ⁊ genitū eē: diuersa est ḡ suba ꝑris ⁊ filij. Quib⁹ rūdebim⁹. Si q̄cq̄d de deo dicit ꝑm subam dr̄: ḡ quod dictū est. Ego ⁊ ꝑr vnū sumus: ꝑm subam dictū est Una ē igit suba ꝑris et filij. Aut si hoc nō ꝑm subam dictū ē: dicit ḡ aliq̄d de deo nō ꝑm substantiā: ⁊ iō iā nō cogimur ꝑm subam intelligere ingenitū ⁊ genitū. Itē dictum ē de filio. Phil. 2 Nō rapinā arbitrat⁹ ē esse eq̄lis deo. Queri m⁹ ꝑm q̄d eq̄lis. Si ei nō ꝑm subam dr̄ eq̄lis: admittūt vt dicat aliq̄d de deo: nō ꝑm subaz Admittāt ḡ nō ꝑm subam dici: ingenitū ⁊ genitū. Qđ si ꝓpterea nō admittūt qz omia de deo ꝑm subam dici volunt: ꝑm substantiā filius est equalis patri. Joh. 10

De accidentibus siue sepabilibus: siue insepabilibus que in deo quia mutabilis nō est esse non possunt.

Caꝑ IIII

Accidēs aūt nō solet dici q aliq̄ mutatiōe ei⁹ rei cui accidit amitti pōt. Nā etsi quedā dicunt accidētia insepabilia q̄ grece apellant achoristā: sic est pluma corui color niger: amittit eū tñ nō q̄dē tādiu pluma ē: ꝙ qz nō sp̄ē pluma. Quapropter ipa materies mutabilis: ⁊ ex eo q̄ desinit eē illud animal: vel illa pluma: totūq̄ illud corp⁹ in terra mutat: ⁊ vertit: amittit vtiq̄ etiā illum colorē. Q̄uis ⁊ accidēs qđ sepabile dr̄: non separatione: ꝙ mutatiōe amittat: sicuti est capilli hoīm nigritudo: q̄m dū capilli sūt pfit albescere: sepabile accidēs dr̄. Sz diligent intuētib⁹ satis appet: nō sepatione q̄si emigrare aliq̄d a capite dū canescit: vt nigritudo inde cā dore succedēte discedat ⁊ aliq̄ eat: ꝙ illā q̄litatē coloris ibi verti atq̄ mutari. Nihil itaq̄ accidēs i deo: qz nihil mutabile aut amissibile. Qđ si ⁊ illud dici accidēs placz: qđ licet non amittat: minuit tñ vel auget: sicuti ē aie vita nā ⁊ q̄diu aia ē tādiu viuit: ⁊ qz spaia ē: sp viuit. Sz qz magis viuit cū sapit: qz minꝰ cū desipit. Fit etiā h̄ aliq̄ mutatio: ñ vt desit vita. sic nec deest insipiēti sapia: ꝙ vt minꝰ sit. Nec tale aliq̄d i deo fit: qz oīno incōmutabilis manet. Q̄obrē nihil in eo ꝑm accidens dr̄ qz nihil ei accidit. nec tñ oē qđ dr̄ ꝑm subam dr̄. In rebus aūt creatis atq̄ mutabilibus qđ nō ꝑm subam dr̄: restat vt ꝑm accidēs dicat. Dia ei accidūt eis: q̄ vel amitti pñt vel minui: ⁊ magnitudines ⁊ q̄litates: ⁊ qđ dr̄ ad aliq̄d: sicut amicitie: ꝓpinquitates: seruitutes. similitudines: equalitates: etsi q̄ hmōi: ⁊ sit⁹ ⁊ habitus: et loca ⁊ tpa: ⁊ opa atq̄ passiones.

Que in deo ad aliqd dicunt: nō ꝼm ſubam dici: nec tñ eſſe accidētia: ſed relatiua incommutabilia. La. V

In deo aūt nihil quidē ꝼm accidēs dicit: qz nihil in eo mutabile ē: nec tñ omne qđ ōr: ꝼm ſubam ōr. Dicit em̄ ad aliqd: ſicut pr̄ ad filiū: ⁊ filius ad pr̄em: qđ nō ē accidēs: qz ⁊ ille ſp pr̄: ⁊ ille ſemp filiꝰ: et nō ita ſemp q̄ſi ex q̄ nat⁹ ē filiꝰ: vt ex eo q nunq̄ deſinat eē filius: pr̄ nō deſinat eē pr̄. ſed ex eo q ſemp natus ē filiꝰ: nec cepit vnq̄ eſſe filius. Qđ ſi aliq̄n eē cepiſſet: aut aliq̄n eē deſineret filiꝰ ꝼm accidēs diceret. Si vo qđ ōr pr̄ ad ſeip̄m diceret: nō ad filiū: ⁊ qđ dicit filius ad ſeip̄m diceretur nō ad pr̄em ꝼm ſubam diceretur ⁊ ille pr̄. ⁊ ille filiꝰ. Sz qz ⁊ pr̄ non dicitur pr̄ niſi ex eo q ē ei filiꝰ: ⁊ filiꝰ non dicit niſi ex eo q habet pr̄em: nō ꝼm ſubam hec dicuntur: qz nō q̄ſq̄ eoz ad ſeip̄m ſ ad inuicē atq̄ ad alterutr̄ iſta dicūtur: neq̄ ꝼm accidēs: qa ⁊ qđ dicit pr̄ ⁊ qđ dicit filius: eternū atq̄ incōmutabile ē eis. q̄ obrem q̄uis diuerſuz ſit patrē eſſe ⁊ filiū eſſe: nō eſt tñ diuerſa ſuba: qz ꝼ nō ꝼm ſubam dicūtur: ſ ꝼm relatiuū: qđ tñ relatiuū nō ē accidēs: qz nō eſt mutabile.

An it genitꝰ quod pr̄ dicitur: poſſit intelligi qui ad ſeip̄m ⁊ ſubſtantialiter dicūtur. Laplm. VI

Ja aūt huic ſic purāt reſiſtendū eē ſermoni: q pr̄ quidē ad filiū dicitur: ⁊ filiꝰ ad pr̄em: ingenitꝰ tñ ⁊ genitꝰ ad ſeip̄os dicūtur: nō ad alterutr̄. Nō em̄ hoc ē dicere ingenitū quod ē pr̄em dicere: qz etſi filiū nō genuiſſet: nihil phiberet eū dicere ingenitū: ⁊ ſi gignat quiſq̄ filiū. non ex eo q̄ſq̄ ingenitꝰ eſt: qz geniti hoies ex alijs homib⁹ gignūt ⁊ ipſi alios. Jnquiūt g̃: pr̄ ad filiū dicitur: ⁊ filius ad pr̄em. ingenitus aūt ad ſeip̄m et genitus ad ſeip̄m ōr. Et ideo ſi q̄cquid ad ſeip̄m dicit ꝼm ſubam ōr. Diuerſum ē aūt ingenitū eſſe ⁊ genitū eſſe: diuerſa igit ſuba ē. Hoc ſi dicūt nō intelligūt de ingenito quidez aliquid ſe dicere quod diligenti⁹ ptractāduz ſit: qz nec ideo q̄ſq̄ pr̄: qz ingenitꝰ. nec ingenitus ideo qz pr̄. ⁊ ꝓpterea nō ad aliqd: ꝼ ad ſe dici putat ingenitꝰ. Genitū vo mira cecitate nō aduertūt dici nō poſſe: niſi ad aliqd. Jdo quipe filius qz genitꝰ: ⁊ qz filiꝰ vtiq̄ genitꝰ. Sicut aūt filius ad pr̄em: ſic genitꝰ ad genitorē refertur: ⁊ ſicut pr̄ ad filium. ita genitor ad genitū. Jdeoq̄ alia notio ē qua intelligit genitor: alia qua ingenitꝰ. Nam q̄uis de pr̄e deo vtrūq̄ dicatur: illud tñ ad genitū. i. ad filiū ōr: qđ nec illi negāt. hoc aūt qđ ingenitus dicitur: ad ſeip̄m dici phibent. Dicūt g̃: Si aliquid ad ſeip̄m ōr pr̄: quod ad ſeip̄m dici non pōt filius: et q̄cquid ad ſeip̄m ōr ꝼm ſubaz dicitur: ⁊ ad ſeip̄m ōr ingenitꝰ: quod dici nō pōt filius: ergo ꝼm ſubam ōr ingenitus. Quod filius q: dici nō pōt: nō ē eiuſdē ſubſtātie. Cui verſutie rñdet ita: vt ipi cogantur dicere ꝼm q̄d ſit equalis pr̄i filiꝰ: vtrū ꝼm id quod ad ſe dicit: an ꝼm id quod ad pr̄em ōr. Non em̄ ꝼm id quod ad pr̄em ōr. qm̄ ad pr̄em filius dicit. ille aūt non filius ſed pr̄ eſt: qz nō ſic ad ſe dicūtur pr̄ ⁊ filius: quō amici aut vicini. Relatiue q̄ppe amicꝰ dicitur ad amicū. Et ſi equaliter ſe diligunt eadē in vtroq̄ amicitia ē. Et ſibi vicini ſunt. quantū em̄ iſte illi: tantū ⁊ ille huic vicinat: eadē ī vtroq̄ vicinitas. Quia vero filius nō ad filiū relatiue ōr: ꝼ ad pr̄em: non ꝼm hoc q ad pr̄em ōr: equalis eſt filiꝰ patri: reſtat vt ꝼm id equalis ſit quod ad ſe dicitur. Quicqđ autē ad ſe ōr ꝼm ſubam ōr. Reſtat ergo vt ꝼm ſubam ſit equalis. Eadem ē igit vtriuſq̄ ſubſtātia. Cū vero ingenitꝰ dicitur pater: nō q̄d ſit: ꝼ q̄d nō ſit ōr. Cū aūt relatiuū negatur: nō ꝼm ſubam negat: qz ipm̄ relatiuū nō ꝼm ſubſtantiā dicitur.

Quid in q̄buſq̄ locutionib⁹ valeat negatiua particula qua aliquid non q̄d ſit: ꝼ quid non ſit oſtenditur. La. VII

Dc exemplis planū faciendū ē. Ac ꝑmū videndū ē hoc ſignificari cū ōr filiꝰ citur genitꝰ: quod ſignificat cū ōr filius. Jdeo em̄ filiꝰ: qz genitꝰ: ⁊ qz filius: vtiq̄ genitꝰ. Quod ergo ōr ingenitus: hoc oſtenditur q nō filius: ſed genitꝰ ⁊ ingenitꝰ cōmode dicūtur. filius aūt latine dicitur: ſed in filio vt dicat nō admittit loquēdi cōſuetudo. Nichil tñ intellectui demit ſi dicatur nō filiꝰ: quē admodū etiā ſi dicatur nō genitus ꝓ eo qđ citur ingenitꝰ nihil aliud ōr. Sic em̄ ⁊ vicinus et amicus relatiue dicūtur: nec tñ pōt inuici nus dici: quō dicitur inimicꝰ. Quibrem nō ē in rebus conſiderandū quid vel ſinat vel nō ſinat dici vſus ſermonis nr̄i: ſed quis rex ipa rū intellectꝰ eluceat. Nō ergo iā dicamus ingenitū: q̄uis dici latine poſſit: ꝼ ꝓ eo dicamus nō genitū qđ tantū valet. Non ergo aliō dicimus q̄ nō filiū. Negatiua porro iſta ꝓpria nō id efficit vt qđ ſine illa relatiua dicit eadem ꝓpoſita ſubſtantialiter dicat: ꝼ id tñ negatur: quod ſine illa aiebatur: ſicut in ceteris ꝑdicamētis: velut cū dicimꝰ: hō eſt: ſubſtantiā deſignamus. Qui ergo dicit nō hominē: nō aliud genus ꝑdicamenti enūciat: ꝼ tantū

illud negat. Sicut ergo scdam substantiã aio homo est: sic scom substantiã nego cum dico: nõ homo est. Et cũ querit quãtus sit: r aio q̃drupedalis est: id ẽ quattuor pedũ: scom quãtitatẽ aio: q dicit nõ quadrupedalis ẽ: quãtitatem negat. Candidus est: scom qualitatẽ aio non candidus est: scom qualitatẽ nego. Propinquus est: scom relatiuũ aio: nõ ppinquus est: scom relatiuũ nego. Scom situm aio: cuz dico iacet. scom situm nego: cum dico non iacet. Scom habitum aio: cum dico armatus ẽ scom habitum nego. cum dico non armat ẽ. Tantundem autem valet si dicam inermis ẽ Scom tempus aio: cum dico hesternus est: secundũ tempus nego: cum dico non hesternus est. Et cum dico rome est: scom locum aio. et scom locum nego. cũ dico non rome est. Secundũ id qõ est facere aio: cũ dico cedit. si autem dicam nõ cedit: scom id quod est facere nego. vt ostendam non hoc facere. Et cũ dico vapulat: scom pdicamentũ aio: quod patit. Et cum vapulat: scom id nego: cum dico non vapulat. Et omnino nullum pdicamenti genus ẽ scom qõ aliquid aire volumus: nisi vt scom id ipm pdicamentum negare conuincamur: si ponere negatiuã pticulã voluerimus. Quae cum ita sint: si substantialiter airem: dicendo filius: substantialiter negarem: dicendo non filius. Quia vero relatiue aio: cum dico filius est: ad patrez refero: relatiue nego: si dico nõ filius est. Ad parentem enim eandem negationem refero: volens ostendere q̃ ei parens non sit. Atsi quantum valet qõ dicitur filius: tantundem valet qõ dicitur genitus: sicut pdicitur non genitus: tãtum valet qõ dicitur nõ filius. Relatiue aũt negamus dicẽdo non filius: relatiue igitur negamus dicẽdo nõ genitus. Ingenitus porro quid est nisi nõ genit⁹? Nõ ergo recedit a relatiuo pdicamẽto: cũ ingenitus dicit. Sicut em genitus nõ ad seipm dicit sed q̃ ex genitore sit: ita cũ dicit ingenitus: nõ ad seipm dicit: sed q̃ ex genitore non sit ostendit. In eodẽ tñ pdicamento qõ relatiuum vocat: vtraq; significatio vertit. Quod aũt relatiue pnũciat: nõ indicat esse subam. Ita q̃uis diuersum sit genitus r ingenit⁹: nõ indicat diuersam subam. qz sicut filius ad patrem. r nõ filius ad nõ prem refert: ita genit⁹ ad genitorẽ: r nõ genitus ad nõ genitorẽ referatur necesse est.

Qz in trinitate deitatis quicqd ad se dicit vnaquaeq; psona indifferens atq; cõmune sit: r vnam significet eandemq; subam.

La. VIII.

Quapropter illud pcipue teneamus q q̃cqd ad se dr pstantissima illa diuina sublimitas substaliter dici. Qõ aũt ad aliqd nõ sbalit: s relatiue: tantãq; vim eẽ eius dem sbe in pre r filio r spũsancto: vt quicqd de singulis ad seipos dr nõ pluraliter: s singlarit accipiat. Quẽadmodũ em pr⁹ de⁹ ẽ: r fili⁹ de⁹ est: r spũsctũs de⁹ est: qõ ẽm sbam dici nemo dubitat: nõ tñ tres deos: s vnũ deũ dicim⁹: eã ipam pstantissimã trinitatẽ. Ita magn⁹ pater magn⁹ fili⁹: magn⁹ spũsctũs. non tñ tres magni: s vn⁹ magn⁹. Nõ em de pre solo: sic illi puerse sentiũt: s de pre r filio r spũsctõ scriptũ est. Tu es de⁹ sol⁹ magn⁹. r bon⁹ pr: bon⁹ filius: bon⁹ r spũsctus. nec tres boni: s vn⁹ ẽ bonus: de q̃ dictũ ẽ. Nemo bon⁹ nisi sol⁹ ds. Etei dñs Jesus ne ab illo q̃ dixerat mgr bone: tãq; hoiem ꝓpellãs: ẽm hoiem tñmõ intelligeret iõ nõ ait. Nemo bon⁹ nisi sol⁹ pr: sed nemo bonus nisi sol⁹ de⁹. In pris em noie: ipe p se pr ꝓnũciat. In dei vo r ipe r fili⁹ r spũsctus: quia trinitas vn⁹ ds. Situs vo r habitus r locatpa nõ ppie s translate ac p sil'itudies dicuntur i deo. Nam r sedere sup cherubin dr: qõ ad sitũ dicit. Et abyssum tanq; vestimentũ amictus qõ ad habitũ. Et anni tui nõ deficiũt: qõ ad tps. Et si ascẽdero in celum tu ibi es: qõ ad locum Qõ aũt ad faciendũ attinet: fortassis de solo deo verissime dicat. Sol⁹ em de⁹ facit r ipe ñ fit: neq; patit q̃tũ ad ei⁹ sbam ptinet q̃ de⁹ est Itaq; omps pr: oipotens fili⁹: omps spũsctus nec tñ tres oipotẽtes: s vn⁹ omps. Ex q̃ oia: p quẽ oia: ĩ q̃ oia: ipi gla. Quicqd g̃ ad seipm dicitur de⁹: r de singulis psonis singlr dr: id ẽ de pre r filio r spũsctõ: r sĩl dr ipa trinitate: nõ plraliter s singularit dr. Qm̃ qppe nõ aliud ẽ do esse: r aliud magnũ esse: s ĩ idẽ illi ẽ: r cẽ r magnũ esse. Propterea sic nõ dicim⁹ tres eẽntias: sic nõ dicimus tres magnitudines. s vnam essentiã r vnã magnitudinẽ. Essentiaz dico: que vsia grece dr: quã vsitatius subam vocamus. Dicũt quidẽ r illi hypostasim: sed nescio quid volũt interesse inter vsiaz r hypostasim ita vt plerisq; nostrũ q̃ hec greco tractant eloquia dicere ꝓsueuerũt: mian vsian tris hypostasias: qõ est latine vnam eẽntiã tres subas.

Ps. 79
Ps. 103
Ibid. 103
Ibid. 138
Rom. 11.

Qua necessitate tres psone in trinitate dicantur. Capitulum. IX.

Sed qz nra loquẽdi ꝓsuetudo iaz obtinuit vt ꝟ intelligat cũ dicim⁹ essentiam: qõ intelligit cũ dicim⁹ subam: nõ audemus dicere vnã essentiã tres substantias: s vnã essentiam vel subam: tres aũt psonas. Quemadmodũ multi latini ista tractantes r digni auctoritate dixerunt: cum alium

modum aptiorem non inuenirent quo enun
ciarẽt verbis qõ sme ꝺbis intelligebãt· Reuc
ra eñ cũ pater nõ sit filius: ⁊ filius nõ sit pater
⁊ spũssanctus ille q̃ etiaz donũ dei vocat: nec
pr̃ sit nec filiꝰ: tres vtiqz sunt· Jõqz pluraliter
Joh. 10 dictũ est· Ego ⁊ pr̃ vnũ sumꝰ· Nõ ei dixit: vnũ
est· qõ sabelliani dicũt: ꝑ vnum sumꝰ· Tũ cum
querit q̃d tres: magna ꝓrsus inopia hũanum
laboꝛat eloquiũ· Dictũ est tñ tres ꝓsone: non
vt illud diceret: ꝑ ne taceretur·

De vera magnitudine cuius pticipatione
sunt magna q̃cũqz magna· Capitulũ· X·

Jcut ergo nõ dicimꝰ tres essentias:
ita nõ dicimꝰ tres magnitudies: ne
qz tres magnos· Jn rebus eñ q̃ pti-
cipatione magnitudinis magne sunt: q̃bus ẽ
aliud esse: aliud magnas esse· sicut magna do
mus: ⁊ magnꝰ mons: ⁊ magnus animus· Jn
his ǧ rebꝰ aliud ẽ magnitudo: aliud qõ ab ea
magnitudine magnũ est: ⁊ ꝓsus nõ hoc ẽ ma
gnitudo qõ est magna domꝰ· Sed illa est ve-
ra magnitudo qua nõ solũ magna est domus
q̃ magna est: ⁊ qua magnus est mons quisqs
magnus est: ꝑ etiã q̃ magnũ est q̃q̃d aliõ ma-
gnum ꝺr: vt aliud sit ipa magnitudo: aliõ ea q̃
ab illa magna dicunt· Que magnitudo vtiqz
ꝓmitꝰ magna est: multoqz excellentiꝰ q̃s ea q̃
pticipatione eius magna sunt· Deus autem:
qr nõ ea magnitudie magnus est q̃ nõ est qõ
ipe: vt q̃si pticeps eius sit deus cũ magnus est:
alioquin illa erit maior magnitudo q̃s ꝺs: deo
aũt nõ est aliq̃d maius· Ea igit magnitudine
magnꝰ est q̃ ipe est eadẽ magnitudo· Et iõ sic
si dicimꝰ tres essentias: sic nec tres magnitu-
dines· ꝑ est eñ deo esse qõ magnũ esse· Eadẽ
cã nec magnos tres dicimꝰ: ꝑ vnũ magnũ: qr
nõ pticipatione magnitudinis deꝰ magnꝰ est
sed seipo magno magnus ẽ: qr ipe sua est ma-
gnitudo· hoc ⁊ de bonitate: ⁊ de eternitate: ⁊
de oipotẽtia dei dictũ sit: oibusqz oino p̃dica-
mẽtis q̃ de deo pñt ꝓnũciari: qõ ad seipm dici
tur: non trãslate ac ꝓsilitudinẽ ꝑ ꝓprie: si tam
de illo ꝓprie aliq̃d dici ozet hois põt·

Relatiue nõ subaliter dici: quicq̃d aut pat:
aut filius: aut spũsctũs ꝓprie notat· Ca· XI·

Quod aũt ꝓprie singula in eadẽ trini
q tate dicunt: nullo mõ ad seipa ⁊ ꝑ ad
inuicem: aut ad creaturã dicuntur·
⁊ iõ relatiue nõ subaliter ea dici manifestũ est·
Sic eñ trinitas vnus deus dicit: magnus: bo
nus: eternus: omnipotẽs: ideoqz ipe sic sua di
ci põt deitas: ipe sua magnitudo· ipe sua boni
tas: ipe sua eternitas: ipe sua omnipotentia·
Non sic põt dici trinitas pater: nisi forte trãsla
te ad creaturam ꝓpter adoptõem filioꝝ· Qõ
eñ scriptũ est: Audi israel dñs deꝰ tuus: deꝰ Deut. 6
vnus est: nõ vtiqz excepto filio: aut excepto
spũssancto oportet intelligi quẽ vnũ dñm de
um nostrũ recte dicimus: etiã patrẽ nostruz
ꝓ gratiam: suã nos regenerantez· Trinitas
aũt filiꝰ nullo modo dici põt· Spũs ꝺo scũs
fm q̃ scriptũ est· Qm deus spiritus est: põt Joh. 4
quidem vniuersaliter dici: qr ⁊ pater spiritꝰ
⁊ filius spũs: ⁊ pater sanctꝰ: ⁊ filius sanctus·
Jtaqz pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus: quoni
am vnꝰ deus: ⁊ vtiqz deus sanctꝰ ẽ: ⁊ deꝰ spi-
ritus ẽ: põt appellari trinitas ⁊ spũssanctus·
Sed tñ ille spũssanctus qui nõ trinitas: ꝑ in
trinitate intelligit: in eo q̃ ꝓprie dicit spũs-
sanctus relatiue dicit: cũ ⁊ ad patrẽ ⁊ ad filiũ
um refert: quia spũssanctꝰ ⁊ patris ⁊ filij spi
ritus est: sed ipsa relatio nõ apparet in ꝑ no-
mine: apparet aũt cũ dicit: donũ dei· Donuz
eñ est patris ⁊ filij: quia ⁊ a patre ꝓcedit: sic Joh. 15
dñs dicit: Et qõ apls ait: Qui spñ christi nõ Roma. 8
habet: hic nõ est eiꝰ: de ipso vtiqz sanctospiri
tu ait· Donũ ergo donatoris: ⁊ donato: ⁊ do-
ni: cum dicimus: relatiue vtrũqz ad inuicem
dicimus· Ergo spiritussanctus ineffabilis ẽ
quedã patris filioqz cõmunio: ⁊ ideo fortasse
sic appellat: quia patri ⁊ filio põt eadẽ appel-
lario cõuenire· Nã hoc ipse ꝓprie dicit: qõ il
li cõmuniter: quia ⁊ pater spũs: ⁊ filius spũs
⁊ pater sanctus: ⁊ filius sanctus· Et ǧ ex no
mine qõ vtriqz cõuenit: vtriusqz cõmunio si
gnificet: vocat donũ ambozũ spũssanctꝰ· Et
hec trinitas vnꝰ deus: deus solus: bonꝰ: ma
gnus: eternꝰ: oñipotẽs· Jpe sibi vnitas: dei
tas: magnitudo bonitas: oñipotẽtia·

De relatiuis que referri ad inuicem ne-
queunt cũ tñ relatiua sunt· Ca· XII

Ec mouere debet: qm̃ ditimꝰ rela-
n tiue dici spñscm̃: nõ ipam trinitatẽ
sed eum qui est in trinitate: quia si
ei videt vicissim respondere vocabulũ eius
ad quẽ refert· Nõ eñ sicut dicimꝰ: seruũ dñi
⁊ dñm serui: filiũ patris ⁊ patrẽ filij: qm̃ista re
latiue dicunt: ita etiã hic possumus dicere·
Dicimus eñ spñscm̃ patris: sed nõ vicissim
dicimus patrem spũssancti: ne filius eius in
telligat spũssanctus· Jtem dicimꝰ spñscm̃
filij· sed nõ dicimus filium spũssancti: ne pat
eius intelligat spũssanctus· Jn multis enim
relatiuis hoc contingit: vt nõ inueniat vo-
cabulum quo sibi vicissim respondeant que
ad se referunt· Quid eñ tam manifeste re-
latiue dicit ǧ pignus· Ad id q̃pe refert pi-
gnus cuiꝰ est pignus: ⁊ semp pignꝰ alicuius

rei pignus est· Nō ergo cū dicimus pign⁹ patris ⁊ filij: possumus vicissim dicere: patrem pignoris aut filiū pignoris· At ergo cū dicimus: donum patris ⁊ filij: nō quidem dicere possumus patrē doni: aut filiū doni: sed vt ꝫ sibi vicissim respondeant: dicimus donū donatoris: ⁊ donatorē doni: quia hic potuit inueniri vsitatū vocabulum: illic nō potuit·

Trinitatē deū: nō tria principia sed vnuz esse principium: quia ⁊ pater ⁊ filius ⁊ spirit⁹ sanctus vn⁹ creator est sicut vnus dñs·

d Icit ergo relatiue pater: idcꝯ relatiue dicit principiū: etsi ꝙd forte aliud: ꝙ pater ad filium dicit: principiū vero ad oīa que ab ipso sunt Item dicit relatiue fili⁹: relatiue dicit ⁊ verbum ⁊ imago· Et in oīb⁹ his vocabulis ad patrem refert· Nihil aūt horū pater dicitur· Et principiū dicit filius: cū eī diceret ei· Tu quis es: rñdit: principium qui ⁊ loquor vobis Sed nūquid patris principiū? Creatorem se quippe ostendere voluit: cū se dixit esse principium: sicut ⁊ pater principiū est creature: eo ꝙ ab ipso sunt oīa· Nam ⁊ creator relatiue dicit ad creaturā: sicut dñs ad seruū· Et idō cum dicim⁹ ⁊ patrē principiū ⁊ filiū principium nō duo principia creature dicimus: q: ⁊ pat et filius simul ad creaturā vnū principiū est: sicut vnus creator: sicut vn⁹ deus· Si aūt quicꝙd in se manet ⁊ gignit aliꝙd vel opat: principiū est ei rei quā gignit: vel ei quā opat: nō possumus negare etiā spīm scm recte dici principium: quia nō eū sepamus ab appellatiōe creatoris· Et scriptū est de illo ꝙ opetur ⁊ in se vtiꝙ manēs opat· Nō em in aliquid eorum que opat: ipse mutat ⁊ vertit· Et que opera tur: vide apl'm· Unicuiꝙ aūt inquit dat manifestatio spīrit⁹ ad vtilitatē: Alij quidē dat p spīritū sermo sapientie: alij sermo scientie fm eundē spīm· Alteri aūt fides in eodē spiritu: alij donatio curationū in vno spiritu: alij opatio vtutū: alij pphetia: alij iudicatio spirituū: alij genera linguarū· Omnia aūt hec opat vnus atꝙ idē spūs: diuidens ppria vnicuiꝙ put vult· vtiꝙ sicut deus· Quis enim tanta illa pōt opari nisi deus? Idē aūt de⁹ ꝙ opat oīa in oīb⁹· Nam ⁊ sigillatim si interrogemur de spūsco: verissime respondemus: ꝙ deus sit: ⁊ cū patre ⁊ filio simul vnus deus ē· Unū ergo principiū ad creaturā dicit deus: nō duo vel tria principia·

Quomodo in trinitate: ⁊ pater ad filium principium sit: et pater ⁊ filius ad spīritūsanctum·

La·XIIII·

a Dse aūt iuicē in trinitate sī gignēs ad id ꝙ gignit principiū est: pat ad filium principiū est: quia gignit eum: Utrū aūt ⁊ ad spīmscm principiū sit pater: qñ dictū est: de patre pcedit: nō pua questio est Quia si ita ē: nō ia principiū ei tantuz rei erit quā gignit aut facit: sed etiā ei quā dat· Ubi ⁊ illud elucescit: vtpote: qō solet multos mouere: cur nō sit filius etiā spūsscūs: cū ⁊ ipe a patre exeat: sicut in euāgelio legit· Exyt eīm nō quō natus: sed quō datus: ⁊ ideo nō dicit filius: quia neꝙ natus est sicut vnigenitus: neꝙ factus vt p dei gratiā in adoptionē nascerer: sicuti nos· Qō em de patre natum ē: ad patrē solum refert: cū dicit filius: ⁊ ideo filius patris ē: ⁊ nō noster· Qō aūt datum ē ⁊ ad eū qui dedit refert: ⁊ ad eos quibus dedit· Itaꝙ spūssanct⁹: nō tm patris ⁊ filij qui dederunt: sed etiā noster dicit qui accepim⁹ Sicut dicit dñi salus ꝙ dat salutē: eadē etiaz nostra salus est qui accepimus· Spūs ergo ⁊ dei est ꝙ dedit: ⁊ noster ꝙ accepimus· Non ille spūs noster quo sumus: quia ipe spūs est hominis ꝙ in ipso est: sed alio modo iste noster est quo dicim⁹: ⁊ panē nostruz da nobis: quāꝙ ⁊ illū spm qui hoīs dicit: vtiꝙ accepimus· Quid em habes inqt apls: qō nō accepisti? Sed aliud est qō accepimus vt essem⁹: aliud qō accepimus vt sancti essemus· Ūñ scriptuz est ⁊ de Johe: ꝙ in spiritu ⁊ virtute helie veniret: dictus est helie spūs: scz spūs quē accepit helias: hoc ⁊ de moyse intelligēdum est: cum ait ei dñs· Tollā de spiritu tuo: ⁊ dabo eis: hoc est: dabo illis de spūsco quem iam tibi dedi· Si ergo ⁊ qō dat: principiū habet eum a quo dat: quia nō aliunde accepit illud qō ab ipso procedit: fatendū est patrez ⁊ filiū principiū eē spūssancti: nō duo principia Sed sicut pater ⁊ fili⁹ vnus de⁹: ⁊ ad creaturam relatiue vnus creator ⁊ vnus dñs: sic relatiue ad spīmsanctū vnū principiū· Ad creaturam vero pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus vnū principiū: sicut vnus creator ⁊ vnus dñs·

Joh·15

Joh·16

2·Cor·2

Mat·6

1·Cor·4

Luc·1

Rume·ij

Quō in spiritusancto etiam anteꝙ dare tur: possit doni nomen intelligi: vt ei semper non aliud fuerit donum esse ꝙ impium esse·

i Uterius autem queritur: vtrū quēadmodū filius nō ꝫ tantū habet nascendo vt filius sit: sz omnino vt sit: sic ⁊ spiritussanctus eo quo datur habeat: non tantū vt donū sit: sed omnino vt sit· Utrū ergo erat anteꝙ daretur: sed nondum erat donum: an eoipso quo daturus erat eum deus: iam donum erat ⁊ an-

La·XV

tēq̄ dare⁊: Sed si nō ꝓcedit nisi cuz dak: nec ꝓcederet vtiq̄ ꝓiusq̄ esset cui dare⁊: quō iā erat ipsa substātia: si nō est nisi quia datur: sic filius nō tm̄ vt sit filius quod relatiue dicitur sed nō oīno vt sit ipsam substantiā nascendo habet: An semp ꝓcedit spūssanctus ⁊ nō ex tempe: sed ab eternitate ꝓcedit · Sz ḳa sic ꝓcedebat vt esse donabile iam donū erat ⁊ anteq̄ esset cui dare⁊ · Aliter em̄ intelligit cum dicit donum: aliter cum dicit donatum · Nam donū pōt esse ⁊ anteq̄ de⁊: donatū aūt nisi datū fuerit: nullo modo dici potest ·

De appellationibus relatiuis que nō ad deum · sed ad creaturam referende sunt: qm̄ deo nihil accidit · Ca · XVI

Nec moueat q̄ spūscūs cū sit coeternus patri ⁊ filio: dicit tm̄ aliq̄d ex tēpore: veluti hoc ipm̄ qō donatū diximus · Nam sempiterne spūs donū: tpaliť autem donatum · Nam etsi dns nō dicit: nisi cuz iam habere incipit seruū: etiā ista appellatio relatiue ex tempe est deo · Non em̄ sempiterna creatura est: cui⁹ est ille dns · Quō ḡ obtinebimus nec ipsa relatiua cē accidentia: qm̄ nihil accidit deo tempaliter: quia nō est mutabilis: sicut in exordio hui⁹ dispuratiōis tractauimus · Ecce dns̄ esse nō sempiternū habet: ne cogamur etiā sempiternā creaturam dicere: q⁹ ille sempiterne nō dnāre⁊: nisi etiam ista sempiterne famulare⁊ · Sicut aūt nō potest esse seruus qui nō habet dominū: sic nec dns qui nō habet seruum · Et quisquis extiterit qui eternum quidem deū solū dicat: tēpora aūt nō eē eterna ꝓpter varietatē ⁊ mutabilitatem: sed tempa tamen nō in tempore esse cepisse · Nō em̄ erat tempus anteq̄ in ciperent tpa: ⁊ ideo nō in tpe accidit deo vt dns esset q⁹ ipsoꝝ tpm̄ dns erat: que vtiq̄ si in tpe esse ceperūt: qd rō debuit de hoīe q̄ in tpe factus est: cui⁹ vtiq̄ dns non erat anteq̄ esset cui esset: Certe vel vt dns hois esset ex tempore accidit deo · Et vt ois auferri videatur cōtrouersia: certe vt tuus dns esset aut meus: qui modo esse cepim⁹ ex tempore accidit deo · Aut si ⁊ hoc ꝓpter obscurā questionem anime videt incertū: quid vt esset dns populi israel: Quia etsi iam erat anime natura quā ille populus habebat: quod modo nō querimus: tm̄ ille populus nondum erat · ⁊ qm̄ esse cepit apparet · Postremo vt dns̄ eēt hui⁹ arboris ⁊ hui⁹ segetis ex tempe accidit que modo esse ceperunt · Quia etsi materies ipa tam erat: aliud est tm̄ dn̄m esse materie aliud esse dn̄m iam facte nature · Alio em̄ tēpore est etiā homo dns ligni: ⁊ alio tpe dns̄ ēarce: cuis ex ipo ligno fabricate qō vtiq̄ nō erat: cum ligni dns iam esset · Qm̄ igit obtinebimus nihil fm accidens dici deū: nisi ḳa ipsius nature nihil accidit quo mute⁊: vt ea sint accidentia relatiua: que cū aliqua mutatione rerū de quibus dicunt: accidunt · Sic amicus relatiue dicitur: neq̄ em̄ esse incipit nisi cum amare cepit · Fit ergo aliqua mutatio voluntatis vt amicus dicat · Nūmus aūt cum dicitur ꝑcium relatiue dicit: nec tm̄ mutatus est cum esse cepit preciū: neq̄ cum dicitur pignus · ⁊ si qua sunt similia · Si ḡ numus potest nulla sui mutatione multotiens dici relatiue: vt neq̄ cuz incipit dici: neq̄ cū desinit: aliquid in ei⁹ natura vel forma quā nūmus est mutationis fiat: ēsto facilius de illa incōmutabili dei substantia debemus accipere: vt ita dicatur relatiue aliquid ad creaturam: vt cuis tempaliter incipiat dici: nō tamen ipsi substantie dei accidisse aliquid intelligatur: sed illi creature ad quam dicit · Dns̄ Domine inquit refugium factus es nobis · Refugium ergo nostrum deus relatiue dicit · ad nos ei refertur · ⁊ tūc refugiū nostrū fit · cū ad cū refugimus · Nunq̄d sit tunc aliq̄d in ei⁹ natura qō anteq̄ ad eū refugerem⁹ nō erat · In nob ergo fit aliqua mutatio (Deteriores em̄ fuimus anteq̄ ad eū refugerem⁹ ⁊ efficimur ad cū refugiendo meliores) in illo autez nulla · Sic et pater noster esse incipit: cū p ei⁹ grām regeneramur q̄m̄ dedit nobis potestatem filios dei fieri · Substātia itaq̄ nostra mutatur in melius cum filij eius efficimur · simul et ille pater noster esse incipit · sed nulla mutatione sue substantie · Qz ergo tempoaliť dicit incipit deus qō antea non dicebatur · manifestum est relatiue dici · non tm̄ fm accidens dei q̄ ei aliquid acciderit · sed plane fm accidens eius · ad qō dici aliquid deus incipit relatiue · Et q̄ amicus dei iustus esse incipit · ipe mutatur · Deus autez absit vt tempoaliter aliquē diligat · quasi noua dilectione que in illo ante non erat · apud quē nec preterita transierunt et futura iam facta sunt · Itaq̄ omnes sanctos suos ante mundi constitutionem dilexit · sicut predestinauit · Sed cum conuertuntur ⁊ inuenīūt illū · tūc incipere ab eo diligi dicūt · vt eo modo dicatur quo potest humano affectu capi quod dicitur · Sic etiam cum iratus malis dicitur et placidus bonis illi mutantur non ip se · Sicut lux infirmis oculis aspera · firmis lenis est · ipsoꝝ scilicet mutatione non sua ·

Explicit liber quintus ·

Incipiunt capitula libri sexti:
i De eo qđ apls ait: xpm dei virtutem
ꝛ dei sapientiam
ij De patre ꝛ filio ꝫ solū non dici illud de
illo qđ non ambo sīl sunt: Deus eīm
de deo: bonus de bono: virt⁹ de vir-
tute q sīl sunt recte dr: pr aūt de pre
aut filius de filio q non ambo simul
sunt: non potest dici.
iij De vnitate filij cum patre ꝛ nostra in-
uicem nobiscum.
iiij Pares in quacunq; virtute nō posse in
ceteris esse dissīles: ac si ꝫ eqlitas in
animis repit hūanis: mlto incōpabi
li⁹ eā manere in incōmutabili etna-
q; substātia qđ ē deus trinitas
v De spūssancti vnitate cū pre ꝛ filio.
vj De natura coꝛpoꝛea ꝛ creatura spirita
li: q; simplices non sunt: quia nec in-
cōmutabiles.
vij De simplici ꝛ incōmutabili eētia dei:
q̄uis multipliciter ꝑm substantiam
nominetur
viij Trinitatē deitatis nullo mō triplicē eē
dicendā: qꝛ nec tria ibi pl⁹ sūt q; vnū
nec vnū min⁹ q; tria.
ix De solo vero deo patre ꝛ filio ꝛ spiritu-
sancto.
x De sīnia scī hilarij q̄ in trinitate psona-
rū ꝓpꝛietatē intelligit demōstrasse.
Incipit liber sextus.
De eo qđ apostolus ait xpm dei virtutem
ꝛ dei sapientiā.

Caplm·I·

Qualitatē pris ꝛ filij ꝛ spi
ritussancti putant nōnulli
ex ꝫ impediri q̄ min⁹ intelli
e gat: qꝛ scriptū est: xpm dei
virtutē ꝛ dei sapientiaz: vt
iō nō videat eqlitas: qꝛ nō
ē pr ipe virt⁹ ꝛ sapientia: ꝫ
genitoꝛ virtutis ꝛ sapietie. Et reuera nō me-
diocri intentōe q̄ri solet. quō dicat de⁹ virtutē
ꝛ sapientie pr. Ait eīm apls: xpm dei virtutem
ꝛ dei sapientiā. Et hinc nōnulli nri aduersum
arrianos hoc mō ratiocinati sūt: eos dūtaxat
q̄ pr⁹ se aduersū catholicā fidē extulerūt. Mā
ipe arri⁹ dixisse fert. Si fili⁹ ē: nat⁹ ē: si nat⁹ est
erat temp⁹ q̄n nō erat fili⁹: nō intelligēs etiaz
natū eē: deo sempiternū eē: vt sit coetern⁹ pri
fili⁹: sicut splendoꝛ q̄ gignit ab igne atq; diffū
dit: coeuus ē illi: ꝛ eēt coeternus·: si eēt ignis
eternus. Ex quibus posterioꝛes arriani abie-
cerūt istā sententiā: fassiq; sunt: non extpe ce-
pisse filiū dei. Sed inter disputatōes quas ha-
bebant nri aduersum eos q̄ dicebant· erat tps
q̄n nō erat fili⁹. Hāc etiā nōnulli ratiocinatōz
inserebāt. Si dei fili⁹: virtus ꝛ sapiētia dei est: Vbi sup·
nec vnq; de⁹ sine virtute ꝛ sine sapientia fuit
coeternus ē deo pri filij⁹. Dicit aūt apls· xpm Vbi·s·
dei virtutē ꝛ dei sapientiā. Et deū aliq̄n nō ha
buisse virtutē aut sapientiā: demētis ē dicere:
Nō igit erat tps q̄n nō erat fili⁹. Que ratioci-
natio ad id cogit: vt dicamus deū patrē nō eē
sapientē: nisi habendo sapientiā quā genuit:
non existendo p se pr ipa sapientia. Deinde si
ita ē: filius q; ipe sicut dr deus de deo: lumē de
lumine: videndū est vtrū possit sapientia dr sa
pientia dici: si nō est de⁹ pr ipa sapientia: ꝫ trīn
genitoꝛ sapientie. Qđ si tenemus: cur non et
magnitudinis sue: ꝛ bonitatis: ꝛ eternitatis:
ꝛ oipotētie sue generatoꝛ sit: vt nō ipse sit sua
magnitudo: ꝛ sua bonitas: ꝛ sua eternitas: et
sua oipotentia: sed ea magnitudine magnus
sit quā genuit· ꝛ ea bonitate bonus: ꝛ ea eter-
nitate eternus: ꝛ ea oipotentia oipotens que
de illo nata est: sicut nō ipe sua sapientia ē: sed
ea sapientia sapiēs est que de illo nata est. Mā
illud non est formidandū ne cogamur mltos
filios dei dicere: ꝓter adoptionē creature coe
ternos patri: si magnitudinis sue genitoꝛ est:
ꝛ bonitatis: ꝛ eternitatis: ꝛ oipotentie. Huic
eīm calūnie facile rndetur: sic nō effici: qꝛ mul
ta noiata sunt: vt ille multoꝝ filioꝛum coeter-
noꝛum sit pr: quēadmodū nō efficitur: vt duo
rum sit: cū dicitur xps dei virtus· ꝛ dei sapien-
tia· Eadem quippe virtus que ꝛ sapientia· et
eadem sapientia que virtus est· Ita ne igitur
etiā de ceteris: vt eadem sit magnitudo q̄ vir
tus: ꝛ si qua alia: que vel si supra cōmemoꝛata
sunt: vel cōmemoꝛari adhuc possunt·

De patre ꝛ filio hoc solū non dici illud ꝺ illo
quod non ambo simul sunt: Deus eīm de deo·
bonus de bono: virtus de virtute: quod simꝫ
sunt recte dicitur: pater aūt de patre· aut filiꝰ
de filio quod non ambo simul sunt non potest
dici.

Capitulum·II·

Ed si non dicitur in seipo: nisi quod
ſ ad filiū ꝺr: id est pr vel genitoꝛ: vt ꝓn
cipiū eius: Si etiā gignens ei quod
de se gignit: consequēter principiū ē· Quicqd
aliud ꝺr: cum filio dicitur: vel potꝰ in filio: siue
magnus ea magnitudine quā genuit: siue iu-
stus ea iusticia quā genuit: siue bonus ea bo-
nitate quam genuit: siue potens ea potentia
vel virtute quam genuit: siue sapiens ea sapi-
entia quā genuit· Magnitudo autem ipsa:
non dicitur pater: sed magnitudinis genera-
toꝛ· Filius vero sicut in seipo dicitur filius: qđ

non cum patre dicit: sed ad patrem: nō sic t in seipo magnus: sed cū patre cuius ipe magnitudo est: Sic t sapiens cum patre dicit cuius ipe sapientia est: sicut ille sapiens cum filio: qz ea sapientia sapiens est quā genuit. Quicqd ergo ad se dicūtur: nō dicitur alter sine altero id est quicqd dicūtur quod substantiā eorum ostendat: ambo simul dicuntur. Si hec ita sūt iam ergo nec deus est pr̄ sine filio: nec fili⁹ de⁹ sine patre: sed ambo simul deus. Et qō dictuz
Joh. j. est: In principio erat verbū: in patre erat verbum: intelligit: Aut si in principio sic dictū est ac si diceretur: añ oia qō sequit: t verbuz erat apud deū. Verbū quidē solus fili⁹ accipitur: non sil pr̄ t filius: tanc̄ ambo vnū verbū. Sic eñ verbū quō imago. Non aūt pater t filius simil ambo imago: sed filius solus imago pr̄is quēadmodū t filius: nō eñ ambo simul filius
Ubi sup. Qō vero adiungit: t verbū erat apud deum multū est vt sic intelligatur. verbū qō solus ē filius. erat apud deum qō non solus est pater: sed pater t filius simul deus. Sed quid miruz si in duabus quibusdā rebus longe inter se diuersis pōt hoc dici. Quid eñ tam diuersuz. c̄ animus t corpus. Pōt tñ dici anim⁹ erat apō hoiem: id ē in homīe. cū animus non sit corp⁹ hō aūt animus sil t corpus sit. Et etiā quod
Joh. j consequent scriptū est. Et deus erat verbum sic intelligat: verbuz quod non est pat: deus erat simul cum patre Jta ne ergo dicimus. vt pater sit generator magnitudinis. hoc ē generator virtutis: vel generator sapientie sue. filius aūt magnitudo: virtus. t sapientia: deus vero magnus: oi potens: sapiens ambo simul Quō ergo deus de deo. lumē de lumine. Nō eñ simul ambo deus de deo: sed solus fili⁹ de deo: scz patre. Nec ambo simul lumē de lumie sed solus filius de lumine patre. Nisi forte ad insinuandū t breuissime inculcandū q coeternus est patri filius. ita dictū est de⁹ de deo: t lumen de lumine: t si quid hoc mō dr. ac si diceretur. hoc qō non est filius sine pr̄e: de hoc qō non est pater sine filio: id est hoc lumē qō lumē non est sine patre: de hoc lumine patre qō lumen nō est sine filio: vt cū dicitur deus qō nō est filius sine patre: est de deo qō non est pater sine filio: pfecte intelligat qō non ꝑcessit genitor. illud qō genuit. Qō si ita est: hoc solum de eis dici non pōt. illud de illo: qō simul ambo ñ sunt. Sicut verbum de verbo dici non potest. quia non simul ambo verbuz. sed solus filius. Nec imago de imagine: quia non simul ambo imago. Nec filius de filio: qz non simul ambo
Joh. jo. filius. fm q dicitur. Ego t pater vnū sumus. Vnū sumus eñ dictū est qō ille. hoc t ego fm essentiam: non fm relatiuum.

De vnitate filij cum pr̄e. t nostra inuicem nobiscum. Capitulum. III.

Tnescio vtrū inueniatur in scriptu
c risdictū: vnū sunt: quoz est diuersa natura. Si aūt aliqua plura eiusdez nature sint. t diuersa sentiant: nō sunt vnū in quantū diuersa sentiunt. Nā si iā vnū essent ex eo q hoies erant: non diceret. Ut sint vnū
Joh. xvij. sicut nos vnū: cū suos discipulos pr̄i cōmēdaret. At vero paulus t apollo qz t ambo hoies
j. Cor. iij. t idē sentiebāt. Qui plantat inqt: t qui rigat vnū sunt. Cū ergo sic dr vnū. vt non addatur quid vnū: t plura vnū dicant: eadem natura atq essentia nō dissidens: nec dissentiens significat. Cū vero addit quid vnū: pōt aliqd significari ex pluribus vnū factū: q̄uis diuersis natura: sicut aīa t corpus nō sūt vtiq vnum. Quid eñ tam diuersū: nisi addat aut subintelligat quid vnū. id est vnus hō: aut vnū aīal
Ibidem. Jnde apls. Qui adheret meretrici inqt: vnū corpus est. nō dixit vnū sunt: aut vnū est. sed didit corpus: tanc̄ ex duobus diuersis masculino t femenino: vnū corpus adiunctione cōpositum. Et qui adheret dño inquit: vn⁹ spiritus est: non dixit: qui adheret dño vnus ē: aut
Ibidem. vnū sunt: sed addidit sptritus. Diuersum eñ natura. spūs hois: t spūs dei: s inherendo fit vnus spūs ex diuersis duobus: ita vt sine būa no spiritu. beatus sit dei spiritus atq perfect⁹ beatus aūt spūs hois nō nisi cū deo. Nec frustra. vt existimo cū tanta in euangelio fm Jo annē. t totiens diceret dñs de ipa vnitate. vel sua cū patre: vel nostra inuicē nobiscū: nusq
Joh. xvij. dixit vt nos t ipi vnū: sed vt vnuz sint: sicut er nos vnum sum⁹. Pr̄ ergo t fili⁹ vnū sunt: vtiq fm vnitatē substantie: t vnus de⁹ est: t vn⁹ magn⁹: t vn⁹ sapiens: sicut tractatū est. Tnō ergo maior pr̄. Si eñ maior: magnitudie maior. Cū aūt magitudo filius ei⁹ sit: nec ille vtiq maior ē eo qui se genuit. Nec ille maior ea magnitudine qua magnus est. ergo equalis. Nā vnde equalis si non eo quo est. cui non est aliud esse t aliud magnum esse. Aut si eternitate pr̄ maior est: non est equalis filius quacūq re. Tñ eñ equalis. Si magnitudine dixerz non est par magnitudo: que minus eterna est atq ita cetera: An forte in virtute equalis est in sapientia vero nō est equalis. Sed quō est equalis virtus q minus sapit. An in sapientia equalis est. in virtute aūt nō est equalis. Sed quō equalis sapientia: que minus potens est
Restat ergo vt si in vlla re equalis non est. in

oibus nō sit equalis. Et scriptura clamat. Nō rapinā arbitratus est esse equalis deo. Logik ergo quiuis aduersari veritatis q̄ aliq̄ mō tenetur apostolica auctoritate: in qualibet: vel vna re equalem deo filiū cōfiteri. Eligat quā voluerit: hinc ei ostendet in oibus esse equalem: que de substantia eius dicūtur. Phi. 2.

Pares in quacunq̄ virture nō posse in ceteris esse dissimiles: ac si hec equalitas in animis reperit humanis. multo incompabilius manere eam in incōmutabili eternaq̄ substātia qō est deꝰ trinitas. Capitulum. IIII.

s Jeñ virtutes que sunt in animo humano: q̄uis alio atq̄ alio mō singule intelligantur: nullomō tñ sepantur ab inuicē: vt quicunq̄ fuerint equales. verbi gratia. in fortitudine equales sint. ⁊ prudētia ⁊ tempantia: ⁊ iusticia. Si eñ dixeris equales esse istos fortitudine. ꝑ illū p̄stare prudētia. sequitur vt hui⁹ fortitudo min⁹ prudens sit. ac per hoc nec fortitudine equales sūt. quādo filius fortitudo prudentior. Atq̄ ita de ceteris virtutib⁹ inuenies. si oēs eadē ꝓsideratione p curras. Non eñ de viribus corpis agit. sed ō animi fortitudine. Quāto g̃ magis in illa incō mutabili eternaq̄ substantia incompabiliter simplicior e q̄ est animus humanus. hec ita se habent. Humano quipe aīo nō hic ē esse qō ē fortē esse: aut prudentē: aut iustū: aut tpatum Pōt eñ esse animus: ⁊ nullā istaꝝ habere virtutē. Deo aūt hoc ē eē qō est fortē esse. aut iustum esse. aut sapientē esse: ⁊ si qd de illa simplici multiplicitate vel multiplici simplicitate dixeris: q̄ substātia ei⁹ significet. Quorē siue ita dicat deꝰ de deo vt ⁊ singulis h̄ nomen cōueniat: nō tñ vt ambo sit duo dij. ꝑ vn⁹ deꝰ sit. Jta eñ sibi coherent quēadmodū ⁊ in distantib⁹ diuersisq̄ substātijs fieri apls testis ē. Nā ⁊ sol⁹ dñs spūs est. ⁊ sol⁹ hois spūs vtiq̄ spūs est: tñ si habereat dño vn⁹ spūs est. quāto magis ibi vbi est oīno insepabilis atq̄ eterna pnexio ne absurde dici videat quasi filꝰ ambox̄ū. cū ox filius dei: si id qō dicitur deꝰ. nō nisi de ambobus dicit simꝫ. siue quicq̄d de deo dicit qō substantiā ei⁹ indicet: nō nisi de ambob⁹ simꝫ dicitur. imo simul de ipa trinitate dicit. Siue ergo hoc. siue illud sit. qō diligenti⁹ discutiendū est. nūc vn de agitur satis est videre. nullo mō filium equalem esse patri. si in aliquo scilz quod pertineat ad significandā eius substantiam inequalis inuenitur. sicut iam oñdimus Apls autem dixit equalem. Jn omnib⁹ g̃ eq̄lis est patri filius. ⁊ est vnius eiusdemq̄ substantie. 1. Cor. 2

De spiritussancti vnitate cum patre et filio. Caplm. V.

q Ꝙapropter etiā spūssanctus. in eadem vnitate substantie ⁊ equalitate cōsistit Siue eñ sit vnitas amborū. siue sanctitas. siue charitas. siue ideo vnitas qx caritas. ⁊ ideo caritas qx sanctitas. m anifestum est q̄ nō aliq̄s duox est q̄ vterq̄ cōiungitur. q̄ genitus a gignente diligat. generatorē q̄ suū diligat: sintq̄ nō ꝑticipatione: ꝑ eēntia sua. neq̄ dono supioris alicui⁹. sed suo ꝓprio seruantes vnitatē spūs in vinculo pacis Qō imitari ꝑ gratiā. ⁊ ad deū. ⁊ ad nos iubemur. Jn quib⁹ duob⁹ p̄ceptis. tota lex pendet ⁊ pphete. Jta sunt illa tria. deus vn⁹. sol⁹. magn⁹ sapiens: sanctus: beat⁹. Nos aūt ex ipo. ⁊ per ipm. ⁊ in ipo beati. qx ipius munere inter nos vnū. cū illo aūt vnus spiritus. qx agglutinat aīa nra post eū. Et nobis herere deo bonū est qx perdet oēm qui fornicat ab eo. Spiritus g̃ sanctus cōmune aliquid est p̄ris ⁊ filij. q̄q̄d illud est. At ipa cōmunio. cōsubstātialis ⁊ coeterna. Que si amicitia conuenienter dici pōt. dicat Sed aptius ox caritas. Et hec q̄ substantia. qx deus substātia. ⁊ deus caritas. sicut scriptū est. Sicut aūt substātia sic cū patre ⁊ filio. ita sic magna. ⁊ simul bona. ⁊ sic sancta. ⁊ quicquid aliud ad se dicit. qm̄ non aliud est deo esse. et aliud esse magnū vel bonū esse. ⁊ cetera. sicut supra oñdimus Si eñ minus magna est ibi caritas q̄ sapientia. minus q̄ est diligit sapiētia Equalis est igitur sapientia. vt quanta est sapientia tm̄ diligatur. Est aūt sapientia equalis patri. sicut supra disputauimus. Equalis ē igitur etiā spūssanctus. ⁊ si equalis. in oibus equalis ꝓpter sūmam simplicitatem que in illa substantia est. Et iō non amplⁱ q̄ tria sūt vnus diligens eū qui de illo ē. ⁊ vnus diligēs eū de quo ē. ⁊ ipa dilectio. Que si nihil ē. quō deus dilectio ē. Si non est substantia. quoniā deus substantia est. Pss. 72 Ibidem. 1. Joh. 4 Ibi sup.

De natura corpea ⁊ creatura spūali. q̄ simplices nō sint. qx nec incōmutabiles. Ca. VI.

s Jaūt queritur. quō simplex ⁊ multiplex sit illa substātia. aīaduertenda est primo creatura quare sit multiplex. nullo aūt modo vere simplex. Et prius corpus vniuersum vtiq̄ partibus constat. ita vt sit ibi alia ps maior. alia minor ⁊ maⁱ sit vniuersū q̄ ps q̄libet aut q̄talibet. Nā ⁊ celū ⁊ terra ptes sūt vniūse mūdane mol. ꝑ ⁊ sola tra. ⁊ solū celū inumerabilib⁹ ptib⁹ ꝓstat. ⁊ fcia sui ꝑte minor ē q̄ī cetera ⁊ ī dimidia mīor q̄ tota ⁊ totū mūdi corꝑ qō duabus plerūq̄ ptibus Ephe. 4

appellari solet: id est celū ⁊ terra: vtiqꝫ maius ē qꝫ solū celū aut sola terra. Et in vnoqꝫ corpore aliud est magnitudo: aliud color: aliud figura. Pōt enī ⁊ diminuta magnitudine manere idē color ⁊ eadē figura: ⁊ colore mutato manere eadē figura ⁊ eadē magnitudo: ⁊ figura eadem non manente: tam magnū eē ⁊ eoꝺ mō coloratū. Et quecūqꝫ alia simul dicuntur de corpore: possunt ⁊ simul ⁊ plura sine ceterꝭ cōmutari. Ac per hoc multiplex esse cōuincit natura corpis: simplex aūt nullo modo. Creatura quoqꝫ spiritalis sicut est anima: est quidē in corporis comparatione simplicior: sine cōparatione autem corporis multiplex est. etiaꝫ ipa non simplex. Nam ideo simplicior est corpore: quia non mole diffunditur per spacium loci. sed in vnoquoqꝫ corpore: ⁊ in vno toto tota est: ⁊ in qualibet parte eius tota est. Et iꝺo cum sit aliquid in ꝗuis exiguam particulam corporis quod sentiat anima: ꝗuis non fiat ī toto corpore: illa tamen tota sentit: quia totā non latet. Sed tamen etiam in anima cum aliud sit artificiosum esse: aliud inertem: aliud acutum: aliud memorem: aliud cupiditas: aliud timor: aliud letitia: aliud tristitia: possintqꝫ ⁊ alia sine alijs: ⁊ alia magis: alia minus innumerabilia ⁊ innumerabiliter in anime natura inueniri: manifestū est non simplicē: sed multiplicē esse naturam. Nihil eñ simplex mutabile est. ois autem creatura mutabilis.

De simplici ⁊ incōmutabili essentia dei ꝗuis multipliciter scōm substantiam nominetur. Capitulum. VII.

d Eus vero multipliciter quidem dicitur magnus: bonus: sapiens: beatus: verus: ⁊ quicquid aliud non indigne dici videtur. Sed eadem magnitudo eius ē: que sapientia: Non enim mole magnus est: ꝫ virtute. Et eadem bonitas que sapientia ⁊ magnitudo: ⁊ eadem veritas que illa omnia. Et nō ē ibi aliꝺ beatū esse: ⁊ aliud magnum. aut sapientem: aut verum: aut bonū esse. aut omnino ipm esse. Nec quoniam trinitas est: ideo triplex putandus est. Alioquin minor erit pater solus: aut filius solus: qꝫ simul pater et filius. Qꝫ non inueniatur quomodo dici possit: aut pater solus aut filius solus: cum semꝑ atqꝫ inseparabiliter ⁊ ille cum filio sit: ⁊ ille cum patre: non vt ambo sint pater: aut ambo filius: sed qꝛ semper inuicē: neuter solus. Quia ꝺo dicim⁹ ⁊ deū solū ipam trinitatē: ꝗuis semper sit cū spiritib⁹ ⁊ aīabus sanctis. ꝫ solū dicimus q ꝺe⁹ est: qꝛ nō ⁊ illi cū illo deus sunt: ita soluꝫ pfem dicimus pfem: nō qꝛ sepatur a filio. ꝫ qꝛ non simul ambo pater sunt.

Trinitatē deitatis nullo mō triplicē esse dicendā: qꝛ nec tria ibi pl⁹ sūt qꝫ vnū: nec vnum minus qꝫ tria. Capm. VIII.

e Um itaqꝫ tantus est solus pater. vel solius filius: vel solus spūssanct⁹. qñ tus est sil' pr̄ ⁊ filius ⁊ spūssanct⁹: nullo mō triplex dicēdus est. Corpora quippe adiunctiōe sua crescunt. Quis eñ qui adheret Heb. 7. vxori sue: vnū corpus fit: maius tñ corpus fit. qꝫ si soli⁹ viri ect: aut soli⁹ vxoris. In reb⁹ aūt spiritalibus cū minor maiori adherescit: sicut creatura creatori: illa fit maior qꝫ erat: nō ille. In his eñ q nō mole magna sunt: hoc ē mai⁹ esse qō est melius eē. Melior aūt fit spūs alicui⁹ creature: cū adheret creatori: qꝫ si non adhereat. ⁊ iō etiā maior qꝛ melior. Qui ꝝ adheret ſ. Lor. 6. dño: vnus spūs est: sed tñ dñs nō iō fit maior. ꝗuis fiat ille qui adheret dño. In ipo igit deo cū adheret equali patri fili⁹ equalis: aut spūs sanct⁹ patri ⁊ filio equalis: nō fit maior de⁹ ꝫ singuli eor: qꝛ non est quo crescat illa pfectio. Perfectus aūt siue pr̄: siue fili⁹: siue spūssanctus: ⁊ pfectus deus: pr̄ ⁊ filius ⁊ spūssanctus ⁊ ideo trinitas potius qꝫ triplex.

De solo vero deo patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto. Capm. IX.

e T quoniam ostendimus quō possit dici solus pr̄: qꝛ non nisi ipe ibi pat̄. considerandā est illa sententia q ōr: deū vex solum non esse patrē solū: sed pfem ⁊ filium ⁊ spiritumsanctum. Si quis eñ interroget: pr̄ solus vtrum sit deus: quomodo respondebitur nō esse nisi forte ita dicamus eē quidē patrem deum: sed non esse solum deum esse aūt solum deum: pfem ⁊ filium ⁊ spiritumsanctum. Sed quid agimus ō illo testimonio dñi. Pr̄i eñ dicebat: ⁊ pfem nominauerat ad quē loquebat. cū ait. Hec est vita eterna. vt cognoscant te vnū verū deū. Qō quidē arriani sic solent accipere. quasi nō sit fili⁹ verus de⁹. Quibus exclusis. videndū est an intelligere cogamur. cū dictum sit pr̄i. Vt cognoscant te vnū vex deū. tanꝫ hoc insinuare voluerit. qꝛ ⁊ solus pr̄ deus verus est. ne non intelligeremus deū. nisi ipa tria sil' pfem ⁊ filiū ⁊ spūsanctū. Nū ꝝ ex dñi testimonio. ⁊ pfem vnū verū deū dicim⁹. ⁊ filiū vnū vex deū. ⁊ spūsanctus vnū vex deū. ⁊ simul pfem ⁊ filiū ⁊ spiritumsanctū. id est simꝫ ipam trinitatē. non tres veros deos. sed vnū vex deus. An qñ addidit. Et quem misisti iesum xp̄m. subaudiendum est vnum verum deum. Et ordo verborū est. vt te ⁊ quem misisti iesum xp̄m. cognoscant.

Ioh. 14

Ibidem.

vnū verū deū. Cur ergo tacuit de spū sancto: an qm̄ ꝓsequens est. vt vbicūq; noiaf vnum tanta pace vna adherēs: vt per hāc vtrumq; vnū sit: iā ex hoc intelligaf etiā ipa pax: cuius nō cōmemoref. Hā t illo loco apls videf q̄si ꝓtermittere spm̄ sanctū. t tm̄ etiā ibi intelligit vbi ait. Oia vestra. vos aūt xpi. xps aūt dei. 1. Cor. 3.

Ibidē. iij. Et itez. Caput mulieris vir. caput viri xp̄us: caput aūt xpi deus. Sed rursus si de⁹ nō nisi oia sit tria: quō caput xpi de⁹: id est caput xpi trinitas: cū in trinitate sit xp̄us vt sit trinitas. An qō est pater cū filio: caput est ei qō ē sol⁹ filius: cū filio em̄ pater deus. solus autē filius xps est: maxīe qz iā verbū caro factū loquitur Scōm quā humilitatē ei⁹ etiā maioz est pater si cut dicit. Qm̄ p̄ maioz me est: vt hoc ipum deū esse qō illi cū patre vnū est: caput sit hois mediatoris: qō ipe solus est. Si em̄ mentē recte dicimus principale hois. id est tāq; caput hūane substātie: eū ipe hō cū mente sit homo cur nō multo cōgruētius: multoq; magis verbū cū patre qō simul deus est: caput est xpi: cui xps hō nisi cū verbo qō caro factum est: intelligi non possit. Sed hoc vt iā diximus: aliquāto diligentiꝰ postea considerabim⁹. Nūc aūt equalitas trinitatis: t vna eadēq; substātia quantū breuiter potuimus demōstrata est vt quoquo mō se habeat ista questio: quā discutiendā acriore intentione distulimus: nihil impediat quo minus fateamur summā equalitatē patris t filij t spiritussancti Joh. 14.

De sententia sancti hilarij qua in trinitate personarum proprietatem intelligitur demōstrasse Capitulum. X.

Eidā cum vellet breuissime singularum in trinitate personarum insinuare propria: eternitas inquit in patre: species in imagine: vsus in munere Et qz non mediocris auctoritatis in tractatione scripturaꝝ: t assertione fideivir extitit. hilariꝰ enim hoc in libris suis posuit. horum verboꝝ: id est patris t imaginis: t muneris: eternitatj t speciei: t vsus: abditam scrutatus intelligētiam: quantū valeo nō eum secutū arbitroz in eternitatis vocabulo: nisi q̄ pater non habet patrem de quo sit: filius aūt de patre est vt sit: atq; vt illi coeternus sit: Imago em̄ si pfecte implet illud cuius imago est: ipa coequatur ei non illud imagini sue. In qua imagine spēm noiauit: credo q̄ ꝓpter pulchritudinē: vbi iā est tanta cōgruentia t prima equalitas: t prima similitudo: nulla in re dissidens: t nullo modo inequalis: t nulla ex parte dissimilis: sed ad idēipsum respondēs ei cuius imago est. Vbi est prima t summa vita: cui non est aliud viuere t aliud eē: sed idē est esse t viuere. Et pīma ac sūm⁹ intellectus. cui non est aliud viuere t aliud intelligere. sed id qō est intelligere. hō viuere. hoc esse est. vnū oia. tanq; verbū perfectū. cui non desit aliquid. t ars quedaz oipotētis atq; sapientis dei. plena oim rationū viuētiū incōmutabiliū. t oēs vnū in ea. sicut ipsa vnū de vno. cū quo vnū. Ibi nouit oia deus. q̄ fecit per ipam. t ideo cum decedant t succedant tempora. nō decidit aliquid vel succedit scientie dei. Nō em̄ hec q̄ creata sunt iō sciunt a deo. qz facta sunt. ac nō potiꝰ ideo facta sūt vel mutabilia. qz imutabiliter a deo sciuntur. Ille igit ineffabilis quidā cōplexus patris et imaginis non est sine pfruitione. sine caritate sine gaudio. Illa ergo dilectio. delectatio. felicitas. vel beatitudo. si tm̄ aliqua hūana voce digne oꝛ vsus. ab illo apellaꝰ est breuiter. t ē in trinitate spūssanctus. non genitus. sed genitoris genitiq; suauitas Ingeniti largitate atq; vbertate perfundens oēs creaturas ꝓ captu eaꝝ. vt ordinem suū teneant t locis suis acquiescant Hec igitur oia que arte diuina facta sunt. t vnitatē quandā in se ostendunt. et spēm t ordinē. Quicqd em̄ hoꝛ est. t vnū aliquid est. sicut sunt nature coꝛporū. t ingenia aiaꝝ. t aliq̄ specie formaꝝ. sicut sunt figure vl qualitates coꝛporꝝ. ac doctrine vel artes aiaꝝ t ordinē aliquē petit aut tenet. sicut sunt pondera vel collocationes coꝛporū t amoꝛes. aut delectationes aiarum. Ceterum in illa sūma trinitate tm̄ est vna quantū tres simul. nec plꝰ aliquid sunt due q̄ vna. Oportet igitur vt creatoꝛem per ea que facta sunt intellectū ꝓspicientes trinitatem intelligamus. cuius in creatura quō dignū est apparet vestigium. In illa em̄ trinitate sūma origo est rerū oim t pfectissima pulchritudo. t beatissima delectatio Ita q̄ illa tria. t ad scīnuicē determinari videtur t in se infinita sunt. Sed hic in rebus coꝛporeis. nō tm̄ est vna. quantū tres simul. t plus aliquid sunt due q̄ vna res. Ceteruz in summa trinitate tm̄ ē vna q̄ntū tres sīl sūt. nec plꝰ aliqd sūt due q̄ vna. t in se infinita sūt. Ita t singula sūt i singul. t oia i singulis. t singula i oibus. t oia in oibꝰ. t vnū oia. Qui videt h̄ vel ex pte. vl q̄ speculū t i enigmate. gaudeat cognoscēs deū. t sic deum honoꝛet t gras agat. Qui aūt ñ videt. tēdat ꝓ pietatē ad videndū. ñ ꝓcecitatē ad calūniandū. qm̄ vnus est deus. q̄ tm̄ trinitas. Nec ꝓfuse accipiēdū ē. Ex q̄ oia. ꝓ quē oia. i q̄ oia. nec dīs multꝫ. q̄ ipi glia i secla seculoꝝ. Explicit liber sextus. Roma. ſ. Roma. ſ. 1. Cor. ſ3.

Liber

Incipiunt capitula libri septimi.

j Utrum quicquid de deo non relatiue: sed ad seipm recte dicitur: cuilibet p sone in trinitate cõueniat.

ij Ea q̃ patris ⁊ filij essentiã significant nõ esse relatiua: q; q̃cquid ad se: nõ ad aliq̃d dicunt simul ambo sunt.

iij De sapia a deo genita vel creata.

iiij Quid vel a grecis vel latinis necesse fuerit dici de ineffabili trinitate.

v De substantia ⁊ essentia.

vj De tribus psonis vnius essentie.

Aurelij Augustini liber septimus incipit.

Utrũ q̃cq̃d de deo nõ relatiue: ꝑ ad seipm recte d̃; cuilibet psone in trinitate ꝓueniat.

Capitulum.I.

Am nũc queramus diligẽtius ꝗtum dat deus q̃ pauloante distulim⁹. Utrũ ⁊ singla queq; in trinitate psona possit ⁊ pse ipam nõ cũ ceteris duab⁹ dici deus: aut magnus: aut sapiẽs: aut verus: aut omnipotẽs: aut iustus: ⁊ si q̃d aliud dici de deo põt non relatiue: ꝑ ad seipm An x̃o nõ dicant ista: nisi cũ trinitas intelligit hoc em̃ qõem facit: q; scriptũ est: xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei sapiam: vtrũ ita sit p̃ sapie atq; virtutis sue: vt hac sapia sapiẽs sit quã genuit: et hac x̃tute potens quã genuit: ⁊ q; sp potens ⁊ sapiẽs: sp genuit x̃tutẽ ⁊ sapiam. Dixeram⁹ em̃ si ita est: cur nõ ⁊ magnitudinis sue pater sit q̃ magn⁹ est: ⁊ bonitatis q̃ bon⁹ est: ⁊ iustitie q̃ iustus: ⁊ alia si q̃ sunt. Aut si hec oia plurib⁹ vocabulis in eadẽ sapia ⁊ x̃tute intelliguntur vt eadẽ sit magnitudo q̃ virtus: ea bonitas q̃ sapia: ⁊ ea rursus sapia q̃ x̃tus: sicut iaz tractauimus: meminerim⁹ cũ aliq̃d hoc noio sic accipiendũ esse: ac si oia cõmemorẽ. Querit ꝗ an p̃ etiã singulus sit sapiẽs: atq; ipa sibi ipse sapia: an ita sit sapiẽs quõ dicẽs. Uerbo ei q̃ genuit dicẽs ẽ: nõ x̃bo q̃ ꝓfert ⁊ sonat ⁊ transit: ꝑ x̃bo q̃ erat apud deũ: ⁊ deus erat verbũ ⁊ oia p ipm facta sunt: x̃bo eq̃li sibi q̃ sp atq; incõmutabiliter dicit seipm. Nõ est em̃ ipe x̃bũ sicut nec filius nec imago. Dicẽs aũt exceptis illis tpalib⁹ vocibus x̃bi dei: q̃ in creatura fiũt nã sonãt ⁊ trãseũt. Dicẽs ꝗ illo coeterno x̃bo nõ singulus intelligit: ꝑ cũ ipo x̃bo sine q̃ non est vtiq; dicẽs. Jta ne ⁊ sapiens sicut dicẽs: vt ita sit sapia sic verbũ: ⁊ b̃ sit x̃bũ esse q̃ est esse sapiam: b̃ etiam esse x̃tutem: vt x̃tus ⁊ sapia ⁊ x̃bũ idem sit: ⁊ relatiue dicat: sicut fili⁹ ⁊ imago atq; ille nõ singulus potẽs vel sapiẽs: ꝑ cuz ipa x̃tute ⁊ sapia quã genuit: sicut nõ singul⁹ dicens: sed eo verbo ⁊ cum eo verbo quod genuit: atq; ita magnus ea ⁊ cum ea magnitudine quam genuit. Et sic non alio magnus: alio deus: sed eo magnus quo deus: quia non aliud illi est magnum esse: aliud deum esse: conquens est: vt nec deus singulus: ꝑ ea ⁊ cuz ea deitate quam genuit: vt sic sit fili⁹ deitas p̃is sicut sapientia et virtus patris: ⁊ sicuti ẽ verbum ⁊ imago patris. Et quia non aliud illi est esse: aliud deum esse. ita sit etiam essentia patris filius: sicuti est verbum ⁊ imago eius. Ac per hoc etiam excepto eo quod pater est: non sit aliquid pater: nisi quia est ei filius: vt nõ tã tum id quod dicitur pater: q̃ manifestum est eum non ad seipm: sed ad filiũ relatiue dici: ⁊ ideo patrem q; est ei filius: sed omnino vt sit q̃ ad seipm est: ideo sit q; genuit essentiã suã Sicut em̃ magnus est. non nisi ea quam genuit magnitudine: ita et est non nisi ea quam genuit essentia: quia non est aliud illi esse: aliud magnum esse. Jta ne igitur pater est essentie sue. sicut pater est magnitudinis sue. Sicut pater virtutis ac sapientie sue. eadẽ quippe eius magnitudo que x̃tus et eadẽ essentia q̃ magnitudo. Hec disputatio nata ẽ ex eo q̃ scriptum est christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Quap; opter in eas angustias sermo coartatur. cum ineffabili a fari cupimus: vt aut dicamus christum nõ esse dei x̃tutem ⁊ dei sapientiam: atq; ita impudẽter ⁊ impie resistamus apostolo: aut christũ qui dem dei virtutem ⁊ dei sapientiam esse fateamur: sed eius patrẽ nõ eẽ patrẽ virtutis et sapientie sue: quod non minus impium est Sic em̃ nec christi erit pater: quia x̃ps dei x̃tus ⁊ dei sapientia est: aut non esse patrẽ virtute sua potentẽ: neq; sapientia sua sapientem: q̃ q̃s audeat dicere: aut aliud in patre intelligi esse: aliud sapientem eẽ: vt non hoc ipso sit quo sapiens est: quod de anima intelligi soler: que alias insipiẽs: alias sapiens ẽ: velut natura mutabilis: ⁊ nõ summe perfecteq; simplex: aut patrẽ nõ esse aliquid ad se ipsum: ⁊ nõ solum quod pater est: sed omno q̃ ẽ: ad filiũ relatiue dici. Quõ ꝗ eius deẽtie filius cui⁹ pater. qñ quidem ad seipm sum nec essentia est. nec omnino est ad seipm sed etiam esse ad filium illi est. Ateñ multo magis vnius eiusdemq; essentie: q; vna eademq; eẽtia pater ⁊ filius. qñ quidẽ patri ñ ad seipm est ipm esse. sed ad filiũ quã essentiam genuit: ⁊ qua essentia est quicquid est. Meuter ergo ad se est. et vterq; ad inuicem relatiue dicitur. an pater solus. non solum

qđ pat dicit: ꝑ oīno q̄cq̄d dicit: relatiue ad filium dicit: ille aūt dicit ad patrē: ⁊ ad se: ⁊ si ita est: quid dicit in filio ad se: an ipa essentia Sed patris essentia est filius sicut patris virtus ⁊ sapientia: sicut v̄bū patris: ⁊ imago patris: aut si essentia dicit ad se filius: pater aūt nō ē eēntia: sed genitor essentie: nō ē aūt ad seipm: sed hac ipa essentia quā genuit: sicut hac ipa magnitudine magnus quā genuit: ꝑ ⁊ magnitudo dicit ad se filius: ergo ⁊ virtus ⁊ sapiēcia ⁊ verbū ⁊ imago. Quid aūt absurdius ꝙ imaginē ad se dici: aut si nō idipm est imago ⁊ verbū qđ ē virtus ⁊ sapiēcia: ꝑ illa relatiue dicunt: hec aūt ad se non ad aliud incipit nō ea sapientia quā genuit: sapiēs eē pater: quia nō pōt ipe ad eā relatiue dici: ⁊ illa ad eum relatiue nō dici: oīa eīm que relatiue dicunt ad inuicez dicunt. Restat itaq̄: vt etiā essentia filius relatiue dicat ad patrem. Ex quo conficit inopinatissim⁹ sensus: vt ipsa essentia nō sit essentia: vel certe cū dicitur essentia: nō eēntia ꝑ relatiuū indicet: quō cū dicit dns. nō eēntia indicat: ꝑ relatiuum quo refert ad seruū. Cū aūt homo dicit vel aliqd tale. quod ad se nō ad aliud dicit: tunc indicatur eēntia. hō ḡ cū dns dicit: hō eēntia est: dns vero relatiue dicit: hō eīm ad se dicit: dominus ad seruū: ꝑ aūt vñ agim⁹: sl eēntia ipa relatiue dicit: eēntia ipa nō est eēntia. Hoc accedit: qz dns eēntia q̄ relatiue dr: ē etiā aliquid excepto relatiuo: sicut hō dns: hō fuus ⁊ equ⁹ iumentū: ⁊ nummus arra: hō ⁊ equus nūmus ad se dicunt: ⁊ fube sunt vel eēntie dns vero ⁊ seru⁹ ⁊ iumentū ⁊ arra: ad aliqd relatiue dicunt. Sz si nō esset hō: id ē aliqua fuba: nō eēt q̄ relatiue dns diceret. Et si non eēt equus que dā eēntia: nō eēt qđ iumentū relatiue diceret. Ita si nūmis nō eēt aliq̄ substātia: nec arra posset relatiue dici. Quapropter si ⁊ pater nō ē aliqd ad seipm: nō est omnino qui relatiue dicat ad aliquid. Nō eīm si cut ad aliquid colorat̄ refert color eius: nec oīno ad se dicit color: sed semp alicui⁹ coloratī est. Illud aūt cui⁹ color est etiā si eo ꝙ colorat̄um dicit ad colorē refert: tñ id qđ corp⁹ dicit ad se dr. Nullo modo ita putandū ē patrem nō dici aliqd ad seipm: sed quicqd dicit ad filiū dici. Eundē v̄o filiū ⁊ ad seipsum dici ⁊ ad prēz. Cū dr magnitudo magna ⁊ v̄r⁹ potens: vtiq̄ ad seipm: ⁊ magnitudo atq̄ v̄tus magni ⁊ potentis patris: q̄ pater magnus et potens est. Nō ergo ita: ꝑ vtrūq̄ substātia: et vtrūq̄ vna substātia. Sicut aūt absurdū est dicere candidū nō esse candorē: sic absurdius est dicere sapientem non esse sapientiā. Et sic candor ad seipm candidus dicit. ita ⁊ sapiēcia ad seipam dr sapiēs: Sed cādor corpis nō est essentia: qm̄ ipm corpus essentia est: ⁊ illa ei⁹ q̄litas: vñ ⁊ ab ea dicit candidū corpus: cui non hoc est esse qđ candidū esse. Aliud eīm ibi forma ⁊ aliud color: ⁊ vtrūq̄ nō in seipo: sed i aliqua mole. Que moles nec forma nec color ē: ꝑ formata ⁊ colorata. Sapientia v̄o ⁊ sapiens est. Et qm̄ quecunq̄ aia ꝑticipatione sapientie fit sapiens: si rursus desipiat: manet tamē in se sapiēcia. Nec cū anima fuerit in stulticiaz cōmutata illa mutat: nō ita est in eo qui ex ea fit sapiens: quemadmodū cādor in corpore quod ex illo candidum est. Cum eīm corpus in alium colorem fuerit mutatum: non manebit cādor ille. sed omnino esse desinet. Qz si et pater qui genuit sapientiam ex ea fit sapiens: nec hoc est illi esse quod sapere: qualitas ei⁹ est filius non proles eius: ⁊ non ibi erit iā summa simplicitas: Sed absit vt ita sit. quia vere ibi est summe simplex essentia: hoc ergo ē ibi esse quod sapere. Qz si hoc est ibi esse quod sapere: non p illam sapientiam quam genuit sapiens est pater: alioquin non ipe illam: sed illa eum genuit. Quid eīm aliud dicimus cū dicimus hoc illi est esse quod sapere: nisi eo est q̄ sapiens est. Quapropter que causa illi est vt sapiens sit: ipa illi causa est vt sit: proinde si sapientia quam genuit causa illi est vt sapiens sit: etiaz vt sit: ipa illi causa est. Quod fieri nō potest: nisi gignendo eum aut faciendo. Sed nec genitricem nec conditricem patris vllo modo quisq̄ dixerit sapientiam. Quid eīm est insanius: Ergo ⁊ pater ipa sapientia ē. Et ita dicitur filius sapientia patris: quomodo dicitur lumen patris: id est vt quemadmodum lumen de lumine. ⁊ vtrunq̄ vnum lumen: sic intelligatur sapientia de sapientia: ⁊ vtrunq̄ vna sapientia: ergo et vna essentia: quia hoc est ibi esse quod sapere. Quod eīm est sapientie sapere: ⁊ potentie posse ⁊ eternitati eternam esse: iusticie iustam esse: magnitudini magnam esse: hoc est essentie ipsum esse. Et qz i illa simplicitate non est aliud sapere ꝙ esse: eadem ibi sapientia que essentia.

Ea que patris et filij essentiam significant non esse relatiua: quia quicquid ad se non ad aliquid dicitur simul ambo sunt.

Capitulum. II.

Pater igitur ⁊ filius simul vna essentia: ⁊ vna magnitudo: et vna veritas: ⁊ vna sapientia. Sed non pater

ꝛ filius simul ambo vnū x̄bū: qꝛ non sūt ambo
vn⁹ fili⁹. Sicut em̄ fili⁹ ad patrē referꝛ: nō ad
seip̄m dicit: ita ꝛ verbū ad eū cui⁹ verbū ē re
ferꝛ cū dicit verbū. Eo q̄pe fili⁹ quo verbū
ꝛ eo verbū quo filius. Q̄m igit pater ꝛ filius
simul nō vtiq; vn⁹ fili⁹: p̄ns ē: vt pater ꝛ fili⁹
simul nō ambo vnū verbū. Et p̄pterea nō
eo verbū quo sapiētia: qꝛ verbū nō ad se di
citur: ꝫ tm̄ relatiue ad eū cui⁹ verbū ē: sic fili⁹
ad patrem. Sapiētia x̄o eo quo essentia. Et
ideo qꝛ vna essentia: vna sapientia. Q̄m ve
ro ꝛ verbū sapientia est: ꝫ nō eo verbū q̄ sapi
entia. Verbum em̄ relatiue: sapiētia essenti
aliter intelligit: id dici accipimus cū dicit x̄
bum: ac si dicat nata sapiētia: vt sit ꝛ filius et
imago. Et hec duo cū dicunt: id ē nata sapiē
tia in vno eoꝝ eo q̄ nata est ꝛ verbū ꝛ ima
go ꝛ fili⁹ intelligat: ꝛ in his oīb⁹ noib⁹ nō
ostendat essentia: qꝛ relatiue dicunt. At in
altero q̄ ē sapiētia: q̄m ꝛ ad se dicit: seip̄a em̄
sapiens ē: etiā essentia demōstret: ꝛ hoc ei⁹
esse q̄ sapē. Q̄m pater ꝛ fili⁹ simul vna sapiē
tia: quia vna essentia: ꝛ sigillatim sapiētia de
sapiētia: sicut essentia de essentia. Quapꝛo
pter nō qꝛ pater nō est fili⁹: ꝛ fili⁹ nō ē pater:
aut ille ingenit⁹: ille aūt genitus; ideo non
vna eēntia: quia his noibus relatiua eoꝝ
ostendunt. Uterq; aūt simul vna sapientia
ꝛ vna essentia: vbi ꝫ ē esse q̄ sapē: nō aūt si
mul vterq; verbū aut filius: qꝛ nō ꝫ ē esse q̄
verbū: aut filiū esse: sicut iā satis ostēdimus
ista relatiue dici.

De sapientia a deo genita vel creata.

Ur ergo in scripturis La·III·
c nunq; fere de sapientia quicq; dici
tur: nisi vt ostendat a deo genita vl
creata: genita scz p quā facta sunt oīa: crea
ta vero vel facta: sicut in hoibus: cū ad eaz
que nō creata ꝛ facta: sed genita est cōuertū
tur ꝛ illustrant. In ipsis em̄ fit aliq̄d q̄ voce
tur coꝝ sapientia: vel illud scripturis p̄nun
ciātibus aut narrātib⁹ q̄ verbū caro factū
Job·j est ꝛ habitauit in nobis: ꝫ mō em̄ xp̄us facta
sapientia est: quia factus est homo. An p̄p
terea nō loquit in illis libris sapientia: vel
de illa dicit aliquid: nisi q̄ ea de deo natam
ostendat: aut factā: cuius sit ꝛ pater ipe sapiē
tia: quia illa nobis sapientia commēdanda
erat ꝛ imitanda: cui⁹ imitatione formamur
Pater em̄ eam dicit vt verbū eius sit: non q̄
modo p̄ferꝛ ex oꝛe verbū sonās: aut añ p̄nū
ciationē cogitat. Spacijs em̄ tp̄m ꝫ cōplet:
illud aūt et nū ē: ꝛ illumināo dicit nob de se
Mat·jj ꝛ de p̄fe: q̄ dicēdū ē hoib⁹. Jōq; ait: Nemo
nouit filiū nisi pater: ꝛ nemo nouit patrē: nisi
fili⁹: ꝛ cui voluerit fili⁹ reuelare: qꝛ p filiū re
uelat pater: id est p x̄bū suū. Si ei hoc verbū
q̄ nos p̄ferimus tpale ꝛ transit oꝛiū: ꝛ seip̄m
oñdit: ꝛ illud ó q̄ loq̄mur q̄ tomagis x̄bū dei:
p q̄ facta sunt oia: q̄ ita oñdit p̄rem sicut ē Joh·j
pater. qꝛ ꝛ ip̄m ita est: ꝛ ꝫ est q̄ pater scōm
q̄ sapia est ꝛ essentia: nam scōm q̄ verbū nō
ꝫ ē q̄ pater. qꝛ verbū nō est pater: ꝛ x̄bū re
latiue dicit sicut filius q̄ vtiq; nō pater. Et iō
xp̄us virtus ꝛ sapia dei: qꝛ de patre virtute et
sapientia. etiā ipe virtus ꝛ sapia est sicut lumē
dei de patre lumine: ꝛ fons vite apud deū pa
trem: vtiq; fontem vite. Q̄m apud te inq̄t p̄ Ps·xxxv
pheta: est fons vite: ꝛ in lumine tuo videbim⁹
lumē: qꝛ sicut pater habet vitā in semetip̄o sic Joh·v
dedit filio habere vitā in semetip̄o: ꝛ erat lu Ibidē·j
men vex q̄ illuminat oēm hoiem venientez
in hunc mundū: ꝛ lumen ꝫ verbū erat apud
deū: sed ꝛ deus erat verbū. Deus aut lumē Joh·j
est: ꝛ tenebre in eo non sunt ulle: lumen vero
non coꝛpoꝛale sed spiritale. Neq; ita spirituale
vt illuminatione factum sit: quemadmodum Mat·v
dictū est apostolis. Vos estis lumen mundi:
sed lumen quod illuminat omnem hominem
ea ipa et summa sapientia deus: vnde nūcagi
mus. Sapientia vero filius de sapientia pfe:
sicut lumen de lumine: ꝛ deus de deo: vt ꝛ sin
gulus pater lumen: ꝛ singulus filius lumen: ꝛ
singulus pater deus: ꝛ singulus fili⁹ deus: er
go ꝛ singulus pater sapia: ꝛ singulus filius sa
pientia. Et sicut vtrūq; simul vnū lumē: ꝛ vn⁹
deus: sic vtrūq; vna sapia. Sed filius fact⁹ est j·Cor·j
deus: sic nob sapia a deo: ꝛ iusticia ꝛ scrificatio: qꝛ tem
poꝛaliter nos ad illum cōuertimur: id est ex a
liquo tempe. vt cum illo maneamus in eter
num. Et ipe ex quodam tempoꝛe x̄bum caro Joh·j
factū est: ꝛ habitauit in nobis. Propterea igi
tur cum p̄nunciatur in scripturis aut narrat
aliquid de sapientia siue dicēte ipa: siue cū de
illa dicitur: filius nobis potissimū insinuatur.
Cuius imaginis exemplo ꝛ nos non discedā
mus a deo: quia et nos imago dei sumus. Nō
quidem equalis: facta quippe a patre p filium
non nata de patre sicut illa. Et nos quia illu
minamur lumine: illa vero quia lumen illumi
nās: et ideo illa sine exemplo nobis exemplū
est. Neq; enim imitatur precedentem aliquē
ad patrem a quo nunq; est omnino separabi
lis: quiꝛ idipsum est quod ille de quo est. Nos
autem nitentes imitamur manentem: et se
quimur stantem. Et in ipso ambulantes tē
dimus ad ipsum: quia factus est nobis via
temporalis per humilitatem: Que mansio

nobis eterna est p diuinitatē. Qm̄ q̄pe spiritibus mūdis intellectualib⁹ q̄ supbia non lapsi sunt: in forma dei: ⁊ deo equalis ⁊ deus p̄bet exemplū: vt se idem exēpluz redeundi etiā lapso p̄beret homini: q̄ ppter imundicia pctō⁹ ⁊ penāq; mortalitatis deuz videre Phil. 2 nō poterat: semetipm exinaniuit: nō mutando diuinitatem suā: ꝑ nr̄am mutabilitatē assumendo: ⁊ formā serui accipiens: venit ad 1. Thi. 1. Joh. 1 nos in hunc mundū: qui in hoc mundo erat quia mundus p eū factus ē: vt exempluz surSum videntib⁹ deū: exemplū deorsum mirātibus hoiem. Exemplū sanis ad p̄manendū exemplū infirmis ad cōualescendū. exēplū morituris ad nō timendū: exemplū mortuis ad resurgendū eēt: in oībus ipe p̄matum te Col. 1 nens. Quia em̄ hō ad beatitudinē sequi nō debebat nisi deū: ⁊ sentire nō poterat deum sequendo deū hoiem factū sequer̄ simul: ⁊ quē sentire poterat ⁊ quem sequi deberet. Roma. 5 Amem⁹ ꝑ eū ⁊ inhereamus illi: caritate diffusa in cordibus nr̄is p spm̄scm̄ q̄ dat⁹ est nobis. Nō igit̄ miriū si ꝓpter exemplū q̄ nob vt reformaremur ad imaginē dei p̄bet imago equalis p̄ri: cū de sapiētia scriptura loq̄t ō filio loquit̄ quē sequimur viuēdo sapiēter ꝙuis ⁊ pater sit sapientia sicut lumē ⁊ deus: Spūs q̄ sanctus siue sūma charitas vtrūq; Joh. 4 cōiungens nosq; subiūgens. Q̄ ideo nō indigne dicit̄ quia scptū est: Deus charitas ē: quō nō est etiā sapiētia: cū sit lumen: qm̄ de⁹ lumen ē: siue ergo ꝯ modo siue alio modo essentia spūssancti sigillatim ac ꝓprie nominā da ē qm̄ de⁹ ē: vtiq; lumē est: Et qm̄ lumē est: vtiq; sapiētia est. Deū aūt esse spm̄scm̄: scri- 1. Cor. 3 ptura clamat apud ap̄lm qui dicit: Nescitis quia tēplū dei est⁊: stat imq; subiycit: Et spūs dei habitat in vob. De⁹ em̄ habitat in templo suo. Nō em̄ tanq; ministeꝛ habitat spūs dei in templo dei: cū alio loco euidētius di- 1. Cor. 6 cat. Nescitis q⁹ corpa vra templū in vob est spūssancti quē habet⁊ a deo: ⁊ nō estis vestri empti em̄ estis p̄cio magno: glorificate ⁊ portate deū in corpe vestro. Quid est aūt sapiētia nisi lumen spiritale ⁊ incōmutabile? Est em̄ ⁊ sol iste lumē ꝑ corpale ē: ⁊ spiritalis creatura lumen: ꝑ nō incōmutabile. Lumē ꝙ pat̄ lumen fili⁹: lumen spūsc̄us. Simul aūt non tria lumina: ꝑ vnū lumen. Et ideo sapientia pater: sapiētia filius: sapiētia spūsc̄us. et simul nō tres sapiētie: ꝑ vna sapientia: ⁊ quia ꝯ est ibi esse q̄ sape: vna essentia pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. Nec aliud ē ibi esse q̄ deū esse. Tn⁹ ꝙ de⁹: pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanctus.

Quid vel a grecis vel a latinis necesse fuerit dici de ineffabili trinitate. La. IIII

Taq; loquēdi causa de ineffabilib⁹
i vt fari aliquo modo possim⁹ q̄ effari nullo modo possum⁹: dictuz est a nr̄is grecis vna essentia: tres subst̄atie: a latinis aūt vna essentia vel subst̄antia: tres persone: quia sicut iā diximus: nō aliter in ꝓmōe nr̄o: id est latino eēntia q̄ suba solet intelligi Et dū intelligat saltē in enigmate q̄ dicit̄: placuit ita dici vt dicerē aliq̄d cū quererē q̄d tria sint: quę tria esse fides vera ꝓnunciat: cū ⁊ patrē nō dicit eē filiū: ⁊ spm̄scm̄ quod est donū dei nec patrē dicit esse nec filiū. Cū ꝙ querit̄ q̄d tria: vel q̄d tres: cōferimus nos ad inueniendū aliq̄d speciale vel generale nomē quo cōplectamur hec tria: neq; occurrit animo q⁹ excedit supeminētia diuinitat̄ vsitati eloquij facultatē. Veri⁹ em̄ cogitatur deus q̄ dicit̄. ⁊ veri⁹ est q̄ cogitat̄. Cū em̄ dicimus: nō eundē esse iacob q̄ est abraā: isaac aūt nec abraā esse nec iacob: tres eē vtiq; fatemur abraā isaac ⁊ iacob. Sz cū querit̄ quid tres: rn̄demus tres hoies: noie speciali eos pluraliter apellantes: generali aūt si dicamus tria animalia: hō em̄ sicut veteres differierūt: aial ē rōnale: mortale. Aut sicut scripture nr̄e loq; solēt: tres aias cū a pte melioꝛe totū apellari placet: id ē ab aia: cū corp⁹ ⁊ aīa sit totus homo. Ita quipe dictū est in egyptū descendisse cū iacob aias septuagintaq; ꝓ tot hoibus. Itē cū dicim⁹ equum tuū nō eū eē q̄ me⁹ ē: ⁊ tertiū alicui⁹ alteri⁹: nec meū eē nec ruū: fatemur tres esse. Et interroganti q̄d tres: rn̄dem⁹ tres equos nomine speciali: generali aūt tria aialia. Item cū dicimus bouē nō esse equū: canē vo nec bouē esse nec equū: tria quedā dicim⁹: ⁊ per cunctātibus q̄d tria: nō iā speciali noie dicimus tres equos: aut tres boues: aut tres canes: quia nō eadē specie cōtinent̄: ꝑ generali tria aialia: siue supioꝛe genere tres subas: vel tres creaturas: vel tres naturas. Quecūq; aūt plurali numero enūciant̄: specialit̄ vno noie etiā generaliter enūciari possunt. Nō aūt oia que generaliter vno noie apellant̄ etiā specialiter apellare vno noie possumus. Nam tres equos q̄ est nomen speciale: etiā aialia tria dicim⁹. Equū vero⁊ bouem: ⁊ canem: animalia tria tm̄ dicimus vel substantias que sunt generalia noia: ⁊ si q̄d aliud de his generaliter dici p̄t. Tres vero equos: aut boues: aut canes: que specialia vocabula sunt: nō ea possum⁹ dicere. Ea q̄p

pe vno nomine q̃uis pluraliter enũciamus que cõiter habent illud qđ eo noie significat Abraã q̃pe ⁊ isaac ⁊ iacob: cõe habent id qđ est hõ: Jta q̃ dicunt tres hoies. Equ⁹ quoq; ⁊ bos ⁊ canis: cõmune habẽt id qđ ẽ animal: Dicunt ḡ tria animalia. Jta tres alios lauros: etiã tres arbores dicim⁹: laurũ vero et mirtũ: ⁊ oleã: tñ tres arbores vl tres subas aut tres naturas: atq; ita tres lapides: etiaz tria corpa: lapidem vero ⁊ lignum ⁊ ferrum tantũ tria corpa: vel si quo etiã supiore generali noie dici possunt. Pater ḡ ⁊ fili⁹ ⁊ spirit⁹ sanctus: q̃n tres sunt: queramus quid tres sunt: ⁊ qđ cõmune habeant. Non em̃ cõmune illis est id qđ pater ẽ: vt inuicẽ sibi sint patres: sicut amici: cum relatiue ad alterutruz dicant possunt dici tres amici q̃ inuicem sibi sunt. Non aũt hoc ibi: q; tãtũ pater ibi pater. nec duorũ pater: sed vnici filij. Nec tres filij: cũ pater ibi nõ sit filius nec spũssanctus Nec tres spũssancti: quia ⁊ spũssanctus propria significati one qua etiã donũ designatur nec pater nec filius. Quid igit tres? Si em̃ tres pone: cõmune ẽ eis id qđ pona est: ergo speciale hoc: aut generale nomen est eis si cõsuetudinẽ loquendi respicim⁹. Sed vbi est nature nulla diuersitas: ita ibi generalit enũciant aliqua plura vt etiã specialit enũciari possint. Nature em̃ differentia facit: vt laurus ⁊ mirtus: ⁊ olea: aut equus: aut bos: aut canis: nõ dicant speciali noie: iste tres lauri: aut illi tres boues: sed generali: vt iste tres arbores: ⁊ illa tria animalia. Hic vero vbi nulla est essentie diuersitas: optet vt speciale nomen habeant hec tria: qđ tñ nõ inuenitur. Nã pona generale nomen est: intantum vt etiã hõ possit hoc dici: cũ tm̃ intersit inter hoiem ⁊ deum. Deinde in ipso generali vocabulo: si propterea dicimus tres personas: quia cõmune est eis id qđ est filius: cur nõ etiã tres deos dicimus: certe em̃ quia pater pona: ⁊ filius pona: ⁊ spũssanctus pona: ideo tres persone. Quia ḡ pater deus: ⁊ filius deus: ⁊ spũssanctus deus: cur nõ tres dij? Aut q̃n ꝓpter ineffabilem coniũctionẽ hec tria simul vn⁹ de⁹ cur nõ etiam vna pona: vt ita nõ possimus dicere tres ponas: q̃uis singulam quãq; appellemus ponam: quẽ admodũ nõ possum⁹ dicere tres deos: q̃uis quẽq; singulũ appellemus deum: siue patrẽ: siue filiũ: siue spiritũ sanctum. An quia scriptura nõ dicit tres deos: sed nec tres ponas alicubi scripturã cõmemorare inuenim⁹. An quia nec tres: nec vnã ponaz scriptura dicit hec tria. Legim⁹ em̃ ponã dñi: nõ ponã dñm: propterea licuit loquẽdi ⁊ disputandi necessitate tres personas dicere: nõ quia scriptura dicit: sed qa scriptura nõ contradicit. Si aũt diceremus tres deos: ꝓtradiceret scriptura dicẽs Audi israel: dñs de⁹ tuus deus vn⁹ ẽ. Cur ḡ ⁊ tres essentias nõ licet dicere: qđ similiter scptura sicut nõ dicit: ita nec ꝓtradicit. Nã essentia si speciale nomẽ est cõmune tribus: cur non dicant tres essentie: sicut abraã isaac ⁊ iacob tres hoies: q; homo speciale nomen est commune oibus hominibus. Si aũt speciale nomen nõ est essentia sed generale: q; homo ⁊ pecus ⁊ arbor ⁊ sidus ⁊ angelus dicit eẽntia cur nõ dicunt iste tres essentie: sicut tres eq dicunt tria animalia: ⁊ tres lauri dicũt tres arbores: ⁊ tres lapides tria corpa? Aut si ꝓpter vnitatem trinitatis nõ dicunt tres eẽntie sed vna essentia: cur nõ ꝓpter eandẽ vnitatem nõ dicunt tres substãtie: vel pone: ꝙ vna substantia ⁊ vna pona? Q; em̃ est illis cõmune nomen essentie: ita vt singulus q̃sq; dicat essentia: tam illis cõmune ẽ vel substantie vel pone vocabulũ. Qđ em̃ de personis fm nr̃am: hoc de substãtijs fm grecoz consuetudinem ea que diximus optet intelligi. Sic em̃ dicũt illi tres substantias vnam essentiam: quẽadmodũ nos dicimus tres ponas: vnã essentiã vel substantiã. Quid igitur restat: nisi vt fateamur loquẽdi necessitate parta hec vocabula: cũ opus esset copiosa disputatione aduersum insidias vel erroz̃es heretico⁹uz? Cũ em̃ conaret humana inopia loquẽdo ꝓferre ad hominũ sensus: qđ in secretario mẽtis ꝑ captu tenet: de domino deo creatore suo: siue ꝑ piã fidẽ: siue ꝑ qualẽcũq; intelligentiã: timuit dicere tres essentias: ne intelligeret in illa sũma equalitate vlla diuersitas. Rursus nõ esse tria quedam: nõ poterat dicere qđ sabellius: q; dixit in heresim lapsus est: Certissime q̃pe et de scripturis cognoscit qđ pie credendũ ẽ: ⁊ aspectu mẽtis idubitata ꝙceptione pstringit ⁊ patrẽ eẽ ⁊ filiũ ⁊ spm̃scm̃: nec eundẽ filiũ eẽ q̃ pater ẽ: nec spm̃scm̃ eundẽ patrẽ eẽ vel filium. Quesiuit qđ tria diceret: ⁊ dixit substãtias siue ponas: q̃bus noibus nõ diuersitatem itelligi voluit: ꝙ singularitatẽ voluit: vt nõ solũ ibi vnitas intelligatur: ex eo qđ dicitur vna eẽntia: ꝙ trinitas: ex eo q̃ dicuntur tres substantie vel pone. Nã si hoc ẽ de deo

Deut. 6

esse qđ subsistere: ita nō erant dicende tres sube: vt nō dicunt tres essentie: quēadmodū quia ꝟ ē deo esse qđ sapē: sicut nō tres essentias: ita nec tres sapiētias dicim⁹. Sic em̄ qa ꝟ illi ē deū eē qđ ē eē: tā tres essentias q̄ tres deos dici fas nō est. Si aūt aliud est deo esse aliud subsistere: sicut aliud deo eē: aliud patrem eē vel dñm eē: qđ em̄ est ad se dicit: pat aūt ad filiū: ⁊ dñs ad seruientem creaturā dicitur: relatiue g̃ subsistit: sic relatiue gignit: ⁊ relatiue dñat. Ita iā substantia nō erit substātia: quia relatiuū erit. Sicut em̄ ab eo qđ est eē appellat essentia: ita ab eo qđ est subsistere substantiā dicimus. Absurdū est autem vt substātia relatiue dicatur. Omnis em̄ res ad seipam: subsistit quātomagis deus. Si tm̄ dignū est: vt deus dicat subsistere.

De substantia ⁊ essentia. La. V

Ed his em̄ rebus recte intelligit: in quibus subiectis: sunt ea que in aliquo subiecto esse dicunt: sicut color aut forma in corpe. Corpus enim subsistit: et ideo substantia est. Illa vero in subsistente atq; subiecto corpe: que nō substantie sunt: sed in substantia: ⁊ ideo si eē desinat: vel ille color: vel illa forma: nō adimūt corpori esse corpus: qm̄ nō hoc ei est esse: qđ illā vel illam formā colorem ve retinere. Res vero mutabiles neq; simplices ꝓprie dicunt substantie Deus aūt si subsistit vt substantia ꝓprie dici possit: inest in eo aliquid tanq̄ in subiecto: ⁊ nō est simplex: cui hoc sit esse qđ illi est: ⁊ q̄cq̄d aliud de illo ad illum dicit: sicut magnus: oīpotēs: bon⁹: ⁊ si quid hmōi de deo nō incōgrue dicit: Nefas ē aūt dicere vt subsistat: ⁊ subsit deus bonitati sue: atq; illa bonitas nō substantia sit vel potius essentia: neq; ipse de⁹ sit bonitas sua: ꝟ in illo sit tanq̄ in subiecto. Tm̄ manifestū est deū abusiue substantiam vocari: vt noīe vsitatiore intelligat essentia: qđ vere ⁊ ꝓprie dicit: ita vt fortasse solum deū dici oporteat essentiā. Est em̄ vere Exod. 3 solus: qui incōmutabilis est: idq; nomē suum famulo suo moysi enūciauit: cū ait: Ego sum qui sum. Et dices ad eos: qui est misit me ad vos. Sed tm̄ siue essentia dicat qđ ꝓprie dicitur: siue substantia qđ abusiue: vtrūq; ad se dicit. nō relatiue ad aliqd. Tm̄ hoc est deo eē qđ subsistere: ⁊ ideo si vna essentia trinitas: vna etiā substantia. fortassis igit cōmodius dicunt tres psone: q̄ tres substantie.

De trib⁹ psonis vni⁹ cētie La. VI

Ed ne vobis videar suffragari: hoc q̄ req̄ramus q̄ quā ⁊ illi si vellent sicut dicunt tres subas. tres hypostases. possent dicere tres psonas. tria ꝓsopa. Illud aūt maluerūt qđ forte ꝑm lingue sue ꝓsuetudinē aptius diceret. Nanq; ⁊ in psonis eadē rō est. Nō em̄ aliud est deo esse. aliud psonā esse. sed oīno idē. Nam si esse ad se dicit psona vero relatiue. sic dicamus tres psonas ꝑrem ⁊ filiū et spūsctū. quēadmodū dicunt aliq̄ tres amici. aut tres ꝓpinqui. aut tres vicini q̄ sint adiuicem nō q̄ vnusq̄sq; eor sit ad seipm. Quapro pter quilibet ex eis amicus est duor cerer or. aut ꝓpinquus. aut vicinus. q̄ hec noīa relatiuam significatiōem habēt. Quid g̃ nō placet vt dicamus prēm psonam esse filij ⁊ spūsancti aut filiū psonam esse ꝑris ⁊ spūsancti. aut spiritū sctm̄ psonam esse ꝑris ⁊ filij. Sed neq; psona ita dici alicubi solet. neq; in hac trinitate cū dicimus psonā ꝑris. aliud dicim⁹ q̄ substantiam patris. Quo circa vt suba ꝑris ipe pater est. non quo pater est sed q̄ est. ita ⁊ psona patris nō aliud q̄ ipe pater est. ad se quippe dicit psona nō ad filiū vel spm̄sctm̄. sicut ad se dicit deus. ⁊ magnus ⁊ bonus ⁊ iustus. ⁊ si q̄d aliō hmōi. Et quēadmodū hoc illi est esse qđ deus esse qđ magnū qđ bonū esse. ita hoc illi est esse qđ psonam esse. Cur ergo non hec tria simul vnam psonam dicimus. sicut vnā essentiam ⁊ vnū deum. sed tres dicim⁹ psonas cū tres deos. aut tres essentias non dicamus. nisi q̄a volumus vel vnū aliq̄d vocabulū seruire huic significationi qua intelligitur trinitas ne oīno taceremus interroganti. quid tres. cum tres esse fateremur? Nam si genus est essentia. species aūt substātia siue psona. vt nonnulli sentiunt omitto illud qđ iam dixi. oportere appellare tres essentias. vt appellantur tres substātie vel psone. sicut appellant tres equi eadem q̄ animalia tria cum sit spēs equus. animal genus. Neq; em̄ species ibi pluraliter dicta est. ⁊ genus singulariter tanq̄ diceret tres equi vnum animal. sed sicut tres equi speciali nomine. ita tria animalia generali nomine. Q̄ si dicunt substantie vel persone nomine non speciem significari. sed aliquid singulare atq; indiuiduum. vt substantia vel psona. non ita dicatur sicut dicitur homo quod commune ē omnibus hominibus. Sed quomodo dicitur hic homo velut abraam. velut ysaac. velut iacob. vel si quis alius qui etiā digito ꝓsens demonstrari possit. sic q̄ illos eadem ratio consequetur. Sicut em̄ dicuntur abraam ysaac ⁊ iacob tria indiuidua. ita tres homines ⁊ tres anime. Cur g̃ pat ⁊ filius ⁊ spūsctūs. si ꝑm genus ⁊ spēm ⁊ indiuiduum etiam ista disserim⁹

nō ita dicunt tres essentie vt tres substantie seu psone: sed hec vt dixi omitto. Illud dico si eēntia genus est: vna eēntia iam nō habet species: sicut quia genus est animal: vnum animal iam nō habet species. Nō sunt g tres species vnius eēntie: pater t filius t spūssanctus. Si aūt spēs est essentia: sicut species ē homo: tres vero ille quas apellam⁹ subas siue psonas: sic eandem speciem cōiter habēt: quēadmodū abraā t isaac t iacob: speciem q̄ hō dicit cōiter habent: nō sicut hō subdiuidi tur in abraam isaac t iacob: ita vnus homo t in aliquos singulos homies subdiuidi pōt oīnino eīm nō pōt: quia vnus hō iam singul⁹ hō est. Cur g vna essentia in tres substantias vel psonas subdiuidit? Nam si essentia species est sicut hō: sic est vna essentia sicut vn⁹ hō: an sicut dicimus aliquos tres hoies eiusdēq̄ sexus: eiusdem tempatiōis corpis: eiusdem animi vnā esse naturā: tres eīm sunt homines: sed vna natura. Sic etiā ibi dicimus tres subas vnā eēntiā: aut tres psonas vnaz substantiā vel essentiā. Hoc vero vtcūq̄ sil'e est: quia t veteres q̄ latine locuti sunt. añq̄ haberēt ista noīa: que nō diu est vt in vsuz venerunt: id est essentiā vel substantiā pro his naturā dicebāt. Nō itaq̄ fm genus t species ista dicimus: sed quasi fm cōem candēq̄ materiā. Sicut ex eodē auro si fierēt tres statue diceremus tres statuas vnū aurū: nec tñ diceremus genus aurū: spēs aūt statuas: nec aurū speciē: statuas vero indiuidua. Nulla q̄pe species indiuidua sua transgreditur: vt aliquid extra cōprehendat. Cū eīm diffiniero quid sit hō: qđ est nomen speciale: singuli quiq̄ homines qui sunt indiuidua cadē diffinitione cōtinent: nec aliq̄d ad eam ptinet quod hō nō sit. Cū vero auro diffiniero: non sole' statue si aurce fuerint: sed t anuli: t si q̄d aliud de auro fuerit ad aurū ptinebit: t si nihil inde fiat: aurū dicit: quia etiā si nō sint aurce: nō ideo nō erūt statue. Item nulla species excedit diffinitionē generis sui. Cuz eīm diffiniero animal: qm̄ generis hui⁹ species ē equus: ois equus aīal est: nō aūt statua ois aurū est. Ideo q̄uis in tribus statuis aureis recte dicam⁹ tres statuas vnū aurū: non tñ ita dicimus vt genus aurū: spēs vo statuas irelligamus. Nec sic ergo trinitatez dicimus tres psonas vel substantias: vnā essentiam t vnū deū: tanq̄ ex vna materia tria quedā subsistant: etiā si quicq̄d illud est: in his trib⁹ explicatū sit. Nō eīm aliq̄d aliud ei⁹ eēntie ē: ꝓter istā trinitatē: tñ tres psonas eiusdē eēntie vel tres psonas vnā essentiam dicimus: tres aūt psonas ex eadem essentia nō dicim⁹ quasi aliud ibi sit qđ essentia est: aliud qđ persona: sicut tres statuas ex eodem auro possumus dicere. Aliud eīm illic est esse aurū: aliud esse statuas. Et cū dicunt tres hoies vna natura: vel tres hoies eiusdem nature: pūt etiam dici tres hoies ex eadem natura: quia ex eadem natura: t alij tres hoies pūt existere. In illa vo eēntia trinitatis: nullo mō alia q̄libet psona ex eadem eēntia pōt existere. Deinde in his rebus nō tñ est vn⁹ hō: q̄tū tres hoies simul. Et plus sunt aliq̄d homies duo q̄z vnus hō. Et in statuis equalibus plus auri est tres simul: q̄z singule statue: t min⁹ auri est vna q̄z due. At in deo nō ē ita. Nō eīm maior essentia est pater t filius t spūssanctus simul q̄z solus pater aut filius. Sed tres simul ille substantie siue persone si ita dicēde sunt equales sunt singulis: qđ animalis hō nō pcipit. Nō eīm pōt cogitare nisi moles t spacia: vel minura vel grandia volitantib⁹ in anio eius phantasmatibus: tanq̄ imaginibus corpoꝝ. Exqua īmūdicia donec purgetur: credat in patrē t filiū t spm̄sanctum: vnū deum solum. magnū. oīnipotentē. bonū. iustū. misericordem. omniū visibilium t inuisibilium cōditorem: t quicq̄d de illo ꝓ humana facultate digne vereq̄ dici potest. Neq̄ cū audierit patrem solū deū: separet inde filiū aut spiritum sanctum. Cum eo: quippe solus deus cum quo t vnus deus est: quia t filiū cū audimus solū deum sine vlla separatione patris aut spūssancti oportet accipe: atq̄ ita dicat vnam eēntiā: vt non existimet aliud alio vel maius vel melius: vel ex aliqua parte diuersum. Nō tñ vt pater ipe sit t filius: t spūssanctus: t quicquid aliud ad alterutrum singula dicunt: sicut verbū qđ nō dicit nisi filiū aut donū qđ nō dicit nisi spūssc̄us: ꝓpter qđ etiā plurale m numerū admittunt: sicut in euangelio scriptū est. Ego t pater vnum sumus. Et vnū dixit t sumus. Vnū fm essentiaz qđ idē deus sumus fm relatiuū: qđ ille pat: h filius. Aliqñ t tacet vnitas essentie: t sola pluraliter relatiua cōmemorant. Veniem⁹ ad eū ego t pater: t habitabimus apud eū. Veniemus t habitabimus pluralis numerus ē quia ꝑdictum est: Ego t pater. id est pater t filius: que relatiue ad inuicē dicunt. Aliquā do latenter oīno: sicut in genesi: Faciamus hoiem ad imaginem t similitudinem nostrā. Et faciamus: t nostrā: pluraliter dictū est: et nisi ex relatiuis accipi nō potest. Non eīm vt

Joh. 10

Joh. 14

Genes. 1

facerent dij: aut ad imaginē ꝛ siꝫitudinē deoꝝ sed vt facerēt pꝝ ꝛ filius ꝛ spūssanctus ad imaginem patris ꝛ filij ꝛ spūssancti: vt subsisteret hō imago dei. De⁹ aūt trinitas. Sed quia nō oīno equalis fiebat illa imago dei: tanꝯ non ab illo nata: sed ab eo creata. Huius rei significande causa ita imago est: vt ad imaginē sit. i. non equatur paritate. ꝧ quadā siꝫitudine accedit. Nō eīm locoꝝ interuallis: ꝧ siꝫitudine accedit ad deū: ꝛ dissiꝫitudine receditur ab eo. Sunt eīm qui ita distinguunt. vt imaginē velint esse filiū: hoiem vero non imaginē: ꝧ ad imaginē. Reuellit aūt eos apls dicens. Vir q̄ dem non debet velare caput: cum sit imago ꝛ gloria dei. Non dixit ad imaginez: sed imago. Que tñ imago cū alibi dr. Ad imaginem. non quasi ad filiū dr: que imago equalis est patri. alioquin non diceret ad imaginē nr̄az. Quō enim nostram cū filius solius patris imago sit Sed ꝓpter imparem vt diximus similitudinē dictus est homo ad imaginem: ꝛ ideo nr̄am vt imago trinitatis esset homo: non trinitati eq̄lis sicut filius patri: sed accedens vt dictum ē quadā similitudine: sicut in distantibus significatur quedam vicinitas: non loci: sed cuiusdam imitationis. Ad hoc enim eis dr. Reformamini in nouitate mentis vestre. Quibus item dicit. Estote itaq̄ imitatores dei sicut filij carissimi. Nouo enim homini dicitur. Qui renouatur in agnitionem dei. scōm imaginez eius qui creauit euz. Aut si iam placet ꝓpter disputandi necessitatem: etiam exceptis nominibus relatiuis pluralem numerum admittere. vel vno nomine respondeaī. cuz queriī quid tria: ꝛ dicere tres substantias: siue tres personas: nulle moles aut interualla cogitentur. nulla distantia quātulecunq̄ dissimilitudinis: aut vt intelligatur aliud alio vel paulo minus quocunq̄ modo minus esse aliud alio potest: vt neq̄ personaꝝ sit confusio: nec talis distinctio qua sit impar aliquid Quod si intellectu capi non potest: fide teneatur: donec illucescat in coꝛdibus ille: qui ait per prophetā Nisi crediderit̄is non intelligetis.

Explicit liber septimus.

Incipiunt capitula libꝛi octaui.

i De indifferenti magnitudine trinitatis: in qua non est plus ipa trinitas simul q̄ singula q̄q̄ persona

ij Q; de essentia veritatis que ē trinitas deus: nihil coꝛpoꝛeū neq̄ mutabile debeat cogitari.

iij De vero ꝛ sūmo ꝛ vno bono.

iiij De dilectione in deū per fidem.

v De sacramento incarnationis dñi: ꝛ saluatoꝛis nostri iesu xpi.

vj Quid in sctis q̄s nō vidim⁹ diligamus

vij De vera dilectione.

viij Q; qui fratrem diligit deum diligat. q̄ amat ꝛ ipam dilectionem que ex dō ꝛ deus est

ix Q; ex ea foꝛma qua diligitur iustus. diligatur deus. qꝛ nō pōt ea q̄ dilectō excitat foꝛma non diligi: eademq̄ ē deus: quia deus caritas est

x De amāte ꝛ qō amatur ꝛ amoꝛe.

Aurelij augustini pemium in libꝛū octauū

d Ꝛrimus alibi ea dici pꝛopꝛie ī illa trinitate distincte ad singulas pſonas pertinētia. que relatiue dicuntur ad inuicem: sicut pater et filius ꝛ vtriusq̄ donum spiritussanctus. Non enim pater trinitas. aut filius trinitas. aut trinitas donum. Q; vero ad se dicuntur singuli non dici pluraliter tres. sed vnā ipam trinitatem. sicut deus pater: deus filius: de⁹ spūssanctus. Et dñs pater: dñs filius: dñs spūssanct⁹. Et oīpotens pater. oīpotens filius: oīpotēs spūssanctus. Nec tñ tres dij. aut tres domini: aut tres oīpotentes. Sed vnus deus: dñs: oī potens: ipa trinitas. ꝛ quicqd aliud. non adin uicez relatiue: sed ad se singuli dicunī. Hoc eī ꝑm essentiam dicunī: qꝛ hoc est ibi esse. q magnum esse: q bonum esse: q sapientem esse. et quicquid aliud ad se vnaquaeq̄ ibi persona vl ipa trinitas dicitur. Ideoq̄ dici tres pſonas. vel tres substantias: non vt aliqua intelligaī diuersitas essentie: sed vt vel vno aliquo vocabulo respondeꝛi possit: cum dicitur q̄d tres vel quid tria: tantāq̄ esse equalitatem ī ea trinitate: vt nō solum pater non sit maioꝛ q̄ filiꝰ quod attinet ad diuinitatem. sed nec pater et filius simul maius aliquid sint q̄ spūssanctus. aut singula quaeq̄ persona quelibet triū: minꝰ aliquid sit q̄ ipsa trinitas: Dicta sunt hec: ꝛ si sepius versando repetantur: familiariꝰ qui dem innotescunt. Sed ꝛ modus aliq̄s adhibēdus est: deoq̄ supplicandum deuotissima pietate: vt intellectum aperiat: ꝛ studium contēplationis assumat: quo possit mente cerni essentia veritatis: sine vlla mole: sine vlla mobilitate. Nunc itaq̄ inquantū ipse adiuuat creatoꝛ mire misericoꝛs: attendamus hec que modo tam interioꝛa q̄ superioꝛa tractabimus. cum sit eadem seruata illa regula: vt quod intellectui nostro nondum eluxerit: a firmitate fidei non dimittatur.

De indifferenti magnitudine trinitatis in q̃ nō est plus ipa trinitas simlr̃ q̃ singula quecꝫ persona. Capitulum.I.

Dicimus eñ nō esse in hac trinitate maius aliquid duas aut tres psonas q̃ vnã earum: qđ non capit consuetudo carnalis: nō ob aliud nisi qz vera que creata sunt sentit vt potest: veritatem aũt ipam qua creata sunt non potest intueri. Mã si posset: nullo mō esset lux ista corporea manifestior q̃ hoc quod dixim⁹. In substantia quipe veritatis: qñ sola vera est: non est maior: aliqua: nisi que verius est. Quicqđ aũt intelligibile atꝫ incōmutabile ē: non aliō alio verius est: qz eque incōmutabiliter eternum ē. Nec qđ ibi magnũ dicitur: aliunde magnum est: q̃ eo qđ vere est. Quapropter vbi magnitudo ipa veritas est: quicquid plus habet magnitudinis: necesse est vt plus habeat veritatis. Quicquid ergo plus veritatis non habet: non habet pl⁹ etiã magnitudinis. Porro quicquid plus habet veritatis: pfecto verius est: sicut maius est quod plus habet magnitudinis: hoc ergo ibi est maius qđ verius. Non aũt verius ē pater ꝛ filius simul: q̃ singulus pater. aut singulus filius. Non igit maius aliqđ vtrũ q̃ simul: q̃ singulum eorũ. Et qñ eque vere est etiã spũssanctus. nec pater ꝛ filius simul. maius aliquid est q̃ ipe: qz nec verius est. Pater quoꝫ ꝛ spũssanctus simlr̃: qñ veritate non superant filium Non eñ verius sunt. nec magnitudine superant. Atꝫ ita fili⁹ ꝛ spũssanctus simul: tam magnũ aliquid sunt q̃ pater solus: qz tam vere sunt. Sic ꝛ ipa trinitas tam magnũ est: q̃ vnaquecꝫ ibi psona. Non eñ ibi maior est: que verior non est: vbi est ipa veritas magnitudo. Quia in essentia veritatis: hoc est vez esse qđ est esse: ꝛ hoc est esse qđ est magnũ esse: hoc ergo magnum eē qđ vez esse. Qđ igitur ibi eque verũ est: etiaz eque magnum sit: necesse est.

Qz de essentia veritatis que ē trinitas de⁹ nihil corporeum neꝫ mutabile debeat cogitari. Capitulũ.II.

In corporibus aũt fieri pōt: vt eque verum sit hoc aurũ atꝫ illud: ꝑ maiꝰ hoc fit q̃ illud: qz non eadem ibi est magnitudo que veritas. Aliudꝫ illi est aurũ esse: aliud magnum eē. Sic ꝛ in animi natura fim q̃ dr̃ magnus animus. nō fm hoc dicit verus animus. Animũ eñ verum habet etiam q̃ non ē magnanimus: qñquidem corporis et animi eēntia. non est ipi⁹ veritatis essentia: sicut ē trinitas de⁹ vn⁹: sol⁹: magn⁹: ver⁹: verax veritas. Quē si cogitare conamur quantum sinit ꝛ donat: null⁹ cogitetur per locoꝫ spacia ptactus aut cōplexus: quasi trium corporum nulla cōpagone iuncture: sicut tricorpem geryonē fabule ferunt. ꝑ quicqđ aĩo tale occurrerit: vt maius sit in tribus q̃ in singulis minusꝫ in vno q̃ in duob⁹: sine vlla dubitatōne respuat. Ita eñ respuit esse corporeũ. In spiritalibus aũt. oē mutabile qđ occurrerit non putet de⁹. Mō eñ parue noticie ps est. cũ de pfundo istō in illam sũmitatē respiramus: si añꝫ scire possumus qđ sit deus. possumus iã scire qđ non sit. Mō est eñ certe nec terra: nec celũ: nec q̃si terra ꝛ celũ: nec tale aliqđ quale videmus in celo: nec q̃cquid tale nō videmus. ꝛ est fortasis in celo. Nec si augeas imaginatione cogitationis lucē solis quantũ potes: siue quo sit maior: siue quo sit clarior milies tñ: aut innumerabiliter: neꝫ hẽ de⁹: Nec sicut cogitant angeli mũdi spũs celestia corpa inspirãtes: at ꝫ ad arbitriũ q̃ seruiãt deo nutantes atꝫ versantes: nec si oẽs cũ sint milia miliũ in vnũ collati. vnus fiant. nec tale aliqđ deu est. Nec si eosdē spũs sine corporib⁹ cogites: qđ quidem carnali cogitatioi difficillimũ est. Ecce vide si potes. O aĩa pgrauata corpe qđ corrũpitur ꝛ onusta terrenis cogitationib⁹ multis ꝛ varijs: ecce videſ si potes: de⁹ veritas est. Hoc ei scriptum est. Qñ deus lux est: nō quomō isti oculi vidẽt: ꝑ quō videt cor: cũ audit veritas ē Noli q̃rere quid sit veritas: statim eñ se obponunt caligines imaginũ corporaliũ: ꝛ nubila phantasmatũ: ꝛ turbabũt serenitatē: q̃ pmo ictu diluxit tibi: cũ dicerē veritas Ecce in ipso pmo ictu: quo velut corruscatōne pstringeris cũ dr̃ veritas. Mane si potes. ꝑ nō potest. Relaberis in ista solita atꝫ terrena. Quo tandē pōdere q̃so relaberis nisi sordiũ ptractarꝫ cupiditatis visco ꝛ pegrinatōis erroribus. Job.j

De vero sũmo ꝛ vno bono. Caplm.III.

Ecce iterũ vide si potes. Non amas certe nisi bonũ: qz bona est terra altitudine montiũ ꝛ tẽperamento colliũ: ꝛ planitie cãpoꝝ: ꝛ bonũ pdiũ: amenum ꝛ fertile: ꝛ bona domus paríb⁹ mẽbris disposita ꝛ ampla: ꝛ lucida: ꝛ bona aĩalia aĩata corpa: ꝛ bonus aer modestus ꝛ salubris: ꝛ bon⁹ cibus suauis atꝫ aptus valitudini: ꝛ bona valitudo sine doloribꝰ ꝛ lassitudine: ꝛ bona facies hois dimẽsa pariliꝫ ꝛ affecta hilaritꝫ. ꝛ luculenter colorata: Et bon⁹ anim⁹ amici ꝓsensiõis dulcedine ꝛ amoris fide. Et bon⁹ vir iustus: ꝛ bone diuitie: qz facile expediunt. Et bonuz celũ cũ sole ꝛ luna ꝛ stellis suis. Et boni angeli sancta

obedientis·Et bona locutio suauit docens: t
ꝓgruent monēs audientē·Et bonū carmē: ca
noꝛ numeris: t sentētijs graue·Quid plura
t plura·Bonū hoc t bonū illud·Tolle hoc et
illud·t vide ipm bonū si potes·ita deū videb·
Mō alio bono bonū: ꝑ bonū oīs boni·Meq; eī
in his oīb⁹ bonis vel q̄ cōmemoꝛaui·vel que
alia cernunt siue cogitant: diceremus aliud
alio meli⁹ cū vere iudicam⁹: nisi esset nob im-
pssa notio ipius boni·fm q̄ t pbarem⁹ aliq̄d·t
aliud alij ꝓponeremus·Sic amādus de⁹: non
hoc t illud bonū: ꝑ ipm bonū·Querendū eñ
bonū aīe: nō cui supuoliret iudicādo·ꝑ cui be-
reat amādo·Et q̄d ꝫ nisi de⁹·Mō bon⁹ anim⁹
aut bonus angel⁹: aut bonū celū: ꝑ bonū bo-
nū·Sic eñ foꝛte facili⁹ aduertit·q̄d velim di-
cere·Cū eñ audio (verbi gꝛa) q̄ bꝛ anim⁹ bo-
nus: sicut duo verba sunt·ita ex eis verb duo
quedā intelligo·Aliud quo anim⁹ est: aliud q̄
bonus·Et quidē vt animus esset: nō egit ipse
aliquid·Mō eñ iā erat: qui ageret vt esset·Vt
aūt sit bonus anim⁹·video agendū esse volū-
tate: nō q̄ idipm quo anim⁹ est·nō est aliquid
boni·Mā vñ iā bꝛ t veriſſime dicit coꝛpoꝛe me
lioꝛ: sed ideo nondū dicitur bonus animus q̄
restat ei actio voluntatis·qua sit pstātioꝛ·quā
si neglexerit·iure culpat: rectecq; bꝛ nō bonus
animus·Distat eñ ab eo qui hoc agit·Et q̄
ille laudabilis·pfecto iste qui hoc non agit vi
tupabilis est·Cū vero agit hoc studio: t fit bo
nus animus·nisi se ad aliq̄d conuertat q̄ ipse
nō est·non pōt hoc assequi·Quo se aūt cōuer
tit vt fiat bonus anim⁹·nisi ad bonū·cum hoc
amat t appetit·t adipiscit Tūn si rursus se auer
tat: fiat q; nō bonus: hoc ipo q̄ se auertit a bo-
no: nisi maneat in se illud bonū vñ se auertit·
nō est quo se iterū si voluerit emēdare cōuer-
tat·Quapꝛopter nulla essent mutabilia bona
nisi esset incōmutabile bonū·Luz itaq; audis
bonū hoc t bonū illud·que pōt alias dici etiā
nō bona: si potueris sine illis q̄ participatione
boni bona sunt: pspicere ipm bonū·cui⁹ ptici-
patōe bona sunt·simul eñ t ipm intelligis cuz
audis hoc aut illud bonū·Si ꝑ potueris·illis
detractis p se ipm pspicere bonum·pspexeris
deū·Et si amoꝛe inhaseris: cōtinuo beatifica-
beris·Pudeat aūt cū alia nō amentur: nisi q̄
bona sunt: eis inhaerendo nō amare bonū ipz
vnde bona sunt·Illud etiā quod animus tūn
q̄ est animus: etiā nō dum eo mō bonus quo
se conuertit ad incōmutabile bonū·sed vt di-
xi tūn animus·cū ita nobis placet vt eum omī
etiā luci coꝛpoꝛee cū bene intelligimus pꝛefe-
ramus·non in seipo nobis placet·sed in illa ar-
te qua factus est·Inde eñ aꝓbat fact⁹ vbi
videtur fuisse faciendus: hec est veritas: t sim
plex bonū·Non eñ est aliud aliquid q̄ ipum
bonū: ac per hoc etiā summū bonū·Non enīz
minui vel augeri bonuz potest: nisi q̄ ex alio
bono bonum est·Ad hoc se igitur anim⁹ con-
uertit vt bonus sit·a quo habet vt animus sit
Tunc ergo voluntas nature cōgruit vt pficia
tur in bono animus·cū illud bonum diligitur
cōuersione voluntatis: vñ est t illud quod nō
amittitur: nec auersione voluntatis·Auertē-
do eñ sese a sūmo bono·amittit animus vt sit
bonus animus·non aūt amittit vt sit animus
cum t hoc iā bonum sit coꝛpoꝛe melius·hoc ꝑ
amittit voluntas: quod voluntas adipiscitur
Jam eñ erat animus qui cōuerti ad id vellet
a quo erat·Qui aūt vellet esse añq; esset·non
dum erat·t hoc est bonū nostrum·vbi videm⁹
vtrum esse debuerit aut debeat quicquid esse
debuisse: aut debere comꝓhendimus·t vbi
videmus esse non potuisse nisi esse debuisset·
quicquid etiā quō esse debuerit cōꝓhendi-
mus·Hoc ergo bonum non longe positum ē
ab vnoquoq; nostrum·Jn illo enim viuimus Act·17·
mouemur t sumus·

De dilectione in deū per fidē·Capm·IIII·

Ed dilectione standum est ad illud·
t inherendū illi: vt ꝓsente perfru
amur a quo sumus·quo absente nec
esse possumus·Cū eñ p fidem adhuc ambula 2·Coꝛ·5
mus: non per speciē·nondū vtiq; videm⁹ deū
sicut idem ait·facie ad faciem·quē tñ nisi nūc
iā diligam⁹·nunq; videbimus·Sed q̄s diligit
q̄ ignoꝛat·Sciri eñ aliquid t non diligi pōt·
Diligi āt q̄ nescit·q̄ro vtq; possit·q̄ si nō pōt
nēo diligit deū añq; sciat Et q̄d ē deū scire·nisi
eū mēte ꝓspicere·firmeq; ꝓcipe·Mō ei coꝛpus
est vt cerneꝛis oculis inquirat·Sed t priusq;
valeam⁹ ꝓspicere atq; ꝓcipere dcū·sic ꝓspici t
ꝓcipi pōt·q̄ mūdis coꝛdib⁹ lz·Beati ei mūdi Mat·5·
coꝛdes·q̄ deū videbūt·nisi p fidē diligat·non
poterit coꝛ mū dari·q̄ ad eū videndū sit aptū
t idoneū·Ubi sunt eñ illa tria ꝓpt q̄ i aīo edi
ficāda·oīm diuinoꝛ libꝛoꝛ machinamēta con
surgūt: fides: spes: caritas·nisi in aīo credēte
q̄ nōdū videt·t sperāte atq; amāte q̄ credit
amat ꝑ t q̄ ignoꝛat·ꝑ tñ credit·Mimirū āt ca
uendū ē·ne credēs animus id q̄ nō videt fin
gat sibi aliq̄d q̄ nō ē·t speret diligatq; q̄ fal
sū ē·Q̄ si fit·nō erit caritas de coꝛde puro et ſ· Thi·ſ·
ꝓscia bona·t fide non ficta·q̄ finis ꝓcepti ē·sic
apls dicit·Necesse est auremt cū aliqua coꝛ-
poꝛalis lecta vel audita que non vidimus, cre
dimus·fingat sibi aliquid animus in linea-
mentis foꝛmisq; coꝛpoꝛum: sicut occurrerit

cogitanti: quod aut verum non sit: aut etiam si verū est quod rarissime potest accidere: nō hoc tamen fide vt teneamus quicq̄ prodest: sed aliud aliquid vtile: quod per hoc insinuat. Quis enim legentium vel audientium q̄ scripsit apostolus paulus: vl̄ que ō illo scripta sūt non fingat animo: ⁊ ipius apostoli faciem: et omnium quoꝝ ibi noīa commemorantur. Et cum in tanta hominuꝫ multitudine quib⁹ ille littere notescunt: alius aliter lineamēta figuramq̄ illorum corpoꝝ cogitet: vtiq̄ incertuꝫ est. Necq ibi occupatur fides nostra: qua facie corporis fuerint illi homines: sed tantuꝫ quia per dei gratiam ita vixerunt: ⁊ ea gesserunt q̄ scriptura illa testatur: hoc et vtile est credere: ⁊ non desperandum: ⁊ appetendum. Nam et ipius dñi facies carnis: innumerabilium cogitationum diuersitate variatur ⁊ fingitur: que tamen vna erat: quecunq̄ erat. Necq em̄ in fide nr̄a quam de dño Jesu xp̄o habemus: illud salubre est qō sibi anim⁹ fingit: longe fortasse aliter ē̄ res se habet. Sed illō qō f̄m spēm de hoīe cogitam⁹: habem⁹ em̄ q̄si regulariter infixam hūane nature noticiā: f̄m quā q̄cq̄d tale aspicimus: statim hoīem esse cognoscimus vel hominis formam.

De sacramēto incarnationis dñi ⁊ saluatoris nr̄i iesu xp̄i. Capm̄. V.

Secundū hanc noticiā cogitatō nr̄a informatur: cum credim⁹ p̄ro nobis deū hoīem factū: ad humilitatis exemplum: ⁊ ad demonstrandam erga nos dilectionem dei. Hoc enim nobis prodest credere ⁊ firmum atq̄ inconcussuꝫ corde retinere: scilicet humilitatem qua natus est deus ex femina: ⁊ a mortalibus per tantas contumelias ductus ad mortem: summum esse medicamētum: quo superbie nostre sanaretur tumor: et altum sacramentum quo peccati vinculū solueret. Sic ⁊ virtutē miraculoꝝ ip̄i⁹ ⁊ resurrectionis ei⁹: q̄m nouimus q̄d sit omnipotentia de omnipotenti deo credimus: ⁊ f̄m species ⁊ genera rerum vel natura insita: vel experientia collecta: ō factis huiuscemodi cogitamus: vt nō ficta sit fides nr̄a. Necq ei nouim⁹ faciē v̄ginis marie: ex q̄ ille a viro intacta: necq in ipo ptu corrupta mirabilit nat⁹ ē. Nec q̄b⁹ mēbro
Joh. ij. rū liniamētis fuerit lazar⁹: nec bethaniā: nec sepulcrū: lapideq̄ illū quē remoueri iussit cuz
Mat. 27 eū resuscitaret vidimus. nec monumentum nouū excisum ī petra vnde ip̄e resurrexit. nec montem oliueti vnde ascendit in celū. Necq oīno scimus quicunq̄ ista non vidim⁹. an ita sint vt ea cogitam⁹ imo vero probabilius existimamus non esse ita. Nanq̄ cū alicuius facies vel loci vel hoīs. vel cuiuslibet corpis eadē occurrerit oculis nr̄is q̄ occurrebat aio. cū eā pulsq̄ videremus cogitabamus. nō puo miraculo mouemur. Ita raro ⁊ pene nunq̄ accidit ⁊ tñ ea firmissime credimus. q⁹ f̄m spālem generalemq̄ noticiā q̄ certa nobis est cogitamus. Credimus em̄ dñm iesum xp̄m natū de virgine q̄ maria vocabat. Quid sit aūt virgo ⁊ q̄d sit nasci. ⁊ q̄d sit nomen ꝓpriū non credimus. sed prorsus no uimus. Utrū autem illa facies marie fuerit que occurrit aīo cū ista loquimur aut recordamur. nec nouimus oīno nec credimus. Itaq̄ hic salua fide licet dicere. forte talem habebat faciem. forte non talē forte aūt de v̄gine natus est xp̄s: nemo salua fide xp̄ina dixerit. Sobrem q̄m trinitatē em̄ tatem ⁊ equalitatem ⁊ vnitatem q̄tum datur intelligere cupimus. ꝑus autem q̄ intelligamus credere debemus: vigilandum nobis ē: ne ficta sit fides nostra. Eadem quipe trinitate fruendum est. vt beate viuamus. Si autez falsum de illa crediderim⁹. inanis erit spes. et non casta caritas. Quō igitur eam trinitatez quam non nouimus. credendo diligim⁹? An f̄m spālem generalemve noticiam f̄m quā diligimus apostolū Paulū. Qui etiam si nō ea facie fuit que nobis occurrit de illo cogitantibus. ⁊ hoc penitus ignoramus. nouimus tamen quid sit homo. Et em̄ longe non eamus hoc sumus: id est homo: ⁊ illū hoc fuisse. ⁊ animam eius corpori copulatam mortaliter vixisse manifestū est. Hoc ergo de illo credimus quod inuenimus in nobis. iuxta speciem vel genus quo humana omnis natura pariter cōtinetur. Quid igitur de illa excellentia trinitatis siue specialiter siue generaliter nouim⁹. quasi multe sint trinitates: quarum aliquas experti sumus. vt per regulam similitudinis ipressam vel specialem vel generalem noticiam: illam quoq̄ talem esse credamus: atq̄ ita rem quam credimus et nondum nouim⁹. ex paritate rei quam nouimus diligamus? Quod vtiq̄ non ita est. An quemadmodum diligimus in domino Jesu christo q̄ resurrexit a mortuis: q̄uis inde neminez vnq̄ resurrexisse viderimus. Ita trinitatem quam non videmus: ⁊ qualem nullam vnq̄ vidimus pol sumus credendo diligere. Sed quid sit mori ⁊ quid sit viuere: vtiq̄ scimus. quia ⁊ viuim⁹. et mortuos ac morientes aliquando vidim⁹. et experti sumus. Quid est autem aliud resurgere: nisi reuiuiscere: id est ex morte ad vitam redire? Cum ergo dicimus et credimus

esse trinitatē·uouim⁹ q̄d sit trinitas·quia no uimus quid sint tria·sed non hoc diligimus Nam id vbi volumus facile habem⁹: vt alia omittā: vel micando digitis tribus: an vero diligimus: nō q̄ omnis trinitas: sz q̄ trinitas deus: hoc ꝫ diligimus in trinitate·: qō de⁹ ē sed deū nullū aliū vidimus aut nouimus: q̄ vnus est deus: ille solus quē nōdum vidim⁹· ⁊ credēdo diligimus·Sed ex qua rerū nota rum similitudine vel cōparatione credam⁹· qō etiā nōdū notū deū diligamus: ꝟ querit·

Quid in sanctis q̄s nō vidim⁹ diligam⁹·

Edi ergo mecū: ⁊ La·VI r consideremus cur diligamus apostolum·Mū quid nam ꝓpter humanam speciem quā notissimā habemus: eo q̄ credimus eum hoiem fuisse: Nō vtiq̄·Alioq̄n nūc nō est quē diligam⁹: qñ q̄dem hō ille iam nō est·Alia em̄ eius a corpe separata ē·Sz id qō in illo amamus: etiā nūc viuere credimus·Amamus em̄ animū iustū·Ex qua ergo generali aut speciali regula: nisi quia scimus: ⁊ q̄d sit anim⁹: ⁊ q̄d sit iustus: Et anim⁹ quidem q̄d sit: nō incongrue nos dicim⁹ iō nosse: q̄ ⁊ nos habem⁹ animū·Hecq̄ em̄ vn q̄ oculis vidimus: ⁊ ex similitudine visoruz pluriū: notionē generalē specialemve ꝓcepimus·sed potius vt dixi·quia ⁊ nos habem⁹· Quid em̄ tam intime scitur·secq̄ ipm em̄ sentit·q̄ id quo etiā cetera sentiunt·id est ipse animus: Nam ⁊ mor⁹ corporū q̄bus; ꝓter nos alios viuere sentimus·ex nostra similitudine agnoscim⁹·quia ⁊ nos ita mouemus corpus viuendo·sicut illa corpa moueri aduertimus·Hecq̄ em̄ cum corpus viuū mouetur·apitur vlla via oculis nostris ad videndū animū·rem scz que oculis videri nō pōt·sed illi moli aliq̄d in esse sentim⁹ quale nob ineſt ad mouendum similiter molē nostrā: quod est vita ⁊ anima·Hecq̄ em̄ quasi humane prudentie rōniscq̄ ꝓpriū est·Et bestie q̄pe sentiunt viuere: nō tm̄ seipsas·sed etiam seinuicem atq̄ alterutrū ⁊ nosipsos·Hec aīas nostras vident·ꝫ ex motibus corpis·idq̄ stati ⁊ facillime quadā cōspiratiōe naturali: Animum igitur cuiuslibet ex nostro nouimus·⁊ ex nostro credimus quem nouimus·Non em̄ tm̄ sentim⁹ aīm ꝫ etiā scire possum⁹ q̄d sit aim⁹ ꝑsideratiōe nr̄i·habem⁹ em̄ aīm·Sz q̄d sit iustus vñ nouim⁹·Dixeram⁹ em̄ nos aplm nō alia cā diligere nisi q̄ sit iustus aīm⁹·Nouimus ꝫ ⁊ q̄d sit iust⁹: sic̄ q̄d anim⁹·ꝫ quid sit animus vt dictū est nouim⁹ ex nobis ineſt ei animus nobis·quid aūt sit iustus vñ nouimus·si iusti nō sumus·Q̄z si nemo nouit q̄d sit iustus nisi q̄ iustus ē: nemo diligit iustū nisi iust⁹·Nemo em̄ potest diligere quem iustum esse credit ob ꝟ ipm·q̄ iustū esse credit si q̄d sit iustus ignorat·Scom q̄ supius demonstrauim⁹ nemīnē diligē q̄ credit ⁊ nō videt: nisi ex aliqua regula noticie generalis siue spālis·Ac p hoc si nō diligit iustū nisi iustus: quō volet q̄sq̄ iustus eē q̄ nōdū ē: Nō ei vult q̄sq̄ esse q̄ nōdū diligit·Ut aūt sit iust⁹ q̄ nōdū ē valet vtiq̄ iustus eē·vt aūt velit diligit iustū·diligit ꝫ iustū· ⁊ q̄ nōdū iust⁹ ē·Diligē aūt iustū nō pōt·si q̄d sit iust⁹ ignorat·Proinde nouit q̄d sit iust⁹·ēt q̄ nōdū ē·vbi ꝫ nouit·nō oculis vidit·An vllū corp⁹ iustū velut albū aut nigrū·aut q̄dq̄·aut rotūdū q̄s ꝟ dixerit ac oculi nō vidit nisi corpa Just⁹ aūt i hoie nō ē·nisi aīm⁹: Et cū hō iust⁹ dr·ex aio dr·nō ex corpe·Est ei q̄dā pulchritudo animi iusticia q̄ pulchri sūt hoies·plericq̄ etiam q̄ corpe distorti atq̄ deformes sūt·Sic̄ ei aīmus nō videt oculis·ita nec pulcritudo eius· Ubi ꝫ nouit q̄d sit iust⁹ q̄ nondū ē·atq̄ vt sit diligit iustū·An signa q̄dā p mortū corpis emicant·q̄bus ille aut ille hō esse iustus apparet· Sz vñ nouit illa signa eē aī iusti·nesciēs quid oīno sit iust⁹: Nouit ꝫ·Sed vbi nouim⁹ q̄d sit iustus·etiam cum iusti nondum sumus·si extra nos nouimus·in corpore aliquo nouimus sed non est ista res corporis·In nobis igitur nouimus·quid sit iustus·Non enim alibi hoc inuenio cum quero vt hoc eloquar·nisi apud meipsum·Et si interrogem aliud quid sit iustus apud seipsum querit quid respondeat·⁊ quisquis hinc verum respondere potuit·apd seipsum quid responderet inuenit·Et carthaginem quidem cum eloqui volo·apud meipsum quero vt eloquar·et apud meipsum inuenio phantasiam carthaginis·Sed eam p corpus accepi id est per corporis sensum·quoniam presens in ea corpore fui·et eam vidi atq̄ sensi·memoriaq̄ retinui·vt apud me inuenirem de illa verbum·cum eam vellem dicere· Ipsa enim phantasia eius in memoria mea verbum eius·non sonus iste trisyllabus cum carthago nominatur·vł etiam cum tacite nomen ipsum per spacia temporum cogitat·sed illud quod in animo meo cerno·cum hoc trysſyllabum voce profero·vel anteq̄ proferam· Sic et alexandriam cum eloqui volo quam nunq̄ vidi·presto est apud me phantasma ei⁹ Cum enim a multis audissem ⁊ credidissez magnam esse illam vrbem·sicut mihi narrari potuit fixi aio meo imaginē ei⁹ q̄ potui ⁊ ꝟ ē apd me verbū eius·cum eam volo dicere anteq̄

voce q̄nq̄ syllabas proferā: qō nomen ei⁹ fere oīnibus notū ē. Quā tū imaginē si ex animo meo proferre possem ad oculos hominū q̄ alexandriā nouerunt: pfecto aut oēs dicerent: nō est ipsa: aut si dicerēt: ipa est. multuz mirarer: atq̄ intruens in aīo meo ipam: id est imaginē quasi picturā eius: ipam tū eē nescirem: sed eis crederē q̄ visam tenerēt. Nō autem ita quero quid sit iust⁹: nec ita inuenio: nec ita intueor cū id eloquor: nec ita probor cū audior: nec ita probo cū audio: q̄si tale aliq̄d oculis videri: aut vllo corpis sensu dicerim: aut ab eis q̄ ita dicicissent audierīz. Dū em̄ dico t sciens dico: iustus est animus q̄ scientia atq̄ ratiōe in vita t moribus sua cuiq̄ distribuit: nō aliquā rem absentem cogito: sicut carthaginē: aut fingo vt possum sicut alexandriā: siue ita sit siue nō ita: sed pīs q̄ddaz cerno: t cerno apud me: etsi nō sum ipse qō cerno: t multi qui audiūt approbabūt. Et q̄s quis me audit atq̄ scienter approbat: apud se t ipe hoc idē cernit: etiā si nō sit t ipe quod cernit. Justus vero cū id dicit: id qō ipse est cernit t dicit. Et vbi etiā ipse cernit: nisi apō seipm? Sed hoc mirū nō est. Ubi em̄ se cerneret: nisi apud seipm? Illud mirabile ē vt apō se anim⁹ videat qō alibi nusq̄ vidit: t veruz videat: t ipm verū scz iustū animū videat: et sit ipe anim⁹: t nō sit iust⁹ anim⁹: quē apō seipsum videt. Num ē alius animus iustus in animo nōdum iusto: aut si nō ē quē ibi videt cū videt: t dicit q̄d sit animus iustus. nec alibi q̄q̄ in seipso videt: cū ipse nō sit animus iustus? An illud qō videt veritas est interior pīs animo: qui eā valet intueri: neq̄ oīnes valent. Et qui intueri valent hoc etiam qō intuent nō oīnes sunt: hoc est nō sunt etiam ipi iusti animi: sicut possunt videre ac dicere quid sit iustus animus. id est iusti. Qui vī esse potuerunt: nisi inherēdo eidē ipi forme quā intuent vt inde formentur: t sint isti animi: nō tīn cernētes: aut dicētes iustū eē animū qui scientia atq̄ rōne in vita ac moribus suā cuiq̄ distribuit: sed etiā vt ipi iuste viuant: iusteq̄ morati sint: sua cuiq̄ distribuēdo: vt nemini q̄q̄ debeant nisi vt inuicem diligant. Et vī inherent illi forme: nisi amando? cur q̄ aliū diligimus quē credimus iustū: t nō diligimus ipam formā: vbi videmus q̄d sit iust⁹ anim⁹ vt t nos iusti esse possim⁹? An vero nisi t istā diligeremus nullo modo eū diligerem⁹ quē diligimus ex ista: sed dū iusti non sumus: minus eam diligimus q̄q̄ vt iusti esse valeamus Homo ergo qui credit iustus ex ea forma t veritate diligit: quā cernit: t intelligit apō se ille q̄ diligit. ipa vō forma t veritas nō ē quō alunde diligat. Neq̄ em̄ inuenimus aliq̄d tale pter ipam vt eā cū incognita ē credendo diligamus ex eo q̄ iā tale aliquid nouimus. Quicquid em̄ tale aliq̄d pspexeris ipsa est: t nō ē q̄cq̄ tale: qm̄ sola ipa talis est: qualis ipsa est. Qui ergo amat hoies: aut q̄ iusti sūt: aut vt iusti sint amare debet. Sic em̄ t semetipm amare dz: aut q̄ iustus ē: aut vt iust⁹ sit. Sic ei diligit primū tāq̄ seipm sine vllo periculo. Qui em̄ aliter se diligit: iniuste se diligit: qm̄ se ad hoc diligit vt sit iniust⁹. Ad hō q̄ vt sit malus: ac p hoc iam non se diligit. Qui em̄ diligit iniquitatē: odit aīam suam. Pō. 10

De vera dilectione. Ca. VII.

Quapropter nō est pcipue videndū in hac questione q̄ de trinitate nobis est: t de cognoscendo deo: nisi q̄d sit vera dilectio: imo vero q̄d sit dilectio. ea quippe dilectio dicēda que vera ē: alioq̄n cupiditas est: atq̄ ita cupidi abusiue dicunt diligere: quēadmodū cupe abusiue dicunt q̄ diligunt. Hec ē aūt vera dilectio vt inherē tes veritati iuste viuam⁹: t ideo contemnamus oīa mortalia pre amore hominū: quo eos volumus iuste viuere. Jta em̄ t mori p fratribus vtiliter parati esse poterimus: qō nos dīs Jesus christus exemplo suo docuit. Mat. 22 Cū ei duo pcepta sint i qb⁹ tota lex pēdet t prophete: dilectio dei t dilectio primi: non imerito plerūq̄ scriptura p vtroq̄ vnū ponit. Siue tīn dei: sicuti est illud. Scimus qm̄ diligentibus deū oīa coopant in bonū. Et iterū quisquis aūt diligit deū hic cognit⁹ est ab eo. Et illud: Qm̄ charitas dei diffusa ē in cordibus nostris p spīm̄ scm̄ q̄ datus est nob. Et alia multa: quia t qui diligit deum: consequens est vt faciat quod precipit deus: et intantū diligit inquātū facit: consequēs ergo est vt t proximum diligat: quia hoc precepit deus. Siue tīn primi dilectionez scptura cōmemorat: sicut est illud: Jnuicem onera vestra portate: t sic adimplebitis legē xpi. Et illud. Omnis em̄ lex in vno sermone impletur: in eo q̄ scriptum est: diliges proximū tuum tanq̄ tei ipsum. Et in euangelio. Omnia quecunq̄ vultis vt faciant vobis homina: ita t vos facite illis. hec enim est lex t prophete. Et pleraq̄ alia reperimus in litteris sanctis: in quibus sola dilectio proximi ad perfectionem precipi videtur: t taceri de dilectione dei: cum in vtroq̄ lex pendeat et prophete. Sed et hoc ideo: quia et qui Rom. 8 Gal. 6 Ibidē. Mat. 7

primū dīligit: cōsequēs est vt ipsam p̄cipue
1·Joh·4 dilectionē diligat· Deus aūt dilectio est: ⁊ q̄
manet in dilectiōe in deo manet· Cōsequēs
ē est vt p̄cipue deū diligat· Quapropter qui
querūt deū p istas ptātes que mundo p̄sunt
vel pribus mūdi: auferunt ab eo longeq̄ ia-
cant: nō interuallis locorū: sed diuersitate
affectuum· Exterius eñ conant ire: ⁊ inte-
riora sua deserūt quibus interior est deus·
Itaq̄ si aliquā etiā sanctā ptātem vel audie-
runt: vel vtcūq̄ cogitauerūt: facta magis ei
us appetunt que humana mirat infirmitas:
nō imitant pietatē qua diuina reḡes compa
tur· Valunt eñ supbe hoc posse qđ angel⁹:
q̄ deuote hoc esse qđ angel⁹· Nō eñ sanct⁹
quisq̄ ptāte sua gaudet: ꝫ ei⁹ a q̄ habet posse
quicq̄d cōgruenter pōt: Et nouit potentius
esse cōiungi oñipotenti pia volūtate: q̄ po
pria volūtate posse qđ cōtremiscant qui ta-
lia nō p̄nt· Itaq̄ ipe dñs Jesus christus talia
faciens: vt mirātes doceret ampliora: ⁊ tem
Mat·jj poralibus insolitis intētos atq̄ suspēsos ad
eterna atq̄ interiora cōuerteret· Venite in
quit ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis:
⁊ ego reficiā vos: tollite iugū meū sup vos·
Et nō ait: discite a me quadriduanos mortu
os suscitare: sed ait: Discite a me qñ mitis
1·Cor·j3 sum ⁊ humilis corde· Potentior ē eñ ⁊ tuti-
or solidissima humilitas: q̄ ventosissima cel-
situdo· Et ideo sequit: dicens: Et inuenie-
tis requiē animab⁹ vestris· Dilectio eñ nō
inflat: ⁊ deus dilectio est: ⁊ fideles in dilecti
one acquiescēt illi: reuocati a strepitu qui fo
ris est: ad gaudia silentia· Ecce de⁹ dilectio
est: vt qđ imus ⁊ currimus in sublima celorū
⁊ ima terrarū querētes euz q̄ est apud nos:
si nos velimus esse apud eū:

Q; qui fratrem diligit deum diligat qui
amat ⁊ ipsam dilectionem que ex deo ē ⁊ de-
us est.

La·VIII·

n Emo dicat: nō noui quid diligam:
Diligat fratrem: ⁊ diliget eandē di
lectionē Magis eñ nouit dilectiōez
qua diligit: q̄ fratrē quē diligit· Ecce iā pōt
notiorē deū habere q̄ fratrē· Plane notiorē
quia p̄sentiorē· notiorē quia interiorē· no-
tiorem: q; certiorē· Amplectere dilectionez
deū: ⁊ dilectione amplectere deū· Ipsa ē di-
lectio que oēs bonos angelos: ⁊ oēs dei ser-
uos consociat vinculo sanctitatis: nosq̄ et
illos cōiungit inuicē nobis: ⁊ subiungit sibi·
Quāto igit sanior es sum⁹ a tumore supbie:
tanto sumus dilectione pleniores· Et q̄ nisi
deo plen⁹ ē: qui plen⁹ est dilectiōe: Atenim
charitatē video: ⁊ quātū possum eā mēte cō
spicio: ⁊ credo scripture dicēti: Qñ de⁹ cha-
ritas ē: ⁊q̄ manet in charitate: in deo manet 1·Joh·4
Sed cū illā video: nō in ea video trinitatem
imo vero vides trinitatem: si charitatem vi
des· Sed cōmonebo si potero: vt videre te
videas assit tantū ipsa: vt moneamur chari
tate ad aliq̄ bonū· Quia cū diligimus cha-
ritatem aliquid diligētē diligimus: propter
hoc ipm: quia diligit aliquid· Ergo quid dili
git charitas vt possit etiā ipsa charitas dilī-
gi: Charitas eñ nō ē que nihil diligit· Si au
tem seipsam diligit: diligat aliquid qđ opor-
tet vt charitatem se diligat· Sicut eñ verbū
indicat aliquid: indicat etiā seipm: sed nō se
verbū indicat: nisi se aliquid indicare indi-
cet· Sic ⁊ charitas diligit q̄dē se: ꝫ nisi se ali-
quid diligen: ē diligat: nō charitatē se diligit
Quid ergo diligit charitas nisi qđ charita-
te diligimus: Id aūt vt a primo ꝓchamur
frater est· Dilectionē aūt fraternā quātū cō
mendet Johes apls attendamus· Qui dili- 1·Joh·2
git inq̄t fratrē suū in lumine manet: ⁊ scāda
lum in eo nō ē· Manifestū ē q̄ iusticie perfe
ctionē in fratris dilectiōe posuerit· Nam in
quo scandalum nō est: vtiq̄ p̄fect⁹ est· Et tñ
videt dilectionē dei tacuisse: qđ nunq̄ face-
ret: nisi quia in ipsa fraterna dilectione vult
intelligi deū· Aptissime eñ in eadē epistola
paulo post ita dicit: Dilectissimi diligam⁹ in Ibidē·4
uicem: quia dilectio ex deo est· Et oñis q̄ di
ligit: ex deo natus est: ⁊ cognoscit deū· q̄ nō
diligit: nō cognouit deū: quia deus dilectio
ē· Jsta cōtextio satis apteq̄ declarat eandē
ipam fraternā dilectionē: nam fraterna dile
ctio est qua diligimus inuicē: nō solū ex deo
sed etiā deū esse: quā videm⁹ tanta auctori-
tate p̄dicari· Cū ḡ de dilectione diligim⁹ fra
trem de deo diligimus fratrē· Hec fieri pōt
vt eandē dilectionē nō p̄cipue diligam⁹: qua
fratrē diligimus· Eñ colligit: duo illa prece
pta nō posse sine inuicē· Qñ q̄pe deus dile
ctio est: deū certe diligit: qui diligit dilectio Ibidē
nem· Dilectionē aūt necesse ē diligat: q̄ dili-
git fratrē· Et iō paulo post ait: Nō pōt deum
diligere quem non videt: qui fratrem quez 1·Joh·4
videt nō diligit: q; ḥ illi cā ē nō videdi deū q̄
nō diligit frēm: q̄ eñ ñ diligit frēm nō ē i dile-
ctiōe: ⁊ q̄ nō ē in dilectiōe: nō ē in deo: q; de⁹
dilectio ē· Porro q̄ nō ē in deo: nō ē in lumīe
quia deus lumen est: ⁊ tenebre in eo nō sunt
vlle· Qui ergo non est in lumine: quid mirū 1·Joh·j·
si nō videt lumen: id est nō videt deum quia
in tenebris est: Fratrem autem videt huma

no visu: quo videri deus nō pōt. Sz si eū quē videt humano visu: spiritali charitate diligeret: videret deū q̄ est ipsa charitas visu interiore q̄ videri pōt. Itaq; qui fratrē quē videt nō diligit: deū quē propterea nō videt: q; deus dilectio est: qua caret q̄ fratrē nō diligit: quō pōt diligere? Nec illa iā questio moueat q̄tū fratri charitatis debeam⁹ impendere: q̄tū deo incompabiliter plusq; nobis: fratri eīm quātū nobisipsis. Nos aūt ipsos tāto magis diligimus: quātomagis diligim⁹ deū Ex vna igit eadēq; charitate deū ꝓximūq; diligimus. Sed deū ꝓpter deū: nos autez t ꝓximū ꝓpter deum.

Q; ex ea forma qua diligit iustus diligat deus: quia nō pōt ea que dilectionē excitat forma nō diligi: eademq; est deus: quia de⁹ charitas est. La. IX.

Qid eīm est queso q; exardescimus cū audimus t legimus: Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nūc dies salutis: nullā in quoq; dantes offensionem: vt nō reꝑhendat ministeriū nostrū: ꝑ in omnibus cōmendantes nosmetipsos vt dei ministros: in multa patientia: in tribulatiōib⁹ in necessitatib⁹: i angustijs: in plagis: in carceribus: in seditiōib⁹: in laborib⁹: in vigilijs: in ieiunijs: in castitate: in scientia: in longanimitate: in bonitate: in spiritusancto: in caritate nō ficta: in verbo veritatis: in virtute dei: p arma iusticie a dextris t a sinistris: per gloriā t ignobilitatem: p infamiā t bonā famam: vt seductores t veraces: vt q̄ ignorāmur t cognoscamur: quasi morientes t ecce viuimus: vt coerciti t nō mortificati: vt tristes semp aūt gaudētes: sicut egentes multos aūt ditantes: tanq; nihil hītes t oia possidentes. Quid eīm est q; accēdimur in dilectionem pauli apli: cū ista legim⁹: nisi q; credimus eum ita vixisse: Viuendū tū sic eē dei ministris: nō de aliq̄bus auditū credimus: ꝑ intus apud nos vel potius supra nos in ipa veritate conspicim⁹. Illum q̄ quē sic vixisse credimus: ex hoc q; videmus diligimus. Et nisi hāc formā quā sp stabilē atq; cōmutabilē cernim⁹ ꝑcipue diligerem⁹ nō ī diligerem⁹ illum: quia ei⁹ vitā cū in carne viueret: huic forme coaptatā t cōgruentē fuisse: fide retinemus. Sed nescio quō amplius t in ipsius forme charitatem excitamur: p fidem q̄ credim⁹ vixisse sic aliquem: t spem q̄ nos quoq; ita posse viuere qui homines sum⁹: ex eo q; aliq̄ hoies ita vixerūt minīe desperam⁹ vt b t desideremus ardentius: t fidētius ꝑcemur. Ita t ipoz vitā facit a nobis diligi forme illi⁹ dilectio scōm quā vixisse credunt: t illoz vita credita: in eandē formaz flagrantiozē excitat caritatē: vt ꝑ to flagranti⁹ diligim⁹ deū: tāto certius sereniusq; videamus: q̄ in dea cōspicimus incōmutabilē formā iusticie: sc̄m quā hoiez viuere optere iudicam⁹. Valet ergo fides ad cognitionē t ad dilectionē dei: nō tanq̄ oīno incogniti: aut omnino non dilecti: sed quo ꝓgnoscat manifesti⁹ t q̄ firmam⁹ diligat.

De amante t quod amat t amore. La. X.

Qid est aūt dilectio vel caritas quā tantopere scriptura diuina laudat t ꝑdicat: nisi amor boni. Amor autez alicuius amātis est: t amore aliq̄d amat. Ecce tria sunt: amans t q̄ amat: t amor. Quid est g̃ amor nisi quedā vita duo aliq̄ copulans vel copulare appetēs: amantē scz t q̄ amat? Et b etiā in extremis carnalibusq; amoribus ita est. sed vt aliq̄d purius t liquidius hauriamus: calcata carne ascēdam⁹ ad aīm. Quid amat animus in amico: nisi animū? Et illic igit tria sunt: amās t q̄ amat: t amor. Restat etiā huic ascēdere t supius ista q̄rere q̄tū homini dat. Sed hic paululū reqescat intentio: nō vt se iam existimet inuenisse q̄ q̄rit: ꝑ sicut solet inueniri locus vbi iā querendū est aliq̄d: non dū illud inuentū est: ꝑ iam inuentū est vbi q̄ratur ita b dixisse suffecerit: vt tanq̄ ab articulo alicuius exordij cetera conteramus.

Explicit liber octauus

Incipiunt capitula libri noni.

j De deo semp querendo

ij De amore: an tria sint: amās: t q̄ amatur: t amor: an autem duo sint cum quis non alium q̄ seipsum diligit.

iij De mēte t notitia eius t volūtate.

iiij Tria esse in anima: que sunt vnum mentem: t notitiam sui: t amorem

v Q; mens: t amor: t notitia: t singula in se maneant. t omnia in omnibus.

vj De notitia qua mens nō solum se: sed etiā alias mētes nosse regulariter potest.

vij De verbo quod mēs ex eterna cōcipit veritate.

viij Quali amore diligi debeat creatura.

ix Quo differat dilectio rerum spiri-

talium ab amore carnalilium.

x Non omnia que noticia comprehēdit dici possit concepta.

xi Concepte noticie similitudinē tunc ad eq̄ litatem mentis accēdere: cum id qđ cognoscitur neq̄ inferioris neq̄ superioris nature est.

xij Cur sicut noticia mentis est proles: nō etiam amor partus eiusdem sit.

Aurelij augustini epi liber nonus incipit.

De deo semper querendo. Capm̄ I.

t Rinitatē certe querimus: nō quā libet: sed illam trinitatem que ds est: verusq̄ ac sūmus: t solus de⁹.

Expecta ergo quisquis h audis. Adhuc em̄ querim⁹. Et talia querentē nemo iuste reprehendit: si tū in fide firmissim⁹ q̄rat: qđ aut nosse: aut eloqui difficillimū est. Affirmantem vero cito iusteq̄ reprehendit qsq̄s melius vel videt vel docet. Querite inq̄t deū t viuet aīa vr̄a. Et ne quisq̄ se tanq̄ apprehē disse temere gaudeat: querite inquit faciem eius semper. Et apostolus. Si quis se inquit putat aliquid scire: nondū scit quēadmodum scire oporteat. Quisquis aūt diligit deuz: hic cognitus est ab illo. Nec sic quidē dixit: cognouit illū: que periculosa p̄sumptio est. ꝙ cognitus est ab illo. Sed t alibi cum dixisset. Nunc aut̄ cognoscentes deum: statim corrigens. imo cogniti inquit a deo: maxime q̄ illo loco hendisse. Unum aūt: que retro oblitus in ea que ante sunt extentus: scōm intentionem se quor ad palmam superne vocatōis dei in xpo Jesu. Quotquot ergo perfecti hoc sapiam⁹. Perfectionem in hac vita dicit: nō aliud q̄ ea que retro sunt obliuisci t in ea que ante sunt extendi ꝑm intentionem. Tutissima est enim querentis intentio: donec apprehendatur illud quo tendimus t quo extendimur Sed ea recta intentio est que proficiscitur a fide. Certa em̄ fides vtcunq̄ inchoat cognitōnem. Cognitio vera certa non perficiet: nisi post hanc vitā: cum videbimus facie ad faciē. Hoc ergo sapiamus vt nouerimus tutiorez esse affectū vera querendi ꝙ incognita p cognitis presumendi. Sic ergo queramus tanq̄ inuenturi: t sic inueniamus tanq̄ quesituri. Cum enim consūmauerit homo: tunc incipit. De credēdis nulla infidelitate dubitemus: de intelligēdis nulla temeritate affirmemus. In illis auctoritas tenenda est: in his veritas exquirenda. Quod ergo ad istam questionem attinet. credamus patrem t filium t spiritūsanctum esse vnū deum. vniuerse creature cōditorem atq̄ rectorem: Nec patrem esse filiū: nec spīm sanctum vel patrem esse vel filium: sed trinitatē relatarum adinuicem personarum. t vnitatem equalis essentie: Hoc aūt queram⁹ intelligere ab eo ipo quem intelligere volumus auxilium precantes: t quantum tribuit. quod intelligimus explicare tanta cura t solicitudine pietatis: vt etiaz si aliquid aliud pro alio dicimus. nihil tamen indignum dicamus. Ut si quid: verbi gratia: de patre dicimus quod patri proprie non conueniat: aut filio conueniat aut spīrituisancto: aut ipi trinitati: t si quid de filio quod filio proprie non congruat: saltē cōgruat patri: aut spīrituisācto: aut trinitati. Jtē si quid de spīrituisancto qđ ꝓprietatem spūssācti non deceat: non tū alienū sit a patre aut filio: aut ab vno deo ipa trinitate: veluti nūc cupimus videre vtrum illa excellentissima caritas proprie spūssanctus sit: quod si nō est: aut pater est caritas: aut filiꝰ: aut ipa trinitas: qm̄ resistere non possumus certissime fidei: t validissime auctoritati scripture dicentis: Deus caritas est: non tū debemus deuiare sacrilego erroze: vt aliquid de trinitate dicamus. quod non creatori: sed creature potius conueniat. aut inani cogitatione fingatur: Que cum ita sint attendamus ista tria. que inuenisse nobis videmur. Nondum ō supernis loquimur. nō dum de deo patre t filio t spīrituisancto. sed de hac impari imagine: t cum imagine: id est homine: familiarius em̄ eam t facilius fortassis intuetur mentis nostre infirmitas.

1. Joh. 4.

An tria sint amans t qđ amat̄ t amor. An aūt duo sint cum quis non alium q̄ seipm̄ diligit Capitulū II

C Ce ego qui hoc q̄ro: cuz aliq̄d amo tria sunt: ego: t qđ amo: t ipe amor. Non em̄ amo amorez. nisi amantem amem. Nā non est amor: vbi nihil amat̄ Tria ergo sunt. amans: t qđ amatur: t amor. Qđ si non amem nisi meipm̄: nonne due erunt qđ amo t amor: Amans em̄ t qđ amatur. hoc idē est: qū se ipe amat: sicut amare t amari: eodez mō idipm̄ est cū se quisq̄ amat. Eadē quippe res bis dicitur. cū dicitur: amat se: t amatur a se. Tunc em̄ non est aliud atq̄ aliud amare et amari. sicut non est alius atq̄ alius: amans et amatus. At vero amor: t quod amatur: etiaz sic duo sunt. Nō enim quisquis se amat amor est: nisi cum amatur ipe amor. Aliud est autez amare se: aliud est amare amorem suum. Nō enim amat̄ amor: nisi iam aliquid amans. qa vbi nihil amatur. nullus est amor. Duo ꝙ sunt

cum se quisq; amat·amor ꝛ quod amat· Tūc eñ amans ꝛ quod amatur vnū est· Unde videtur nō esse cōsequens: vt vbicūq; amor fuerit:iam tria intelligantur· Auferamus enim ab hoc consideratione cetera que multa sunt quibus hō constat·atq; vt hec que nunc requirimus quantū in his rebus possumus liqdo reperiamus:de sola mente tractemus. Mēs igitur cū amat seipam:duo quedam ostendit mentē ꝛ amorem· Quid est aūt amare se:nisi sibi pōsto esse velle ad fruendū se. Et cum tñ se vult esse quantum est·par mentivoluntas est ꝛ amanti amor equalis: Et si aliqua substātia est amor:non est vtriq; corpus· sed spīritꝰ·nec mens corpus·sed spīritus est· Neq; tñ amor ꝛ mens duo spīritus:sed vnus spīritus:nec eēntie due:sed vna: ꝛ tñ duo quedam vnum sunt amans ꝛ amor·siue sic dicas quod amatur· et amor· Et hoc quidem duo: relatiue adinuicē dicuntur· Amans quippe ad amorem referꝛ· ꝛ amor ad amantē· Amans eñ aliquis amore amat:ꝛ amor alicuius amantis est Mens vo ꝛ spīritus non relatiue dicuntur sed essentiaz demonstrant· Non eñ quia mens ꝛ spūs alicuius hois est:ideo mens ꝛ spūs in se nō manet Rectracto ei eo quod hō ē:qō adiūcto corpore ōr·mens ꝛ spūs manet· Retracto autez amāte nullus ē amor:ꝛ retracto amore nullꝰ est amans: Jdeoq; quantū adinuicē referūtꝛ· duo sunt· Qz aūt ad se dicuntur· ꝛ singula spīritus·ꝛ simul vtrūq; vnus spūs:ꝛ singula mēs ꝛ simul vtrūq; vna mens· Ubi ergo trinitas· attendamus quantū possumus· ꝛ inuocemꝰ lucez sempiternā vt illuminet tenebras nras ꝛ videamꝰ in nobis q̄ntū sinimur imaginē dei

De mēte ꝛ noticia eiꝰ ꝛ volūtate· Capꝯ III

Mens eñ amare seipam non pōt·nisi etiā se nouerit· Nam quō amat qō nescit· Aut si quisq; dicit ex noticia generali vel speciali mentem credere se eē talem:qualē alias expta est:ꝛ ideo amare semet ipam insipientissime loquit· Unde eñ mens aliquā mentem nouit·si se nō nouit· Neq; eñ vt oculus corporis videt alios oculos:ꝛ se nō videt:ita mens nouit alias mentes ꝛ ignorat semetipam· Per oculos eñ corporis corpa videmus·qz radios qui p eos emicant·et q̄cq̄d cernimus tangunt:refringere vel retorquere in ipos non possumus:nisi cū specula intuemur· Quod subtilissime obscurissimeq; differitur·donec apertissime demōstret: vel ita se rem habere vel non ita· Sed quoquo modo se habeat vis qua per oculos cernimus·ipam certe vim·siue sint radij·siue aliud aliquid oculis cernere non valemus·sed mentē quērimꝰ ꝛ si fieri pōt·etiam hoc mente comphendimꝰ·

Mens ergo ipa sicut corporea q̄ rerū noticias p sensus corpis colligit·sic incorporearum rerum per semetipam Ergo ꝛ semetipam p se ipam nouit·qm̄ est incorporea· Nam si non se nouit:non se amat·

Tria esse in aīa que sunt vnū mentē ꝛ noticiam sui ꝛ amorem· Capꝯ IIII·

Jcut aūt duo quedam sunt· mens ꝛ amor eius cū se amat·ita quedā duo sunt mens ꝛ noticia eius cū se nouit Igitur ipa mens ꝛ amor:ꝛ noticia eius·tria q̄dam sunt:ꝛ hec tria vnum sunt· ꝛ cū perfecta sunt:equalia sunt· Si eñ minus se amat q̄ est vt verbi gratia·tantū se amat hois mens q̄ntum amandū est corpus hois:cum plus sit ipa q̄ corpus·peccat:ꝛ nō est pfectus amor eius· Jtem si amplius se amat q̄ est:velut si tantuz se amet quantū amandus est deus·dū incomparabiliter minus sit ipa q̄ deus:etiam sic nimio peccat ꝛ non perfectum habet amorē sui Maiore aūt puersitate ꝛ iniquitate peccat· cum corpus tantum amat quantū amandus est deus: Jtem noticia si minor est:q̄ est illud quod noscit· ꝛ plene nosci potest· pfecta non est· Si aūt maior est:iam superior est natura q̄ nouit q̄ illa q̄ nota est;sicut maior est noticia corporis:q̄ ipm corpus quod ea noticia notū est· Illa eñ vita quedam est in ratione cognoscentis:corpus aūt non est vita: Et vita quelibet quolibet corpore maior est:non mole sed vi· Mens vero cum seipam cognoscit·ipa cognoscit noticia sua:qz ipa cognoscit·ipa cognoscit· Cū ergo se totā cognoscit:neq; secū q̄cq̄ aliud:par illi ē cognitio sua:qz neq; ex alia natura est eius cognitio:cū seipam cognoscit Et cum se totam nihil amplius pcipit:nec minor nec maior est· Recta igitur diximus hec tria cum pfecta sunt:esse consequenter eēlia· Sit etiam admonemur·si vtrūq; videre possumꝰ hec in anima existere:ꝛ tanq̄ inuolutra euolui vt sentiamur ꝛ dinumerent substantialiter vt vt ita dicam:essentialiter:non tanq̄ in subiecto·vt color·aut figura in corpore·aut vlla q̄litas·aut quantitas·Quicq̄d eñ tale est·non excedit subiectū in quo est· Non eñ color iste aut figura huius corporis pōt esse ꝛ alterius corporis· Mens aūt amore quo se amat pōt amare ꝛ aliud preter se· Jtem non se solam cognoscit mens·sed ꝛ alia multa· Nobrem nō amor ꝛ cognitio tanq̄ in subiecto insunt mēti sed substantialiter etiam ista sunt sic ipa mēs quia etsi relatiue dicuntur adinuicem· in sua

tamen sunt singula quecp substantia· Non sic color ⁊ coloratum relatiue ita dicuntur adinuicem· vt color in subiecto colorato sit: nō habens in seipo propriam substantiam: quoniaz coloratum corpus substantia est· ille autē in substantia: sed sicut duo amici etiam duo sunt homines: que sunt substantie cum homines non relatiue dicantur· amici autem relatiue· Sed item cuius substantia sit amans vel sciēs substantia sit scientia: substantia sit amor: sed amans ⁊ amor· aut sciens ⁊ scientia: relatiue ad se dicantur sicut amici Mens vero aut spiritus non sunt relatiua: sicut nec homines relatiua sunt: non tamen sicut amici homines possunt seorsum esse abinuicem: sic amans et amor: aut sciens ⁊ scientia· Quē ⁊ amici corpore videntur separari posse: non animo· inquantum amici sunt· verūtñ fieri pōt· vt amicus amicum etiam odisse incipiat ⁊ coipo amicus esse desinat: nesciente: illo: ⁊ adhuc amante· Amor aūt quo se mens amat: si eē desinat simul et illa desinit esse amans· Item noticia qua se mens nouit: si esse desinat: simul ⁊ illa nosse se desinet· Sic caput capitati alicui⁹ vti cp caput est· ⁊ relatiue ad se dicūtur cuius etiā substantie sint· Nam ⁊ caput corpus est· ⁊ capitatum· Et si non sit corp⁹: nec capitatū erit· Sed hec precisione abinuicem separari pñt· illa non possunt: Quē si sunt aliqua corpora q̄ secari omnino ⁊ diuidi nequeunt: tamen nisi partibus suis constarent corpora non essent pars ergo ad totum relatiue dicitur: quia oīs pars alicuius totius pars est: ⁊ totū oībus partibus totū est· Sed quoniam ⁊ pars corpus est ⁊ totum: non tñ ista relatiue dicunt: sed etiā substantialiter dicunt· Fortassis ergo mens totū est ⁊ eius quasi partes amor quo se amat ⁊ scientia qua se nouit: quibus duabus partibus illud totū constat· An tres sunt equales partes quibus totū vnum completur· Sz nulla pars: totū cuius pars est complectit· Mēs vero cum se totam nouit: hoc est perfecte nouit per totū eius est noticia eius· Et cum se perfecte amat: totā se amat: ⁊ per totū ei⁹ ē amor eius· Num ergo sicut ex vino ⁊ aqua ⁊ melle vna sit potio: ⁊ singula per totum sunt: ⁊ tamē tria sunt· nulla eñ pars est potionis q̄ non habeat hec tria: Non eñ iuncta velut si aqua et oleum essent: sed omnino cōmixta sunt: ⁊ substantie sunt omnes: ⁊ totus ille liquor vna q̄dam est ex tribus cōfecta substantia· Tale aliquid arbitrandū est esse simul hec tria: mentē amorem: noticiam: sed non vnius substantie sunt aqua: vinum: ⁊ mel: cuius ex eorum commixtione fiat vna substantia portionis: Quō autem illa tria nō sunt eiusdem substantie nō video: cum mens ipa se amet: atcp ipa se nouerit: atcp ita sint hec tria: vt nō alteri alicui rei⁹ mens vel amata vel nota sit· Vni⁹ ergo eiusdemcp essentie necesse est hec tria sint: ⁊ ideo si tancp cōmixtione cōfusa essent: nullomodo essent tria: nec referri adinuicē possent· Quē admodum si ex vno eodemcp auro tres ānulos similes facias: cuius connexos sibi referūt adinuicem q̄ similes sunt· Omnis eñ similis alicui similis est: ⁊ trinitas anulorū est: ⁊ vnuz aurū: At si misceantur sibi ⁊ per totam singuli massam suam conspergant intercidet illa trinitas: ⁊ oīno non erit: ac non solū vnum aurū dicetur: sicut in illis tribus anulis dicebatur: ꝑ iam nulla aurea tria

Quē mens ⁊ amor ⁊ noticia ⁊ singula in se maneant ⁊ oīa in oībus Caplm· V·

v In illis tribus cum se nouit mens ⁊ amat se: manet trinitas: mens: amor: noticia: ⁊ nulla cōmixtione cōfunditur· cuius ⁊ singula sint in seipis· ⁊ inuicem tota in totis: siue singula in binis: siue bina in singulis· Itacp oīa i oībus· Nam ⁊ mēs est vticp in seipa: quoniam ad seipam mens dicitur: cuius noscens vel nota: vl' noscibilis: ad suam noticiā relatiue dicatur· Amans quocp ⁊ amata vel amabilis ad amorem referatur: q̄ se amat ⁊ noticia: cuius referatur ad mentem cognoscentem vel cognitā· tamē ⁊ ad seipam nota ⁊ noscens dicitur· Non enim sibi est incognita noticia: qua se mens ipa cognoscit· Et amor cuius referatur ad mentem amantē cuius amor est: tamen ⁊ ad seipm est amor· vt sit etiam in seipo: quia ⁊ amor amatur· Nec alio nisi amore amari pōt: id est seipo· Ita sūt hec singula in seipis In alterius aūt ita sunt: quia ⁊ mens amans in amore est· ⁊ amor in amantis noticia: ⁊ noticia in mente noscente· Singula in binis ita sunt quia mens que se nouit ⁊ amat· in amore ⁊ noticia sua est: ⁊ amor amātis mētis sesecp scientis· in mēte noticiacp ei⁹ est· Et noticia mentis se scientis ⁊ amantis in mente atcp in amore eius est· quia scientez se amat ⁊ amantem se nouit· Ac per hoc ⁊ bina in singulis: quia mens que se nouit ⁊ amat cum sua noticia est in amore: ⁊ cum suo amore in noticia· Amor quipe ipe ⁊ noticia simul sunt in mente: que se amat ⁊ nouit· Tota xo in totis· quemadmodum sint· iam supra ostēdimus· cum se tota mens amat· ⁊ totam nouit· ⁊ totum amorem suum nouit· totamcp amat noticiam suam· quādo tria ista ad seipsa

perfecta sunt· Mirо itaq; modo tria ista inse-
pabilia sunt a semetipis· ⁊ tamē eoꝝ singu-
lum quodq; substantia est· ⁊ simul omnia vna
substantia vel essentia: cum ⁊ relatiue dicant
adinuicem·

De noticia qua mens non solum se: ꝑ etiaz
alias mentes nosse regulariter pōt· Capl· VI·

Sed cum seipaz nouit humana mens
⁊ amat seipam: non aliquid incōmu-
tabile nouit ⁊ amat: alīq; vnusq̄sq;
homo loquendo enunciat mentem suam: qd
in seipo agatur attendens: Aliter autem hu-
manam mentem speciali aut generali cogniti
one diffinit· Itaq; cum mihi de sua propria lo-
quitur: vtrum intelligat hoc: aut illud: aut nō
intelligat: ⁊ vtrum velit aut nolit hoc aut illō:
credo: Cum vero de humana speciaLiter aut
generaliter verum dicit: agnosco ⁊ approbo·
Unde manifestum est aliud vnum quēq; vi-
dere in se: quod sibi alius dicenti credat: non
tamen videat: aliud autem in ipa veritate qō
alius quoq; possit intueri: quoꝝ alterum mu-
tari per tempora: alterum incōmutabili eter-
nitati consistere· Neq; enim oculis corporeis
multas mentes videndo per similitudinē col
ligimus: generalem vel specialem mentis hu
mane noticiam sed intuemur inuiolabilē veri
tatem ex qua perfecte quantuz possumus dif-
finiamus· non qualis sit vniuscuiuscunq; ho-
minis mens: sed qualis esse sempiternis ratō
nibus debeat· Unde etiam phantasias reruz
corporalium per corporis sensuz hausTas ⁊ qō
ammodo infusas memorie: ex quibus etiā ea
que non visa sunt ficto phantasmate cogitan-
tur: siue aliter quā sunt: siue fortuitu sicuti sūt
alijs omnino regulis supra mentem nostram
incōmutabiliter manentibus: vel approbare
apud nosmetipos: vel improbare cōuincimur
cum recte aliquid approbamus aut improba-
mus· Nam cum ⁊ recolo cartaginis menea q̄
vidi: ⁊ cū fingo alexandrie que non vidi: cas-
demq; imaginarias formas quasdam quibus
dam preferens: rationabiliter prefero: viget ⁊
claret desuper iudicium veritatis· ac sui iuris
incorruptissimis regulis firmum est· Et si cor-
poralium imaginum quasi quodā nubilo sub-
texitur non tamen inuoluitur atq; confundit·
Sed interest vtrum ego sub illa: vel in illa ca-
ligine: tāq; a celo perspicuo secludar: an sicut
in altissimis montib⁹ accidere solet: inter vtr
q; aere libero fruens: ⁊ serenissimā lucem sup
⁊ densissimas nebulas subter aspiciam· Nam
vnde in me fraterni amoris inflammatur ar-
dor: cum audio virum aliquem pro fidei pul-
chritudine ⁊ firmitate: acria tormenta toleras
se· Et si mihi digito ostendatur ipe homo: stu-
deo mihi coniungere: notum facere: amicitia
colligare· Itaq; si facultas datur: accedo: allo
quor: sermonem cōfero: affectum meū in illū
quibus verbis possum exprimo: vicissimq; in
eo fieri quē in me hēat atq; exprimi volo: spiri
talemq; complexum credendo melior: quia p
uestigare tam cito ⁊ cernere penitus eius in-
teriora non possum: Amo itaq; fidelem ⁊ fortē
virū: amore casto atq; germano· Quod si mi-
hi inter nostras loquelas fateatur· aut incau-
tus aliquo modo sese indicet: quod vel de deo
credat incōgrua: atq; in illo quoq; carnale ali
quid desideret: ⁊ pro tali errore illa pertulerit
vel sperate pecunie cupiditate· vel inani aui-
ditate laudis humane: statim amor ille quo in
eum ferebar offensus: ⁊ quasi repercussus: at
q; ab indigno homine ablatus: in ea forma: p-
manet: ex qua eum talē credens amaueram·
Nisi forte ad hoc homo iam vt talis sit· cū talē
non esse cōperio· At in illo homine nihil mu-
tatuz est: mutari tñ potest vt fiat· qō eum iam
esse credideram· in mente aūt mea mutata ē
vtiq; ipa existimatio· que de illo aliter se habe
bat· ⁊ aliter habet· Idemq; amor ab intentōe
perfruendi· ad intentionē consulendi· incom
mutabili desuper iusticia iubēte deflexus est·
Ipa vero forma in concusse ac stabilis verita
tis: ⁊ in qua fruerer homine· bonū eū credēs·
⁊ in qua eū consulo· vt bonus sit· eadem luce
incorruptibilis sincerissimeq; rationis: ⁊ mce
mentis aspectum ⁊ illam phantasie nubē quā
desuper cerno cum eundem hoiem quem vi-
deram cogito in perturbabili eternitate per-
fundit· Item cum arcum pulchre ⁊ equaliter
intortū quem vidi: verbi gratia· cartagini aio
reuoluo· res quedam menti nunciata p ocu-
los memorie que transfusa imaginarum con
spectum facit· Sed aliud mente conspicio fm
q; mihi opus illud placet· vnde etiā si displice-
ret· corrigerem· Itaq; de istis scōm illam iudi
camus: ⁊ illam cernimus rationalis mentis in
tuitu· Ista vero aut presentia sensu corporis
tangimus· aut imagines absentiū fixas in me
moria recordamur: aut ex earuz similitudine
talia fingimus: qualia nosipi si vellemus atq;
possemus: etiā opere moliremur Aliter enim
figurantes animo imagines corporum· aut p
corpus corpora videntes· aliter autem ratio-
nes artemq; ineffabiliter pulchram talium fi-
gurarum super aciem mentis simplici intelli-
gentia capientes

De verbo quod mens ex eterna concipit veritate Capitulum·VII·

i Illa igitur eterna veritate ex qua temporalia facta sunt omnia·formā ſm quam sumus·ꝛ ſm quam vel in nobis vel in corporibus vera ꝛ recta ratione aliquid opamur visu mentis aspicimus· atq; inde conceptam rerum veracem noticiā:tāq; verbum apud nos habemus:ꝛ dicendo intus signimus:nec a nobis nascendo discedit·Cū aūt ad alios loquimur:verbo intus manenti ministerium vocis adhibemus: aut alicui⁹ signi corporalis:vt per quandam cōmemoratōnem sensibilem,tale aliquid fiat etiā in animo audientis:quale de loquentis animo non recedit·Nihil itaq; agimus per membra corporis in factis dictisq; nostris:quibus vel approbantur vel improbantur mores hominuz:qō non verbo apud nos intus edito preuenim⁹. Nemo enī volens aliquid facit:qō non in corde suo prius dixerit·Quod verbum amore cōcipitur:siue creature:siue creatoris:id est aut nature mutabilis aut incōmutabilis veritatis

Quali amore diligi debeat creatura Capitulum·VIII·

e Rgo aut cupiditate:aut caritate nō quo non sit amanda creatura·sed si ad creatorem refertur ille amor:non iam cupiditas sed caritas erit· Tunc enim est cupiditas cum propter se amatur creatura·tūc nō vtentem adiuuat:sed corrumpit fruentē·Cū ergo aut par nobis:aut inferior creatura sit inferiore vtendum est ad deum:pari autez fruendum·sed in deo·Sicut enim teipso: non in teipō frui debes·sed in eo qui fecit te·Sic etiā illo:quem diligis:tanq; teipm:ꝛ nobis ergo ꝛ fratribus in domino fruamur:ꝛ inde nos nec ad nosmetipos remittere·ꝛ quasi relaxare deorsum versus audeamus Nascitur autem verbum cum excogitatum placet·aut ad peccandum aut ad recte faciendum·Verbum ergo nostrum ꝛ mentem de qua gignitur quasi medius amor coniungit·secq; cum eis tertium cōplexu in corpore o sine vlla confusione ꝑstrīgit

Quo differat dilectō rerum spiritalium ab amore carnalium· Capitulum·IX·

c Onceptum autē verbum ꝛ natum idipm est·eum voluntas in ipa noticia cōquiescit quod fit in amore spiritalium Qui enim:verbi gratia:perfecte nouit·perfecteq; amat iusticiam:iam iustus est· etiam si nulla existat ſm eam forinsecus p membra corporis operandi necessitas· In amore autem carnalium temporaliumq; reruz: sicut in ipis animalium fetibus:alius est conceptꝰ verbi:alius partus· Illic em̄ quod cupiendo concipitur:adipiscendo nascitur· Quoniam non sufficit auaricie nosse:ꝛ amare aurum:nisi ꝛ habeat· Necq nosse ꝛ amare vesci: aut concumbere:nisi etiam id agat:necq nosse ꝛ amare honores ꝛ imperia:nisi proueniant· Que tamen omnia:nec adepta sufficiunt· Qui em̄ bibent ex hac inquit aqua:sitiet iterum Jōq; ꝛ in psalmo·Concepit inquit dolorem ꝛ peperit iniquitatem·Dolorem vl laborem dicit cōcipi·cum ea cōcipiuntur que nosse ac velle nō sufficit:ꝛ inardescit atq; egrotat animus indigentia:donec ad ea perueniat:ꝛ quasi pariat ea· Unde eleganter in latina lingua parta dicuntur:ꝛ reperta atq; comperta: que verba quasi a partu ducta resonant· Quia ꝓcupiscētia cum conceperit parit peccatum Unde deminus clamat· Uenite ad me omnes qui laboratis ꝛ onerati estis:Et alio loco·Uespgnātibus·ꝛ lactantibus in illis diebus·Cum itaq; ad partum verbi referret omnia vel recte facta vel peccata·ex ore inquit tuo iustificaberis:ꝛ ex ore tuo condemnaberis:ds volens intelligi: non hoc visibile:sed interius inuisibile cogitationis ꝛ cordis·

Jōb·4· Ps·7· Jaco·j· Mat·jj· Ibiō·24

Non omnia que noticia comprehēdit dici posse concepta· Capitulum·X

r Ecte ergo queritur;vtrum omnis noticia verbum: an tantum amata noticia· Nouimus enim ꝛ ea que odimus·Sed nec concepta:nec pta dicenda sūt animo·que nobis displicent· Nō enim omnia que quoquo modo tangunt concipiuntur:vt tantum nota sint·non tamen verba dicantur· sicut ista de quibus nunc agimus·Aliter enim dicuntur verba que spacia temporuz syllabis tenent:siue pronuncientur: siue cogitentur· alter omne quod notum est verbū dicitur aīo impressum q̄diu de memoria proferri ꝛ diffiniri potest:q̄uis res ipa displiceat·aliter cum placet quod mente concipitur·Scdum quod genus verbi accipiendum est quod ait aposto lus·Nemo dicit domin⁹ Jesus:nisi in spiritu sancto:cum ſm aliam verbi notionem dicant hoc ꝛ illi· De quibus ipe dominus ait· Non omnis qui dicit mihi dñe dñe·intrabit in regnū celorum· Uerumtamen cum ꝛ illa que odim⁹ recte displicent:rectecq; improbantur:approbatur eorum improbatio:ꝛ placet ꝛ verbum c Necq vitiorum noticia nobis displicet:sed ipa vitia· Nam placet mihi quod noui· et diffinio quid sit intemperantia:ꝛ hoc est verbum eius sicuti sunt in arte nota vitia· Et recte appro-

1·Cor·12· Marb·7·

batur·eorum noticia: cum discernit cognitor speciem priuationemq; virtutis: sicut aire: et negare: esse ꝛ non esse· Attamen virtute priuari atq; in vitium deficere damnabile est· Et diffinire intemperantiam verbumq; eius dicere pertinet ad artem morum· Esse autez intemperātem ad id pertinet quod illa arte culpatur sicut nosse ac diffinire q̄d sit soloecism⁹ pertinet ad artem loquendi: facere autem vitium est: quod eadem arte reprehendit Verbum est igitur·quod nunc discernere ac insinuare volumus cum amore: noticia·Cū itaq; se mens nouit ꝛ amat: iungitur ei amore verbum eius·Et quoniam amat noticiam: et nouit amorem: ꝛ verbum in amore est·ꝛ amor in verbo: ꝛ vtrumq; in amante atq; dicēte· Sed omnis ꝑm speciem noticia·similis ē ei rei quā nouit·Est enim alia noticia ꝑm priuationem quam cum improbamus·loquimur· Et hec p̄ uationis improbatio speciem laudat·ideoq; approbatur

Concepte noticie similitudinem tunc ad equalitatem mentis accedere· cum id quod cognoscitur·neq; inferioris·neq; supioris nature est· Capitulum·XI·

h Abet ergo animus nonnullā speciei note similitudinem·siue cum ea placet·siue cum eius priuatio displicet· Quo circa inquantum deum nouimus·similes sumus·Sed non ad equalitatem similes· quia nec tantum eum nouimus· quantuz ipe se· Et quemadmodum cum per sensum corporis discimus corpora·fit eorum aliqua similitudo in animo nostro· que phātasia memorie est· Non enim omnino ipa corpora in animo sunt·cum ea cogitamus. sed eorum similitudines· Itaq; cum eas pro illis approbam⁹·erramus·Error nanq; est pro alio alterius approbatio· Melior est tamen imaginatio corporis in animo·q̄ illa species corporis·inquārum hec in meliore natura est·id est in substātia vitali sicuti animus est·ita cum deum nouimus·q̄uis meliozis efficiamur q̄ eram⁹ antеq; nossemus·maximeq; cum eadem noticia etiam placita digneq; amata verbum est·fitq; aliqua dei similitudo illa noticia: tamen inferior est·quia in inferiori natura est Creatura quippe animus: creator autez deus·Ex quo colligitur: quia cum se mēs ipa nouit atq; approbat: sic est eadem noticia verbum eius·vt ei sit par omnino ꝛ equale·atq; identidez·qr neq; inferioris essentie noticia est· sicut corporis: neq; superioris sicut dei·Et cum habeat noticia similitudinem ad eam rem quam nouit·hoc est cuius noticia est·hec habet perfectam ꝛ equalem qua mens ipa que nouit ē nota Ideoq; ꝛ imago ꝛ verbū est·qr de illa ex primit cū cognoscendo eidē coequatur·ꝛ est gignenti equale quod genitū est

Cur sicut noticia mentis est proles nō etiā amor partus eiusdem sit· Capm·XII·

Quid ergo amor: nō erit imago·nō q verbū·nō genit⁹·Cur eñ mens noticiam suā gignit cū se nouit: ꝛ amorem suū nō gignit cū se amat? Nā si ppterea est notionis sue causa qr noscibilis est· amoris etiā sui causa ē·qr est amabilis·Cur vtq; itaq; non genuerit·difficile est dicere Hec eñ q̄stio etiā de ipa summa trinitate. omnipotentissimo creatore deo: ad cuius imaginem hō factus est: solet mouere hoies· quos veritas dei per humanā locutionē inuitat ad fidem· Cur non spiritus quoq; sanctus a patre deo genitus vel creditur vel intelligitur·vt filius etiam ipe dicatur? Quod nunc in mente humana vtcunq; inuestigare conamur: vt exinferiore imagine in qua nobis familiarius natura ipa nostra quasi interrogata respondet: exercitationem mentis acie ab illuminata creatura ad lumen incōmutabile dirigamus· Si tamen veritas ipa persuaserit·sicut dei verbū filium esse nullus xp̄ianus dubitat· ita caritatem esse spiritumsanctum· Ergo ad imaginē illam que creatura est: hoc est ad rationalem mentem·diligentius de hac re interrogandā considerandamq; redeamus: vbi tempozaliter existens: non nullarum reruz noticia que ante non erat: ꝛ aliquarum rerum amor que antea non amabantur distinctius nobis aperit quid dicamus·quia et ipsi locutioni tempo raliter dirigende: facilior est ad explicandum res que in ordine tempozum comprehendi tur· Primo itaq; manifestum sit posse fieri vt sit aliquid scibile·id est quod sciri possit·ꝛ tamen nesciatur·illud autem fieri non posse vt sciatur quod scibile non fuerit· Unde liquido tenendum est q̄ oīs res quamcunq; cognoscim⁹ cōgenerat in nobis noticiam sui· Ab vtroq; eñ noticia parit: a cognoscente ꝛ cognito· Itaq; mēs cū seipam cognoscit·sola parēs ē noticie sue·ꝛ cognitū eñ ꝛ cognitor ipa ē· Erat autez sibi ipa noscibil'·ꝛ aūq; se nosset: ꝑ noticia sui in ea: cū seipa non nouerat· Quod ergo cognoscit se: parem sibi noticiam sui gignit: quia non minus se nouit q̄ est: nec alterius essentie est noticia eius: non solum quia ipsa nouit: Sed etiam quia seipsam: sicut supza diximus· Quid ergo de amore dicendum est: cur

non etiam cum se amat: ipm quoq; amorem sui genuisse videatur: Erat enim amabilis sibi: t anteq; se amaret: quia poterat se amare sicut erat sibi noscibilis: t anteq; se nosset: qz poterat se nosse. Nam si non sibi esset noscibilis: nunq; se nosse potuisset. Ita si non sibi eet amabilis: nunq; amare potuisset. Cur itaq; amando se non genuisse dicatur amorem suũ sicut cognoscendo se genuit noticiam suam. In eo quidem manifeste ostẽditur hoc amoris esse principium: vnde procedit: ab ipa quidem mente procedit que sibi est amabilis anteq; se amet: atq; ita principiuz est amoris sui quo se amat. Sed ideo nõ recte dicitur genitus ab ea sicut noticia sui qua se nouit: qz noticia iam inuentum est quod partum repertũ dicitur: quod sepe precedit inquisitio eo fine quietura. Nam inquisitio est appetitus inueniendi: quod idem valet si dicas: reperiendi. Que autem reperiuntur: quasi pariũtur: vnde proli similia sunt: vbi nisi in ipsa noticia: ibi enim quasi expressa formantur. Nam etsi iam erant res quas quereno do inuenimus: noticia tamen ipsa non erat: quam sicut prolẽ nascentem deputamus: porro appetitus ille qui est inquirendo procedit a querente: t pendet quodammodo: neq; requiescit fine quo intẽditur: nisi id quod queritur inuentum: querẽti copuletur. Qui appetitus: id est inquisitio: cuius amor esse nõ videatur: quo id quod notum est: amatur. Hoc enim adhuc vt cognoscat agitur: tamen ex eodem genere quiddam est. Nam voluntas iam dici potest: quia omnis qui querit inuenire vult: t si id queritꝫ quod ad noticiam pertineat: omnis qui querit nosse vult. Quod si ardenter atq; instanter vult: studere dicitur quod maxime in assequendis atq; adipiscendis quibusq; doctrinis dici solet. Partum ergo mentꝭ antecedit appetitus quidaz: quo id quod nosse volumꝰ querendo t inueniendo nascitur proles ipsa noticia: ac per hoc appetitus ille quo concipitur paritur; noticia: partus t proles recte dici non potest. Idemq; appetitus quo inhiatur rei cognoscende: fit amor cognite dum tenet atq; amplectitur placitam prolem: id est noticiam gignentiq; coniungit. Et est quedam imago trinitatis: ipsa mens t noticia eius qõ est proles eius: ac de seipsa verbum eius: t amor tertius: t hec tria vnum atq; vna substãtia. Nec minor proles: dum tantam se nouit mens quanta est: nec minor amor dum tantũ se diligit q̃tum nouit t quanta est.

Explicit liber nonus.

Incipiunt capitula libri decimi.

j De studijs discere amantium qõ ignorant: quod tamen non expeterẽt scire si penitus ignorarent.

ij Quibus causis amari videntur cognita: cum ipsa scientia eorum que nescimus expetitur.

iij An incognita sibi sit mens cum se querit vt nouerit.

iiij De proprijs mentis que non potest ignorare.

v In quo mens nosse se debeat: et a quibus abstinere ne eis quasi proprijs delectetur: atq; in se minus noverit

vj In quibus mens de se cogitans possit errare.

vij De opinionibus eorum qui mentem aliquid precipuum corporis esse senserunt.

viij Q; mens nosse se querens: nihil de se corporeum debet cogitare

ix Quomodo mens cognoscit seipsam.

x Q; mens nosse se cupiens nihil eorum de se opinari debeat: de quibus scit esse dubitandum.

xj De memoria: intelligentia t voluntate: in quibus mens habet in se quandam imaginem diuine trinitatis.

xij De querenda imagine trinitatis etiam in his que anima ex corporis sensibus concipit.

Aurelij Augustini episcopi de trinitate liber decimus incipit.

De studijs discere amantium quod ignorant: quod tamen non expeterent scire si penitus ignorarẽt.

Capitulum. I.

n Nc ad ea ipsa consequenter enodatius explicãda lima tior accedat intentio. Ac pmũ quia rem prorsus ignotã amare omnino nullus potest: diligenter intuendum est cuiusmodi sit amor studentium: id est non iam scientiuz: sed adhuc scire cupientiũ quãq; doctrinã. Et in his q̃pe rebꝰ ĩ qbꝰ nõ vsitate or studium solent existere amores ex auditu: dum

cuiusq; pulchritudinis fama ad videndum ac fruendū animus accendit·q; generaliter no uit corpoꝝ pulchritudines: ex eo q; plurimas vidit: ⁊ in est intrisecus vñ approbet: cui forin secus inhiat·Qđ cū fit: nō rei penit⁹ incogni te amor excitat·cui⁹ genus ita notū est: Cum aūt virū bonū amamus: cui⁹ faciē nō vidim⁹: ex noticia virtutū amam⁹·quas nouim⁹ i ipa veritate Ad doctrinas aūt cognoscēdas: ple rūq; nos laudantiuz atq; pdicantiū accendit auctoritas·Attū nisi breuit impressā cuiusq; doctrine haberem⁹ in aīo notionem: nullo ad eā discendā studio flagrarem⁹·Quis ei scien de: verbi gratia: rhetorice vllā curā ⁊ operam impenderet: nisi ante sciret eā dicendi eē scientiam·Aliqñ etiā ipaz doctrinaruz fines audi tos expertos ve miramur: ⁊ ex hoc inardesci mus facultatē cōparare discendo qua ad eos puenire possim⁹·Tanq; si litteras nesciēti di catur: quandā esse doctrinā qua quisq; valeat q̄uis longe absenti verba mittere manu fa cta in silentio: que rursus ille cui mittunt non auribus: sed oculis colligat: idq; fieri videat· Nōne dū concupiscit nosse qđ id possit: oī stu dio circa illū finē mouet: quē iam notū tenet· Sic accendunt studia discentiū·Nā qđ quisq; prorsus ignorat: amare nullo pacto pōt· Ita etiā signū si quis audiat incognitū: veluti ver bi alicui⁹ sonū quo quid significet ignorat: cu pit scire quid nā sit: id est sonus ille cui rei cō memorande institutus sit: veluti audiat cū di citur temetum ⁊ ignorans quid sit: requirat· Jam itaq; oportet vt nouerit signū esse: id est non esse inanem illam vocem: sed aliquid ea significari·Alioquin iam notum est hoc trissyl labum: ⁊ articulatam speciem suam impressit animo per sensum aurium·Quid amplius in eo requiratur: quo magis innotescat: cui⁹ oēs littere oiaq; soni spacia nota sunt·nisi q; simꝰ innotuit signum esse: mouitq; sciendi cupidi tatē: cui⁹ rei signū sit·Quo igit amplius notū est: sed non plene notū est: eo cupit animus ꝺ illo nosse qđ reliquū est·Si eñ tm̄ mō esse ista vocem nosset: eamq; alicui⁹ rei signū esse non nosset: nihil iam quereret de sensibili re: q̄ntū poterat sentiendo percepta·Quia vero non solum esse vocem: sed ⁊ signū esse iam nouit: perfecte id nosse vult·Neq; vllū pfecte signū noscitur·nisi cui⁹ rei signū sit: cognoscat·Hoc q̄ qui ardenti cura querit vt nouerit: studio q; accensus insistit: nō pōt dici esse sine amore Quid igitur amat·Certe eniz amari aliquid nisi notū non potest·Neq; ille istas tres syllabas amat·quas ista notas habet Q; si hoc i eis amat·quia scit eas significare aliquid nō inde nunc agitur: non enim hoc nosse querit·Sed in eo qđ scire studet quid amet: inquirimus: qđ pfecto nondum nouit: ⁊ propter ea mira mur cur amet: qm̄ firmissime nouimus ama ri nisi nota nō posse·Quid ergo amat: nisi qa nouit atq; intuetur in rationibus rerū que sit pulchritudo doctrine: qua continentur noti cie signoꝝ oīm: ⁊ que sit vtilitas in ea peritia qua inter se humana societas sensa cōmuni cat. ne sibi hominū cetus deteriores sint: qua uis solitudine: si cogitationes suas colloquē do non misceantur·Hanc ergo speciez deco rem ⁊ vtilem cernit anima: et nouit: ⁊ amat eamq; in se pfici studet q̄tum potest: quisq; vocum significantium: quecunq; ignorat: in quirit·Aliud est enim qđ eam in veritatis lu ce conspicit: aliud quod in sua facultate con cupiscit·Cōcupiscit nanq; in luce veritatis: q̄ magnū ⁊ q̄ bonū sit: omnes omnium genti um linguas intelligere ac loqui: nullamq; vt alienigena audire ⁊ a nullo ita audiri·Cuius noticie decus cogitatiōe iam cernitur: ama turq; res no ta q̄ ita conspicit: atq; inflāmat studia discentiū: vt circa eam moueant: eiq; inhient in omni opera quā impēdunt ꝓsquē de tali facultati: vt etiam vsu amplectantur qđ ratione p̄noscunt: atq; ita quisq; cui facul tati spe ꝓpinquat: ei feruētius amore inarde scit·Eis doctrinis quipe studet vehemētius que capi posse non desperant·Nam cuius rei adipiscende spem quisq; non gerit: aut tepi de amat aut oīno nō amat q̄uis q̄ pulchra sit videat·Quocirca: q; oīm līguaz scia fere ab oīb⁹ desperat: suc gētis q̄sq; maxie studet vt nouerit·Q; si ⁊ illi ad pfectū pcipiende se nō sufficē sētit: nemo tū tā desidiosus ē h⁹ noticie q̄ nō cū audierit incognitū x̄bū velit nosse qđ illud sit: ⁊ si pōt q̄rat ⁊ discat·Qđ dū q̄rit: vti q; in studio discēdi ē: ⁊ vt amare rē incognitaz qđ nō ita ē·Spēs nāq; illa tāgit aīm quam no uit ⁊ cogitat: in q̄ elucet dec⁹ ꝓsciandoz ani moꝝ in vocib⁹ notis audiēdis atq; reddēdis eaq; accēdit studio querēdē qđē qđ ignorat: q; accēdit studio querēdē qđē qđ ignorat: ⁊ notā formā q̄ id ptineat intuentē ⁊ amantem Jtaq; si querenti· verbi gratia· quid sit teme tum (hoc eñ exempli causa posueram dicat: quid ad te pertinet: respondebit·Ne forte au diam loquentem: ⁊ non intelligam: aut vspi am forte id legaz: et quid scriptor senserit ne sciam·Quis tandem huic dicat noli intellige re quod audis: noli nosse quid legis·Omni bus eniz fere animis rationalibus ip̄ pru est: ad videndū huius pitie pulchritudo: qua

hoim inter se cogitata: significantiū vocū enū
ciatione noscunt. ppter hoc notū decus. t ob
hoc amatū quia notū. studiose querit verbuz
illud ignotū. Itaqz cū audierit atqz cognoue
rit temetū. a veteribus vinū appellatū: ꝑ iam
ex vsu loquendi quē nūc habem⁹ hoc vocabu
lū emortuū. ppter nonnullos fortasse veteruz
libros sibi necessariū deputabit Si autē illos
superuacaneos habet. forte iā nec dignuz qō
memorie cōmēdet existimat: qz videt ad illaz
spēm doctrine quā nota mente intuetur atqz
amat minime ptinere. Qđ obrē ois amor stu
dentis animi. hoc est volētis scire qō nescit: nō
est amor ei⁹ rei quā nescit: ꝑ ei⁹ quā scit: ppt
quā vult scire qō nescit. aut si tā curiosus ē. vt
nō ppter causam aliā notā: sed solo amore ra
piat incognita sciēdi: discernend⁹ quidē est a
studioso noīe iste curiosus: sed nec ipe amat in
cognita: imo ꝓgruenti⁹ ōr: odit incognita: que
nulla esse vult: dū vult oīa esse cognita. Sed
ne quisqz nobis difficiliorē referat questionez
asserens tā nō posse quēqz odisse qō nescit: qz
nō pōt amare qō nescit. nō resistim⁹ verbis: ꝑ
intelligendū est: nō hoc idē dici cū dicit: amat
scire incognita. ac si diceret: amat incognita.
Illud ei fieri pōt vt amet quisqz scire incogni
ta. vt aūt amet incognita non pōt. Non enim
frustra ibi est positū scire. Qū qui scire amat i
cognita. nō ipa incognita. sed ipm scire amat
Quod nisi haberet cognitū neqz scire se quic
qz posset fidenter dicere neqz nescire. Non so
lum em̄ qui dicit scio. t verum dicit. necesse est
vt quid sit scire sciat. sed etiaz qui dicit nescio.
id que fidenter t verū dicit. t scit verū se dicere
scit vtiqz quid sit scire. qz t discernit ab sciente
nescientem. cum veraciter se intuens dicit ne
scio. Et cū ipe scit se verum dicere. vnde sciret
si quid sit scire. nesciret.

Quibus causis amari videtur cognita. cū
ipa scientia eoꝝqz nescimus expedit. Ca. XI.

Q Vilibet igitur studiosus. quilibet cu
rios⁹ non amat incognita. cum ar
dentissimo appetitu instat scire qō
nescit. Aut em̄ iam genere notuz habet quod
amat. idqz nosse expedit. etiā in aliqua re sin
gula vel in singulis rebus que illi nondū note
forte laudant: fingitqz aīo in animo mariam for
mam qua excitetur in amorē. Vnde aūt fin
git nisi ex his que iam noverat. Cui tamē for
me aīo figurate atqz in cogitatione notissime
si eam que laudabat dissimilem inuenerit. for
tasse nō amabit. Qō si amauerit. ex illo ama
re incipiet ex quo didicit pauloante quippe
alia erat que amabatur. quam sibi animus
formas exhibere cōsueverat. Si aūt illi forme
simile inuenerit quā forma p̄dicauerat: cui ve
re possit dicere. iā te amabam. nec tunc vtiqz
amabat incognitā: quā in illa similitudie noverat
Aut i spē sempiterne rōis videm⁹ aliqd t ibi
amamus: qō cum expressum in aliq rei tpalis
effigie: illis q̄ expti sunt laudantibus t ama
mus t credim⁹: nō aliqd amam⁹ incognitum
vñ iam supra satis disseruim⁹. Aut aliqd no
tum amam⁹: ppter qō ignotū aliqd querim⁹
cui⁹ ignoti amore nequaqz nos tenet. ꝑ illius
cogniti q̄ ptinere nouim⁹: vt illud etiā qō ad
huc ignotū q̄rimus noverim⁹: sicut ō incogni
to verbo pauloante locut⁹ sum Aut ipm scire
quis qz amat? quod nulli scire aliquid cupien
ti esse incognitū pōt. His causis videt amare
incognita qui scire aliquid volunt quod ne
sciūt t ppter ardentiorē q̄rēdi appetitū sine
amore esse dici non p̄sūt. Sed qqz se res aliter
habeat: nec oīno quicqz amet incognitū. ar
bitror me psuasisse verū diligenter intuenti
bus. Sed qz exempla q̄ dedim⁹ eoꝝ sunt qui
aliqd qō ipsi non sunt nosse cupiūt. videndū
est. ne forte aliqō nouū genus aparcat cum
seipsa mens nosse desiderat.

An incognita sibi sit mens cū se querit vt
noverit Capl'm. III.

Q Vid ḡ amat mēs. cū ardenter seip
sam q̄rit vt noverit. dum incognita
sibi est? Ecce em̄ mens semetipaz q̄
rit vt noverit: t inflāmat hoc studio. Amat
igit. Sed qd amat? Seipam. Quō. cū se non
dū noverit. nec q̄sqz possit amare qō nescit?
An ei fama p̄dicavit speciē suā. sicut de absen
tib⁹ solemus audire Forte ḡ se nan amat. sed
qō de se fingit hoc amat. lōge fortasse aliud qz
ipa est. aut si se mens sui simile fingit. t iō cum
hoc figmētum amat se amat antequ noverit:
qz id qō sui simile est intuet. Novit igit alias
mētes ex quib⁹ se fingat. t genere ipso sibi no
ta est. Cur ergo cum alias mētes novit. se nō
novit. cū seipa nihil possit esse p̄sentius. Qz si
vt oculis corpis. magis alij oculi noti sunt. qz
ipi sibi nō se ḡ q̄rat nūqz inuētura. Nūqz ei se
oculi pter specula videbūt. Nec vllo mō putā
dū est etiā reb⁹ incorpeis p̄cplādis tale aliqd
adhiberi. vt mēs tanqz in speculo se noverit.
An i rōne veritatis eterne videt qz speciosuz
sit nosse semetipam. t hoc amat. qō videt stu
detqz i se fieri. qz qz uis sibi nota nō sit. notū tñ
ei ē qz bonū sit vt sibi nota sit Et b q̄dē p mira
bile ē: nō dū se nosse. t qz sit pulchz se nosse iā
nosse An aliquē finē optimū. i. securitatē bea
titudinē suā videt. p q̄ndā occultā memoriā q

in longinqua eā ꝓgressam nō deseruit · ⁊ credit ad eundē finē: nisi seipam cognouerit se ꝓuenire nō posse. Ita dū illud amat hoc q̄rit · ⁊ notū amat illud ꝓpter qđ querit ignotū · Sz cur memoria beatitudinis sue potuit ⁊ memoria sui cū ea perdurare non potuit · vt tam se nosset que vult puenire · q̄ nouit illud q̄ vult puenire · An cū se nosse amat · nō se quā nondum nouit · sed ipm nosse amat: acerbiusq̄ tolerat seipam deesse scientie sue · qua vult uncta cōphendere · Nouit aūt quid sit nosse: ⁊ dum hoc amat qđ nouit etiam se cupit nosse · Ubi ergo nosse suū nouit si se non nouit · nam nouit qđ alia nouerit · se aūt nō nouerit · hinc eñ nouit: ⁊ quid sit nosse · Quo pacto igitur se aliquid scientē scit: que seipam nescit · neq̄ eñ alterā mentē scientem scit ꝑ seipam · Scit igitur seipam · Deinde cū se querit vt nouerit querentē se iā nouit · Jā se ergo nouit · Quapropter non pōt oīno nescire se · Que dum se nescientē scit: se vtiq̄ scit · Si aūt se nescientē nesciat · nō se querit vt sciat: Quapropter eo ipo quo se querit · magis se sibi notā q̄ ignotā esse cōuincit̄ · Nouit eñ se querentē atq̄ nescientē: dū se querit vt nouerit · Quid ergo dicemus · An qđ ex pte se nouit: ex pte non nouit Sed absurdū est dicere: nō eam totā scire qđ scit · Non dico totū scit: ꝑ qđ scit: tota scit · Cū itaq̄ aliquid de se scit: qđ nisi tota nō pōt · totā se scit · Scit aūt se aliqđ scientē · nec pōt quicq̄ scire nisi tota · Scit se igitur totaz · Deinde qđ eius ei tam notū est q̄ se viuere ·

De ꝓpꝛijs mentis que non potest ignorare. Capitulum · IIII ·

n On pōt aūt ⁊ mens esse ⁊ nō viuere q̄ habet etiā amplius vt intelligat Nam ⁊ animе bestiarum viuunt: sed non intelligunt · Sicut ergo mens tota mens est · sic tota viuit · Nouit aūt viuere se · Totam se igitur nouit · Postremo cū se nosse mens q̄rit: mentē se esse iā nouit · alioquin vtrū se querat ignorat: ⁊ aliud ꝑ alio fortasse querat · Fieri eñ pōt vt ipa nō sit mens · atq̄ ita dum mētem nosse querit: non seipam querat · Quapropter q̄n cum querit mens quid sit mens · nouit qđ se querat · ꝓfecto nouit quod ipsa sit mens: porro si hoc in se nouit quod mens est · ⁊ tota mens est · totam se nouit: Sed ecce nō se nouerit esse mētem: cum aūt se querit · hoc tantūmodo nouerit quod se querat · Potest eñ etiam sic aliud ꝑ alio querere · si hoc nescit vt autē non querat aliud pro alio · ꝓculdubio nouit quid querat · At si nouit quid querat: ⁊ seipam querit · seipm vtiq̄ nouit · Quid ergo adhuc q̄rit: q̄ si ex pte se nouit: ex parte āt adhuc q̄rit: non seipam: sed ptē suā querit · Cum eñ ea ipa dicit · Deinde qz nouit nō dū se a se inuentā totā: nouit q̄nta sit tota · Atq̄ ita q̄rit qđ deest · quēadmodū solemus q̄rere vt veniat in mentez qđ excidit: nec tñ penitus excidit: qz pōt recognosci cū venerit hoc eē qđ q̄rebat · Sed quō mens veniat in mentē quasi possit mens in mente non esse: huc accedit qz si parte inuēta nō se totā querit · tñ tota se q̄rit Tota ergo sibi ꝑsto est: ⁊ quid adhuc querat̄ non est: hoc eñ deest quod querit̄: nō illa que querit · Cum itaq̄ tota se querit nihil eius deest · Aut si non tota se querit · sed pars que inuenta est · querit partem que non dum inuenta est · Non se g̃ mens q̄rit cuius se nulla pars querit: pars eñ que inuenta est: nō se querit · pars autem que nondum inuenta est: nec ipsa se querit: quoniam ab ea que iam inuenta est parte non queritur · Quocirca quia nec tota se mens querit: nec pars eius vlla se querit se mens omnino nō querit ·

Jn quo mens nosse se debeat: ⁊ a quib⁹ abstinere ne eis quasi ꝓpꝛijs delectetur atq̄ i se minus noverit. La · V ·

Et quid ergo ei ꝑceptum est: vt seipaz cognoscat: credo vt seipm cogitet: ⁊ ꝑm naturā suam viuat: id ē vt ꝑm naturā suam ordinari appetat: sub eo scz cui subdenda est: supra ea quib⁹ ꝑponēda est: sub illo a quo regi debet: supra ea que regere debet · Multa eñ ꝑ cupiditatē prauā tanq̄ sui sit oblita: sic agit · Videt eñ q̄dā intrinsecus pulcra: in prestantiori natura que deus est · Et cū instare debeat vt eis fruat̄: volens ea sibi tribuere: ⁊ non ex illo: similis illius: sed ex seipsa esse quod ille est: auertitur ab eo: mouetur q̄ ⁊ labitur in minus ⁊ minus: quod putat̄ amplius ⁊ amplius: quia nec ipsa sibi: nec ei quic q̄ sufficit recedenti ab illo qui solus sufficit · Jdeoq̄ per egestatem ac difficultatem sit mimis intenta in actiones suas: ⁊ inquietas delectationes quas per eas colligit: atq̄ ita cupiditati acquirendi noticias ex his que foris sunt: quorum cognitum genus amat: ⁊ sentit amitti posse: nisi impensa cura teneat teneantur perditq̄ securitatem: tantoq̄ seipsam minus cogitat: quāto magis secura est: q̄ se non possit amittere · Jta cum aliud sit nō se cogitare · Neq̄ eñ multaq̄ doctrinaq̄ peritū: ignorare grāmaticā dicimus · cū eā nō cogitat: qz de medicina arte tunc cogitat · Cū ergo aliud sit nō se nosse: ⁊ aliud se cogitare: tanta vis est amoris · vt ea que cum

amore diu cogitauerit· eiscz cure glutino in=
heserit·attrahat secũ etiã cũ ad se cogitandã
quodãmõ redit·Et qz illa corpora sunt que so
ris per sensus carnis adamauit·eorcz diutur
na quadã familiaritate implicata est·nec secũ
põt introrsum tancz in regiõẽ incorporee na=
ture ipa corpa inferre:imagines eorum con=
uoluit z rapit·factus in semetipa:de semetipa
Dat eiũ eis formãdis quiddam substãtie sue:
seruat aũt aliquid:quo libere de specie taliuz
imaginum iudicet:z hoc est magis mens·id
est rõalis intelligentia·que seruaꝝ vt iudicet
Nam illas anime ptes que corpoꝝ similitudini=
bus informantur·etiam cum bestijs nos cõ=
munia habere sentimus.

In quib⁹ mẽs in se cogitans possit errare·

Capitulum·VI·

e Rat aũt mẽs:cũ se istis imaginibus
tãto amore ꝓiũgit:vt etiã se eẽ aliqd
hmõi existimet·Ita eĩ ꝓformaꝝ eis quodãmõ
nõ id existendo sed putando·nõ quo se imagi
nem putet·ꝙ oĩno illud ipm cui⁹ imaginẽ secũ
habet:Uiget quippe in ea iudiciũ discernẽdi
corpus qõ foris relinquit ab imagine·quã de
illo secũ gerit·nisi cũ ita exprimunt eedẽ ima=
gines tancz foris sentiant:nõ intus cogitẽtur
sicut dormientib⁹:aut furentibus:aut in aliq
extasi accedere solet.

De opinionibus eoꝝ qui mentẽ aliqd ꝑci=
puũ corporis esse senserũt. Capitulũ·VII·

c Um itaqz se tale aliqd putat·corp⁹
esse se putat:Et qz sibi bñ conscia est
principat⁹ sui quo corpus regit·hic
factũ est vt quidã quererent qd corpis ãplius
valeret in corpe:z hoc esse mentẽ·vel oĩno to
tã aĩam existimarẽt vt empedocles·z ericates
opinati sũt·Itaqz alij sanguinẽ:alij cerebruz
alij cornõ ſcẽ scriptura dicẽ·Cõfitebor tibi dñe
in toto corde meo·Et diliges dõm deũ tuum
ex toto corde tuo·Hoc·n·abutendo vel trans
ferẽdo vocabulo ꝺra corpe ad animũ:ꝙ ipam
oĩno pticulã corpis quã in viscerib⁹ dilaniatis
videm⁹·eã eẽ putauerũt Alij ex minutissimis
indiuiduisqz corpusculis ãs atomos dicũt·cõ=
currentib⁹ in se atqz coherentib⁹·eã ꝓfici cre=
diderũt. Alij aerẽ·alij ignẽ·substantiã ei⁹ esse
dixerũt·Alij eã nullã esse substantiã·quia nisi
corpus:nullã substantiam poterãt cogitare·z
eã corpus esse nõ inueniebãt·sed ipam tempe
rationẽ corpis nr̃i vel cõpageni primordioruz
quib⁹ ista caro tãcz ꝓnectit·eẽ opinati sunt eo
ꝙ oẽs eã mortaliẽ esse senserũt:qz siue corpus
esset:siue aliqua cõpositio corpis·nõ posset
vtiqz imortaliter pmanere·Qui vero ei⁹ sub

stantiã vitã quandã nequacz corporeã·qñ qdẽ
vitã oẽ viuũ corpus animantẽ ac viuificantez
esse reperiũt·cõsequenter z imortalẽ·qz vite
carere vita nõ põt·vt quiscz potuit ꝓbare co=
nati sunt·Ãã de quinto illo nescio:quo corpe·
qõ notissimis qrtuor hui⁹ mũdi elementis q=
dã ꝓiũgentes·hinc aĩam esse dixerũt·hoc lo=
co diu differendũ nõ puto·Aut eñ hoc vocãt
corpus qõ nos·cui⁹ in laci spacio ps toto mi=
nor est·z in illis annumerãdi sunt q mẽtẽ corꝑ
poreã esse crediderũt:Aut si vel oẽm substan
tiam:vel oẽm mutabilẽ substantiã corpus ap=
pellant·cũ sciant nõ oẽ locoꝝ spacijs aliqua lõ
gitudine vel latitudine z altitudine cõtineri
nõ cũ eis de vocabuli questione pugnandũ ẽ·
In his oĩb⁹ sentẽtijs qlcqs videt mẽtis naturã
z eẽ substantiã z nõ cẽ corpeã·i· nõ minore sui
pre min⁹ occupare loci spaciũ·mai⁹qz maiore
sil'oportet videat eas q opinanꝝ eẽ corporeaz
nõ ob hoc errare qõ mens desit eoꝝ noticie·ꝙ
qõ adiũgũt ea:sine quibus nullã pñt cogitare
naturã·Sine phantasijs eñ corpm quicquid
visũ fuerint cogitare·nihil oĩno eẽ arbitrãꝝ·iõ
qz nõ se tancz sibi desit mens requirat·Quid
eñ tã cognitõi adest·qz id qõ menti adest·aut
qd tã mẽti adest:qz ipa mens·Uñ z ipa q ap=
pellaꝝ inuentio·si verbi originẽ retractemus
qd aliud resonat·nisi qz inuenire est in id ve=
nire qõ querit·Propterea q qsi vltro in mẽtẽ
veniũt·nõ visitate dicunt inuẽta·cuis cogni=
ta dici possint·qz nõ in ea qrendo tendebam⁹
vt in ea veniremus:hoc est ea inueniremus·
Quapropter sicut ea que oculis aut vllo alio
corpis sensu requirunt·ipa mens querit·ipsa
eñ etiã sensũ carnis intendit·tũc aũt inuenit
cũ in ea q requirunt id est sensus venit·Sic
alia que non corporeo sensu internuncio·sed
p seipam nosse debet cũ in ea venit·inuenit:
Aut in supiore substãtia·i·in deo:aut in ceteꝝ
ris aĩe partibus sicut de ipis imaginibus cor=
poꝝ cum iudicat·intus eñ in aĩa eas inuenit
per corpus impressas

Qz mens nosse se cupiẽs nihil eoꝝ ꝺ se cor=
poreũ debeat cogitare·

Capitulum·VIII·

Rgo seipam quemadmodum que=
e rat z inueniat·mirabilis questio est
q tẽdat·vt qrat·aut veniat:vt inue=
niat·Quid eñ tam in mente qz mẽs est·Sed
quia in his est que cum amore cogitat·sensibi
libus aũt:id est corporalibus cũ amore assue
facta est·nõ valet sine imaginibus eorum eẽ
in semetipa·hinc ei obortꝝ errorꝭ dedecus·
dum rerum sensarum imagines se cernere·

ãã·9·isso
137·
deut·6·

a se non pōt: vt se solā videat Cohęserunt eī mirabiliter glutino amoris: ⁊ hec est eius immundicia: qm dū se solē nititur cogitare: h̄ se putat esse sine quo se non pōt cogitare. Cum igit ei p̄cipit vt seipam cognoscat: non se tāq̄ sibi detracta sit querat: sed id qō sibi addidit detrahat. Interior est eī ipa: non solū q̄ ista sensibilia que manifeste foris sunt. sed etiaz q̄ imagines eoz q̄ in parte quadā sunt aie. quā habent ⁊ bestie: q̄uis intelligentia careant q̄ mētis est ppria. Cū ergo sit mens interior q̄dam mō exit a semetipa. cū in hec quasi vestigia multaz intentionū exerit amoris affectū Que vestigia tanq̄ imprimunt memorie: qm hec que foris sunt corpalia sentiunt: vt etiam cū absunt ista: presto sint tm imagines eorum cogitantib⁹. Cognoscat g̃ semetipam: nec q̄si absentē se querat: sed intentionem voluntatis qua p alia vagabat statuat in seipam: ⁊ se cogitet. Ita videbit q nunq̄ se nō amauerit: nunq̄ nescierit: Sed aliud secū amando cuz eo se confudit ⁊ cōcreuit quodammō: atq̄ ita dū sicut vnum diuersa cōplectitur: vnum putauit esse que diuersa sunt

Quō mens cognoscit seipam Capt. IX.

n Quitaq̄ velut absentem se querat cernere: h̄ p̃tez se curet discernere Nec se quasi nō nozit cognoscat. sed ab eo q̄ alterū nouit dinoscat. Jpm eī quod audit: cognosce. teipam. quō agere curabit si nescit. aut q̄d sit cognosce. aut q̄d sit teipsam. Si aūt vtrūq̄ nouit: nouit seipam. q⁹ ita ñ oz menti. cognosce teipaz. sicut oz. cognosce cherubin aut seraphin. De absentibus eī illis credimus: q̄m qō celestes quedā ptātes esse p̄dicant. Nec sicut oz cognosce voluntatē illius hois. q̄ nobis nec ad sentiendu vllo mō. nec ad intelligendū p̄sto est. nisi corpalib⁹ signis editis. ⁊ hoc ita vt magis credam⁹ q̄ intelligamus: Nec ita vt oz hoi. vide faciē tuā. quod nisi in speculo fieri nō pōt. Nā ⁊ ipa nra facies absens ab aspectu nro est. q⁹ nō ibi est q̄ ille diligi pōt. Sed cū oz mēti. Cognosce teipam. eo ictu q̄ intelligit qō dictū est. teipam. cognoscit seipam. nec ob aliud q̄ eo q̄ sibi p̃s est. Si aūt qō dictū est nō intelligit: nō vtiq̄ facit. h̄ igit ei p̄cipit vt faciat. qō cū ipm p̄ceptū intelligit. facit. Nō ergo adiūgat aliud ad id qō seipam cognoscit. cū audit vt seipam cognoscat. Certe enim nouit sibi dici. sibi scilicet que est. ⁊ viuit. ⁊ intelligit. Sed est ⁊ cadauer. viuit ⁊ pecus. intelligit autem nec cadauer nec pecus. Sicut ergo sese esse ⁊ viuere scit. quomodo ē ⁊ viuit intelligentia.

Q mens nosse se cupiēs nihil eoz̄um de se opinari dēat de qb⁹ scit eē dubitādū. Ca. X.

c Um ergo: verbi gr̃a: mens aerez se putat. aerē intelligere putat. Se tm intelligere scit. aerem aūt se esse nō scit. sed putat. Se cernat qō putat. cernat qō scit. hoc ei remaneat. Vtm ne illi quidē dubitauerunt. q̄ aliud atq̄ aliud corp⁹ esse mentem putauerūt Nec eī oīs mens aerem se eē existimat. h̄ alie ignē: alie cerebrū. alieq̄ aliō corpus. ⁊ aliud alie. sic supra cōmemorauī. oēs tm se intelligere nouerunt ⁊ esse ⁊ viuere. Sed intelligere ad id qō intelligunt referunt. eē aūt ⁊ viuere ad seipas. Et nulli est dubiū. nec quē q̄ viuere q̄ non sit. Ergo ꝓsequenter ⁊ eē ⁊ viuere id qō intelligit. non sicuti est cadauer qō nō viuit. nec sicuti viuit aīa q̄ nō intelligit: sed ppio quodā eodēq̄ pstantioze mō. Jtē velle scīunt. nec hoc posse quēq̄ qui non sit ⁊ q̄ non viuat pariter sciunt Jtēq̄ ipam voluntatem referunt ad aliquid qō ea voluntate volunt. Meminisse etiā se sciunt. simulq̄ sciunt quod nemo meminisset nisi esset ac viueret. Sed ⁊ ipam memoriam referimus ad aliqd quod ea meminimus. Duobus igitur horum trium memoria ⁊ intelligentia multarū reruz noticia atq̄ scientia ꝓtinentur. Voluntas aūt adest. per quā fruamur eis vel vtamur. Frui mur enim cognitis. in quibus volūtas ipis ꝓpter seipa delectata conquiescit. vtimur vero eis que ad illud referimus quo fruendum est Nec est alia vita hominū vitiosa atq̄ culpabilis. q̄ male vtens ⁊ male fruens. De qua re ñ est nunc disserēdi locus. Sed quoniam de natura mentis agitur. remoueamus a consideratione nostra oēs noticias que capiūtur extrinsecus per sensus corporis. ⁊ ea q̄ possum⁹ oēs mentes de seipis nosse. certasq̄ esse diligentius attendamus. Vtrum enim aeris sit vis viuendi. reminiscendi. intelligēdi. volēdi cogitandi. sciendi. iudicandi. An iguis. an cerebri. an sanguinis. an athomoruz. an p̄ter vsitata quattuor elementa. quinti nescio cuiꝰ corporis. an ipius carnis nostre compago. vt temperamentum hec efficere valeat. dubitauerunt hoies. ⁊ alius hoc: alius aliud affirmare conatus est. Viuere se tñ ⁊ meminisse. ⁊ intelligere. ⁊ velle. ⁊ cogitare. ⁊ scire. ⁊ iudicare quis dubiter. Q̄ñ quidem etiam si dubitat vnde dubitet meminit: si dubitat dubitare se intelligit. si dubitat certus esse vult. si dubitat cogitat. si dubitat scit se nescire. si dubitat iudicat non se temere consentire oportere Quisquis igitur aliunde dubitat

de his oībus dubitare non debet: que si non essent: de vlla re dubitare nō posset. Ihe oīa q̄ vel corpus vel cōpositionē seu tpationē corporis esse mentē putāt: in subiecto esse volūt videri: vt substātia sit aer: vel ignis siue aliq̄d aliud corpus: q̄d mētē putāt. Intelligētia vō ita insit huic corpi: sicut qualitas eius. vt illud subiectū sit: hec in subiecto: subiectū scz mēs quā corpus esse arbitrant: in subiecto aūt intelligētia: siue q̄d aliud eoz que certa nobis esse cōmemorauimus. Juxta opinant etiā illi qui mentē ipam negāt esse corpus. sed compaginē aut tempationē corpis. Hoc em̄ interest: q̄ illi mentē ipam dicunt esse substantiam in quo subiecto sit intelligentia. Isti aūt ipaz mentē in subiecto esse dicūt corpe scz cui⁹ cōpositio vel tempatio est. Tū ꝓsequenter etiā intelligentiā quid aliud q̄ in eodez subiecto corpe existimāt. Qui oēs nō aduertūt mentē nosse se etiā cū querit se: sicut iā ostendim⁹ Nullo mō aūt recte dicit sciri aliqua res: duz ei⁹ ignorat sba. Quapropt cū se mens nouit sbam suā nouit: t cū de se certa est: de sba sua certa est. Certa est aūt de se: sicut quincūt ea que supra dicta sunt. Nec oīno certa est: vtr aer an ignis sit: an aliq̄s corpus: vl aliq̄d corpis. Nō est igit aliq̄d eoz. Totūq̄ illud q̄s iubet vt nouerit: ad hoc ptinet vt certa sit nō se esse aliq̄d eoz de quib⁹ incerta est: idq̄ solū esse se certa sit: q̄s solum esse se certa est. Sic em̄ cogitat ignē aut aerē: t quicq̄d aliud corpis cogitat. Necq̄ vllo mō fieri possz vt ita cogitaret id q̄s ipa est: quēadmodū cogitat id q̄s ipa nō est. Per phantasiā quippe imaginariā cogitat hec oīa: siue ignē: siue aerē: siue illud: siue illud corpus: partēue vllā: siue cōpaginē tēpationēq̄ corpis: nec vtiq̄ ista oīa: sed aliq̄d hoz esse dz. Si q̄d aūt hoz esset: aliter id q̄ cetera cogitaret: non scz p imaginale figmentū: sicut cogitant absentia: q̄ sensu corpis tacta sunt: siue oīno ipa: siue eiusdē generis aliqua: sed quadā interiore: nō simulata: s vera pūtia. Non em̄ quicq̄ illi est seipa p senti⁹: sicut cogitat viuere se t meminisse t intelligere t velle se. Nouit em̄ h̄ in se: nec imaginat quasi extra se illa sensu tetigerit: sicut corpalia queq̄ tanguntur. Ex quoz cogitationibus si nihil sibi assignat: vt tale aliq̄d se esse putet: quicquid ei de se remanet: hoc solum ipsa est

De memoria: intelligentia t voluntate in quibus mens habet in se quandam imaginē diuine trinitatis

Capitulum. XI

Emotis igitur paulisper ceteris: q̄z mens de seipa certa est: tria h̄ potissimū cōsiderata tractemus: memoriam: intelligentiā: volūtatem. In his em̄ trib⁹ inspici solent etiā ingenia puuloz cuiusmodi pferant indolem. Quāto quippe renacius et facilius puer meminit: q̄to q̄z acutius intelligit t studet ardentius: tanto est laudabilioꝛ ingenij. Cuz vō de cuiusq̄ doctrina queritur nō q̄ta firmitate ac facilitate meminerit: vel q̄to acumine intelligat: s q̄d meminerit t q̄d intelligat q̄rit. Et q̄z nō tm̄ q̄ doctus sit considerat lauadbilis animus: s et iā q̄ bonus. nō tm̄ q̄d memnerit t q̄d intelligat: verūetiā q̄d velit attendit: nō q̄ta flagrātia velit: s q̄d velit pus: deinde q̄tū velit. Tūc em̄ laudandus est animus vehemēter amans: cū id q̄s amat vehemēter amandū ē. Cū g̃ dicunt h̄ tria: ingeniū: doctrina: vsus. Primū hoz ꝓsiderat in illꝰ tribus q̄d possit q̄sq̄ memoria t intelligentia t volūtate. Secundū eoz ꝓsiderat q̄d habeat q̄s memoria: t intelligētia: quo studiosa volūtate puenerit. Jam vero vsus tertius si voluntate est ptractāte illa q̄ in memoria t intelligentia ptinent: siue ad aliq̄d ea referat: siue eoz fine delectata ꝓquiescat. Uti em̄ est assumere aliq̄d in facultatē volūtatis: vti autem dicit q̄s in vsum venerit: ad id q̄s amas obtinendū referre: si tū amandū est. Frui est enim amore inherere alicui rei ꝓpter seipam: frui est aūt vti cū gaudio nō adhuc spei: s iam rei. Proinde oīs q̄ fruitur vtitur. assumit em̄ aliquid in facultatē volūtatis cū fine delectationis. Nō aūt oīs qui vtit: fruitur: s id q̄s in facultatem volūtatis assumit: nō ꝓpter illd ipsum: s ꝓpter aliud apetit. Hec igitur tria: memoria intelligētia volūtas. qm̄ non sunt tres vite s vna vita. nec tres mentes sed vna mēs cōsequēter vtiq̄ nec tres sube sunt: s vna substantia. Memoria quippe q̄ vita t mēs t substantia dicit ad seipam dicit. Q̄ vero memoria dicit: ad aliq̄d relatiue dz. Hoc de intelligētia q̄z t de volūtate dixerim. Et intelligentia quippe t voluntas: ad aliquid dicunt. Uita ē autem vna queq̄ ad seipam t mēs t essentia. Quo circa tria hec eo sunt vnum: quo vna vita: vna mens: vna essentia. Et quicquid aliō ad seipsa singula dicuntur: etiam simul nō pluraliter sed singulariter dicūtur. Eo vero tria quo ad seinuicem referuntur: que si equalia non essent: non solum singula singulis sed etiam omnibus singula: non vtiq̄ se inuicem caperant. Necq̄ enim tantum a singulis singula verumetiam a singulis omnia capiunt. Me-

mini enim me habere memoriã ⁊ intelligẽtiã ⁊ voluntatẽ · ⁊ intelligo me intelligere ⁊ velle atq; memisse: ⁊ volo me velle · ⁊ meminisse ⁊ intelligere · totãq; meã memoriã ⁊ intelligẽtiã ⁊ voluntatẽ simul memini · Qñ eñ memorie mee nõ memini: nõ est in memoria mea · Nihil aũt tam in memoria: q̃ ipa memoria ẽ · Totã igit mẽini · Itẽ q̃cq̃d itelligo itelligere me scio: ⁊ scio me velle q̃cq̃d volo · Quicq̃d aũt scio memini · Totãq; igit itelligẽtiã · totãq; volũtatẽ meã memini · Sic̃r cũ hec tria intelligo · tota simul intelligo · Neq; eñ quicq̃ intelligibiliũ nõ intelligo nisi q̃ ignoro · Qñ aũt ignoro: nec memini nec volo · Quicquid itaq; intelligibiliũ nõ intelligo: ꝓsequent etiam nõ memini nec volo · Quicq̃d aũt intelligibiliũ memini ⁊ volo: ꝓsequenter intelligo · Voluntas etiã mea totã intelligentiã totãq; memoriam meam capit dum toto vtor qñ intelligo ⁊ memini · Quapropter qñ inuicem a singulis ⁊ tota oĩa capiunt: equalia sunt tota singula totis singulis: ⁊ tota singula simul oĩbus totis · ⁊ hec tria vnũ: vna vita: vna mens vna essentia.

De querenda imagine trinitatis etiam in his que aĩa ex corpis sensib⁹ ꝓcipit · Ca · XII ·

Am ne igitur ascendendũ est quali
i buscũq; intentionis viribus ad illaz summã ⁊ altissimã essentiã: cui⁹ impar imago est humana mẽs ꝑ tñ imago: an ad huc ea dẽ tria distinctius declarãda sunt ĩ aĩa p illa q̃ extrinsecus sensu corpis capimus: vbi tpaliter impmit rex corporeaq; noticia · Mẽtem q̃pe ipam in memoria ⁊ intelligẽtia ⁊ voluntate suimet ipius talẽ repiebamus: vt qñ sp se nosse semp̃q; seipam velle ꝓphendebat simul etiã sp sui meminisse: semp̃q; seipam intelligẽ ⁊ amare ꝓphenderet: q̃uis non semp se cogitare discretã ab eis q̃ nõ sunt qñ ipa est ac ꝓ hoc difficile in ea dinoscitur memoria sui ⁊ intelligentia sui · Quasi eñ non sint ꝫ duo: sed vnũ duobus vocabulis apellet: sic apparet in ea re vbi valde ista cõiuncta sunt: ⁊ aliud alio nullo p̃cedit tpe: amorq; ipe nõ ita sẽtitur esse: cũ eum non prodit indigẽtia: quoniam nõ semp̃ presto est qñ amat · Quapropter etiam tardioribus diluescere hec pñt duz ea tractant: que ad animũ tempe accedũt: ⁊ q̃ illi tpaliter accidunt cuz meminit qñ antea nõ meminerat: ⁊ cum videt qñ antea non videbat: ⁊ cũ amat qñ antea nõ amabat · Sed aliñ hec tractatio iam poscit exordium: ꝓpter huius libelli modum ·

Explicit liber decimus ·

Incipiunt capitula libri vndecimi ·

j De imagine trinitatis etiam in eo qñ imago dei non est: id ẽ in homine exteriore querẽda ·
ij De visibili ⁊ videnteq; visione ·
iij De memoria qua visoꝝ imago retinet ⁊ intentiõe aie q̃ in vtrũq; ꝓcurrit ·
iiij De imaginibus quas cogitationis acies intuetur in phantasia quam memoria concepit ·
v De cogitatiõib⁹ innoxijs ⁊ de his q̃ ab acie recordatiõis abigende sunt ·
vj De fine volũtatis q̃ ꝓgnoscit an recta: an prava cupiamus ·
vij De ea trinitate que iam non ex corpore neq; ex corpis sensu: ſz de memoria nascitur cogitantis ·
viij De multiplicationibus trinitatum q̃ ex recordatione pariuntur ·
ix Q̃ in q̃libet genere trinitatũ volũtas nec parens inueniat esse nec ples ·
x Q̃ facile sit cogitãti fingẽ sibi eas spẽs q̃s nõ vidit ex ea ꝝ recordatione q̃s vidit ·
xj De mẽsura ⁊ nũero ⁊ pondẽ q̃ ꝝ similitudo sit in memoria ⁊ visiõe ⁊ volũtate ·

Incipit liber vndecimus ·

De imagine trinitatis etiam in eo qñ imago dei non est: id est in homine exteriore querenda · Capitulum · I ·

Emini dubiũ est sicut interiorẽ
hoĩem intelligẽtia: sic exteriorẽ
n sensu corpis pditũ Nitamur igitur si possum⁹ in hoc q̃ exteriore indagare qualecũq; vestigiũ trinitatis: non q; ⁊ ipe eo dẽ mõ sit imago dei · Manifesta ẽ quippe apostolica sententia: que interiorẽ hoĩem renouari dei agnitione declarat ꝑm imaginẽ eius q̃ creauit eũ · cum ⁊ alio loco dicat · Et si exterior hõ noster corrũpit · sed interior renouat de die in diẽ · In hoc ergo q̃ corrumpit · quera mus quẽadmodũ possumus quandã trinitatis effigiẽ · ⁊ si nõ expressiorẽ · tñ fortassis ad dinoscendũ faciliorẽ · Neq; eñ frustra · ⁊ iste hõ dicit: nisi q; inest ei nonnulla interioris similitudo · ⁊ illo ipo ordine cõditionis nostre quo mortales atq; carnales effecti sumus: facili⁹ ⁊ quasi familiarius visibilia q̃ intelligibilia p tractamus · Cum ista sint exterius · illa interius · ⁊ ista sensu corpis sentiamus · illa mente intelligam⁹ · noscq; ipi animi non sensibiles sim⁹ id est corpora · ſz intelligibiles: q̃n vita sum⁹ ·

Colo · 3

2 · Cor · 4

tñ vt dixi tanta facta est in corpibus ꝓsuetudo
& ita in hec miro mõ relabẽs foras se nr̃a ꝓiecit intẽtio: vt cũ ab incerto corpe ablata fue
rit vt in spiñ mr̃to certiore ac stabiliore cogni
tione figat̃: refugiat ad ista: & ibi appetat req
em vñ traxit infirmitatẽ. Cui⁹ egritudini cõ
gruendũ est: vt si qñ interiora spiritalia accõ
modati⁹ distinguere atq; facili⁹ insinuare co
namur: de corpalibus exteriorib⁹ similitudinũ
documẽta capiamus. Sensu igit̃ corpis exte
rio: hõ ꝑditus sentit corpa: & iste sensus qõ fa
cile aduertitur quinquipertitus est: videndo:
audiendo: olfaciendo: gustãdo: tangẽdo. Sz
multũ est & non necessariũ vt omnes hos qn
q; sensus id qõ querimus interrogem⁹. Qõ
eñ nobis vnus eor renunciat: etiam in cete
ris valz. Itaq; potissimũ testimonio vtamur
oculor. Is eñ sensus corpis maxime excellit
& est visioni mentis ꝓ sui generis diuersitate
vicinior.

De visibili & vidente atq; visiõe. Ca. II.

Cum igitur aliquod corpus videm⁹
hec tria qõ facillimũ est consideran
da sunt & dinoscẽda. Primo ipa res
quã videmus siue lapidem siue aliquam flam
mam siue quid aliud qõ videri oculis potest.
quod vtiq; iam esse poterat: & anteq; videre
tur. Deinde visio que non erat ꝑusq; rem illã
obiectam sensui sentiremus. Tertio qõ in ea
re que videtur q̃diu videtur sensum detinet
oculor: id animi intentio. In his igitur trib⁹
non solum est manifesta distinctio: sed etiam
discreta natura. Primum quipe illud corp⁹
visibile longe alterius nature q̃ sensus ocu
rum quo sibi met incidente fit visio. Ipaq; vi
sio quid aliud q̃ sensus ex ea re que sentit̃ in
format⁹ apparet. Cuius re visibili detracta nul
la fit: nec vlla omnino esse possit talis visio: si
corpus non sit quod videri queat. Nullo mo
do tamen eiusdem substantie est corpus quo
formatur sensus oculor: cum idez corpus vi
detur: & ipa forma que ab eodem impr̃imit̃ sen
sui que visio vocatur. Corpus eñ visum i sua
natura sepabile est. Sensus aũt qui iam erat
in animante: etiam ꝑusq; videret qõ vidẽ pos
set: cũ in aliquid visibile incurreret: vel visio
que fit in sensu ex visibili corpe cũ iam cõiun
ctum est & videt̃. Sensus ergo vel visio. i. sen
sus nõ formatus extrinsecus: vel sensus for
matus extrinsec⁹: ad animãtis naturã ptinet
oino aliã q̃ ẽ illud corpus qõ vidẽdo sentim⁹
quo sensus nõ ita formaf̃ vt sensus sit: ꝫ vt vi
sio sit. Nam sensus & ante obiectũ rei visibilis
nisi esset in nobis nõ distaremus a ceccis: dum
nihil videmus: siue i tenebris: siue clausis lu
minib⁹. Hoc aũt distam⁹: qõ nobis inest & nõ
videntibus quo videre possim⁹ q̃ sensus vo
caf̃: illis xo non inest. Hec aliunde nisi q; eo
carent: ceci appellanf̃ Itq; illa animi intẽtio
que in ea re quã videmus sensum tenet atq;
vtrũq; ꝓiungit: non tñ ab ea re visibili natu
ra differt: qñ quidẽ iste anim⁹ illud corpus est
sed ab ipo q̃ sensu atq; visione qñ solius ani
mi est hec intentio. Sensus aũt oculor nõ ob
aliud sensus corpis dr̃: nisi qr & ipsi oculi mem
bra sunt corpis: Et q̃uis nõ sentiant corpus
exanime: aia tñ cõmixta corpi ꝓ instrumentũ
sentit corporeũ: & idẽ instrumẽtũ sensus vo
catur. Qui etiã passione corpis cuz quisq; ex
cecaf̃ intercept⁹ extinguif̃: cum idez maneat
anim⁹: & eius intentio luminib⁹ amissis: cum
non habet quidẽ sensum corpis quẽ videndo
extrinsec⁹ corpi adiũgat: atq; in eo viso figat
aspectũ: visu tñ ipo iudicet se adempto corpo
ris sensu: nec pire potuisse: nec minui. Ma
net eñ quidã vidẽdi appetit⁹ integer: siue id
possit fieri: siue non possit. Hec igit̃ tria: corp⁹
qõ videf̃: & ipsa visio: & que vtrũq; coniungit
intẽtio: manifesta sunt ad dinoscendũ: nõ so
luz ꝓpter ꝓpria singulor: verũetiã ꝓpter dif
ferentiã naturar. Atq; in his cum sensus nõ
ꝓcedat ex corpe illo quod videf̃: sed ex corpe
sentiẽtis animantis: cui aia suo quodaz miro
mõ cõtemperaf̃: tñ ex corpe quod videf̃ gignit̃
visio. i. sensus ipe formaf̃: vt iam nõ tñ sensus
q̃ etiã in tenebris esse integer põt: dum est in
columitas oculor: sed etiã sensus informat⁹
sit: q̃ visio vocaf̃. Gignit̃ g̃ ex re visibili visio: ꝫ
nõ ex sola: nisi assit & videt̃. Quocirca ex visi
bili & videte gignit̃ visio: ita sane vt ex viden
te sit sensus oculorũ: & aspicientis atq; intuen
tis intentio. Illa tñ informatio sensus: que vi
sio dicit̃ a solo imprimaf̃ corpe qõ videf̃. i. a re
aliqua visibili: q̃ detracta: nulla remanet for
ma que inerat sensui dũ adesset illud qõ vide
baf̃. sensus tñ ipe remanet q̃ erat & priusq; ali
q̃d sentiref̃: velut in aqua vestigiũ trãdiu est:
donec ipm corpus qõ imprimit̃ ineat: quo ab
lato nullũ erit: cũ remaneat aqua que erat: &
anteq; illã formã corpis capet. Ideoq; nõ pos
sumus quidẽ dicere q; sensum gignat res visi
bilis: gignit tñ formã velut similitudinẽ suam
que fit in sensu. cum aliq̃d videndo sentimus
Sed corpis formã qõ videmus: & formã q̃ ab
illa in sensu videntis fit ꝑ eundẽ sensum non
discernim⁹: qñ tanta ꝓiunctio est: vt non pa
teat discernendi locus. Sed rõne colligimus
nequaq; nos potuisse sentire: nisi fieret in sen

su nostro aliqua similitudo conspecti corpis. Neq; em̃ cũ anulus cere impmit: iõ nulla ima go facta est q; nõ discernit: nisi cũ fuerit sepa ta. Sed qm̃ post cerã sepatã manet qõ factuz est vt videri possit: ꝓpterea facile psuadetur q; inerat iam cere forma impssa ex anulo: t añ q̃ ab illa separet. Si aũt liquido humori ad iũgeret anul⁹: eo detracto nihil imaginis ap pareret. Nec iõ tũ discernẽ rõ non deberet: fu isse in illo humore añq̃ detraheret: anuli for mam factã ex anulo q̃ distinguẽda ẽ ab ea for ma que in anulo est vñ ista facta est: q̃ detra cto anulo nõ erit: q̃uis illa ĩ anulo maneat vñ ista facta est. Sic sensus oculoz nõ iõ non ha bet imaginẽ corpis qõ videtur q̃diu videtur q; eo detracto nõ remanet. Ac ꝓ hoc tardio rib⁹ ingenijs difficillime psuaderi põt forma ri in sensu nostro imaginẽ rei visibilis cũ eam videmus t eandẽ formã esse visionẽ. Sed qui forte aduerterit qõ cõmemorabo: non ita in hac inquisitiõe laborabũt: plerũq; cũ diuscu le attẽderimus queq; luminaria: t inde ocu los clauserimus: quasi vsanť in cõspectu qui dem lucidi colores varie sese cõmutantes: t minus minusq; fulgẽtes donec oĩno desistant Quas intelligẽdũ est reliquias esse forme il lius q̃ facta erat in sensu: cũ corpus lucidũ vi deretur paulatimq; t quodãmõ gradatim de ficiendo variari. Nam t insertaz feneſtrarũ cancelli: si eos forte intuebamur: sepe in illis apparuere coloribus vt manifestũ sit hãc affe ctionem nr̃o sensui ex ea re que videbať im pressam. Erat ꝯ etiam cũ viderem⁹ t illa erat clarior t expssior: sed multũ ꝓiuncta cũ specie rei eius que cernebať vt discerni oĩno nõ pos set t ipa erat visio. Quinetiã cũ lucerne flam mula mõ quodã diuaricatis radijs oculoz q̃si geminať: due visiones sunt: cum sit res vna q̃ videť. Sigillatim q̃pe afficiunť idem radij de oculo suo quiq; emicãtes: dum non simunť ĩ il lud corpus intuendũ pariter cõiunctiq; con currere vt vnus fiat ex vtroq; cõtuit⁹. Et iõ si vnũ oculum clauserimus nõ geminũ ignẽ: ꝑ si cuti est vnũ videbimus. Cur aũt sinistro clau so illa species desinet videri que ad dextrum erat: vicissimq; dextro clauso illa intermoz iť que ad sinistrum erat: t longũ est t rei presen ti non necessariũ mõ querere atq; disserere. Quẽ em̃ ad susceptã qõem satis est: nisi fieret ĩ sensu nostro quedam imago simillima rei ei⁹ quam cernimus: non ſm oculoz numez flã me species geminaret: eum quidem cernen di modus adhibitus fuerit: qui possit concur sum separare radioz. Ex vno quippe oculo q̃ libet modo deducto aut impresso aut intoz to si alter clausus ẽ duplicit videri aliquid qõ sit vnũ nullo pacto potest. Que cum ita sint tria hec q̃uis diuersa natura quemadmodum in quandam vnitatem cõtemperenť memineri mus: id est species corporis que videtur t im pressa eius imago sensui qõ est visio: sens⁹ for matus t voluntas animi que rei sensibili sen sum admouet: in eoq; ipaz visionẽ tenet. Ho rum primum: id est res ipa visibilis non perti net ad animantis naturam: nisi cũ corpus no strum cernimus. Alterum autem ita pertinet vt t in corpe fiat: t p corpus in anima: fit enim in sensu qui neq; sine corpore ẽ: neq; sine ani mo. Tertium vero solus anime est: quia volũ tas est. Cum igitur horum trium tam diuerse substantie sint: tamen in tantam coeunt vni tatem: vt duo prioza vix intercedente iudice ratione discerni valeãt: spẽs videlicet corpis qõ videť. t imago ei⁹ q̃ fit in sensu: id est visio. Voluntas aũt tantã vim habet copulandi hec duo: vt t sensum formandũ admoueat ei rei q̃ cernit. t in ea formatũ teneat. Et si tã violẽta est vt possit vocari amoz. aut cupiditas. aut li bido. etiã ceterum corpus animãtis vehemẽ ter afficit. Et vbi non resistit pigrioz duriozq; materies. in similẽ spẽm colorem q; cõmutat licet videre corpusculũ chameleontis. ad co lores quos videt facillima cõuersione variari Alioz aũt animaliũ quia non est ad conuersi onem facilis copulentia: fetus plerũq; pdũt libidines matrum cum quid magna delectõe conspexerit. Quẽ em̃ teneriora atq; vt ita dixe rim: formabiliora sunt pmordia seminũ: tã efi caciter t capaciter sequunť intentionẽ ma terne anime: t que in ea facta est phantasiam p corpus qõ cupide aspexit. Sunt exempla q̃ copiose commemorari possint: sed vnum suf ficit de fidelissimis libris: quo d fecit Jacob. vt oues t capre varios coloribus parerent sup ponendo eis varia virgulta in cannalibus a quarum: que potantes intuerentur eo tem poze quo conceperant. Sed anima ratione lis deformiter viuit: cum ſm trinitatem exte rioris hominis viuit. id est cum ea que foris secus sensum corporis formant: non laudabi lem voluntatem qua hec ad vtile aliquid re ferat: sed turpem cupiditatem qua his inhe reſcat accommodat. Gen. 30.

De memoria q̃ visoz imago retineť: t ĩtẽti onc aĩe q̃ ĩ vtrũq; currit. Ca. III.

q Vlia etiã detracta specie corpis que corpaliter sentiebať: remanet ĩ me

conuertat ad aciē vt inde formet intrinsec⁹: sicut ex corpe obiecto sensibili sensus extrinsecus formabat. Atq; ita sit illa trinitas ex memoria t interna visione: t que vtrunq; copulat voluntate: que tria cū in vnū coguntur: ab ipso coactu cogitatio dr. Nec ia in his tribus diuersa sba est. Neq; eī aut corpus illud sensibile ibi est qđ oīno discretū est ab animantis natura: aut sensus corpis ibi format vt fiat visio: aut ipa voluntas id agit vt formandū sensu sensibili corpi admoueat eoq; formatū detineat. Sed p illa specie corpis q̄ videbat extrinsec⁹ succedit memoria retinēs illā speciē quam p corpis sensum cōbibit aia: pq; illa visione que forīs erat cum sensus ex corpe visibili formaret: succedit int⁹ similis visio: cū ex eo qđ mēoria tenet: formāt acies animi t absentia corpa cogitant. Volūtasq; ipa quō foris corpi obiecto formandū sensum admouebat: formatūq; iungebat: sic aciē recordantis animi puertit ad memoriā: vt ex eo qđ illa retinuit ista formet: t sic in cogitatōe simil visio Sicut aūt rōne discernebat species visibilis qua sensus corpis formabat: t eius similitudo que fiebat in sensu formato vt esset visio: alioquin ita erāt piuncte: vt oīno vna eadēq; putaret: sic illa phantasia cum anim⁹ cogitat speciē visi corpis: cū pstet ex corpis similitudine: quā memoria tenet: t ea q̄ inde formāt i acie recordātis animi: tū sic vna t singularis apparet: vt duo quedā esse nō inueniant nisi iudicante rōne: qua intelligim⁹ aliud eē illud qđ in memoria manet: etiā cum aliunde cogitam⁹ t aliud fieri cū recordamur. i. ad memoriā redim⁹: t illic inuenim⁹ eādē speciē. Que si iā ibi nō esset: ita oblitos nos eē diceremus vt oīno recolere nō possem⁹. Si aūt acies recordantis nō formaret ex ea re que erat i memoria nullo mō fieret visio cogitātis. Sz vtriusq; cōiunctio. i. eius quā memoria tenet: et ei⁹ que inde exprimit: vt formet acies recordantis: q̄ simillime sunt: veluti vnā facit apparere. Cum aūt cogitātis acies auersa inde fuerit: atq; id qđ in memoria cernebat desiterit intueri: nihil forme q̄ impssa erat in eadem acie remanebit. Atq; inde formabit: q̄ rursus pūsa fuerit: vt alia cogitatio fiat. Abanet tn illud qđ reliqt in memoria: quo rursus cum id recordamur puertat t puersa formet atq; vnū cum eo fiat vnde formatur

De imaginibus quas cogitationis acies intuet in phātasia quā mēoria pcipit. Ca. IIII

Voluntas vero illa que hac atq; illac fert t refert aciē formandā piunctis gitq; formatā. si ad interiorē phantasiam tota pfluxerit: atq; a psentia corpoꝝ q̄ circūiacet sensibus atq; ab ipis sensib⁹ corpis: animi acies oīno auerterit: atq; ad eā que int⁹ cernit imaginē penit⁹ cōuerterit: tāta offendit similitudo speciei corpalis expssa ex memoria: vt nec ipa rō discernere sinat: vtq; forīs corpus ipm videat: an intus tale aliqd cogitet. Raz interdū hoīes nimia cogitatōe rerū visibiliū vel illecti vel territi: etiā eiusmodi repēte voces ediderūt: quasi reuera in medijs talibus actionib⁹ siue passionib⁹ versarent. Et memini me a quodā audisse q̄ tā expssaz t quasi solidā speciē feminei corpis in cogitādo carnez soleret: vt ei se q̄si misceri sentiēs: etiā genitalibus flueret. Tm habet viriū aīa in corpus suū: t tm valet ad indumēti qualitatem vertendā atq; mutandā quō hō afficiat indutus q̄ coheret indumēto suo. Ex eodē genere affectionis etiā illud est qđ in somnis p imagies illudimur. Sed plurimū differt vtq; sopitis sensibus corpis: sicuti sunt dormientiū aut abiterioꝝ cōpage turbatis: sicuti sunt furentium: aut alio quodā mō alienatis: sicuti diuinantium vel pphetantiū: animi intētio quadā necessitate incurrat in eas q̄ occurrūt imagies siue ex memoria: siue alia aliq̄ occulta vi: p q̄sdā spiritales mixturas sīr spiritalis sbe: an sic sanis ac vigilantib⁹ interdū ptingit: vt cogitatōe occupata voluntas se auertat a sensib⁹ atq; ita formet animi acie varijs imaginibus sensibiliū rerū: tanq̄ ipa sensibilia sentiantur Non tm aūt cum appetēdo in talia volūtas intendit: fiūt iste impssiones imaginū: s etiā cū deuitādi t cauēdi causa rapit anim⁹ in ea pruenda que fugiat. Tm non solū cupiendo: sed metuēdo infert vel sensus ipis sensibilib⁹ vel acies animi formāda imaginib⁹ sensibiliū. Iracq; aut met⁹ aut cupiditas: quāto vehemētior fuerit: tanto expssius formāt acies: siue sentiētis ex corpe qđ in loco adiacet: siue cogitantis ex imagine corpis: que memoria cōtinet. Qđ ergo est ad corpis sensum aliqđ corpus in loco: hō est ad animi aciē similitudo corporis in memoria. Et qđ est aspiciēt visio: ad eam speciē corpis ex qua sensus formāt: hoc est visio cogitātis ad imaginē corpis i memoria cōstitutā: ex qua formāt acies animi. Et qđ est intētio volūtatis ad corpus visum: visionēq; copulādā: vt fiat ibi quedā vnitas trium: q̄uis eoꝝ sit diuersa nātura: hoc est eadē voluntatis intentio ad copulandā imaginez corpis que est in memoria: t visionē cogitantis. i. formam quā cepit acies animi rediens

ad memoriã vt fiat: ⁊ hic quedã vnitas ex tribus nõ iaz nature diuersitate discretis· ꝑ vnius eiusdẽqꝫ substãtie: qz hoc totũ intus est: et totũ vn⁹ animus· Sicut aũt cum forma ⁊ species corpis interierit: non põt ad eã volũtas sensum reuocare cernẽtis· Jta cũ imago quã memoria gerit obliuione deleta est: nõ erit q̃ animi acie ẽ formandã voluntas recordando retorqueat·

De cogitationib⁹ innoxijs ⁊ de his que ab acie recordatõis ãbigende sunt· Ca· V·

Ed qz ꝑualet anim⁹ non solũ oblita ⁊ verũetiã non sensa nec expta ꝓfingere ea que nõ excidẽrũt augendo: minuẽdo: cõmutãdo: ⁊ ꝑ arbitrio cõponẽdo sepe imaginat quasi ita aliq̃d sit: qõ aut scit: ñ ita esse: aut nescit ita esse· Jn quo genere cauendũ est: ne aut mentiat vt decipiat aut opinet vt decipiat· Quib⁹ duob⁹ malis euitatis nihil ei obsũt imaginata phãtasmata: sic̃ nihil obsũt expta sensibilia: ⁊ retẽta mẽorie: si neqꝫ cupide apetant si iuuãt: neqꝫ turpit fugiant: si offendũt· Cũ aũt in his volũtas relictis melioribus⁹ auida volutat imõa fit: atqꝫ ita ⁊ cũ assũt pniciosa: ⁊ cũ absũt pniciosi⁹ cogitãt· Hale itaqꝫ viuit: ⁊ cõformit ꝑfim trinitatẽ hois exterior⁹ qz ⁊ illã trinitatẽ: q̃ iz iteri⁹ imagiet: exteriora tñ imaginat sensibiliũ corpaliũ q̃ vtẽdoꝝ causa pepit· Nullus eñ eis vti posset etiam bene: nisi sensaꝝ rez imagines memoria tenerent· Et nisi ps maxima volũtatis in superioribus⁹ atqꝫ interioribus⁹ habitet: eaqꝫ ipa q̃ cõmodat siue foris corpib⁹: siue int⁹ imaginibus eoꝝ: nisi q̃q̃d in eis capit ad meliorẽ veri orẽqꝫ vitã referat: atqꝫ in eo fine cui⁹ intuitu ꝟ agẽda iudicat acq̃escat quid aliud facimus nisi qõ nos ap'ls facere phibet dicẽs: Nolite ꝓformari huic sec'lo: quapropter nõ ẽ ista trinitas imago dei· Ex vltima q̃ppe· i· corpea creatura qua supior est aĩa: in ipa aĩa fit ꝑ sensuz corporis: nec tamẽ est oĩno dissimilis· Quid eñ non ꝓ suo genere ac pro suo modulo habet similitudinem dei: quando quidem deus fecit oĩa bona valde: nõ ob aliud nisi quia ipse summe bonus est· Jnquantuz ergo bonũ est quicquid est intantum scz q̃uis longe distantem: habet tamen nonnullam similitudinem summi boni: ⁊ si naturalem vticqꝫ rectã ⁊ ordinatã: si aũt vitiosam: vticqꝫ turpem atqꝫ puersam· Nam ⁊ anime in ipsis peccatis suis: non nisi quandam similitudinem dei: superba ⁊ prepostera ⁊ (vt ita dicam) seruili libertate sectantur· Jta nec primis parentib⁹ nostris persuaderi peccatum posset: nisi dicere-

Roꝝ·12·

Eccĩ·39·

tur· Eritis sicut dij· Non sane oẽ quod in creaturis aliquo modo simile est deo: etiam eius imago dicenda est: sed illa sola: qua superior ipse solus est· Ea quippe de illo prorsus exprimitur inter quam ⁊ ipsuz nulla interiecta natura est· Elisionis igitur illius: id est forme q̃ fit in sensu cernentis quasi parens est forma corporis ex qua fit· Sed parens illa nõ vera: vnde nec ista vera proles est· Neqꝫ enim omnino inde gignitur: quoniam aliud adhibetur corpori: vt ex illo formetur· id ẽ sensus videntis· Quocirca id amare: alienari ẽ· Jtaqꝫ voluntas que vtrunqꝫ coniungit quasi parentem ⁊ quasi prolem: magis spiritalis est q̃ vtrũlibet illorum· Naz corpus illud quod cernitur omnino spiritale non est· Visio vo q̃ fit in sensu habz admixtũ aliquid spiritale: quia sine anima fieri non põt· Sed nõ totũ ita est: qm̃ ille qui formatur corporis sensus est· Voluntas vero q̃ vtrunqꝫ cõiungit: magis vt dixi spiritalis agnoscit: ⁊ ideo tanqꝫ personam spiritus insinuare incipit in illa trinitate· Sz magis pertinet ad sensuz formatũ q̃ ad illud corpus vnde format· Sensus enim animantis ⁊ voluntas anime est: non lapidis: aut alicuius corporis qõ videtur· Non ergo ab illo quasi parente ꝓcedit· Sed nec ab ista quasi ꝑle: hoc est visiõe ac forma q̃ in sensu est· Dixi us eñ qꝫ visio fieret: iam erat voluntas: que formandũ sensum cernendo corpi admouit: sed nõdũ erat placituz· Quõ eñ placeret qõ nondũ erat visum· Placitũ aũt quieta volũtas est· Jdeoqꝫ nec quasi prolem visionis possumus dicere voluntatem: quia erat ante visionem: nec quasi parentem: qz non ex volũtate· ꝟ ex viso corpe formata ⁊ expressa est: finem fortasse voluntatis ⁊ requiẽ possum⁹ recte dicere visionem: adhoc dũtaxat vnũ· s· videndũ corpus· Neqꝫ eñ ꝓpterea nihil aliud volet: qz videt aliquid qõ volebat·

De fine volũtatis q̃ cognoscit si recta an praua cupiamus· Capitulum· VI·

On itaqꝫ omnino ipsa voluntas hominis cuius finis non est nisi beatitudo: ꝟ ad hoc vnũ itez· s· subiectuz volũtas videndi finem non habet nisi visionẽ: siue id referat ad aliud: siue nõ referat· Si eñ nõ refert ad aliud visionẽ sed tantum voluit vt videret: non est disputandũ quõ oñdat finem voluntatis esse visionez manifestum est eñ· Si aũt refert ad aliud: vult vticqꝫ aliud: nec iam videndi voluntas erit· Aut si videndi: non hoc videndi scilicet subiectũ sed aliud tanqꝫ si velit quisqꝫ videre cicatricẽ: vt inde

Geñ·3·

doceat vulnus fuisse. Aut si velit videre fenestram: vt p fenestraz videat transeũtes. Omnes iste atq; alie tales volũtates: suos ꝓprios fines habent qui referũtur ad finem illius volũtatis qua volumus beate viuere: ⁊ ad eã puenire vitam que non referat ad aliud: sed amanti p seipam sufficiat. Volũtas ergo vidẽdi finem habet visionẽ ⁊ volũtas hanc rem videndi: finẽ habet huius rei visionẽ. Volũtas itaq; vidẽdi cicatricẽ: finẽ suũ expetit: hoc est visionẽ cicatricis: ⁊ ad eã vltra nõ ptinet. Voluntas eñ ꝓbandi vulnus fuisse alia volũtas est: q̃uis ex illa religet: cui⁹ item finis est pbatio vulneris. Et volũtas vidẽdi fenestrã: finẽ habet fenestre visionẽ. Altera est eñ q̃ ex ista nectitur volũtas: p fenestram videndi transeuntes. cuius item finis est visio transeuntium. Recte autẽ sunt volũtates omnes sibimet religate: si bona est illa quo cuncte referuntur: si aũt praua est: praue sunt oẽs. Et iõ rectarũ voluntatũ cõnexio iter est quoddaz ascendentium ad beatitudinẽ: qõ certis velut passibus agitur. Prauaꝝ aũt atq; distortarũ voluntatũ implicatio: vinculũ est q̃ alligabitur qui hoc agit: vt ꝓficiatur in tenebras exteriores. Beati g̃ qui factis ⁊ moribus cãtant cãticũ graduũ: ⁊ ve his q̃ trahũt peccata: sic testem longam. Sic est autem requies voluntatis quẽ dicimus finem: si adhuc referat ad aliud: quẽadmodũ possumus dicere requiem pedis esse in ambulando: cũ ponit vñ aliꝰ imitatur: quo passibus ꝓgitur. Si aũt aliquid ita placet vt in eo cũ aliqua delectatione voluntas acquiescat: nondũ est tamen quo illõ tenditur: sed ⁊ hoc refertur ad aliud vt deputet: non tanq̃ patria ciuis: sed tanq̃ refectio: vel etiam mansio viatoris.

Proũ. 5. Esa. 5. Mat. 8.

De ea trinitate que iam non ex corpe neq; ex corpis sensu: sed de memoria nascitur cogitantis.

Capitulum. VII.

Am vero in alia trinitate interiore quidem q̃ est ista in sensibilib⁹ ⁊ sensibus: sed tñ que inde concepta ẽ: cũ iam nõ ex corpe sensus corpis: sed ex memoria formatur acies animi: cuz in ipa memoria species inheserit corpis qõ forinsecus sensimus: illam spẽm que in memoria est quasi parentem dicimus eius que fit in phantasia cogitantis. Erat eñ in memoria ⁊ priusq̃ cogitaretur a nobis sicut erat corpus in loco ⁊ priusq̃ sentiret vt visio fieret. Sed cum corpus cogitatur ex illa quã memoria tenet exprimit in acie cogitantis: ⁊ reminiscendo formatur ea species: que quasi proles est eius quã memoria tenet. Sed neq; illa vera parens: neq; ista vera ꝓles ẽ. Acies quippe animi que formatur ex memoria cum recordando aliquid cogitamus: non ex ea specie procedit quam meminimus visam: quandoquidem eoz meminisse non possemus nisi vidissemus. Acies autem animi que reminiscendo format: erat etiaz priusq̃ corpus quod meminimus videremus quantomagis priusq̃ id memorie mãdaremus. Q̃q̃ itaq; forma que fit in acie recordantis: ex ea fiet que inest memorie: ipsa tamen acies non inde existit: sed erat añ ista. Cõsequẽs aũt ẽ vt si ñ ẽ illa vera parens: nec ista vera sit ꝓles. Sz ⁊ illa q̃si parẽs: ⁊ ista q̃si ꝓles aliquid insinuat. Eñ interiora atq; veriora exercitati certiusq; videãtur. Difficili⁹ iam plane discernitur: vtrum voluntas q̃ memorie copulat visionem: non sit alicuius eoz siue parens siue proles: ⁊ hãc discretionis difficultatem facit eiusdem nature atq; substantie paritas ⁊ equalitas. Neq; enim sicut foris facile discernebatur formatus sensus a sẽsibili corpore: ⁊ volũtas ab vtroq; propter naturę diuersitatem que inest ab inuicem omnibus tribus: õ qua satis supra disseruimus ita ⁊ hic potest. Q̃uis eñ hec trinitas õ qua nũc queritur forinsecus inuecta est animo: intus tamen agitur: ⁊ non est quicq̃ eius ꝓrer ipsius animi naturam. Quo igitur pacto demõstrari potest voluntatem: nec quasi parentez nec quasi ꝓlem esse: siue corporee similitudinis que memoria continetur: siue eius que inde cum recordamur exprimitur: quando vtrũq; incogitãdo ita copulat: vt tanq̃ vnuz singulariter appareat ⁊ discerni nisi ratione ñ possit? Atq; illud primum videndum est: non esse posse voluntatem reminiscendi: nisi vtrotum: vel aliquid rei eius quam reminisci volumus: in penetralibus memorie teneamus. Quod eñ omni modo ⁊ omni ex parte obliti fuerimus: nec reminiscendi voluntas exoritur: qñ quicquid recordari volumus: recordati iam sumus in memoria nra esse vel fuisse (Verbi gra) Si recordari volo quid heri cenauerim: aut recordatus iã sum cenasse me: aut si ⁊ hoc nondũ certe circa ipsum tps aliqd recordat⁹ sum: si nihil aliud ipm saltez bestiarum dẽ ⁊ eius eam ptem qua cenari solet: et quid sit cenare. Nam si nihil tale aliqd recordatus essem quid heri cenauerim: recordari velle non possem. Eñ intelligi põt voluntatẽ reminiscendi ab his quidem reb⁹ q̃ memoria cõtinent ꝓcedere: adiunctis simulcis que inde per recordationem cernendo exprimunt:

id est ex copulatione rei cuiusdam quã recordati sumus: ⁊ visionis queinde facta est in acie cogitantis cũ recordati sumus Sed ipa q̃ vtrũq; copulat volũtas requirit ⁊ aliud qđ q̃ si vicinũ est atq; cõtiguũ recordanti· Tot igitur huius generis trinitates q̃t recordatões q; nulla est ea᷑ vbi nõ hec tria sunt: illud qđ i memoria recõditũ est etiã anteq; cogitet: ⁊ illud qđ fit in cogitatiõe cũ cernit: ⁊ voluntas vtrũq; ꝓiungens. ⁊ ex vtroq; ac tertia seipsa vnũ aliqđ complẽs· An potius ita cognoscit vna quedã in hoc genere trinitas: vt vnũ aliquid generaliter dicamus quicqđ corpaliuz speciex in memoria latet: ⁊ rursus vnũ aliqđ generalẽ visionem animi talis recordãtis atz cogitãtis: quoꝝ duoꝝ copulationi tertia coniungitur copulatrix volũtas: vt sit hoc totum vnũ quiddam ex quibusdam tribus

De multiplicatiõibus trinitatũ que ex recordatione pariunt Capitulũ· VIII·

Ed qm̃ non põt acies animi sic omnia que memoria tenet vno aspectu cõtueri: alternant vicissim cedẽdo: ac succedendo trinitates cogitationũ: atz ita fit ista innumerabiliter numerosissima trinitas: nec tñ infinita si numerus in memoria reꝺitarũ rerũnõ excedat· Ex q̃ eñ cepit vnusquisq; sentire corpa quolibet corpis sensu etiam si posset adiũgere que oblitus est: certus ac determinatus ꝓfecto numerus foret: quãuis innumerabilis· Dicimus eñ innumerabilia nõ solũ infinita: sed etiã que ita finita sũt vt facultatẽ numerantis excedãt· Sed hinc aduerti aliquãto manifestius põt: aliud esse qđ reconditũ memoria tenet ⁊ aliud qđ inde i cogitatione recordãtis exꝑmit: cuius cũ sit vtriusq; copulatõ: vnũ ideoq; videat: q; meminisse nõ possumus corꝑm spẽs: nisi tot q̃t sensimus: ⁊ q̃tas sensimus ⁊ sicut sensimus: ex corporis eñ sensu eas in memoriã cõbibit aiꝰ· Visiones tñ ille cogitãtiũ ex his q̃dem rebus que sunt in memoria: sed tñ innumerabiliter atq; oĩno infinite multiplicant atq; variant· Unũ quippe solem memini: q; sicuti est vnum vidi· Si voluero aũt duos cogito vel tres: vl quotq̃t volo: sed ex eadẽ memoria qua vnuz memini: formatur acies multos cogitantis: et tñ memini q̃tum vidi· si enim maiorem vl minorem memini q̃ vidi: iam non memini quod vidi: ⁊ ideo nec memini· Quia ꝯo memini: tantũ memini q̃tum vidi: vel maiorem tamen ꝓ voluntate cogito: vel minorem ⁊ ita memini vt vidi· Cogito autez sicut volo currentem ⁊ vbi volo stantem: vnde volo ⁊ quo volo venientem· Quadrũ etiam mihi cogitare in promptu est· cũ meminerim rotundũ ⁊ cuiuslibet coloris: cum solẽ viridẽ nunq; viderim: ⁊ iõ nõ memineri· Atq; vt solẽ: ita cetera· Ne aũt rex fore: qm̃ corpales atq; sensibiles sũt: erat q̃dẽ animꝰ cũ eas opinat eo mõ foris eẽ quõ intꝰ cogitat: vl cũ iã interierit foris ⁊ adhuc i memoria retinent: vl cũ alĩ etiam qđ memiꝰ: nõ recordãdi fide ꝑ cogitãdi varietate formaꝝ· Q̃q; sepissime credamꝰ etiam ꝛa narrãtibꝰ: q̃ ipi sensibꝰ pceperũt· Que cũ in ipo auditu qñ narrant cogitamꝰ: nõ videt ad memoriã retorq̃ri acies visiõis cogitãtiũ: neq; eñ a nõb recordãtibꝰ: ꝑ alio narrãte cogitamꝰ: atq; illa trinitas nõ h videt explerí: q̃ fit cũ spẽs i memoria latẽs ⁊ visiõ recordãtis tertia volũtate copulant· Nõ eñ qđ latebat i memoria mea: ꝑ qđ audio cogito cũ aliqđ mihi narrat· Nõ ipas voces loquẽt dico: ne q̃q; putet i illã me exisse trinitatẽ q̃ fori in sensibilibꝰ ⁊ i sensibꝰ agit: ꝑ eas cogito corpoꝝ spẽs: q̃s narrãs ꝛbis soniq; significat: q̃s vti q; nõ reminiscẽs: ꝑ audiẽs cogito· Sz si diligẽtius ꝓsiderem: nec tũc excedit memoria modus· Neq; eñ vel itelligere possem narrãtẽ: si ea q̃ dicit: ⁊ si ꝓtexta tũc pmũ audirẽ: non tñ gñalit singla meminissem· Qui eñ mihi narret (ꝛbi gra) aliquẽ montẽ silua exutũ: oleisi dutũ: ei narrat q̃ memierim spẽs ⁊ montiũ et siluaꝝ ⁊ oleaꝝ: q̃s si oblitꝰ eẽm: q̃d diceret omnino nescirẽ: ⁊ iõ narratõz illã cogitare ñ possem· Ita sit vt oĩs q̃ corpalia cogitat siue ipse aliqđ ꝓfingat siue audiat: aut legat: vl ꝑteritа narrantẽ: vel futura ꝑnũciantẽ: ad memoriã suã recurrat: ⁊ ibi repiat modũ atq; mensurã oĩuz formaꝝ q̃s cogitãs intuet· Nã neq; colorẽ quẽ nũq; vidit: neq; figurã corpis· nec sonũ quẽ nũq; audiit: nec saporẽ quẽ nunq; gustauit: nec odorẽ quẽ nũq; olfecit: nec vllã ꝓtractatõz corpis quã nũq; sẽsit ꝑ q̃q; oĩno cogitare· Ac si ꝓpꝛea nemo aliqđ corpale cogitat nisi qđ sẽsit: q; neõ memit corpale aliqđ nisi qđ sensit: sicut in corpibꝰ sentiẽdi: sic i memoria est cogitãd modꝰ· Sensus eñ accipit speciẽ ab eo corpe qđ sentimꝰ: ⁊ a sensu meo ria: a memoria vero acies cogitantis· Volũtas porro sicut adiungit sensũ corpori: sic memoriam sensui: sic cogitantiã aciez memorie· Que aũt cõciliat ista atq; coniungit: ipa etiam distinguit: ac sepat· i· voluntas· Se a sentiendis corporib⁹ motu corporis sepat cor poris sensus: ne aliqđ sẽtiam: aut v tẽtare de sinamꝰ velutiq; oculos ab eo qđ videt nolumꝰ aũtimꝰ ꝛclaudimꝰ· si aures a sõis: sic nares ab

odoribus· Ita etiã vel os claudendo: vel aliquid ex ore respuendo a saporib⁹ auersamur In tactu quoq; vel subtrahimus corp⁹ ne tãgam⁹ qõ nolumus: vel si iã tangam⁹: abijcim⁹ aut repellim⁹· Ita motu corpis agit volũtas: ne sensus corpis rebus sensibilib⁹ copuletur· Et agit hoc q̃tũ põt· Nam cũ in hac actõe ꝓpter cõditionẽ seruilis mortalitatis difficultatẽ patit̃: cruciatus est cõsequẽs· vt voluntati nihil reliq̃ fiat nisi tolerãtia· Memoriã vero a sensu voluntas auertit: cũ in aliud intenta ei sinit inherere ꝓsentia· Quod animaduertere facile est cũ sepe coram loquentez nobis aliquẽ aliud cogitando nõ audisse nobis videmur: falsum est aũt· Audiuim⁹ em̃ sed non meminim⁹: subinde p auriũ sensum labentibus vocib⁹: alienato nutu volũtatis: p quem solẽt infigi memorie: veri⁹ itaq; dixerim⁹ cuz tale aliq̃d accidit: nõ meminim⁹: quã non audimus· Nã ꝛ legentib⁹ euenit ꝛ mihi se pissime: vt plecta pagina vel epl̃a nescią q̃d legerim: ꝛ repetã· In aliud q̃pe intento nutu voluntatis: nõ sic ẽ adhibita mẽoria sensui corporis: quõ ipe sensus adhibit⁹ ẽ lr̃is ita ꝛ ãbulãtes intenta in aliud volũtate nesciũt q̃ trãsierint: q̃ si nõ vidissent nõ ambulassent: aut maioze intentõe palpãdo ambulassent: ꝓsertim si p incognita pgerẽt: sed q; facile ambulauerũt: vtiq; viderũt· Quia vo nõ sicut sensus oculoꝝ locis q̃cũq; pgebant: ita ipi sensui memoria iungebat̃: nullo mõ id q̃ viderunt etiã recentissimũ meminisse potuerũt· Jam poro ab eo q̃ in memoria ẽ animi aciẽ velle auertere: nihil est aliud q̃ nõ inde cogitare·

Q in quolibet genere trinitatũ volũtas nec parẽs inueniat̃ esse nec ꝓles

Capitulum·IX·

i Hac igit̃ distributõe cuz incipim⁹ a specie corpis: ꝛ puenimus vsq; ad speciẽ que fit in ꝓtuitu cogitãtis: q̃tuor species repiunt̃ quasi gradatim nate altera ex altera· Scda de prima· tertia de scda q̃rta de tertia· A specie q̃pe corpis q̃ cernit̃ exorit̃· ea q̃ fit in sensu cernẽtis: ꝛ ab hac ea q̃ fit in memoria: ꝛ ab ea q̃ fit in acie cogitãtis· Quaꝓpter volũtas quasi parẽtẽ cũ ꝓle tercopulat· Pio speciẽ corpis cũ ea quã gignit in corpis sensu· Et ipam rursus cũ ea q̃ fit ex illa i memoria· Atq; istã q̃ tertio cũ ea q̃ ex illa parit̃ in cogitantis intuitu: sed media copula q̃ secunda est· cum sit vicinior non tã similis est prime q̃ tertia· visione em̃ due sunt vna sentientis: altera cogitantis· Et autem possit esse visio cogitantis: ideo fit in memoria· De visione sentientis simile aliquid: quo se ita conuertat in cogitando acies animi: sicut se in cernendo conuertit ad corpus acies oculorum ꝓpterea duas in hoc genere trinitates volui cõmendare: vnaz cum visio sentientis formatur ex corpore: aliam cum visio cogitantis formatur ex memoria· Mediam vero volui: quia ibi non solet visio dici: cũ memorie cõmendat̃ forma: que fit in sensu cernẽtis· Ubiq; tũ voluntas non apparet nisi copulatrix quasi parentis ꝛ prolis· Et ideo vnde cũq; pcedat: nec parẽs nec ꝓles dici potest·

Q facile sit cogitanti fingere sibi has species quas non vidit ex earum recordatione quas vidit· Capitulum·X·

a Tem̃ si non meminimus nisi q̃ sensimus: neq; cogitamus nisi q̃ meminimus: cur plerũq; falsa cogitamus cum ea que sensimus: nõ vtiq; falso memineri mus: nisi q; voluntas illa quam coniũctricẽ ac separatricẽ huiuscemodi rerum iaz q̃tum potui demonstrare curaui: formãda mi cogitantis aciem pre condita memorie ducit vt libitũ ẽ: ꝛ ad cogitãda ea q̃ ñ mẽinim⁹ ex his q̃ memimus aliud hic: aliud ide: vt sumat ꝛ impellit: q̃ in vnã visionẽ coꝛũtia faciũt aliquid q̃ ideo falsum dicat̃: q; vel nõ est foris in rerũ corpearum natura: vl̃ non de memoria videtur exp̃essum cũ tale nihil nos sensisse meminimus· Quis em̃ vidit cygnum nigrũ: ꝛ ꝓpterea nemo meminit cogitare tũ quis nõ potest· Facile est em̃ illã figurã quaz vidẽdo cognouimus nigro colore ꝓfundere: quẽ nihilominus in alijs corpibus vidim⁹· Et q; vtrũq; sensimus: vtrũq; meminimus· Nec aũt q̃drupedem memini quia non vidi· Sed fanta siam talem facillime intueor duz alicui forme volatili qualem vidi adiungo alios duos pedes: quales itidem vidi· Quaꝓpter duz cõiuncta cogitamus que sigillatim sensa meminimus videmur nõ id quod meminimus cogitare: cum id agamus moderante memoria vnde sumim⁹ oĩa que multipliciter ac varie pro nostra voluntate componimus· Naz neq; ipsas magnitudines corporum quas nũq; vidimus sine opere memorie cogitamus· Q tuz enim spacij solet occupare per magnitudinem mundi noster obtutus: in tantuz extendimus quaslibet corporum moles: cũ eas maximas cogitamus· Et ratio quidem peregit in amplioza· sed phantasia non sequitur· Quippe cum infinitatem q̃ numeri ratio renunciet: quaz nulla visio corporalia cogitantis apprehẽdit· Eadẽ rõ docet minutissima eti

am corpuscula infinite diuidi: cū tamē ad eas tenuitates vel minutias peruentū fuerit q̄s vsas meminim⁹ exiliores minutioresq; phā tasias iam nō possum⁹ intueri: q̄uis rō nō desinat psequi ac diuidere. Ita nulla corpalia nisi aut ea que meminimus aut ex his que meminimus cogitamus.

De mensura ⁊ numero ⁊ pondere quorū similitudo sit in memoria ⁊ visione ⁊ voluntate.

Capitulum. XI.

Sed q̄ numerose cogitari pñt que sigillatim sunt impssa memorie: videtur ad memoriā mēsura: ad visionē vero nūerus ptinere. Quia ꝛ innūerabil' sit multiplicitas taliū visionū singulis tñ in memoria pscriptus est intrāsgressibilis modus. Mēsura igit' in memoria: in visiōib⁹ numer⁹ aparet: sicut in ipis corpibus visibilib⁹ mēsura que dā est: cui numerosissime coaptat' sensus videntiū: ⁊ ex vno visibili multoq; cernentiū formar' aspect⁹: ita vt etiā vn⁹ ppter duorū oculoq; numeq; plerūq; vnā rem geminatā specie videat: sicut sup̄ docuim⁹. In his g̃ rebus vñ visiones exprimunt' q̄dā mensura ē In ipis aūt visionib⁹ numer⁹. Volūtas vero q̄ ista ꝓiungit ⁊ ordinat: ⁊ quadā vnitate copulat: nec sentiēdi aut cogitādi appetitū nisi i his rebus vñ visiones formant' acq̄escēs collocat ponderi similis ē. Quapropter hec tria mensurā: numeq; pond⁹ etiā in ceteris oībus reb⁹ animaduertēda plibauerim. Hūc interi volūtatē copulatricē rei visibilis atq; visiōis q̄si pentis ⁊ plis: siue in sentiēdo siue in cogitādo: nec parentē nec plē dici posse: quō valui ⁊ quib⁹ valui demōstraui. Ipse tps admonet hāc eandē trinitatē in iteriore hoīe req̄rere: atq; ab isto ō quo tādiu locut⁹ sum aīali atq; carnali q̄ exterior ō introrsus tendē. Ubi speram⁹ inuenire nos posse ēm trinitatē imaginē dei conat⁹ nr̄os illo ipo adiuuāte) quem omnia: sicut res ipe indicāt: ita etiaꝛ scta scriptura in mēsura ⁊ numero ⁊ pondere disposuisse restatur.

Explicit liber vndecimus

Incipiunt capitula libri duodecimi.

i Quid sit q̄ etiā in aīo nr̄o intelligendū sit ad exteriorē hoīem pertinere.

ii Corpales sensus cōes nobis esse cū pecorib⁹: sed ꝓpriū esse hois de his q̄ sensu corporis cōprehendit secundum eternas iudicare rationes.

iii Actiones corporales ita demum esse rectas si eis regendis mentis intellectuale pfuerit

iiij Quid interfit inter illud quo mens inclinatur ad temporalia ⁊ illud quo contemplatur eterna.

v De opinione eorum qui coniugio masculi ⁊ femine ⁊ corum proli diuinā comparant trinitatem.

vj Q̄ homo non ad vnius in trinitate persone sed ad totius trinitatis imaginem sit creatus.

vij De eo qđ apls dicit virū esse imaginem dei: mulierē aūt gloriā viri

viij Quibus ꝓgressibus mens corpalium vsu ⁊ imagine delectata: ab eternorum contemplatione deficiat.

ix Q̄ pernicioſe relicto cōmuni bono: priuata querantur.

x Que sit humana temptatio. ⁊ qđ pcm̄ extra corpus habeat

xj Quib⁹ demutatōib⁹ hō ab imagine dei in similitudinē pecoris delabatur

xij Q̄ cōpabilis sit primoq; hoīm prevaricatione mens q̄ ad amorē rpaliū sensu est tracta corporeo.

xiij De eoꝛ snīa qui in vno hoīe mentē in p̄sona viri: sensuꝛ aūt corpis in psona mulieris accipiendū esse dixerunt.

xiiij In que officia ꝓprie sapientia ⁊ scientia dei dantur.

xv De opinione platonis qua credidit aīas aliā vitam priusq; corporibus induerentur habuisse.

Aurelij augustini episcopi de trinitate liber duodecimus incipit.

Quid sit q̄ etiā in aīo nostro intelligendū sit ad exteriorem hoīem pertinere. Ca. I.

Se nunc videamus vbi sit quasi quoddam hominis exteriozis interioriscq; confinium. Quicquid em̄ habemus in animo commune cum pecore recte adhuc dicitur ad exteriorem hominem pertinere. Non em̄ solū corpus homo exterior deputabitur: ꝛ aduncta quadam vita sua qua compages corporis et ocs sensus vigent: quib⁹ instructus est ad exteriora sentienda. Quorum sensorum imagines infixe in memoria cum recordando reuisuntur: res adhuc agit' ad exteriorem hominem pertinens. Atq; in his omnibus nondistamus a pecore: nisi q̄ figura corporis non proni sed erecti sumus. Qua in re admone-

mur abeo qui nos fecit ne melioze nostri parte i animo similes pecozibus simꝰ: a quibus cozpis erectione distamus: nō vt in ea q̄ sublimia sunt in cozpibus animū ꝓiciamꝰ. Nā vel in talibus q̄tē voluntatis appetere ꝓsternere est animū. sed sicut cozpꝰ ad ea que sunt excelsa cozpoz. i. ad celestia naturaliꝫ erectū est sic animꝰ q̄ substātia spiritalis est: ad ea q̄ sūt in spiritalibus excelsa erigendꝰ est nō elatione supbie: sed pietate iusticie.

Cozpales sensus cōmunes nobis esse cum pecozibus: sed ꝓpriū esse hoīs de his que sensu cozpis cōprehendit scōm eternas iudicare rationes. Lapīm. II.

Ossunt aūt t pecoza t sentire p cozpozis sensus extrinsecꝰ cozpalia t ea memoria fixa reminisci: atq̄ i eis appetere cōducibilia fugere incōmoda: verum ea notare: ac nō solū naturaliꝫ rapta: ꝫ etiam de industria memorie cōmendata retinere: t in obliuionē iāiāq̄ labentia recozdando: atq̄ cogitādo rursus imprimere: vt quēadmodū ex eo qđ gerit memoria cogitatio formaꝫ: sic t hocipm qđ in memoria est cogitatōe firmeꝫ. Fictas etiā visiones hinc atq̄ inde recozdata q̄libet sumēdo: t quasi assumendo componere inspicere: quēadmodū in hoc reruz genere q̄ verisimilia sunt discernanꝫ a veris: ñ spiritalibꝰ sed ipis cozpalibus. Hec atq̄ huiusmodi q̄uis in sensibilibꝰ atq̄ in eis q̄ inde animus p sensum cozpis traxit aganꝫ atq̄ vsenꝫ: nō sunt tū rōis expitia: nec hoibꝰ pecozibusq̄ cōmunia. Sed sublimioris rōnis est iudicare de istis cozpalibꝰ: scōm rōnes incozpales t sempiternas. Que nisi supra mentē humanā essent: i cōmutabiles ꝓfecto nō essent: atq̄ in his nisi subiūgereꝫ alq̄d nostrū: nō secundū eas possemus iudicare de cozpalibus Judicamus aūt de cozpalibꝰ ex ratione dimēsionū atq̄ figurarū quā incōmutabiliter manere mens nouit

Actiones cozpales ita demū esse rectas si eis regendis mentis intellectuale ꝓfuerit Capitulum III

Llud vero nr̄m qđ in actōe cozpalium atq̄ tpaliū tractandoz ita versaꝫ: vt nō sit nobis cōmune cū pecore rōnale quidē est: sed ex illa rōnali nr̄e mētis substātia: qua subheremꝰ intelligibili atq̄ incōmutabili veritati tanq̄ ductū t inferioribꝰ tractādis gubernādisq̄ deputatū ē. Sicut eñ in oībꝰ pecoribꝰ nō inuentū ē viro adiutoziū simile illi: nisi d etractū de illo in cōiugiū formareꝫ: ita mēti nr̄e qua supnā t internā cōsulimus veritatē: nullū est ad vsum rez cozpaliū quantū natura hois satis est simile adiutoziū ex aīe ptibus q̄s cōmunes cum pecozibus habemꝰ. Et ideo quidā rōnale nostrū nō ad vnitatis diuoztiū sepatū: sed in auxiliū societatis quasi deriuatū in sui opis dispartiaꝫ officiū. Et sicut vna caro est duoz i masculo t femina: sic intellectū nostrū: t actionē vel cōsiliū: t executionē vel rōnē. t appetitū rōnalē. vel si q̄ alio mō significantiꝰ dici pūt vna mētis natura cōplectiꝫ: vt quēadmodū de illis dictū est: erūt duo in carne vna: sic de his dici possit: duo in mente vna. Gen. 2. Ubi. s

Quid itersit inter illud q̄ mēs inclinaꝫ ad tpalia: t illud q̄ ptēplaꝫ eterna. La. IIII.

Um igiꝫ diximus de natura mentis humane de vna quadā re disseri mus: nec eā i hec duo q̄ cōmemoraui: nisi p officia geminamus. Itaq̄ cum in ea querimus trinitatem: in tota querimus: nō separantes actionē rationalem in temporalibus a cōtemplatione eternoz̄um: vt tertiū aliq̄d iam queramus quo trinitas impleatur Sed in tota natura mentis ita trinitatem reperiri opus est: vt si desit actio temporalium cui operi necessariū sit adiutoziū: ppt̄ qđ ad hec inferiora administrāda diriueaꝫ aliq̄d mētis in vna nusq̄ dispertita mente trinitas inueniaꝫ. Et facta iam ista distributione in eo solo quod ad contemplationez pertinet eternoz̄um: non solum trinitas: sed etiam imago dei. In hoc aūt quod diriuatum est in actione tpaliū: etiā si trinitas possit non tamē imago dei possit inueniri.

De optione coz qui cōiugio masculi t femine t eoz pli diuinā cōpāt trinitatē. La. V

Roinde non mihi videnꝫ pbabilez afferre sentētiā qui sic arbitranꝫ trinitatē imaginis dei i tribus psonis qđ attinet ad humanā naturam posse reperiri: vt in cōiugio masculi t femine atq̄ in eoz̄ prole cōpleaꝫ. Quod quasi vir ipse patris psonā intimet: filiū vero quod de illo ita ꝓcessit vt nascereꝫ: atq̄ ita tertiam personam velut spiritus dicunt esse mulierē. que ita ò viro pcessit. vt non ipsa esset filius aut filia: q̄uis ea concipiente prole nasceretur: Dixit eñ dominus de spiritu sancto q̄ a patre pcedat: et tū filius nō est. In huius igitur opinionis erroze hoc solū pbabiliter afferꝫ. qđ in origine facte femine fm sancte scripture fidem satis ostendiꝫ: non omne quod de aliqua persona ita existit: vt personam alteram faciat filium posse dici. qñ quidē de viri psona extitit per- Joh. 15.

sona mulieris: nec tñ eius filia dicta est. Cetera sane ita sunt absurda: imo vo ita falsa: vt facillime redarguant. Omitto eñ quale sit spūsctū matrē filij putare ⁊ ꝓiugē patris: fortassis q̄pe rideat. hec in carnalib⁹ habere offensionē dum corpei cōcept⁹ partusq; cogitātur. Q̄q; ⁊ hec ipa castissime cogitēt: quibus mūdis oia mūda sunt: īmundis aūt ⁊ infidelibus quoꝝ polluta sunt ⁊ mens ⁊ pscia: ita nihil est mundū: vt quosdā coꝝ etiā de virgine fm carnē natus christus offendat. Sed tñ in spūalibus illis sūmis vbi non est aliq̄d violabile: aut corruptibile. nec natū ex tpe: nec ex informi formatū: si qua dicunt talia: ad quoꝝ similitudinē etiā ista iferioris creature genera q̄uis longe remotissime facta sunt: non debent cuiusq; sobriā perturbare prudentiā: ne cū vanū deuitat horrorē in pniciosum incurrat errorē. Assuescat in corp⁹ ita spiritaliuz reperire vestigia: vt cū inde sursuz versus ducе ratione ascendere ceperit: vt ad ipam incōmutabilē veritatē p quā sunt facta ista puеniat: non secū ad sūma ptrahat qō ptēnit in īfimis. Nec eñ erubuit quidā: vxorē sibi eligere sapientiā. Quia nomē vxoris in plegignē da corruptibilē cōcubitū igerit cogitanti: aut vero ipa sapia sexu femineа est: q; femini generis vocabulo ⁊ in greca ⁊ latina lingua enunciatur.

Q; homo non ad vnius in trinitate persone: sed ad totius trinitatis imaginez fit creatus.

Capitulum. VI

On ergo ꝓptercа respuimus istaz
n sniam: q; timem⁹ sctām ⁊ inuiolabilē caritatē tanq; ꝓiugem dei patris de illo exītem. Sed nō sicut plem ad gignendū verbū: p qō facta sunt oia cogitare. Sz q; eaz Job.j. falsam diuina scriptura cuident oūdit. Dixit Gen.j. eñ de⁹. Faciamus hoiem ad imaginē nostrā paulopost aūt dictū est. Et fecit de⁹ hoiem ad imaginē dei. Nostrā certe q; pluralis est nūerus: nō recte diceret: si hō ad vn⁹ psone imaginē fieret: siue patris: siue filij: siue spūssancti Sed q; fiebat ad imaginē trinitat⁹: ꝓptercа dictū est ad imaginē nostrā. Rursus aūt ne i trinitate credēdos arbitraremur tres deos cū sit eadē trinitas vn⁹ deus. Et fecit inq̄t deus hoiez ad imaginē dei: p eo ac si diceret ad imaginē suam. Sunt eñ tales vsitate in lris illis locutōes: quas nōnulli catholicā si etiaz fidē asserūt: nō tñ diligenter aduertūt vt putēt ita dictū: Fecit de⁹ ad imaginē dei: quasi dicere t: fecit pater ad imaginē filij. Sic volentus asserere in scripturis sctis deū dictū etiā filiū quasi desinit alia verissima ⁊ manifestissima documēta: vbi nō solū deus: sed etiā ver⁹ de⁹ dict⁹ est fili⁹. In hoc eñ testimonio dū aliud soluere intendūt: sic se implicāt vt expedire non possint. Si eñ pr̄ fecit ad imaginē filij: ita vt ñ sit hō imago patris ⁊ filij: dissimilis est pr̄i fili⁹. Si eñ pia fides docet: sicuti fides docet filiū esse ad equalitatē essentie similē patri q̄ ad similitudinē filij factū est: necesse est etiā ad similitudinē pr̄is factū fit. Deinde si hoiem pater non ad suā: sed ad filij fecit imaginē: cur ñ ait: Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē tuā: sed ait nostrā: nisi q; trinitatis imago fiebat in hoie: vt hoc mō esset hō imago vni⁹ veri dei: q; ipsa trinitas vnus verus deus est. Locutiones aūt sunt innumerabiles tales i scripturis: sed has protulisse suffecerit. Esti psalmis ita dictum: Domini est salus ⁊ super populum tuuz benedictio tua: quasi alteri dictum sit: non ei de quo dixerat: Domini est salus. Et iterum. A te inquit eruar a temptatione: ⁊ in deo meo sperans transgrediar murum quasi alteri dixerit a te eruar a temptatione. Et iterum: Populi sub te cadent in corda inimicorum regis. Ac si diceret: In corda inimicorum tuorum. Ei quippe regi dixerat: id est dño nostro iesu christo: populi sub te cadent: quem regem intelligi voluit: cum diceret inimicoꝝ regis. Rarius ista in noui testamenti litteris inueniuntur. Sed tñ ad roma nos apostolus de filio suo inquit: qui fact⁹ est ei ex semine dauid fm carnē: qui predestinatus est filius dei in virtute scōm spiritū sanctificationis ex resurrectione mortuorum iesu christi dñi nostri. Tanq; de alio supza diceret Quid est eñ filius dei p̄destinatus ex resurrectione mortuoꝝ iesu christi: nisi eiusdē iesu christi q̄ p̄destinatus est filius dei in virtute? Ergo quō hic cū audiuimus filiū dei in virtute iesu christi: aut filius dei fm spiritū sanctificationis iesu christi: aut filius dei ex resurrectione mortuoz iesu christi: cum dici potuisset vsitate in virtute sua: aut fm spiritum sctificatōis sue: aut ex resurrectōe mortuoꝝ ei⁹: vl mortuoꝝ suoꝝ: nō cogimur intelligere aliam psonā: ꝑ vnā eandēq; s. filij dei dñi nr̄i iesu xp̄i. Ita cū audiuim⁹. Fecit de⁹ hoiez ad imaginē dei q̄uis possit vsitati⁹ dici ad imaginē sua Gen.j. am: nō tñ cogimur aliā psonā itelligere i trinitate: ꝑ ipam vnā eandēq; trinitatē: q̄ est vnus deus: ad cui⁹ imaginē fact⁹ est hō. Que cum ita sint: si eandem trinitatis imaginem non in vno sed i tribus hoibus acceperimus: patre

ꝛ matre ꝛ filio: nō erat ergo ad imaginez dei factus hō anteq̄ vxor ei fieret: ꝛ anteq̄ filiū ꝓpagarent: quia nōdū erat trinitas. An dicit aliquis. Jā trinitas erat: quia etsi nōduz forma ꝓpria: iam tñ originali natura ꝛ mulier erat in latere viri: ꝛ filius in lumbis ꝑris. Ubi. ꝫ Cur ergo cū scriptura dixisset. Fecit de⁹ hoIbidē minem ad imaginē dei: cōtexit dicens: Fecit deus eū: masculū ꝛ feminā fecit eos: ꝛ bñdixit eos. Vel si ita distinguēdū est: ꝛ fecit de⁹ hoiem: vt deinde inferaꝛ ad imaginē dei fecē illum: ꝛ tertia subiunctio sit: masculū ꝛ feminam fecit eos. Quidā eñ timuerūt dicere: fecit eū masculū ꝛ feminā: ne quasi mōstruosum aliq̄d intelligereꝛ: sicuti sunt q̄s hermaGen. 2. phroditas vocant: cū etiā sic nō mendaciter possit intelligi vtrūq̄ in numero singulari: ꝓpter id qđ dictū est. Duo in carne vna. Cur ḡ vt dicere ceperā in natura hois ad imaginē dei facta ꝑter masculū ꝛ feminā nō cōmemorat scriptura? Ad implendam quippe imaginem trinitat̄ debuit addere ꝛ filiū: cuius adhuc in lumbis patris constitutū sicut mulier erat in latere. An forte iam facta erat ꝛ mulier: ꝛ scriptura breui cōplexione constrinxerat: qđ postea quēadmodū sit factū diligenti⁹ explicaret: ꝛ ꝓpterea fili⁹ cōmemorari nō potuit: qz nōdū erat natus: q̄si ꝛ hoc nō poterat ea breuitate cōplecti spūssanct⁹ suo loco postea natum filiū narraturus: sicut mulierē de virili latere assumptā suo postmodū loco narrauit: ꝛ tñ hic eā nominare nō ꝑtermisit.

De eo qđ apl̄us dicit virū esse imaginem dei mulierē aūt gloriam viri. Ca. VII

n ON itaq̄ ita debem⁹ itelligere hominē factū ad imaginē sūme trinitatis: hoc est ad imaginē dei: vt eadē imago in trib⁹ intelligaꝛ hoibus: ꝑsertim cū j. Cor. ij apostolus virū dicat esse imaginē dei: ꝛ ꝓpterea velamentū ei capitis demat: qđ mulieri adhibendū monet: ita loquens: Vir q̄dem nō debz velare caput cū sit imago ꝛ gloria dei. Mulier aūt gloria viri est. Quid ergo dicemus ad hec? Si ꝓ sua ꝑsona mulier ad implet imaginē trinitat̄: cur ea detracta de latē viri adhuc ille imago ōr? Aut si ꝛ vna ꝑsona hominis ex trib⁹ pōt dici imago dei: sicut in ipsa sūma trinitate ꝛ vnaquēq̄ ꝑsona deus ē: cur ꝛ mulier nō ē imago dei? Jā ꝓpterea caput velare ꝑcipiꝛ: qđ ille qz imago dei est ꝓhibetur. Sed videndū est quō nō sit Ubi. ꝫ contrarium: quod dicit apostolus: non mulierem sed virum eē imaginem dei: huic quod Gen. j scriptum est in genesi. Fecit deus hominem imaginem dei fecit eum: masculum ꝛ feminaz fecit eos ꝛ bñdixit eos. Ad imaginē quippe dī nām ipam humanā factā dici t. q̄ sexu ex vtroq̄ ꝓpleꝛ. nec ab intelligēda imagine dei sepat feminā. Dicto eñ q̄ fecit deus hoiem ad imaginē dei: fecit eū inq̄t masculū ꝛ feminā: vt certe alia distinctio: masculū ꝛ feminā fecit eos. j. Cor. xj Quō ḡ ꝓ apl̄m audiuimus vir̄ esse imaginez dei: vñ caput velare ꝓhibeꝛ: mulierē aūt non ꝛ iō ipa lē facere iubeꝛ: nisi credo illud esse qđ iam dixi: cū de natura humane mētis agerem mulierē cū viro suo eē imaginē dei vt vna imago sit tota illa suba. Cū aūt ad adiutoriū distribuiꝛ qđ ad eam ipam solā attinet: non est imago dei: q̄ aūt ad vir̄ solū attinet imago dei est tam plena aut integra q̄ in vnū cōiuncta muliere. Sicut de natura hūane mētis diximus: qz etsi tota ꝓplet veritatē imago dei ē: ꝛ cuz ex ea distribuiꝛ aliq̄d: ꝛ quadā intentiōe deriuatur ad actionē rer̄ tpaliū: nihilomin⁹ ex q̄ pte ꝓspectam ꝓsulit veritatē: imago dei ē: ex q̄ vero intendiꝛ in agenda inferiora. nō est imago dei. Et qñ q̄tūcunq̄ se extēderit in id qđ eternū est: rātomagis inde formaꝛ ad imaginem dei: ꝛ ꝓpterea nō est cohibēda vt se inde cōtineat ac tempet. ꝛ iō vir nō debz velare caput. Quia xo illi rōnali actioni q̄ in rebus corpalib⁹ tempalibusq̄ xsaꝛ. piculosa est nimia i inferiora ꝓgressio: debet habere ptātem sup caput: qđ iudicat velamentū q̄ significaꝛ esse cohibenda. Grata est eñ sanct̄ angelis sacrata ꝛ pia significatio. Nam deus non ad temp⁹ vider: nec aliquid noui fit in eius visione atq̄ scientia: cum aliquid temporaliter ac transitorie geritur: sicut inde afficiuntur sensus vel carnales animalium ꝛ hominū vel etiam̄ celestes angelor̄. In isto quippe manifesto sexu masculi ꝛ femine: apostolus paulus occultioris cuiusdaz rei figuram esse mysterium. Vel hic intelligi potest: quod cum alio loco dicat verā j. Thi. v uiduam esse desolataz sine filijs ꝛ nepotibus ꝛ tamen eam sperare debere in deum: ꝛ persistere in orationib⁹ nocte ꝛ die: hic iudicat mulierem seductam in preuaricatione facta: saluam fieri per filiorum generatiōem. Et addit si permanserit in fide et dilectione ꝛ sanctificatione cum sobrietate. Quasi vero possit obesse bone vidue si vel filios non habuerit: vel hi quos habuerit: si in bonis opib⁹ permanere voluerint. Sed quia ea que dicuntur opera bona tanq̄ filij sunt vite nostre: ꝑm quaz q̄ritur cuius vite sit quisq̄: id est quō agat hec temporalia: quam vitam greci non zoen: sed bion vocant. Et hec opera bona maxie i offi-

cijs miſericordie frequentari ſolent· Opera vero miſericordie nihil proſunt: ſiue paganis ſiue iudeis: qui chriſto non credunt: ſiue quibuſcunq; hereticis vel ſciſmaticis: vbi fides & dilectio & ſobria ſanctificatio non inuenitur: manifeſtum eſt quid apoſtolus ſignificare voluerit: ideo figurate ac myſtice quia de velando mulieris capite loquebatur: quod niſi ad
j·Cor·xj· aliquod ſecretum ſacramenti referatur: inane remanebit· Sicut eñ non ſolum veraciſſima ratio: ſed etiam ipſius apoſtoli declarat auctoritas: non ſm formam corpis homo factus eſt ad imaginem dei: ſed ſm rationalem mentem· Cogitatio quippe turpiter vana eſt: que opinatur deum membrorum corporalium: lineamentis circũſcribi: atq; diffiniri· Porro
Eph·4 autem nonne idem beatus apoſtolus dic̃ Renouamini ſpiritu mentis veſtre: & induite nouum hominem qui ſm deum creatus ē· Et ali
Colo·3· bi apertius· Exuentes vos inquit veterem hominem cũ actibus eius· & induite nouũ qui renouat in agnitione dei ſcom imaginem eius: qui creauit eũ· Si ergo ſpiritu mētis nr̃e renouamur: & ipe eſt nouus homo qui renouat in agnitione dei ſcom imaginē eius qui creauit eum: nulli dubium eſt nõ ſcom corpus: neq; ſecundum quālibet animi partem· ſed ſecundũ rationalem mentem vbi poteſt eſſe agnitio dei: hominem factũ ad imaginem eius q̃ creauit eum· Scom hanc autē renouationē efficimur etiam filij dei per baptiſmum chriſti: & induentes nouum hominem: chriſtum vtiq; induimur per fidem· Quis eſt ergo qui ab hoc conſortio feminas alienet: cum ſint nobiſcum gratie coheredes? Et alio loco idem apoſto-
Gal·3· lus dicat· Omnes enim filij dei eſtis per fidē in chriſto Jeſu· Quicunq; enim in chriſto baptizati eſtis· chriſtum induiſtis· Non eſt iudeus neq; grec⁹· nõ eſt ſeruus neq; liber· nõ eſt maſculus neq; femina· omnes eñ vos vnum eſtis in chriſto Jeſu· Nunquid nam igitur fideles femine ſexum corporis amiſerunt? Sz quia ibi renouantur ad imaginem dei vbi ſexus nullus eſt· ibi factus eſt homo ad imagi-
j·Cor·xj· nem dei vbi ſexus nullus eſt· hoc eſt in ſpiritu mētis ſue· Cur ergo vir ꝓpterea nõ debet caput velare quia imago eſt et gloria dei? Mulier autem debet· quia gloria viri eſt· quaſi mulier nõ renouet ſpiritu mētis ſue· q̃ reuocatur in agnitione dei ſcom imaginē eius q̃ creauit eum· Sed quia ſexu corporis diſtat a viro· rite potuit in eius corporali velamento figurari pars illa rationis· que ad temporalia gubernanda deflectit: vt nõ maneat imago dei niſi ex qua pte mens hoīs eternis rōnib⁹ conſpiciendis vel conſulēdis adherescit: quā nõ ſolũ maſculos: ſed etiã feminas habere manifeſtũ eſt. Ergo in eorũ mentibus cõmunis natura cognoſcit: in eorũ vero corporibus ipſius vnius mentis diſtributio figurat·

Quibus progreſſibus mens corporalium vſu & imagine delectata: ab eternorũ cõtemplatione deficiat· La·VIII

Scendentibus itaq; introrſus quibuſdam gradibus cõſiderationis p
a animꝫ ptes: vñ incipit aliq̃d occurrere: qõ nõ ſit nobis cõmune cũ beſtijs: inde incipit ratio vbi hõ interior iã poſſit agnoſci Qui etiã ipſe ſi per illã rōnē cui temporalium rerũ adminiſtratio delegata eſt: īmoderato progreſſu nimis in exteriora plabit̃: cõſentiente ſibi capite ſuo: id eſt nõ eã cohibēte atq; refrenante: illa que in ſpeculo conſilij prꝫ ſider quaſi virili portione inueterat int̃ oēs inimicos ſuos: vtutis inuidos demones cuz ſuo principe diabolo eterno xpo illa viſio: ab ipſo etiã capite cũ cõiuge veritũ mãducante ſubtrahit̃: vt lumen oculorũ eius nõ ſit cũ illo· Ac ſic ab illa illuſtratione veritatis ambo nudati: atq; aptis oculis cõſcientie ad videndum q̃ inhoneſti atq; indecori remanſerint tanq̃ folia dulciũ fructuũ: ꝑ ſine ipſis fructibus: ita ſine fructu boni opis bona xba cõtexerint: vt male viuẽtes quaſi bñ loquẽdo cõtegant turpitudinem ſuam·

Q̃ pernicioſe relicto cõmuni bono priuata querantur· La·IX

Oteſtatem quippe ſuã diligens anima a cõmuni vniuerſo ad priuatam
p partẽ prolabit̃: & apoſtatica illa ſuperbia: quod initiũ peccati dicit̃: cum in vniuerſitate creature deũ rectorem ſecuta: legib⁹ eius optime gubernari potuiſſet: plus aliq̃d vniuerſo appetens atq; id ſua lege gubernare molita: quia nihil eſt amplius vniuerſitate in curã ptilem trudit̃: & ſic aliquid amplius concupiſcendo minuit̃· Ubi & auaricia dicit̃ radix omniũ malorũ· Totũq; illud vbi aliq̃d proprijũ contra leges quibus vniuerſitas administrat̃ agere nititur: p corpus ꝓprium gerit: q̃ partiliter poſſidet: atq; ita formis et motibus corporalibus delectata: quia int⁹ eas ſecum nõ habet: cũ eorũ imaginib⁹ quas memorie fixit inuoluit̃: & phantaſtica fornicatione turpiter inq̃nat̃: omnia officia ſua ad eos ne finꝫ referens: quibus curioſe corporalia actẽ poralia p corpis ſenſus querit· Aut tumido
j·Thi·6·

fastu alijs animis corporeis sensib⁹ deditis esse affectat excelsior: aut cenoso gurgite carnalis voluptatis immergitur

Que sit humana tẽptatio: & qđ pcm̃ extra corpus habeatur. La·X

c Um ḡ bona volũtate ad interiora & superiora pcipienda: q̃ non puatim sed cõmuniter ab oibus q̃ talia diligunt sine vlla angustia vel iuidia casto possidenť ãplexu: vel sibi vel alijs ꝓsulit: & si fallať in aliq̃ ꝓ ignorantiã tpaliũ: qr & hoc tpaliter gerit: & modũ agendi nõ teneat quẽ debebat: humana tẽptatio est. Et magnũ ẽ hãc vitã sic degere: quã velut viã redeuntes carpim⁹: vt tẽptatio nos nõ aprehẽdat nisi humana. Hoc em̃ pcm̃ extra corp⁹ est: nec fornicationi deputať. & ꝓterea facilime ignoscit. Cũ vero ꝓpter adipiscenda ea q̃ ꝓ corpus sentiunť ꝓpter experiendi vel excellendi vel cõtrectandi cupiditatẽ: vt in his finez boni sui ponat: aliq̃d agit: quicq̃d agat turpiter agit: & fornicať in corpus ꝓprium peccans: & corporea q̃ rerũ fallacia simulacra introrsus rapiẽs: & vana meditatõe cõponẽs vt ei nec diuinũ aliq̃d. nisi tale videať. priuatim adquirara fetať erroꝛib⁹: & priuatim pdigaliter animitur viribus. Hec ad tã turpẽ & miserabilẽ fornicatoꝛ simul ab exordio pstiret: si sic scriptũ ẽ. Qui modica spernit paulatí decidet.

Quib⁹ demutatoꝛib⁹ hõ ab imagine dei in siꝯitudinẽ pecoris delabiť. La·XI

q Uomõ em̃ colũber nõ aptis passibus: sed squamaq̃ minutissimis nisibus repit: sic lubric⁹ deficiẽdi mor⁹ negligentes minutatim occupat: & incipiẽs a puerso appetitu similitudinis di: puenit ad similitudinẽ pecoꝛ. Jnde ẽ q̃ nudati stola ꝓma: pelliceas tunicas mortalitate meruerť. Honoꝛ em̃ hois ver⁹ est imago & similitudo dei: que non custodiť nisi ad ipm̃ a quo imꝑmitur. Tãto magis itaq̃ inhereť deo: q̃to minus diligitur ꝓpriũ. Cupiditate vero experiende potestatis sue: quodã nutu suo ad seipm̃ tanq̃ ad mediũ prozuit. Jtaq̃ cũ vult esse sicut ille sub nullo: & ab ipsa sui medietate penaliter ad ima ꝓpellit: id est ad ea quibus pecora letanť: atq̃ ita cum sit honoꝛ ei⁹ similitudo dei: dedecus aũt eius similitudo pecoris: homo in honoꝛe positus non intellexit: compatus est iumẽtis insipientibus: & similis factus est eis. Qua igitur tam longe trãsiret a sũmis ad infima: nisi ꝓ mediuz sui: Cum em̃ neglecta caritate sapientie q̃ semp eodẽ modo maneꝛ: concupiscit scientia ex mutabilium temporaliũq̃ experimẽto: inflat ñ edificat: Jta ꝓgrauatus animus quasi põdere suo a beatitudie expellit: & ꝓ illud sue mendietatis exprimentũ pena sua discit q̃d interſit inter bonũ desertũ: malumq̃ dimissum nec redire potest effusis ac perditis viribus: nisi gratia conditoꝛis sui ad penitentiaz vocantis & peccata donantis. Quis em̃ infelicem animam liberabit a corpoꝛe mortis huius nisi gratia dei per iesum christuz dominũ nostrum? De qua gratia: suo loco quando ip se prestiterit disseremus. 1·Coꝛ·8 Rom̃·7

Q̃ compabilis sit primoꝛ hoim̃ preuaricationi mens q̃ ad amoꝛẽ tpalium sensu ẽ tracta corpoꝛeo. La·XII.

n Unc de illa parte rationis ad quã ꝓtinet scientia. i. cognitio reꝝ temporaliũ atq̃ mutabiliũ nouãdis vite huius actionibus necessaria susceptã: considerationem q̃tum dñs adiuuat peragam⁹. Sicut em̃ in illo manifesto cõiugio duoꝛum hominũ qui primi facti sunt: non manducauit serpẽs de arboꝛe vetita: sed tantũmodo mãducandũ psuasit. Mulier aũt non manducauit sola: ꝑ viro suo dedit: & simul manducauerunt: q̃uis cũ serpẽte sola locuta est: & ab eo sola seducta sit. Jta & in hoc qđ etiã in homie vno geriť & dinoscit: occulto quodã secretoq̃ coniugio carnalis: vel vt ita dicam: q̃ coꝛporis sensus intenditur sensualis animi motus: qui nobis pecoꝛibusq̃ cõmunis est: seclusus est a ratione sapientie. Sensu quipe coꝛporis coꝛporalia sentiunť: eterna vero & incõmutabilia spiritalia ratione sapientie intelliguntť. Rationi aũt scientie appetitus vicinus est: q̃ quidẽ de ipsis coꝛpalib⁹ que sensu coꝛporis sentiunť ratiocinantur ea que scientia dicitur actionis: si bene vt eam noticiam referat ad finẽ sũmi boni: si aũt male: vt eis fruatur tanq̃ bonis talib⁹ in quibus falsa btitudine conq̃escat. Cum ḡ huic intentioni mentis q̃ rebus tpalib⁹ & coꝛpalibus ꝓpter actiones oficiũ rõcinãdi viuacitate versať: carnalis ille sensus vel animalis ingerit quãdã illecebrã fruendi se: id est tanq̃ bono quodã priuato & ꝓprio: non tanq̃ publico & cõmuni: qđ est incõmutabile bonũ: tunc velut serpens alloq̃tur feminã: huic aũt illecebre consentire: ꝺ ligno ꝓhibito manducare est. Sz iste ꝓsensus si sola cogitationis delectatione cõtentus ẽ: supioris vero auctoꝛitate consilij ita membra retinenť: vt nõ exhibeantur iniq̃tatis arma peccato: sic habendũ existimo velut cibũ vetitum mulier sola comederit. Si aut ẽ in ꝓsen Gen·3· Gen·3· Eccl·19 Ps·48· Roma·6

tione male vtendi rebus que per sensum corpis sentiunt: ita decernitur q̃dcũq; peccatuz vt si potestas sit etiã corpe compleat: intelligẽda ẽ illa mulier dedisse viro suo secũ simul edẽdũ illicitũ cibũ. Neq; eñ põt pctñ non soluz cogitãdũ suauit: verũetiã efficaciter ppetrãdum mente decerni: nisi ꝛ illa mentis intentio penes quã summa potestas est membra ĩ opus mouẽdi: vel ab ope cohibendi male actioni cedat ꝛ seruiat. Hec sane cũ sola cogitatione mens oblectat illicitis: non q̃dẽ decernẽs esse facienda: tenẽs tñ ꝛ volens libenter q̃ statim vt attigerũt animũ respui debuerũt: negandũ nõ est esse pctñ: sed longe minus q̃ si ꝛ ope statuat implendũ. Et ideo de talibus q̃ cogitationib⁹ venia petenda est:
Mat·6 pectusq; percutiendũ: atq; dicendũ. Dimitte nobis debita nostra: faciendũ quoq; qõ sequit: atq; in oratione iungendũ: sicut ꝛ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Neq; eñ sicut in illis duobus primis hoibus psonã suã quisq; portabat: ꝛ ideo si sola mulier cibũ edisset illicitũ: sola vtiq; mortis supplicio plecteret. Ita dici põt in hoie vno: si delectationib⁹ illicitis a q̃bus sẽptinuo debet auertere cogitatio libenter sola pascat: nec facienda decernat mala. sed tñ suauiter in recordatiõe teneat: quasi mulierẽ sine viro posse damnari: absit hoc credere. Hec quippe vna psona ẽ vn⁹ hõ est: totusq; dãnabit: nisi hec que sine voluntate opandi: sed tñ cum volũtate animũ talibus oblectandi solius cogitatõis sentiunt esse pctã: p mediatorez gratiã remittãtur. Hec ita q; disputatio qua in mẽte vniuscuiusq; hois quesiuim⁹ quo ddã rõnale cõiugiũ cõtemplationis ꝛ actionis: officijs p que dã singula distributis. tamẽ in vtroq; mentis vnitate seruata: salua illius veritatis historia. quã de duobus primis hoib⁹: viro. s. eiusq; muliere: de quibus ppagatũ est gen⁹ humanũ: diuina tradit auctoritas. Ad hoc tñ modo audienda est: vt intelligat aplus: imaginem dei viro tñ tribuendo non etiã femine: cuius in diuerso sexu duoz hoim aliquid tñ significare voluisse quod in vno homine quereretur.
s. Lor. ij.

De eorum sententia que in vno hoie mẽtem in psona viri: sensum aũt corpis in psona mulieris accipiẽdũ eẽ dixer̃t. La. XIII.

n Ec me fugit quosdã qui fuerũt ante nos egregij defensores catholice fidei ꝛ diuini eloquij tractatores: cũ in hoie vno cuius vniuersam aiam bonã quẽdam paradisum esse senserũt: duo ista requirerent: virum mentem: mulierem vero dixisse corpis sensum. Et ꝑm hanc aũt distributionẽ qua vir ponit mens: sensus vero corporis mulier: vident apte oia cõuenire: si cõsiderata tractent. nisi q; in oñibus bestijs et volatilib⁹ scriptũ est. Non esse inuentũ viro Gen. 2.
adiutoriũ simile illi: ꝛ tunc est ei mulier facta de latere. Propter qõ ego non putaui ꝑ mulierem sensum corpis esse ponendũ: quẽ videmus nobis ꝛ bestijs esse cõmunẽ: sed aliquid volui qõ bestie non haberent: sensumq; corporis magis p serpente intelligendũ existimaui: qui legit sapientior oibus pecorib⁹ terre. In eis q̃pe naturalib⁹ bonis: que nobis ꝛ Gen. 3.
irrõnalibus aĩalibus videmus esse cõmunia viuacitate quadã sensus excellit: nõ ille de q̃ scriptũ est in epla: que est ad hebreos: vbi legitur: pfectoz esse solidũ cibũ. qui p illũ habi Heb. 5
tũ exercitatos habent sensus ad sepandum bonũ a malo. Illi quippe sensus nature rõnalis sunt ad intelligentiã ptinentes. sed iste sensus q̃ est quinq̃pertitus in corpe. p quem non solũ a nobis. verũetiã a bestijs corpalis
s. Lor. ij. species motusq; sentit. Sed siue isto siue illo siue aliquo alio modo accipiendũ sit: qõ apostolus. virũ dixit imaginẽ ꝛ gloriã dei: mulierem aũt gloriam viri. apparet tñ cum scõm deum viuimus: mentẽ nostram in inuisibilia eius intentã: ex eius eternitate: veritate: caritate proficienter debere formari. Quidaz vero rõnalis intentionis nostre: hoc est eiusdẽ mentis in vsum mutabiliũ corporaliumq; rerum: sine quo hec vita non agit dirigendũ non vt confirmemur huic feculo finem ꝓstitu Roma. 12
endo in bonis talib⁹: ꝛ in ea de torquẽdo beatitudinis appetitũ: sed vt quicq̃d in vsu tẽporaliũ rationabiliter facimus: eternoz adipiscendoz contemplatione faciamus: p ista transeuntes: illis inherentes.

Jn que officia propria sapientia ꝛ scientia dei dantur. La. XIIII

h Habet eñ ꝛ scientia modum suũ bonum: si quod in ea inflat vt inflare assolet: eternoz caritate vincatur: q̃ non inflat: sed vt scimus edificat. Sine scientia quippe nec virtutes ipse quib⁹ recte viuit pñt haberi: p quas hec vita misera sic gubernatur: vt ad illã que vere beata est perueniatur eternam. Distat tñ ab eternorum contẽplatione actio qua bene vtimur temporalibus reb⁹: ꝛ illa sapientie: hec scientie deputatur. Quis eñ ꝛ illa que sapientia est: possit scien
s. Thi. 13 cit. Nunc scio ex parte. tunc autem cognoscã

sicut ⁊ cognitus sum: quã scientiã ꝓfecto contemplatõis dei vult intelligi: qõ sctõꝝ erit ꝑmiũ summũ: tñ vbi dicit. Alij dat̃ per spiritum sermo sapientie: alij sermo scie ſm eundẽ spiritum: hec vtiqꝫ duo sine dubitatione distinguit: licet nõ ibi exꝓlicet quid interſit vñ possit vtrũqꝫ dinosci. Clerũ scripturarũ sanctarum multiplicẽ copiã scrutatus: inueni scriIob.28 ptũ esse in libro iob: eodẽ sctõ viro loquente Ecce pietas est sapiẽtia: abstinere aũt a malis est scia. In hac differentia intelligenduꝫ est ad cõtemplationẽ sapientiã: ad actionem sciam ꝑtinere. Pietatẽ quippe ĩ loco posuit dei cultũ: que grece dicit theosebia. Nã hoc verbum habet istã sententiã in codicib⁹ grecis. Et quid est in eternis excellẽti⁹ qꝫ deus cuius solius immutabilis est natura? Et qs cultus eius: nisi amor eius: quo nũc desideramus eum videre: credimusqꝫ ⁊ speram⁹ nos esse visuros: ⁊ quantũ ꝑficim⁹ videmus nũc ꝑ speculũ in enigmate: tunc aũt in manifestaj. Cor. 13 tione. Hoc est enim qõ ait apostolus paul⁹: Fa1. Joh. 3. cie ad faciẽ. Hoc etiã qõ ioannes. Dilectissimi nunc filij dei sum⁹: ⁊ nõdũ apparuit quid erim⁹: scimus cũ apparuerit: similes ei erim⁹ qm̃ videbim⁹ eũ sicuti est. De his atqꝫ huiusJob.28. modi: sermo ipe mihi videt̃ esse sermo sapiẽtie. Abstinere aũt a malis qm̃ iob scientiam dixit esse: reruꝫ ꝓculdubio temporalium est. Quoniã scõm tempus in malis sumus: a quibus abstinere debemus: vt ad illa bona eterna veniam⁹. Quorem quicqd prudenter forititer: temperanter ⁊ iuste agimus: ad eam pertinet scientiã siue disciplinã qua in euitãdis malis: bonisqꝫ apetendis actio nostra verꝫ imitanda: ⁊ ꝓpter quarũcũqꝫ reruꝫ q̃ nostris accõmodata sunt vsibus necessaria documenta: hiſtorica cognitione colligim⁹. De his ergo sermo cum sit: eum scientie sermonẽ puto discernendũ a sermõe sapientie: ad quã ptinẽt ea que nec fuerũt nec futura sũt sed sunt: ⁊ ꝓpter eternitatẽ in qua sunt ⁊ fuisse ⁊ esse ⁊ futura esse dicunt: sine vlla mutabilitate tempor. Nõ em̃ sic fuerũt vt esse desinerẽt: aut sic futura sunt quasi nũc non sint sed idipm̃ esse ſp habuerũt: ſp habitura sunt. Manent aũt non tanqꝫ in spacijs locorũ fixa veluti corpa: sed in natura incorpali: sic intelligibilia ꝑsto sunt mentis aspectib⁹: sicut ista in locis visibilia vel cõtrectabilia corpis sensibus. Non aũt solũ rerꝫ sensibiliũ in locis positarꝫ sine spacijs localibus manẽt intelligibiles incorporalesqꝫ rõnes: verũetiã motionũ in temporibus transeuntiũ: sine tẽporali trãsitu stant etiam ipe vtiqꝫ intelligibiles insensibiles: ad quas entis acie puenire paucor⁹ cẽ. Et cum puenit̃: q̃tũ fieri põt: non in eis manet ipe peruentor: sed veluti acie ipa reuerberata repellit̃: ⁊ fit rei nõ transitorie transitoria cogitatio. Quã tñ cogitatio transiẽs ꝑ disciplinas quibus erudit̃ animus: memorie cõmendat̃: vt sit quo redire possit: que cogitat̃ inde transire: q̃us si ad memoriã cogitatio non rediret: atqꝫ qõ cõmendauerat ibi inueniret: velut rudis. ad hoc sicut ducta fuerat duceret̃: idqꝫ inueniret: ⁊ vbi primũ inuenerat. in illa scilicet incorporea veritate: vñ rursus quasi descriptũ in memoria figeret̃. Neqꝫ em̃ sicut manet verbi gra quadrati corpis ĩ corporalis ⁊ incõmutabilis ratio: sic in ea manet hois cogitatio: si tñ ad eã sine phantasia spacij localis potuit puenire. Aut si alicuius artificiosi ⁊ musici sani ꝑ moras tpis transeũtis numerositas cõprehendat̃: sine tpe stans in quodã secreto altoqꝫ silentio: tamdiu saltẽ cogitare põt q̃diu põt ille cantus audiri: tam qõ inde rapuerit: ⁊ si trãsiens mentis aspect⁹ ⁊ quasi glutiẽs in ventrẽ: ita ĩ memoria reposuerit: poterit recordãdo quodãmõ ruminare: ⁊ in disciplinam qõ sic didicerit traijcere. Quod si fuerit oĩmoda obliuione deletũ: rursus doctrina duce ad id vniet̃ qõ penitus exciderat: ⁊ sic inueniet̃ vt erat.

De opinione platonis qua credidit aĩas aliam vitam priusqꝫ corporibus induerentur habuisse. Capitulum. XV.

Vade plato ille pbs nobilis ꝓsuadere cognatus est virisse hic aĩas boĩm: ⁊ anteqꝫ ista corpa gererent. ⁊ hinc eẽ q̃ ea que discuntur: reminiscunt̃ potiꝫ cognita q̃ cognoscũt̃ noua. Retulit em̃ puerũ quẽdam nescio quid de geometria interrogatuꝫ sic respondisse: tanqꝫ esset illius peritissimus discipline. Gradatim quippe atqꝫ artificioseĩterrogatus: videbat qõ videndũ erat: diceꝫbatqꝫ q̃d viderat. Sed si recordatio hec esset rerũ antea cognitarũ: non vtiqꝫ oẽs vl̃ pene oẽs cum illo mõ interrogarent̃: hoc possent. Non em̃ oẽs in priore vita geometre fuerunt cum tam rari sunt in genere humano: vt vix possit aliquis inueniri. Sed potius credẽdũ est mentis intellectualis ita cõditam esse naturã: vt rebus intelligibilibus naturali ordine disponente conditore subiũcta: sic ista videat in quadã luce sui generis incorpea: quẽ admodũ oculus carnis videt. que in hac corporea luce circũadiacẽt cui⁹ lucis capax eiqꝫ

congruens est creatus· Non em̃ t ipse ideo si
ne magistro alba t nigra discernit: qz ista iam
nouerat añq̃ in hac carne crearet· Deniq̃
cur ō sol reb⁹ intelligibilib⁹ id fieri pōt· vt bñ in
terrogatus q̃q̃ respondeat qō ad quãq̃ pti
net disciplinã: etiã se eius ignar⁹ est: Cur hoc
facere de rebus sensibilib⁹ nullus pōt: nisi q̃s
isto vidit in corpe cōstitutus: aut eis q̃ nouerant indicantib⁹ credidit: seu lr̃is: cuiusq̃ seu
verbis: Non em̃ acq̃escendū est eis q̃ samiuz
pytagorã ferunt recordatuz fuisse talia non
nulla q̃ nō fuerat expertus: cū hic alio tã fuisset in corpe t alios nōnullos narrãt alij: ciusmodi aliq̃d in suis mentib⁹ passos: quas falsas fuisse mẽorias: quales plerũq̃ exprimur i
somnis: q̃n nobis videmur reminisci q̃si egerimus aut viderim⁹ qō nec egim⁹ oĩno nec vidim⁹: t eo mō affectas esse illoz mentes etiaz
vigilantiũ instinctu spirituũ malignoz: atq̃
fallaciũ: quib⁹ cure est de reuolutionib⁹ aiaz
falsam opinionẽ: ad decipiẽdos hoĩes firmare vel serere· Et hoc conĵci pōt: qz si vere illa
recordarent̃ que hic in alijs antea positi corporibus viderãt: multis ac pene oĩbus id cõ
tingeret: q̃n quidẽ vt de viuis mortuos: ita ō
mortuis viuos: tanq̃ de vigilantib⁹ dormientes: t de dormiẽtibus vigilantes sine cessatione fieri suspicant̃· Si ergo hec est sapientie t
scientie recta distinctio: vt ad sapiẽtiã ptineat eternaz rerum cognitio intellectualis: ad
sciam vero tpaliũ reruz cognitio rõnalis· q̃d
cui p̃ponendũ siue post ponendũ sit: non ẽ dif
ficile iudicare· Si aũt alia est adhibenda discretio qua dinoscant̃ hec duo: que pculdu-
j·Loz·jz bio distare ap̃s docet dicens: Alij dat̃ quidẽ
p spiritũ sermo sapiẽtie: alij sermo scie scõm
eũdẽ spiritũ· Tñ etiã istoz duoz que nos posuimus euidentissima differẽtia est: q̃ alia sit
intellectualis cognitio eternarum rerum:
alia rõnalis tpaliũ: t huic illam p̃ponendam
esse ambigit nemo· Relinquẽtibus itaq̃ nobis ea que exterioris sunt hoĩs: t ab eis que
cõmunia cũ pecoribus habemus introrsum
ascendere cupientibus: anteq̃ ad cognitõez
rerũ intelligibiliũ atq̃ summaz que sempiterne sunt veniremus: temporaliũ rerũ cognitio rationalis occurrit· Etiã in hac igit̃ in
ueniamus si possumus aliquã trinitatem: sicut inueniebamus in sensibus corporis: t in
his que per eos in aiam vel spiritũ nostrum
imaginabiliter intrauerũt: vt p corpalib⁹ rebus
q̃s corpeo forĵ positas attigim⁹ sensu: int⁹ corpoz similitudines haberemus impssas memorie: ex quib⁹ cogitatio formaretur tertia
voluntate vtrũq̃ iũgente: sicut formabatur
foris acies oculoz quã voluntas vt visio fieret adhibeat rei visibili: t vtrũq̃ iũgebat etiam illic ipa se admouens tertiã· Sed non ẽ h̃
coartandũ in hunc libz̃ũ: vt in eo qui sequit
si deus adiuuerit conuenienter possit inquiri: t quod inuentũ fuerit explicari·

Explicit liber duodecimus·

Incipiunt capla libri decimitertij·

j De gemino rationalis mentis officio q̃
rum vnum ad temporalia: aliud pti
net ad eterna·

ij De fide que licet per corporis sensũ mẽ
te concepta sit: nihil tamen inueniẽ
tur habere corporeum·

iij De voluntate quam t singuli propriaz
t omnes etiã non indicatam possũt
habere communem·

iiij De beatitudine quã oẽs vna voluntate expetunt: sed non eadez omnes
diffinitione nouerunt·

v An omnes beati sint qui viuunt vt volunt·

vj Proprioz esse beatitudini voluntatẽ
rectam etiam non adeptam q̃ cupit: q̃ prauam etiam si quod concupiuit obtinuit·

vij Adveram beatitudinẽ viam esse p fidẽ
rectã sine qua nulla cuiq̃ possit fortitudo prodesse·

viij Perfectã beatitudinẽ nisi in eterna vita esse non posse·

ix An eternitatis capax sit hũana natura·

x An alio modo omnipotens deus hominez eternitati debuerit reformare: q̃ vt sibi deus filius naturaz vniret humanam·

xj Qua rõne in sanguine xpi iustificentur
credentes: t quõ in hoc sacramento totius sit trinitatis opatio

xij Quo merito homo diabolice sit traditꝰ
potestati·

xiij De cõsilio dei quo ei placuit vt potestas
diaboli non potentia: sed iustitia vinceretur·

xiiij De omniuz debito p nihil debentẽ christum soluto·

xv Jn q̃ sit diabolus victus a christo·

xvj Ad quã vtilitatẽ fideliũ renatoz mala
que per originale pctm̃ sunt contracta conuersa sint·

xvij De his que per incarnationez xpi sunt collata credentib⁹.
xviij De natiuitate domini ex maria virgine z spiritusancto
xix Qz verbū caro factum qđ est xp̄s iesus et sapientie thesauros in se habeat et scientie.
xx Neminem posse sine fide ad veram beatitudinē peruenire

Aurelij Augustini episcopi de trinitate liber tredecimus incipit

De gemino rationalis mentis officio. quorum vnum ad temporalia. aliud pertinet ad eterna. Caplm̄ I.

In libro supiore hui⁹ opis duodecimo satis egimus discernē rōnalis mentis officiū in tpalib⁹ rebus. vbi nō sola ꝓgnitio. verum z actio nr̄a versat ab excellētiore eiusdē mentz officio: qđ ꝓtemplādis eternis reb⁹ impendit ac sola ꝓgnitione fruit. Cōmodi⁹ aūt fieri puto: vt de scripturis sanctis aliqđ interseram: q̄ facilius possit vtrūqz dinosci. Euāgeliū suū Joh. j. ioannes euāgelista sic exordsus ē. In ꝓncipio erat verbū: z verbū erat apud deū: z ds erat verbū: hoc erat in ꝓncipio apud deū: oia p ipsuz facta sunt: z sine ipo factū est nihil. Qđ factū est in ipo vita erat. z vita erat lux hoim: z lux in tenebris lucet: z tenebre eā nō ꝓphēderūt Fuit hō missus a deo cui nomē erat Johes: hic venit in testimoniū: vt testimoniū phiberet de lumine: vt oēs crederēt p illū. Nō erat ille lux sed vt testimoniū phiberet de lumīe. Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundū. In mūdo erat: z mundus per ipm fact⁹ est: z mundus eū non cognouit. In ppria venit z sui eum non receperūt. Quot quot aūt receperunt eū: dedit eis potātē filios dei fieri: his qui credūt in nomine eius. Qui nō ex sanguinibus neqz ex voluntate carnis neqz ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbū caro factū est z habitauit in nobis. Et vidimus gloriā eius: gloriā quasi vnigeniti a patre: plenū gratie z veritatis. Hoc totū qđ ex euāgelio posui: in ꝑcedentibus suis partibus habet qđ immutabile ac sempiternū est cui⁹ cōtemplatio nos beatos facit. In consequentibus vero: pmixta cū tpalib⁹ cōmemorauī eterna. Ac p hꝫ aliqua ibi ad scientiā pti Ubi. s. nēt: aliq̄ ad sapiam: sicut in libro duodecimo ꝑcessit nostra distinctio. Nā in principio erat verbum. z verbum erat apud deum: z deus erat vbū: hoc erat in ꝓncipio apud deū. Oia p ipa facta sūt: z sine ipo factū est nihil: quod factum est in ipo vita erat: et vita erat lux hominū. z lux in tenebris lucet. et tenebre eaz non comphenderūt. Cōtemplatiuā vitā requirit z intellectuali mente cernendū ē. Qua in re q̄tomagis q̄sqz pfecerit: tanto fiet sine dubitatione sapiētior. hꝫ ꝓpter id qđ ait. Lux lucet in tenebris. z tenebre eā non ꝓprehenderūt: fide vtiqz opus erat q̄ crederē qđ nō videtur. Tenebras q̄pe intelligi voluit auersa ab hui⁹ luce eamqz min⁹ idonea ꝓueri corda Ubi. s. mortaliū. ꝓpter qđ adiūgit z dicit. Fuit hō missus a deo cui nomen erat iohes. hic venit i testimoniū vt testimoniū phiberet de lumine vt oēs crederēt p illū. Hoc iam tpaliter gestū est. et ad sciam ptinet que cognitione historica continetur. Hoiem autem iohānē in phantasia cogitamus que de humane nature notia impressa est nostre memorie. Et hoc eodē mō cogitāt. siue qui ista non credūt siue q̄ credunt. Utrisqz em̄ notū est quid sit homo cui⁹ exteriorem ptem. i. corpus p corporis lumina didicerunt. Interiorē vero. i. animam in seipsis. q̄z tipi hoies sunt: z p humanam ꝓuersationem cognitam tenent: vt possint cogitare qđ dicitur. Fuit homo cui nomen erat iohannes. quia et nomina sciunt loquendo et audiendo. Quod autem ibi est: missus a deo: fide tenent qui tenent. Et qui fide non tenēt: aut dubitatione ambigunt: aut infidelitate derident. Utrisqz tamen si non sunt ex numero nimis insipientium: qui dicunt in corde suo: nō Ps. 52. ē ds: hec audiēres vba vtrisqz cogitāt: z q̄d sit ds. z q̄d sit mitti a deo z si ñ sic res se habēt certe sicut valent. Fidē porro ipam quā videt q̄sqz in corde suo si credit. vel nō esse si non credit: aliter nouimus: non sicut corpa que videmus oculis corporeis z p ipor imagies quas memoria tenemus: etiā absentia cogitamus nec sicut ea q̄ non vidimus z ex his q̄ vidim⁹ cogitatione vtcūqz formamus z memorie cōmendamus: quo recurramus cum voluerimus: vt illic ea vel potius qualescunqz imagines cor quas ibi fiximus similiter recordatione cernamus Nec sicut hoiem viuū cui⁹ animam etiā si nō videm⁹ ex nr̄a conijcimus. et ex motibus corpalibus hoiem viuū sicut videndo didicimus intuemur etiaz cogitando Nō sic vr̄ fides in corde ī q̄ ē ab eo cui⁹ ē: hꝫ eaz tenet certissima scia: clamatqz ꝓscia. Cū itaqz ꝓpterea credē iubeamur. q̄z id qđ credē iubemur videē nō possum⁹: ipaz tñ fidē qñ inē i nob videmus in nob. q̄z z rez absentiū pñs ē fides z rez que foris sunt intus est fides: z rez que non videntur videtur fides: z ipa tamen tpa-

liter fit in cordibus hoim. Et si ex infidelibus fideles fiũt: perit ab eis. Aliqñ aũt ꝛ reb⁹ falsis ccõmodat fides: loqmur eñ sic vt dicamus habita est ei fides ꝛ decepit. Qualis fides: si tñ ꝛ ipa dicẽda ẽ fides: nõ culpabilit de cordib⁹ perit: qñ ea inuẽta vitas pellit: optabilit ãt rex verax in easdẽ res fides transit. Mõ enim dicendũ est perit: qñ ea q credebant videtur Nunqd eñ adhuc fides dicẽda ẽ cuz diffinita
Hebꝛ.jj. sit in epla ad hebꝛ. fides: dictũqꝫ sit eã esse con-
Job.j. iunctionẽ rex q nõ videnꝫ: Deinde qõ sequitur. Hic venit in testimoniũ: vt testimoniũ phiberet de lumine vt oẽs crederẽt p illũ: actõ vt dixi talis est. Taliter eñ testimoniũ phibetur etiã de re sempiterna qõ est intelligibile lumen. De q vt testimoniũ phiberet venit
Ubi.s. iohes q nõ erat lux: s vt testimoniũ phiberet de lumie. Adiũgit eñ. Erat lux vera q illuminat oẽm hoiem venientẽ in hunc mundũ: in mũdo erat: ꝛ mũdus p ipm factus ẽ: ꝛ mũd⁹ eũ nõ ꝓgnouit. In ppria venit ꝛ sui eũ non receperũt. Hec verba oia q latinã linguã sciunt ex rebus intelligũt qs nouerunt. Quax aliq nob innotuerũt p corpis sensus sicut hõ: sicut ipe mũdus: cui⁹ tam euidentẽ magnitudinẽ cernimus: sicut corũdem vboꝝ soni. Nam et auditus sensus ẽ corpis. Aliq aũt p animi rõ-
Ubi.s. nem sicut id qõ dictũ est. Et sui eũ nõ receperunt. Intelligit eñ: nõ in eũ crediderũt. Qõ qd sit: nullo corpis sensu: s animi rõne cognouimus. Iporꝝ etiã vboꝝ non solũ sonos sed significationes ptim p corpis sensum: ptim per animi rõez didicim⁹ nec ea vba nũc pmũ audiuimus s q iam audieram⁹. Et nõ solũ ipa: verũ etiã q significarent cognita memoria tenebamus: ꝛ agnouim⁹. Hoc eñ nomẽ dissillabũ cum dicit mundus: qñ sonus est: res vtiqꝫ corpalis p corpus innotuit i paurem: s etiam qõ significat p corpus innotuit i p oculos carnis. Mũdus quipe inqtũ notus est videntibus notũ est. Ad h verbũ qttuor sillabax qõ est crediderũt: sono suo qñ corpus ẽ: p aurez carnis illabit. Qõ aũt significat: nullo corporis sensu s animi rõne cognoscitur. Misi enim quid sit crediderũt p animũ nossemus: nõ intelligeremus qd nõ fecerint illi: de qb⁹ dictũ
Ubi.s. est. Et sui eũ nõ receperũt. Sonus ꝧ verbi forinsecus instrepit auribus corpis: ꝛ attingit sensum q vocatur auditus. Spẽs qꝫ hominis ꝛ in nobis ipis nota est. ꝛ forinsecus i alijs adest corpis sensibus oculis cum videt: auribus cũ auditur: tactui cũ tenetur ꝛ tangitur. Habet etiam in memoria nostra imaginem suaz incorpalẽ quidẽ: sed corpi similẽ. Mundi denicꝫ ipius mirabilis pulchritudo forinsec⁹ posto est: ꝛ aspectib⁹ nostris ꝛ ei sensui q ꝛ tact⁹ si qd eius attingim⁹. Habet etiã int⁹ i memoria nra imaginẽ suã: ad quã recurrim⁹: cũ cuz vel septi parietib⁹ vel etiã in tenebris cogitamus. Sed de his imaginib⁹ rerũ corpaliũ incorpalib⁹ qdẽ habentib⁹ tñ similitudies corpoꝝ: ꝛ ad vitã exteriozis hois ptinentib⁹: iaz satis in vndecimo libzo locuti sum⁹. Nunc autem agimus de hoie interiore ꝛ eius scia: eaque rex est tempaliũ ꝛ mutabiliũ: in cui⁹ intẽtione cum assumit aliqd: etiã de reb⁹ ad exteriorẽ hoiem ptinentibus: ad hoc assumendũ ẽ vt aliqd inde doceat qõ rõnalẽ adiuuet scientiã. Ac p hoc rex quas cões cum aiantib⁹ irrõnalibus habemus: rõnalis vsus ad interiorẽ hoiez ptiet: nec recte dici põt cũ irrõnalibus aiantib⁹ cum nobis esse cõmunem.

De fide q licet p corpis sensum mente concepta sit: nihil tamen inuenitur habere corporeum. Capitulum. II.

Jdes vero de qua in hoc libzo aliqñ
f diutius disputare certa dispositiõis nre rõne cõpellimur: quã qui hñt fideles vocanꝫ: qui non hñt infideles: sicut hi
Job.j. q venientẽ in ppria dei filiũ nõ receperũt: qꝫ uis ex auditu in nobis facta sit. Non tñ ad eũ sensum corpis ptinet q appellat auditus: qñ non est sanus. nec ad oculos hui⁹ carnis: qñ nõ est color aut corpis forma. nec ad eũ q dicitur tactus: qñ corpulẽtie nihil habet. nec ad vllũ sensum corpis: qñ cordis res ista nõ corpis: nec fortis est a nobis: sed in intimis nris nec eam quisqꝫ hoim videt in alio: sed vnusqsqꝫ in semetipo. Denicꝫ põt ꝛ simulatione confingi: ꝛ putari esse in quo non est. Si iam igitur quisqꝫ fidem apud seipm videt: in altero aũt credit esse eam non videt: ꝛ tanto firmius credit: qzto fructus eius magis nouit ꝙs operari solet fides per dilectionem. Qobrẽ omnibus de quibus euangelista subiungit et dicit. Quotquot receperunt eum: dedit eis Ibidem.
potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius: q non ex sanguinibus: necꝫ ex voluntate carnis: necꝫ ex voluntate viri: s ex deo nati sunt. Fides ista cõmunis ẽ: nõ sicut aliqua corpis forma cõmunis est ad videndũ omniũ oculis quibus presto est (Ex ipsa quippe vna omniũ cernentiũ quodãmodo informaꝫ aspectus) sed sicut dici põt oibus hoibus esse facies humana cõmunis. Hã hoc ita dicitur: vt tñ singuli suas habeãt. Ex vna sane doctrina impressam fidem credentium cordib⁹ singulorũ qui hoc idem credunt verissime di

cimus· Sed aliud ſunt ea que creduntur· aliud fides qua creditur· Illa quippe in rebꝰ ſũt q̃ vł eſſe vel fuiſſe vel futura eſſe dicunt· Ꝯ autem in aĩo credẽtis eſt: ei tñ ꝓſpicua cuius eſt q̃uis ſit ⁊ in alijs nõ ipa ſed ſilis· Nõ eñ numero eſt vna: ſ̃ genere· ꝓpter ſilitudinẽ tñ ⁊ nulla diuſitatꝫ magꝫ vnã dicimꝰ eẽ q̃ młtas· Nã ⁊ duos hoĩes ſimillimos cũ videmus: vnã faciem dicimus: ⁊ miramur amboꝝ· Facilꝫ ita q̃ dicit̃ multas aias fuiſſe ſingulas vtiq̃ ſingulos: de q̃bus legimus in actibus apłoꝝ· q̃ Actꝫ·4 eis fuerit anima vna: q̃ vbi dixit apłus· Vna Epĥe·4 fides· tot eas audet quiſq̃ dicere q̃t fideles· Bar·ſſ· Et tñ qui dicit: O mulier magna eſt fideſ tua Ibidẽ·ſ4 et alteri· Nodice fidei quare dubitaſti: ſuam cuiq̃ eſſe ſignificat· Sed ita dicit̃ eadem credentiũ fides vna: quẽadmodũ eadem volentiũ voluntas vna: cum ⁊ in ipis q̃ hoc idez volunt ſua volũtas ſic cuiq̃ conſpicua: alterius aũt lateat: q̃uis idem velit· Et ſi aliquibus ſignis ſeſe indicet: creditur potius q̃ videtur Vnuſ quiſq̃ aũt ſui animi ꝓſcius non credit vtiq̃ hanc eſſe ſuã: ſ̃ plane quider volũtatem

De voluntate quam ⁊ ſinguli ꝓpriã ⁊ oẽs etiã nõ indicatã pñt hr̃e cõem· Ca·III·

St quedam ſane eiuſdem nature vi
e uentis ⁊ rõne vtentis tanta conſpiratio: vt cum lateat alterũ quid alter velit: nonnulle tamen ſint volũtates omniũ etiam ſingulis note· Et cum quiſq̃ hõ neſciat quid homo alius vnus velit: in quibuſdam rebus poſſit ſcire quid oẽs velint· Vnõ illa cuiuſdam mimi facetiſſima ꝓdicaꝫ vbanitas· Qui cum ſe ꝓmiſiſſet in theatro q̃d in animo haberent ⁊ quid vellent: omnes: alijs ludis eſſe dicturũ: atq̃ ad diem conſtitutum ingenti expectatione maiorꝫ multitudo confluereꝫ: ſuſpenſis ⁊ ſilentibus oĩbus dixiſſe ꝓhibetur· Vile vultus emere: ⁊ care vendere In quo dicto leuiſſimi ſcenici oẽs tñ conſciẽtias inuenerũt ſuas: eiq̃ vera aĩ oculos omnium ꝓſtituta: ⁊ tñ imꝓuiſa dicenti admirabili fauore plauſerũt· Cur aũt tam magna expectatio facta eſt illo ꝓmittente oĩm volũtatem ſe eſſe dicturꝫ: niſi quia latent hominem alioꝝ hominum volũtates· ſed nunq̃d iſta latuit iſtũ: Nunq̃d quẽq̃ latet· Qua tãdẽ cã ni ſi q; ſ̃ quedã q̃ ſ̃ incõuenienter in alijs deſe quiſq̃ cõficiat: cõpatiẽte vł ſpirãte vitio ſeu natura: Sed aliud eſt videre volũtatẽ ſuã: aliud (q̃uis certiſſima ꝓiectura) cõfiere alienã Nam ꝓditam romam tam certũ habeo in rebus humanis q̃ ꝓſtantinopolim: cũ romã viderim oculꝫ meis: de illa vero nihil nouerim niſi q̃ alijs teſtibus credidi· Et minus quidez illeꝫ vł ſeipz ituẽdo· vel alios q̃ experiẽdo: vili velle emere: ⁊ care vẽdere: oĩbus id credidit eſſe cõmune· Sed qñ reuera vitiũ eſt: põt q̃ſ q̃ adipiſci eiuſmodi: vel alicuius alteriꝰ vitij q̃ hui cõtrariũ eſt incurrẽ peſtilentiã q̃ huic reſiſtãt ⁊ vincat· Naz ſcio ipe hominẽ cum venalis coder ei fuiſſet oblatus: pciq̃ eius ignaz ⁊ ideo quiddam exiguũ poſcẽtem cerneret venditorẽ: iuſtũ ꝓciũ qõ młto ampliꝰ erat: nec opinanti dediſſe· Quid ſi etiã ſit q̃ſq̃ nequicia tanta poſſeſſus: vt vili vendat q̃ dimiſerũt parentes: ⁊ caro emat q̃ ꝓſumãt libidines: Nõ eſt vt opinor incredibilis iſta luxuries. Etſi querañ tales repiantur: aut etiam non queſiti fortaſſis occurrant: qui nequicia maiore q̃ theatrica ꝓpoſitioni vel ꝓnunciationi theatrice inſultent: magno pcio ſtupra emendo: paruo autẽ rura vẽdendo· Largitionis etiam gratia nouimus quoſdã emiſſe frumenta carius: ⁊ vilius vendidiſſe ſuis ciuibus· Illud etiã qõ verꝰ poeta dixit· Ennius: omnes mortales ſeſe laudari exoptãt: pfecto ⁊ de ſeipo ⁊ de his quos expertus fuerat cõiecit in alijs: ⁊ videtur ꝓnunciaſſe hominũ omniũ volũtates· Deniq̃ ſi ⁊ minus ille dixiſſet: laudari oẽs vultis: nemo vł̃m vult vituparі: ſilꝫ qõ eſſet omniũ volũtatis dixiſſe videt̃· Sunt tamen qui vitia ſua oderint ⁊ in q̃bus ſibi diſplicent ipi: nec ab alijs ſe laudari velint: gratiaſq̃ agant obiurgantiũ beniuolentie: cum iõ vituparantur vt corrigãtur· Atſi dixiſſet: omnes beati eſſe vultis: miſeri eẽ nõ vultis: dixiſſet aliquid qõ nullus in ſua non agnoſceret voluntate· Quicq̃d eñ aliud q̃ſq̃ latenter velit: ab hac voluntate que omnibus hominibus ſatis nota eſt: non recedit·

De beatitudine quam omnes vna voluntate expetunt: ſed non eadem omnes diffinitione nouerunt· Capitulum·IIII·

Jrum eſt autẽ cũ capeſcẽde atq̃ re
m tinẽde beatitudinis volũtas vna ſit oĩum vnde tanta exiſtat de ipa beatitudine rurſus varietas atq̃ diuerſitas voluntatum· Nõ q̃ aliquis eam nolit: ſed q̃ nõ oẽs eã norit Si eñ oẽs eã noſſent: nõ ab alijs putareꝫ eẽ in ⁊trute ai· alijs ĩ corpis voluptate· alijs in vtraq̃ ⁊ alijs atq̃ alijs· alibi atq̃ alibi: Ut cñ eos queq̃ res maxime delectauit· ita in ea ꝓſtituerũt vitã beataz· Quõ igit̃ feruẽtiſſime amãt oẽs· qõ nõ oẽs ſciũt: q̃s ꝑt amare qõ neſcit: Sicut iã de hac re ĩ libris ſupioribꝰ diſputaui· Cur ergo beatitudo amaꝫ ab oĩbus: nec tñ ſcitur ab oĩbus: An forte ſci

unt oēs ipa q̄ sit: ꝙ nō oēs sciūt vbi sit: ⁊ inde cōtentio est. Quasi vero de aliq̄ mūdi hui⁹ agaſ loco: vbi debeat quisq̄ velle viuere: q̄ vult beate viuē: ac nō ita q̄raſ vbi sit beatitudo sicut q̄riſ q̄ sit. Nam vtiq̄ si in corpis voluptate est: ille beatus est: qui fruiſ corpis voluptate. Si in virtute aī ille qui hac fruiſ Si in vtraq̄: ille q̄ fruiſ vtraq̄. Cū itaq̄ ali⁹ dicit: beate viuere est voluptate corpis frui. Alius aūt beate viuē est ꝟtute animi frui: nō ne aut ambo nesciūt q̄ sit beata vita. aut non ambo sciūt: Quō g̃ amāt eā si nemo pōt amare qđ nescit: An forte falsum est qđ ꝑ verissimo certissimoq̄ posuim⁹: beate viuē oēs homines velle: Si ei beate viuē est (ꝟbi gratia) ſm animi ꝟtutē quō beate viuē vult: q̄ hoc nō vult: Nōne veri⁹ dixerimus. hō iste non vult beate viuē: q⁹ nō vult ſm ꝟtutē viuē: qđ solus est viure e: Nō igiſ oēs beate viuere volunt imo pauci ꝟ volūt: si nō est beate viuē nisi ſm ꝟtutē animi viuē: qđ multi nolūt. ita ne falsus erit. Cū nec ipis academicis cum oia dubia sint: academicus ille cicero dubitauit: q̄ cum vellet in hortēsio dialogo ab aliq̄ re certa ꝺ q̄ null⁹ ambigeret sumē sue disputatiōis exordiū. Beati certe inq̄t oēs esse volum⁹: absit vt ꝟ ſm esse dicam⁹. Quid igiſ: an dicenduz est etiā si nihil sit aliud btē viuē: q̄ ſm ꝟtutem animi viuē: tñ ⁊ q̄ ꝟ nō vult: beate vult viuere: Mimis quidē ꝟ videſ absurdū. Tale ē em ac si dicam⁹: Et q̄ nō vult beate viuē: btē vult viuere. Iſtā repugnātiā q̄s audiat: q̄s ferat ⁊ tñ ad hāc ꝓtrudit necessitas. Si ⁊ oēs btē velle viuē verū est: ⁊ non oēs sic volunt viuere: q̄ modo solum viuitur beate: verum est.

An oēs btī sint q̄ viuūt vt volūt. Ca. V.

A forte illud est qđ nos ab his angustijs possit erucre: vt quoniam diximus ibi quosq̄ posuisse beatam vitā qđ eos maxime delectauit: vt voluptas epicuꝝ: virtus ꝛenonem: sic al iū aliquid aliud. nihil dicamus esse beate viuere: nisi viuē ſm delectationē suam: ⁊ ideo falsum nō cē: q⁹ omnes beate viuere velint: q⁹ omnes ita volūt: vt quēq̄ delectat. Nam ⁊ ꝟ populo si ꝓnunciatum esset in theatro: omnes id in suis volūtatibus inuenirent. Sed hoc q̄ cicero cum sibi ex aduerso ꝓposuisset: ita redarguit: vt q̄ hoc sentiant: erubescant. Ait em. Ecce autez non philosophi quidem: sed prompti tamen ad disputandum: omnes aiunt esse beatos: q̄ viuant vt ipi velint: hoc est qđ nos diximus: vt quosq̄ delectat. Sed mox ille subiecit: falsum id quidem. Velle em quod non deceat: idip̄m miserrimum est. Nec tam miserum est non adipisci qđ velis: q̄ adipisci velle qđ non oporteat: p̄clarissime omnino atq̄ verissime. Quis nanq̄ ita sit mente cecus: ⁊ ab omni luce decoris alienus: ac tenebris dedecoris inuolutus: vt eum qui nequiter viuit ac turpiter ⁊ nullo prohibente: nullo vlciscēte: ⁊ nullo saltem reprehendere audente: insuper ⁊ laudātibus plurimis (quoniam sicut ait scriptura diuina: Laudatur peccator in desideriis anime ſue: ⁊ qui iniqua gerit benedicitur) ipleat omnes suas facinorasissimas: ⁊ flagitiosissimas voluntates: ideo beatum dicat: quia viuit vt vult: cum profecto q̄uis ⁊ sic miser est: minus tamen esset si nihil eorum que perperam voluisset habere potuisset: mala em voluntate vel sola quisq̄ miser efficitur: sed miserior potestate: qua desiderium male volūtatis impletur. Quapropter quoniam verum est q⁹ omnes homines esse beati velint: idq̄ vnum ardentissimo amore appetant: ⁊ ꝓpter hoc cetera quecunq̄ appetunt: nec quisq̄ pōt amare qđ oīno quid vel quale sit nescit: nec pōt nescire qđ sit qđ velle se scit: sequiſ: vt oēs beatam vitam sciant. Omēs aūt beati habent quod volunt: q̄uis nō omnes q̄ habent qđ volunt cōtinuo sint beati. Cōtinuo aūt miseri qui vt nō habent qđ volunt: vel id habent qđ nō recte volunt. Beatus igitur non est nisi q̄ ⁊ habet omnia que vult: ⁊ nihil vult male.

Psa. 9.

Priorem esse beatitudini voluntatem rectam etiam non adeptam quod cupit q̄ praua etiam si quod concupiuit obtinuit.

Capitulum. VI.

Cm ergo ex his duobus beata vita
c constet: atq̄ omnibus nota: omnibus cara sit: quid putemus esse cause: cur horum duorum quando vtrūq̄ nō possunt magis eligant homines: vt omnia que volunt habeant: q̄ vt omnia bene velint etiā si non habeant An ipa est prauitas generis humani: cum eos non lateat: nec illum beatum esse qui quod vult non habet: nec illum q̄ qđ male vult habet: sed illū qui ⁊ habet quecunq̄ vult bona: ⁊ nulla vult mala: ex his duob⁹ quibus beata vita pficitur q̄ vtrūq̄ non datur: id eligatur potius. vnde mag⁹ a beata vita receditur. Longius quippe ab illa est qui cunq̄ adipiscitur male concupita: q̄ qui non adipiscitur concupita: cum potius eligi debuerit voluntas bona atq̄ preponi: etiam non adepta que appetit. Propinquat enim beato: qui bene vult quecunq̄ vult: et que adeptus cum fuerit beatus erit. Et vtiq̄ non

mala sed bona beatũ faciunt: qñ faciunt q̃rũ bonorũ habent aliquid iam: idq̃ nõ pui estimandum: eamq̃ ipam scz voluntatem bonã qui de bonis quorũ capax est humana natura: nõ de vllius mali ꝓpetratione vel adepti one gaudere desiderat: ⁊ bona qualia in hac misera vita esse pñt: prudenti: tempanti: forti: ⁊ iusta mente sectaf: ⁊ q̃tũ daf assequitur vt etiã in malis sit bonus: ⁊ finitis malis oĩbus atq̃ impletis bonis oĩbus sit beatus.

Ad veram beatitudinem viam esse per fidem rectam sine qua nulla possit cuiq̃ fortitudo prodesse. Ca. VII

a Ꝓ hoc in ista mortali vita errorib⁹ erũnisq̃ plenissima: p̃cipue fides ẽ necessaria: qua in deũ credit. Non eñ quecũq̃ bona: maximeq̃ illa quibus q̃q̃ fit bonus: ⁊ illa q̃bus fiet beat⁹. Q̃ nisi a deo in hominẽ veniant: ⁊ homini accedant iueniri potest. Cũ aũt ex hac vita ab eo q̃ in his miserijs fidelis ⁊ bon⁹ ẽ ventũ fuerit ad beatã: tunc erit vere qõ nũc esse nullo modo potest: vt sic hõ viuat: quõ vult. Nõ eñ volet male viuere in illa felicitate: aut volet aliq̃d quod deerit: aut deerit qõ voluerit. Quicq̃d amabit aderit: nec desiderabit qõ nõ aderit oĩe qõ ibi erit: bonũ erit: ⁊ summ⁹ deus sũmum bonũ erit: atq̃ fruendũ amantibus ꝑsto erit: ⁊ quod est oĩno beatissimũ ita sempер forẽ certũ erit. Nunc vero fecerunt quidam sibi philosophi sicut eorum cuiq̃ placuit vitas beatas suas: vt quasi ꝓpria virtute possent: quod cõmuni mortaliũ conditione nõ poterant: sic scz viuere vt vellent. Sentiebant eñ aliter btm̃ cẽ neminẽ posse nisi habendo qõ vellet: ⁊ nihil patiendo qõ nollet. Quis aũt nõ qualẽcũq̃ vitã qua delectatur (⁊ ideo beatã vocat) vellet sic esse in sua potestate vt eam posset habere ꝓpetuam: ⁊ tamen quis ita est: quis vult pati molestias q̃s fortiter toleret: q̃uis eas velit possitq̃ tolerare si patit. Quis velit in tormentis viuere: etiã qui põt in eis ꝑ patientiã tenendo iusticiam laudabiliter viuere. Transitura cogitauerunt hec mala q̃ ea ptulerunt vel cupiendo habere: vel timẽdo amittere qõ amabant: siue nequiter siue laudabiliter. Nã multi p trãsitoria mala: ad mansura fortiter tenderunt. Qui ꝓfecto spe beati sunt: etiã cum sunt in transitorijs malis: ꝑ que ad bona nõ transitoria pueniunt. Sed qui sic spe beatus ẽ: nõdũ beatus ẽ. Expectat nãq̃ ꝑ patientiã beatitudinem quã nõdũ tenet. Qui vero sine vlla spe tali: sine vlla tali mercede cruciaf quãtãlibet adhibeat tolerantiã: nõ est beat⁹ veraciter: ſ miser fortiter. Neq̃ eñ ꝓptera miser nõ est: quia miserior esset. ⁊ si impatienter miseriã sustineret. Porro si ista nõ patitur que nollet pati in suo corpe: nec tunc q̃dem beat⁹ hũdus est: qñ nõ viuit ⁊ vult. Vt eñ alia omittã que corpe illeso ad animi ptinent offensiones: sine q̃bus viuere velimus ⁊ sunt innumerabilia: vellet vtiq̃ si posset ita saluum ⁊ in colume habere corpus: ⁊ nullas ex eo pati molestias: vt id haberet in ptãte: aut in ipsius incorruptione corpis: qõ q⁹ non habet: ac pendet in incerto: pfecto nõ viuit vt vult. Quis eñ ꝑ fortitudinẽ sit parat⁹ excipere ⁊ equo ferre animo q̃cq̃d aduersitaf accidерit: mauult tñ vt nõ accidat: ⁊ si possit facit: atq̃ ita paratus est in vtrũq̃ vt q̃tũ in ipso est alterũ optet: alterq̃ vitet: ⁊ si qõ vitat incurrerit: ideo volens ferat: quia fieri non potuit quod volebat. Nec oꝑimaf ergo: sustinet: sed premi nollet. Quõ g̃ viuit ⁊ vult: an quia volens fortis est ad ferenda q̃ nollet illata? Jõo igif id vult qõ põt: qñ qõ vult nõ põt. Hec est tota (vtrũ ridenda: an potiꝰ miseranda) supborũ beatitudo mortalium: gloriantiũ se viuere vt volunt: quia volẽtes patient ferunt que accidere sibi nolũt. Hoc eñ aiunt quod sapienter dixit Terentius. Terẽti⁹ in andria
Qñ nõ põt id fieri qõ vis: id velis qõ possis. Cõmode h̃ dictũ eẽ q̃s negat? Sz ꝓsiliũ ẽ datũ misero: ne esset miserior. Beato aũt (quales se esse oẽs volũt) nõ recte nec vere dicit: nõ põt fieri qõ vis. Si eñ btũs ẽ: q̃cq̃d vult fieri põt: q⁹ nõ vult qõ fieri ñ põt. Sz nõ ẽ mortalitatis huiꝰ h̃ vita: nec erit nisi qñ ⁊ imortalitas erit. q̃ si nullo mõ dari hoi posset frustra ẽt btitudo q̃reref: q⁹ sine imortalitate ñ pt eẽ.

Perfectam beatitudinem nisi in eterna vita esse non posse. Ca. VIII.

c Cm g̃ beati esse oẽs hoies volunt: si vez volũt ꝓfecto ⁊ esse imortales volũt. Aliter eñ beati esse nõ pñt. Denicq̃ ⁊ õ imortalitate interrogati sicut ⁊ de beatitudine oẽs eam se velle rñdent. Sz q̃liscunq̃ btitudo q̃ potiꝰ vocef q̃ sit in hac vita q̃rif imo vero fingif. dũ immortalitas despaf. sine q̃ vera beatitudo eẽ ñ põt. Ille q̃pe btẽ viuit (qõ iam supius dixim⁹ ⁊ astruẽdo sat⁹ firim⁹) qui viuit vt vult nec male aliquid vult. Nemo autez male vult imortalitatẽ si eius humana capax est deo donante natura. Cuius si capax non est. nec beatitudinis capax est. Vt ei homo beate viuat. oportet vt viuat. Quem porro morientem vita ipsa deserit. Bea-

ta vita cū illo manere que pōt? Cur aūt deserit aut nolentē deserit, pculdubio aut volentem: aut neutrum. Si nolentē quō beata vita est: q̄ ita est in voluntate vt non sit in potestate? Cūq; beatus nemo sit aliq̄d volendo nec habendo: quāto minus est beatus q̄ nō honore: nō possessione: nō qualibet alia re: sed ipsa beata vita nolens deseriē: qñ ei nulla vita erit? Vnde ꝛ si nullus sensus relinq̄t quo sit misera: ꝓpterea ēm beata vita discedit: qñ tota vita discedit. Miser est tñ q̄diu sentit: quia scit se nolentē cōsumi: ꝓpter qō cetera ꝛ qō p̄ceteris diligit. Nō igiē pōt vita ꝛ beata esse: ꝛ nolentem deserere: quia beatus nolens nemo fit: ac p hoc q̄tomagis nolentem deserendo miserū facit. Si aūt volētem deserit: etiā sic quō beata erat: quā pire voluit qui habebat? Restat vt dicant neutq̄ esse in animo beati. id est. eum deseria beata vita: cū per mortē deserit tota vita: nec nolle: nec velle: ad vtrūq; ēm paratꝛ equo animo consistere. Sed nec ista beata est vita: q̄ talis est: vt quē beatū facit: amore eius indigna sit. Quō ēm est beata vita quā nō amat beatus? Aut quō amat: qō vtrum vigeat: an pereat indifferēter accipiē? Nisi forte virtutes quas ꝓpter solā beatitudiuē sic amamus psuadere nobis audent: vt ipam beatitudinem nō amem⁹? Quod si faciunt: etiā ipsas vtiq; amare desistimus: quādo illā ꝓp̄ quaz solam istas amauimus: nō amam⁹. Deinde quō erit: vera illa tam pfecta: tām exanimata: tam eliquata: tā certa sententia: btōs eē oēs hoīes velle si ipsi qui iam beati sunt: beati esse nec nolunt nec volunt? Aut si volunt vt veritas clamat: vt natura cōpellit: cui sūme bonus ꝛ imutabiliter beat⁹ creatꝛ indidit hoc. Si volunt inquā beati esse qui beati sunt: beati vtiq; nō esse nolūt. Si autē beati nō esse nolūt: pꝛoculdubio nolūt cōsumi ꝛ perire quod beati sunt: nec nisi viuentes beati esse pūt. Nolūt igiē perire qō viuūt. Immortales ergo esse volunt: quicūq; vere beati vt sunt vel esse cupiunt. Nō aūt viuit beate: cui nō adest qō vult. Nullo modo igiē eē poterit vita veraciter beata: nisi fuerit sempiterna. Hanc vtrū capiat humana natura: quam tñ desiderabilem confitet: non pua questio est. Sed si fides assit que ineſt eis quibus dedit
Joh. j. ptātē iesus filios dei fieri: nulla questio est.

An eternitatꝭ pax sit hūana nā. La. IX.

b Umanis quipe argumentatiōib⁹ hec inuenire conātes: vix pauci magno pꝛediti ingenio: abundantes ocio: doctrinisq; subtilissimis eruditi: ad indagandā solius anime īmortalitatem pueni re potuerunt. Cui tñ anime beatā vitā nō inuenerūt stabilem. id ē verā. Ad miserias eā quipe vite hui⁹ etiā post beatitudinem redire dixerunt. Et q̄ eoꝝ de hac erubuerūt sententia: ꝛ animā purgatā in sempiternā beatitudinē sine coꝛpe collocandā putauerunt: talia de mundi retrorsus eternitate sentiūt vt hanc de anima sententiā suā ipi redarguant. Qō hic longū est demonstrare: sed in libro duodecimo de ciuitate dei: satis a nobis est q̄tū arbitror explicatū. Fides aūt ista totum hoīem īmortalem futurū: qui vtiq; constat ex anima ꝛ coꝛpore: ꝛ ob hoc vere beatū nō argumentatione humana: sed diuina auctoꝛitate ꝓmittit. Et ideo cū dictum esset in Joh. j euangelio: q̄ Jesus dederit potestatem filios dei fieri his qui eū receperūt: ꝛ q̄d sit recepisse eum: breuiter fuisset expositum: dicēdo credētibus in nomine eius: quoq; modo filij Ibidem fierēt dei: cētq; aductū: q̄ nō ex sanguinib⁹ neq; ex volūtate carnis: neq; ex volūtate viri: ꝙ ex dō nati sūt: ne ista hoīm quā videm⁹ ꝛ gestam⁹ infirmitas tantā excellentiā despeꝛaret: illico annexū est: ꝛ verbū caro factū est Ibidem ꝛ habitauit in nobis: vt a cōtrario suaderet q̄ incredibile videbat. Si ēm natura dei filius ꝓpter filius hominū misericoꝛdia factꝰ Ubi. s ē hominis filius. hoc ē ēm: verbū caro factuz ē ꝛ habitauit in nobis hominibus: quāto est credibiliꝰ natura filios hominis: gratia dei filios dei fieri: ꝛ habitare in deo: in quo solo: ꝛ de quo solo esse possunt beati ꝓcipes immortalitatis eius effecti: ꝓpter qō psuadēdum dei filiꝰ ꝓticeps nostre mortalitatis effectus est.

An alio modo omnipotens deus hominē eternitati debuerit reformare q̄vt sibi deus filius naturam vniret humanā. La. X

e Os itaq; q̄ dicūt ita ne defuit deo modus alius quo liberaret homies a miseria mortalitatis huius vrvni genitum filiū deū sibi coeternum hominem fieri vellet induendo humanam animam et carnem: mortalemq; factū mortem perpeti parum ē sic refellere: vt istū moduz quo nos p mediatoꝛē dei ꝛ hominū: hominē christum Jesum deus liberare dignatur: asseram⁹ bonum ꝛ diuine congruum dignitati: verūetiam vt oñdam⁹ nō aliū modū possibilē deo fuisse cui⁹ ꝓti cūcta equaliꝛ subiacēt. Sz sanā de nostre miserie cōueniētioꝛē modū alium nō fuisse: nec esse opoꝛtuisse. Quid enim tā

necessariū fuit ad erigendam spem nostram mentesq; mortaliū cōditione ipius mortalitatis abiectas ab imortalitatis despatione liberādas: q̄ vt demonstrarek nob q̄ti nos pēderet deus: q̄tūq; diligeret: Quid ẋo h⁹ rei tanto isto iudicio manifestius atq; p̄clari⁹: q̄ vt dei filius imutabiliter bonus: in se manēs qđ erat: ⁊ a nob ⁊ p nob accipiens qđ nō erat p̄eter sue nature detrimentū nr̄m dignatus est mire p̄sortiū p̄us sine vllo malo suo merito mala nostra p̄ferret: ac si iam credētib⁹ q̄tum nos diligat deus: ⁊ qđ despabam⁹ iam spantibus dona in nos sua sine vllis bonis meritis nostris: imo p̄cedentibus ⁊ malis meritis nostris in debita largitate p̄ferret: q⁹ ⁊ ea q̄ dicūtur merita nr̄a dona sunt eius. Tit eñ fidel⁹ dilectionē opetur: caritas dei diffusa est i cordibus nostris p spm̄sctm̄ q̄ dat⁹ est nob. Tūc est aūt datus qñ est iesus resurrectione clarificat⁹. Tūc eñ eū se missurū esse p̄misit ⁊ misit: q⁹ tūc sicut de illo scriptū est ⁊ ante p̄dictū Ascēdit in altū: captiuauit captiuitatē: dedit dona hoibus. Hec dona sunt merita nr̄a: quibus ad summū bonū imortalitatis ⁊ beatitudinis gueninus. Cōmendat aūt inq̄t ap̄ls caritatē suā ds in nobis: qm̄ cū adhuc peccatores essemus: xp̄us p nob mortuus est. Multomagis iustificati nūc in sanguine ip̄i⁹: salui erimus ab ira p ip̄m. Adhuc addit ⁊ dicit. Si eñ cū inimici essemus recōciliati sum⁹ deo p mortem filij eius: multomagis recōciliati salui erimus in vita ip̄ius. Quos peccatores dixit p̄us: hos posterius inimicos dei. ⁊ q̄s p̄us iustificatos in sanguine iesu x̄pi: eos posteri⁹ recōciliatos p mortem filij dei. Et q̄s p̄us saluos ab ira p ip̄m: eos postea saluos in vita ip̄ius. Nō ergo ante istam grām quoquo mō peccatores: sed in talibus peccatis fuimus vt inimici essemus dei. Supius aūt quidē apostol⁹ nos peccatores ⁊ inimicos dei duobus idētidem noibus apellauit: vno velut mitissimo: alio plane atrocissimo dicēs. Si eñ x̄pus cum infirmi essem⁹ adhuc iuxta t̄ps p impijs mortuus est. Quos infirmos eosdē impios nūcupauit. Leue aliquid videtur infirmitas: ⁊ aliq̄n talis est vt impietas nominet. Nisi tñ infirmitas esset medicū necessariū nō haberēt. qui est hebraice iesus: grece sother. nostra autem locutione saluator. Qđ verbū latina lingua antea nō habebat ⁊ habere poterat: sicut potuit q̄n voluit. Hec aūt ap̄li snia p̄cedēs vbi ait. Adhuc cum infirmi essemus iuxta temp⁹ p impijs mortuus est: coheret his duabus sequentibus quaruz in vna dixit peccatores: in alia inimicos dei: tanq̄ illis singulis reddiderit singula. Pctōres ad infirmos: inimicos dei referens ad impios.

Qua ratione in sanguine christi iustificentur credentes: ⁊ quō in hoc sacramento tot⁹ trinitatis sit operatio. Ca. XI

Ed quid ē iustificati in sanguine ipsius? Que vis est sanguinis hui⁹ obsecro: vt in eo iustificenk credētes? Et q̄d est recōciliati p mortē filij eius? Ita ne ẋo cū irasceretk nobis de⁹ pater: vidit mortez filij sui p nobis: ⁊ placat⁹ est nobis? Nūquid ḡ fili⁹ eius vsq; adeo nob iam placatus erat: vt p nobis etiā dignaretk mori: pater ẋo vsq; adeo ad huc irascebatk: vt nisi fili⁹ p nobis moreretk nō placaretk? Et q̄d est q̄ alio loco idē ipse doctor gentiū. Quid inquit ḡ dicemus ad hec? Si deus p nobis: q̄s cōtra nos? Qui p̄pio filio nō pepcit: ꝫ p nobis oīibus tradidit illum. Quō nō etiā cū illo oīa nob donauit? Nūquid nisi iam placatus esset pater: p̄pio filio nō p̄cens p nob eū traderet? Nōne videk hec illi velut aduersa esse sententia? In illa morik p nobis filius: ⁊ recōciliak nobis pater per mortē eius In hac aūt tanq̄ p̄ior nos dilexerit pater: ip̄e p̄pter nos filio nō p̄cit: ip̄e p nobis eu⁹ tradit ad mortem. Sed video q⁹ ⁊ antea pater dilexit nos: nō solū anteq̄ p nobis filius moreretk: sed anteq̄ conderet mundū: ip̄o teste apostolo qui dicit: Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionē. Nec filius patre sibi nō p̄cente p̄o nobis velut inuitus est traditus: quia ⁊ de ipso dictū est. Qui me dilexit ⁊ tradidit semetipsum p̄o me. Oīa ḡ simul ⁊ pater ⁊ filius et amboz̄ spiritus pariter ⁊ cōcorditer opank: tamen iustificati sumus in christi sanguine: et recōciliati sumus deo p mortem filij eius. Et quō id factū sit: vt potero etiā hic q̄tū satisvidebitur explicabo.

Roma. 8

Ephe. j

Gal. 2

Quo merito homo traditus sit diabolice potestati. Ca. XII

Uadā iustitia dei i potestatē diaboli traditū est genus humanuz: peccato primi hominis in oīes vtriusq; sex⁹ cōmunione nascētes originaliter transeunte ⁊ parētū primoz̄ debito vniuersos posteros obligante. Hec traditio p̄ius in genesi significata est: vbi cū serpenti dictū esset. Terram manducabis: homini dictū est. Terra es ⁊ in terrā ibis. Eo qđ dictū est: in terraz ibis: morscorpis p̄enūciata est: quia nec ipsaz fuerat experturus si p̄mansisset vt factus est rect⁹. Qđ ẋo viuenti ait. Terra es: ostendit totū hoiem in deterius cōmutatum. Tale ē eñ: terra es:

Gen. 3

Ibidem

Ubi. s.

Geñ·6· quale iſtud· Non ꝓmanebit ſpūs meus in hominibus iſtis qñ caro ſunt· Tūc ꝙ demōſtrauit eū et traditū cui dictū fuerat terrā mādu-
Epb·2· cabis· Aplus aūt aptius hꝫ ꝓdicat vbi dicit· Et vos cū eſſetis mortui delictis ⁊ peccatis veſtris in quibus aliqñ ambulaſtis ſcōm ſeculū mudi huiꝰ ſm̄ ꝓncipē ptātis aeris· ſpūs huius qui nūc opatur in filijs diffidētie: in qbꝰ ⁊ nos oēs aliqñ ꝓuerſati ſumus in deſideriis carnis noſtre: faciētes volūtatis carnis ⁊ affectionū ⁊ eramus natura filij ire ſic̄ ⁊ cereri· Filij diffidētie ſunt infideles ⁊ quis hꝫ non eſt añꝙ fidelis fiat· Quocirca oēs hoīes ab origine ſb ꝓncipe ſunt poteſtatis aeris: qui opaī filijs diffidentie· Et qđ dixi ab origine: hꝫ eſt qđ dicit apoſtolus natura ⁊ ſe fuiſſe ⁊ ſicut ceteros· natura ſcz vt eſt deprauata pctō: nō vt recta creata eſt ab initio· Modus aūt iſte ꝙ traditus ē hō in diaboli ptāte: nō ita debet intelligi: tāꝙ hoc deus fecerit aut fieri iuſſerit ſ ꝙ tm̄ ꝓmiſerit: iuſte tm̄· Illo em̄ deſerēte peccantē: pctī auctor illico inuaſit· Nec ita ſane deꝰ deſeruit creturā ſuā vt nō ſe illi exhiberet deū creantem ⁊ viuificantē: ⁊ inter penalia mala etiam
Pſ·76 bona malis multa ꝑſtantē· Nō em̄ ꝓtinuit in ira ſua miſerationes ſuas: nec hoiem a lege ſue ptātis amiſit: qñ in diaboli ptāte eſſe ꝓmiſit· qz nec ipe diabolus a ptāte oipotentis alienus eſt: ſic̄ neꝙ a bonitate· Maz ⁊ maligni angeli vñ malicūꝙ ſbſiſterēt vita: niſi ꝑ eū ꝙ viuificat oia· Si ꝙ ꝓmiſſio peccatoꝝ ꝑ iram dei iuſtā hoiem ſubdidit diabolo: ꝓfecto remiſſio peccatoꝝ ꝑ recōciliatiōem dei benignam eruit hominem a diabolo

De cōſilio dei quo ei placuit vt ptās diaboli nō potētia: ſed iuſticia vincereť· Ca·XIII

On aūt diabolus potentia dei ſed iuſticia ſupandus fuit· Hā qđ oipotente potentius· Aut cuiꝰ creature poteſtas: ptāti creatoris ꝓpari pōt· Sed cū diabolus vicio puerſitatis ſue factus ſit amatoꝛ potentie ⁊ deſertoꝛ oꝑugnatoꝛqꝫ iuſticie· ſic enim ⁊ homines eum tantomagis imitantur qꝫtomagis neglecta vel etiam perosa iuſticia potētie ſtudent: ciuſqꝫ vel adeptione letātur vel inflammantur cupiditate: placuit deo: vt ꝓpter eruēdū homines de diaboli poteſtate nō potentia diabolus ſed iuſticia vinceretur· atqꝫ ita ⁊ homines imitantes xp̄m: iuſticia q̄rerent diabolum vincere nō potentia· Nō ꝙ potentia quaſi mali aliquid fugienda ſit: ſed ordo ſeruandus eſt quo prior eſt iuſticia· Hā quanta potentia poteſt eſſe mortalium· Teneant ergo mortales iuſticiam: potentia immortalibus debetur· Cui comparata quantalibet eorum hominum qui potentes vocā tur in terra: ridicula infirmitas inuenitur: et ibi foditur peccatori fouea: vbi videntur mali plurimū poſſe· Cantat autem iuſtus ⁊ dicit Pſ·93· Beatus hō quem tu erudieris dñe: ⁊ de lege tua docueris eum· Et mitiges ei a diebꝰ malignis: dōec fodiaī peccatori fouea Quoniā non repellet dñs plebez ſuam: ⁊ hereditatē ſuam non derelinquet· Quoadusqꝫ iuſticia cōuertatur in iudicium: ⁊ qui habēt eā oēs recto ſunt corde· Hoc ꝙ tempe quo differť potētia populi dei: non repellet dñs plebem ſuaz ⁊ hereditatem ſuam non derelinquet: quantalibet acerba ⁊ indigna ipſa humilis atqꝫ infirma patiaī: quoadusqꝫ iuſticia quā nunc habet infirmitas piorum: conuertaī in iudiciuz hoc eſt iudicandi accipiat poteſtatem· Qđ iuſtis in fine ſeruatur· cum precedentem iuſticiam ordine ſuo fuerit potentia ſubſecuta· potentia quipe adiuncta iuſticie· vel iuſticia accedente potentie: iudiciariā poteſtatē facit· ptinet aūt iuſticia ad voluntatē bonā· Vñ dictū eſt ab angelis nato chriſto: Gloria ī excelſis deo: ⁊ in terra pax hoībus bone voluntatis Luce·2· Potentia vero ſequi debet iuſticiā: non preire· Ideo ⁊ in rebus ſcōis ponit·i· ꝓſperis· Secunde aūt a ſequēdo ſunt dicte· Cum em̄ beatum faciant: ſicut ſupius diſputauimus: duo res bene velle: ⁊ poſſe ꝙ velis: nō debet eſſe illa peruerſitas: que in eadez diſputatiōe notata eſt vt ex duabus rebus que faciunt beatum poſſe quod velit homo eligat· ⁊ velle ꝙ oꝑtet: negligat· cū prius debeat habere voluntatem bonam: magnā vero poſtea poteſtatē· Bona porro voluntas purganda eſt a vitijs a quibus ſi vincit homo: ad hoc vincitur vt male velit: ⁊ bona iam voluntas eius quō erit? Optandū eſt itaqꝫ vt poteſtas nūc detur· ſed cōtra vicia: ꝓpter que vincēda potentes nolunt eſſe hoīes: ⁊ volunt ꝓpter vincendos homīes· Et quid hoc· niſi vt vere victi falſo vincant· ne ſint veritate ſed opinione victores· velit homo prudens eſſe: velit fortis velit tempans: velit iuſtꝰ atqꝫ vt hec vera ciť poſſit· potentiā plane optet atqꝫ apperat vt potens ſit in ſeipo: ⁊ miro mō aduerſus ſe ipm̄ ꝑ ſeipo· Cetera vero que bene vult: ⁊ tm̄ nō poteſt· ſicut ē immortalitas: ⁊ vera ac plena felicitas deſiderare non ceſſet ⁊ patienter expectet·

De omnium debito per nihil debentem chriſto ſoluto·

Capitulum·XIIII·

Ale est igitur iustícia qua victus ē diabolus? Que: nisi iustícia ieſu xp̄i: ⁊ quō victus est· qz cū in eo nihil mortē dignū inueniret: occidit eū tñ· Et vtiq; iustū est vt debitores q̄s tenebat liberi dimittātur in eū credētes quē sine vllo debito occidit Ꝟ est q̄ iustificari dicimus in xp̄i sanguine· sic quipe in remissionē pctō⁹ nr̄o⁹ innocēs sanguis ille effusus est· Ūñ se dicit in psalmis: in
Ps. 87. mortuis liber· Solus em̄ a debito mortis: liber est mortu⁹· Hinc ⁊ in alio psalmo dic· que
Ps. 68. nō rapui tūc exoluebā· rapinā volēs intelligi pctm̄: qz vsurpatū est ꝓtra licitū· Ūñ p os
Joh. 14. etiā carnis sue sicut in euāgelio legitur dicit· Et ecce venit p̄nceps mūdi h⁹: ⁊ in me nihil ī ueniet· i· nullū peccatū· ꝑ vt sciant oēs inquit qz volūtatē p̄ris mei facio: surgite eam⁹ hinc Et pgit inde ad passionē vt p debitorib⁹ nob qđ ipe nō debebat exolueret· Nunqđ isto iure equissimo diabolus vinceret: si potētia cristus cū illo agere nō iustícia voluisset sed post posuit qđ potuit vt pus ageret qđ oportuit· iō aūt illū esse opus erat ⁊ hoiem ⁊ deū· Nisi em̄ hō esset nō poterat occidi· Nisi ⁊ deus essz nō crederet noluisse qđ potuit ꝑ non potuisse qđ voluit· Nec ab eo iustícia potētie prelatam fuisse: sed ei defuisse potētiam putarem⁹· Nunc vero hūana p nob passus est· qz hō erat: sed si voluisset etiā Ꝟ non pati potuisset· qz de⁹ erat Ideo gratior facta est in hūilitate iustícia· qa posset si noluisset hūilitatē nō ppeti tāta in diuinitate potētia: ac sic a moriēte tam potente nobis mortalib⁹ ipotentib⁹ ⁊ cōmēdata est iustícia ⁊ pmissa potētia· Hoc em̄ duoz vnū fecit moriēdo: alteꝝ resurgēdo· Quid em̄ iustiꝰ q̄ vsq; ad mortē crucis p iustícia puenire· Et qđ potētius q̄ resurgere a mortuis: ⁊ in celuz cū ipa carne in q̄ est occis⁹ ascēdē· Et iustícia ꝑ pus: ⁊ potētia postea diabolū vicit· Justícia scz qz nullū pctm̄ habuit: ⁊ ab illo iniustissime est occisus· potētia xo: qz reuixit mortu⁹: nunq̄ postea moritur⁹· Sz potētia diabolū vicisz ēt si ab illo ñ potuisz occidi q̄uis maior sit potētie ēt ipam mortē vincē resurgēdo q̄ vitare viuēdo· Sz aliō ē ppt̄ qđ iustificamur ī xp̄i sāguīe: cū p remissionē pctō⁹ eruimur a diaboli potestate: Ꝟ ad id ptinet qđ a xp̄o iustícia diabolus vincit nō potētia· Ex infirmitate q̄pe quā suscepit in carne mortali: nō ex imortali potētia crucifixus est xp̄s: de q̄ tñ infirmitate ait ap̄lus· Qđ infirmū ē dei: fortiꝰ ē hoib⁹
Lor. f.

In q̄ sit diabol⁹ victꝰ a xp̄o· Ca· XV

On ē itaq; difficile videre diabolum victū: qñ qui ab illo occisus est resurrexit· Illud est maius ⁊ ad intelligendū ꝓfundius: videre diabolū victū qñ sibi vicisse videbat· i· qñ xp̄us occisus est· Tūc em̄ sanguis ille qm̄ eius erat qui nullū habuit oīno peccatū ad remissionē nostroꝝ fusus est peccatoꝝ: vt qz eos diabolus merito tenebat: quos peccati reos cōditione mortis obstrinxit: hos p eum merito dimitteret quē nullius peccati reum merito pena mortis affecit· hac iustícia victus ⁊ hoc vinculo vinct⁹ est fortis vt vasa eiꝰ eriperent: que apud eū cū ipo ⁊ angelis eius fuerūt vasa ire: ⁊ in vasa miſicordie verterētur· Hec quipe ẏba ipius dñi nostri ieſu christi de celo ad se facta cū primū vocatus ē: narrat ap̄lus Paulus· Nam inter cetera q̄ audiuit etiā hoc sibi dictū loquit· Ad Ꝟ em̄ tibi apparui vt cōstituā te ministrū ⁊ testem eoꝝ q̄ a me vides: quibus etiā p eo tibi liberans te de pplo ⁊ de gentibus in quas ego mitto te aperire oculos cecoꝝ: vt auertant a tenebris ⁊ a potestate sathane ad deū: vt accipiant remissionem peccatorum ⁊ sortem que in sanctis: ⁊ fidem que in me est· Unde ⁊ exhortans idē ap̄lus credentes: ⁊ ad gratiarū actiōem deo patri: qui eruit nos inquit de potestate tenebrarum: ⁊ transtulit in regnū filij caritat⁹ sue: in quo habemus redemptiōem in remissionē peccatorum· Jn hac redemptione tanq̄ precium p nobis dat⁹ est sanguis christi: quo accepto diabolus non ditatus est sed ligatus vt nos ab eius nexibus solueremur· Nec quen: q̄ secum eorum quos christus ab omni debito liber indebite fuso suo sanguine redemisz peccatoꝝ retibus inuolutum traberet ad secunde ac sempiterne mortis exitium: sed hactenus morerentur ad christi gratiam ptinentes: precogniti ⁊ predestinati ⁊ electi ante cōstitutiōem mundi: quatenus p illis ipse mortuus est christus: carnis tantum morte nō spiritus·
Lor. f.
ſ. Pe. ſ.

Ad quam vtilitatem fidelium renatorum mala que per originale peccatum sunt cōtracta: conuersa sint· Capitulum· XVI·

Tamuis enim ⁊ ipa mors carnis de peccato primi hominis originaliter venerit: tamē bonus eius vsus gloriosissimos martyres fecit· Et ideo non solū ipsa: sed omnia seculi huius mala dolores: laboresq; hominū q̄ q̄ de peccatorum: ⁊ maxie de peccati originalis meritis veniant: vñ facta est ⁊ ipa vita vinculo mortis obstricta: tamen ⁊ remissis peccatis remanere debuerūt: cum quibus homo pro veritate certaret: et vnde exerceretur virtus fidelium: vt nouus

homo p testamentum nouum: inter mala huius seculi nouo seculo prepetur miseriã quã meruit vita ista damnata sapienter tolerans t qz finietur prudenter gratulans · beatitudinẽ vero quã liberata vita futnra sine fine habitura est fideliter t patiẽter expectans · Diabolus eñ a dominatu t a cordibus fideliũ foras missus: in quoz damnatione atqz infidelitate: licet dãnatus etiã ipe regnabat tantum p conditione mortalitatis huiꝰ aduersari sinit: cẽtum eis expedire nouit · De quo sacre
j · Cor · 10 littere psonant p os aplicum · Fidelis deꝰ qui non pmittit vos tẽptari supra id qõ potestis · sed faciet cum tẽptatione exitum vt possitis sustinere · ¶ Prosunt aũt ista mala q̃ fideles pie p ferunt vel ad emendanda peccata: vel ad exercendã pbandamqz iusticiam · vel ad demõstrandaz vite huius miseriã vt illa vbi erit beatitudo vera atqz ppetua t desideret ardentius t instantius inquirat · Sep circa eos ista
Roma · 8 seruant: de qbus aplus dicit · Scimus qñ diligentibus deum omnia cooperãtur in bonũ his qui scõm ppositũ vocati sunt sancti · Qñ quos ante presciuit t predestinauit psormes fieri imaginis filij sui vt sit ipse primogenitus in multis fratribus · Quos autem predestinauit illos t vocauit · t quos vocauit · illos t iustificauit · Quos autem iustificauit ipos t glorificauit · ¶ Hoz p̃destinatoz nemo cum diabolo peribit nemo vsqz ad mortẽ sb diaboli potestate remãebit · ¶ Deide sequit qõ iã supra cõ
Ibidem · memorauit · Quid ergo dicem ad hec? Si ds p nobis: quis coutra nos? Qui filio suo proprio non pepcit: sed pro nobis omnibus tradidit illum · Quomodo non t cum illo omia nobis donauit · Cur ergo non fieret mors xpi immo cur non ptermissis alijs innumerabilibus modis quib ad nos liberandos vti posset oipotens: ipa potissimũ eligeret vt fieret: vbi nec de diuinitate eius aliquid ĩminutum est aut mutatũ · t de humanitate suscepta tñ beneficij collatũ est hoibus: vt a dei filio sempiterno eodemqz hois filio mors tpalis indebita redderetur qua eos a sempiterna morte debita liberaret: peccata nostra diabolus tenebat t per illa nos merito figebat in morte · Dimisit ea ille qui sua non habebat: t ab illo immerito est perductus ad mortem · Tantũ valuit sanguis ille vt neminem christo indutum in eterna morte debita detinere debuerit: qui christum morte indebita: vel ad tpus
Rom · 5 occidit · Commendat ergo caritatẽ suã deus in nobis: qñ cum adhuc peccatores essemus christus pro nobis mortuus est · ¶ Multomagis iustificati nunc in sanguine ipiu s: salui erim ab ira per ipsum · Justificati inquit in sanguine ipius · Justificate plane in eo q a peccatis omnibus liberati · liberati autem a peccatis oibus: quonia pro nobis est dei filius qui nullũ habebat occisus · Salui ergo erimus ab ira p ipsum: ab ira vtiqz dei que nihil est aliud cẽ iusta vindicta · Non eñ sicut hominis animi perturbatio est ira dei: Sed illius ira est cui dicit
Sap · 12 alio loco sancta scriptura · Tu autem domine virtutum cũ tranquillitate iudicas · Si ergo iusta diuina vindicta tale nomen accepit etiam reconciliatio dei que recte intelligitur nisi cũ talis ira finitur ¶ Nec inimici eramus deo nisi quemadmodũ iusticie sunt inimica peccata: quibus remissis tales inimicicie finiunt
Rom · 8 t reconciliant deo quos ipe iustificat · Quos tamen etiã inimicos vtiqz dilexit: qñ quidem proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus cum adhuc inimici essemus tradidit eum · Recte ergo apostolus secutus adiũxit · Si eñ cũ inimici essemus reconciliati sumus deo per mortẽ filij eius p quam facta est
Ibidem · illa remissio peccatoz: multomagis reconciliati salui erimus in vita ipius · In vita salui q per mortem reconciliati · Quis enim dubitat daturũ amicis vitam suam p quibus inimicis dedit mortem suam · Non solũ autem inquit · sed t gloriamur in deo p dñm nostrum iesum xpm per quem nũc recõciliatiõem accepim, · Non solum ait: salui erimus: ß t gloriamur · Nec in nob ß in deo: nec p nos ß p dñz nrz ihm xpm per quem nũc recõciliatiõem accepim, · secundũ ea que superius disputata sunt · Deinde subiungit aplus · ¶ Propter hoc sicut per
Ibidem · vnum hominem peccatũ in hunc mundz intrauit: t p peccatum mors: t ita in omnes homines mors ptransijt in quo omnes peccauerunt tẽ · In quibus prolixi de duobus hominibus disputat: vno eodem pmo adam p cui peccatum in mortem tanqz hereditarijs malis posteri eius obligati sumus · altero autẽ secundo adam: qui non homo tantum: sed etiã deus ẽ: quo p nobis soluente quod non debebat a debitis t paternis t propijs liberati sumus · ¶ Proinde quoniam propter vnum illuz tenebat diabolus omnes p eius vitiataz carnalem concupiscentiam generatos: iustũ est vt propter hunc vnum dimittat omnes ipsi us immaculatam gratiaz spiritalem regeneratos ·

De his que per incarnationez christi sunt collata credentibus · Capi · XVII

Unt t alia multa que in christi incar
f natione que superbis displicent: sa
lubriter intuenda atqz cogitãda sũt:

Quorum est vnum quod demonstratum est homini: quem locum haberet in rebus quas condidit deus: quando quidem sic deo coniũgi potuit humana natura: vt ex duabus substantijs fieret vna psona ac p hoc iam ex trib⁹ scz deo anima et carne: vt superbi illi maligni spiritus qui se ad decipiendum quasi ad adiuuandum medios interponũt: non ideo se audeant homini preponere: quia non habẽt carnem ⁊ maxime quia ⁊ mori in eadem carne dignatus est filius dei: ne ideo illi tanq̃ deos se coli psuadeant: quia videntur esse immortales. Deinde vt gratia dei in nobis sine vllis p̃cedentibus meritis in homine christo commendaretur: q⁹ nec ipse vt tanta vnitate deo vero p̃iunctus vna cum illo persona: i. ipe homo assumptus: mox vt homo etiam deus fili⁹ dei fieret vllis est p̃cedentibus meritis assecutus. Sed ex quo esse hõ cepit esse: ex illo est ⁊ deus vnde dictũ est: Verbũ caro factum est. Joh. j. Etiam illud est vt superbia hominis que maxie impedimento est: ne inhereatur deo p tantã dei humilitatem redargui posset atq̃ sanari. Discatq̃ homo q̃ longe recesserit a deo: ⁊ q̃d illi valeat ad medicinalem dolorem quando p talem mediatorem redit qui hoibus ⁊ deus diuinitate subuenit: ⁊ homo infirmitate conuenit. Quod autem maius obedientie nobis p̃beretur exemplum qui p inobedientiam perieramus: q̃ deo patri deus filius obediẽs vsq̃ ad mortem crucis. Q̃ p̃miũ tante obedientie vbi ostenderetur meli⁹ q̃ in carne tãti mediatoris que ad vitaz resurrexit eternã Phil. 2. Pertinebat etiam ad iusticiam bonitatemq̃ creatoris: vt p eandem rationalem creaturã superaretur diabolus quã se superasse gaudebat: ⁊ de ipso genere venientem q̃ gen⁹ origine viciata: p vnum tenebat vniũsum.

De natiuitate domini ex maria virgine et spiritusancto. Capi. XVIII

j. Thi. 2. Poterat eñ vtiq̃ deus hoiem aliunde suscipere ĩ quo esset mediator dei et hominũ: non de genere illi⁹ adaz qui peccato suo genus obligauit humanum· sicut ipm quem p̃mum creauit non de genere creauit alicuius. Poterat ergo vel sic: vel alio quo vellet modo creare vnuz alium quo vinceretur victor prioris. sed melius iudicauit vt de ipo q̃ victum fuerat genere assumere hoiem deus: per quẽ generis hnmani vinceret inimicum. Et tamen ex virgine cui⁹ cõceptum spiritus: non caro: fides: non libido p̃uenit. Nec interfuit carnis cõcupiscentia per quam seminantur ⁊ concipiũtur ceteri: q̃ trahunt originale peccatũ: sed ea penitus remõtissima credendo: non cõcubendo sancta ẽ fe cũdata virginitas: vt illud quod nascebatur ex propagine primi hominis tantummõ generis non etiam criminis originem duceret. Nascebatur nanq̃ non transgressionis cõtagione vitiata natura: sed omnium talium viciorum sola medicina. Nascebatur inquã homo nullum habens: nullum habiturus omnino peccatum: per quem renascerentur liberã dia peccato qui nasci non possunt sine peccato. Quis eñ carnali concupiscentia que inẽ genitalib⁹ membris bene vratur castitas conugalis. habet tamen motus non voluntarios quibus ostendit vel nullam se in paradiso ante peccatũ esse potuisse: vel non talem fuisse si fuit: vt aliquãdo resisteret volũtati. Rom. 7. Nũc autem illam talem esse sentimus vt repugnãs legimentis: etiam si nulla est causa generandi: stimulos ingerat coeundi: vt si ei ceditur: peccando satietur: si non ceditur dissentiẽdo frenet. Que duo aliena fuisse a paradiso ante peccatum: dubitare quis possit. Nam neq̃ illa honestas faciebat aliquid indecor: nec illa felicitas patiebatur aliq̃d impacatũ. Oportebat itaq̃ vt ista carnalis cõcupiscentia nulla ibi esset oĩno: quãdo p̃cupiebatur virginis partus in quo nihil dignũ morte fuerat inuẽturus: ⁊ eũm tamen occisur⁹ auctor mortis: auctoris vite morte vincendus. Victor p̃mi adam ⁊ tenens genus humanũ victus a secũdo adam ⁊ amittens genus xp̃ianũ: liberatũ ex humano genere ab humano crimine: p eũ qui nõ erat in crimine q̃uis esset ex genere vt deceptor ille ab eo vinceret genere q̃ vincerat crimine. Et hoc ita gestum est vt hõ non extollatur: sed qui gloriatur in dño glorietur 2. Cor. 10 Qui eñ victus est: homo tñ erat. ⁊ iõ victus est: q⁹ supbe deus esse cupiebat. Qui autez vicit ⁊ homo erat ⁊ deus. ⁊ ideo sic vicit nat⁹ ex virgine. q⁹ deus humiliter non quõ alios sanctos regebat illũ hominem: sed gerebat. Hec tanta dei dona ⁊ si q̃ alia sunt que de hac re nobis ⁊ querere nunc ⁊ disserere longũ est: nisi verbũ caro fieret: nulla essent.

Q verbum caro factum est q̃ est christus Jesus ⁊ sapientie thesauros in se habeat ⁊ scientie. Capitulum. XIX

Joh. j. h Hec aũt omnia q̃ p nobis verbũ caro factũ tempaliter ⁊ localiter fecit ⁊ protulit scõm distinctiõem quã demonstrare suscepimus: ad sciam ptinet nõ ad sapientiam. Q aũt verbũ est sine tempe: sine loco: est patri coeternũ ⁊ vbiq̃ totum: de quo si

quisq3 potest q̄tum potest veracē ꝓferre ser-
Job.ſ. monem: sermo ille erit sapiētie: ac ꝑ hō. Ver-
bum caro factū qō est xp̄us ihesus: t sapientie
thesauros habet t scientie. Nam scribēs apo
Colo.2 stolus ad colloſſenſes: Volo enī vos scire in-
quit q̄tū certamen habeā ꝓ vob: t ꝓ his q̄ nō
laodicie t quicūq3 non viderunt faciē meam
in carne: vt cōsulentur corda eor: copulati in
caritate t in omnibus diuitijs plenitudinis in
tellectus ad cognoscendū mysteriū dei: qō ē
xp̄us Jesus in quo sunt oēs thesauri sapiētie
t scientie dei absconditi. Quatenus noverat
ap̄lus thesauros istos: q̄tum eor penetraue
rat t in eis ad q̄nta puenerat. quis potest nos
ſ.Lor.ſ.2 se: Ego tñ scōm id qō scriptum est. Unicuiq3
aūt nostrū dat manifestatio spūs ad vtilitatē
alij quidē datur ꝓ spm̄ sermo sapiētie: alij ser-
mo scientie scōm eundē spiritū: si ita inter se
distant hec duo vt sapiētia diuinis: sciētia hu-
manis attributa sit rebus: vtrūq3 agnosco in
Job.ſ. xp̄o t mecū oēs eius fideles. Et cū lego: ⁊bum
caro factū est t habitauit in nobis: in verbo i
telligo verbū dei filiū in carne agnosco verū
filiū hois filiū: t vtrūq3 simul in vna ꝑsona dei
t hominis ineffabili gratie largitate ꝓiūctum.
Ibidem. Propter qō sequit̄ t dicit. Et vidimus gl̄am
eius: gl̄am quasi vnigeniti a patre plenū gra
tie t veritatis. Si grām referamus ad scienti
am: veritatē ad sapientiā: puto nos ab illa du
arum ist3 rerū distinctione quā ꝓmendauī-
mus nō abhorrere. In rebus em̄ p temp⁹ or-
tis: illa summa gratia est q hō in vnitate ꝑso-
ne ꝓiūctus est deo: in rebus vero eternis sum
ma veritas recte tribuit dei ⁊bo. Q3 vero idē
ip̄e vnigenitus a patre plenus gr̄e t veritat.
id actū est vt idē ip̄e sit in rebus ꝓ nobis, tem
poraliter gestis cui p eandē fidē mūdamur vt
eum stabiliter ꝓtemplemur in rebus eternis
Rom.ſ. Illi aūt p̄cipui gentiū philosophi qui inuisibi-
lia dei p ea que facta sunt intellecta ꝑspicere
potuerūt: tñ q3 sine media rore. i. sine homine
xp̄o philosophati sunt: quē nec venturū ꝓphe
tis: nec venisse ap̄lis crediderūt. veritatē de-
tinuerūt (sicut de illis dictū est) in iniquitate.
Nō potuerūt em̄ in his rerū infimis constitu
ti: nisi quererē aliqua media p que ad illa q̄ i-
tellexerūt sublimia puenirēt: atq3 ita in dece-
ptores demones inciderūt p quos factum ē:
Ibidem. vt immutarēt gl̄am incorruptibilis dei: in sil'i-
tudinem imaginis corruptibilis hois t volu-
crum t quadrupedū t serpentiū. In talibus
em̄ formis etiā idola instituerūt siue coluerūt
Scientia ergo nostra xp̄us est: sapia q3 nostra
idem xp̄us est. Ip̄e nobis fidem de rebus tpa-
libus inserit: ip̄e de sempiternis exhibet veri-
tatem: p ip̄m pgimus ad ip̄m: tendim⁹ p scien
tiam ad sapientiam: ab vno tamen eodemq3 Colo.2.
xp̄o nō recedem⁹ in quo sunt omnes thesau-
ri sapientie t scientie absconditi. Sed nūc de
scientia loquimur: post de sapiētia q̄tum ip̄e
donauerit locuturi. Nec ista duo sic accipia-
mus quasi nō licet dicere: vel istam sapientiā
que in rebus humanis est: vel illam sciaz que
in diuinis: loquendi em̄ latiore cōsuetudine:
vtraq3 sapiētia: vtraq3 scientia dici pōt. Nul- ſ.Lor.ſ2
lo mō tamen scriptū esset apud ap̄lm. Alij da
tur sermo sapientie: alij sermo scientie: nisi et
ꝓpter singulis noibus hec singula vocarētur
de quor distinctione nunc agimus.

Nemnem posse sine fide ad veram beati-
tudinem pueuire: Capitulū. XX

Am itaq3 videamus quid sermo iste
i ꝓlixus effecerit q̄d collegerit quo p-
uenerit. Beatos esse se velle omniū
hoim est: nec tamen omniū est fides: qua cor 2.Tes.3
mūdante ad beatitudinem pueniē. Ita fit vt Act.15.
pistam quā non omnes volūt ad illam tendē
dum sit quā nemo possit esse qui nolit. Bōs
esse se velle omnes in corde suo videt: tanta-
q3 est in hac re nature hūane ꝑspiratio: vt nō
fallatur hō qui hoc ex animo suo de aio conij
cit alieno. Deniq3 omnes id velle nos noui-
mus. Multi vero īmortales se esse posse de-
sperāt: cū id qō oēs volūt: id est beatos nulli
aliter possit. volunt tñ etiā immortales esse si
possent: sed nō credēdo qō possint: non ita vi-
uunt vt possint. Necessaria ē ergo fides vt be
atitudinē cōsequamur: oibus humane natu-
re bonis. i. t animi t corpis. Hanc aūt fidez in Rom.6.
xp̄o esse diffinitā: quia carne resurrexit a mor
tuis: non moriturus vlterius: nec nisi p illum
quēq3 liberari a diaboli dñatu p remissionem
peccator. In cuius diaboli ptibus necesse est
miseram esse vitam: eandemq3 ꝑpetuaz: que
mors est potius dicēda q3 vita: eadez fides ha
bet. De qua t in hoc libro sicut potui, p spacio
tpis disputaui: cum iam t in quarto libro hui⁹
opis multa de hac re dixerim: sed ibi ꝓpter a-
liud hic ꝓpter aliud. Ibi scz vt ostenderem: Gal.4
cur et quomodo xp̄us in plenitudine tempo-
ris a patre sit missus: ꝓpter eos qui dicunt eū
qui misit: t eum qui missus est equales natu-
ra esse non posse. Hic autem ad distinguen-
dam actiuam scientiam a cōtemplatiua sapi-
entia: placuit quippe velut gradatim ascēden
tibus in vtraq3 requirere apud interiorē ho-
minem quandam sui cuiusq3 generis trinita
tem: sicut ꝓius apud exteriorem quesiuim⁹.

vt ad illam trinitatem que deus est: ꝓ nostro
1.Cor.13 modulo: si tamen vel hoc possumus saltez in
enigmate ⁊ per speculum contuendam exer-
citatione in his inferioribus rebus mente ve
niamus. Huius igitur verba fidei quisquis ī
solis vocibus memorie cōmendauerit nesci-
ens quid significent: sicut solent qui grece ne
sciunt greca verba tenere memoriter: vel la-
tina similiter: vel cuiuscz alterius lingue qui
eius ignari sunt. Nonne habent quandam in
suo animo trinitatem. q; ⁊ in memoria sunt il
li verboꝝ soni: etiam qñ inde non cogitat ⁊ in
de formatur acies recordatiōis eius quando
de his cogitat: ⁊ voluntas recordantis atz co
gitantis vtrūcz coniūgit? Nullo modo tamē
dixerimus istum cū hoc agit ſm trinitatem in
terioris hominis agere: sed potius exterio-
ris: q; id solum meminit ⁊ quādo vult: ꝗtum
vult intuetur: quod ad sensum corporis per-
tinet qui vocatur auditus: nec aliud ꝗ̄ corpo
ralium rerū: id est sonoꝝ: tali cogitatiōe ima-
gines versat. Si autē qđ verba illa significāt
teneat ⁊ recolat: iam quidē aliquid interior
hominis agit: sed nondū dicendus vel puran
dus est viuere ſm interioris hominis trinita
tem: si ea nō diligat que ibi ꝓdicantur: ꝓcipiū-
tur: ꝓmittūtur. Poterit em etiaz ad hoc tene
re atcz cogitare vt falsa esse existimans: cone
tur etiam redarguere. Voluntas ergo illa
que ibi cōiungit ea que memoria tenebantur
⁊ ea que in acie cogitatiōis impressa sunt: im
plet quidē aliquā trinitatem: cum ipa sit ter-
tia: sed non ſm eam viuitur. qñ illa que cogi-
tantur velut falsa non placeant. Cum autem
vera esse credantur: ⁊ que ibi diligenda sunt
diligūtur: iam ſm trinitatem interioris homi
nis viuitur. Scōm hoc em viuit quisqz quod
diligit. Quomō autem diligūtur que nesciū
tur: sed tamen creduntur. Jam questio ista tra-
ctata est in supioribus libris: ⁊ inuentū nemi-
nem diligere qđ penitus ignorat: ex his autē
que nota sunt diligi: quādo diligi dicunt igno
ta. Hunc librū istum ita claudimus: vt admo-
Aba.2. neamus q; iustus ex fide viuit: que fides ꝓ di
Gal.5. lectiōem operatur: ita vt virtutes ꝗ̄ipe qui-
bus prudenter: fortiter: temperanter iusteqz
viuitur: omnes ad eandem referantur fidez
Non em aliter poterunt vere esse virtutes q̄
tamen in hac vita non valent tm̄ vt aliquādo
nō sit hic necessaria qualiūcunqz remissio pec
catorum: que non fit nisi p eum qui sanguine
suo vicit principem peccatoꝝ. Ex hac fide et
talivita quecūcz notiones sunt in animo fide
lis hominis: cum memoria continentur: ⁊ re
cordatione inspiciuntur ⁊ voluntati placent
reddunt quandam sui generis trinitatē. Sz
imago dei de qua in eius adiutorio post loq̄-
mur: nondum in ipsa est: qđ tunc melius appa
rebit cum demonstratū fuerit: vbi sit qđ in fu
turo volumine lector expectet.

Explicit liber tertiusdecimus.

Incipiunt capitula libri quartidecimi.

j Que sit hominis vera sapientia
ij De fide que licet ad eterna ꝓducat: tempo-
ralis tamen est: ⁊ cū ad eter-
nitatem ventum fuerit cessatura:
iij Quid illud sit animi: in quo dei ima
go ꝓpetua ē: ⁊ eterne spēs trinitatis
iiij Q̄ natura anime etiam deformis ⁊
misere: nec vitam nec dei imaginez
possit amittere.
v An etiam puuloꝝ mētes nosse se pīt
vj Q̄ mens hois sine cogitatione sibi
met cōspicua esse non possit.
vij Q̄ aliud sit aliquid non nosse: aliud
non inde cogitare
viij De ꝓncipali mentis: in quo intuen
da est summe imago trinitatis
ix An virtutes quibus ad eternitatē ten
ditur desinant: cū ad eā ꝑuenerit
x De cognoscibilibus tpalibus quoꝝ
alia cognitiōem nrām ꝓueniūt: alia
non ꝓcedunt.
xj An semp memoria ꝑteritaꝝ rez sit:
an vero etiam ꝑsentium.
xij Qua facultate mēs rōnalis obtine-
at: vt in eo dei imago resplendeat.
xiij De reminiscētia in deū: cuius semp
capax est mentis natura.
xiiij Q̄ etiā ꝑua mens nec memoria sui
caret: nec cogitatione: nec amore.
xv De mutabilitate mentis hūane q̄ fit
vt sicut misera facta est ex beata: ita
beata possit esse ex misera
xvj De reformatione mētis ad imagīez
dei ⁊ ąt modis spūs apellato diūsis
assignetur naturis.
xvij Quid sit inter regenerationē baptis
mi ⁊ renouationē q̄ ꝓficit de die ī di
em in agnitionem dei.
xviij Posse etiā hoīez corpe imaginē dei
accipi ſm q̄ verbū caro factū ē: cuius ī
mortalitati oēs scti ꝓformabuntur.
xix Qua sui pte hō ad imaginē ⁊ silitudi
nem dei factus sit ad quam proficiē
do renouatur.

Liber

Aurelij Augustini episcopi liber quartus decimus incipit.

Que sit hois vera sapientia. Capitulum.I.

n

Unc de sapiētia nobis ē disserendū nō de illa dei q̄ ꝓculdubio deus est (Nam sapia dei filius eius vnigenitus dicit) sed loquemur de hois sapiētia: vera tñ q̄ ſm deū est: ⁊ verus ac ꝑcipuus cultus eius est: que vno noie theosebia grece appellat. Qđ nomē nostri sicut iā cōmemorauimus volētes ⁊ ipi vno noie interp̄tari: pietatē dixerūt cū pietas apō grecos eusebia vsitatius nūcupet. Theosebia vero q̄ vno v̄bo pfecte non pōt: melius duobus interp̄tat vt dicatur potius dei cultus. Hāc esse hois sapiam: qō et in duodecimo huius opis volumine iam posuim⁹: scripture sancte auctoritate demōstrat in libro serui dei iob: vbi

Job.28. legitur dei sapiaz dixisse homini. Ecce pietas est sapientia: abstinere aūt a malis scia. Siue etiā vt nonnulli de greco epistemen interp̄tati sunt disciplina est q̄ vtiq̄ a discēdo nomē accepit vñ ⁊ sciētia dici pōt. Ad hoc em̄ queq̄ res discit vt sciat. Quis alia notione in his q̄ ꝑ peccatis suis mala vnusquisq̄ patit vt corrigat dici soleat disciplina. Cū illud ē in ep̄la

Heb.12 ad hebreos? Quis em̄ est filius: cui nō det disciplinam pater eius? Et illud euidētius in ea

Ibidem dem. Omnis em̄ ad tp̄s disciplina nō gaudij videtur esse: sed tristicie: postea v̄o fructū pacificū his q̄ ꝑ ea certarūt: reddet iusticie. Deus ḡ ipe summa sapia: cultus aūt dei sapiētia

j.Lor.3. est hois de q̄ nūc loquimur. Nam sapia huius mūdi stultitia est apud deū. Scōm hāc itaq̄

Sapi.6. sapiam q̄ dei cultus ē: ait sctā scriptura. Multitudo sapiētiū sanitas est orb̄ terraꝝ. Sed si de sapia sapiētiū disputare ē q̄d agem⁹. Nunq̄d nā ꝓfiteri audebim⁹ sapiam: ne sit nr̄a ō illa ip̄udēs disputatio. Nōne terrebimur exemplo pythagore q̄ cū ausus nō fuisset sapiam ꝓfiteri: ph̄m poti⁹. i. amatorē sapie se esse rūdita q̄ id nomē exortū ita deinceps poster̄ placuit vt q̄talibet de reb⁹ ad sapiam ptinētib⁹ doctrina q̄sq̄ vel sibi vl alijs videret excellere ñ nisi ph̄us vocaret? An iō sapiētē ꝓfiteri taliū hoim nullus audebat. q̄ sine vllo pctō putabāt eē sapiētē? Hoc aūt nr̄a scriptura nō dic̄ q̄

Prou.9. dicit. Argue sapientē ⁊ amabit te. Profecto em̄ iudicat hfe pctm̄: quē censet arguendum Sed ego nec sic quidem sapientem me audem ꝓfiteri. Satis est mihi q̄ etiaz ip̄i negare nō p̄n̄t: esse etiā ph̄i. i. amatoris sapie de sapia disputare. Nō em̄ hoc illi facere destiterūt: q̄ se amatores sapiētie potius q̄ sapiētes esse ꝓfessi sunt. Disputātes aūt de sapia: diffinierūt eā dicētes. Sapia est rer̄ humanaꝝ diuinarū q̄ scia. Cū ego q̄ i libro supioze vtrarūq̄ rer̄ cognitiōem. i. diuinarū atq̄ humanarū et sapientiā ⁊ sciam dici posse nō tacui. Cerū ſm hāc distinctiōem q̄ dixit ap̄l's. Alij datur ſmo j.Lor.12 sapientie: alij sermo scientie. Jsta definitio diuidenda est: vt rerum diuinarum scientia ꝓprie sapientia nuncupetur. Humanarum autem ꝓprie scientie nomē obtineat. De qua volumine tertiodecimo disputaui: non vtiq̄ quicquid sciri ab homine potest in rebus humanis vbi plurimū superuacue vanitat̄ ⁊ noxie curiositatis est huic scientie tribuens: sed illud tantummō quo fides saluberrima que ad veram beatitudinem ducit: gignitur: nutritur: defenditur: roboratur. Qua sciētia non pollent fideles plurimi: q̄uis polleāt ip̄a fide plurimum. Aliud est em̄ scire tantummō quid homo credere debeat ꝓpter adipiscēdam vitam beataz: que non nisi eterna est: aliud autem scire quemadmodū hoc ip̄m et pijs opituletur: ⁊ contra impios defendatur: quā ꝓprio appellare vocabulo scientiaz videtur apostolus. De qua prius cum loquerer: ip̄am ꝑcipue fidem commendare curaui: a temꝑalib⁹ eterna breuiter distinguens: atq̄ ibi de temꝑalibus disserēs: eterna vero in hūc librum differens etiam de rebus eternis fidē temꝑalem quidem ⁊ temꝑaliter in credētium cordibus habitare: necessariū tamen ꝓpter adipiscenda ipsa eterna esse monstraui. Fidem quoq̄ de temꝑalibus rebus quas ꝓ nobis eternus fecit: ⁊ passus est i homie: quē temꝑaliter gessit atq̄ ad eterna prouexit: ad eandem eternorum adeptionem prodesse disserui: virtutesq̄ ipas quibus in hac temporali mortalitate: prudenter: fortiter: temperanter et iuste viuitur: nisi ad eandem licet tē ꝑalem fidem: que tamen ad eterna perducit referantur: veras non esse virtutes.

De fide que licet ad eterna perducat: temꝑalis tamen est: et cum ad eternitatem vētum fuerit cessatura. Capitulum.II

Ua ꝓpter qm̄ sicut scriptum ē q̄ 2.Lor.5

q diu sumus in corꝑe peregrinamur a domino: per fidem enim ambulam⁹ non per speciem. Profecto quamdiu iust⁹ ex Abac.2.

fide viuit: ꝙuis scōm hominem interiorez viuat: licet p eandē tp̄alez fidē ad veritatē nitatur ⁊ tendat ad eterna: tñ in eiusdē fidei temporalis retentione: cōtemplatiōe: dilectione nondū talis est trinitas vt dei iam imago dicenda sit: ne in rebus tp̄alib⁹ cōstituta videatur q̄ cōstituēda est in eternis. Habens quippe humana cū fidem suā videt q̄ credit qō nō videt: nō aliq̄d sempiternū videt. Nō em̄ semp hoc erit: qō vtiq; nō erit qñ ista pegrinatōne finita qua pegrinamur a dño vt p fidē ambulare necesse sit: spēs illa succedet p quā videbimus facie ad faciē sicut mō non videntes: tñ qz credimus videre merebimur atq; ad spēz nos p fidez pductos esse gaudebimus. Necq; em̄ iam fides erit qua credant q̄ nō videntur sed spēs qua videant que credebant. Tūc ḡ ⁊ si vite hnius mortalis transacte memineri-mus ⁊ credidisse nos aliq̄ que nō videbam⁹ memoriter recoluerimus: in p̄teritꝫ atq; trās-actis deputabit fides ista non in p̄sentibus rebus semperq; manētibus: ac p hoc etiā trinitas ista que nūc in eiusdem fidei p̄sentis ac manentis memoria cōtuitu dilectiōe cōsistit tūc transacta ⁊ p̄terita repietur esse nō pmanens. Exquo colligit vt si iaz imago dei ē ista trinitas: etiā ipa non in eis que semp sunt sed in rebus sit habenda transeuntib⁹.

Quid illud sit animi in quo dei imago perpetua est ⁊ eterne spēs trinitatꝭ. Capi. III.

a Bsit aūt vt cū anime natura sit immortalis: nec ab initio quo creata ē vnq; deinceps esse desistat id q̄ nihil melius habet nō cū ei⁹ immortalitate pduret. Quid vero melius in eius natura creatū est: q̄ qd ad sui creatoris imaginem facta est? Nō igitur in fidei retentione: cōtemplatiōe: dilectione: que non erit sp: sed in eo q̄ semp erit ī ueniēda est quā dici oporteat imaginē dei. an adhuc vtrū ita se res habeat aliq̄ diligenti⁹ atq; obstrusi⁹ pscrutabimur? Dici em̄ potest nō p̄ire istam trinitatē: etiā cū fides ipa transierit. qz sicut nunc eam ⁊ memoria tenemus ⁊ cogitatione cernimus: ⁊ volūtate diligimus: ita etiā tūc cū eam nos habuisse memoria tenebimus ⁊ recolemus: ⁊ hoc vtrūq; tertia voluntate iūgem⁹ eadē trinitas pmanebit. Qñ si nullū in nobis ōsi vestigiū transiēs reliq̄rit: pfecto nec in memoria nostra eius aliq̄d habebimus q̄ recurramus eam p̄teritam recordantes atq; id vtrūq; intentione tertia copulantes: ⁊ qō erat scz in memoria nō in de cogitantibus nob: ⁊ qō inde cogitarionē formaꝝ. Sed qui hoc dicit nō discernit aliam nūc esse trinitatem quando p̄sentem fidem tenem⁹ videmus amamus in nobis aliam tūc futurā qñ non ipam sed eius velut imaginariam vestigiū in memoria reconditū recordatiōe cōtuebimur: ⁊ duo hec: id est qō erat in memoria retinentis ⁊ qō inde impmiꝝ in acie recordantis: tertia volūtate iungemus. Quod vt possit intelligi: sumamus exemplū de corpalibus rebus de ꝙbus in libro vndecimo satꝭ locuti sumus. Nempe ab inferioribus ad supiora ascendētes. vel ab exterioribus ad interiora ingrediētes: p̄mam reperimus trinitatem in corpe qō videt ⁊ acie videntis: que cum videt inde formaꝝ ⁊ in volūtatꝭ intentōne que vtrūq; p̄iūgit: huic trinitati sibi cōstituam⁹ cū fides que nūc inest nobis tanq; corpus illō in loco: ita in nra memoria cōstituta est: de q̄ informatur cogitatio recordātis. sicut ex illo corpe acies intuentis. Quibus duob⁹ vt trinitas impleaꝝ annumeraꝝ tertia voluntas: q̄ fidem in memoria p̄stitutam ⁊ quandā ei⁹ effigiem in cōtuitu recordatiōis impressam cōnectit ⁊ p̄iūgit. sicut ī illa corpalis trinitate visionis formam corpis qō videt ⁊ cōfirmationez que fit in cernētis aspectu cōiūgit intētio voluntatis. Faciamus ergo corpus illud qō cernebatur interisse dilapsum nec eius remansisse aliq̄d in vllo loco: ad qō videndū recurrat aspectus. Runqd qz imago rei corpalis iam transacte atq; p̄terite remanet in memoria: vnde informet recordātꝭ obtut⁹: atq; id vtrū q̄ tertia volūtate iungaꝝ eadez trinitas esse diceuda est: que fuerat qñ species in loco positi corpis videbaꝝ? Nō vtiq; sed prorsus alia. Nam p̄ter qō illa erat extrinsecus: hec intrinsecus. illam pfecto faciebat spēs p̄sentꝭ corpis: hanc imago p̄teriti. Sic ⁊ in hac re de qua nūc agimus ⁊ ppꝭ quā puratim⁹ adhibē dum illud exemplū: fides que nunc in animo nostro est: velut illud corpus in loco dum tenetur aspicitur: amatur: quādam efficit trinitatem: sed non ipsa erit quando fides hec in animo sicut corpus illud in loco iam non erit. Que vero tunc erit quando eam recordabimur in nobis fuisse non esse: alia pfecto erit. Hanc em̄ que nunc est facit res ipa p̄sens ⁊ in animo credentis affixa. at illam qui tunc erit faciet rei p̄terite imaginatio in recordantis memoria derelicta. Nec illa igitur trinitas q̄ nūc nō est: imago dei erit. nec ista imago dei est que tunc non erit. Sed ea est inuenienda in anima hominis: id est rationali: siue intellectuali imago creatoris que immortaliter īmortalitati eius est insita.

Q natura anime etiam deformis ⁊ miser: nec vitam: nec dei imaginem possit amittere

Capitulum·IIII·

Am sicut ipsa immortalitas anime
n ꝑm quēdam modū dicit·Habet qp pe ⁊ anima mortē ſnā: cum vita beata caret q̄ vera aīe vita dicēda est· Sed īmortalis ideo nūcupat: qm̄ qualicūq; vita etiam si miserrima est: nunq̄ desinit viuere· Ita q̄uis rō vel intellectus nūc in ea sit sopitus nūc paruus nūc magnus appareat: nunq̄ nisi rōnalis ⁊ intellectualis est anima hūana: ac p̄ hoc ꝑm facta est ad imaginē dei: qō vti rōne ⁊ intellectu ad intelligendū ⁊ ſpiciendū deū pōt: ꝓfecto ab initio q̄ esse cepit ista tā magna ⁊ mira natura: siue ita obsoleta sit hec imago vt pene nulla sit: siue obscura atq; deformis: siue clara ⁊ pulcra sit: semp est· Deniq; deformitatē dignitatis eius miserās diuina scriptura: q̄q̄ inq̄t in imagine dei ambulat hō: tamē
Ps·38· vane ꝓturbat· Thesaurizat ⁊ nescit cui ꝓgrebit ea· Nō itaq; imagini dei vanitatez tribueret: nisi deformē cerneret factā· Nec tm̄ valeret illā deformitatē vt auferat qō imago ē: satis ostdit dicēdo: q̄q̄ in imagine dei ambulet
Ubi·s· hō· Quapropter ex vtraq; pte veraciter pronūciari pōt ista ſnia· vt quēadmodū dictū est
Ubi·s· q̄q̄ in imagine dei ambulat hō: tm̄ vane ꝓturbatur ita dicat: q̄q̄ vane cōturbat hō tamen in imagine dei ambulat· Q̄q̄ eīm magna natura sit tm̄ vitiari potuit· q; summa nō ē ⁊ q̄q̄ vitiari potuerit· q; summa non est tm̄ q; summe nature capax ē ⁊ esse ꝓticeps pōt: magna natura est· Queram⁹ igit̄ in hac imagine dei
Gen·1 quādā sui generis trinitatē adiuuāte ipo quinos fecit ad imaginē suā· Nō eīm aliter possumus ꝑ salubriter inuestigare· ⁊ ꝑm sapientiaz q̄ ab illo est aliq̄d inuenire· Sed ea q̄ in supioribus libris ⁊ maxime in decimo de aīa humana vel mēte diximꝰ si lectoris vel memoria teneantur atq; recolant: vel diligētia in eisdez locis in q̄bus cōscripta sunt recenseant: nō ꝑ desiderabit ꝓlixiorē de rei tante inq̄sitōe sermonem· Inter cetera q̄ in li·x· diximus· Noīs mentē nosse semetipam· Nihil eīm tam nouit mens q̄ id qō sibi ꝓsto est· Nec mēti magis quicq̄ ꝓsto est q̄ ipa sibi· Et alia satis quantū visum est adhibuimus documenta: quibus hoc certissime probaremus·

An etiā paruulor mentes nosse se possint

Capitulum·V·

Uid itaq; dicendum est de infantis
q mente ita adhuc paruuli ⁊ in taz magna dimersi rerū ignorantia: vt illius mentis tenebras: mens hominis que aliquid nouit exhorreat· An etiam ipa se nosse credēda est: sed intenta nimis in eas res q̄s p corpis sensus: tanto maiore q̄to nouiore cepit delectatione sentire nō ignorare se potest sed cogitare se nō pōt· Quāta porro intentō ne in ista que foris sunt sensibilia feratur: vel hinc solū conjci pōt: qō lucis huius hauriende sic auida est: vt si quisq̄ minꝰ cautꝰ aut nesciēs q̄d inde possit accidere: nocturnū lumē posuerit vbi iacet infans in ea pte ad quā iacent oculi possint retorqueri: nec ceruix possit inflecti sic eius inde nō remouet aspectus vt nōnullus ex h̄ etiā strabones fieri noueri⁹ eam formā tenentibꝰ oculis quā tenerꝰ ⁊ mollibꝰ ꝓsuetudo q̄dāmō infixit· Ita ⁊ in alios corporis sensus quātum sunt illa etas intentione se quasi coartant anime paruulorū vt quicquid per carnem offendit aut allicit: hoc solum abhorreant vehementer aut appetant: sua vero interiora non cogitent nec possunt admoneri vt hoc faciant quia nondū admonentis signa nouerūt vbi ꝓcipuū locū verba obtinent que sicut alia prorsus nesciūt Q autem aliud sit non se nosse: aliud nō se cogitare: iam in eodem volumine ostendim⁹· Hanc etatem omittamus que nec interrogari potest quid in se agatur et nosipsi eius valde obliti sumus· Hinc tantū certos nos esse suffecerit: q; cum homo ō animi sui natura cogitare potuerit atq; inuenire qō verum est: a libi nō inueniet q̄ penes seipm· Inueniet autem non qō nesciebat sed vnde nō cogitabat Quid eīm scimus si qō est in nostra mente ne scimus: cum omnia que scimus non nisi i mēte scire possumus·

Q mens hoīs sine cogitatione sibimet cō spicua esse non possit· Capi·VI·

Anta est tamē cogitatiōis vis vt nec
t ipa mens quodammō se in conspcū suo ponat nisi qñ se cogitat: ac p̄ hoc nihil in cōspectu mentis est: nisi vñ cogitatur vt nec ipsa mens qua cogitatur q̄q̄d cogitat aliter possit esse in cōspectu suo: nisi seipaz cogitādo· Quō aūt qñ se nō cogitat in conspcū suo nō sit: cū sine seipa nūq̄ esse possit: q̄si aliō sit ipa aliud conspectus eius inuenire nō possum· Hoc quippe de oculo corpis: nō absurde dicitur· Ipc quippe oculus loco suo fixus est i corpore: aspectus autem eius in ea que extra sunt tenditur: ⁊ vsq; in sydera extendit· Nec est oculus in conspectu suo: qñ quidē non cōspicit seipsum nisi in speculo obiecto: vnde iā locuti sumus· Quod nō fit vtiq; qñ se mēs in

suo conspectu sui cogitatiõe constituit· Nunquid ergo alia sua parte: aliam ptem suam videt: cum se conspicit cogitando: sic alijs membris nostris q̃ sunt oculi: alia mẽbra nra ꝓspicimus q̃ in nostro pñt esse cõspectu: Quid dici absurdius vel sentiri põt: Cñ igitur aufertur mens nisi a seipa: & vbi ponit in conspectu suo nisi añ seipam· Nõ g̃ ibi erit vbi erat quando in cõspectu suo nõ erat: q̃ hic posita: inde sublata est· Sed si ꝓspicienda migrabit ꝓspectura vbi manebit: An q̃si geminat vt & illic sit & hic· i· & vbi ꝓspicere & vbi ꝓspici possit & in se sit cõspiciens añ se ꝓspicua nihil hoc nobis vitas ꝓsulta rñdet· qm̃ q̃ isto mõ cogitamus nõ nisi corpoꝝ fictas imagines cogitamus q̃ mentẽ non esse paucis certissimũ est mẽtibus a quibus põt de hac re veritas cõsuli· Pro inde restat vt aliq̃d ptinẽs ad eius naturã sit cõspectus ei⁹ & ĩ eã q̃ se cogitat nõ q̃si ploci spaciũ: g̃ incorporea puersione reuocet· Cũ vo ñ se cogitat nõ sit quidem in cõspectu suo: nec õ illa suus formet obtutus: sed tñ nouerit se tã q̃ ipa sit sibi memoria sui· Sicut multarum disciplinaꝝ ptu ea q̃ nouit eius memoria continent: nec est inde aliq̃d in cõspectu mentis ei⁹ nisi vt cogitat: cetera in arcana q̃daꝝ noticia sunt recõdita q̃ memoria nũcupat Jõ trinitatem sic ꝓmẽdabamus vt illud vñ formaꝝ cogitantis obtutus in memoriã ponerem⁹· Jp sam vo ꝓformationẽ tanq̃ imaginẽ q̃ inde imꝑmit & illud q̃ vtrũq̃ ꝓiungitur amorẽ seu voluntatẽ· Mens igit q̃ cogitatiõe se conspicit intelligit se & recognoscit· gignit g̃ intellectũ hunc & cognitiõem suã· Res quippe incorporea intellecta ꝓspicitur & intelligẽda ꝓgnoscitur· Hec ita sane gignit ista noticia sua mens: qõ cogitãdo intellectã se conspicit tanq̃ sibi ante incognita fuerit· Sed ita sibi nota erat: quẽadmodũ note sunt res q̃ memoria continent: etiã si non cogitent q̃m dicim⁹ hominẽ nosse lras: etiam cũ de alijs rebus nõ de litteris cogitat· Hec aũt duo gignẽs & genitũ dilectõne tertia copulant: q̃ nihil est aliud q̃ voluntas fruẽdo aliq̃d appetẽs vel tenens· Jõq̃ etiam illis tribus noĩbus insinuãdã mẽtis putauimus trinitatẽ memoria intelligentia volũtate· Sz q̃m mentẽ sp sui meminisse semperq̃ seipam intelligere & amare: q̃uis nõ sp se cogitare discretã ab eis q̃ non sunt qõ ipa ẽ circa eiusdẽ libri decimi finem diximus· Querẽdũ est q̃ nãmõ ad cogitationẽ ptineat intellectus noticia vo cuiusq̃ rei q̃ inest mẽti etiã q̃n non de ipa cogitat: ad solũ dicat memoriã ptinere Si em̃ ĩ ita est non habebat ĩ tria vt & sui meminisset & se intelligeret & amaret· Sz memi-
nerat tantum sui & postea cum cogitare se cepit: tunc se intellexit atq̃ dilexit·

Q aliud sit aliquid non nosse aliud nõ inde cogitare· Capitulum· VII

Quapropter diligentius illud consi-
q derem⁹ exẽplũ qõ adhibuimus: vt
oñderetur aliud esse rẽ quãq̃ ñ nosse: aliud non cogitare fieriq̃ posse: vt nouerit hõ aliq̃d qõ nõ cogitat q̃n aliũde nõ indecogitat· Duaꝝ g̃ vel plurium disciplinaꝝ perit⁹ q̃n vnã cogitat: aliã vo vel alias etiã si non cogitat: nouit tñ· Sed nunq̃d recte possumus dicere: iste musicus nouit quidẽ musicã g̃ nũc eã non intelligit· q̃ eam nõ cogitat intelligit autem nũc geometriam: hãc em̃ nũc cogitat absurda ẽ q̃tũ aparet ista snia· Quid etiaꝝ illa si dicamus: iste musicus nouit quidẽ musicam sed nunc eam non amat q̃n eam non cogitat: amat aũt geometriã q̃m nũc ipam cogitat nõ ne sit r absurda est: Rectissime vo dicim⁹· iste quẽ ꝓspicis de geometria disputantẽ etiam pfectus est musicus· Nam & meminit discipline eius & intelligit eam & diligit: sed q̃uis eaꝝ nouerit & amet nũc illam nõ cogitat q̃m geometriam de qua disputat cogitat· Hinc admonemur esse nobis in abdito mentis quarũdã rerum quasdam noticias & tunc quodãmodo ꝓcedere in medium atq̃ in conspectu mẽtis velut apertius constitui quando cogitantur· Tũc em̃ seipa mens & meminisse & intelligẽ & amare iuenit: ẽt vñ ñ cogitabat q̃n aliõ cogitabat· Sz vñ diu non cogitauerim⁹· & vn decogitare nisi commoniti non valemus: id nos nescio quo eodemq̃ miromodo si potest dici: scire nescimus· Denicq̃ recte ab eo q̃ cõmemorat ei cui commemorat dicitur· Scis hoc sed scire te nescis· Commemorabo & inuenies te scientem quod te nescire putaueras· Jd agunt & littere que de his rebus conscripte sunt quas res duce ratione veras esse inuenit lector: non quas veras esse credit ei q̃ scripsit: sicut legitur historia & sed quas veras esse etiam ipse inuenit siue apud se: siue in ipa mentis luce veritate· Qui vero nec admonitus valet ista cõtueri: magna cecitate cordis tenebris ignorantie dimersus est altius & mirabiliore diuina ope indiget vt possit ad verã sapientiam peruenire· Propter hoc itaq̃ volui de cogitatione adhibere qualecunq̃ documentum quo possz ostendi quõ ex his que memoria ptinent recordãtis acies informet & tale aliq̃d gignatur vbi hõ cogitat q̃le in illo erat vbi ante cogitationem meminerat· q̃ sa

cissius dinoscitur qō tpe accedit: ⁊ vbi parēs ꝑ lem spacio tpis antecedit· Nam si nos refera mus et interiorem mentis memoriā q̄ sui me minit et interiorem intelligentiā qua se ītel ligit· ⁊ interiorem volūtatem q̄ se diligit vbi ꝫ tria simul sunt· ⁊ simꝫ semp fuerūt ex q̄ esse ce perunt: siue cogitarentꝫ: siue nō cogitarentur videbitur quidē imago illius trinitatꝭ ⁊ ad so lam memoriam ptinere· sed qr ibi v̄bū esse si ne cogitatione non pōt· Cogitam⁹ eñ omne qō dicimus etiā illo interiore v̄bo qō ad nulli us gentis ptinet linguā: in tribus potius illis imago ista cognoscit memoria scz intelligen tia volūtate· Hanc aūt non dico intelligentiā qua intelligimus cogitantes· i· qñ eis reperꝭ que memorie p̄sto fuerāt: ꝫ nō cogitabantur: cogitatio nr̄a formaꝫ ⁊ eam volūtatem siue a morem vel dilectionē q̄ istam ꝓplem pentem q̄ ꝓiungit ⁊ quodāmō vtriq̄ cōis est· Hinc fa ctū est vt etiā ꝑ exteriora sensibilia q̄ ꝑ oculos carnis videnꝫ: legentiū ducerē tarditatē· i· xꝭ· scz libro atq̄ inde cū eis ingrederer ad homi nis interioris eam potentiā q̄ rōcinaꝫ de tpa libus rebus disserens illam p̄ncipaliter dñan tem q̄ ꝓremplaꝫ eternitas: atq̄ id duobus vo luminib⁹ egi duodecio vtrūq̄ discernēs quo rū vnū est supius: altex inferius qō supiori eē subditū debet· Tertiodecimo aūt de munere inferioris q̄ humanax rex scia salubris conti netur: vt in hac tpali vita id agamus q̄ cōseq̄ mur eternam: q̄ta potuiveritate ac breuitate disserui: qñ quidē rem tam multiplicē atq̄ co piosam multox atq̄ magnox disputationib⁹ multis magnisq̄ celebratā vno stricta volu mine inclusi: ostendens etiam in ipa trinitatē sed nondum que dei sit imago dicenda·

De p̄ncipali mētis in quo intruenda ē sum me imago trinitatis· Capitulū· VIII

Hunc vero ad eam iam puenimus di n sputationē vbi p̄ncipale mentis hūa ne q̄ nouit deū vel potest nosse cōsi derandū suscepimus vt eo reperiamus imagi nē dei· q̄uis eñ mens humana non sit eius nature cuius est deus: imago tñ nature eius qua natura melior nulla est ibi q̄rēda: ⁊ iueni enda ē i nob quo etiā natura nr̄a nihil habet melius: sed p̄us mens in seipa ꝓsiderāda ē an teq̄ sit pticeps dei: ⁊ in ea reperienda est ima go eius· Diximus eñ eam ⁊ si amissa dei ptici patione obsoletam atq̄ deformez: dei tñ ima ginem p̄manere· Eo quipe ipe imago ei⁹ est: quo eius capax est: eiusq̄ pticeps esse pōt: qō tam magnū bonū nisi p ꝫ q̄ imago eius est in telligi non potest· Ecce ergo mens meminit sui: intelligit se: diligit se: hoc si cernimus: cer nimus trinitatem· nondū quidem deū: sed iā imaginem dei· Non forinsecus accepit memo ria qō teneret nec foris inuenit qō aspiceret i tellectus sicut corpis oculus· Nec ista duo ve lut formā corpis ⁊ eam q̄ inde facta est in acie cōtuentis voluntas foris iunxit· Nec imagi nem rei q̄ foris visa est quodammō raptam ⁊ in memoriam recōditam cogitatio cū ad eaz cōuerterek inuenit: ⁊ inde formatus est recor dantis obtutus: iungente vtrūq̄ tertia volū tate sicut in eis ostendebamus trinitatibus fi eri: que in rebus corpalibus repiebanꝫ: vel ex corpib⁹ p̄ sensum corpis introrsus quodā mō trahebanꝫ· De quibus oib⁹ in libro· xj· disseruimus· Nec sicut fiebat vt aparebat qñ de illa scientia disserebam⁹: iam in hois inte rioris opibus p̄stituta que distinguēda fuit a sapientia· Illā que sciunꝫ velut aduenticia ſt in animo: siue cognitione historica illata: vt ſt facta ⁊ dicta: q̄ tpe paguntur ⁊ transeūt: vt in natura rex suis locis ⁊ regionibus p̄stituta ſt siue in ipo hoie que nō erant orīūtur: aut alijs docētibus: aut cogitationibus ꝓprijs sicut fi des quā plurimū in li· xiij· cōmendauimus: ſi cut virtutes quibus si vere sunt in hac morta litate ideo bene viuiꝫ: vt beate in illa que di uinitus p̄mittitur imortalitate viuatur· Hec atq̄ hmōi habent in tpe ordinē suū: in q̄ nob trinitas memorie visionis ⁊ amoris facil⁹ ap parebat· Nam quedam eox p̄uenīūt cogniti onē discentiū· Sunt eñ cognoscibilia ⁊ ante q̄ cognoscanꝫ suiq̄ cognitionē in discentib⁹ gignunt· Sunt aūt vel in locis suis: vel q̄ tpe preterierūt: q̄uis q̄ p̄terierūt nō ipa sint: sed eox q̄dā signa p̄teritox quib⁹ visis vel auditꝭ cognoscanꝫ fuisse atq̄ trāsisse· Que signa vt in locis sita sunt sicut monumenta mortuorū ⁊ q̄cunq̄ silia vel in litteris fidedignis: sicut ē ois grauis ⁊ approbande auctoritatꝭ historia vel in animis eox qui ea iam nouerūt: eis q̄p pe iam nota ⁊ alijs vtriq̄ sunt noscibilia quox sciam p̄uenerunt ⁊ qui ea nosse illis quib⁹ no ta sunt docentibus p̄sūt· Que oia ⁊ qñ discun tur quandā faciunt trinitatem speciē suā que noscibilis fuit· etiam anteq̄ nosceret· eiq̄ ad iuncta cognitione discentis q̄ tūc esse incipit qñ discitur ac tertia volūtate que vtrūq̄ con iungit· Et cū cognita fuerint alia trinitas dū recolunꝫ fit iam interius in ipo aio ex his ima ginibus que cuz discerenꝫ sī impsse in memo ria ⁊ in formatione cogitationis ad ea quer so recordantis aspectu ⁊ ex volūtate q̄ tertia duo ista cōiungit· Ea vero que oriunꝫ in aio

vbi non fuerunt: sicut fides: ⁊ cetera hmõi: et si aduenticia videnť cũ doctrina inferunť nõ tñ foris posita vel foris peracta sunt sicut illa q̃ creduntˇ: sed intus oĩno in ipo animo eẽ ceperũt. Fides eñ non est qđ creditˇ. sed q̃ creditur. ⁊ illud creditˇ: illa ꝓspicitur. Tñ qz esse cepit in animo qui iam erat animus añq̃ ista esse cepisset: aduenticiũ quidã videť ⁊ in ptеritis habebitˇ: qñ succedente specie iã esse desiterit: aliamq̃ nũc trinitatẽ facit ꝑ suam pñtiam retẽta: ꝓspecta: dilecta: aliamq̃ tũc faciet ꝑ quoddã sui vestigiũ qđ in memoria ptеriens dereliq̃rit: sicut iam supradictum est.

An virtutes quibus ad eternitatem tẽditˇ desinãt cũ ad eterna ꝑduxerint. Ca. IX.

Trum aũt tunc etiam ỽtutes q̃bus in hac mortalitatebene viuitˇ. quia⁊ ipe incipiũt esse in animo: q̃ cũ sine illis ꝑfs tñ animus erat: desinant esse cũ ad eterna ꝑduxerint: nõnulla questio ẽ. Quibusdã eñ visum est desituras: ⁊ de trib⁹ q̃dez prudẽtia fortitudine: temperãtia cñ hoc dicitˇ nõ nihil dici videť. Justicia vero ĩmortalis ẽ. ⁊ magis tũc pficieť in nob: q̃ esse cessabit. De omnibus tñ q̃ tuor magnus auctor eloquentie tullius in hortensio dialogo disputãs. Si nobis inq̃t cũ ex hac vita migrauerimus ĩ beatoz insulis ĩmortale euum: vt fabule ferunt degere liceret: q̃d opus esset eloquẽtia: cũ iudicia nulla fierent: aut ipis etiã virtutib⁹ nec eñ fortitudinis egeremus nullo ꝓposito aut labore aut piculo: nec iustícia: cũ essz nihil qđ appeteret alicui: nec tpantia q̃ regerat eas q̃ nulle eẽnt libidines: nec prudẽtia quidẽ egeremus nullo delecto ꝓposito bonoz ⁊ malorũ. Una igitur essemus beati cognitiõe nãe ⁊ scia qua sola etiã deoz est vita laudãda. Ex q̃ intelligi põt cetera necessitatis esse vnuz ℔ volũtaris. Jta ille tantus orator cũ phiam ꝓdicaret recolẽs ea q̃ a philosophis acceperat ⁊ ꝑclare ac suauiter explicãs in hac tantũ vita quã videmus erũnis et erroribus plenã: oẽs quattuor necessarias dixit esse ỽtutes: nullaz vero earũ cũ ex hac vita emigrauerimus si liceat ibi viuere vbi viuitˇ beate. Sed bonos animos sola beatos esse cognitiõe ⁊ scia: hoc ẽ cõtemplatione nature: qua nihil est melius ⁊ amabilius: ea est natura q̃ creauit oẽs ceteras instituitq̃ naturas. Cui regenti esse ℔di tñ si iusticie cẽ ĩmortalẽ oĩno iustícia nec in illa eẽ beatitudine desinet sed talis ⁊ tanta erit vt pfectior ⁊ maior esse non possit. Fortassis ⁊ alie tres virtutes prudentia sine vllo iam periculo erroris: fortitudo sine molestia toleran-

dorum maloz: tempantia sine repugnatione libidinũ: erunt in illa felicitate: vt prudentie sit nullũ bonũ deo ꝑponere vl̃ equare fortitudinis: ei firmissime coherere: tempantie nullo defectu noxio delectari. Hunc autez quod agit iustícia in subueniendo miseris qđ prudentia in precauendis insidijs qđ fortitudo ĩ pferendis molestijs: qđ tempantia in coercẽdis delectationbus prauis non ibi erit vbi nihil omnino mali erit: ac ꝑ hoc ista virtutum opera que huic mortali vite sunt necessaria: sic fides ad quaz referenda sunt: in preteritꝫ habebuntur. Et aliam nũc faciunt trinitatẽ: cuz ea ꝓsentia tenemus: aspicimus: amamus: aliam tunc factura sunt: cum ea nõ esse: sed fuisse ꝑ quedam eoz vestigia que ꝑtereundo in memoria derelinquent reperiemus. qz ⁊ tũc trinitas erit cum illud qualecũq̃ vestigium ⁊ memoriter retinebitur: ⁊ agnoscet veraciter ⁊ hoc vtrũq̃ tertia voluntate iungetur.

De cognoscibilibus temporalibus: quoꝝ alia cognitiõem nostram preueniunt: alio nõ precedunt. Capitulum. X.

M omniũ istarum quas ꝓmemorauimus temꝑalium rez scientia: quedaz cognoscibilia ⁊ cognitiõem interpositione tpis antecedũt sicut sunt ea sensibilia que iam erant in rebus anteq̃ cognoscerent vel ea omnia que phistoriam cognoscuntur. Quedam vero simul esse incipiũt: velut si aliquid visibile qđ oĩno nõ erat: ante nr̃os oculos oriatur: cognitiõem nr̃am vtiq̃ non pcedit. aut si aliq̃d sonet vbi adest auditor. simul pfecto incipiũt esse simulq̃ desinũt ⁊ sonus ⁊ ei⁹ audit⁹. Uerũtñ siue tpe pcedẽtia: siue simℓ esse incipiẽtia cognoscibilia cognitionem gignũt: nõ cognitione gignũtur. Cognitiõe ỽo facta cũ ea que cognoscimus posita in mẽoria recordatiõe reuiuiscunť: q̃s nõ videat porem esse tpe in memoria retentionẽ q̃ĩ recordatione visionẽ: ⁊ huiꝰ vtriusq̃ tertia voluntate iũctiõem. Porro aũt in mente nõ sic ẽ. Neq̃ eñ aduẽticia sibi ipa est q̃si ad seipam q̃ iaz erat venerit aliũde: eadẽ ipa q̃ nõ erat: aut ñ aliũde eadem ipa q̃ nõ erat: aut nõ aliũde venerit: sed in se ipa q̃ iam erat nata sit ea ipsa q̃ nõ erat: sicut in ipo hoie q̃ nõ erãt oriunť: aut alijs docẽtibus: aut cogitatiõibus ꝓprijs: sic fides: sicut virtutes: sicut in mẽte q̃ iã erat oritur fides q̃ nõ erat. Aut post cognitionẽ sui recordando seipam velut in memoria sua cõstitutam videt: si q̃ nõ ibi fuerit anteq̃ seipaz cognosceret: cum ꝑfecto ex quo esse cepit nũq̃ sui meminisse: nunq̃ se intelligere: nunq̃ se

l

amare destiterit: sicut iam ostendimus: ac plꝰ
qñ ad seipam cognitione puertit: fit trinitas
in ḡiam ⁊ verbū possit intelligi. Formaꝝ qp
pe ex ipa cognitio volūtate vtrūq; iungente.
Ibi ergo magl agnoscendo ē imago q̄ ḡrimꝰ

An semp memoria p̄teritarum rerū sit: an etiam presentium. Capitulum. XI.

Sed dicet aliquis. Nō ē ista memoria
ſ q̄ mens sui meminisse phibet: q̄ sibi sp
est pn̄s. Memoria em̄ p̄teritoꝝ ē nō
p̄sentium. Nam quidā cū de v̄tutibus agerēt
in quibus est etiā tullius: in tria ista prudētiā
diuiserūt: memoriā intelligentiā puidentiaz.
Memoriā scz p̄teritis. intelligentiā p̄n̄tibus.
puidentiā rebus tribuētes futuris. quā ñ ha
bent certam nisi prescij futuroꝝ q̄ nō est mu
nus hoim nisi detur desup: vt ꝓphetis. Vnō
Sap̄. 9. scriptura: sapiētie de hoibus aiens. Cogitati
ones inq̄t mortaliū timide ⁊ incerte puiden
tie nostre. Memoria v̄o de p̄teritis. ⁊ intelli
gentia de p̄sentibus certa est. sed p̄sentibꝰ vti
q̄ cōꝛpalibus rebus. Nam coꝛpales coꝛpaliuz
p̄sentes sunt aspectibus oculoꝝ. Sed q̄ dicit
memoriā nō esse p̄sentiū: attēdat quemadmo
dū dictū sit in ipis secularibus lr̄is: vbi maiorꝫ
fuit cure v̄boꝝ integritas q̄ veritas rerꝝ. nec
talia passus vlyxes oblitosve sui est ithacus
discrimine tanto. Virgilius em̄ cū sui nō obli
tū diceret vlyxem: q̄d aliud ītelligi voluit nisi
q̄ meminerit sui. Cū ḡ sibi pn̄s esset: nullo mō
sui meminisset nisi ad res p̄sentes memoria p
tineret. Quapropter sicut in rebus p̄teritꝫ ea
memoria dicit̄ qua fit vt valeāt recoli ⁊ recoꝛ
dari. sic in re pn̄ti q̄ sibi est mens. memoria sī
ne absurditate dicenda est q̄ sibi p̄sto ē vt sua
cogitatione possit intelligi ⁊ vtrūq; sui amo
re coniungi.

Qua facultate mens rationalis obtineat vt in ea dei imago resplendeat. Capi. XII.

Fecit̄ trinitas mētis non ꝓpterea
h dei ē imago. q̄ sui meminit mēs ⁊ in
telligit ac diligit se: sed q̄ pōt etiam
meminisse ⁊ intelligere ⁊ amare a quo facta ē.
Qd cū facit: sapiēs ipa fit. si aūt nō facit etiam
cū sui meminit: seseq; intelligit ac diligit stul
ta est. Memineritq; itaq; dei sui ad cuiꝰ imagi
nem facta est: eūq; intelligat atq; diligat. qd
vt breuius dicā colat deū nō factū: cuiꝰ ab eo
capax est facta: ⁊ cuiꝰ ꝓticeps esse pōt. Propt̄
qd scriptū est. Ecce dei cultꝰ est sapia: ⁊ fi sua
luce: q̄ summe illius lucis ꝓticipatione sapiens
erit: atq; vbi eterna ibi beata regnabit. sic. n.
dicit̄ ista hois sapia: vt etiā dei sit. Tūc em̄ ve
ra est, nam si humana est: vana est. Nec non
ita dei qua sapiens est deus. Neq; em̄ ꝓticipa
tione sui sapiēs est: sicut mens ꝓticipatōe dei
Sed quēadmodū dicit̄ iusticia dei: nō solū q̄
ipe iustus est: sed quā dat hoi cū iustificat im
pium. Quā ꝓmendans apls ait de quibusdā.
Ignorantes em̄ dei iusticiā ⁊ suā iusticiā volē Rom. 10
tes p̄stituere: iusticie dei nō sunt subiecti. Sic
em̄ dici pōt etiā de q̄busdā: Ignorātes dī sapi
entiā: ⁊ suā volētes p̄stituē sapia dei nō sūt sbie
cti. Est igit̄ nā nō facta q̄ fecit oēs ceteras ma
gnas pualeq; naturas eis quas fecit sine dubi
tatione p̄stantioꝛ: ac p hoc hac etiā de qua lo
quimur rōnali ⁊ intellectuali: q̄ hois mens ē
ad eius qui eam fecit imaginez facta. Illa au Act. 17.
tem ceteris natura p̄stantioꝛ deus est. Et qui
dem nō longe positus ab vnoquoq; nr̄m: sic
aplus dicit adiūgens. In illo em̄ viuim⁹ ⁊ mo
uemur ⁊ sumus. Qd si fm coꝛpus diceret: eti
am de isto coꝛpoꝛeo mūdo posset intelligi. nā
⁊ in illo fm coꝛpꝰ viuimus: mouemur ⁊ sum⁹.
Vñ fm mentē q̄ facta est ad eius imaginem
debet hoc accipi excellentioꝛe quodā codeq;
nō visibili ꝫ intelligibili mō. Nam q̄d nō est in Roma. 11
ipo de quo diuine scriptū est. qm̄ ex ipo ⁊ ꝓp
sum ⁊ in ipo sunt omnia. Proinde si in ipo sūt
oīa: in quo tandē p̄nt viuē q̄ viuunt ⁊ moueri Ps. 72.
que mouent: nisi in quo sunt. Nō tū oēs cū il
lo sunt eo mō quo ei dictū est. Ego semp tecū
Hecipe cum omnibus eo mō quo dicim⁹. Do
minus vobiscū. Magna itaq; hois miseria ē
cum illo non esse: sine quo non pōt esse. In q̄
em̄ est ꝓculdubio sine illo non est. Et tñ si ei
nō meminit: eum q; nō intelligit nec diligit cū
illo non est. Q̄ aūt quisq; penitus obliuiscit:
nec commoueri eius vtiq; potest.

De reminiscentia in deum cuius semper ē capax mentis naturā. Capi. XIII

Et visibilibus rebus ad hanc rem su
d mamus exemplū. Dicit tibi quispiā
quē nō recognoscis: Nosti me: ⁊ vt
cōmoneat: dicit vbi: qñ: quō tibi innotuerit.
oibusq; adhibitis signis quibus in memoriaz
reuoceris si nō recognoscis: ita iam oblitus
es: vt omnis illa noticia penitus deleta sit ani
mo: nihilq; aliud restat: nisi vt credas ei qui ti
bi hoc dicit: q̄ aliqñ eū noueras: aut ne hoc q̄
dem si fidedignus tibi esse qui loquit̄ nō vide
tur. Si aūt remiseris ꝓfecto redis in memo
riam tuam: ⁊ in ea inuenis qd nō fuerat peni
tus obliuione deletū. Redeamus ad illud ꝓ Ps. 9.
pter qd adhibuimus humane puersatiōis exē
plum. Inter cetera psalmus nonus. Conuer Ps. 21.
tantur inquit peccatoꝛes in infernū: oēs gen
tes q̄ obliuiscunt deū. Porro aūt viceslm⁹ et

primus. Cõmemorabuntur inquit & conuertentur ad dñm vniuersi fines terre. Non igit sic erãt oblite iste gentes deũ: vt eius nec cõmemorate recordarent. Obliuiscendo autez deum tanq̃ obliuiscendo vitã suã: cõuerse fuerant in mortẽ: hoc est in infernũ. Cõmemorate vero cõuertunt ad dñm tanq̃ reminiscẽtes reminiscendo vitã cui⁹ eas habebat obliuio. id est cui⁹ oblite fuerãt. Itẽ legit in nonagesimotertio. Intelligite nũc qui insipientes estis in ꝓplo: & stulti aliq̃n sapite. Qui plantauit aurem nõ audiet: et cetera. Eis eñ dictuz ẽ: q̃ deũ nõ intelligẽdo de illo vana dixerunt.

Ps. 93

Q etiã prava mens nec memoria sui carerat nec cognitione nec amore. Ca. XIIII

Dilectiõe aũt dei plura repiuntur in diuinis eloquijs testimonia. Ibi eñ & illa duo cõsequẽter intelliguntur: quia nemo diligit cui⁹ non meminit: & qõ penitus nescit. Unde illud est notissimũ ꝑcipuũq̃ ꝑceptũ. Diliges dñm deũ tuũ. Sic itaq̃ ꝓdita est mens humana vt nũq̃ sui nõ meminerit. nũq̃ se nõ intelligat: nunq̃ se nõ diligat. Sed qñ q̃ odit aliquẽ nocere illi studet: nõ ĩmerito & mens hois qñ sibi nocet odisse se dicit. Nesciens. n. sibi vult male: dũ nõ putat sibi obesse qõ vult. Sz tñ male sibi vult: qñ id vult qõ obsit sibi. Unde illud scriptum est. Qui diligit iniquitatẽ: odit aiam suã. Qui ergo se diligere nouit: deum diligit. Qui vo nõ diligit deũ: etiã si se diligit: qõ ei naturaliter inditũ est: tñ nõ incõuenienter odisse se dicitur cũ id agit qõ sibi aduersat & seipm tanq̃ suus inimicus insequit: q̃ pfecto ẽ error horrẽdus vt cũ sibi hoies ꝓdesse velint: multi nõ faciãt nisi qõ eis pniciosissimũ ẽ. Similẽ morbũ mutoz animaliũ cũ poeta describeret. Dij inqt meliora pijs errorẽq̃ hostibus illũ: Discissos nudis laniabãt dentibus arcus. Cũ morbus ille corpis fuerit. cur dixit errorẽ: nisi q: omne animal cũ sibi natura ꝓciliatũ sit vt se custodiat q̃ntũ potest: talis ille erat morbus vt ea q̃z salutẽ appetebant sua mẽbra laniarent. Cũ ãt deũ diligit mens. & sicut dictũ est ꝓsequenter meminit eũq̃ intelligit recte illi ꝺ primo suo ꝓcipit vt eũ sicut se diligat. Jam eñ se nõ diligit puerse & recte cũ deũ diligit: cuius pticipatione imago illa nõ solum est. verũetiã ex vetustate renouat & ex deformitate reformat: ex infelicitate beatificat. Quis se ita diligat vt si alterutrũ ꝓponat malit oĩa q̃ infra se diligit pdere q̃z pire tñ supioꝛẽ deserendo ad quẽ solũ possit custodire fortitudinẽ suã eoq̃ frui lumine suo cui canit in psalmo. Fortitudinẽ

Deut. 6

Ps. 10.

Ps. 58.

mea ad te custodiã. Et in alio. Accedite ad eũ & illumin amini. sic infirma & tenebrosa facta est. vt a se quoq̃ ipsa in ea que nõ sunt qõ ipsa & qbus supioꝛ est ipsa infelicius laberet ꝑ amores quos nõ valet vincere. & errores a quib⁹ nõ videt qua redire. Unde iam deo miserante penit⁹ clamat in psalmis. Deseruit me fortitudo mea & lumẽ oculoꝛ meoꝛ nõ est mecũ. Non sane in his tantis infirmitatis & erroris malis amittere potuit naturalẽ memoriã: intellectũ & amorẽ sui: ꝓpter qõ merito dici potuit: quod supra cõmemorauí. Q̃z in imagine dei ambulat homo: tñ vane ꝙturbat. The saurizat & nescit cui ꝙgregabit ea. Cur enim thesaurizat nisi quia fortitudo eius deseruit eum. per quẽ habens rei nullius ĩdigeret. Et cur nescit cui cõgregabit ea: nisi quia lumen oculoꝛ eius nõ est cũ eo. & ideo nõ videt quod veritas ait. Stulte hac nocte aiam tuã repetent abs te: hec que ꝑparasti cuius erũt? Ue rũtamen q: etiã talis in imagine ambulat hõ & habet memoriã & intellectũ & amorẽ sui. Homínis mens: si ei manifestaret̃ q̃ vtrũq̃ habere nõ posset & vnũ e duobus permitteret̃ eligere: alteꝛ ꝓditurus: aut thesauros quos cõgregauit: aut mentẽ: quis vsq̃ adeo nõ habz mentẽ: vt thesauros mallet habere q̃z mentẽ. Thesauri eñ mentẽ possunt plerũq̃ subuertere: & mens que nõ thesauris subuertit̃: sine vllis thesauris facilius & expeditius potest vi ere. Quis vero vllos thesauros: nisi ꝑ mentẽ poterit possidere? Si eñ puer infans q̃uis ditissimus natus: cũ sit dñs oĩm que iure sunt eius: nihil possidet mente sopita: quo tandez modo quisq̃ quicq̃ mente possidebat amissa? Sed de thesauris quid loquor: q̃ eis quilibet hoim si talis optio ꝓponat: mauult carere q̃z mente: cum eos nemo ꝓponat: nemo competluminibus corporis: quibus nõ vt auꝛ rarus quisq̃ homo: ß ois homo possidet celum: ꝑ lumina eñ corporis quisq̃ possidet quicq̃d libenter videt. Quis ergo si tenere vtrũq̃ nõ possit: & alterutrũ cogatur amittere: nõ thesauros q̃z oculos malit. & tamen si ab eo simili ꝓditione querat: vtrũ oculos malit amittere an mentẽ: quis mente nõ videat eum oculos malle q̃z mentẽ? Mens quippe sine oculis carnis humana est. Oculi aũt carnis sine mente beluini sunt. Quis porro non boiem se malit esse etiam carne cecũ: q̃z beluam videntem? Hec dixi: vt etiaz tardiores: q̃uis breuiter cõmouerẽt̃ a me: in quoꝛũ oculos vel aures hec littere puenerint q̃ntum mens diligit seipsaz etiam infirma & errans: male diligendo atz se

Ibidẽ. 33

Ibidẽ. 37

Ibidẽ. 38

Luc. 12

ctando que sunt infra ipsam· Diligere porro seipam nō posset: si se oīno nesciret· id est si sui nō meminisset: nec se intelligeret: q̄ in se imagine dei tam potēs est: vt ei cuius imago est valeat inherere· Sic eñ ordinata ē natura q̄ ordine: nō loco: vt supra illam nō sit nisi ille· Deniq̄ cum illi penitus adheserit: vnus
1·Cor·6· erit spūs· Cui rei attestat aplūs dicēs· Qui aūt adheret dño vnus spūs est· Accedente q̄pe ista ad ꝓcipationē nature veritatis ⁊ beatitudinis illus: non tñ crescente illo in natura: veritate ⁊ beatitudine sua· In illa itaq̄ natura cui feliciter adheserit: īmutabiliter viuet ⁊ īmutabile videbit omne qđ viderit· Tūc sicut ei diuina scriptura ꝓmittit: satiabit in bonis desideriū eius: bonis īmutabilib⁹: ipsa trinitate deo suo cuius imago est: ⁊ ne vspiā violet erit in abscondito vultus eius: tāta vbertate eius impleta: vt eam nūq̄ peccare delectet· Seipsam vo nunc q̄ videt: nō aliq̄d immutabile videt·

De mutabilitate mentis humane qua fit: vt sicut misera facta est ex beata: ita beata possit esse ex misera· Ca·XV·

Quod ideo certe nō dubitat q̄m misera est: ⁊ beata esse desiderat· Nec ob aliud fieri sperat hoc posse: nisi quia est mutabilis· Nam si mutabilis nō esset: sicut ex beata vita misera: sic ex misera beata esse nō posset· Et quid eā fecisset miserā: sub oīpotente ⁊ bono dño: nisi peccatū suum: ⁊ iustitia dñi sui· Et quid eā faciet beatam: nisi meritū suū ⁊ ꝑmiū dñi sui· Sed ⁊ meritū eius gratia est illius: cuius ꝑmiū erit beatitudo eius· Justiciā quipe dare sibi nō potest: quā ꝑditaq̄ nō habet· Hanc eñ cū hō conderet accepit: ⁊ peccādo vtiq̄ ꝑdidit· Accepit ergo iusticiā: ꝑ quā beatitudinē accipere mereret· Unde veraciter ei dicit ab aplo: quasi de suo bono supbire incipienti· Quid eñ habes qđ nō accepisti·
1·Cor·4· Si aūt accepisti qđ gl̄iaris quasi nō acceperis· Oñ aūt bene recordat dñi sui: spūs eius accepto sentit oīno: quia hoc discit: intimo magisterio: non nisi ei⁹ gratuito affectu posse surgere: nō nisi suo volūtario defectu cadere potuisse· Non sane reminiscitur beatitudinis sue: fuit quipe illa ⁊ nō est: eiusq̄ ista penitus oblita est: ideoq̄ nec cōmemorari potest· Credit autē de illa fidedignis litteris dei sui ꝑ ei⁹ ꝓphetā ꝓscriptis narrātibus de felicitate paradisi: atq̄ illud ꝑmū ⁊ bonū hois ⁊ malū hystorica traditione indicātibus: ꝑ dñi aūt dei sui reminiscit· Ille quipe semp est: nec fuit ⁊ nō est: nec est ⁊ nō fuit: sed sicut nūq̄ nō erit: ita nunq̄ nō erat: ⁊ vbiq̄ totus est· Propter qđ Act·17· ista in illo ⁊ viuit ⁊ mouet: ⁊ est: ⁊ ideo reminisci eius potest· Non quia hoc recordat quod eū nouerat in adam: aut alibi alicubi ante huius corpis vitam· Aūt cum primū facta est vt insereret huic corpori· Nihil eni hoy oīno reminiscit· Quicquid hoy est: obliuione deletum est· Sed cum memorat vt conuertat ad dñm tanq̄ ad eam lucem qua iam cum ab illo auerteret: quodāmodo tangebat· Nam hinc est q̄ etiam impij cogitant eternitatem: ⁊ mlta recte reꝑhendunt recteq̄ laudant in hoīm moribus· Quibus ea tandē regulis indicant nisi in quibus vident: quēadmodū quisq̄ viuere debeat: etiam si nec ipsi eodem modo viuant: vbi eas vident· Necq̄ ei in sua natura cū ꝓculdubio mente ista videant: eorūq̄ mētes cōstet esse mutabiles: has vero regulas īmutabiles videat quisq̄s in eis ⁊ hoc videre potuerit· Nec in habitu sue mentis cū ille regule sint iusticie· mentes vo eoy constet esse iniustas· Ubi nam sunt iste regule scripte: vbi qđ sit iustum: ⁊ iniustus agnoscit vbi cernit habē duz esse quod ipse nō habet· Ubi ergo scripte sunt: nisi in libro lucis illius que veritas dicit vnde omnis lex iusta describit: ⁊ in cor hois q̄ operat iusticiam: nō migrando sed tanq̄ imꝑmendo transferet: sicut imago ex anulo ⁊ in cera trāsit: ⁊ anulum nō relinquit· Qui vo nō operat: ⁊ tamen videt quod operandū sit: ipse est qui ab illa luce auertit: a qua tamen tangit· Qui aūt nec videt quēadmodū sit viuendū: excusabilius quidem peccat: quia non est transgressor cognite legis· Sed etiā ipse splēdore aliquotiēs vbiq̄ ꝑsentis veritatis attingitur: q̄ admonitus ꝓfitetur·

De reformatione mentis ad imaginē dei: ⁊ quot modis spūs apellatio diuersis assignetur naturis· Ca·XVI·

Qui a vo cōmemorati cōuertuntur ad dñm: ab ea deformitate qua per cupiditates seculares cōformabant huic seculo reformant ex illo: audientes aplm dicentem· Nolite ꝓformari huic seculo: ꝫ reformamini in nouitate mētis vestre: vt ꝛncipiat illa imago ab illo reformari a quo formata est Nō eni reformare seipsam potest: sicut potuit deformari· Dicit etiam alibi· Renouamī spū mentis vestre: ⁊ induite nouū hominē: eum qui ſm deum creatus est: in iusticia ⁊ sanctitate veritatis· Qui ait: ſm deum creatū: hoc alio loco dicit ad imaginē dei· Sed peccando iusticiam ⁊ sanctitatem veritatis amisit: ꝓpter quod hec imago deformis ⁊ decolor facta est:
Rom·12·
Ephē·4·
Gen·1·

Epb·4 hanc recipit cū reformat & renouat· Q aut̄ ait·ſpū mentis veſtre:nō ibi duas res intelligi voluit:quaſi aliō ſit mens:aliud ſpūs mentis·Sed quia oīs mens ſpūs eſt:nō aūt oīs ſpūs mens eſt·Eſt enī ſpūs & deus:qui renouari non poteſt:quia nec veteraſcere poteſt· Dicit etiam ſpūs in hoīe qui mens non ſit:ad quē pertinent imaginationes ſimiles corpoꝝ

j·Cor·j4 De quo dicit ad corinthios:vbi dicit· Si aut̄ oꝛauero lingua:ſpūs meus oꝛat:mens autez mea infructuoſa eſt·Hoc enī ait:qñ id qđ dicitur nō intelligit:quia nec dici poteſt: niſi corporaliū vocum imagines ſonū oris in ſpūs cogitatione ꝓueniant·Dicitur & hois anima ſpi

Job·j9· ritus·Vnde eſt in euāgelio· Et inclinato capite tradidit ſpm̄·quo ſignificata eſt mors corporis:anima exc̄ute·Dicitur ſpūs etiam pecoꝛis:qđ in eccleſiaſte libꝛo ſalomonis aper-

Eccs·3· tiſſime ſcriptum eſt·vbi ait·Quis ſcit ſpūs filioꝝ hoīs ſi aſcendet ipſe ſurſum:& ſpūs peco-

Gen̄·7· ris ſi deſcendet ipſe deoꝛſuz in terrā·Scriptū eſt etiam in geneſi vbi dicit diluuio mortuam vniuerſam carnē que habebat in ſe ſpūm vite Dicit ſpūs etiam ventus:res apertiſſime coꝛ

Ps̄·148 poꝛalis·Vnde illud in pſalmis· Ignis: grando:nix glacies:ſpūs tempeſtatis·Quia ergo tot modis dicit ſpiritus: ſpūm mentis dicere voluit eum ſpūm que mens vocatur·ſicut ait

Colo·2 etiam idem apoſtolus·In expoliatiōe corporis carnis·Non duas vtiq; res intelligi voluit quaſi aliud ſit caro:aliud cōꝛpus carnis· Sed quia cōꝛpus multarum rerum nomē eſt quarum nulla eſt caro· Nam multa ſunt excepta carne cōꝛpoꝛa celeſtia & cōꝛpoꝛa terreſtria· Cōꝛpus carnis dixit: cōꝛpus quod caro eſt. Sic itaq; ſpūm mentis eum ſpūm que mens eſt·alibi quoq; apertius etiam imaginē noua-

Colo·3· uit:ſcz alijs verbis idipm̄ ꝓcipiens· Expolientes vos inquit veterem hoīem cū actibus eiꝰ induite nouū qui renouat in agnitionem dei ſm̄ imaginem eius qui creauit euz· Qđ ergo

Epb·4 ibi legitur· Induite nouū hoīem q̄ ſm̄ deum

Colo·3· creatus eſt:hoc iſto loco Induite nouū hoīez qui renouat ſm̄ imaginem eius q̄ creauit eū Ibi aūt ait·ſm̄ deum· hic vero ſm̄ imaginem eius qui creauit eum· Pꝛo eo vero quod ibi

Epb·4 poſuit· In iuſticia & ſanctitate veritatis·hoc

Col·3 poſuit hic·In agnitionē dei· Fit ergo iſta renouatio reformatioq; mentis ſm̄ deum· vel ſm̄ imaginez dei· Si ideo dicit ſm̄ deū: ne ſm̄ aliam creaturā fieri putetur· Ideo autez ſm̄ imaginez dei: vt in ea re intelligatur fieri hec renouatio: vbi eſt imago dei: id eſt in mente· Quēadmodū dicimus ſm̄ cōꝛpus mortuum: nō ſm̄ ſpūm eum qui de cōꝛpoꝛe fidelis & iuſtus abſcedit· Quid enī dicimus ſm̄ cōꝛpus mortuū: niſi cōꝛpoꝛe vel in cōꝛpoꝛe:nō anima vel in anima mortuū·Aut ſi dicamus: ſm̄ cōꝛpus eſt pulcer:aut ſm̄ cōꝛpus foꝛtis· nō ſcōm animū:quid eſt aliud q̄ cōꝛpe nō animo pulcer aut foꝛtis eſt· Et innumerabiliter ita loq̄mur· Non itaq; ſic intelligamus:ſm̄ imaginē Colo·3· eius qui creauit eum: quaſi alia ſit imago ſm̄ quā renouat:nō ipſa que renouat·

Quid ſit inter regenerationē baptiſmi et renouationem qua ꝓficitur de die in diem in agnitione dei· La·XVII·

Ane iſta renouatio nō momēto vnō
ſ fit ipſius ꝓuerſionis: ſic vt momento vno fit illa in baptiſmo renouatio remiſſione oīm peccatoꝝ· Neq; enī vel vnum q̄ntulūcūq; remanet:qđ nō remittat: ſ quēadmodū aliud eſt carere febꝛibus:aliud ab infirmitate que febꝛibus facta eſt reualeſcere· Itēq; aliud eſt infixum telum de cōꝛpoꝛe demere:aliud vulnus qđ eo factū eſt ſecūda curatione ſanare:ita ꝑma curatio eſt cām remouere languoꝛis:qđ ꝓoīm fit indulgentiā peccatoꝝ:ſecūda ipm̄ ſanare languoꝛē:qđ fit paulatim ꝓficiendo in renouatione huius imaginis: q̄ demonſtrant in pſalmo vbi legit· Qui ꝓpitius fit oīmbus iniquitatibus tuis· quod Ps̄·102· fit in baptiſmo· Deinde ſequitur· Qui ſanat oēs languoꝛes tuos:qđ fit quotidianis acceſſibus:cū hec imago renouat· De qua re apl's aptiſſime locutus eſt dicens· Et ſi exterioꝛ homo noſter coꝛrumpit:ſed interioꝛ renouat de die in diem· Renouat aūt in agnitione dei: ꝟ Ibidem· eſt in iuſticia & ſanctitate veritatis: ſicut ſe ſe habent apoſtolica teſtimonia: que pauloante cōmemoꝛaui· In agnitiōe igit̄ dei:iuſticiaq; & ſanctitate veritatis: qui de die in diē ꝓficiendo renouat:trāſfert amoꝛē a tpalibus ad eterna:a viſibilib' ad intelligibilia:a carnalibus ad ſpiritualia:atq; ab iſtis cupiditatē frenare atq; minuere:illiſq; ſe charitate alligare diligenter inſiſtit· Tantū autem facit: quantū diuinitus adiuuat· Dei quippe ſententia ē· Sine me nihil poteſtis facere· In quo ꝓfectu Job·15 & acceſſu tenentē mediatoꝝis fidem cum dies vite huius vltimus queq; compererit:perducendus ad deū quem coluit:& ab eo perficiendus excipiet ab angelis ſanct̄ incoꝛruptibile cōꝛpus in fine ſeculi·nō ad penam ſed ad gloriam recepturus·In hac quippe imagine tūc perfecta erit dei ſimilitudo:quando dei perfecta erit viſio· De qua dicit apoſtolus paulus j·Coꝛ·13 Videmus nunc per ſpeculum in enigmate:

Cor.5 tunc aũt facie ad faciem. Item dicit. Nos aũt reuelata facie gl̃iam dn̄i contẽplantes in eandem imaginẽ transformamur de gl̃ia in gl̃iaz tanq̃z a dn̄i spũ: hoc est quod fit de die in diem
j.Joh.3 bene ꝓficientibus. Aplus aũt iobes. Dilectissimi inquit nunc filij dei sumus: t nondũ apparuit quod erimus. Scimus quia cũ apparuerit similes ei erimus: qm̄ videbimus eũ sicuti est. Hinc apparet tunc in ista imagine dei fieri eius plenã similitudinẽ: quando eius plenaz perceperit visionẽ.

Posse etiaz hoiem corpore imaginẽ dei accipi: ꝑm q verbum caro factũ est: cuius imortalitati oẽs sancti ꝓformabunt. La.XVIII.

q Uam q̃z possit hoc a iohãne apl̃o etiã de imortalitate corporis dictum videri. Et in hac q̃pe similes erimus deo sed tm̄modo filio quia solus in trinitate corpus accepit: in quo mortuus resurrexit: atq̃ id ad superna peruexit. Nam dicit etiam ista imago filij dei: in qua sicut ille imortale corp⁹ habebimus: ꝓformes facti in hac pte: nõ ꝑfis imaginis: aut spũssancti: sed tm̄mõ filij: quia
Joh.1 de hoc solo legit: t fide sanissima accipit. Uerbum caro factum est. ꝓpter quod apostolus
Roma.8 Quos autem inquit ꝑsciuit t ꝑdestinauit cõformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse ꝑmogenitus
j.Cor.15 genitus in multis fratribus. Primogenitus vtiq̃ a mortuis: ꝑm cundẽ apostolũ: qua morte seminata est caro eius in cõtumelia: resurrexit in gl̃ia. Scõm hanc imaginem filij cui⁹ imortalitatem conformamur in corpore: etiã
Ibidem. illud agimus quod dicit idẽ aplus. Sicut portauimus imaginẽ terreni: portemus t imaginem eius qui de celo ẽ: vt scz q ꝑm adam mortales fuimus: ꝑm christũ imortales nos futuros fide vera t spe certa: firmaq̃ teneamus. Sic em̄ nunc eandem imaginẽ portare possumus: nondũ in visione: sed in fide: nondũ in re: sed in spe. De corporis quippe resurrectione tunc loquebat apostolus cum hec diceret.

Qua sui parte homo ad imaginẽ t similitudinẽ dei factus sit. ad quã ꝓficiendo renouat.

Caplm̄.XIX.

a T vero illa imago de qua dictum est
Gen.1 Faciamus hoiem ad imaginem t similitudinẽ nostram. quia nõ dictũ est ad meã vel ad tuã. ad imaginẽ trinitatis factũ hoiez credimus: t q̃ta potuimus inuestigatione cõprehendimus. Et ideo ꝑm hanc potius t illud
j.Joh.3 intelligendũ est: quod ait aplus iobes. Similes ei erimus: qm̄ videbimus euz sicuti est: q
Ibidem. de illo dixit de quo dixerat. filij dei sumus. Et imortalitas carnis illo perficiet momento resurrectiõis: de q̃ ait aplus paulus. In ictu oculi: in nouissima tuba: t mortui resurgẽt incorrupti t nos imutabimur. In ipo nãq̃ ictu oculi ante iudiciũ resurget in virtute: in incorruptione: in gl̃ia corpus spirituale qđ nũc semiat in infirmitate. corruptione. ꝓtumelia corpus aiale. Imago vero que renouat in spũ mentis in agnitione dei. nõ exterius ⁊ interius de die in diẽ ipa ꝓficiet visione que tunc erit post
j.Cor.15 iudiciũ. facie ad faciẽ. nunc aũt ꝓficit p speculũ in enigmate. Propter cui⁹ pfectionẽ dictũ
j.Joh.3 intelligendũ est. siles ei erimus qm̄ videbim⁹ eũ sicuti ẽ. Hoc ei donũ tũc nob dabit cũ dictũ
Mat.25 fuerit Uenite benedciti patris mei possidete paratũ vobis regnũ. Tunc quippe tollet impius vt nõ videat claritatẽ dn̄i. qm̄ ibũt sinistri in supplicium eternũ. euntibus dextris in vitã
Joh.17 eternã. Hec est aũt (sicut ait xꝑtas) vita eterna. vt cognoscant te inquit vnũ vez deum. t quẽ misisti iesum xp̄m. Hanc ꝓtemplatiuã sapientiam quã ꝓpie puto in litteris sanctis a scientia distinctã. sapiam nuncupari dũtaxat hominis. que quidẽ illi nõ est nisi ab illo cuius ꝑticipatione vere sapiens fieri mens rõnalis t intellectualis potest. Cicero cõmẽdans in fine dialogi hortensij. Que nobis inquit dies nocteq̃z ꝓsiderantibus acuentibusq̃z intelligentiã que est mentis acies cauentibusq̃z ne quãdo illa hebescat. id est in phia viuentibus magna spes est. Aut si hoc qđ sentimus t sapimus mortale t caducũ est. iocundũ nobis perfunctis muneribus hũanis occasum. neq̃z molestã extinctionẽ t quasi quietẽ vite fore. Aut si vt antiquis phis hisq̃z maximis longeq̃z clarissimis placuit eternos animos ac dinos habemus. sic existimandũ est quo magis hi fuerint semp in suo occursu. id est in ratione t inuestigandi cupiditate. t quo minus se admiscuerint atq̃z implicuerint hoim vitijs t erroribus hoc vel his facilioꝛẽ ascensum t redituz in celũ fore. Deinde addens hanc ipsam clausulã repetendoq̃z ꝑmonem finiens. Quapropter inquit vt aliqñ terminet oratio. si aut extingui tranquille volumus cũ his artubus verimus. aut si ex hac in aliam baud paulo melioꝛem domũ sine mora demigrare. in his studijs nobis omis opa t cura ponenda est. Hic miroꝛ hoiem tanti ingenij: perfũctis muneribus humanis: hominibus in philosophia viuentibus: que contemplatione veritatis beatos facit: iocundum ꝓmittere occasuz: si hoc quod sentimus t sapimus mortale t caducuz est: quasi hoc moriat t intercidat quod nõ diligebamus: vel potius quod atrociter odera

mus: vt iocundus nobis sit eius occasus. Verum hoc nō didicerat a philosophis quos magnis laudibus p̄dicat: sed ex illa noua academia vbi ei dubitare etiā de rebus manifestissimis placuit: ista sententia redolebat. A philosophis autē sicut ipse confitet maximis longe q̄ clarissimis: eternos animos esse acceperat Eterni quippe nō incōuenienter hac exhortatione excitant: vt in suo cursu reperiant cum venerit vite hui⁹ extremū. id est in rōne t inuestigandi cupiditate minusq̄ se admisceant atq̄ implicent hoīm vitijs t erroribus: vt eis facilior sit regressus ad deum. Sed iste cursus qui constituit in amore atq̄ inuestigatione veritatis: non suffecit miseris. id est hominibus: cum ista sola rōne mortalibus sine fide mediatoris. Quod in libris superioribus huius operis: maxime in quarto t xiij. q̄tum potui demonstrare curaui.

Explicit liber quartusdecimus.

Incipiūt capitula libri q̄ntidecimi.

i De excellentia animi ad imaginem creatoris sui conditi.

ij De summo bono quod semp inuenien duz querit t q̄rendū inuenit.

iij Quid disputatū: quidue sit comp̄hensum p̄cedentiū ratiocinatione librorū.

iiij In quarū rerum cōtemplatione sūma trinitas inquirenda sit.

v Omnia que de deo digne dici vident posse in paucioza conferri vt nihil minus dictum intelligat.

vj Quō etiaz si vnum aliquid eligatur ex multis: quod digne apellet deus in vna ipsa apellatione trinitas dcitat̄ possit intelligi.

vij Quo differat trinitas que iuenitur in imagine dei a trinitate que deus est.

viij De speculo in quo p̄ imaginem dei trinitas eius vtcūq̄ intellecta conspicitur.

ix De enigmate t tropicis locutionibus

x Quomodo per inspectionem verbi qō est in cogitatione mētis humane ad agnitionem verbi quod deus est aliquatenus possit accedi.

xj Sicut verbum hominis significatur p vocem vel quodlibet iudicium corporale: ita verbum dei manifestatū esse per carnem.

xij Quantū distent a vera t perfecta similitudine dei que in natura mentis vt cūq̄ deo similia reperiunt.

xiij De scientia dei patris cui nihil cuiusq̄ creature indicijs conferat.

xiiij De similitudine t equalitate patris dei t vnigeniti eius consubstantialis et coeterni.

xv Q̄ dissimile sit verbum nostrum mutabile: a verbo dei incōmutabili t eterno.

xvj An volubilitas cogitationis deo inesse credenda sit.

xvij De spiritusancto qui patri t filio equalis accipitur t vtriusq̄ spūs dicitur t charitatis noīe intelligitur: cum q̄liber in trinitate p̄sona sit charitas.

xviij De excellentia charitatis q̄ ita ex deo est vt ipse sit deus.

xix Qua ratione donum dei dicatur spiritussanctus.

xx Contra eos qui vnigenitum dei nō paterne nature sed voluntatis filium esse dixerunt.

xxj De similitudinibus trinitatis diuine que in natura mentis ad imaginem dei facte reperiri vtcūq̄ potuerūt.

xxij Tria que sūt in imagine dei. id est memoria: intellectus: t amor vnius esse persone quia nō hoc est ei esse quod hec habere.

xxiij Q̄ vera in dei trinitate vnitas: t q̄ vera in eiusdem vnitate sit trinitas

xxiiij De his qui naturaz mentis subtiliter intuētur: t eam imaginē dei esse nō sentiunt.

xxv Q̄ beatos faciat fides recta: etiā eos qui de naturis incorporeis nequeūt disputare.

xxvj Interualla temporū diuine trinitatis nulla sunt.

xxvij Quid quodam sermone ad populum disputatū sit de differētia generationis filij t p̄cessionis spūssancti.

Incipit liber quintusdecimus.

De excellentia animi ad imaginem creatoris sui conditi. Ca. I.

Octes in reb⁹ q̄ facte sunt ad cognoscendū eum a quo facte sunt: exercere lectorē: tā pueni-
v mus ad ei⁹ imaginem qō est hō: in eo quo ceteris animalibus antecellit: id est rōne vel intelligentia: et quicqd aliud de anima rōnali vel intellectuali dici pōt: qō ptineat ad eā rem que mens vocatur vel animus. Quo nomine nonnulli auctores lingue latine: id qō excellit in homīe: t nō ē in pecore ab aīa q̄ inest t pecori: suo quodam loquendi more distinguūt. Supra hanc ergo naturā si querim⁹ aliquid t verū querimus: deus est: natura scz nō creata: sed creatrix: que vtrū sit trinitas. nō soluz credentib⁹ diuine scripture auctoritati: verūetiā intelligentibus: aliqua si possumus rōne iam demōstrare debemus. Cur aūt si possum⁹ dixerim: res ipa cū q̄ri disputādo cepit: melī⁹ iudicabit

De summo bono quod semp inueniendum querit t querendū inuenit. Ca. II

Eus quipe ipe quē querim⁹ adiuua
d bit: vt spero: ne sit infructuosus labor noster: t intelligam⁹ quēadmodum dictū sit in psalmo scō: Letet cor querentium dñm: querite dñm t cōfirmamini: querite faciem eius semp. Videt enī qō semp q̄rit: nunq̄ inueniri: t quō iam letabit: t nō pot⁹ iam cōtristabit cor querentiū. si nō potuerint inuenire qō querit: Nō enī ait: Letet cor inuenientiū: sed querentiū dñm: t tñ dñm deum inuenire posse dū querit: testat Esaias ppha dū dicit: Querite dñm t mox vt inueneritis inuocate eum: t cū appropinquauerit vobis: derelinquat impius vias suas: t vir iniquus cogitatiōes suas. Si g̃ quesit⁹ inueniri potest cur dictū ē. Querite faciē eius semp: an t inuētus forte querēdus est: Sic enī sunt incōprehensibilia requirēda: ne se existimet nihil inuenisse: q̄ q̄ sit incōprehensibile qō querebat potuerit inuenire. Cur ergo sic q̄rit: si incomprehensibile cōprehendit esse qō querit: nisi q̄a cessandum nō est q̄diu in ipsa cōprehensibili um rerū inq̄sitiōe pficit: t melior melioq̄ fit q̄rēs: tā magnū bonū qō t inueniēdū querit: t querēdū inuenit. Nam t querit vt inueniatur dulcius: t inuenit vt querat auidi⁹. Scōm hoc accipi pōt: qō dictū est in libro ecclesiastico dicere sapientiā. Qui me māducāt adhuc esurient: t qui bibūt me adhuc sitient. Manducant enī t bibūt q: inueniunt: t q: esuriunt ac sitiunt adhuc querūt. Fides querit: intellectus inuenit. Propt qō ait ppheta. Nisi crediderit is: nō intelligetis. Et rursus. Intellectus eum quē inuenit: adhuc querit. De⁹ enī respexit sup filios hoīm: sicut in psalmo sacro canit: vt videret si est intelligens aut requirēs deū. Ad hoc debet homo esse intelligēs vt requirat deū. Satis itaq̄ rememorati fuim⁹ in his que deus fecit: vt p ea cognoscere ipse q̄ fecit. Inuisibilia enī ei⁹ p ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt. Vñ arguunt in libro sapientie q̄ de his q̄ vident bona non potuerūt scire eum q̄ est: neq̄ op⁹ attendētes agnouerūt artificem: sed aut ignem: aut spīm: aut citatum aerem: aut gyrū stellarū: aut violentā aquarum: aut luminaria celi: rectores orbis terrarum deos putauerunt: quorū q̄dem si specie delectati hec deos putauerūt: sciant q̄nto dominator eorū melior est. Speciei enī generator ea creauit. Aut si virtutē t operationem eorū mirati sunt: intelligāt ab his q̄nto q̄ hec constituit fortior ē. A magnitudine enī speciei t creature: cognoscibiliter poterit creator videri. Hec de libro sapiētie. ppterea posui: ne me fidelium quispiā frustra t inaniter existimet in creatura pus p quasdā sui generis trinitates quodā modo gradatim donec ad mentē hois puenirem: quesisse indicia summe illi⁹ trinitatis: quā querimus: cū deū querimus.

Ps. 104

Tbi. s.

Esa. 55.

Ps. 104

Ecci. 24

Ps. 13

Rom. 1.

Sapi. 13

Ibidem.

Quid disputatum quidve sit cōprehensum pcedentiū rōcinatione librorū. Ca. III

Ed qm̄ disserēdi t rōcinādi necessitas p q̄tuordecim libros multa nos
f dicere cōpulit: q̄ cūcta simī aspicere nō valem⁹: vt ad id qō apprehēdere volumus ea celeri cogitatione referam⁹: faciā q̄: tū dño adiuuāte potuero: vt q̄cqd in singlis voluminibus ad cognitionē disputatione pduxi remota disputatione breuiter congerā: t tanq̄ sub vno mētis aspectu nō quēadmodū res queq̄ psuasit: s ipsa que psuasa sunt ponam: ne tam longe sint a pcedentibus cōsequētia: vt obliuionē pcedentiū faciat inspectio cōsequentium: aut certe si fecerit: cito possit qō exciderit relegendo recolligi. In pmo libro fm̄ scripturas sacras: vnitas t equalitas summe illi⁹ trinitatis ostendit. In. ij. t. iij. t. iiij. eadem: sed de filij missione t spiritussancti diligenter questio pertractata: tres libros fecit. Demonstratumq̄ est: non ideo minorem mittentem eo qui missus est: quia ille misit: hic missus ē: cum trinitas que per omnia equalis est: pariter quoq̄ in sua natura immutabilis: et inuisibilis: et vbiq̄ presens inseparabiliter operetur. In. v. propter eos quibus ideo videtur

nō eandē patris ⁊ filij esse substantiā: q; omne
qō de deo dicit: ſm substantiā dici putant: ⁊ p
terea ⁊ gignere ⁊ gigni: vel genitū esse ⁊ in-
genitū: qm̄ diuersa sunt: contendūt substanti
as esse diuersas: demōstrat nō oīe quod de
deo dicit ſm substantiā dici: sicut ſm substātiā
dicit bonus ⁊ magnus: ⁊ si quid aliud ad se di
citur: sed dici etiaz relatiue: id est nō ad se sed
ad aliquid qō ipse nō est: sicut pater ad filium
dicit: vel dñs ad creaturam sibi seruientē: vbi
si quid relatiue: id est ad aliquid qō ipe nō est
etiā ex tpe dicit: sicuti est. Dñe refugiū factus
Ps. 89. es nobis: nihil ei accidere quo mutet: ꝑ omni
no ipm in natura vel essentia sua imutabilem
pmanere. Jn. vj. quō dict⁹ sit xp̄us oze aplico
dei virtus ⁊ dei sapientia: sicut disputat: vt dif
ferat eadem questio diligenti⁹ retractanda:
vtrū a quo est genitus christus nō sit ipe sapiē
tia: sed tm̄ sapiētie pater: an sapientia sapien-
tiam genuerit: ꝑ quodlibet hozū esset: etiā in
hoc libzo apparuit trinitatis equalitas: ⁊ non
deus triplex: ꝑ trinitas: nec quasi aliqd duplū
esse patrē ⁊ filium ad simplū spm̄scm̄: vbi nec
tria plus aliqd sunt q̄ vnū hozū. Disputatuz
est etiā quō possit intelligi quod ait Hilarius
eps. Eternitas in patre: species in imagine
vsus in munere. Jn. vij. questio que dilata fu-
erat explicat: ita vt deus qui genuit filiū: non
solum sit pater virtutis ⁊ sapiētie suc: sed etiā
ipe x̄tus atq; sapientia. Sic ⁊ spūssanct⁹. Nec
tm̄ simul tres sunt virtutes: aut tres sapientie
sed vna x̄tus: ⁊ vna sapientia: sicut vn⁹ deus:
⁊ vna essentia. Deinde quesitum ē: quō dican
tur vna essentia: tres pſone: vel a q̄busdā gre
cis vna essentia: tres substātie: ⁊ inuenta ē elo
cutionis necessitate dici: vt aliquo vno nomi-
ne enūciarent: cū querit: q̄d tres sint: q; tres
esse veraciter cōfitemur: patrē. ſ. ⁊ filiū ⁊ spm̄
sanctū. Jn. viij. rōne etiā reddita intelligenti
bus clarū est in substantia veritatis nō solum
patrē filio nō eē maiorē: sed nec ambos simul
aliquid maius esse q̄ solū spm̄scm̄: aut quoslī-
bet duos in eadem trinitate mai⁹ esse aliquid
q̄ vnum: aut oēs simul tres mai⁹ aliquid esse
q̄ singulos. Deinde p veritatē que intellecta
cōspicit: ⁊ p bonū summū a quo ē oīe bonuz
⁊ p iusticiā ꝓpter quā diligit anim⁹ iustus: ab
animo etiā nōdū iusto: vt natura nō solum in
corpalis: verūetiā incōmutabilis quod ē de⁹
quātū fieri pōt intelligeret admonuit: ⁊ p cha
ritatem que in scripturis sanctis deus dict⁹ ē
p quā cepit: vtcūq; etiā trinitas intelligētibus
apparere: sicut amans ⁊ qō amat: ⁊ amor. Jn
ix. ad imaginē dei: qō est hō ſm mentē puenit
disputatio: ⁊ in ea quedā trinitas inuenit: id
est mēs ⁊ noticia: qua se nouit: ⁊ amor quo se
noticiāq; suā diligit: ⁊ hec tria equalia inter se
⁊ vni⁹ ostendunt essentie. Jn. x. hoc idē diligē
tius subtiliusq; tractatum est: atq; ad id pduc
tum: vt inueniret in mente euidentior trini-
tas eius: in memoria scz ⁊ intelligentia ⁊ volū
tate. Sed qm̄ ⁊ hoc compertū est: q; nunq; eē
ita potuerit: vt mens nō sui meminisset: non
se intelligeret ⁊ diligeret: cuius nō semp se co-
gitaret. Cum aūt se cogitaret: nō se a corpali-
bus rebus eadē cogitatiōe discerneret: dila-
ta est de trinitate cui⁹ hec imago ē disputatio
vt in ipsis etiā corpalibus visis inueniret trī-
nitas: ⁊ distinctius in ea lectoris exerceretur
intentio. Jn. xj. ergo electus ē sensus oculozū
in quo id qō inuentū ē etiā in ceteris quattu-
or sensibus corpis ⁊ nō dictū posset agnosci: at
q; ita exteriozis hois trinitas: primo in his q̄
cernunt extrinsecus: ex corpe scz quod videt
⁊ forma que inde in acie cernētis imprimitur
⁊ vtrūq; copulātis intentione voluntatis ap
paruit. Sed hec tria non inter se equalia: nec
vnius esse substātie claruerūt. Deinde in ipo
animo ab his que extrinsec⁹ sensa sunt velut
introducta inuenta est altera trinitas: vbi ap
parerent eadē tria vnius esse substātie. Jma-
ginatio corpis que in memoria est: ⁊ inde in-
formatio cū ad eam cōuertit acies cogitātis
⁊ vtrūq; ꝓiungens intentio voluntatis. Sed
ideo ista trinitas ad exteriozem hominem re
perta est ptinere: quia de corpibus illata est q̄
sentiunt extrinsecus. Jn. xij. discernenda vi-
sa est sapientia a scientia: ⁊ in ea que ꝓprie sci-
entia nuncupat: quia inferior est: prius q̄daz
sui generis trinitas inquirenda. Que licz ad
interiozem hoīem iā ptineat: nōduz tm̄ imago
dei vel appellanda sit vel putāda. Et hoc agit
in xiij. p cōmendationē fidei xp̄iane. Jn. xiiij.
aūt de sapiētia hois vera. id est de munere in
eius ipsius dei participatione donata: que a
scientia distincta est disputat. Et eo peruenit
disputatio vt trinitas appareat in imagine ōi
quod est hō: ſm mentē: que renouat in agni-
tione dei: ſm imaginē ei⁹ q̄ creauit hoīem ad
imaginē suā: ⁊ sic pcipit sapientiam vbi ꝓtem-
platio est eternozum. Col. 3. Deu. 5

Jn quarum rerū contemplatione summa
trinitas inquirenda sit. Ca. IIII.

Iam ergo in ipsis rebus eternis in-
corpalib⁹ ⁊ incōmutabilib⁹ in q̄rū p-
fecta ꝓtēplatione nobis beata q̄ non
nisi eterne est vita ꝓmittit: trinitatē q̄ deus ē
inquiramus. Nec enī diuinoz libroz tm̄mō

auctoritas esse deū p̄dicat: ꝙ ois que nos circūstat ad quā nos etiā ptinemus vniuersa ipsa rex natura, pclamat habere se p̄stantissimū p̄ditorem: q̄ nobis mentē rationēq; naturalē dedit: qua viuentia nō viuentibus sensu p̄dita nō sentientibus: itelligentia nō intelligentibus: īmortalia mortalibus: īpotentibus potentia: iniustis iusta: speciosa deformib⁹ bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: īmutabilia mutabilibus: invisibilia visibilibus: incorpalia corpalibus: beata miseris p̄ferenda videamus. Ac p hoc q̄n rebus creatis creatorem sine dubitatiōe p̄ponimus: oportet vt eū t sūme viuere t cuncta sentire atq; intelligere: t mori: corrumpi: mutariq; non posse: nec corpus esse: sed spm̄ oīm potentissimū: iustissimū: speciosissimū: optimū: beatissimūq; fateamur.

Omnia que de deo digne dici videnť posse in paucioza p̄ferre vt nihil minus dictum intelligatur. Caplm̄. V.

Ed hec oīa que dixi: t quecūq; alia simili more locutionis humane digne de deo dici videnť: t vniuerse trinitati que est vnus deus: t psonis singulis in eadem trinitate pueniūt. Quis em̄ vel vnū deum q̄ est ipsa trinitas: vel patrem vel filium vel spm̄sanctū audeat dicere: aut nō viuentē aut nihil sentientē vel intelligentez: aut in ea natura qua inter se p̄dicanť: equales quenq; esse eoz mortalē siue corruptibilē: siue mutabilē siue corporeū: aut quisq; ibi neget aliquē potentissimū: iustissimū: speciosissimū: optimū: beatissimū? Si ergo hec atq; hmōi oīa t ipsa trinitas t in ea singuli dici possunt: vbi aut quō trinitas apparebit: redigamus itaq; p̄us hec plurima ad aliquā paucitatem. Quc vita em̄ dicit in deo: ipsa est essentia eius atq; natura. Non itaq; deus viuit nisi vita q̄ ipse sibi est. Hec aūt vita non talis est: qualis ineſt arbori: vbi nullus est intellectus: null⁹ est sensus: nec talis qualis ineſt pecori habet em̄ vita pecoris sensum q̄nquiptitū: sed intellectū habet nullū. At illa vita q̄ deus est sentit atq; intelligit oīa: t sentit mente nō corpe: q: spūs est deus. Non aūt sicut alia q̄ hñt corpa: per corpus sentit aīa. Non em̄ ex aīa p̄stat t corpore. Ac p hoc simplex illa natura sicut intelligit sentit: sicut sentit intelligit. Idēq; sensus q̄ intellectus est illi. Nec ita vt aliq̄n esse desistat aut ceperit. Immortalis est em̄: nec frustra de illo dictū est q̄ solus habeat īmortalitatē. Nam īmortalitas eius vere īmortalitas ē: in cuius natura nulla est cōmutatio. Ipsa est etiā vera eternitas q̄ est īmutabilis deus sine initio: sine fine p̄seq̄nter t incorruptibil. Tm̄ ergo eadēq; res dicit siue dicat eternus deus siue īmortalis: siue incorruptibilis: siue īmutabilis. Itēq; cū dicit viuēs t intelligēs: q̄ ē vtiq; sapiens: hoc idē dicit. Non em̄ pcipit sapiaz q̄ sit sapiēs: ꝙ ipse sapia est. Et hec vita eadēq; virtus siue potētia. eadēq; spēs q̄ potens atz speciosus dicit. Quid em̄ potentius t speciosius sapia: que attingit a fine vsq; ad finē fortiter: t disponit oīa suauiter? Bonitas etiam atq; iusticia nūq̄d inter se in natura dei: sicut in eius opibus distāt tāq; due diuerse sint q̄litates dei: vna bonitas: alia iusticia? Nō vtiq; Sed q̄ iusticia ipsa bonitas: t q̄ bonitas ipa beatitudo. Incorpalis aūt vel incorporeus. iō & deus: vt spūs credat: vel intelligat esse nō corp⁹. Proinde si dicamus: eternus: īmortalis: incorruptibilis: īmutabilis: viuus: sapiēs: potens: speciosus: iustus: bonus: btūs spūs: horū oīm nouissimū q̄ posui: quasi tm̄mō videt significare substantiā: cetera vo huius substātie q̄litates: sed nō ita est in illa ineffabili simpliciq; natura. Quicq̄d em̄ fm̄ q̄litates illi dici videt: fm̄ substantiā vel essentiā est intelligendū. Absit em̄ vt spūs fm̄ substantiā dicat deus: t bonus fm̄ q̄litatē: ꝙ vtrūq; fm̄ substātiā. Sic oīa cetera q̄ cōmemorauimus: vnde in supioribus libris multa iam diximus. De q̄ tuor igit p̄mis que modo a nobis enumerata atq; digesta sunt. id est eternus: īmortalis: incorruptibilis: īmutabilis: vnū aliquid eligamus: quia vnū quatuor ista significant: sicut iam disserui: ne p multa distendat intentio: t illud potius q̄ positū est p̄us. id est eternus. hoc faciamus t de quatuor secūdis que sunt viuus: sapiēs: potens: speciosus. Et q̄m̄ vita qualicūq; ineſt t pecori cui sapientia nō ineſt duo vero ista sapiētia scz atq; potentia ita sūt inter se in homine compata: vt sancta scriptura diceret. Melior est sapiens q̄ fortis. Speciosa porro etiam corpora dici solent. Tm̄uz ex his quatuor quod eligimus: sapiens eligatur. Cuius hec quatuor in deo nō inequalia dicenda sint. Nota em̄ quatuor: res autem vna est. De tercijs vero vltimis quatuor q̄uis in deo idem sit iustum esse quod bonū: quod beatum esse. Idēq; spiritū esse: quod iustum t bonū t beatum esse. tamen quia in hominibus potest esse spiritus nō beatus: potest t iustus et bonus nondū beatus. Qui vero beatus est: p̄fecto t iustus t bonus t spūs est: hoc potiꝰ eligamus quod nec in hoibus esse sine illis tribus pōt q̄ est beatus.

Sap. 8.

Sap. 6.

1. Thi. 6

Quō etiam si vnū aliquid eligatur ex multis qō digne appelletur deus: in ipa vna appellatiōe trinitas deitatis possit itelligi. La. VI

Uncigit cū dicimus etern⁹: sapiēs beat⁹: hec tria sunt trinitas que appellat deus. Redigamus quidē illa duodecim in istā paucitatē triū: ꝫ co mō forsitan possum⁹ et hec tria in vnū aliqd hoz. Nā si vna eadēq res in dei natura pōt esse sapiētia ⁊ potentia: aut vita ⁊ sapiētia: cur nō vna eadēq res esse possit in dei natura eternitas ⁊ sapientia: aut beatitudo ⁊ sapiētia. Ac p hō sicut nihil intererat vtrū illa duodecim: an ista tria diceremus: qñ illa multa in istam redigimus paucitatem. Ita nihil interest vtruz tria ista dicamus an illud vnū in cuius singularitate duo cetera sint redigi posse monstrauimus. Quis itaq disputādi modus: q nā tandē vis intelligendi atq potentia q viuacitas rōnis: q acies cogitationis ostendet: vt alia iam taceam: hoc vnū qō sapiētia dicitur deus: quomodo sit trinitas? Neq em sicut nos de illo p cipimus sapiam ita deus de aliquo sed sua est ipe sapientia. qz non est aliud sapientia eius. aliud essentia: cui hoc est esse qō sapientē esse. Dicitur quidem in scripturis sanctis: christ⁹ dei virtus ⁊ dei sapientia. Sed quemadmodum sit intelligendū ne patrem filius videat facere sapientē: in libro. vij. disputatuz est. Et ad hoc ratio quenit: vt sic sit filius sapientia ō sapientia: quēadmodū lumen de lumine de⁹ de deo. Nec aliud potuim⁹ inuenire spūsanctū: nisi ⁊ ipm esse sapientiaz: ⁊ simul oēs vnā sapientiam: sicut vnū deū: vnā essentiā. Hanc ergo sapiētiā qō est deus: quō intelligim⁹ esse trinitatē non dixi quō credimus (nam hoc inter fideles nō debet habere qōem) sed si aliq mō p intelligentiam possumus videre qō credimus quis iste erit modus. Si em recolam⁹ vbi nostro intellectui ceperit in his libris trinitas apparere: octauus occurrit. Ibi quippe vt potuimus disputādo erigere temptauim⁹ mentis intentiōem ad intelligendā illam prestantissimam imutabilem naturaz qō nostra mens non est. Quā tñ sic intuebamur: vt nec longe a nobis esset: ⁊ supra nos esset: nō loco sed ipa sui venerabili mirabiliq pstantia: ita vt apud nos esse suo pñti lumine videret. In qua nobis adhuc nulla trinitas apparebat. qz nō ad eā querendā in fulgore illo firmam mētis aciem tenebamus: tantū qz non erat aliq moles vbi credi oporteret magnitudinē duorum vel triū plus esse q vnus: cernebam⁹ vt cuiq. Sed vbi ventū est ad caritatē que i sancta scriptura deus dicta est: eluxit paululū trinitas. i. amans: ⁊ qō amatur: ⁊ amor. Sed qa lux illa ineffabilis nostrū reuerberabat obtutum: ⁊ ei nondū posse cōtemperari infirmitas: ad ipi⁹ nostre mentis fm quā factus est hō ad imaginē dei: velut familiariorē psideratione reficiēde laborātj itentiōis cā: iter ceptū dispositūq reflexim⁹. Et inde in creatura qō nos sumus. vt inuisibilia dei p ea q facta sunt cōspicere intellecta possemus: imo rati sumus a. ix. vsq ad. xiiij. librū. Et ecce iam q̄tum necesse fuerat: aut forte plusq necesse fuerat: exercitata in inferioribus intelligentia: ad summā trinitatem q deus est pspiciendaz nos erigere volumus nec valem⁹. Non em sicut certissimas vidimus trinitates: siue q forinsecus de reb⁹ corpalibus fiunt: siue cū eaipa q forinsec⁹ sensa sunt cogitant: siue cū illa q oriuntur in animo nec ptinent ad corpis sensus: sicut fides: sicut virtutes q sunt artes agēde vite: manifesta rōne cernūtur ⁊ scientia cōtinent: siue cū mens ipa qua nouimus quicqd nosse nos veraciter dicimus sibi cognita est: vel se cogitat siue cū aliqd qō ipa nō est eternū atq imutabile pspicit. Non q sicut in his oīnibus certissimas vidimus trinitates: qz in nobis fiunt vt in nobis sunt: cū ista meminimus aspicimus: volumus: ita videmus etiā trinitatē deū. qz ⁊ illic intelligendo pspicimus tanq dicentem: ⁊ verbū ei⁹: id est pfem ⁊ filiū atz inde pcedē tem caritatē vtriusq cōmunem scz spūsctū. An trinitates istas ad sensus nostros: vel ad animū ptinentes videmus potius q credim⁹ deū vero esse trinitatē credim⁹ potius q videmus? Qō si ita est: pfecto aut inuisibilia ei⁹ p ea q facta sunt nulla intellecta pspicimus: aut si illa cōspicimus nō in eis pspicimus trinitatē: ⁊ ē illic qō pspiciam⁹: ⁊ est qō etiā non pspectum credere debeamus. Conspicere autem nos imutabile bonū qō nos nō sum⁹ li. viij. oñdit. ⁊. xiiij. cū de sapia q homini ex deo est loq remur admonuit. Cur itaq ibi non agnoscimus trinitatē. An hec sapientia q deus dicit nō se intelligit: nō se diligit? Quis hoc dixerit aut qs est q nō videat: vbi nulla scia est: nullo mō esse sapiam? Aut vero putandū est sapiētiam q deus est scire alia ⁊ nescire seipam: vel diligere alia: nec diligere seipam: que si dici siue credi stultū ⁊ impium est. Ecce ergo trinitas sapientia scz ⁊ noticia sui ⁊ dilectio sui. sic enim ⁊ in homine inuenimus trinitatem id ē mentem et noticiam qua se nouit: ⁊ dilectionem qua se diligit.

Gen. j

Rom. j

j. Cor. j

j. Joh. 4

Quomodo differat trinitas que inuenit i imagine dei a trinitate q̄ deus est. Ca. VII.

Sed hec tria ita sunt in hoīe: vt nō ipsa sint hō. Hō est eīm vt veteres diffinierūt: aīal rōnale mortale. Ille ergo excellūt in hoīe: nō ipa sunt hō. Et vna psona. i. singulis q̄sq̄ hō hz illa tria in mēte. qō si etiā sic diffiniamus hoīem vt dicam⁹. Hō est suba rōnalis pstans ex aīa ⁊ corpe: nō est dubium: hoīem hr̄e aīam q̄ nō est corpus: habere corpus qō nō est aīa. Ac p hoc illa tria non hō sunt: sed hois sunt vel in hoīe sunt. Detracto etiā corpe si sola anima cogiteť: aliq̄d ei⁹ est mens tanq̄ caput eius vel oculus vel facies: sed nō hec vt corpa cogitanda sunt. Non igitur aīa: sed qō excellit in aīa mens vocatur. Nunq̄d aūt possum⁹ dicere trinitatē sic esse i deo: vt aliq̄d dei sit nec ipa sit deus? Quapropter singulus quisq̄ hō qui nō fm oīa que ad naturā ptinent eius: sed fm solā mentem imago dei ō: vna psona est: ⁊ imago est trinitatis in mente. Trinitas vo illa cui⁹ imago ē: nihil aliud est tota q̄ deus: nihil est tota q̄ trinitas. Nec aliq̄d ad naturā dei ptinet qō ad illā non ptineat trinitatē. Et tres psone sunt vni⁹ eēntie nō sicut singulus q̄sq̄ hō vna psona. Jtēq̄ in hoc magna distantia est: q̄ siue mentē dicamus in hoīe: eiusq̄ noticiā ⁊ dilectionem siue memoriā. intelligētiā: volūtatē: nihil mentis meminimus: nisi p memoriā: nec intelligim⁹: nisi p intelligētiam: nec amamus: nisi p volūtatē. At vo in illa trinitate q̄s audeat dicē patrem nec seipm nec filiū nec spm̄sctm̄ intelligere nisi p filiu: vel diligere nisi p spm̄sctm̄: p se aūt meminisse tm̄mō vel sui vel filij vel spiritussancti: eodemq̄ mō filiū nec sui nec pr̄is meminisse nisi p pr̄em: nec diligere nisi p spm̄ sanctū. p se aūt nō nisi intelligere ⁊ pr̄em ⁊ seipm ⁊ spm̄sctm̄. Sil'r ⁊ spm̄sctm̄ p pr̄em meminisse ⁊ pr̄is ⁊ filij ⁊ sui: ⁊ p filiū intelligere ⁊ patrem ⁊ filiū ⁊ seipm: p se aūt nō nisi diligere et se ⁊ pr̄em ⁊ filiū: tanq̄ memoria sit pater ⁊ sua ⁊ filij ⁊ spūssancti: filius aūt intelligētia ⁊ sua ⁊ pr̄is ⁊ spūssancti. Spūs vero sctūs caritas ⁊ sua ⁊ pr̄is ⁊ filij. Quis hec in illa trinitate opinari vel affirmare p̄sumat? Si eīm solus sibi filius intelligit vt intelligentia sit: ⁊ sibi ⁊ pr̄i et spiritui sancto: ad illā redit absurditatē vt pat̄ non sit sapiēs de seipo: sed de filio: nec sapientia sapiētiam genuerit: sed ea sapia pr̄ dicatur sapiēs esse quā genuit. Vbi eīm nō est intelligentia nec sapia pōt esse: ac p hoc si pater nō intelligit ipe sib: ꝑ filius intelligit patri: profecto filius patrem sapientem esse facit. Et si hō est deo esse qō saperc: ⁊ ea illi essentia est que sapientia: non filius a pr̄e qō verū est: sed a filio potius habet pater essentiā: qō absurdissimū atq̄ falsissimū est. Hanc absurditatē nos in libro septimo discussisse: cōuicisse: abiecisse certissimū est. Est ergo deus pr̄ sapiens: ea q̄ ipe sua est sapia: ⁊ filius sapia pr̄is de sapiētia: ⁊ filius sapia pr̄is de sapia qō est pater de quo genitus est filius. Quocirca cōsequēter est ⁊ intelligens pater ea q̄ ipe sua est intelligētia: neq̄ eīm esset sapiēs q̄ nō esset intelligēs: filiⁿ aūt intelligētia pr̄is de intelligētia genit⁹ qō est pater: hoc ⁊ de memoria nō incōuenienter dici pōt. Quō est eīm sapiens q̄ nihil meminit vel sui nō meminit? Proinde q⁊ sapia pat̄: sapientia filius: sicut sibi meminit pater: ita filiⁿ ⁊ sicut sui ⁊ filij meminit pater: memoria nō filij: sed sua: ita sui ⁊ pr̄is meminit filius memoria nō pr̄is sed sui. Dilectio q̄q̄ vbi nulla ē quis vllam dicat esse sapiam? Ex q̄ colligit ita esse pr̄i dilectiōem suā: vt intelligentiā ⁊ memoriam suā. Ecce ergo tria illa. i. memoria intelligentia dilectio seu volūtas: in illa summa ⁊ immutabili essentia qō est deus: non pr̄ ⁊ filius ⁊ spūssctūs sunt: sed pater solus. Et q⁊ filiⁿ q̄q̄ sapientia est genita de sapia sicut nec pater ei nec spūssctūs intelligit: sed ipe sibi: ita nec pater ei meminit: nec spūssctūs ei diligit: sed ipe sibi. Sua eīm ē ⁊ ipe mēoria: sua intelligētia: sua dilectio. Sed ita se hr̄e de pr̄e illi est de q̄ nat⁹ est. Spūs etiam sctūs q⁊ sapia est ꝓcedēs de sapia: nō pr̄em habet memoriā: ⁊ filiū intelligentiam ⁊ se dilectionē: neq̄ eīm sapia esset si alius ei meminisset: aliq̄ alius intelligeret: ac tm̄mō sibi ipe diligeret. Sed ipe hz hec tria: ⁊ ea sic habet vt h̄ ipa ipe sit. Verūtm̄ vt ita sit: inde illi est vnde ꝓcedit. Quis q̄ hoīm potest istā sapiam q̄ nouit deus oīa: ita vt nec ea que dicunt̄ ꝓterita: ibi ꝓtereāt: nec ea que dicūtur futura. q̄si desint expectent̄ vt veniāt: sed ⁊ ꝓterita ⁊ futura cū pr̄sentib⁹ sint cūcta pr̄sentia: nec singula cogitent̄ ⁊ ab alijs ad alia cogitanda trāseat ꝑ in vno ꝓspectu simul pr̄sto sint vniuersa. Quis inquā hoīm ꝓphendit sapiam eādēq̄ prudentiā: eandemq̄ sciam: q̄n quidem a nobis nec nr̄a ꝓphendunt̄? Ea q̄pe q̄ vel sensibus vel intelligētie nostre assunt: possumus vtcūq̄ ꝓspicē: ea vo q̄ absunt ⁊ tm̄ affuerunt: p mēoriā nouim⁹ q̄ obliti nō sum⁹. Nec ex futuris ꝓterita: sed futura ex ꝓteritis: nō tm̄ firma cognitione cōiicim⁹. Nam q̄sdam cogitatōes nr̄as q̄s futuras velut manifestius atq̄ certi⁹ ꝓximas quasdā ꝓspicim⁹: memoria faciēte id agimus cum agere valemus q̄tum valemus

que ad ea nō videnť q̄ futura sunt: ꝙ ad p̄teri-
ta pertinere. Q̄ō licz experiri in eis dictis vel
canticis: quoꝝ seriē mēoriter reddimus. Nisi
enim p̄uideremus cogitatione qō sequiť: non
vtiqꝫ diceremus. Et tñ vt p̄uideamus: nō pui
dentia nos instruit: ꝙ mēoria. Nam donec fi-
niať oīe qō dicimus: siue canimus: nihil ē qō
nō p̄uisum ꝓspectūqꝫ ꝓferať. Et tñ cū id agi-
mus: nō dicimur ꝓuidenter: ꝙ memoriter ca-
nere vel dicere: ⁊ qui hoc in multis ita ꝓferen
dis valent plurimū: nō solet eoꝝ ꝓuidentia:
ꝙ mēoria p̄dicari: fieri ista in animo vel ab aīo
nostro nouimus: ⁊ certissimi sumus. Quō au
tē fiant: quāto attentius voluerimus aduerte
re: tanto magis noster ⁊ sermo succūbit. ⁊ ipa
nō ꝑdurat intentio: vt ad liquidū aliquid no
stra intelligentia: ⁊ si non lingua pueniat. Et
putamus nos vtrū dei ꝓuidētia eadē sit q̄ me
moria ⁊ intelligentia: q̄ nō singula cogitanda
aspicit: ꝙ vna eterna ⁊ īmutabili atqꝫ ineffabi
li visione complecťť cuncta que nouit: tanta
mentis infirmitate posse comp̄hendere? In
hac igiť difficultate ⁊ angustia libet exclama-
Ps. 138 re ad deum viuū. Adirificata est scientia tua
ex me: inualuit: ⁊ nō potero ad illā. Ex me q̄p
pe intelligo q̄ sit mirabilis ⁊ incōp̄hensibi-
lis scientia tua: qua me feciśti: qñ nec meip̄m
Ps. 38 cōp̄hendere valeo quē feciśti: ⁊ tñ in medi-
tatione mea exardescet ignis vt queraꝫ faciē
tuam semper.

De speculo in quo per imaginē dei trinitas
eius vtcūqꝫ intellecta conspiciť. Ca. VIII.

i Mcorpalem substantiā scio esse sapiē-
tiam: ⁊ lumen esse in quo videnť que
oculis carnalibus videnť: ⁊ tñ vir tā-
j. Cor. 13 tus tanq̄ spiritalis. Videmus nunc inquit p
speculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciez
Quale sit ⁊ qō sit hoc speculū si queramus: p
fecto illud occurrit qō in speclo nisi imago nō
cerniť. Hoc ergo facere conati sumus vt per
imaginez hanc qō nos sumus: videremus vt
2. Colo. 3 cūqꝫ a quo facti sumus: tanq̄ p speculū. Hoc si
gnificat etiā illud qō ait idem ap̄lus. Nos aūt
reuelata facie gl̄iaz dñi speculantes: in eandē
imaginē tranſformamur de gl̄ia in gl̄iam tāq̄
a dñi spiritu. Speculantes dixit: p speculū vi-
dentes: nō de specula ꝓspicientes. Quod in
greca lingua nō est ambiguū. vnde in latinaz
translate sunt ap̄lice litterę. Ibi quippe specu
lum vbi aparent imagines rerū a specula de
cuius altitudine longius aliquid intuemur.
etiam sono verbi distat oīno: satisqꝫ aparet
ap̄lm a speculo: nō a specula dixisse: gloriā dñi
Ubi. s. speculantes. Q̄ō vero ait. In eandem imagi
nem trāsformamur: vtiqꝫ imaginē dei vult in
telligi: eandēqꝫ dicens: istā ipaz scz. id est quā
speculamur: qz eadē imago est ⁊ gloria dei: si-
cut alibi dicit. Vir quidē nō debet velare ca- j. Cor. 11
put cū sit imago ⁊ gloria dei. De quibus verō
iam in libro duodecimo disseruimus. Trans-
formamur ergo dixit: de forma in formā mu-
tamur: atqꝫ trāsimus de forma obscura in for-
mā lucidam: qz ⁊ ipsa obscura imago dei est. ⁊
si imago: ꝓfecto etiaꝫ gl̄ia in qua homes creati
sumus: p̄stantes ceteris aīalib⁹. De ipsa q̄pe
natura humana dictū est. Vir quidem nō de- j. Cor. 11.
bet velare caput cū sit imago ⁊ gl̄ia dei. Que
natura in rebus creatis excellentissima: cū a
suo creatore ab impietate iustificať: a deformi
forma formosaꝫ transferť in formā. Est quipe
⁊ in ipsa impietate ꝑtomagis dānabile vitiū
tanto certius natura laudabilis. Et ꝓpter ꝫ
addidit. De gloria in gloriā. de gloria creatio
nis in gloriā iustificationis. Quis possit hoc
⁊ alijs modis intelligi qō dictū est. De gloria
in gloriā. de gloria fidei in gloriam speciei. de
gloria qua filij dei sumus. in gloriā qua similes
ei erimus: qm̄ videbimus eū sicuti est. Q̄ō ve- j. Joh. 3
ro adiunxit. Tanq̄ a dñi spū: ostendit gratia
dei nobis ꝓferri tam optabilis transformatio 2. Cor. 3.
nis bonum.

De enigmate ⁊ tropicis locutionibus.

Ec dicta sunt ꝓpter Caplm. IX.
h quod ait ap̄lus: nunc p speculuz nos
videre. Quia vō addit. in enigmate
mult⁹ hoc incognitū est q̄ eas litteras nesciūt
in q̄bus est doctrina q̄dam de locutionū mo-
dis quos greci tropos vocant: eoꝝqꝫ greco vo
cabulo etiam nos vtimur ꝓ latino. Sicut em̄
schemata vsitatius dicimus q̄ figuras: ita vsi
tatius dicimus tropos q̄ modos. Singulorū
aūt modoꝝ siue tropoꝝ noia: vt singula singu
lis referanť: difficillimū est ⁊ insolentissimū la
tine enūciare. Vnde q̄dam interp̄tes nostri:
qō ait ap̄lus q̄ sunt in allegoria: nolentes gre
cū vocabulū ponere: circūloq̄ndo interp̄tati Gal. 4
sunt dicentes: que sunt aliud ex alio signific̄a-
tia. Huius aūt tropi. id est allegorie ꝑtes sunt
species. in quibus est etiaꝫ qō dicitur enigma
Diffinitio aūt ipsius nois generalis: oēs etiā
species cōplectať necesse est. Ac per hoc sicut
nois equus aīal est. nō oīe aīal equus est: ita
oīe enigma allegoria ē: nō nois allegoria eni-
gma ē. Quid ḡ est allegoria nisi tropus vbi ex
alio aliud intelligiť q̄le illud ē ad thessalonicē
ses. Itaqꝫ nō dormiam⁹ sic ⁊ ceteri: ꝙ vigilem⁹ j. Thes. 5
⁊ sobrij sim⁹. Nā q̄ dormiūt nocte dormiūt ⁊ q̄
inebriať nocte ebrij sunt. Nos autē qui diei

sumus: sobrij simꝰ. Sed hec allegoria: non est enigma. Nã nisi multũ tardis iste sensus iprõptu est. Enigma est aũt vt breuiter explicem
Prou. 30 obscura allegoria: sicut est. Sãguisuge erant tres filie: t quecũq; similia. Sed vbi allegoriã noiauit apls: nõ in verbis cã reperit. sed in facto: cũ e duobꝰ filijs abrae: vno de ancilla: altero de libera: qõ nõ dictũ sed etiã factũ fuit: duo testamẽta intelligẽda monstrauit: qõ anteq; exponeret obscurũ fuit; pinde allegoria talis quod est generale nomẽ posset specialit enigma noiari. Sed q; non soli q eas litteras nesciũt quibꝰ discũctropi q̃rũt qđ dixerit apls nunc in enigmate nos videre: verũ etiaz qui sciunt: tñ quod sit illud enigma vbi nũc videmus nosse desiderãt. ex vtroq; iueniẽda vna
f. Lox. 13. est sentẽtia. t ex illo. s. q; ait: Videmus nũc p speculũ: t ex illo qõ addidit: in enigmate Vna
Vbi. s. est eñ cum tota sic ór: videmus nũc p speculũ in enigmate; pinde q̃tuz mihi videt sicut nomine speculi imaginẽ voluit intelligi: ita nomine enigmatis q̃uis similitudinẽ: tñ obscuram: t ad pspiciẽdũ difficilẽ. Cũ igit speculi t enigmatis noie quecũq; similitudies ab apostolo significate intelligi possunt: q̃ accommodate sunt ad intelligenduz deum: eo mõ quo põt: nihil tñ ẽ accõmodati q̃ id qõ imago eiꝰ non frustra dicit. Nemo itaq; miret etiã i isto modo videndi q̃ cõcessus est huic vite: p speculũ scz in enigmate laborare nos vt quõcunq; videamꝰ. Nomẽ q̃pe hic non sonaret enigmatis: si esset facilitas visionis. Et hoc ẽ grandius enigma: vt non videamus quod non videre non possumus. Quis eñ non videt cogitationẽ suã: Et qs videt cogitationẽ suã: ñ non oculis carnalibus dico: sed ipo iterioze cõspectu. Quis nõ eam videt: t qs eam videt: qñ quidẽ cogitatio visio est animi quedã: siue assint ea que oculis q̃ corpalibus videant: vt ceteris sentiant sensibꝰ: siue non assint: t eoz similitudines cogitatõe cernant. q̃ nec corpalia sunt. nec corpaliũ similitudies. sicut virtutes t vitia: sicut ipa denicq; cogitatio cogitat: siue illa que p disciplinas tradunt liberalesq; doctrinas: siue istoz oim causse supiores atq; rõnes in natura imutabili cogitent: siue etiã mala t vana ac falsa cogitemus: vel non consentiente sensu: vel errante consensu.

Quõ p inspectionẽ verbi quod est in cogitatione mentis humane ad agnitionez verbi qõ deꝰ est aliq̃tenꝰ possit accedi. Ca. X.

Sed nũc de his loquamur q̃ nota cogitamus t habemus in noticia etiaz si non cogitemus: siue ad cõtemplatiuã sciam ptineant: quã ppie sapiam dicimꝰ siue ad actiuã: quã ppie sciam nũcupandam esse differuimus. Simul eñ vtrũq; mentis est vnius t imago dei vna. Cũ vo de inferioze distinctius t seorsum agit. tunc nõ est vocanda imago dei: q̃uis t tũc in ea nõnulla reperiat similitudo illius trinitat: qõ in terciodecimo volumine oñdimus. Nũc g̃ simul ovniuersa scia hois loq̃mur: in q̃ nobis nota sunt q̃cũq; sunt nota: q̃ vtiq; vera sunt: alioq̃n nota nõ essent. Nemo eñ falsa nouit: nisi cuz falsa esse nouit. Qõ si nouit: vez nouit. Elez est eñ q̃ illa falsa sũt. De his g̃ nũc disserimus q̃ nota cogitamus: t nota sunt nobis etiam si nõ cogitent a nobis. Sed certe si ea dicere velimus: nisi cogitata nõ possumus. Nã t si verba nõ sonent: in coꝛde suo dicit vtiq; qđ cogitat. Tñ illud ẽ in libro sapientie. Dixerũt apud se cogitãtes Sap. 2.
nõ recte. Exposuit eñ qđ sit: dixerũt apud se: cũ addidit: cogitantes. Huic simile est in euãgelio: q̃ qđam scribe cũ audissent a dño dictũ
Math. 9 palytico. Confide fili remittunt tibi pcã tua: dixerũt intra se. hic blasphemat. Quid est eñ dixerũt intra se: nisi cogitando. Denicq; seqt. Et cũ vidisset ihesus cogitatiões eoz dixit. Vt Ibidem.
qđ cogitatis mala in coꝛdibus vris: Sic matheus. Lucas aũt hoc idẽ ita narrat. Ceperũt Luce. 5
cogitare scribe t pharisei dicentes. Quis ẽ q loquit blasphemias: Quis põt dimittere peccata nisi solus deus: Et cognouit aũt cogitationes coz ihesus: rñdens dixit ad illos. Quid cogitatis in coꝛdibus vris: Quale est in libro
Sap. 2. sapie: dixerũt cogitantes: tale hic est: cogitauerũt dicentes. Et illic eñ t hic ostendit intra
Mat. 9 se atq; in coꝛde suo dicere. id est cogitando dicere. Dixerunt quipe intra se: t dictũ est eis.
Luc. 12 Quid cogitatis: Et de illo diuite cuiꝰ vberes fructus ager attulit: ait ipe dñs. Et cogitabat intra se dicens. Quedã g̃ cogitatiões locutiones sunt coꝛdis: vbi t os eius esse dñs ostẽdit
Mat. 15 cũ ait. Non qõ intrat in os coinquinat hoiem sed qõ pcedit ex oze hoc coinq̃nat hoiez. Vna snia duo q̃dam hois oza cõplexus est: vnũ coꝛpoꝛis: altez coꝛdis. Nã vtiq; vnde illi hoiez putauerũt inquinari in os intrat coꝛpis. Tñ aũt dñs dixit inq̃nari hoiem: de coꝛdis oze pcedit. Ita quipe exposuit ipse qõ dixerat. Nã paulo post de hac re discipulis suis. Adhuc inquit Ibidem.
t vos sine intellectu estis. Non intelligitis: q̃ oñe qõ in os intrat in ventrẽ vadit t in secessum emittit: hic certe aptissime demõstrauit os coꝛpis. At in eo qõ sequit os coꝛdis ostendens. Que aũt inquit pcedũt de oze: de coꝛde exeũt: t ea coinq̃nant hoiez. De coꝛde eñ Ibidem.

exeũt cogitatiões male: ⁊ cetera· Quid hac expositione lucidius? Nec tñ quia dicimus locutiones cordis esse cogitatões· ideo nõ sunt etiam visiones exorte de notitie visiõibus· qñ vere sunt· Foris eñ cum p corpus hec fiunt: aliud ẽ locutio aliud visio· Intus aũt cũ cogitamus: vtrũq; vnuz est· Sicut auditio ⁊ visio duo quedam sunt inter se distantia in sensib⁹ corpis· in animo aũt nõ est aliud atq; aliud videre ⁊ audire· Ac p hoc cum locutio foris nõ videat: sed potius audiat· Locutiones tñ interiores hoc est cogitatiões visas dixit a dño sanctũ euangeliũ nõ auditas· Dixerũt inquit intra se: hic blasphemat· Deinde subiunxit· Et cũ vidisset iesus cogitationes eoz· Vidit ergo q̃ dixerũt· Vidit eñ cogitatione sua cogitationes eoz: quas illi soli se putabãt videre· Quisquis igit̃ potest intelligere verbum: nõ solum anteq; sonet: verũetiam anteq; sonoz eius imagines cogitatione voluant̃· hoc eñ est qõ ad nullam ptinet linguam eaz scz q̃ lingue appellãt gentiũ: quaz lingua nostra latina est· Quisquis inq; hõ intelligere potest iã põt videre p hoc speculũ atq; in hoc enigmate aliquã verbi illius similitudinẽ: õ quo dictũ est· In principio erat verbum: ⁊ verbum erat apud deũ: ⁊ deus erat verbum· Necesse ẽ eñ cuz verbum loquimur· id est qõ scimus quod loquimur ex ipsa scientia quã memoria tenemus: nascat̃ verbũ qõ eiusmodi sit oño cuius modi ẽ illa scia de q̃ nascit̃· Formata q̃pe cogitatio ab ea re quã scimus: verbuz est quod in corde dicinus: qõ nec grecũ est nec latinuz nec lingue alicuius alterius: sed cum id opus est in eoz quibus loquimur pferre noticiã aliquod signũ quo significet̃ assumit̃· Et plerũq; sonus aliqñ etiam nutus: ille auribus: ille oculis exhibet̃: vt p signa corpalia etiã corpis sensibus verbum qõ mente gerimus innotescat Nam ⁊ innuere quid est nisi quodãmodo visibiliter dicere· Et in scripturis sanctis huius sententie testimoniũ· Nam in euangelio ſm iohẽm ita legit̃· Amen amen dico vobis quia vnus ex vobis tradet me· Aspiciebant ergo adinuicẽ discipuli: hesitantes de quo diceret· Erat ergo vnus ex discipulis eius in sinu iesu quẽ diligebat iesus· Innuit ergo huic symon petrus ⁊ dicit ei· Quis est de quo dicit? Ecce innuendo dixit: quod sonãdo dicere nõ audebat: Sed hec atq; hmõi signa corpalia siue auribus siue oculis põsentibus quibus loquimur exhibemus· Inuente sunt etiã littere p quas possemus ⁊ cũ absentibus colloqui: sed ista signa sunt vocum cum ipse voces in ſmone nostro eaz quas cogitamus signa sint rez·

Sicut verbũ hominis significat̃ per vocez vel quodlibet indicium corporale: ita verbuz dei manifestatũ esse per carnem· La·XI·

Roinde verbum quod foris sonat signum est verbi quod intus lucet: cui magis verbi competit nomen· Nam illud quod pfertur carnis ore: vox verbi est· Verbũq; ⁊ ipm dicit̃ ppter illud a quo vt foris appareret assumptũ est· Ita eñ verbũ nostrum vox quodãmodo corporis fit assumẽdo eam: in qua manifestet̃ sensibus hoim: sicut verbum dei caro factũ est: assumendo eam in qua ⁊ ipm manifestaret̃ sensibus hoim· Et sicut verbum nostrũ fit vox nec mutat̃ in vocẽ ita verbum dei caro q̃dem factũ est: sed absit vt mutaret̃ in carnem· Assumendo quippe illã nõ in eam se cõsumendo: ⁊ hoc nostrũ vox fit: ⁊ illud caro factum est· Quapropter quicũq; cupit ad qualẽcũq; similitudinẽ dei verbi: q̃uis per multa dissimilẽ peruenire: nõ intueat̃ verbum nostrum quod sonat in auribus: nec quãdo voce pfert̃: nec qñ silentio cogitatur· Omniũ nãq; sonantiũ verba linguaz etiam in silentio cogitant̃: ⁊ carmina pcurrunt̃ animo: tacente ore corporis· Nec solum numeri syllabaz: verũetiam modi cantilenaz cũ sint corporales: ⁊ ad eum qui vocat̃ auditus sensum corporis ptinentes: p incorporeas quasdam imagines suas pñto sunt cogitantibus: ⁊ tacite cuncta ista voluentibus· Sed transeũda sunt hec: vt ad illud perueniatur hominis verbum p cuius qualẽcũq; similitudinez sicut in enigmate videat̃ vtcũq; dei verbũ· Non illud qõ factũ est ad illum vel ad alium ppheta ⁊ de quo dictũ est· Verbũ aũt dñi crescebat ⁊ multiplicabatur· Et de quo itez dictũ est· Igitur fides ex auditu: auditus aũt p verbũ christi· Et itez· Cum accepissetis a nobis verbuz auditus dei: accepistis nõ vt verbum hoim: sed sicut est vere verbum dei· Et innumerabilia similiter in scripturis dicunt̃ de dei verbo: qõ in sonis multaz diuersarũq; linguaz p corda ⁊ ora disseminat̃ humana· Ideo autẽ verbuz dei dicit̃: quia doctrina diuina traditur nõ humana· Sed illud verbum dei querimus qualitercũq; per hanc similitudinẽ nunc videre: de quo dictũ est· Deus erat verbum: de quo dictum est· Omnia per ipm facta sunt· de quo dictum est· Verbum caro factum est· de quo dictum est· Fons sapientie verbum dei in excelsis· Perueniendũ est ergo ad illud verbũ hominis: ad verbum rõnalis animantis: ad verbum nõ de deo nate: sed a deo facte imaginis

Mat·9· Ibidem·
Joh·ſ·
Ibidẽ·ſ3·
Joh·ſ·
Act·6
Roñ·ſo· ſ·Thes·2
Joh·ſ· Ibidem· Ibidem· Eccl·ſ

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

dei: quod neq; platiuū est in sono: neq; cogitatiuū in similitudine soni·quod alicuius linguę esse necesse sit: sed q; omnia quibus significatur signa: pcedit: ⁊ gignitur de sciētia que manet in animo: qñ eadem scientia intus dicitur sicuti est·simillima est eñ visio cogitationis: visioni scientie· Nam qñ p sonuz dicit: vel p aliquod coꝛporale signum: nō dicit sicuti est sed sicut pōt videri audiri ve per coꝛpus· Qñ ergo qō in noticia est: hoc est in verbo: tunc ē verꝫ verbum ⁊ veritas: qualis expectat ab homine: vt qō est in ista· hoc sit ⁊ in illo· qō non est in ista: nō sit ⁊ in illo· hic agnoscit· est est· nō nō· Sic accedit quantū potest ista similitudo imaginis facte ad illam similitudinē imaginis nate: qua deus filius patri p omnia substantialiter similis p̄dicat· Animaduertenda est in hꝫ
Joh·j· enigmate etiam ista verbi dei similitudo: qō sicut de illo verbo dictum est· Omnia p ipm facta sunt: vbi deus p vnigenitū verbum suum p̄dicatur vniuersa fecisse Jta hominis opera nulla sunt: que nō p̄us dicunt in coꝛde· Unō scriptum est: Jnitium omnis operis verbum
Eccī·37 Sed etiam hic cum verum verbum est: tunc ē initium boni operis· Uerum autē verbuz est cū de scientia bene operandi gignit: vt etiam ibi seruet· est est· nō nō· vt si est in ea scientia q̄ viuendum est: sit ⁊ in verbo p quod operandum est·si nō·nō·alioquin mendaciū erit verbuz tale: nō veritas: ⁊ inde peccatū: nō opus rectum· Est ⁊ hec in ista similitudie verbi nostri similitudo verbi dei: quia potest esse verbum nostrum quod nō sequat opus: opus autem esse nō potest: nisi p̄cedat verbum· Sic ⁊ verbum dei potuit esse nulla existente creatura· Creatura vero nulla esse potest nisi p ipm
Joh·j per quod facta sunt omnia· Jdeoq; non deus pater: nō spiritussanctus: nō ipsa trinitas: sed
Joh·j solus filius quod est verbum dei caro factum est: q̄uis trinitate faciente: vt sequente atq; imitante verbo nostro: eius exemplum recte viueremus: hoc est nullum habentes in verbi nostri vel p̄templatione vel operatione mendaciū· Uerum hec huius imaginis est quandoq; futura perfectio· Ad hanc p̄sequendam
2·Coꝛ·3· nos erudit magister bonus fide xp̄iana: pietatisq; doctrina: vt reuelata facie: a legis velamine qō est vmbra futuroꝝ: gloriā dñi speculātes: p speculū sc̄z intuentes in eandem imaginē transformemur de gloria in gl̄iam tanq; a dñi spū: p̄m supioꝛē de his verbis disputationem· Cū ergo hac transformatione ad pfectū
ſ·Joh·3· fuerit hec imago renouata similes deo erim⁹ quoniā videbimus eū: nō p speculū sed sicuti est: quod dicit apostolus paulus facie ad faciē· Coꝛ·13

Nūc vero in hoc speculo: in hoc enigmate: in hac qualicūq; similitudine· quāta sit etiam dissimilitudo: quis potest explicare: attingam tñ aliqua vt valeo: quibus id possit aduerti·

Quantū distent a vera ⁊ pfecta similitudine dei: que in natura mentis vtcūq; deo similia reperiunt· Ca·XII·

Primo ipsa scientia de q̄ veraciter cogitatio nostra formatꝫ: quando q̄ sc̄imus loquimur· qualis aut quāta pōt hoi q̄ēre: quālibet pitissimo atq; doctissimo exceptis eñ q̄ in animū veniūt a sensibus coꝛporis: in quibus tam multa aliter sunt q̄ videtur: vt eoꝝ verisimilitudine nimiū ꝓstipatus: sanus sibi esse videat qui insanit· Ulñ academica philosophia sic inualuit: vt de omnibus dubitans multo miserius insaniret· Jllis ergo exceptis que a coꝛporis sensibus in animū veniūt: quātū rerū remanet q; ita sciamus: sicut nos viuere scimus: in quo p̄oꝛsus nō metuimus: ne aliqua ꝛ̄ similitudine forte fallamur qñ certū est etiam eum qui fallit viuere· Nec in eis visis hec habent: que obijciunt extrinsecus: vt in eo sic fallatur oculus: quēadmoduz fallit cuz in aqua remus videt infractus: ⁊ nauigātibus turres moueri: ⁊ alia sexcenta que aliter sūt q̄ vident: quia nec p oculum carnis hoc cernit· Jntima scientia est qua nos viuere scimus: vbi ne illud quidem academicis dicere potest: fortasse doꝛmis ⁊ nescis: ⁊ in somnis vides· Ulisa quippe somniantiū simillima esse visis vigilantiū quis ignoꝛat? Sed q̄ certus est de vite sue scientia: nō in ea dicit: scio me vigilare: sed scio me viuere: siue ergo doꝛmiat siue vigilet: viuit· Nec in ea scientia per somnia falli potest quia ⁊ doꝛmire ⁊ in somnis videre: viuentis est· Nec illud potest academicus aduersus istam scientiam dicere: furis fortassis ⁊ nescis: q; sanoꝝ visis simillima sunt etiam visa furentiū: sed q̄ furit viuit· Nec contra academicos dicit· Scio me nō furere: sed scio me viuere· Nunq; ergo falli nec mentiri pōt: q̄ se viuere dixerit scire· Ubille itaq; fallaciuz visoꝝ genera obijciant ei qui dicit· scio me viuere: nihil hoꝝ timebit: quādo ⁊ qui fallitur viuit· Sed si talia sola p̄tinent ad humanā scientiaz: p pauca sunt nisi q; in vno quoq; genere ita multiplicant vt nō soluz pauca nō sint: verūetiam reperiant per infinitū numerū tendere· Qui eñ dicit: scio me viuere: vnū aliquid scire se dicit· Proinde si dicat: scio me scire me viuere: duo sunt iam· hoc vero quod scit hec duo· terciuz scire est: sic potest addere

et quartū ⁊ quītū: ⁊ innumerabilia si sufficiat Sed quia innumerabilē numerꝫ vel cōphendere singula addendo: vel dicere innumerabiliter nō pōt: hoc ipm certissime cōphendit: ac dicit: ⁊ verū hoc eē ⁊ tā innūerabile: vt vere eius infinitū numerꝫ nō possit comphendere ac dicere: hoc ⁊ ī volūtate certa similiꝫ aduerti pōt. Quis ē eñ cui nō impꝛudenter respondeaꝫ: forte falleris: dicenti volo beatus eē: Et si dicat: scio me hoc velle: ⁊ hoc me scire scio: iam his duobꝰ ⁊ tertiū potest addere q̄ hec duo sciat: ⁊ quartum q̄ hec duo scire se sciat: ⁊ similiter in infinitū numerꝫ pergere. Item si quispiā dicat: errare nolo: nōne siue erret siue non erret: errare tū eum nolle verꝫ erit: Quis est q̄ huic non impudentissime dicat: forsitan falleris: cū pfecto vbicūq; fallaꝫ falli se tū nolle nō fallit: Et si hoc scire se dicat addit q̄ntū vult rerꝫ numerꝫ cognitarū: ⁊ numerꝫ eē pspicit infinitū Qui ei dicit nolo me falli: ⁊ hoc me nolle scio: ⁊ hoc me scire scio: iam ⁊ si non cōmoda locutōe pōt hinc infinitū numerū ostendere. Et alia reperiunt q̄ aduersus academicos valeāt: q̄ nihil ab homīe sciri posse contendunt. Sed modus adhibendus ē: pser tim qꝫ in ope isto nō hoc suscepimꝰ Sūt inde libri tres nr̄i: pr̄io nr̄e puersionis tpe scripti: quos q̄ potuerit ⁊ voluerit legere: lectosq; intellexerit: nihil eū pfecto q̄ ab eis cōtra pceptionē veritat̄ argumenta multa inuēta sunt: pmouebunt. Cū eñ duo sint genera rerꝫ q̄ sciunt: vnū earꝫ q̄ p sensus corpis pcipit animus: alterū earū q̄ p seipm multa illi philosophi garrierūt contra corpis sensus: animi āt quasdam firmissimas p seipm pceptiōes rerū verarꝫ: quale illō ē qō dixi: scio me viuere: nequaq; in dubiū vocare potuerūt. Sed absit a nobis vt ea q̄ p sensus corpis didicimus vera esse dubitemus: p eos q̄p̄ didicimꝰ celū ⁊ terrā: ⁊ ea q̄ in eis nota sūt nobis: q̄ntuz ille q̄ et nos et ipa condidit: ñotescere nobis voluit. Absit etiam vt scire nos negemus q̄ testimonio didicimus alioꝝ: alioq̄n esse nescimꝰ oceanum. Nescimus esse terras atq; vrbes quas celeberrima fama cōmendat. Nescimꝰ fuisse homines ⁊ opera eoꝝ que hist̄orica lectōe didicimus. Nescimus que quotidie vndecunq; nunciant: ⁊ indicijs consonis contestantibusq; firmant. Postremo nescimus in quibꝰ locis vel ex quibus homībus fuerimus exorti: quia hec oīa testimonijs credidimus alioꝝ. Qō si absurdissimū est dicere: nō solū nr̄oꝝ: verū etiaz ⁊ alioꝝ corpoꝝ sensus plurimum addidisse nr̄e scientie confitendum est.

Hec igitur oīa ⁊ que p seipm: ⁊ que p sēsus sui corpoꝛis ⁊ que testimonijs alioꝛuz pcepta scit animus humanꝰ: thesauro memoꝛie condita tenet: ex q̄bus gignit verbū verū: q̄n qō scimus loquimur: sed verbū ante omnē sonū ante omnē cogitationē soni. Tunc eñ ē verbum simillimū rei note de qua gignit ⁊ imago eius: quoniā de visione scientie visio cogitationis exoꝛitur: quod est verbū lingue nullius: verbū verꝫ de re vera: nihil de suo habēs sed totū de illa scientia de qua nascit. Nec interest quando id didicerit: qui qō scit loquit. aliq̄n eñ statim vt discit hoc dicit: duz tamen verbum sit verꝫ: id est de rebꝰ notis exoꝛtū.

De scientia dei patris cui nihil cui usq; creature iudicijs conferatur.

Capitulum. XIII.

Ed nunquid deus pater de quo natum est verbū de deo deus: nunq̄d ergo deus pater in ea sapientia qō ē ipse sibi: alia didicit per sensum coꝛpis sui: alia p seipsum: Quis hoc dicat: qui non aīal rōnale: sed supra aīam rōnalē deū cogitat: q̄ntum ab eis cogitari potest qui eum omnibus aīalibus ⁊ omnibus animis p̄eferunt: quāuis per speculū ⁊ in enigmate conjiciendo videant: nondum facie ad faciem sicuti est: Nū quid deus pater caipsa que non per coꝛpus: quod ē ei nullum: sed per seipm scit: aliunde ab aliquo didicit: aut nunciis vel testibus vt ea sciret indiguit: Non vtiq;: Ad omnia quippe scienda que scit: sufficit sibi illa perfectio. habet quidē nuncios: id est angelos: non tamen qui ei que nescit annuncient (non enim sunt vlla que nesciat) sed bonū eoꝛ est de operibus suis eius consulere veritatez: ⁊ hoc est q̄ ei dicunt nonnulla nunciare: nō vt ipse ab eis discat: sed vt ab illo ipsi per verbuz eius sine coꝛporali sono: nunciant etiaz quod voluerit ab eo missi ad quos voluerit: totū ab illo per verbum eius audientes: id est in eius veritate inuenientes: quid sibi faciendū: quid: quibus: ⁊ quādo nunciandū sit. Nam et nos oꝛamus eum: nec tamē necessitates nostras docemus eū. Nouit eñ (ait verbum eius) pater vester quid vobis necessarium sit p̄iusq; petatis ab eo. Nec ista ex aliquo tempoꝛe cognouit vt nosset: sed futura omnia temporalia atq; in eis etiā quid: ⁊ quando ab illo petituri fueramus: ⁊ quos ⁊ de quibus rebus vel exauditurus vel non exauditurus esset: sine initio ante p̄escivit. Vniuersas autē creaturas suas et spiritales ⁊ coꝛporales: non quia sunt ideo nouit: sed ideo sunt quia nouit. Nō

Mat. 6.

enim nesciunt q̄ fuerat creaturus· Quia ergo sciuit creauit: non quia creauit sciuit· Nec aliter ea sciuit creata: q̄ creanda· Non em̄ ei⁹ sapientie aliquid accessit ex eis: sz illis exist̄tibus sicut oportebat t quando oportebat: illa mansit vt erat· Ita t scriptū est in libro ec-
Eccl. 23. clesiastico· Ante q̄ crearent̄ oīa nota sūt illi Sic t post q̄ consummata sūt Sic inquit non aliter: t ante q̄ crearent̄: t post q̄ consummata sūt: sic ei nota sunt· Longe est ergo huic scientie: scientia nostra dissimilis Que autē scientia dei est: ipsa t sapientia: t que sapientia: ipsa essentia siue substantia· q3 in illius nature simplicitate mirabili: non est aliud sapere q̄ esse: sed quod est sapere: hoc ē et esse: sicut t in superioribus libris sepe iam diximꝰ· Nostra vero scientia in rebus plurimis propter a missibilis est t receptibilis· quia non hoc ē nobis esse q̄ scire vel sapere: quoniā esse possumus· etiā si nesciamus: nec̄ sapiamus ea q̄ aliunde didicimus· Propter hoc sicut nostra scientia illi scientie dei· sic t nr̄m verbū quod nascitur de nostra scientia dissimile est illi verbo dei: quod natū est de patris essentia Tale est autē ac si dicerē: de patris scientia: de p̄ris sapientia: vel quod est expressius de patre scientia: de patre sapientia·

De similitudine t equalitate p̄ris dei t vnigeniti eius consubstantialis t coeterni·

Capitulum· XIIII·

Verbum ergo dei patris vnigenitꝰ
v dei filius: per omnia patri similis t equalis: deus ō deo· lumē ō lumie· sapiētia de sapientia· essentia de essentia· est hoc omnino q̄ pater· non tamen pater· quia iste filius· ille pater Ac per hoc nouit omnia q̄ nouit pater· sed ei nosse de patre est sicut esse· Nosse em̄ t esse illi vnū ē· Et ideo patre sicut esse non est a filio: ita nec nosse· Proinde tanquā seipsum dicens· pater genuit verbum sibi equale per oīa· Non em̄ seipsum integre pfecteq̄ dixisset: si aliquid minus· aut amplius esset in eius verbo q̄ in ipso· Ibi summe illud agnoscitur· est est: non non· t ideo verbū hoc vere veritas est· quoniam quicquid est in ea scientia de qua genitum est· t in ipso est· Q̄ autem in ea non est· nec in ipso est· Et falsum habere aliquid hoc verbū nunq̄ pōt· quia immutabiliter sic se habet vt se habet de q̄ ē· Nō
Joh. 5. em̄ pōt filius a seipso facere quicquaz· nisi q̄ viderit patrem facientem· potenter hoc non potest· nec est infirmitas ista· sz firmitas qua falsa esse non potest veritas· Novit itaq̄ omnia deus pater in seipso· novit in filio· Sed in seipso tanq̄ seipsum· in filio tanq̄ verbū suuz quod est de his oīmbus q̄ sunt in seipso· Omnia similiter novit et filius· in se scilicet tanq̄ ea que nata sunt· de his que pater novit in se ipso· In patre autē tanq̄ ea de quibꝰ nata sūt que ipse filius novit in seipso· Sciunt ergo in uicē pater et filius· sed ille gignendo· ille nascendo Et oīa q̄ sunt in eo z scientia· in eo z sapientia· in eo z essentia· vnusquisq̄ eo:uz simul videt· nō priculatim· aut singulatim velut alternante cōspectu· huic illuc· t inde huc t rursus inde vel inde in aliud atq̄ aliud· vt aliqua videre non possit nisi non videns alia· sed vt dixi simul oīa videt· quoz nullū ē q̄ non semper videt· Verbū autem nostrum illud quod nō habet sonum neq̄ cogitationez soni· sed eius rei quā videndo intus dicimus t ideo nullius lingue est· atq̄ inde vt cunq̄ simile est· in hoc enigmate illi verbo dei quod etiā deus est quoniā sic t hoc de nostra nascit quēadmodū t illud de scientia patris natum est Nostrū ergo tale verbū quod inuenimus esse vt cunq̄ illi simile quantū sit etiā dissimile· sic a nobis dici potuerit· nō pigeat intueri·

Q̄ dissimile sit verbū nr̄m mutabile a verbo dei incommutabili et eterno·

Capitulum· XV·

Quid verbū nostrū de sola scie
n tia nr̄a nascit: Nōne multa dicimꝰ etiā q̄ nescimꝰ: Nec dubitantes ea dicimꝰ· sz vera esse arbitrātes· q̄ forte si vera sunt: in ipis rebus de quibus loquimur nō in verbo nr̄o vera sūt: quia verbū verū non ē nisi quod de re q̄ scitur gignit· Falsū ē ergo isto modo verbū nr̄m: nō cū mentimur: sed cum fallimur· Cū autem dubitamus: nondū ē verbum de re de qua dubitamus: sed de ipsa dubitatione verbū est· Quāuis em̄ non nouerimus an vez sit vnde dubitamus· tamē dubitare nos nouimus: ac si hoc cū hoc dicimꝰ verum verbū est: quoniā quod nouimus dicimꝰ Quid q̄ etiā mentiri possumus: Quod cū facimus: vtiq̄ volentes et scientes falsum verbū habemus· vbi verū verbuz est: mētiri nos hoc em̄ scimus· Et cū mentitos nos esse confitemur: verū dicimꝰ· q̄ scimus em̄ dicimus· Scimus nanq̄ nos esse mentitos· Verbum autē illud quod est deus t potentius est nobis hoc nō pōt· Non em̄ potest facere quicquam: nisi q̄ viderit patrē facientem· t non a seipso loquitur: sed a patre illi est omne quod loquitur: cū ip̄m pater vnice loquit: et magna illi⁹ verbi potentia est: non posse mentiri: quia nō pōt esse illic est: t non: sed est est· non non· At

eñ nec verbū dicendū est: quod verū nō est. Sit ita: libens assentior. Quid cū verū ē verbū nr̄m: ⁊ ideo recte verbū vocat: nunqd sic dici pōt vel visio de visione: vel scientia de scientia: ita dici potest essentia de essentia: sicut illud dei verbū maxime dicit maxieqꝫ dicēdū est. Quid itaqꝫ: quia non hoc est nobis eē qđ est nosse. Multa quippe nouimus q̄ p memoriā quodāmodo viuūt: ita ⁊ obliuione quodā modo moriuntur. atqꝫ ideo cū illa iā non sint in noticia nr̄a: nos tū sumus. Et cū sciētia nostra animo lapso perierit a nobis: nos tū viuimus. Illa etiā que ita sciuntur vt nunqꝫ excidere possint: qñ p̄sentia sūt: ⁊ ad ipsius animi naturā ptinent: vt est illud quod nos viuere scimus. Manet eñ hoc q̄diu animus manet: et q; semp manet animus: ⁊ hoc semper manet. Jd ergo ⁊ si qua reperiunt similia: in quibus imago dei potius intuenda est: etiā si semp sciunt: tū quia nō sp etiā cogitant: quomodo de his dicatur verbū sempiternū. cum verbū nr̄m nr̄a cogitatiō dicat. inuenire difficile est. Sempiternū ē eñ aīo viuere. sempiternū est scire qđ viuit. nec tamen sempiternū est cogitare vitā suā: vel cogitare sciētiā vite sue. quoniā cū aliud atqꝫ aliud ceperit. ꝫ desinet cogitare. quāuis non desinat scire. Ex quo fit vt si pōt esse in aīo aliqua sciētia sempiterna. ⁊ sempiterna esse nō pōt eius dē scie cogitatio. ⁊ verbū verꝫ nr̄m intimū nisi nr̄a cogitatiō nō dicit. solus deus intelligat. habere verbū sempiternū sibiqꝫ coeternū. Nisi forte dicendū est ipsam possibilitatē cogitatiōis qñ id qđ scitur etiā qñ nō cogitat. pōt tū vere citer cogitari verbū esse tā ꝓpetuū q̄; scia ipa ꝓpetua est. Sed qūo est verbū qđ nōdū in cogitatiōis visiōe formatū est. Quō erit simile scie de qua nascit si eius nō habet formā. ⁊ iō iā vocatur verbū quia pōt habere. Tale ē ei ac si p hoc dicat. iō iā vocandū esse verbū. qz potest esse verbū. Sed quid est q pōt esse verbū. ⁊ iō iā dignū est verbi noīe. Quid est inqꝫ hoc formabile nondū qꝫ formatū. nisi quiddā mentis nr̄e q hac atqꝫ hac volubili quadā motiōe iactamus. cū a nobis nūc hoc. nunc illud sic inuentū fuerit vel occurrerit cogitat. Et tunc fit verū verbū qñ illud qđ nos dixim⁹ volubili motiōe iactare ad id qđ scimus peruenerit. atqꝫ inde formatur eius omnimodaꝫ similitudinē capiens. vt quō res queqꝫ scitur. sic etiā cogitetur. sine voce. sine vocis cogitatione. que p̄fecto alicuius lingue est. si in qua de dicatur. Ac per hoc etiā si concedamus nec de controuersia vocabuli laborare videamur iam vocandū esse verbū quiddā illud mentj nostre quod de nostra scientia formari potest etiā p̄ius q̄ forma tū sit. quia iam vt ita dicaꝫ formabile est: quis non videat: quanta hic sit dissimilitudo ab illo dei verbo qđ in forma dei sic est: vt non ante fuerit formabile p̄iusqꝫ formatū: nec aliquando esse possit informe; sed sit forma simplex ⁊ simpliciter equalis ei de quo est: ⁊ cui mirabiliter coeterna est.

An volubilitas cogitatiōis in deo esse credenda sit.

Capitulum. XVI.

Quapropter ita dicitur illud dī verbum vt dei cogitatio non dicat: ne aliquid esse quasi volubile credat in deo: quod nunc accipiat: nunc recipiat formam vt verbum sit: eamqꝫ possit amittere atq; informiter quodammodo volutari. Bene quippe nouerat verba ⁊ vim cogitationis inspexerat locutor egregius qui dixit in carmine: secumqꝫ volutat euentus belli varios: id est cogitat. Non ergo ille dei filius cogitatio dei: sed verbū dei dicitur. Cogitatio quippe nostra perueniens ad id quod scimus atqꝫ informata verbum nostrum verum est. Et ideo verbū dei sine cogitatiōe dei debet intelligi: vt forma ipsa simplex intelligatur: nō habens aliquid formabile qđ esse etiaꝫ possit informe. Dicuntur quidam etiam in scripturis sanctis cogitationes dei: sed eo locutiōis modo: quo ibi et obliuio dei dicitur: quevtiq; ad proprietatem in deo nulla est. Quāobrem cū tanta sit nunc in isto enigmate dissimilitudo dei ⁊ verbi dei: in qua tamen nōnulla similitudo cōperta est: illud quoqꝫ fatendū est: quod etiam cum similes ei erimus quando videbimus eum sicuti est: quod vtiq; qui dixit: hanc proculdubio que nūc est dissimilitudinē attēdit: nec tunc nature illius erimus equales. Semper enim natura minor est faciente que facta est. Et tunc quidem verbum nostrum non erit falsum: quia neqꝫ mētiemur: neqꝫ fallemur: Fortassis etiam volubiles non erunt nostre cogitationes ab alijs in alias euntes ⁊ redeuntes: sed omnē scientiam nostram vno simul conspectu videbimus. Tamen cum et hoc fuerit: si et hoc fuerit formata erit creatura que formabilis fuit vt nihil iam desit eius forme; ad quam peruenire deberet. Sed tamen coequanda non erit illi simplicitati vbi nō formabile aliquid formatū vel reformatū

j. Joh. 3.

est:sed forma neq; informis:neq; formata ipsa ibi eterna est immutabilisq; substantia.

De spūsancto qui patri ac filio equalis accipitur:et vtriusq; spūs dicit:et charitatis noīe intelligit cum quelibet in trinitate persona sit charitas. Ca.XVII

Atis de patre et filio et quātū per hoc speculum atq; in hoc enigmate videre potuimus locuti sumus nunc de spiritusancto q̄tū deo donante videre conceditur disserendum est: qui spūsc̄us ꝑm scp̄turas sanctas nec patris solius ē:n ec filij solius sed ambox̄ū:et ideo cōmunē qua seinuicem diligunt pater et filius:nobis insinuat charitatē Ut aūt nos exerceret sermo diuinus: nō res in promptu sitas:sed in abdito scrutandas:et ex abdito eruendas:maiori studio fecit inq̄rī Nō itaq; dixit scriptura :spūssanctus caritas
1.Joh.4 est:qō si dixisset:nō puā partē questiōis istius abstulisset:sed dixit:deus charitas est:vt ī certum sit:et ideo req̄rendū:vtruz deus pater sit charitas:an deus filius:an deus spūssanctus an deus ipsa trinitas. Neq; em̄ dicturi sumus Non propterea deū dictū esse charitatem qō ipsa charitas nulla sit substātia:que dei digna sit nomine:sed q̄ donū dei sit:sicut dictū ē deo
Ps.70 Q̄m tu es patientia mea:. Neq; em̄ propterea dictū est:quia dei substantia ē nostra patiētia:sed q̄ ab ipso:nobis est:sicut alibi legitur
Ps.61. Ps.70. q̄m ab ipo patientia mea. Hūc quippe sensum facile refellit scp̄turarum ipa locutio. Tale est
Ibidem. em̄:tu es patientia mea:q̄le est:dñe spes mea
Ps.58. et deus meus:misericordia mea:et multa similia. Nō est aūt dictū:dñe charitas mea:aut tu es charitas mea:aut tu deus charitas mea: ita dictū est:deus charitas est:sicut dictum ē:
1.Joh.4. Joh.4. deus spiritus est. Hoc qui nō discernit intellectum a dño:nō expositionem querat a nobis
1.Joh.4. Nos em̄ aptius quic̄q; possumus dicere. Deus ergo charitas est. Utrū aūt pater:an filius:an spiritussanctus:an ipsa trinitas:quia et ipa nō tres dij:sed vnus deus:hic querit. Sed iaz in hoc libro supius disputaui:nō sic accipiendaz esse trinitatē que deus est:ex illis tribus q̄ in trinitate nostre mentis ostendimus:vt tanq; memoria sit omniū triū pater:et intelligentia omniū triū filius:et charitas omniū triū spūs sanctus Quasi pater nec intelligat sibi nec diligat:sed ei filius intelligat:et spūssanctus ei diligat:ipse aūt sibi et illis tm̄ meminerit. Et filius nec meminerit nec diligat sibi: memineritei pater. et diligat ei spūssanctus:ipe autē et sibi et illis tantūmodo diligat. Itēq; spiritus sanctus nec meminerit nec intelligat sibi:sed meminerit ei pater:et intelligat ei filius:ipe aūt et sibi et illis non nisi diligat. Sed sic potius vt omnia tria:et omnes et singuli habeant in sua quisq; natura. Nec distēt in eis ista:sicut in nobis aliud est memoria:aliud est intelligentia aliud dilectio siue caritas:sed vnū aliquid sit quod omnia valeat:sicut sapientia:et sic habeatur ī vniuscuiusq; natura:vt qui habet:hoc sit qō habet:sicut immutabilis simplexq; substantia. Si ergo hec ītellecta sunt:et quantū nobis in rebus tantis videre et coniectare cōcessuz est:vera esse claruerunt:nescio cur nō sicut sapientia et pater dicitur:et filius et spiritussanctus:et simul omnes non tres: sed vna sapientia:ita et caritas et pater dicatur et filius:et spiritussanctus:et simul omnes vna caritas. Sic enim et pater deus:et filius deus:et spiritussanctus deus. et simul omnes vnus deus. Et tamen nō frustra in hac trinitate non dicitur verbū dei nisi filius:nec donuz dei nisi spiritussanctus:nec de quo genitū est verbū: nec de quo procedit principaliter spiritussanctus nisi deus pater: Ideo autē addidi principaliter:q; et de filio spiritussanctus procedere reperitur. Sed hoc quoq; illi pater dedit non iam existenti et nondū habenti:sed quic quid vnigenito verbo dedit gignendo dedit Sic ergo eum genuit:vt etiā de illo donū cōmune procederet:et spiritussanctus:spiritus esset amborum. Non est igitur accipiēda trāseunter:sed diligenter intuenda inseparabilis trinitatis ista distinctio. Hinc em̄ factum est: vt ꝓpr̄ie dei verbū etiā dei sapia diceret: cū sit sapientia et pater et spiritussanctus. Si ergo ꝓpr̄ie aliquid hoc triū caritas nuncupanda est:quid aptius q̄ vt hoc sit spiritussanct⁹ vt scilicet in illa trinitat̄ simplici summaq; natura:non sit aliud substantia:et aliud caritas sed substantia ipsa sit caritas:et caritas ipsa sit substantia:siue in patre. siue in spiritusancto:et tamen propr̄ie spiritussanctus caritas nuncupetur. Sicut legis nomine aliquando simul omnia veteris instrumenti sanctarum scripturarum significantur eloquia. Nam ex
propheta Esaia testimonium ponens aposto
los vbi ait: In alijs linguis et alijs labijs lo- 1.Cor.14
quar populo huic:premisit tamen in lege scri
ptum est. Et ipse dominus in lege inquit eoz
scriptum est. Quia oderunt me gratis: cum Ps.34
hoc legatur in Psalmo. Aliquando autem
propr̄ie vocatur lex que data est per Moy- Mat.11
sen: scōm quod dictum est. Lex et Pro-
phete vsq; ad Johannem: et in his duobus
preceptis tota lex pendet et Prophete. Hic Ibi.22.

vtiq; ꝓprie lex appellata est de monte Syna. Luc. 24. Prophetaꝝ aũt noīe etiam psalmi significati sunt: ⁊ tamen alio loco ipse saluator. Oportebat inquit impleri oīa que scripta sunt in lege ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me. Hic rursus ꝓphetaꝝ nomen exceptis psalmis intelligi voluit. Dicit̄ ergo lex vniuersaliter cum ꝓphetis ⁊ psalmis: dicit̄ ⁊ ꝓprie que per moysen data est. Item dicunt̄ cōmuniter ꝓphete simul cū psalmis: dicunt̄ ⁊ ꝓprie ꝑter psalmos. Et multis alijs exemplis doceri possunt multarū rerū vocabula: ⁊ vniuersaliter poni: ⁊ ꝓprie quibusdaꝝ rebus abhiberi: nisi in re aperta vitanda sit longitudo sermonis. Hec ideo dixi: ne quisq; ꝓpterea nos incōuenienter existimet charitatem apellare spūmsanctū: quia ⁊ deꝰ pater ⁊ deus filius potest charitas nūcupari. Sicut ergo vnicum dei verbum ꝓprie vocamus noīe sapiētie: cum sit vniuersaliter ⁊ spiritussantus ⁊ pater ipse sapientia: ita spūssanctus ꝓprie nuncupat̄ vocabulo charitatis: cū sit vniuersal̄r charitas ⁊ pater ⁊ filius. Sz dei verbum. id est vnigenitus dei filius aperte dictus est dei sapientia: ꝛc aplīco vbi ait: christum dei virtutem ⁊ dei sapiam. Spūs autem sanctus vbi sit dictus charitas inuenimus: si diligenter iobis apostoli scrutemur eloquiuz. 1. Ioh. 4. Qui cum dixisset: dilectissimi diligamus inuicem: quia dilectio ex deo est: secutus adiunxit Ibidem. Et omnis qui diligit ex ðo natus est. Qui nō diligit nō cognouit deum: quia deus dilectio est. Hic manifestauit eam se dixisse dilectionē deum: quā dixit ex deo. Deus ergo ex deo est dilectio. Sed quia ⁊ filius ex deo patre natus est: ⁊ spūssanctus ex deo patre ꝓcedit: quem potius eoꝝ hic debeamus accipere dictū esse dilectionem deū. merito querit̄. pater eī solus ita deus est: vt nō sit ex deo: ac per hec dilectio que ita deus est: vt ex deo sit: aut filius est: aut spūssanctus. Sed in ꝓsequētibus cum Ibidem. dei dilectionē cōmemorasset. nō qua nos euz sed qua ipse dilexit nos. ⁊ misit filium suum liberatorē ꝑ peccatis nostris. ⁊ hinc exhortatꝰ esset vt ⁊ nos inuicez diligamus: atq; ita in nobis deus maneat. quia vtiq; dilectionem deū dixerat statim volens de hac re apertius aliq̄d eloqui Jn ħ inq;t cognoscimus quia in ipo Ibidem. manemus ⁊ ipse in nobis quia de spū suo dedit nobis. Spiritus itaq; sanctus de quo dedit nobis: facit nos in deo manere ⁊ ipsum in nobis: hec autē facit dilectio. Ipse est igit̄ deꝰ dilectio. Deniq; paulopost cum hoc ipm repe Ibidem. tisset atz dixisset. deus dilectio est. ꝓtinuo subiecit qui manet in dilectione in deo manet et deus manet in eo. Ilī supra dixerat. Jn hoc cognoscimus quia in ipso manemus ⁊ ipse in nobis. quia de spū suo dedit nobis. ipse ergo significat̄ vbi legitur deus dilectio est. Deus igitur spūssanctus qui ꝓcedit ex deo. cum datus fuerit homini accendit eum in dilectionē dei ⁊ ꝓximi. ⁊ ipse dilectio est. Non eī habet homo vnde deū diligat nisi ex deo. Propter qō paulopost dicit. Nos diligamus qz ipse ꝓdilexit nos. Apl'us quoq; paulus. Dilectio inq;t dei diffusa est in cordibus nostris ꝑ spīmsanctū qui datus est nobis. Ibidem. Roma. 5

De excellentia charitatis que ita ex deo cō vt ipsa sit deus. La. XVIII.

n Ullum est isto dei dono excellentius Solum est qō diuidit inter filios regni eterni ⁊ filios perditiōis eterne. Dant̄ ⁊ alia ꝑ spīmsanctū munera ꝫ sine charitate nihil ꝓsunt. Nisi ergo tantū imptiat̄ cuiq; spūssanctus vt eū dei ⁊ ꝓximi faciat amatorē a sinistra nō transferat̄ ad dextrā. Hec spūs ꝓprie dicit̄ donū nisi ꝓpter dilectionē. Quā q; nō habuerit si linguis hoīm loquat̄ ⁊ angeloꝝ sonans erameūtū est ⁊ cymbalū tinniens. Et si habuerit ꝓphetiā ⁊ scierit omnia sacramenta ⁊ oēm sciam. ⁊ si habuerit oēm fidem ita vt montes transferat nihil est. Et si distribuerit oēm substantiā suā: ⁊ si tradiderit corpus suū vt ardeat: nihil ei ꝓdest. Quantū ergo bonū est: sine quo ad eternā vitā neminē bona tāta ꝓducunt. Ipsa ðo dilectio siue charitas (nam vnius rei est vtrūq; nomen) si habeat eā q; nō loquit̄ linguis: nec habet ꝓphetiam: nec oia scit sacramenta: omnēq; scientiā. nec distribuit oīa sua pauperibus. vel nō habendo qō distribuat: vel aliq̄ necessitate ꝓhibitus: nec tradit corpus suū vt ardeat: si talis passionis nulla temptatio est: ꝓducit ad regnū: ita vt ipsaz fidem nō faciat vtilem nisi charitas. Sine charitate quipe fides potest quidem esse: sed nō ⁊ ꝓdesse. Propter quod et apostolus paulus Jn christo inquit ieſu neq; circumcisio: neq; ꝓpucium aliquid valet: sed fides que per dilectionem operatur. Sic eam discernens ab ea fide: qua ⁊ demones credunt ⁊ contremiscūt Dilectio igitur que ex ðo est ⁊ deus est: ꝓprie spiritussantus est: per quem diffundit̄ in cordibus nostris dei charitas: per quam nos tota inhabitat trinitas. Quocirca rectissime spiritussantus cum sit deus: vocatur etiā donū dei. Quod donum ꝓprie quid nisi charitas intelligenda est: que perducit ad deum: et sine qua quodlibet aliud donum dei non perducit ad eum. Ibi. s. Gal. 5 Jaco. 2

Qua ratione donum dei dicat spiritussanctus. Capitm. XIX.

Et hoc ꝓbandū est: dei donū dictū esse in sacris litteris spūmsanctū. Si hoc expectat: habemus in euāgelio

Joh. 7. ꝑm iohem: dñi iesu xpi ꝛba dicētis. Si qs sitit veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Porro euāgelista secutus adiūxit

Ibidem. hoc aūt dixit de spū quē accepturi erant credentes in eū. Ītm dicit etiā paulus aplus. Et

i. Cor. 10 oēs vnū spūm potauimus. Utq aūt donum dei sit appellata aqua ista: qō et spūssanctus: ꝛ querit. Sed sicut hic inuenimus hanc aquaz spūmsanctū esse: ita inuenimus alibi in ipso euāgelio: hanc aquā donū dei appellatā. Mazdōs idem qñ cū muliere samaritana ad puteū lo-

Joh. 4. quebat: cui dixerat. Da mihi bibere: cum illa dixisset q iudei nō coutunt samaritanis. Rñdit iesus et dixit ei. Si scires donū dei: et quis est qui dicit tibi: da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo: et dedisset tibi aquā viuam. Dixit ei mulier. Dñe neq in quo haurias habes: et puteus altus est. vñ ergo habes aquā viuam tē. Respondit iesus et dixit ei. Omnis q biberit ex hac aqua sitiet itez. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei: nō sitiet in eternum sed aqua quā ego dabo ei: fiet in eo fons aque saliētis in vitam eternā. Quia ergo hec aqua viua: sicut euangelista exposuit: spūs est scūs

Ubi. s. pculdubio spūs donū dei est. De quo hic dñs ait. Si scires donū dei: et quis est qui dicit tibi: da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquā viuam. Nam qō ibi ait. Flumi

Joh. 7. na de ventre eius fluēt aque viue: hoc isto loco. Fiet in eo inquit fons aque salientis in vi-

Ibidē. 4 tam eternā. Paulus quoq aplus. Unicuiq

Eph. 4 inquit nostrū data est gratia ꝑm mensurā donationis christi. Atq vt donationē christi spi-

Ibidem. ritūsanctū oīderet: secut⁹ adiūxit. Propter qō dic. Ascēdit in altū captiuauit captiuitatē: dedit dona hominib⁹. Notissimū est aūt dñm iesum cū post resurrectionem a mortuis ascē disset in celum: dedisse spūmsanctū: quo impleti qui crediderūt: linguis oīm gentium loquebant. Nec moueat q ait dona nō donum. Id em testimoniū ex psalmo posuit. Hoc autē in

Ps. 67. psalmo ita legitur. Ascendisti in altū: captiuasti captiuitatē: accepisti dona in hominibus.

Hebr. 4. Sic em plures codices habēt: et maxime greci: et ex hebreo sic interꝓtatum habemus. Dona itaq dixit aplus: quēadmodū ꝓpheta: nō

Ps. 67. donū. Sed cū ꝓpheta dixerit: accepisti in ho-

Eph. 4 minibus: aplus maluit dicere: dedit dona hominibus: vt ex vtroq. s. verbo vno ꝓphetico apostolico altero: quia in vtroq ē diuini sermonis auctoritas: sensus plenissimus redderetur. Utrūq em vez est: et q dedit hoibus: et quia accepit in hoibus. Dedit hoib⁹ tanq caput mēbris suis. Accepit in hominibus idē ipse vtiq in mēbris suis: propter q mēbra sua clamauit de celo: Saule saule qd me psequeris? Act. 9 Et quib⁹ mēbris suis ait. Qō vni ex minimis Mat. 25 meis fecistis: mihi fecistis. Ipse ergo christus et dedit de celo: et accepit in terra. Porro autē dona ob hoc ambo dixerūt: et ꝓpheta et aplus quia ꝓ donū qō est spūssctūs: in cōmune omnibus mēbris christi multa dona que sunt qbusq ꝓpria diuidunt. Nō em singuli quiq habēt oīa: sed hi illa: et alij alia: q̄uis ipm donum a quo cuiq ꝓpria diuidunt oēs habeant. id est spūscm. Nam et alibi cū multa dona cōmemorasset. Oīa inqt hec opat vn⁹ atq idem spūs. i. Cor. 12 ritus: diuidens ꝓpria vnicuiq put vult. Qō verbū et in epistola que ad hebreos ē inuenit vbi scriptū est. Attestante deo signis et ostētis Heb. 2 et varijs xtutibus: et spūssancti diffinitionibus Et hic cum dixisset. Ascendit in altum captiuauit captiuitatem: dedit dona hominibus: Eph. 4. Qd aūt ascendit ait: quid est nisi quia et descē- Ibidem. dit in inferiores ptes terre? Qui descendit ipse est et qui ascendit sup oēs celos vt adimpleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidē apostolos: quosdam aūt ꝓphetas: quosdaz vero euāgelistas: quosdā aūt pastores et doctores. Ecce quare dicta sunt oīa dona: quia sicut alibi dicit. Nunquid oēs apostoli? nunquid i. Cor. 12 oēs ꝓphete tē. Hic aūt adiunxit. Ad cōsummationem sanctorū in opus ministerij: in edificationem corpis christi. Hec est domus que Eph. 4 sicut psalmus canit: edificatur post captiuitatem: qñ qui sunt a diabolo cruti: a quo captiui tenebant: de his edificat dom⁹ christi: que domus apellat ecclesia. Hanc aūt captiuitatem ipse captiuauit: qui diabolum vicit. Et ne illa que futura erant sancti capitis membra in eternum suplicium secum traheret: eum iusticie prius: deinde potentie vinculis alligauit. Ipe itaq diabolus est appellata captiuitas: quem captiuauit qui ascendit in altum Ps. 67 et dedit dona hominibus: vel accepit in hominibus. Petrus autem apostolus sicut in eo libro canonico legit: vbi scripti sunt act⁹ aplox loquens de christo: commotis corde iudeis et dicentibus. Quid ergo faciemus fratres mō Act. 2. strate nobis: dixit ad eos. Agite penitentie: et Ibidem. baptiset vnusquisq vestrum in nomine iesu christi in remissionē pctox: et accipietis donuz

spūssancti· Jtēq; in eodē libro legit: simonem magū apostolis dare voluisse pecuniaz: vt ab eis acciperet potestatē q; p impositionē manꝰ eius daret spūssanctus· Cui petrus idem· Pecunia inquit tua tecū sit in pditionē: qz donuz dei estimasti te p pecunias possidere· Et alio eiusdem libri loco: cuz petrus cornelio t eis q; cū eo fuerant loqueret: annūcians t pdicans xpm: ait scriptura· Adhuc loquēte petro verba hec· cecidit spūssanctus supoēs q; audiebant verbū: t obstupuerūt q; ex circūcisione fideles simul cū petro venerāt: qz t in natiōes donū spūssancti effusum est· Audiebant eē illos loquētes linguis: t magnificantes deum: de quo facto suo q; incircūcisos baptizauerat quia pusq; baptizarent: vt nodū qstionis huius auferret: in eos venerat spūssanctus· Cū petrus postea redderet rōnem fratribus qui erant hierosolymis· t hac re audita mouebāt ait post cetera· Cū cepisset aūt loqui ad illos: cecidit spūssanctus in illos sicut t in nos in initio· Memoratusq; sum vbi dñi sicut dicebat: qz iohes q;dem baptizauit aqua: vos autē baptizabimini spūsancto· Si igit equale donū dedit illis: sicut t nobis q; credidimus i dominū ieſuz xpm: ego qs erā q; possem phibere deū nō dare illis spūmsanctum? Et multa alia sunt testimonia scripturaz: que pcorditer attestant donū dei esse spūmsanctū: in quantuz dat eis q; p eum diligūt deum· Sed nimis longū est cuncta colligere: t quid eis satis est: q; bus hec que diximus satis nō sunt? Sane aūt monendi sunt q;quidem donū dei iam videt dictum spūmsanctū: vt cū audiūt donū spūssancti: illud genus locutionis agnoscāt: qō dictū est in expoliatione corpis carnis· Sicut ei corpus carnis nihil est aliud q; caro: sic donuz spūssancti nihil aliud est q; spūssanctus· In tātum ergo donū dei est: inquantū datur eis q;bus datur· Apud se autē deus est t si nemini det: qz deus erat patri t filio coeternus anteq; cuiq; daret· Nec qz illi dant ipse dat: ideo minor est illis· Jta eī sicut donū dei dat: etiā seipm dat deus· Non eī dici potest nō esse sue potestatz de quo dictū est· Spūs vbi vult spirat· Et illō apostolicū qō iam supra cōmemorauī· Omnia hec opatur vnꝰ atq; idem spūs: diuidens pria vnicuiq; put vult· Non est illic ꝓditio dati: t dñatio dantium: sed pcordia dati t donātiū· Quapropter si sancta scriptura pclamat· Deus charitas est: illa que ex deo est: t in nobis id agit vt in deo maneamus: t ipse in nob t hoc inde cognoscimus: qz de spiritu suo dedit nobis: ipse spūs eiꝰ est: deus charitas· Deinde si in donis dei nihil maius est charitate: t nullum est maius donū dei q; spūssctūs: quid cōsequētius q; vt ipe sit charitas: que dicitur t deus t ex deo: Et si charitas qua pater diligit filium: t patrē diligit filius: ineffabiliter cōmunionē demonstrat ambozū: qd cōuenientius q; vt ille dicat charitas ꝓprie: q; spūs ē cōmunis ambobus: Hoc eī sanꝰ credit vel intelligit: vt nō solus spūssctūs charitas sit in illa trinitate: sed nō frustra ꝓprie charitas nuncupet: propter illa que dicta sunt· Sicut nō solus est in illa trinitate: vel spūs vel sanctꝰ: qz t pater spūs: t filius spūs: t pater sanctus t filiꝰ sanctus: qō nō ambigit pietas: t tū iste nō frustra ꝓprie dicit spūssctūs· Quia eī est cōis ambobus. id vocat ipe ꝓprie qō ambo communiter· Alioqn si in illa trinitate solus spūssanctus est charitas: profecto t filius nō solius patris: verumetiam spiritussancti filius inuenitur· Jta enim locis innumerabilibus dicit t legitur: filius vnigenitus dei patris: vt tamē t illō verum sit quod apostolus ait de deo patre· Qui eruit nos de potestate tenebrarum: t transtulit in regnū filij charitatis sue· Nō dixit: filij sui: quod si diceret verissime diceret: quēadmodum quia sepe dixit verissime dixit: sed ait: filij charitatis sue· Filius ḡ est etiā spiritussancti: si non est in illa trinitate charitas: nisi spiritussanctus· Quod si absurdissimum est: restat vt non solus ibi sit charitas spiritussanctus: sed propter illa de quibus satis disserui ꝓprie sic vocetur· Quod autem dictum est· Filij charitatis sue: nihil aliud intelligat q; filij sui dilecti: q; filij sui postremo substantie sue· Charitas quippe patris que in natura eiꝰ est ineffabiliter simplici: nihil est aliud q; eius ipa natura atq; substātia: vt sepe iam diximꝰ: t sepe iterare nō piget· Ac per hoc filius charitatis eius nullus est alius: q; qui de substantia eius est genitus·

Contra eos qui vnigenitum dei nō paterne nature: sed voluntatis filium esse dixerūt·

Capitulo circa ridenda est dialectica eunomij: a quo eunomiani heretici exorti sunt· Qui cum non potuisset intelligere: nec credere voluisset vnigenitum dei verbuz per quod facta sunt omnia: filium dei esse naturā: hoc est de substantia patris genitum: non nature vel substantie sue siue essentie dixit eē filium: sed filium voluntatis dei: accidentem scz deo: volēs assercre volūtatē qua gigneret filiū: vicz: quia nos aliq̄d aliq̄n volumꝰ quod antea non volebamus: quasi nō propter ista

Act·8.

Ibidē·jo

Ibidē·jj.

Ibidem.

Joh·3 j·Cor·12

j·Joh·4·

Colo·j

Ebi·s

Joh·j

mutabilis ītelligaī nostra natura: qō absit vt in deo esse credamus. Neq; eī ob aliud scriptū est. Multe cogitationes in corde viri: cōsilium aūt dñi manet in eternuz: nisi vt intelligamus siue credamus: sicut eternū deum: ita eternū eius esse ꝓsilium: ac p hoc īmutabile sicut ipse est. Nō aūt de cogitationib⁹: ꝫ etiā ō volūtatibus verissime dici pōt. Multe voluntates in corde viri. volūtas aūt dñi manet in eternū. Quidā ne filiū ꝓsilij vel volūtatis dei dicerent vnigenitū verbū: ipm ꝓsilium seu voluntatē patris idem verbū esse dixerūt. Sed melius quantū estimo dicīt ꝓsilium de ꝓsilio: ꝛ voluntas de voluntate: sicut substantia de substantia: sapientia de sapientia: ne absurditate illa quā refellimus filius dicaī patrē facere sapientē vel volentē: si nō habet pater in substantia sua consiliū vel voluntatē. Acute sane q̄dam respondit hereticō versutissime interroganti: vtꝛ deus filiū volens an nolens genuerit: vt si diceret nolens: absurdissima dei miseria sequereī. Si aūt volens: ꝓtinuo q̄ intendebat velut inuicta rōne ꝓcluderet: nō nature esse filiū: sed volūtatis. At ille vigilantissime vicissim quesiuit ab eo: vtrū deus pater volens an nolens sit deus: vt si respōderet nolens sequereī illa miseria quā de deo credere magna insania est. Si aūt diceret volens: rñdereī ei: ergo ꝛ ipse deus est sua volūtate: nō natura. Quid ḡ restabat nisi vt obmutesceret ꝛ sua interrogatione obligatū insolubili vinculo se videret. Sed volūtas dei si ꝛ ꝓprie dicenda est aliqua in trinitate ꝑsona magis hoc nomen spūsancto cōpetit: sicut charitas. Nā quid est aliud charitas q̄ volūtas. Ideo me de spūsancto in hoc libꝛo ſm scripturas sctās disputasse: q̄ fidelibus sufficit scientibus deū esse spūmsanctū: nec alterius substantie: nec minorē q̄ est pater ꝛ filius: q̄ō in supiorib⁹ libꝛis ſm easdem scripturas verū etiam docuimus. De creatura etiā quā fecit deus q̄ntum valuimus admonuimus eos q̄ ratione de rebus talibus poscūt vt inuisibilia eius p ea que facta sunt: sicut possent intellecta ꝓspicerent: ꝛ maxime p rōnalē vel intellectualē creaturā que facta est ad imaginē dei: p quā velut p speculum q̄tū possent trinitatē cernerent deum in nostra memoria: intelligentia: voluntate. Que tria in sua mente naturaliter diuinitus instituta quisq; viuaciter perspicit: ꝛ q̄ magnū sit in ea. vñ potest etiā sempiterna īmutabilisq; natura recoli: conspici: amplecti: ꝓcupisci: reminiscī p memoriā: intueī p intelligentiā: amplectī p dilectionē: ꝓfecto reperit illi⁹ summe trinitatis imaginē. Ad quā summā trinitatē reminiscendā: videndā: diligendaz: vt eam recoꝛdeī: eam ꝓtemplēī: ea delectēī: totū debet referre q̄ō viuit. Verū ne hanc imaginē ab eadem trinitate factā ꝛ suo vitio in deteriꝰ cōmutatā: ita eidem trinitati oī modo existimet similē: ꝫ potius in qualicūq; ista similitudine: magnā quoq; dissimilitudinē cernat: q̄ntū esse satis videbaī admonui.

Prou. j.

Rom. j.

De similitudinibus trinitatꝭ diuine que in natura mētis ad imaginē dei facte reperiri vt cūq; potuerūt. Capm. XXI.

Anc deū patrē ꝛ deum filiū. id est deū genitorē qui omnia que substantialiter habet in coeterno sibi verbo suo dixit quodāmodo: ꝛ ipm verbum eius deuz q̄ nec plus nec minus aliquid habet: etiam ipse substantialiter q̄ō q̄ō est in illo qui verbum nō mendaciter: sed veraciter genuit: quē admodū potui: nō vt illud iam facie ad faciem: sed ſ. Cor. xiij. p hanc similitudinē in enigmate quātulūcūq; cōꝛiciendo videreī in memoria ꝛ intelligētia mentis nostre significare curaui: memorie tribuens omne q̄ō scimus: etiam si nō inde cogitemus. intelligētie vo ꝓprio quodāmodo cogitatiōis informationē. Cogitando eī q̄ō verum inuenimus: hoc maxime intelligere dicimur: ꝛ hoc q̄dem in memoria rursus relinquimus. Sed illa est abstrusioꝛ ꝓfunditas nostre memorie: vbi hoc etiam ꝑmū cuz cogitaremꝰ inuenimus. ꝛ gignīt intimū verbū q̄ō nullius lingue sit: tanq̄ scientia de scientia: ꝛ visio de visione: ꝛ intelligentia que apaꝛet in cogitatione de intelligentia que in memoria iam fuerat sed latebat: q̄q̄ ꝛ ipsa cogitatio q̄ndam suam memoriā nisi haberet nō reuertereī ad ea que in memoria reliquerat: cū alia cogitaret. De spiritu aūt sancto nihil in hoc enigmate q̄ō ei simile videreī ostendi: nisi volūtatem nostram vel amoꝛē: seu dilectionē que valentioꝛ est voluntas: q̄m voluntas nostra que nobis naturaliter ineſt: sicut ei res adiacuerit vī occurrerint q̄bus allicimur aut offendimur. ita varias affectiones habet. Quid ḡ est. Nū q̄d dicturi sumus voluntatē nostrā: q̄n recta ē nescire q̄d appetat: q̄d euitet: Poꝛro si scit: profecto ineſt ei sua q̄dā scia q̄ sine mēoria ꝛ intelligentia esse nō possit: An vo audiēdus est q̄ſpiā dicens. Charitatē nescire q̄d agat: q̄ non ſ. Cor. xij. agit perperā? Sicut ḡ ineſt intelligētia: ineſt dilectio illi mēorie p̄ncipali in qua inuenimus patrū ꝛ reconditū ad q̄ō cogitando possumꝰ peꝛuenire: qꝛ ꝛ duo ista iuenimꝰ ibi: q̄n nos cogitādo iuenimꝰ ꝛ itelligere aliq̄d ꝛ amare q̄ ibi

erant: ⁊ qñ inde nõ cogitabamus: ⁊ sicut ineſt memoria: ineſt dilectio huic intelligentie que cogitatione formatur: qõ verbũ verũ sine vllius gentis lingua intus dicimus: qñ qõ nouimus dicimus: nã nisi reminiscendo nõ redit ad aliqd: ⁊ nisi amando redire nõ curat noſtre cogitationis intuitus: ita dilectio q̃ visionẽ in memoria constituta: ⁊ visionẽ cogitationis inde formatã quasi parentẽ p̃olemq̃ cõiungit: nisi haberet appetendi sciẽtiã: que sine memoria ⁊ intelligentia non poteſt esse: quid recte diligeret ignoraret.

Tria que sunt in imagine dei: id est memoria intellectus ⁊ amor vnius esse p̃sone: quia hoc nõ est ei eẽ qõ hec habere. Cap'm. XXII.

Erum hec qñ in vna sunt persona: ℣ sicut est homo: põt nobis quispiã dicere. Tria ista memoria: intellectus ⁊ amor: mea sũt nõ sua: nec sibi nec mihi agũt: qõ agũt imo ego per illa. Ego ei me meminj p memoriã: intelligo p̃ intelligẽtiã: amo p amorẽ et qñ ad memoriã meã aciem cogitationis aduerto: ac sic ĩ corde meo dico qõ scio: verbũq̃ verũ de scientia mea gignit: vtrũq̃ meum est et scientia vtriq̃ ⁊ verbũ: Ego eñ scio: ego dico in meo corde qõ scio: ⁊ qñ in memoria mea cogitando inuenio: iã me intelligere: iam me amare aliquid q̃ intellectus ⁊ amor ibi erant: ⁊ anteq̃ inde cogitarẽ: intellectũ meũ ⁊ amorem meũ inuenio in memoria mea: quo ego intelligo: ego amo nõ ip̃a. Jtẽ qñ cogitatio mea memor est: ⁊ vult redire ad ea que in memoria liquerat: eaq̃ intellecta ꝓspicere: atq̃ int⁹ dicere mea memoria memor ẽ: ⁊ mea vult voluntate non sua. Jp̃e quoq̃ amor meus cum meminit atq̃ intelligit quid appetere debeat quid vitare: p meã non per suam memoriam meminit: ⁊ per intelligentiã meã non per suã quicquid intelligẽter amat intelligit. Qõ breuiter dici põt. Ego p oĩa tria illa memini: ego intelligo: ego diligo: q̃ nec memoria sum: nec intelligẽtia: nec dilectio. sed hec habeo. Jsta ergo dici possunt ab vna persona que habet h̃ tria: non ip̃a est hec tria: Jn illa⁹ vero summe simplicitate nature que deus est: cuius vnus sit deus: tres tñ persone sunt: pater ⁊ fili⁹ ⁊ spiritussanctus. Aliud est itaq̃ trinitas res ipsa: aliud imago trinitatis in re alia: ꝓpter quam imaginẽ simul ⁊ illud in quo sunt hec tria imago dicit: sicut imago dicitur simul ⁊ tabula et quod in ea pictum est: sed ꝓpter picturam que in ea est: simul ⁊ tabula nomine imaginis appellatur.

Qvera in dei trinitate vnitas ⁊ q̃vera in eiusdem vnitate sit trinitas. Cap'm. XXIII.

Erũ i illa sũma trinitate que incõparabiliter rebus oĩbus añcellit: tanta ẽ ℣ insepabilitas: vt cum trinitas hoĩm non possit dici vnus hõ: in illa vnus deus ⁊ dicatur ⁊ sit: nec in vno deo sit illa trinitas: ℣n⁹ deus. Nec rursus quẽadmodũ ista imago qõ est hõ habẽs illa tria vna p̃sona est: ita illa ẽ trinitas sed tres p̃sone sunt: p̃ filij: ⁊ fili⁹ p̃ris: et spũs p̃ris ⁊ filij. Quis eñ memoria homis: ⁊ maxime illa quã pecora nõ hñt: id est qua res intelligibiles ita cõtinentur vt nõ in eam per sensus corporis venerint: habeat p̃ modulo suo in hac imagine trinitatis incõparabiliter q̃dem imparẽ: sed tñ qualẽcunq̃ similitudinem p̃ris. Jtemq̃ intelligẽtia hoĩs que per intentionem cogitatõnis inde format: qñ qõ scitur dicitur: ⁊ nullius lingue cordis verbũ est: habeat in sua magna disparilitate nõnullã similitudinẽ filij: ⁊ amor hoĩs de scientia ꝓcedens ⁊ memoriam intelligentiãq̃ ꝓiungens: tanq̃ parenti: ꝓliq̃ cõis: vñ nec parens intelligit esse: nec ꝓles habeat in hac imagine aliquã licet valde imparem similitudinẽ spũssancti: non tñ sicut in ista imagine trinitatis: nõ hec tria vnus homo: sed vni⁹ hoĩs sunt: ita in ip̃a sũma trinitate cuius hec imago est: vnius dei sunt illa tria: sed vnus deus est: ⁊ tres sunt ille non vna persona. qõ sane mirabiliter ineffabile est: vel ineffabiliter mirabile cum sit vna persona hec imago trinitatis: ip̃a vero sũma trinitas tres persone sunt: insepabilior est illa trinitas p̃sonarum trium: q̃ hec vni⁹. Illa q̃p pe ĩ natura diuinitatis siue id melius dicatur deitatis qõ est: hoc est atq̃ incommutabiliter inter se ac sp̃ equalis est. Nec aliqñ nõ fuit aut aliter fuit: nec aliqñ nõ erit: aut alit̃ erit. Jsta vero tria que sunt in impari imagine: ⁊ si non locis qñ non sunt corpora: tñ inter se nunc in ista vita magnitudinibus separantur. Neq̃ eñ quia moles nulle ibi sunt: ideo nõ videm⁹ in alio maiorem esse memoriã q̃ intelligentiã Jn alio aũt ecõtra: in alio duo hec amoris magnitudine supari: siue sint ip̃a duo inter se eq̃lia siue nõ sint: atq̃ ita a singulis bina: ⁊ binis singula: ⁊ a singulis singula: a maioribus minora vincuntur: ⁊ qñ inter se equalia fuerint ab oĩ languore sanata: nec tũc equabit̃ rei natura imutabili: ea res que p̃ gr̃az nõ mutabit̃ qr nõ equat̃ creatura creatori: etiam qñ ab oĩ languore sanabit̃. Sed hanc nõ solũ incorpalem: verũetiã sũme insepabilẽ vereq̃ imutabilẽ trinitatẽ cũ venerit visio que facie ad faciez

ſ. Cor. 13

repromittit nobis multo clarius certiusq; videbimus: q̄ nūc eius imaginē: qō nos sumus: p qō tñ speculū t in q̄ enigmate qui vident sit in hac vita videre cōcessum est: nō illi sunt q̄ ea q̄ digessimus t cōmendauimus in sua mēte cōspiciunt: sed illi q̄ eā tanq̄ imaginē vident: vt possint ad eū cui⁹ imago est quomōcunq; referre qō vident t p imaginē quā cōspiciēdo vident etiā illud videre conūciendo: qm̄ non
Ibidē dū p̄sit facie ad faciē. Nō em̄ agit aplus: videmus nūc speculū: sed videm⁹ nūc p speculum

De his que natura mētis subtiliter intuēt t eā imaginē dei eē nō sentiūt. Cap. XXIIII

Eli ergo vident suā mentē quō vide
q ri pōt: t in ea trinitatez istam de qua
mult; modis vt potui disputaui: nec tñ eā credunt vel intelligunt esse imaginē dei speculū quidem vident. sed vsq; adeo nō vident per speculū eum qui est per speculū nūc videndus. vt nec ipm speculum quod vident sciant esse speculū. id est imaginē. Quod si scirent fortassis t eū cuius est hoc speculū. per q̄rendū. t per hoc vtcunq; interim videndum esse sentirent. fide non ficta corde mundante vt facie ad faciem possit videri. qui per speculū nūc videtur. Quia fide cordiū mundatrice contēpta. qd agunt intelligendo que ō natura mētis hūane subtilissime disputantur nisi vt ipa quoq; intelligentia sua teste dānet Jn qua vtiq; nō laborarēt: t vix ad certū aliq̄d puenirent: nisi penalibus tenebris inuoluti onorati corpore coruptibili qō aggrauat
Sap. 9. aiam. Quo tandē merito inflicto malo isto nisi pcti. Eli tanti mali magnitudine admoniti sequi deberent agnū qui tollit pctā mundi.

Q beatos faciet fides recta etiā eos q̄ de natur; incorpeis neq̄unt disputare. Ca. XXV

De eum nāq; pertinentes etiā longe
a istis ingenio tardiores: qñ sine hui⁹ vite resoluuntur a corpe: ius in eis retinendis nō hūt inuide potestates. Quas ille agnus sine vllo ab eis pcti debito occisus nō potentia potestatis priusq; iusticia sanguinis vicit. Proinde liberi a diaboli ptāte susciI. Thi. 2. piuntur ab angelis sanctis a malis oibus liberati: p mediatorē dei t hoim: hoiem iesum xp̄m qm̄ consonātibus diuinis scripturis: t veteribus t nouisq; t p quas prenunciatus: t p q̄s annūciatus est xp̄s: nō est aliud nomē sub ce-
Act; 4. lo: in quo oportet hoies saluos fieri. Constituuntur aūt purgati ab oi cōtagiōe corruptōnis: in placidis sedibus: donec recipiant corpora sua sed iā incoruptibilia que ornēt non onerēt. Hoc em̄ placuit optimo t sapientissimo creatori vt spūs hois deo pie subdit⁹: habeat feliciter subditū corpus. t sine fine pmaneat ipa felicitas Jbi veritatē sine vlla difficultate videbimus: eaq; clarissima t certissima p fruemur. Nec aliq̄d querim⁹ mēte ratiocinā-te sed contēplante cernemus quare nō sit filius spiritussanctus: cū de patre procedat. Jn illa luce: nulla erit questio: hic vero ipa experientia tā mihi apparuit esse difficilis: qō t illis qui hec diligenter atq; intelligenter legēt p culdubio sit apparebit: vt cū me in scō huius operis libro alio loco inde dicturū esse promiserim: quotiēscūq; i ea creatura q̄ nos sum⁹ aliq̄d illi rei si le oñdere volui: qualecunq; eloquiū meū sufficiens elocutio secuta nō fuerit q̄uis t in ipo intellectu conatū me sensēri magis habuisse q̄ effectū: t in vna quidem pson qō est hō inuenisse imaginē sūme illius trinitatis: t in re mutabili tria illa vt facilt⁹ intelligi possent: etiā per tpalia interualla maxime in libro nono mōstrare voluisse. Sz tria vni⁹ pson nō sic hūana possit intentio: tribus illis pson cōuenire potuerunt: sicut in hoc libro quintodecimo demonstrauimus

Jnterualla tempor̄ diuine trinitatis nulla sunt. Capitulum. XXVI

Einde in illa sūma trinitate q̄ de⁹ ē
d interualla tēpor̄ nulla sunt: p q̄ possit oñdi aut saltē req̄ri: vtrū prius de patre natus sit filius: t postea de ambobus p cesserit spūssanctus: qm̄ scriptura sancta spm̄ eū dicit ambor̄. Jpe est em̄ de quo dicit aplus Gal. 4.
Qm̄ em̄ estis filij dei misit deus spm̄ filij sui in corda vra. Et ipe est de quo dicit idē fili⁹. Non Mat. 10.
em̄ vos estis q̄ loquimini: s spūs p̄ris vri q̄ loquit in vobis. Et mult; alijs diuinor̄ eloquiorū testimonijs cōprobat patris t filij esse spm̄ Joh. 15.
q̄ pprie dr̄ in trinitate spūssanctus De q̄ item Jbid. 14
dic ipe fili⁹. Quē ego mittā vob a pre. Et alio Jbid. 15
loco. Quē mittet p̄r in noie meo. De vtroq; aūt pcedere sic docet: q̄ ipe filius ait. de pre pcedit. Et cū resurrexisset a mortuis t apparuisset discipulis suis: insufflauit t ait. Accipite spm̄sanctū: vt eū etiā de se pcedere oñderz Jbid. 20.
Et ipa est virtus q̄ de ipo exibat (sic legit i euāgelio) t sanabat oēs. Quid ro fuit cause vt p⁹ Luc. 6.
resurrectionē suā: t in terra prius daret: t de celo postea mitteret spm̄sanctū: hoc ego existimo: q̄ p ipm donū diffundit caritas in cordibus nr̄is: qua diligimus deū t primū: scōm duo illa p̄cepta: in quib⁹ tota lex pendet t prophete. Hoc significans dñs Jesus. bis dedit Mat. 22
spm̄sanctū: semel in terra pter dilectionē proximi: t iterū de celo pter dilectiōem dei. Et

si forte alia ratio reddat de spūsctō bis dato:
Joh·20· eundē spūsctūm datū: cū insufflasset iesus: ō q̄
Mat·28 mox ait· Ite baptisate gētes i noīe patris ⁊ filij ⁊ spūsctī: vbi maxime cōmendat hec trinitas ambigere nō debem⁹· Ipe ē igit qui ō celo etiā datus est die pētecostes·i· post dies decē post̄ dñs ascendit in celū· Quō ergo de⁹ non est q̄ dat spūsctūm· Immo ꝑ⁹ de⁹ est q̄ dat deū· Nec enī aliqs discipl'oꝝ ei⁹ dedit spi
Act⁹·8· ritūsctūm· Orabāt q̄pe vt veniret i eos q̄bus
Ibidem· manū imponebāt: nō ipi eum dabāt· Quē more in suis ꝓpositis etiā nūc seruat eccl'ia· Deni q̄ ⁊ simon magus offerēs apl'is pecuniā non ait: date ⁊ mihi hanc ptātem vt dem spūsctūm sed cuicūq̄ inq̄t imposuero man⁹ accipiat spi
Ibidem ritūsctūm· Quia nec ꝓ scriptura supi⁹ dixerat: videns aūt simon q̄ p impositōz manuū apl'oꝝ daret spūsctūs· ꝓpter hoc ⁊ dñs ipe iesus spūsctūm: nō solū dedit vt deus· sed etiā accipit vt hō: propterea dict⁹ est plen⁹ gratia· Et manifesti⁹ de illo scriptū est in actibus apl'oꝝ
Ibidē·10 Qūm vnxit eū de⁹ spū sctō· Non vtiq̄ oleo visibili: sed dono gr̄e: qđ visibili significat vnguēto q̄ baptisatos vngit eccl'ia· Nec sane tūc vn
Bath·3 ctus est x̄ps spūsctō: qū sup eum baptisatū velut colūba ō scēdit· Tunc enī corp⁹ suū·i· eccl'iam suā ꝓfigurare dignat⁹ est: i q̄ ꝓcipue baptisati accipiūt spūsctūm· Sed ista mistica ⁊ inuisibili vnctōe tūc intelligēdus ē vnct⁹: qū ver
Joh·1· bū dei caro factū ē·i· qū humana natura sine vllis ꝓcedentib⁹ bonoꝝ operū meritis dei v̄bo est in vtero virginis copulata: ita vt cū illo fieret vna ꝑsona: ob hoc enī ꝓfitemur natū de spūsctō: ⁊ virgine maria· Absurdissimuz ē enī vt credam⁹ eum cū iaz triginta esset ānorum (eius enī etatis a Joanne baptisat⁹ est) accepisse spūsctūm: sed venisse illū ad baptisma: sicut sine vllo omnino pctō· ita nō sine spi
Luce·1· rituscto· Si enī de famulo eius ⁊ ꝑcursore ipo Joanne scriptū est· Spūsctō replebit iam inde ab vtero matris sue: qm̄ q̄uis seminat⁹ a patre: tū spiritūsctūm in vtero format⁹ accepit quid de hoīe x̄po intelligendū est vel credendū cui⁹ carnis ipa cōceptio nō carnal'ē spirita
Act⁹·2· lis fuit· In eo etiā q̄ de illo scriptū ē: q̄ acceperit a patre ꝓmissionez spūsctī ⁊ effuderit: vtraq̄ natura mōstrata est: ⁊ hūana·s·⁊ diuia accepit q̄pe vt hō: effudit vt de⁹· Nos aūt accipe q̄dē hoc donū possumus ꝓ modulo nostro: effundere aūt sup alios non vtiq̄ possumus· ꝑ vt hoc fiat: deum super eos a quo ꝑ id efficit inuocamus· Nunquid ergo possumus querere· vtrum iam ꝓcesserat de patre spiritussanctus quando natus est filius: an nōdū ꝓcesserat: ⁊ illo nato de vtroq̄ ꝓcessit vbi nulla sunt tempa: sicut potuim⁹ querere vbi inuenimus tempa: voluntatem ꝓius de hūana mente ꝓcedere· vt querat q̄ inuentū ꝓoles vocet: qua iam parta seu genita volūtas illa ꝑficit· eo fine requiescēs: vt qui fuerat appetitus querētis sit amor: fructis·q̄ iā de vtroq̄·i· de gignente mente: ⁊ de genita notione tanq̄ de parente acꝑple ꝓcedat· Non possūt ꝓius ista ibi queri vbi nihil ex tempe incohatur· vt cōsequenti perficiatur in tempe· Qua ꝓpter qui pōt itelligere sine tpe generationem filij de ꝑre: intelligat sine tpe ꝓcessionez spūsctī de vtroq̄· Et q̄ pōt itelligere i eo qđ ait fili⁹: sicut habet pater vitā in semetipo: nō sine vita existēti iā filio vitā dedisse· ꝑ ita eū sine tpe genuisse· vt vitā quā pater filio gignēdo dedit: coeterna sit vite patris q̄ dedit· intelligat· sicut habet pater in semetipso· vt ō illo ꝓcedat spūsctūs· sic dedisse filio vt de illo ꝓcedat spūsctūs ⁊ vtrūq̄ sine tpe· atq̄ ita dictū Joh·15·
spūsctūm ō ꝑre ꝓcedere: vt itelligat q̄ etiā ꝓcedit ō filio: de ꝑre esse ⁊ filio· Si enī q̄cquid habet de patre habet filius· de patre hz vtiq̄ vt de illo ꝓcedat spūsctūs· ꝑ nulla ibi tempa cogitent q̄ habent ꝓius ⁊ posterius: q̄ omnino nulla ibi sunt· Quō ergo nō absurdissime fili⁹ diceret amboꝝ· cum sicut filio ꝑstat essentiā sine initio tempoꝛis· sine vlla mutabilitate nature de ꝑre generatio· ita spūsctō ꝑstet essentiā sine initio tpis· sine vlla mutabilitate nature de vtroq̄ ꝓcessio· Ideo enī cum spūsctūm genitū nō dicam⁹: dicere tū non audemus ingenitū: ne in ꝑ vocabulo vel duos patres in illa trinitate: vel duos q̄ non sunt ō alio quispiā suspicet· Pater enī solus nō est ō alio· ideo solus apellat ingenitus· Non q̄dē in scripturis· sed in cōsuetudine disputantiuz ⁊ de re tanta sermonē qualē valuerint ꝓferētiū· Filius aūt de patre natus est· ⁊ spūsctūs de patre ꝓncipaliter: ⁊ ipo sine vllo tpis intuallo dante: cōmuniter de vtroq̄ ꝓcedit· Diceret aūt filius patris ⁊ filij: si quod abhorret ab oīm sanoꝝ sensibus eum ambo genuissent· Non igitur ab vtroq̄z est genitus: sed ꝓcedit ab vtroq̄z amboꝝ spiritus·

Quid quodam tempoze ad ꝓpm disputatum sit de differentia generationis ⁊ ꝓcessionis spiritussancti· Capm·XXVII·

Verū q̄ in illa coeterna ⁊ equali ⁊ in
v corporali ⁊ ineffabiliter immutabili atq̄ inseparabili trinitate: difficilimum est generationem a ꝓcessiōe distingue

re: sufficiat interim eis q̄ extendi non valent in ampli⁹ id qđ de hac re in sermone quodā p ferendo ad aures pl̄i xp̄iani dixim⁹: dictū q̄ pscripsim⁹. Inter cetera em̄ cum p scripturarū sanctaꝝ testimonia docuissem: de vtroq̄ p cedere spm̄sctm̄. Si g̃ iquā t ō patre t de filio
Job. 15. pcedit spūsctūs: cur fili⁹ dixit: de pr̃e pcedit cur putas nisi quēadmodū solet ad eū referre t qđ ipius est de quo t ipe est; Ut̄i t illud ē qđ
Ibidez. 7 ait. Mea doctrina nō est mea: sed eius q̄ me misit. Si igit̄ hic intelligit̄ ei⁹ doctrina quā tū dixit nō suam sed patris q̄ tomagis illic itelligendus est: t de ipo pcedere spūsctūs: vbi sic ait. De patre pcedit: vt nō diceret de me nō pcedit: A quo aūt hz fili⁹ vt sit de⁹ (Est em̄
Job. 15 de deo deus): ab illo habet vtiq̄ vt de illo etiam pcedat spūsctūs: ac p hoc etiā spūsctūs vt etiaz de illo pcedat sic̄ pcedit ō pr̃e: ab ipo habet pr̃e. Hic vtcūq̄ etiā illud intelligi q̄t̄ū a talibus quales nos sum⁹ intelligi pōt: cur ñ dicat natus esse: sed poti⁹ pcedere spūsctūs: qm̄ si t ipse fili⁹ diceret: amboꝝ vtiq̄ fili⁹ diceret: qđ absurdissimū est: Fili⁹ quippe nullus ē duorū: nisi patris t matris. Absit aūt vt inter deū patrē: t deū filiū aliq̄d tale suspicemur: qz nec filius hoīs simul ex matre t pr̃e pcedit: sz cum in matrē pcedit ex pr̃e. non tunc pcedit ex m̃re. t cum in hāc lucē pcedit ex matre: nō tunc pcedit ex pr̃e. Spūs aūt sctūs nō de pr̃e pcedit in filiū. t de filio pcedit ad sctificandā creaturā: ꝑ simul de vtroq̄z pcedit q̄uis hoc filio pater dederit: vt quēadmodū de se ita de illo q̄ procedat. Neq̄z em̄ possum⁹ dicere q̄ ñ sit vita spūsctūs: cū vita pater: vita sit fili⁹: ac
Job. 5. p hoc sicut pater cū habeat vitā in semetipso. dedit t filio vitā habere in semetipso: sic ei dedit vitā pcedere de illo: sicut pcedit t de ipso. Hec de illo sermone in hunc libꝝ trāstuli: ꝑ fidelibus non infidelib⁹ loquēs. Et ex si ad hāc imaginē ptuēdā: t ad vidēda ista q̄ vera sint q̄ in eoꝝ mente sunt: nec tria sic sunt vt tres p sone sint: sed oia tria hoīs sunt q̄ vna pson̄a ē minus idonei sunt: cur nō de illa sūma trinitate que deus est credūt potius qđ in sacris litteris inuenit̄: q̄ poscunt liquidissimā reddi sibi rationē: que ab humana mēte tarda scz infirmaq̄z non capit̄. Et certe cū incōcusse crediderint scripturis sctis tanq̄ veracissimis testibus agant oz̄ando t querēdo t bñ viuendo vt intelligāt: id ē vt q̄t̄ū videri pōt videatur mente qđ tenet̄ fide. Quis hoc phibeat: imo vero ad hoc quis nō hortet̄? Si aūt ꝓptereā negandū putāt ista esse: qz ea non valēt cecis mentibus cernere: debēt t illi q̄ ex natiuitate sua cecī sunt: esse solē negare. Lux ergo lucet in tenebris. Q̄ si eā tenebre nō cōprehendūt illuminent̄ dei dono ꝓius vt sint fideles: t incipiāt esse lux in cōpatione infideliū. Ac p hoc p̄misso fundamēto edificent̄ ad vidēda q̄ credūt: t aliq̄n possint videre. Sunt em̄ q̄ ita credunt̄: vt videri iā oīno non possint. Non enī xp̄s iterū in cruce videndus ē. Sed nisi h̄ credat qđ ita factū atq̄ visum est: vt futurū atq̄ videndū iam non speret̄: non pueni⁹ ad xp̄m qualis sine fine videndus ē. Quātū vero attinet ad illā sūmā: ineffabilē incorpalē: immutabilēq̄ naturā p intelligentiā vtcūq̄ cernēdaz nusq̄ sc meli⁹ regēte dūtaxat fidei regula acies humane mentis exercet: q̄ in eo q̄ ipe hō i sua natura melius ceteris aīalib⁹: melius etiam ceteris aīe sue partib⁹ habet qđ ē ipa mēs Cui quidā rerum inuisibiliū tribut⁹ est visus: t cui tanq̄ in loco supiore atq̄ interiore honorabiliter p̄sidente: iudicanda oīa nunciāt etiam corporis sensus: t qua nō est superior cui subdita regenda est nisi deus. Verum inter hec que multa iam dixi: t nihil illi⁹ summe trinitatis ineffabilitate dignū me dixisse audeo
Ps. 138. profiteri: sed confiteri potius mirificatam sciētiam eius ex me inualuisse: nec posse me ad illam. O tu aīa mea: vbi te ēe sentis: vbi iaces
Ibidē. 10z vbi stas: donec ab eo qui propitius factus est oibus iniquitatibus tuis sanent̄ oēs lāguores tui? Agnoscis te certe in illo esse stabulo:
Luc. 10. quo samaritanus ille pduxit euz quē reperit a multis latronibus inflictis vulneribus semiuiuū. Et tū multa vera vidisti: nō his oculis q̄
Ps. 16. bus vident̄ corpora colorata: sed eis p quib⁹ orabat qui dicebat. Oculi mei videāt equitatem. Nempe ergo multa vera vidisti: eaq̄ discreuisti ab hac luce qua tibi ea lucente vidisti attolle oculos in ipam lucem: t eos in eam fige si potes. Sic em̄ videbis quid distet natiuitas verbi dei a processione doni dei: propter
Job. 15. quod filius vnigenitus non de patre genituz (alioquin frater eius esset) sed procedere dixit spiritum sanctum. Unde cum sit communio quedam consubstantialis patris t filij amborum spiritus: non amborum quod absit dictus est filius. Sed ad hoc dilucide perspicue q̄ cernendum: non potes ibi aciez figere: scio quia non potes. Verum dico: mihi dico: quid non possum scio. Ipsa tamen tibi ostendit in te tria illa: in quibus te summe ipsius q̄ fixis oculis contemplari nondum vales: imaginē trinitatis agnoscas. Ipsa ostendit tibi verbū verum esse in te: quando de sciētia tua gignitur: id est quando quod scim⁹ dicimus: q̄uis

nullius gentis lingua significantem vocem: vel pferam⁹: vel cogitem⁹. sed ex illo qō nouimus cogitatio nra formek: sitq; in acie cogitantis imago similima cogitatōis eius quaz memoria ptinebat ista duo scz velut parentez ac plem tertia volūtate siue dilectōe iungente. Quā quidē voluntatē de cogitatiōe pcedere: nemo eñ vult q oīno qd vl quale sit nescit: non tñ esse cogitationis imaginē: t ideo quandā in hac re intelligibili natiuitatis t pcessionis insinuari distantiā: qñ nō hoc est cogitatione pspicere qō appetere: vel etiā pfrui voluntate: cernat discernatq; qui pōt. Potuisti t tu: q̄uis non potueris: neq; possis explicare sufficienti eloquio: qō inter nubila similitudinū corpaliū: que cogitationib⁹ humanis occurrare nō desinunt vix vidisti. Sed illa lux que nō est qō tu: t hoc tibi ostendit aliud esse illas incorpeas similitudines corporū: t aliud esse verū: qō eis reprobatis intelligentia contuemur: hec t alia similiter certa oculis tuis interiorib⁹ lux illa monstrauit. Que igit causa est cur acie fixa ipam videre nō possis: nisi vtiq; infirmitas? Et qd tibi eā fecit nisi iniquiPs. 102. tas? Quis ergo sanat oēs languores tuos: nisi qui ppitius fit oībus iniquitatibus tuis? Libū itaq; istū iam tandē aliqñ precationē melius q̄ disputatione concludam.

O Omine deus noster: credimus in te patrem: t filiū: t spūm scm̄. Neq; eñ diceret Mat. 28 veritas. Ite baptisate oēs gentes in noīe patris t filij t spūs scī: nisi trinitas esses. Nec baptisari nos iuberes dñe deus in eius nomine qui nō est dñs deus. Neq; diceret voce diuiaDeut. 6. Audi israel: dñs deus tu⁹ deus vn⁹ est: nisi trinitas ita esses vt vnus dñs de⁹ esses: Et si tu deus pater ipe esses: t filius verbū tuum ihs christus ipse esses t donum vestrum spiritus sanctus: non legeremus in litteris veritatis.
Gal. 4. Misit deus filium suum. nec tu vnigenite diJoh. 14. ceres de spiritu sancto. Quem mittet pater iIbidē. 5. nomine meo: t quem ego mittam vobis a patre. Ad hanc regulam fidei dirigēs intentionem meam quantū potui: quantum me posse fecisti: quesiui te t desideraui intellectu videre quod credidi: t multū disputaui t laboraui. Dñe deus meus: vna spes mea. exaudi me ne fatigatus nolim te querere: sed quera
Ps. 104. faciem tuam semper ardenter. Tu da querē di vires qui inuenire te fecisti: t magis magis q; inueniendi te spem dedisti. Coram te est firmitas t infirmitas mea. Illā serua: istaz sana. Coram te est sciēntia: t ignorantia mea. Ubi mihi aperuisti: suscipe intrantem. Ubi clausisti: aperi pulsanti. Memineri tui: intelligāte: diligam te. Auge in me ista: donec me reformes ad integrum. Scio scriptum esse. In
Prou. 10. multiloquio non effugietur peccatum. Sed vtinam predicando verbum tuum: t laudando te tantummodo loquerer: non soluz fugerem peccatum: sed meritum bonum acquirerem: quamlibet multum sic loquerer. Neq; enim homo de te beatus: peccatum precipere
2. Thi. 4. tet germano in fide filio suo: cui scripsit dicens? Predica verbum. insta oportune: importune. Nunquid dicendum est istum non multum locutum: q nō solum oportune: verūetiam importune verbum tuū dñe nō tacebat? Sed ideo nō erat multū: quia tñ erat necessarium. Libera me deus a multiloquio qō patior intus in anima mea misera in conspectu tuo: t confugientem ad misericordiam tuam. Non eñ cogitationibus taceo: etiam tacens vocibus. Et si quidem non cogitarē nisi quod placeret tibi: nō vtiq; rogarez vt me ab hoc multiloquio liberares. Sz multe sunt cogitationes mee: tales quales nosti: cogitationes hominū quoniam vane sunt. Dona mihi nō eis consentire: et si quando me delectant: eas nihilominus improbare: nec in eis velut dormitando immorari. Nec intantū valeant apud me: vt aliquid in opa mea procedat ex illis: sed ab eis mea saltem sit tuta sententia: tuta conscientia te tuente. Sapiens quidam cum de te loqueretur in libro suo qui ecclesiasticus proprio nomine tā vocatur. Multa in-Eccī. 43. quit dicimus t nō puenimus: t consummatio sermonum vniuersa est ipse. Cum ergo puenerimus ad te: cessabunt multa ista que dicimus: t non peruenimus: t manebis vn⁹ omi. Lox. 15 nia in omnibus: t sine fine dicemus: vnū laudantes te in vnum: t in te facti etiam nos vnū Domine deus vnus: deus trinitas: quecunq; dixi in his libris de tuo agnoscant et tui. Si q̄ de meo: t tu ignosce t tui. Amen.

Aurelij Augustini de trinitate liber explicitus est Anno dñi. AD. cccc. lxxxxiij

Incipit tabula ī libros Augustini p̄cedētes

Postolus aliq̄bus loquebat tāq̄ carnalib⁹
a t minus perfectis li·j·ca·j·t·xū·
Aya t p̄fecta sit intndīe dei q̄tū distent que ī
natura mētis vtcūq; do silia reput li·xv·ca·xū
Ad cognitōz trinitatis necāria est pietas·li·j·ca·ū·
Alioz scripta nō nisi caritate t ṽitate arguēda sunt
A reph̄sore falsitatis argui melⁱ est /li·j·ca·iiij·
q̄ ab eo cui falsitas placet laudari·ibidē
Alialis homo non p̄cipit ea que dei sunt·li·j·ca·viij
Ad cū veniemus t mansionem apud eum faciemus
quomodo intelligatur·li·j·ca·ix·
Amat nos ds tales quales futuri sumus·li·j·c·x·
Apparebit dns ihesus in forma būana in extremo iu/
Ascensio corpalis xpi (dicio cū gloria·li·j·ca·xiij·
in celum multū vtilis fuit credentibus·li·j·ca·ix·
Assumptio carnis siue creature aliter in filio aliꝰ in
Apparitiones dei multi/ (spūsancto fuit·li·ū·c·v
mode quaz aliq̄ missiões dicunt·li·ū·ca·vij·
Abraā vidit tres viros t vnū adorauit·li·ū·ca·xj
Angeli duo in būana forma apparuerūt loth·li·ū·c·
xū·in quibus dns singulariter appellabatur·
Antiquus dierum visus a daniele·li·ū·ca·xviij·
Actionū rōnabiliuz cause oēs a sūma dei voluntate
p̄cedunt·patet p̄ exemplum·li·iij·ca·iij·
Administrat ds opere ois creatura·li·iij·ca·v
Aiat deꝰ oēm corpalē creaturā in vtero li·iij·ca·vj·
Artib⁹ magicis miracula que fiūt·li·iij·ca·vij· viij
Angel⁹ trāsgressorib⁹ create ñ futūt ad nutū li·iij·c·
Aduētū dñi sig t p̄figuratōes p̄cessert·li·iij·ca·vij·
Aie magicis ꝓsecratōib⁹ nō purgant·li·iij·ca·xij·
Apud ipios futura q̄dē p̄sciri pnt·li·iij·c·xvij·
Appellatio geniti siue vnigeniti non iudicat in deo
diuersitatē substantiarum·li·v·ca·iij·
Accidens aliquid est inseparabile·li·v·ca·iiij·
Accidēs p̄prie sumptū nullum est in ds·ibidem·
Accidens in ds non est·q; murabilis non ē·ibidem
Accidētia relativa īcōmutabilia ī ds q̄ sūt li·v·ca·v
Amor est amantis·t amore aliq̄d amat·li·viij·ca·x·
Amor copulat amantē cum amato·li·viij·ca·x·
In amore tria sunt·amans·q̄d amat·t amor·ibidez·
Amor· An in amore sint tria·sez amās t q̄d amat et
amor· An duo tū cum amat seip̄m·li·ix·ca·ū·
Amat nemo q̄d non nouit·li·ix·ca·iij·
Amor t mens t noticia hec tria vnū sūt li·ix·ca·iiij·
Amor t mens t noticia t singula in se manent t ois
in omnibus·li·ix·ca·v·
Amor studentiū nondū scientiū qualⁱ sit·li·x·ca·j
Amor studentium que ignorant·ibidem·
Amari quibus caulis vident cognita·li·x·ca·ū·
Aia rōnalis deformiter viuit cū p̄m trinitatē exteri/
oris hois viuit·li·xj·ca·ū·et·ca·v·
Abigenda que sint ab acie recordationis t cogitati/
onibus innoxijs·li·xj·ca·v·
Actiones corpales rectas esse dicimus si eis regen/
dis intellectuale mētis p̄fuerit·li·xij·ca·iij·
Auaricia radix dicit oīm malorum·li·xij·ca·ix·
Ad q̄ officia p̄pria sapia t scia dei debeat·li·xij·ca·xiiij
Aia melius q̄d habere est q̄ ad imaginē dei facta est·
Anima rationalis nec vitā nec dei (li·xiiij·ca·iij·
imaginem p̄t amittere·li·x·iiij·ca·iiij·
Aia rōnalis sp dicit rōnalis t intellectualis· ibidez
Anime vita dicit vita beata·ibidem·
Anime mors est priuatio vite beate·ibidē

Aliud est aliquid non nosse·aliud non inde cogita/
re·li·xiiij·ca·vij· xv·
Aiaz fac miserā petm suū t iusticia dñi sui li·xiiij·c·
Aiam facit beatā meritū suū t pmiū dñi sui· ibidem
Appellatōe vna digna deitatis trinitas pōt itelligi
Appellatiões relatiē, q̄ nō ad deū·sz ad li·xv·c·vj·
creaturā referēda sc·q; do nihil accidit li·v·c·xvj
Augustin⁹ rogatu fratz t iussu aurelij epi cōpulsus
scripsit libros de trinitate·in ep̄la ad aurelium
Augustin⁹ a duob⁹ petit errorib⁹ liberari· p̄sūptiōe
sez t p̄sūpte falsitatis·defensiōe·ī pemio scōi libri
Augustini humilitas·ibidem·
Augustinus p̄testat potius velle legere q̄ dictare·
In pemio tertij libri·
b Onus dz solus deꝰ quō intelligit·li·j·ca·xiij
Bonū vnū vez t summū est deus·in quo viui/
mus mouemur t sumus·li·viij·ca·iij·
Bonū cōe relinquere t quererē p̄uatū p̄nitiosum est
Beatitudo ab oīb⁹ amat·non tñ /li·xij·ca·ix·
ab oīb⁹ scitur·li·xiij·ca·iiij·
Beate viuere est p̄m virtutē animi viuere·ibidem
Beatitudo in corpis voluptate nō consistit·ibidem
Beati esse volunt oēs·t quō li·xiij·ca·v·
Brūs ñ ēnisi q̄ hz oīa q̄ vult t nihil vult mali·ibidē
Beati non sunt oēs qui viuunt vt volunt·ibidem
Brūs nō dz esse q̄ qō vult nō habz·nec ille q̄ qō male
vult hz·sz ille q̄·q̄cūq; vult bōa hz t nulla vult ma
Brūs nemo fit nolēs·li·xiij·ca·viij· /la li·xiij·c·vj
Beati q̄ vere eē volūt īmortales esse cupiūt· ibidem·
Beatitudo p̄fecta nō est nisi vita eterna·ibidem·
Beatū t īmortalē totū hoīez qui ex aīa t corpe cōstat
futurū christus attestatur·li·xiij·ca·ix·
Beatitudinē absq; fide nemo poterit hre li·xiij·c·xx·
Bonū summū semp inueniendū queritur·t queren/
dū inuenitur·li·xv·ca·ij·
c Causa triplex erroris dz do·vl circa deū li·j·ca·j
Caritate t veritate·aliorum sunt scripta argu/
enda·li·j·ca·iij·
Caritas libera aliꝰ seruire cogit li·j·c·iiij·in fine
Creatura·nec corpal nec spūal ē deꝰ li·j·ca·j·t·v·
Capacitas dissimilis·t varij iudiciū legentium de
trinitate·li·j·ca·iij·
Conank oēs opiniões suas ex scripturis defendere·ibidē
Contēplatione corda mundant·li·j·ca·viij·
Contēplatio est merces fidei·ibidem
Contēplatio futura erit finis oīm bonoz actionū·
t reqes sempit na·t gaudiū q̄d nō auferet li·j·ca·x
Contēplationē hanc p̄signauit magdalena sedens
ad pedes ihesu·ibidem·
Catholici tractatores·que p̄prie ee senserint trinita
Cognitiōis discretio quō filiꝰ p̄ri /tis·li·j·ca·iiij
sit equalis·vel minor·li·j·ca·xj·
Carnis assūptio siue creature·aliter fuit i filio·aliter in
Cause oēs rōnabiliū actionū /spūscto·li·ij·ca·v·
a sūma dei volūtate descendūt·li·iij·ca·iij·
Creature·non angelis trāsgressorib⁹·sed deo seruiu/
unt ad nutum·li·iij·ca·viij·
Cause originales creaturarū corpaliū q̄s mūdo inse
Causa supplicij nō est iusticia iudi/ruit·li·iij·ca·ix·
cis·sed meritū criminis·li·iiij·ca·xij·
Cōsecratōib⁹ magicis aie ñ purgant li·iiij·ca·xij·
Carnis resurrectoz·nec sapiētes potuerūt mundi co
gnoscere·li·iiij·ca·xvj·
Cogitare modeste t sobrie debet hō·cui etiaz natura

mētis sue inexplicata est de substātia dei. li. v. c. j
Credimus incarnationis sacramētū. li. viij. ca. v
Creatura. q̄li debeat diligi amore. li. j. ca. ij.
Cognita q̄b⁹ causis videnť amari. li. x. ca. ij.
Cogitatões immorie z q̄ ab acie recordatōis abigen/
Cogitāti facile ē fingere spēs q̄s de sint li. xj. ca. v
non vidit ex recordatōe eaꝝ q̄s vidit. li. xj. ca. x.
Corpales sensus nobis cões sunt cū pecoribus. sz p
prīū est hoīs de his q̄ sensu corpis cōprehendit p̄m
eternas iudicare rationes. li. xij. ca. ij.
Corpales actiões rectas esse dicimus si eis regēdis
intellectuale mentis pfuerit. li. xij. ca. iiij.
Collata q̄ sunt credentibꝫ in xpi incarnatōe. li. xiij. ca.
Cultus dei dicit sapia hoīs. li. xiiij. ca. j. xvij.
Cognoscibilia tpalia. quedā cognitōez nr̄am pueni
unt quedā non pcedūt. li. xiij. ca. x.
Caritas dei donū ē excellēti⁹ alijs. li. xv. ca. xvij.
Caritas sola diuidit inf filios regni z pditōis. ibidē.
Creator vn⁹ ē pr̄ z fili⁹ z spūscūs. sic vn⁹ de⁹ ē. li. v.
Creatura spūalis siue natura corpea sim ca. xiij
plices nō sunt. q̄ nec incōmutabiles li. vj. ca. vj.
Corrector dictorū alioꝝ siue libroꝝ. qualis esse debe
at. In pemio tertij libri.
d Ē deo opinanť aliqui li. j. ca. j.
Diuine trinitatis lectores fallunť q̄ñq̄z. ibidē.
De⁹ nec corpalis. nec spūalis creatura ē ibidē. z. c. v
Deus solus est incōmutabilis. ibidem
Deū intelligere incōmutabilē in creatōe z miraculo
rū operatione est difficile. ibidem
Deū intelligere indispositio impedit. ibidem
Disputandi ordo de diuina trinitate. li. j. ca. ij.
Discere nullus debet pigritari vbi errat. ibidem
De⁹ ē vn⁹ solus ver⁹ pr̄ z fili⁹ z spūsctūs. li. j. ca. vj.
Diuinitas hūana y isu z corpali videri non potest.
De⁹ ñ ē q̄uersus ī hoīez vt ēsisteret eē de⁹. li. j. ca. vij.
Dilectores mūdi spīm sctīm accipe ñ pūt. li. j. ca. viij.
Deus in futura vita erit oīa in oīb⁹. q̄ nihil ab illo
aliud requiret. li. j. ca. x.
De⁹ rales nos amat q̄les futuri sum⁹. nō q̄les sum⁹
Differētia q̄ sit q̄ fili⁹ q̄ñq̄z dicit equa (ibidem.
lis patri. q̄ñq̄z minor. li. j. ca. xj.
Deus dicit crucifixus. z quare. li. j. ca. xiij
Dñs glorie dicitur crucifixus. ibidem.
Dei filius f̄m formā humanā dicit. sponsus. caput
ecclesie. nō dare gloriā. Sed f̄m formā diuinā di/
citur p̄ncipiū q̄ō loquit. p̄mogenitus oīs creatu/
re. dñs gl̄ie. dare gloriam. ibidem.
Difficultatē scr̄pture enodatio. li. j. q̄si p oīa capl̄a.
Diuersū iudiciū legētiū z capacitas dissilis. li. j. c. iij
Discretio cognitōis quō fili⁹ pr̄i sit eq̄lis vel minor
Diē z horā nescire filiū quā scit pa (li. j. ca. xj.
ter. quō intelligit. li. j. ca. xij.
Dei apparitiones multimode. quarū alique missio/
nes dicuntur. li. ij. ca. vij.
Dei naturā q̄dā visibilē putaverūt. li. ij. ca. viij.
Deus trinitas an indiscrete p̄bꝫ apparuerit. an ali
qua persona. li. ij. ca. x.
Deus in tribꝫ viris ab abrahā adorat. li. ij. ca. xj.
Deus in duobꝫ angelis a lotb dñs specialiter appel
labatur. li. ij. ca. xij.
Deū vidit moyses ī oreb p ignē ī rubo. li. ij. ca. xiij.
Deū vidit isrl in egressu de egypto in colūnis. li. ij. c.
Deus an p substantiā suā. an p visibilē xiij.
creaturā moysi apparuerit. li. ij. ca. xvj.
Daniel quō vidit deum. li. ij. ca. xvij.
Deus an apparuerit p assumptā creature spēz an an
geli in ei⁹ sint locuti p̄sona. li. ij. ca. j.
Dei puidētia q̄ p̄sidet sbiectōi sctōꝝ angl̄oꝝ. li. iij. c.
Dei ope admīstrat oīs creatura. li. iij. ca. v. iiij.
De⁹ aīat oēm corpalē creaturā in vtero. li. iij. ca. vj.
Dei gratia humanū genus fuit recōciliatū. vt q̄d pe
rierat saluaret. li. iij. ca. j.
Dei fili⁹ in forma dei z forma fui vna ē p̄sona xp̄i. li.
Dei fili⁹ in forma serui p̄e fact⁹ ē (iij. ca. viij.
minor. sz in forma dei manet equalis li. iij. ca. xix.
Deus solus est essentia incōmutabilis. li. v. ca. ij.
De essentia veritatis q̄ ē trinitas de⁹. nihil corpeū ne
q̄z mutabile cogitari debet. li. viij. ca. ij.
Dei dilectio in hac vita est p fidē. li. viij. ca. iiij.
Diligim⁹ ī scīs q̄s ñ vidim⁹ aīm iustū. li. viij. ca. vj.
Dilectio vera quid sit. li. viij. ca. vij.
Diligim⁹ ex vna eadēq̄z caritate deū. nos z primum
deū. p̄p̄ē seipm. nos z primū p̄p̄ deū li. viij. c. viij.
Deum sp querere debemus. li. ix. ca. j.
Diligi creatura q̄li debeat amore. li. ix. ca. viij.
Dilectio rerū spūaliū quō differat ab amore corpali/
um. li. ix. ca. ix.
Dupler mentis rōnalis officiū. s. ad tpalia z eterna
li. xiij. ca. j
Dei iusticia non potentia. diabolus supandus fuit
li. xiij. ca. xij. z ca. xiij.
Debitū oēp xp̄m nihil debētē solutū ē. li. xiij. ca. xiij.
Diabolus in quo victus sit a xp̄o li. xiij. ca. xv.
De deo oīa q̄ digne dici videnť. in paucioza p̄ñt con
ferri. vt nihil minus dictū intelligať. li. xv. ca. v.
Doni nomen quō poterat intelligi in spūsancto an
teq̄z daret. li. v. ca. xv.
De p̄re z filio q̄ ambo sit̄ sūt recte dr̄. li. vj. ca. ij.
e Errantiū circa deū triplex causa. li. j. ca. j.
Errores falsi circa deū que sint. ibidem.
Error bene z recte vituperatur. li. j. ca. iij.
Errať nullibi piculosi⁹ q̄z ī trinitate scrīssima. ibidez
Esse ppria trinitatis que senserunt catholici tracta
tores. li. j. ca. iij.
Equalis dicitur q̄ñq̄z filius patri. q̄ñq̄z minor. quō
sit intelligendum. li. j. ca. xj.
Enodatio difficultatum scripture. li. j. ca. xij.
Essētia volūtaz nūq̄z apparuit oculis corpalibꝫ li. iij. c. xj
Eccie vnitas ī deo ē p geminā dilectōez. li. iij. ca. ix.
Errant qui sibi purgationem ppria pollicentur vir
tute. li. iij. ca. xv.
Essentia incōmutabilis ē solus deus. li. v. ca. ij.
Essentia dei incōmutabilis ē z simplex li. vj. ca. vij.
Excellētia aī ad imaginē creatoris sui ꝺditi li. xv. c. j
Enigma siue tropus quid sit. li. xv. ca. ix.
Error dicentiū filiū dei nō paterne nature. sed volū
tatis filium esse. li. xv. ca. xx.
Epilogus libroꝝ de trinitate quid in vno quoq̄z tra
ctaverit. li. xv. ca. iij.
Edificatio dñici corpis q̄dragesimo sexto anno. lib.
Essentias tres nō dicim⁹. nec tres iij. c. v.
magnitudines. li. v. ca. x.
Essentia dei simplex z incōmutabilis ē. cuius multi
pliciter f̄m substantiā nominať. li. vj. ca. vij
Essentia siue substantia quō itelligať in deo vl in cre
atura. li. vij. ca. v
Errores duo sunt q̄ difficillime tolerant. p̄sūptio. s.
z plūpre fallitatis defensio. In pemio scdi libr.

f Alse opiniones aliquorum de deo vl circa deum·li·j·ca·j·
Fidelium medicina est in ecclesia·li·j·ca·ij.
Fructuosi⁹ nihil inuenik scrissima trinitate·li·j·ca·iij.
Falsum aliqñ placet vni·z displicet alteri·ibidem
Filius non est pater·nec spūsctūs·li·j·ca·iij.
Filius non dicik factus sed genitus·li·j·ca·xij.
Fili⁹ ōi ī forā ōi eqlis ē pri li·j·c·vij.z·xj·z li·ij·ca·ij
Fili⁹ ōi ī forā fuit mior ōr pre·ibidē·z·xj·c·z li·ij·c·ij
Fili⁹ dei deo pri natura ē equal·bitu mior·ibidem
Filius dei in forma dei dicitur verbum p quod oīa facta sunt·ibidem·z·xj·z·xij.
Fideles dicunk regnum xpi·li·j·ca·x.
Filius nunc equalis·nunc minor patre quō sit intelligendum·li·j·ca·xj.
Fili⁹ dei fm formā dei ōr principiū qō loquik pmogenitus oīs creature·dñs glie·dās gliaz·li·j·ca·xij.
Sed fm formā hūanā ōr spōsus·caput ecclie·ibidē.
Fili⁹ dei q̄ subiectōe subiciendē pri·li·j·ca.viij.
Filius quomodo tradet regnū patri·li·j·ca·x.
Fili⁹ quō cogscak pri eqlis vl minor·li·j·ca·xj.
Filius qua ratione dicatur nescire diem z horā quā scit pater·li·j·ca·xij.
Filius glorificat patrem·li·ij·ca·iij.
Filius dicit missus·pater nusq̄ ōr missus. fili⁹ quo sit missus·spūsanctus quo sit missus·ibidem.
Filius nō soluma patre·sz z a seipso missus dicitur.
Dicik etiā missus a spūsancto·ibidem·z·ca·v.
Forma serui accepta dicitur·vt maneret incommutabilis forma dei·li·ij·ca·iij.
Filij missio aut spūsancti quō sit itelligēda li·ij·ca.v.
Fili⁹ dei ōr de⁹ z hō·sz spūsctūs nō ōr de⁹ z colūba vl deus z ignis·ibidē. Fili⁹ dei ōr agnus dei·ibidem.
Filiū quidā etiā ante carnis assumptionē mortalem dicere voluerunt·li·ij·ca·ix.
Faciliter mali spūs ludificāt hoies·li·iij·ca·xj.
Futuror ordinem nec sapientes scire potuerī q̄uis vaticinia habere viderenk·li·iij·ca·xvj
Fides valet ad cognitōz z ad dilectōz ōi li·vij·c·ix.
Finis voluntatis quo cognoscitur si recta an prava cuptamus·li·xj·ca·vj.
Facile est cogitanti fingere species quas nō vidit ex recordatione earum quas vidit·li·xj·ca·x.
Fidem habentes fideles vocantur·li·xij·ca·ij.
Fides sz p sensum corporis mente sit concepta·nihil tñ inuenik habere corporeum·ibidem.
Fides recta via est ad verā brītudinē·li·xij·ca.vij.
Fides rorū hoiez imortalē futur q̄ ostat ex aīa z corpore ve brīm diuina auctoritate pmittit li·xij·c·ix
Fides neccāria ē vt brītudinē osequmur·li·xij·ca·xx.
Fides siz ad eā pducat tpalis tñ ē li·xij·ca·ij.
Fides cū ad eterna pduxerit cessabit·ibidem.
Fides recta q̄s beatos faciat·li·xv·ca·xxv.
Futura vita qualis erit·ibidem. (xxvij.
Filij dei generatōe z spūsancti processione·li·xv·ca.
Fides qua credim⁹ temp aliter gesta · z veritas que reddet eterna·li·iij·ca.xvij.
g Audiū plenū est frui trinitate·li·j·ca.viij.
Gesta diuī ī more syna corā moyse·li·ij·ca·xv
Gratia dei genus humanū fuit reconciliatum·vt qō perierat saluaretur·li·iij·ca·j
Geniti siue vnigeniti appellatio in deo non iudicat diuersitatem substantiarum·li·v·ca.iij.
Genus humanum iusto dei iudicio traditū est ī potestatem diaboli·li·xiij·ca·xij.
h Umano visu z corpali aīus siue diuinitas videri non potest·li·j·ca.vj.
Hō nō ē mutand ī deū vt desisteret eē creatā li·j·ca.vij
Hō cui natura mētis sue inexplicabilis ē modeste z sobrie cogitare debet de substātia dei li.v.ca.j.
Homo credit qō non videt·z sperat z amat qō credit li.viij.ca.iij. (ginē ē creat⁹·li·xij·ca·vj.
Hō ñ ad vni⁹ trinitatis pfōe sz ad tot⁹ trinitatis ima
Humana temptatio que sit·li·xij·ca.x.
Hō quibus medijs ab imagine dei labik·in similitudinem pecoris·li·xij·ca·xj.
Hoiem futurū totū corpe z aīa imortalē z beatū xps attestak·li·xiij·ca.ix.
Humanū genus iusto dei iudicio traditū est ī ptātē diaboli·li·xiij·ca·xij.
Hilarij sancti sententia de trinitate·li·vj·ca.x.
i Ignēj viuacitate f̄nitatē idagātes errāt li.j.c.j
Incōmutabilis deus solus est·ibidē
Indispositio intelligendi deum·ibidem.
In ecclesia est medicina fidelium·li·j·ca.ij.
Inordiata temeritas impedit cognitōz f̄nitatis·ibidē
Iudicium varium z capacitas dissimilis legentiuz de trinitate·li·j·ca·iij.
Inseparabili equalitate pater z filius z spūsctūs vnitatem insinuant·li·j·ca.iij.
Incarnatio facta est in tpe ex virgine·li·j·ca·v.
Interrogātes de trinitate qbz mouēk qōnibz·ibidē.
In forma serui fili⁹ dei dicik factus li·j·ca·vij.
In forma dei filius dei fecit hoiem·ibidē.
In forma serui factus est homo·ibidem.
Inseparabil ē opatio pris z filij z spūsctī li·j·ca.viij.
Iudicabit iesus sinaliter ptāte diuina·li·j·ca.xiij.
Iudicē viuoz z mortuoz videbūt boni z mali·ibidē
Immortalē solū prēz aliq̄ dicere voluēt·li·ij·ca.ix.
Incarnatio facta est vt ptcipes diuinitatis eē possimus·li·iij·ca.ij.
Impij etiā aliqñ futura pñt pscire·li·iij·ca·xvij.
Incarnationis sacramentū credimus·li·vij·ca.v.
Iustum diligimus ex eo q̄ eum iuste vixisse intelligimus·li·vij·ca.ix.
In sanguīe filij iustificati sum⁹ li·xiij·ca·xj·z·c·xiij.
Iusto dei iudicio hūanū gen⁹ traditū ē ī ptāte diaboli·li·xiij·ca·xij. (xiij·ca·xiij.
Iustitia dei nō potētia diabolus supandus fuit li·
In icarnatōe xpi mīra sūt q̄ supb displicēt li·xij·ca·
Inseparabilitas trinitatis·li·xv·ca·xxij. xvij.
Interualla tpm diuīe f̄nitatis nulla sūt li·xv·c·xxvj
Ingenitus q̄ pater ōr an possit inter illa accipi que ad seipm z substātialiter dicunk·li·v·ca·vj.
l Egentiū diuersū iudiciū z capacitas dissimilis·li·j·ca·iij
Legentes de trinitate q̄nq̄ falluntur·li·j·ca·j.
Loqbak apls aliqbz tāq̄ carnalibz z min⁹ pfect ibiē
Laborios⁹ nihil qrik scrissima trinitate·li·j·ca·iij.
Libros plēs fieri diuerso stilo vtile ē ñ diuersa fide
Laudak min⁹ recte quē ḟtas vituperat·ibidē (ibidē
Loquebak abraam trib viris quasi deo·li·ij·ca·xj.
Ludificant faciliter spūs mali hoies·li·iij·ca·xj
Locutio negatiua in quibus valeat in qua dd aliquid non sit ostenditur·li·v·ca·vij.
m Edicina fidelij est in ecclesia·li·j·ca·ij.
Mundi dilectores spīsanctum accipere non possunt·li·j·ca·viij.

Mansionē cū dilectis nō solū pater vel filius sz etiam spūssctūs facit·li·j·ca·ix·z quid sit ad eū veniemus z mansionē apud eum faciemus·ibidem.
Maria magdalena sedēs ad pedes ihu futurā pfigūrauit ꝓtēplatōz q̄ erit ī patria nec auferet li·j·ca·x
Martha actiones pentis vite pfignauit·ibidem.
Mali in iudicio videbunt iudicem vtuorum z mortuorum·li·j·ca·xiij.
Mansio filij vl spūssctī quō sit intelligēda li·ij·ca·v.
Moysi ex psōa dñi ihu xpi dicta sūt·ponā te sup petrā z auferā manū meā z posteriora mea videb li·
Mutatōes create siue ꝓsuetudiarie siue (ij·c·xvij
insolite ñ fiūt extra ptātē ac potētiā creatorꝭ li·ij·c·ij
Mira mira ope dī ordini ꝓsuetudis iserūt li·ij·c·v.
Miracula que fiunt magicis artib·li·iij·ca·vij.
Mediator vite est xps·li·iij·ca·x.
Mediator mortis est diabolus·ibidem.
Mors xpi non fuit nostre necessitatis sed sue volūtatis arcz potestatis·li·iij·ca·xij.
Missione in forma serui filiꝰ factus patre est mior·sed forma dei manet equal·li·iij·ca·xix.
Missum a patre filiū z manere coequalem z coeternū tē·non impedit·li·iij·ca·xx
Modeste z sobrie dz hō cui etiā natura mentis sue inexplicabilis est de sba dei cogitare·li·v·ca·j.
Magnitudo indifferens ē in trinitate·li·viij·ca·j.
Mēs rez corpeaz notitias p sensus corpis colligit li·ix·ca·ij·ꝭ rez incorpeaz p semetipam·ibidem.
Mens seipam p semetipam cognoscit·ibidem.
Mens que se non novit se nō amat·ibidē
Mens z amor z notitia hec tria vnū sūt li·ix·ca·iij
Mens z amor z notitia z singula in se manēt z oia in omnib·li·ix·ca·v
Mens qua notitia non solum se sed etiā alias possit noscere mentes·li·ix·ca·vj
Mens quod scit tota scit·li·x·ca·iij.
Mens an sibi sit incognita cum se querit·ibidem
Mentis ꝓpria q̄ ignorare non pōt·li·x·ca·iij.
Mens ordinari debet sub eo cui subdēda est z supra ea quibus ꝓponenda est·li·x·ca·v.
Mens ī q̄bꝰ se noscere dz z a q̄bꝰ abstinere·ibidem.
Mens se cogitās in q̄bꝰ possit errare·li·x·ca·vj.
Mentis opiniones diuersoz q̄d sit·li·x·ca·vij.
Mens se querens scire nihil de se corporeum debet cogitare·li·x·ca·viij
Mens quō cognoscit seipam·li·x·ca·ix.
Mens se scire cupiēs nihil eoz de se opinari debet· de quib scit esse dubitandum·li·x·ca·x.
Mens in se habet memoriā intelligentiā z volūtatē velut imaginē quandā trinitatis·li·x·ca·xj.
Mltiplicatōes trinitatis q̄ ex recordatōe pariunt li·
Mēsure nūeri z pōderis silitudo ī me (xj·ca·viij
moria z visione z volūtate apparet·li·xj·ca·xj.
Mentis differentia inclinata ad tpalia z contēplādo eterna·li·xij·ca·iij.
Mulier nō dr imago dei quō itelligit li·xij·ca·vij.
Mens quibus medijs retrahit a contemplatiōe eernorum·li·xij·ca·viij.
Mens ad amorem tpaliū tracta compat prevaricationi primorum parentum·li·xij·ca·xij.
Mēte q̄dā dixerit ī psōa viri accipiēdū sensū vo corporis in psona mulieris q̄d sit sentiēdū li·xij·c·xij
Mētis rōal duplex officiū·s·ad tpalia z eterna li·xij
Modus incarnatōis p nostra redemptio (ca·j·
ne conuenientioz fuit·li·xiij·ca·x.
Mors carnis q̄uis ō pctō primi hois originaliꝰ venerit tñ bonus eius vsus gliosissimos martyres fecit·li·xiij·ca·xvj.
Mens hois sibimet sine cogitatōe ꝓspicua esse non potest·li·xiij·ca·vj
Mens hūana licet non sit eius nature cuiꝰ est deus imago tñ eius inquirenda est·li·xiij·ca·viij.
Mēris principale q̄d sit in q̄ intuēda est imago summe trinitatis·li·xiij·ca·viij. /ca·xj·
Mēoria ꝓteritaz rez·an sp sit·an etiā pñtiū li·xiij·
Mēs rōnalis q̄ facultate obtineat·vt sp ī eo dei imago resplendeat·li·xiij·ca·xij. /ca·xij·
Mēris natura sp capax ē remiscētie in deū·li·xiij·
Mens etiā prava·nec caret memoria sui·nec cognitione nec amore·li·xiij·ca·xiij.
Mens hūana mutabiliꝰ est q̄ fit vt sicut misera facta est ex btā·ita btā eē possit ex misera li·xiij·ca·xv·
Mentem facit miseram peccatum suum z iusticia domini sui·li·xiij·ca·xv.
Mentē facit btām meritū suū z pmiū dñi sui·ibidē·
Mētis reformatio l rnouatō ad imaginē dī li·xiij·c·
Mens siue animus excellit alia aīalia rōne /xvj·
vel intelligentia·li·xv·ca·j.
Magnitudo vera est cuius participatione magna sunt quecunq̄ magna·li·v·ca·x.
n Escire diē neq̄ horā quō intelligat·li·j·ca·xij·
Nescire quis dicit qd occultat·ibidem·
Nemo bonꝰ nisi solus deꝰ quō itelligit·li·j·ca·xiij·
Nescire diē z horā filiū quā scit pr quō itelligit li·j·
Natura z scriptura ꝓponunt vt in eis /ca·xij
deus querat z diligatur·li·ij·ca·j.
Naturā dei quidā visibilē putauerūt·li·ij·ca·viij
Nihil corpeū neq̄ mutabile cogitari debet de essentia veritatis que est trinitas deus·li·viij·ca·ij
Notitia q̄ mens non solū se·sed etiā alias mētes noscere possit·li·ix·ca·vj· /li·ix·ca·viij·
Nemo volēs aliq̄d facit qō nō ꝓpus in corde dixerit
Nomen doni quō in spūsancto poterat intelligi anteqū daret li·v·ca·xv·
o Pinantiū ō deo triplex cā erroris·li·j·ca·j·
Opiniones false de deo·li·j·ca·j.
Opinantes deum cādidū vel rubicundū z hmōi·fallunt siue errant·ibidem·
Ordo disputandi de trinitate·li·j·ca·ij.
Opiniones suas ex scripturis omnes conantur defendere sanctis·li·j·ca·iij.
Opus aggredi debet in noīe dñi·ibidem in fine.
Optima ps z q̄ nō auferē ē ꝓtēplatio fuka li·j·ca·x·
Oīa q̄bz pr nō solū sc filiꝰ sz z spūssctī·li·ij·ca·iij.
Ordo tpm in eterna dei sapientia sine tpe est·ibidez
Ope dei ois creatura administrat·li·iij·ca·v.
Originales cause creaturaz corpalium quas mundo inseruit·li·iij·ca·ix.
Opiniones diuersoz de mēte loquētiū·li·x·ca·vij.
Opinio eoz q̄ trinitatē cōiugio maris z femine z eorum ꝓoli compant·li·xij·ca·v.
Opinio platonis de aīabus·li·xij·ca·xv.
Origiale pctm vñ sūpsit exordiū li·xiij·ca·xij·
Obedientie exemplū·li·xiij·ca·xvij.
p Alter z filiꝰ z spūssctus sūt vnꝰ deꝰ vnꝰ substātie siue essentie·li·j·ca·ij·z ca·vj·
Propa eē f nitatis q̄ senserit catholici tractatores li·
Pater nō est filius nec spūssctus·ibidē j·ca·iiij
Pater maior est filio q uo ad formā serui li·j·ca·viij·
Presūptio difficulē patit ī errore hoim li·ij·ca·j·

Presumptōis defensio similiter ibidem
Persone filij dei & filij hois vnitas siue in gloria si/ue in humilitate quid sit. li. j. ca. xiiij.
Pater glorificat filium. li. ij. ca. iiij.
Pater nusq; dicitur missus. li. ij. ca. iiij.
Pater esse non potest sine verbo & spūsancto. ibidē
Patris & filij vna est volūtas & īsepabil' opatō ibidē
Pater nō est maior spūsancto. li. ij. ca. vj.
Pater cur non dicitur missus in corporalib⁹ specie/bus vt rubro & similibus. ibidem.
Patrē solū īmortalē alicq putauerūt. li. ij. ca. ix.
Per posteriora dei. caro xpi q̄ nat⁹. mortuus & resu/rexit intelligit. li. ij. ca. xvij. iiij
Prouidētia dei q̄ psidet sbiectōi sctōz ag̃loz li. iij. ca.
Participes dīt' p īcarnatōz possum⁹ee li. iiij. c. ij
Prefiguratōes & sig̃ pcessēt aduētū xpi. li. iiij. ca. vij.
Purgationē ppria sibi ꝓtute pollicenk li. iiij. ca. xv.
Persone tres q̄ nccitate i trinitate dicūk li. v. ca. ix.
Persona singla q̄q; nō est min⁹q̄ ipa trinitas simul li. vij. ca. j
Peccatum extra corpus quid sit. li. xij. ca. x.
Phs amator sapientie dicitur li. xiij. ca. j
Pater q̄ ingenitus ór an possit inter illa accipi q̄ ad seipm & substātialiter dicunk. li. xv. ca. vj.
Principiū quō sit pater ad filiū & pac & fili⁹ ad spiri tumsanctū. li. v. ca. xiij.
Pares i q̄cūq; ꝓtute nō posse i ceteris ee dissiles. & si ō i būanis icōpabilib⁹ i sctissima knitate li. vj. c. iiij q Uerere nullus debet pigritari. li. j. ca. ij.
Querk nihil laboriosi⁹ sctā knitate li. j. ca. iij.
Questiōes q̄b mouēk ó knitate inkrogātes. li. j. ca. v
Quali subiectioni fili⁹ sbjciēd⁹ē pri. li. j. ca. viij.
Egnū tradet fili⁹ pri nō se inde sepādo nec spi ritūsctm. li. j. ca. x.
Regnū xpi dicunk fideles ds redemit. li. j. ca. x.
Regule km q̄s scptura loqk ó pre & filio. li. ij. ca. j
Resurrexit dns triduo. li. iiij. ca. vj.
Rōnalis mentis duplex officiū. li. xiij. ca. j.
Redēptōis mod⁹ vt hoiez assūeret ꝓuenientior fuit li. xiij. ca. x
Reconciliati sumus p mortē filij ei⁹. li. xiij. ca. xj.
Reminiscētie dei car ar sp ē mētis naka li. xiiij. c. xiij
Relatiue dici nō sbalik q̄d vel pater aut filius aut spūsctūs ppie nominak. li. v. ca. xj. (v. ca. xij.
Relatie q̄ adiuicē referri nequnt cū tñ relatia sint li.
Relatiue appellatōes q̄ nō ad deū. sed ad creaturā referenda sunt. q. deo nihil accidit. li. v. ca. xvj.
Relatiue q̄d q̄d nō de deo. sed ad seipm recte ór. vtruz cuilibet psone i trinitate ꝓueniat li. vij. ca. j.
Relatiua nō esse ea que patris & filij essentiā signifi cant. li. vij. ca. ij.
Summū bonū est de⁹ trinitas. qō solū purgatis cernitur mentibus. li. j. ca. ij.
Scptra alioz caritate & ītate arguēda sē li. j. ca. iij.
Sentētia nō est bona quā veritas vitupat. ibidem.
Spūsctūs nō est pr nec fili⁹. li. j. ca. iiij.
Seruire alijs cogit caritas libera. ibidem.
Spūsctūs nō est creatura. li. j. ca. vj.
Soli deo seruiendū ē. li. j. ca. vj.
Spūsctūs nec maior nec mior ē pre & filio li. j. c. viij
Subtractio humanitatis p ascensionē vtilis fuit fi delibus. li. j. ca. ix.
Scptura p q̄s loqk regulas ó pre & filio. li. ij. ca. j.
Scptura & natura ꝓponunk vt deus i eis q̄rak & di/ligatur. li. ij. ca. j.
Spūsctūs non est minor patre. q̄uis ab ipso pce/dat. li. ij. ca. iij.
Spūsctūs nec dicik genitus. nec filius. ibidē.
Spūsanctus glorificat filium. li. ij. ca. iiij.
Spūsctūs non est minor patre. li. ij. ca. vj
Spūsctūs i corpalib⁹ spēb⁹ legis & ꝓphaz itelligebs
Significatōes dei volūtatē manifestā (tur. ibidez. tes siue p āgelos. siue p hoies mīstrenk. li. iij. ca. x
Signa & pfiguratōes pcessert aduētū xpi li. iij. c. vij
Spūs īmūdi facilik ludificāt hoies. li. iij. ca. xj.
Sacficiū vez atq; pfcm xpi p nob effect⁹ē li. iij. c. xiij
Spūsancti sensibilis demōstratō i colūba. siue liguis ig-neis ó sbalē pri & filio eū forē negat li. iij. ca. xxj.
Spūsancti vnitas cū patre & filio. li. vj. ca. v.
Summū vez & vnū bonū est de⁹. in q̄ viuim⁹ moue/mur & sumus. li. vij. ca. iij.
Studiū discere amātiū qō ignorāt q̄le sit. li. x. ca. j.
Studiosus q̄libet nō amat icognita. sz ardētissimo appetitu instat scire qō nescit. li. x. ca. ij.
Sapia & scia dei ad q̄ officia ppa denk. li. xij. ca. xiij.
Sapia & scia nra xps est. li. xiij. ca. xix.
Sapia ē rez būanaq; diuinarūq; scia. li. xiij. ca. j.
Sapia vera hois que sit. ibidem.
Sūmū bonū sp īuēiēdū q̄rik & q̄rēdū īuēik li. xv. ca. ij
Summū bonū q̄rik. vt inueniak dulcius & inueni-k. vt querak suauius. li. xv. ca. ij.
Sūma knitas i q̄q; rez ꝓtēplatōe iq̄rēda sit li. xv. ca.
Speculū in quo p imaginē trinitas vtcūq; (iij. intellecta conspicik. li. xv. ca. viij.
Similitudis dei & eaz q̄ i natura sūt mētis dna. li. xv.
Similitudo & eqlitas pris dei & vnigeniti (ca. xij. eius cōsubstātialis & coeterni. li. xv. ca. xiij.
Spūsctūs nec pris soli⁹. nec filij soli⁹. sz cōez q̄ sein uicē diligūt insinuat caritatem. li. xv. ca. xvj.
Spūsctūs caritatis noīe itelligik. attn q̄libet pūa caritas dr. nō tn tres sz vna caritas. li. xv. ca. xvij
Spūsctūs eqlis pri & filio accipik. ibidem.
Spūsctūs donū dei dr. & quō li. xv. ca. xviij. q̄ rōe. ibi
Similitudies diuie trinitatis q̄ in ima dem. ca. xix. gine vtcūq; repire poterūt. li. xv. ca. xxj.
Spūsctī pcessione & filij generatiōe. li. xv. ca. xxvij.
Saluatoris simplū ad nrm ꝓcurrit & ꝓgruit duplū
Simpli rō ad duplū quō est p nu li. iij. ca. ij. merū ternariū atq; senariū. li. iij. ca. iij
Sapia an sit a deo genita vl creata. li. vj. ca. ij.
Substātia siue eētia quō intelligak. li. vij. ca. v.
t, Rinitas sūma in quaz rerū ꝓtēplatōe inqui renda sit li. xv. ca. iij
Trinitas q̄ i imagie ē quō differt a trinitate q̄ de⁹ est
Trinitatis diuie similitudines q̄ in ima li. xv. ca. vij gine vtcūq; repiri poterūt. li. xv. ca. xxj.
Trinitatis insepabilitas. li. xv. ca. xxij.
Trinitas in vnitate & vnitas i trinitate insepabilis
Trinitatis diuine nulla sunt inter/ quō sit. ibidē. valla tempor. li. xv. ca. xxvj.
Trinitatē dicim⁹ nō tria ꝓncipia. sz vnū ee ꝓncipiū
Trinitatē deitatis nullo mō triplicē /li. v. ca. xij. esse dicere debemus. li. vj. ca. vij.
Trinitatē quō greci exposuerit & quō latini li. vij. c. iij
Tres psone vni⁹ eētie quō itelligak. li. vij. ca. vij.
Temeritas iordiata ipedit ognitōz knitatis li. j. ca. ij
Triplex cā errōris de deo vl circa deū. li. j. ca. j
Tritatē legētes fallūk. q̄nq; quer so amore rōis. ibi

Trinitatē indagare volētes vtuacitate ingenij · vel adiutorio artis ꝛ hmōi · errāt · ibidem.
Trinitatis diuine disputandi ordo · li · j · ca · ij.
Trinitas ē vn⁹ solus ꝛ ver⁹ de⁹ · ibidē.
Trinitas est vni⁹ substantie siue essentie ibidē.
Trinitas ē sūmū bonū qđ solū purgatis cernit mēti
Trinitatis cognitio haberi pōt p bus ibidem.
pietatē ꝛ nō temeritatē · ibidem.
Trinitate nihil querit laboriosius · nec alicubi errat periculosius · ꝛ nihil possidet fructuosius · li · j · ca · iij
Trinitas pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūssc̄us · inseparabili equalitate insinuāt vnitatem · li · j · ca · iiij.
Trinitas nō est dij · sed vn⁹ deus · ibidem.
Trinitas nō est nata de virgine · nec passa · nec crucifixa · nec resurrexit · vel ascēdit · sed filiꝰ · ibidem.
Trinitas nō apparuit in specie colūbe vel descēdit sup baptisatū xp̄m · neq; i sono · neq; i lignis igneis i die pēthecostes sup discip̄los · sz tm̄ spūssc̄us · ibiđ
Trinitas nō dixit · tu es filiꝰ me⁹ dilectꝰ · cū baptisaret christꝰ · ꝛ in trāsfiguratione · sed pater tm̄ · ibiđ
Trinitatis ꝓsone inseparabiles sunt · ibidem.
Trinitatis ꝓsone inseparabiliꝛ opāt ꝛ quō b̄ intelligit ibiđ
Trinitatē querētes q̄bꝰ mouent q̄stionibꝰ · li · j · ca · v ·
Trinitate frui est gaudiū plenū · li · j · ca · viij.
De trinitate quedā dicunt̄ sep̄atim nō tm̄ alīs sep̄atis intelligunt · li · j · ca · ix.
Tactus kinē facit notionis · ibidem.
Trinitatis quālibet ꝓsonā sic cōuenit nomiari · vt ꝛ alie intelligant · li · j · ca · x
Tradere filiū patri regnū q̄d sit ꝛ quō intelligat · ibidē
Temporum ordo in eterna dei sapiētia · sine tempo
Trinitas deus · an indiscrete ap rē · li · ij · ca · iiij
paruerit patribus an aliqua ꝓsona · li · ij · ca · x ·
Trinitatis essentia nunq̄ oculis corpalibus appuit sz p subiectā creaturā significauit qđ voluit · li · ij.
Triduo dñs resurrexit · li · iij · ca · vj ca · xj ·
Trinitatem patris ꝛ filiꝰ ꝛ spūssancti vni⁹ eiusdem substantie deū creatorē oīm potētē inseparabiliter dicimus opari · li · iij · ca · xxj ·
Trinitas ipsa sit · nō ē pl⁹ q̄ q̄q; ꝓsona · li · viij · ca · j ·
Trinitatē q̄rere debem⁹ nō qualibet · sz cā que de⁹ ē · li · ix · ca · j ·
Trinitas q̄ ex cogitātis memoria nascit · li · xj · ca · vij ·
Trinitatis multiplicatiōes que ex recordatiōe patiuntur · li · xj · ca · viij ·
Trinitatū in quolibet genere volūtas nec parēs inuenit esse nec ꝓles · li · xj · ca · ix ·
Trinitatē cōiugio maris ꝛ femine ꝛ eorū ꝓli cōparantes quō errent · li · xij · ca · v ·
Temptatio humana que sit · li · xij · ca · x ·
Tempalia cognoscibilia quedā cognitionē nostrā p̄uenunt · quedā nō p̄cedunt · li · xiij · ca · x ·
Tritas cēntie i trinitate q̄rēda ē · li · j · ca · iij.
Utile ē fieri p̄les libros diuerso stilo ñ diuersa
Unitatē insinuāt pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūssan fide · ibidē
et⁹ inseparabili equalitate · li · j · ca · iiij.
Unꝰ ē de⁹ sol⁹ ꝛ ver⁹ p̄ ꝛ filiꝰ ꝛ spūssc̄us · li · j · ca · vj
Visu humano ꝛ corpali de⁹ videri nō pōt · li · j · ca · vj
Visio huiꝰ tpis quasi p speculū · li · j · ca · viij.
Visio futura erit facie ad faciē · ibidem.
Uita eterna ē cognoscere p̄rem ꝛ filiū ꝛ spūsc̄m · ibidē
Uidens filiū videt etiā patrē · ibidem.
Utile fuit credentibꝰ v ꝛ xp̄s ascendēdo formaꝫ serui subtraheret eorū aspectibꝰ · li · j · ca · ix.
Uisio dei est finis oīm bonorū actionū ꝛ reḡes seu
piterna ꝛ gaudiū qđ nunq̄ auferet · li · j · ca · x.
Unaquęq; ꝓsona in trinitate sicut est nominānda · vt et alie illic intelligant · ibidem.
Unigenitus dei filius minor dicit patre ꝑ formā serui qui in in forma dei est equalis · li · j · ca · vij.
Utile fuit fidelibꝰ xp̄m corporaliter ascēdere · li · j · ca · ix ·
Unitas ꝓsone filij dei ꝛ filij hois siue in gloria siue i humanitate quid sit · li · j · ca · xij.
Uoluntas vna ē patris ꝛ filij ꝛ spūssancti · ꝛ inseparabilis operatio · li · ij · ca · iiij.
Uidit isrl deū in colūna nubis ꝛ ignis · li · ij · ca · xiij ·
Uite mediator est christꝰ · li · iij · ca · x ·
Unitas spūssancti cū patre ꝛ filio · li · vj · ca · v ·
Uera dilectio quid sit · li · viij · ca · vij.
Uerbū amore cōcipit · li · ix · ca · vij.
Uerbū mente ex eterna cōcipit veritate ibidem.
Uolūtatis finis quo cognoscit si recta an prava cu
Uir imago dei dicit ꝛ nō mu ptiamus · li · xj · ca · vj · lier ꝛ quō intelligitur · li · xij · ca · vij.
Uoluntatē singuli hūt ꝑ ꝓnā · p̄ñ tñ oēs nō indicatā hr̄e cōmunē · li · xiij · ca · iij.
Uia ad verā beatitudinē ē p fidem · li · xiij · ca · vij.
Uita anime ē vita beata · li · xiij · ca · iij.
Uirtutes que desināt ee cū ad eterna pduxerit · li · xiij ·
Uerbū qđ ē in cogitatiōe mētis hūane ad ca · ix · agnitionē verbi qđ ē de⁹ aliq̄liꝛ adducit · li · xv · ca · x ·
Uerbū hois manifestat p vocē · ita verbū dei p carnē · li · xv · ca · xj ·
Uerbū verū gignit cū qđ scim⁹ loq̄mur · li · xv · ca · xij ·
Uerbi dei icōmutabiliꝛ ꝛ nr̄i cōmutabilis dissimilitudo
Uolubilitas cogitatiōis in deo li · xv · ca · xv credenda nō est · li · xv · ca · xvj ·
Uita futura qualis erit · li · xv · ca · xxv ·
Unitas filij cū p̄re ꝛ nr̄a iuice nobiscū · li · vj · ca · iij ·
p̄m dicere nō ee deū ve ꝛ · aut nō vnū cū p̄re ꝛ filio ꝛ lunm · aut nō imortalem · errat · li · j · ca · v ·
Xp̄s eiusdem substantie est cū patre · ibidem.
Xp̄s dicitur petra · li · ij · ca · v ·
Xp̄s significat lapidē quē iacob erexit ibidem.
Xp̄s significat isaac portātē ligna ad se imolāđ · ibiđ
Xp̄s p nobis effect⁹ ē ver⁹ ꝛ pfectū sacrificiū · li · iij ·
Xp̄m dei virtutē ꝛ dei sapiētiā ca · xiij · dicit apostolus qđ sit · li · vj · ca · j ·
Xp̄s vicit nat⁹ ex virgine · li · xiij · ca · xviij ·
Xp̄s in se hz thesaurū sapiētie ꝛ scie · li · xiij · ca · xix ·
Dolatrare dicūt q̄ idol latriā exhibēt · li · j · c · vj · i Imaginē q̄ndā trinitatis in mēte repire possumus q̄tū ad memoriā · intelligētiā ꝛ volūtatē · li · x · c · xj
Imago trinitatis q̄ri etiā p̄ i his q̄ aia ex corpis sen
Imago siue vestigiū trinitatis i sibꝰ accipit li · x · c · xij eo etiā qđ imago đi ñ ē · i · exteriori hoīe q̄rēda li · xj · c · j
Imago tūis exīoꝛ ꝓsiderari p̄t i q̄nq; sēsibꝰ ꝛ ꝓncipit in visibili ꝛ vidente ꝛ visiōe · li · xj · ca · ij ·
Imago visoꝛ mēoria retiet li · xj · ca · iij
Imagines q̄s cogitatiōis intuet acies in phantasia quā memoria cōcepit · li · xi · ca · iiij.
Imago đi i aia rōnali imortaliꝛ pmanebit · li · iij · c · iij
In imagine dei erit pfecta similitudo dei q̄n pfecta erit
Imaginē prare celestis vt ereni visio li · xiij · ca · xvj
Imago nūc pspicit i speculo qđ sit li · xiij · c · xviij ꝛ enigmate tūc aūt facie ad faciē · li · xiij · ca · xix ·
Imago q̄ renouat iteriꝰ nō exteriꝰ pficit · ibidem.
In imagine sunt tria · memoria · intellectꝰ ꝛ amoꝛ · li · xv · ca · xxij ·

Explicita est tabula.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Reuerendo in xpo pri et dno dno dei et aplice sedis gra Epo Cracouien emtue in spualibz et tpa
libz vicario et offic necnō bmtis et singlis officialibz iudicibz ordinar et delegat comissar ꝯsernēy subeuentue et cor
locatenēy et ꝑsone Andrea Johis de Budzyomitz ceteroq ōmibz alijs quos mfrascripta tangit negotia seu tangere pot quomodlz
mfrascripta qlibet. Cmirat et dicat Cracouien ac alis ubilibz constituti. Clemens Grymshaw dnus de Westerholte Eboren dioc
salutem cū Dm mr ppe Capellanus et spūs fatry pauly aplen causaꝝ causē ac ptibz mfrascriptis ab eodem dno mro
ppa sudite spualie deputatus Salt in dno et pmissis mēbrana fidem. Ex parte sanctissimi in xpo pris et dni mri
dni Bonifacy diuina pūidēcie nōn quadam comissionis sue supplicatōis cedulam nobis ꝑ etnum sui Cancellar presentatam noue
tis ea qua detinet reuelatia nouiter recepisse tenoris qm sequit cōmetem. Dñs mr G. V. causa et causis appellacōn et appellacōis pro
parte Honōbilis viri Petri Hanslone Rector prothualis ecclie de Kemolb Cracouien dioc in ptibz ad sedem aplicam mfrascripte
et mfrascriptaꝝ ac tocius negotij pūcipalis que vertit vertitur seu verti et esse ꝑspicit mō dicti dni Petri ꝓdicti
dicte ecclie de et sup dicta ecclia prothuali in Kemolb dioc sūpdicte exorta et quedam Andrea Johis de Budzyomitz clici
Cracouien dioc ꝑfate omesq alios et singlos quoꝝ mēsse et cui sua pueniebat siue esse tam quoad petendum quod dimittendum pte
ea aliqd aliter ea vigz vnc dnus vic fatry pauly aplen causaꝝ Andree coīmitt audiendū recipiendū et fine debito terminandū
ad ōmibz et singlis emergentibz incidentibz dependentibz et connexis et ead ꝑtinentibz sibi necessarijs putat tam quoad
sua nōdesse putat tam quoad dimittendum in Romana Curia et extra et ad ptes tocies quocies opus etc et vtile Non obstantibz ꝛc et
causa seu causis simili non fuit ead eadem Curia et sup nata simile deuolue seu in ea tractand etc et finemde ꝛc in fine libelli de
comissay sue supplicatōis cedule scripta erat et alia mam et tria tenoris hic ꝛpōis cedule pentine et omnio dissimili et dm
ti Andree het tria De mandato dni mri ppe audiat magro Henrico Westerholte citet ut petit et mfrascripta faciat Cumq quid
comissay sue supplicatōis cedule Bigore sit ut ꝓmittit recepte et pūtate et citatōis ad Romana Curia et ad ptes in forma
conscripta ꝑnos decreta Subsequenter fimo ꝑ discretū virū dnm Nicolaū Pūchlitz in Romana Curia et ead dm Petrū Hanslonis
pūcipalis in ꝓscripta comissōis pūcipalis nomine ꝓtestatus fuit & sue pūtatis mandatis nobis legitime constabat atq constat
de ꝓmissis coram nobis consensum mutuo requisitis quat in causa et causis hūmodi Nobis ōmibz et singlis ꝓscriptis mor solito
Inhibend et Inhibitōis sine ad Romana Curia et ad ptes in forma debita et consueta decernend et concedend dignarem. Ad
quem Henricus Andree ꝓcurator ꝓfatus Requisitus hūmodi tenoris esse et consistere vellet admittere Volentes mō ꝓdicti
te ut decet servare in tamen dem dno Andree seruo Nobis Remendo ꝓdicto Epo Cracouien et alijs ōmibz et singlis supra
dictis et ꝑtim Andree Johis pūcipali ꝓdicto in hūmodi causa Inhibemus et tenore ꝓsentiū Inhibemus ne Nos seu aliquem nunc
ꝓnos aliquem seu alios quoscūmo publice nec occulte in Curia seu extra Curiam litispendēy et impedimentū huiusmodi
Cancellarie pūcipalis ꝓdicti et ad ipse dno ꝓnostre Cancellarie ꝓdicte in Curia seu extra Curiam seu quibuscūmo

2 Pasqual. Ad primā mē huius quidē 2 ebdomad 2 alibi prod zodoas d'mc Potamia
mensis 2 2 dies fra vbi mozina 2 Septuba 2 zarfel 2 tuzel dies
vbi certe 2 certa ti pastor, illos, mo[illegible] morimena

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 272
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 273
INKUNABUŁY